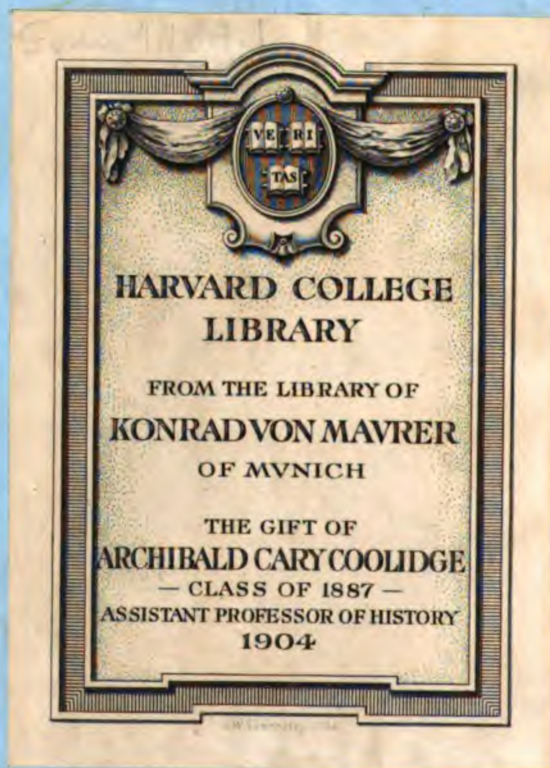

VE RI
TAS
HARVARD COLLEGE
LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
KONRAD VON MAVRER
OF MVNICH
THE GIFT OF
ARCHIBALD CARY COOLIDGE
— CLASS OF 1887 —
ASSISTANT PROFESSOR OF HISTORY
1904

[illegible] Magnus og [illegible] Fornsvenskt Legendarium, 1, 875–80.

ORKNEYINGA SAGA
SIVE
HISTORIA ORCADENSIUM
A PRIMA ORCADUM PER NORVEGOS
OCCUPATIONE AD EXITUM SECULI DUODECIMI

SAGA
HINS HELGA MAGNUSAR
EYIA JARLS
SIVE
VITA SANCTI MAGNI
INSULARUM COMITIS

EX MSS. LEGATI ARNA-MAGNÆANI
CUM
VERSIONE LATINA, VARIETATE LECTIONUM
ET INDICIBUS, CHRONOLOGICO, REALI
ET PHILOLOGICO

EDIDIT
JONAS JONÆUS ISL.

HAFNIÆ,
ANNO MDCCLXXX. 1780
SUMTIBUS ILLUSTRISS. P. FRID. SUHM.

Typis SANDER & SCHRÖDER.

A Magn: Frag: I. Fol: II. No 325.

[illegible]

Frag: II. Fol: II.

[illegible]

Frag: III. Fol: X.

[illegible]

Frag: IV Fol: XV.

[illegible]

Cod. Leg. Arnæ. Magn. N: 235.

Fol: X.

[illegible]

L. S.

Post editas diu *Origines Islandiæ* & *Torfæi* uberiores in *Seriem Regum Daniæ Notas*, novus prodit liber; Qvem, haud aliter ac illos, Heroi togato Dno *P. Fr. de Suhm* literatus debet orbis. Nec parum utilitatis historiæ præsens opus confert, qvippe qvod remotissima *Orcadensium* gesta per tria, & aliqvid amplius, secula pertexit; unicum fere hac in re, qvod nobis superest fide dignum monumentum, sed hactenus ineditum &, ob pauca apographorum exemplaria, rarissime obvium.

Perenne seculi sui decus *Thorm. Torfæus*, dum tractatum de jure Regni Danico Norvegici in *Orcades* indubio scripsit, eo qvidem usus est, plurima vero contraxit, dempsit, adjecitqve, qvod vel levi

utriusqve libri collatione, absqve mea monitione, unicuiqve verum esse apparebit.

Et Anglia scriptorum ad Orcades antiqvas pertinentium, qvi publicam viderint lucem, valde pauper est.

Insulanos qvod attinet, ante tria secula conqvesti, sexcentis se, qvibus archiva & bibliothecæ tabescunt pereuntqve, modis, domestica, eaqve satis ampla, monumenta amisisse doluerunt.

Scotia, Orcadum hodie domina, res a majoribus gestas prælo inondum evulgavit; sic sua habere sibi gaudet, exteris ferme ignota.

Justæ hinc eruditorum qverelæ atqve desiderium melioris olim fontis obtinendi, ortum est. Annuit igitur Musageta noster, mihiqve injunxit curam præsentis operis edendi. Ut par erat, obsecutus *Orkneyinga Sagam* cæteris præmisi, etenim res illa, a fixa in Orcadibus per Nordmannos sede, adsertoqve sibi earum dominio, ad exitum usqve seculi duodecimi, insulanas narrat. Auctor incertus, incerto æqve tempore scripsit. Sed antiqvissimum opus esse, & *Snorrone* prius, vel *Polybius* ille noster docet, *Orkneyinga Sagam*, in vita *Olai Sancti*, expresse in narratorum fidem testatus. Et characteres, qvi in bono historico adesse reqviruntur, nostro neutiqvam defuisse *Torfæus* dudum commonstravit; Talis viri judicium omne habet paucis dictum, qvod dicere possum, & hoc ex ejus præmissa *Orcadibus* præfatione afferre nobis liceat.

» Auctor egregium gentis suæ institutum (ɔ: rerum domi forisqve » gestarum consignationem) secutus, ex vetustis carminibus & traditio-

» num

» num memoria, ea, qvæ ſua tempora præceſſerunt, huc congeſſiſſe » videtur : reliqva ipſum vel vidiſſe, vel ab aliis viſa accepiſſe, tem- » pus, qvo vixit, *Sverreri*, *Haralldoqve Maddadio*, me conjectore, co- » ævum, perſvadet. Carmina qvæ ſecutus eſt, qvædam, eaqve antiqvis- » ſima, Comes *EINAR DE CESPITE* ipſe fecit: Qvædam & lon- » ge plura, Islandi complures, qvos Comites poſteriores in aulis ſuis, » more regibus principibusqve recepto, ſuſtentarunt magnoqve in ho- » nore habuerunt. Primus eorum *ARNOR THORDI* filius erat, » *Comitum Poëta* ideo appellatus, qvod comitibus *Thorfinno Sigurdi* » *Craſſi Rögnvalldoqve Bruſii* filiis operam ſuam longo tempore addi- » xerit, qvorum geſta carmine, magnam partem adhuc ſuperſtite » celebravit; De qvo traditur qvod *Thorfinnus* acri prælio cum » filio fratris ſui *Rögnvalldo* occupatus, eum in terram expoſuerit, » procul dubio, ut absqve periculi metu, qvæ ab utraqve parte gere- » rentur, accurate obſervare carmineqve deinceps prodere poſſet, non » ſecus ac Sanctus *Olafus* in prælio Stiklaſtadenſi poëtas tres Islandos, » teſtudine ſeptos, ad prælii ordinem ſingulorumqve alacritatem attendere » juſſit, rhytmisqve in poſterum duraturis committere. Fuit autem » *ARNOR* poëta celeberrimus, natus in Islandia, filius *Thordi Kol-* » *beinii*, ejus, cujus controverſiæ, lites, jurgia, mutuæ injuriæ præliaqve cum » inſigni viro *Biarno Hitdalorum athleta* dicto, fuſe deſcripta ſunt, » ambo in Islandia nati, ſancto *Olafo* familiares fuerunt. Hic idem » *ARNOR* ad *Magnum Bonum* Daniæ Norvegiæqve regem profectus, » cum, præſente etiam patruo Regis, *Haralldo* ſtrenuo, carmine qvo- » dam laudum ejus præconia publice decantaret, eumqve aliis Regibus » nimis præferre videretur, monitus eſt ab *Haralldo*, hujus regis lau- » des ita temperaret, ut alios non vituperaret. Cui tamen *Haralldo* ar- » tem ſuam adeo commendavit, ut ab eo poſt mortem qvoqve celebrari

» vellet munereqve confestim ornaretur. Id qvod *ARNOR* etiam fide
» & elegantia pari præstitit.

» Alter poëta, cujus in hoc opere fit mentio, fuit *HALLUS*
» *THORARINI BREIDMAGII* seu obesi ventris filius, in aulam
» Comitis *Rögnvalldi Kalii* receptus. Tertius fuit *EIRICUS* qvidam,
» qvi *Sveno Asleifis* filio militabat. Qvartus fuit *BOTOLFUS BEGLA*,
» natione Islandus, sed incola Orcadum factus, qvi si in Islandiam
» nihil horum transtulit, aliis tamen popularibus suis, qvæ expiscari
» poterat, forte impertivit; Ut *HALLDOREM*, *Thorkelis Nu-*
» *tricii*, dum Comitem *Einarem* occideret, domesticum, omittam.
» Sed omnibus hisce certiora, Comitum liberi propinqviqve qvi in
» Islandiam migrarunt, de patribus suis, majoribus ac propinqvis affere
» suisqve posteris tradere poterant. Adderem his *Buium* Islan-
» dum, qvem vita illius tum *ATHEUM* tum *CANEM* ab ini-
» micis appellatum esse, gigantei roboris fuisse, patriaqve ob te-
» merata Ethnicorum sacra, a qvibus abhorruerit, *Haralldi Pulchri-*
» *comi* tempore profugisse, ac deinde in *Einaris de Cespite*, Orcadum
» Comitis, aula moram nexuisse tradit: Diceremqve res Comitis illius
» eum latere neqvivisse, sed in patriam reduci, (rediisse enim traditur)
» uberrimam disserendi materiam præbere potuisse, nisi *Buii* hujus vita
» pura fabula esset. Adeo ut risum mereatur *THOMAS DEMP-*
» *STERUS*, qvi cum in *ARNGRIMI* Crimogæa lib. II. *Buium*
» idola abominatum, fanum qvoddam flammis absumsisse, legisset,
» Islandorum Apostolum, in *MENOLOGIO SCOTICO*, mira qvidvis
» scribendi licentia, ex eo effinxit. Hæc qvamvis ad auctoritatem Scri-
» ptoris nostri fidemqve adstruendam abunde sufficiant; alium tamen

» indu-

» indubitatum veritatis testem producam; Consensum nimirum illius » cum externis scriptoribus qvi eum numqvam viderunt, nec ille eos. » Meminit *BUCHANANUS Magni Nudipedis* Norvegiæ Regis & Epi- » scoporum *Catanesensium* duorum, qvorum prior ab *Haralldo* comi- » te Orcadensium oculis & lingva privatus, alter a rusticis exustus est; » de qvibus lib. I. hujus Cap. XXXVIII & XLVIII. poterint inspici » *CHRONICON MANNIÆ* nostro centum annis recentius, si placet, » conferatur. Istic *Lagmannus* & *Olafus Godredi Crovanis* filii habentur. » *Olafus* nostro *Bitlingus*, Cap. XVIII. XXXV & XXXVIII. cogno- » minatur, filiamqve *Ragnhilldem Sumarlidio Haulldio*, Dalorum in sinu » Scotiæ præfecto, elocasse traditur, qvorum filii *Duggall*, *Rögnvall-* » *dus* & *Engull* memorantur. Consentit *CHRONICON MANNIÆ* » ad annum MCII Cap. XXXVIII. *Rögnvalldi Gudriodi* Hæbudarum » regis filii noster præterea meminit, eumqve *Olafi Bitlingi* nepotem, » ex *Ingebiorge* comitis *Haconis Pauli* filia memorat, Cujus Imperii » principium ad annum salutis MCLXXVIII. obitum ad MCCXXVIII. » idem Chronicon refert. De *Alano Galvidiæ* regulo, *Olafo* insula- » rum rege, *Husspacho*, nobis *Usspaco*, ad eundem annum mira no- » strorum cum eodem Chronico harmonia, in ceteris etiam magnus » consensus, adeo ut hæc nostra cum illo, in se invicem illustrandis » mutuas operas præstent. Qvodsi libri hujus Cap. XI. de bello, qvo Rex » Hiberniæ *Brianus* occubuit, *JACOBI WARÆI ANTIQQ. HIBER-* » *NICARUM* Cap. IV conferre libuerit, mirus utrobiqve consensus apparibit, » nam *Sitricus* illis, nobis *Sigtryggus*, idem qvod victoriosus, & qvi *Broder* » nobis, *Bruodarus* illis, & classis Danicæ præfectus hic piratarum antesigna- » nus, utriqve *Briani* interfector. Victoriam vero penes *Brianum* uter- » qve statuit eumqve ex vulnere mortuum. Multa etiam hic oc-

» currunt

» currunt, qvæ historiæ Scoticæ lucem fœnerantur, conferenti obvia.
» Dissensus ab aliis semel qvidem aut iterum occurrit; Sed tanti hic
» non est, ut fides auctori eapropter derogari debeat, magis qvam
» aliis optimæ notæ scriptoribus cum qvibus idem illi qvoqve commune.
» Illud forte offendit, qvod insulis aliis minus populosis, inqve mari
» procelloso ita sparsis, ut mutuis auxiliis, teste *BUCHANANO*, se
» tueri neqveant, tantæ vires, tot trophæa, tamqve ingentes adversus
» potentissimum Scotiæ regnum, progressus adscribantur, cum tantum
» eis licuisse, fidem excedat. Verum diversus temporum istorum a
» præsentium indole habitus fidem auctoris tuetur. Strata tum myo-
» paronibus piraticis cuncta maria, obsessaqve totius occidentis litora
» & maritima undiqve fœdis direptionibus incendiisqve vastata: Sed nec
» a paucioribus hæc insulanis facta sunt omnia, cum plurimi iiqve
» potentissimi Norvegiæ proceres ac cives illis se adjunxerint, qvi pa-
» triis sedibus pulsi, principibus diversis, vel pretio vel parte prædæ
» conducti, meruerunt. Haut igitur mirum, si horum populares,
» propinqviqve comites Orcadenses, eorundemqve sacrorum consortes
» & Christianis natura hostes, auxilio tot fortissimorum virorum, immane
» creverint, insigni Scotorum Hibernorumqve damno. Hinc enim
» *Olafo Albo* Dublinum regiaqve potestas qvæsita; hinc auctus viribus
» potentiaqve filius ejus *Thorsteinus* Rufus, qvi adjuncto sibi *Sigurdo*
» Orcadum Comite, potentior factus est, qvam ut possit resisti. Parta
» tunc utriqve opimarum Scotiæ provinciarum possessio, seqventes Or-
» cadum Comites docuit, qvibus artibus qvorumqve subsidiis amissa
» iterum possint recuperari. Evidens exemplum præsentis (ɔ: Orcadum)
» scripti Cap. X. exhibet *Broderum* & *Usspacum*, piratas, bello Brianico
» diversas partes secutos. Nec similia alibi desunt. *Hackius* &
Hagbar-

» *Hagbardus* fratres & piratæ Norvegi, universam Sveciam bello in
» suam potestatem redegerunt. *Sölvius Högnii* de Niardeya, exi-
» guæ insulæ Norvegicæ domini filius, pari eam vi sibi subjecit longo-
» qve tempore rexit. Recentius simul & notius exemplum *Rolfus*
» præbet (*Rollo* aliis, primus Normanniæ Dux, post susceptum baptis-
» mum *Robertus* appellatus) qvi amplissimum & vastissimum Galliæ im-
» perium piratica manu adortus, nobilissimas provincias Regi *Carolo* ex-
» torsit. *Alani Galvidiæ* Comitis, *Sumarlidiiqve Aragathelia Thani* in-
» gentem potentiam *CHRONICON MANNIÆ BUCHANANUSqve*
» celebrant, qvorum ille ad Scotiæ sceptra anhelabat,. Hic Norvegiæ in
» culmine fortunæ consistenti, minatus est, idqve seqvioribus seculis,
» cum piratarum potentia desiisset. Qvanta mole Norvegiæ duabus
» distinctis expeditionibus Orcadenses incubuerint, qvantisqve eam suc-
» cessibus attriverint, Cap. IX. & penultimum explanant. Nihil igitur de
» Comitum Orcadensium potestate fictum aut absurdum hic habetur.
» De cætero Comitum Orcadensium genealogiam Auctor hic noster in-
» tactam non omisit. Sed eam a vetustissimis septentrionis heroibus
» *Fornioto*, ejusqve abnepote *Thorio* & abneopte *Gore*, *Noris*, Nor-
» vegiæ eponymi, fratre, multis tamen gradibus interruptam, texuit,
» atqve a *Rögnvalldo Mœriarum Comite*, perpetua serie, ad obitum *Ha-*
» *ralldi Maddadii*, qvi anno Christi MCCVI. in fata concessit, histo-
» riam eorum continuavit, forte etiam ea qvæ de Episcopo Catanesiæ
» *Adamo* habentur, adjecit. «

Qvod vero ad textum attinet, ille, qvam potui, summa fide & cura datus. Negotium vero tanto gravius facessivit, qvanto pauciora exempla melioris notæ obtineri potuerunt. Sunt eqvidem in Bibliotheca *Arnæ Magnæana* plura (nam aliunde meliora spe-

rari vix possunt), sed manca pleraqve & recens exscripta, illa, vero hæc sunt.

1) Fragmentnm membraneum, formæ vulgo qvartæ qvod in Bibliotheca Legati Magnæani No. 325. hodie conservatur. Hæc, in folio qvindecimo & seqq. Textum nobis dedit ab initio ad pag. 28 lin. 11. Et qvamvis seculo XIV. exaratum sit, antiqvissimum tamen est omnium qvæ ad manus sunt, exemplarium, dignumqve visum, cujus specimen æri incideretur.

2) Codex chartaceus ejusdem Bibliothecæ No. 48 formæ maximæ s. folii. Ex qvo Textus, in fragmento membraneo desinens, ad finem Historiæ desumtus est. Exscriptum est boni cujusdam codicis, accurata *Asgeiris Jonæ* manu, qvi magnis Duumviris *Torfæo* & *Arnæ Magnæo* fidelem in exscribendis medii ævi monumentis operam diu præstitit. Auctoritatem auget facta post a b. *Torfæo* hujus cum codice Flateyensi collatio.

Cum his duobus contulimus Codices a) No. 101 & 102 in folio. Qvorum uterqve Chartaceus scriptus est manu *Asgeiris Jonæ*. Integram isti complectuntur historiam, sed a qvonam autographo desumtam, omnino incertum est. b) No. 332 in 4to, fragmentum sc. Chartaceum exigui momenti. c) diversa tria fragmenta membranea No. 325. d) Fragmentum No. 333 in 4to.

Deniqve Cod. in fol. No. 103 Chartaceum, qvi Versionem Danicam, seculo XVI. factam ab auctore incerto, complectitur, contu-

contulimus. Qvæ verſio, qvamvis virum lingvæ minus gnarum arguat, (*) nec in vocibus hodie obſoletis, aut difficilioribus enucleandis uſum qvemqvam præbeat, eſt tamen multi ponderis; Etenim plurima habet qveis viſa nobis exemplaria carent, & diverſa ab iisdem interdum tradit. Hæc in Indice Comitum, hiſtoriæ ſuffixo notavimus, & qvatuor prima Capita latine ad finem appendimus.

Cognatam huic *Magni*, vulgo Sancti, vitam ſubjungere viſum fuit. Forma, Dictio, verba, omnia qvæ in ea ſunt, ſcriptorem produnt virum monaſticæ vitæ addictum. Nec, licet *Gunnlogi* ſcriptis, *Carli*qve *Jonæ* dignitate multum cedat & fabuloſa (nam & hæc antiqvitas, in re præſertim ſacra, neceſſaria credidit) veris miſceat, contemnenda eſt. Etenim haud pauca docet, qvibus mores, (& hiſtoriæ ut illos cognoſcamus operam impendimus) lucem multam fœnerantur, qvæ aliunde non ita facile peterentur.

Textum dedit Codex Chartaceus No. 350 in qvarto, legati *Magnæani*. Qvo cum collatæ ſunt chartæ.

a) No. 351. 352, eadem forma.

b) Charta Illuſtriſſ. herois de *Suhm*, nitida fidaqve *Oddi Jonæ* manu exarata, qvam in variantibus litera O notavi.

(*) Evincit hoc judicium b. *Arnæ Magnæi* qvi propria manu illi adſcripſit; *Exemplar vitiis plenum & male ſcriptum, emi in Auctione Roſencranziana* 1702.

c) Codex membraneus No. 335 in 4to. Ille sat antiqvus, sed dictione concisa magis scriptus, multas nescit laudes in qvas Textus amplissimo eloqventiæ fluvio se diffundit. Habet tamen, qvæ collati nesciunt; & hæc pag. 534 inseruimus.

Textu ita adornato, versionem latinam aggressus sum, & ejus rationem reddere necessum est. Multos scio fore, qveis Helladis Latiiqve elegantia desiderari videbitur, nec immerito. At horum fidis auribus deponere velim, putare me addiscenda primum domestica esse, & nativo habitu spectanda, adepta vero illorum sufficienti cognitione adscititiam venustatis formam, qvantum libuerit, illis conciliari posse. Qvam ob causam arrisit verbalis illa, qvam magnis nominibus *Junio*, *Sonnero*, *Gibsonio* aliisqve primis in re litteraria viris, præ culta, magis placuit. Hanc secutus qvam bene rem egerim aliorum judicio relinqvo.

Qvæ in Carminibus sæpius insertis difficillima erant, illorum haud pauca ad S. V. Dominum *Johannem Finnæum*, jam cum laude summa Scalholtensem in Islandia Episcopum, contuli. Qvi, ut semper ingenuis conatibus officiose favet, ita hac qvoqve in re operam suam perlubenter nobis præbuit. Tanti viri eruditionem orbis literatus diu veneratus est, & me plurima illi debere grata menet publice hic testor.

Ad *Torfæi Orcades* Chronologiam, qvæ in margine libri superne conspicitur, adornavimus.

Appendicem adjecimus 1) Orcadensium Diploma anno 1403. scriptum. Qvod cum magni in historia usus sit, & liber

in

in qvo reperitur raro obveniat, lectoribus haud ingratum fore autumamus. Marginalia, qvæ hic apparent, a nobis sunt adjecta, nam editio *Wallaceana* iis caret.

2) Historiam Norvegiæ detectæ s. Tractatum a nostratibus vulgo dictum *Fundinn Norvegr.* Ab vita *Olai Tryggonis* cui insertus est, in nominibus discedit, & initium Historiæ Orcadum in Codice 103 superius laudato facit. Hinc operæ prætium duximus, ut illud fragmentum his qvoqve subnecteretur.

Indices, qvi etiam opus nostrum sunt, tres demum subnectuntur. Unus Jarlorum, ordine, qvo sibi successerunt: nominum propriorum alter. Tertius voces, apud alios scriptores huc usqve impressos, vix occurentes continet.

Singulis cura, qvam potuimus, maxima impensa est; & magnus Musageta noster Dnus *Petrus Fridericus de Suhm* hæc non modo dignatus est perlegere, lecta vero mutare, corrigere & augere; sed, digna prælo judicata, suis impensis in lucem dari jussit, præmiumqve pro labore lautissimum mihi numeravit. Verbo: *Illi* me totum debeo, & Tu mi Lector! gratum *Illi* animum debes, ob tantam in scientias liberalitatem.

Scripsi Hafniæ die XXII Februarii
Anno Dni MDCCLXXX.

JONAS JONÆUS.

ORKNEYINGA SAGA.

HISTORIA ORCADENSIUM.

Frá Jörlum.

Sva er ſagt at á dögum *Haralldz* hins hárfagra bygduz *Orcnæyiar*, enn ádr var þar víkinga-böli. *Sigurdr* het hinn fyrſti iarl i *Orcnæyium*; hann var ſon *Æyſteins Glumru* oc brodir *Rögnvalldz Möra* Jarls. Eptir *Sigurd Guttormr* ſun hans æinn vætr. Æptir hann tok iarldom *Torf-Æinarr* ſun *Rögnvalldz* iarls oc var længi iarl oc ríkr madr. *Halfdan Háleggr* ſun *Haralldz* hins hárfagra fór a hendr *Torf Æinari* oc rak hann á braut or *Orcneyium*. *Einarr* kom aptr oc drap þá (a) *Rögnvalld* i (b) æy. Eptir þat for *Haralldr* kongr med herr i *Orcnæyiar*. *Æinarr* flýdi þá upp a *Scotland*. *Haralldr* konungr let *Orcnæyinga* ſveria ſer æyda oc aull oþul ſín. Eptir þat ſættuz þeir iarl oc *Haralldr*; gerdiz hann þá konungs madr oc tok land oc len af konungi oc ſkylldi eigi giallda ſkatta af, þvi at þar var herſkátt miök. Jarl gallt konungi LX marka gullz. Þa hæriadi *Haralldr* á *Scotland*, ſem getit er i Glumdrápu. Eptir *Torf-Einar* redu fyrir landi ſyner hannz, *Arnkell*, *Erlendr*, *Þorfinnr hauſakliufr*. Á þeirra dögum kom af *Noregi Æiríkr blódæyx* oc voro þá iarlar honom lydſcyllder. *Arnkell* oc *Erlendr* fello i hernadi. Enn *Þorfiþr* red landi oc vard gamall. Syner hans voro *Arnfidr*, *Havardr*, *Lödver*, *Liotr*, *Scule*. Moder þeirra var

(a) Halfdan. 103. 332. (b) Rimanſey. 332.

De Comitibus.

Feruntur *regnante* Haralldo *pulchricomo colere cœpisse* Orcades, *in qvibus antea piratarum erat receptaculum.* Sigurdus *insularum primus comes erat*, Eysteinis Glumræ *filius, frater* Rögnvalldi, *comitis* Meriæ; *successit ei filius* Guttormus *annumqve imperavit. Post hunc comitatum nactus est* Torf-Einar, *comitis* Rögnvalldi *filius, gessitqve diu, vir potens.* Halfdanus *Altipes, Haralldi pulchricomi filius*, Torf-Einarem *invasit & ex* Orcadibus *expulit; Rediit* Einar & Halfdanem *interfecit; Duxit exinde in Orcades exercitum rex* Haralldus, *unde* Einare *in* Scotiam *fugato, Orcadenses homagium solvere & singulos fundos juramento sibi addicere fecit. Reconciliabantur postmodum comes &* Haralldus, *unde ille regi subditus, ditionem fevdo accepit, vectigalia non solveret, insulæ enim hostium incursionibus perqvam obnoxiæ. Pendebat regi sexaginta marcas auri.* Haralldus *eo tempore* Scotiæ *arma inferebat, teste* Glumdrápa. *Præerant ditioni post* Torf-Einarem *filii*, Arnkell, Erlendus & Torfinnus *Hausácliusus, (calvariarum sector). Eorundem tempore è Norvegia venit* Ericus Blodöx, *cui tunc comites, & qvo ad militiam, & qvoad tributa solvenda unacum subditis parebant.* Arnkell & Erlendus *in bello cecidere;* Thorfinnus *vero ad senectam usqve insulis præfuit; Habuit filios* Arnfidum, Havardum, Laudverem, Liotum

var *Grelaug*, dotter *Dungadar* iarls af *Katanese*. Moder hennar var *Groa*, dotter *Þorsteins Rauds*. Á dögum *Þorfinnz* iarls kvamo af *Noregi* syner *Æyriks blodaxar* þá er þeir höfþu flyet fyrer *Haconi* iarli; var þá í æyiunum mikill yfergángr þeirra. *Þorfiþr* iarl vard sottdaudr. Æptir hann redo landi syner hans, oc ero frá þeim miklar saugr. Laudver lifþi þeirra lengzt oc red þá æinn landi. Sun hans var *Sigurdr digri* iarl, hann var ríkr oc hermadr mikill. Á hans dögum for *Olafr Tryggvasun* or væstr víking med liþi sínu, hann lagþi til Ornæyia, han tok höndum *Sigurd* iarl i *Rörvagi*, hann lá þar fyrir æinscipa. *Olafr* konongr baud þá fiörlausn iarli at hann skylldi taka tru retta oc scírn oc geraz hans madr oc bioda krístni um allar *Orcnæyiar*. *Olafr* konongr tok í gisling sun hans er *Hundi* het eþa *hvelpr*. Þaþan for *Olafr* til *Noregs* oc gerþíz þar konongr oc var *Hundi* med honom nockora vætr oc andaþiz þar. Enn síþan væitti *Sigurdr* iarl æinga lydscylldo *Olafi* konongi; hann geck at eiga dottur *Melkolms* Skotta konungs, oc var þeirra sun *Þorvidr* iarl hinn ællri, *Sumarlidi*, *Brusi* oc *Einarr*. V vetrum æptir fall *Olafs* konungs *Tryggva* sunar for *Sigurdr* iarl til *Irlandz*; han fetti sunu sína ællri til lanz. *Þorfinn* sendi hann til *Scotlanz* til *Scotta* konongs moþr fedr síns. I þeirri ferd fell *Sigurdr* iarl í *Brians* orrosto. Æn er þat spurdíz til *Orcnæyia*, þa voro þeir syner hanz til iarla tekner, *Sumarlidi*, *Brusi*, *Æinar*, oc sciptu i þridiunga med ser laundum. *Þorfiþr Sigurdarson* var þa V vetra er fader hans fell. Æn er fall iarls spurdiz til *Scotta* konungs, Þá gaf *Scotta* konungr *Þorfinni* frænda sínum *Katanæs* oc *Sudrland* oc iarls nafn med, oc feck honom menn til at stýra ríki med honom. *Þorfinnr* iarl var þegar brádgörr í uppvexti oc allum proska. Hann var sterkr madr oc liótr oc mikill vaxti. Þegar er hann vox upp, var audsætt at hann var ágiarn, hardr, grimmr

& Sculium, *qvorum mater* Grelauga, *comitis* Dungadi *in Kata, neso filia; ejus mater* Groa Thorsteinis Rufi *filia.* Thorfinno *Comite, venere e Norvegia* Erici Blodoxii *filii à Comite* Hacone *exulantes, qvi tunc in insulis multum grassabantur. Comes* Thorfinnus *morbo decessit. Successère ei in officio filii, de qvibus prolixæ historiæ.* Laudver *fratribus superstes, populum solus regebat; Ei filius comes* Sigurdus Crassus, *dives & militiæ peritus. Hoc tempore rex* Olaus Tryggvii, *e piratica occidentali cum exercitu reversus, classem ad Orcades appulit, & Comiti* Sigurdo, *qvi unicam navem in sinu* Rörvagi *detinuit, comprehenso, retinendæ vitæ conditionem declaravit veræ fidei & baptismi amplexum, addito, ut, sibi subditus, religione* Christiana *singulos Orcadenses imbueret. Abduxit secum rex* Olaus *obsidis loco filium Comitis,* Hundium *sive* Hvelp (*catulum*); *in* Norvegiam *exinde vectus, regni sceptra moderanda suscepit; Post aliqvot annorum apud hunc moram* Hundius *obiit, qvo mortuo comes* Sigurdus *regi Olao clientelare obseqvium neutiqvam præstitit; Uxorem duxit filiam* Melkolmi, *regis Scotiæ, suscepitqve ex ea filios,* Thorfidum, *Comitem* Sigurdum *seniorem*, Sumarlidium, Brusium & Einarem. *Qvinqve post obitum regis* Olai Tryggvii *hyemibus, ivit in Hiberniam Comes* Sigurdus, *filiosqve natu majores ditioni præfecit,* Thorfinnum *in Scotiam ad avum ipsius maternum regem Scotiæ misit & itinere nondum exantlato in prælio* Brianico *cecidit; Qvod cum in Orcadibus audiretur, filii ipsius* Sumarlidius, Brusius & Einar, *Comites constituti, insulas in tres partes inter se diviserunt. Eo, qvo cadebat pater, Comes* Sigurdus, *anno, filius* Thorfinnus *qvinqvennis erat; Verum rex Scotiæ, cæde Comitis audita, cognato* Thorfinno Kataneſum & Sudurlandiam, *unacum Comitis titulo concessit & viros, qvi eum in regendo juvarent, tradidit. Comes* Thorfinnus *omnibus animi corporisqve viribus cito maturus, qvævis*

grimmr oc forvitr. Þeir brædr *Æinarr* oc *Brusi* varo olíkir i scaplýndi. *Brusi* var samsmadr mikill oc vitr, málsniallr oc vinsæll. Æinar var stirdlátr oc sálatr, óþýdr, ágiarn, oc hermadr mikill. *Sumarliþi* var líkr *Brusa* í scaplyndi oc var hann ællztr oc lifþi scæmst þeirra brædra; hann vard sóttdaudr. Æptir andlát hanz talþi *Þorfinnr* til síns luta *Orcnæyia*, þvi at *Þorfiþr* hafþi *Katanæs* oc *Sudrland*, þat ríki er átt hafþi *Sigurdr* fádir hanz oc talþi *Æinarr* þat mýclo meira enn þridíung *Orcnæyia* oc villdi hann eìgí unna *Þorfinni* sciptis, enn *Brusi* let uppi scipti fyrer sína hönd oc vil ec segir hann ecki ágyrnaz at hafa meira af landi enn þann þridiung er ec á at retto. Þa tok *Æinarr* under sic tva luti æyia. Giördist hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var hann opt i hernadi á sumrum oc hafþi utbod mikil fyrer landi, enn allmisiafnt var til fengiar í víkingunne. Þá tok buendum at leidaz þat starf, enn iarl hellt fram med frækiu allum álagum oc let æyngum manni hlýda motí at mæla. Hann var hinn mesti ofstopa madr. Þa gerdiz í æyionom hallæri mikit af starfi oc fekostnadi þeim er buendr höfþu. Æn i þeim luta lanz er *Brusi* hafþi var ár mikit oc hóglífi, buandum var hann vinsæll.

Frá Aumundi og Þorkatli.

Madr het *Aumundi*, ríkr oc audigr, hann bió í *Hrossey* í *Sandvíc* á *Lausandanæsi*. *Þorkell* het sun hanz, hann var allra manna giörviligastr í *Orcnæyium*. Þat var eitt var at iarl hafþi utbod sem hann var vanr. enn buendr kurrudu illa oc báru þetta fyrer *Aumunda* oc bádu hann mæla ser nockora forstöd vid iarl; hann segir at iarl er óálýdin oc qvædr ecki tiá muni at bidia sic næinna muna

cepit incrementa, vir fortis, torvus & statura magnus; Mox ubi adolevit, eum avarum, truculentum, ferocem atque sagacem esse apparuit. Einar & Brusius *disparis erant indolis; hic vir erat perqvam pacificus, sapiens, disertus ac populari favore beatus; ille rigidus, taciturnus, immitis, avarus & militiæ deditus.* Sumarlidius Brusio *qvoad indolem similis natuqve maximus, fratres fatis antecessit & vitam morbo finiit. Post mortem ejus in Orcadibus partem suam poposcit* Thorfinnus, *cum autem ipse* Katanesiam & Sudrlandiam, *regnum qvod paruerat patri* Sigurdo, *teneret, id* Einar *multo majoris qvam tertiam Orcadum partem æstimavit & divisionem* Thorfinno *denegavit, eandem vero ex parte sua indulsit* Brusius, *dicens, plus provinciæ qvam tertiam partem, qvæ jure sibi cederet, se non avere; hinc* Einar *duas insularum partes Sibi subjecit & dives evasit, hominum multitudine simul stipatus; æstivo sæpe tempore militiæ vacavit & naves multas militibus instructas eduxit, prædandi fortuna neqvaqvam favente; hinc indigenas laboris istius tæduit, comes autem strictissime omnia sua imperata urgens, nullius contradictionem passus est, vir insolentissimus. Misera tunc fames insulas vexavit; in causa fuere labores & impensæ incolarum. Verum provincia* Brusii *annonæ felicitate paceqve beata fuit; unde eum indigenæ amaverunt.*

De Amundio & Thorkele.

Amundius, *vir potens & opulentus, incoluit in* Hroffey, *territorii* Laufandanesiæ *prædium* Sandvik. *Filius ejus* Thorkell *singulos in Orcadibus corporis dotibus antecellebat. Vere qvodam comes, ut solitus erat, expeditionem navalem injunxit, incolæ vero murmurarunt, Amundio hoc qvesti sunt & ut apud comitem qvodam modo pro se intercederet, rogarunt; Respondit ille comitem intractabilem esse*

&

muna um þetta, er vinatta varr iarls god at sva buno, æn mer þiki vid vanda buit at ver verdum rángsátter vid scaplindi hvarra tveggio; mun ec mer ongu asscipta segir hann. Þá bidiá þeir *Þorkel;* hann var traudr til oc het um sidir vid áæggian manna. Avmunda þotti hann of brátt heitit hafa. æn er iarl átti Þíng, þá mælti *Þorkell* af hendí buanda, oc bad iarl vægia mönnom oc ræddi um naudsyn manna. iarl`svarar vel oc kvad mikils virda scylldo ord *Þorkells.* Ec hasþa nu ætlat at hafa VI. scip or landí. æn nu scal eigi meirr hafa enn III. æn þu *Þorkell* bid eigi slíkrar bónar. Buendr þauckudo væl *Þorkeli* liþvæitslu sína, for iarl i víking um sumarit oc aptr um haustit: ænn um varit eptir hafþi iarl enn utbod oc átti þing vid buendr. *Þorkell* taladi enn af hendi buanda oc bad iarl vægia buandum. Iarl seger þá reidulíga oc sagþi at þá scylldi lutr buanda miket værsna vid hans rödu. gerþi hann sic þá sva reídan oc oþan at hann mælti at þeir scylldi ecki annar hvarr eþa bádir heiler af þínginu oc sleit sva því þíngi. Æn er *Amundi* spurþi hvat þeir iarl oc *Þorkell* höfdu vidmællz þa bad hann *Þorkell* braut fara. fór hann þa yfer á *Katanæs* til *Þorfinnz* iarls, var hann þar lengi oc fostradi hann iarl er hann var ungr oc var siþan kallaþr *Þorkell Fostri* oc var hann ágetr madr. Fleyrí voro þeir rikísmenn er flydo or *Orcneyiom* fyrir ofríki *Sigurdar* iarls, flydo flestir til *Þorfinns* iarls enn sumèr til Noregs. sumir til ymissa landa. enn er *Þorfidr* iarl þroskadiz, þá sendi hann bod til *Sigurdar* brodr síns oc beiddi af honom ríkis þess er hann þottiz æiga i *Orcneyium*. *Sigurdr* tok því obrátt at mídla ríki sínu; æn er *Þorfidr* spurdi þat, þa baud hann liþi ut af *Katanesi* oc for til *Orcnæyia*, æn er *Sigurdr* iarl spurdi þat, þá samnar hann liþi oc ætlar at veria land. *Brusi* iarl samnar liþi oc ferr til motz vid þá oc bar sættar ord milli þeirra; vard þat at sætt at *Þorfidr* skal hafa þridiung lanz i *Orcnæyiom* sva sem hann atti

& se nulla conditione de hoc sollicitare profuturum; Amicitia, addidit, me, comitemque intercedens in præsenti bona, periculum autem ominor, nos, diversæ qvippe indolis, discordes fore; nulla hujus rei mihi erit cura. Rogarunt deinde Thorkelem; *qvi postqvam primo detrectaverat, sollicitatus, tandem promisit.* Amundio *is cito nimis promisisse videbatur. Cæterum cum conventum haberet comes,* Thorkell *pro incolis oravit & ut iisdem parceret, rogavit, necessitatem simul exponens. Comes mite dedit responsum, seqve verba* Thorkelis *magni æstimaturum asseruit; Proposueram, addidit, hac vice sex naves educere, nunc vero tres tantum adhibebuntur; Verum tu* Thorkell, *ut (in posterum) talia fiant, ne petas. Incolæ* Thorkeli *pro ope sua gratias egerunt. Comes æstate ista piraticam suscepit & seqventi autumno rediit; Vere autem proximo in conventu indigenarum milites adhuc descripsit;* Thorkell *etiam hac vice à parte incolarum, ut comes iisdem parceret, rogavit; ad qvod ille iracundus, rem eorum ob ipsius preces multum detrimenti capturam respondit; Magnam ejus iram & furorem prodiderunt verba, dicentis, alterum eorum à conventu incolumem non discessurum. In memorato statu conventus solvitur. Cum autem* Amundius *colloqvium comitis &* Thorkelis *inaudiret, filium ut discederet rogavit, qvi in Katanesum ad comitem* Thorfinnum *transiit; Moratus est ibidem diu, & comitem, immaturæ qvippe ætatis, educavit,* Thorkell Fostri (*nutritius*) *exinde cognominatus; vir clarus. Plures fuere viri divites qvi præ duriori comitis* Sigurdi *imperio ex Orcadibus aufugerunt, plurimi ad comitem* Thorfinnum, *verum alii in Norvegiam, alii varias in terras. Cæterum cum maturesceret Comes* Thorfinnus *nuntium misit fratri* Sigurdo *& regnum qvod in Orcadibus jure suum esse ipsi videbatur, poposcit.* Sigurdus *regnum dividendo cedere detrectavit; Qvod cum audiret* Thorfinnus, *copias e Kataneso in Orcades eduxit; de eodem autem certior comes* Sigurdus, *mi-*

átti at retto. æn *Brusi* oc *Sigurdr* lögþu saman sinn luta, scylldi *Einarr* hafa forrád oc landvaurn fyrer þeim. æn æf misdaudi þeirra yrdi, þá skylldi sá þeirra hafa ríki sem lengr lifþi. æn sá maldagi þotti eigi iafnligr. því at *Brusi* átti sun er *Rögnvalldr* het. æn *Einar* var sonlauss. sætti þa *Þorfidr* sína menn til at vardveita ríki þat er hann átti í æyiunum. æn hann var optaz á *Katanese*. *Einar* var á sumrum í hernadi of *Irland* oc *Scotland* oc *Brættland*. Þat var eitt sumar er *Einar* iarl heriadi a *Irland* at hann bardiz i *Ulfreksfyrdi* vid *Konofögr Ira Konong* at hann feck þar ósigr mikinn oc mannlát. Annat sumar epter for *Æyvindr Urarborn* væstan af *Irlandi* oc ætladi til *Noregs*. æn er vædr var hvast oc stormr mikill. Þá snýr *Æyvindr* til *Asmundarvags* oc lá hann þar um hríd. æn er þat spurdi *Einar* iarl, þá hellt hann þangat til liþi miklo, tok þar *Æyvind* oc let dræpa. æn gav grid flæstum mannom hans oc foro þeir til *Noregs* um haustit oc qvamo á fund *Olafs* konongs oc saugdo honom frá aftaki *Æyvindar*. Konongr svarar sá oc fanz þat þó á at honom þotti mikill scadi at of *Eyvind* oc miöc giört i moti ser oc um flæst var hann fámælltr þat er honom þotti moti scapi ser. *Þorfidr* iarl setti *Þorkel Fostra* at heimta saman skatta sína. *Einar* iarl kændi *Þorkatli* miöc at *Þorfidr* iarl kom í æyiarnar. for *Þorfidr* scyndeliga or æyiunum oc yfir à Næs; hann sagdi þat *Þorfinni* iarli at hann var þes viss ordin at *Einar* iarl ætladi honom dauda æf eigí hefþi frændr hans oc viner honom niósn borit; Nu man ec seger hann æiga þann á baugo at láta þann verda fund ockarn iarls er umbscipti med ockr. æn þann lut at fara braut længra oc þann oc at ecki se hans valld yfir. Jarl fysti þess at *Þorkell* scylldi fara til *Noregs* á fund *Olafs* konongs oc væri þar um vetrinn med konongi i kiærleikum; maattu seger hann mikils virdr hvar sem þu ert eþa kemr med tignum

lites conscripsit, ditionem defensurus. Facit exercitum comes Brusius, *convenit discordes, & pacem inter ipsos conciliat, ea conditione, ut* Thorfinnus *tertiam Orcadum partem, quæ jure illius erat, obtineret;* Brusii *autem &* Sigurdi *partes unitas* Einar *tueretur & exteros hostes arceret; quod si fato alter alteri cederet, superstes regno potiretur; hoc vero pactum iniqvum censebatur,* Brusio *enim filius nomine* Rögnvalldus; Einar *autem improlis erat.* Thorfinnus *suis ditionem, qvam in Orcadibus habebat, tuendam demandavit, ast ipse sæpissime in Katanesia mansit.* Einar *æstates* Hiberniæ, Scotiæ *&* Britanniæ *arma inferendo transegit; Forte æstate qvadam, cum* Hiberniam *infestaret & in* Ulfreksfiord *cum* Hiberniæ *rege* Konofögr *manum consereret, multo inferior, suorum jacturam passus est. Proxima post hanc æstate* Eyvindus Urarhorn *ex* Hibernia *in* Norvegiam *navigaturus, cum procellosa tempestas incideret, cursum flexit in* Asmundarvagum *ibiqve navem in anchoris tenuit, qvo audito comes eodem, magno cum militum numero tetendit,* Eyvindum *captum occidit, plurimos vero ejus comites incolumes dimisit; Hi in Norvegiam seqventi autumno transierunt, regem* Olaum *convenerunt eiqve cædem nuntiarunt; Idem de ea pauca, qvam tamen pro magno detrimento, perqvam offensus, habere compertus est, plurima animo suo contraria tacens. Comes* Thorfinnus Thorkeli Fostrio *colligendorum suorum vectigalium curam demandavit. Comes* Einarus Thorkelem *in Orcades venisse* Thorfinno *valde imputavit, unde* Thorkell *ex insulis in promontorium repente transiit & indicavit comiti* Thorfinno, *se certum redditum, comitem* Einarem *ei mortem intentasse, ni cognati & amici ipsi aperuissent. Nunc, addidit, studebo, conamine qvalicunqve, ut in conventu meo & comitis res nostræ mutentur; sors vero erit ut longius abeam, a potestate ejus liber. Hortabatur comes ut in* Norvegiam *veheretur* Thorkell, *regem* Olaum *conveniret, & apud eum, amatus, hyemaret; Ubicunqve, ait, degeris, vel veneris,*

tignum mönnum. æn ec væit bæggia yckar fcaplyndi þitt oc iarls at þit monud fcamma ftund - - - - - - til. bioz pà *Þorkell* oc for um hauftit til *Noregs* á fund *Olafs* konungs oc var þar um vætrinn med *Olafi* konongi i kiærleikum miclom; hafþi hann *Þorkel* miöc vid mál fín; Þótti honom, fem var, *Þorkell* vitr madr oc fcaurungr mikill; fann konongr þat miöc í redu hans at hann misjafnadi miöc fráfögn um iarlana oc var vinr mikill *Þorfinnz.* æn lagþi feþ á *Einarr* iarl. æn fnemma um varit fendi konongr fcip væftr um haf á fund *Þorfinnz* iarls oc ordfending at iarl fcylldi koma á Konings fund, æn iarl lagþiz æi under höfut færdina, þviat vinattumál fylgdu ordfending.

Frá Þorfinne.

Þorfinnr fór auftr til Noregs oc kom á fund *Olafs* konungs. fær þar gódar þvidtakr; dvaldiz þar lengi um fumarit; en er hann bióz væftr, þa gaf *Olafr* konongr honom lángfcip mikit oc gott med allom reida. *Þorkell Foftri* reþ þá til ferdar med honom oc gaf iarl honom þat fcip er hann hafþi væftan haft um fumarit; fcilduft þeir konongr oc iarl viner med kærleikum miclom. *Þorfinnr* iarl kom um hauftit til Orknæyia. Æn er *Einar* iarl fpurdi þat, þá hafþi hann fiölment oc lá á fcipum. *Brufi* iarl for til fundar vid þá báda brödr oc bar fætt í millum þeirra. Kom enn fva at þeir fættuz oc bundu þat æidum. *Torkell Foftri* fcylldi þá i fætt vera oc vinattu vid *Einarr* iarl oc var þat mællt at hvar þeirra fcylldi auþrum væita væitzlu oc fcylldi iarl fyrri fækia i Sandvíc til *Þorkells.* æn er *Æinar* var þar á væitzlu, þa var þar væitt hit kappfamligfta. Jarl var ecki kátr.

apud nobiles magni æstimaberis, nosco autem utriusqve, tuam & comitis indolem, vos non diu . . . . . Thorkell *igitur paratus & autumno in Norvegiam delatus, regem* Olaum *convenit, & apud eum hyemavit, & ab eo, gratia ipsius valens, ad consilia plurima adhibitus est; censuit enim Comes, qvod & vere, ipsum esse virum sapientem & gravem; collegit ex colloqvio disparem ejus de comitibus relationem; amicum esse infucatum* Thorfinni, *verum Einarem & ipsum simultates intercedere; primo autem vere rex navem occidentem versus ad comitem* Torfinnum *misit cum nuncio ut ad se veniret, comes vero iter non neglexit, nuncius enim ad jungendam amicitiam incitantia verba ferebat.*

De Thorfinno.

Thorfinnus *orientem versus in* Norvegiam *delatus, regem* Olaum *convenit, apud qvem, humaniter exceptus, diu æstatis moratus est. Verum ubi iter occidentem versus parat, rex ei navem longam, magnam bonamqve, cum universis armamentis donavit. Comes* Thorkelem Fostrium *se comitaturum, navi, qva ea æstate ab Orcadibus vectus fuerat, donavit A rege, inter summa utrinqve amicitiæ documenta discessit & autumno in Orcades venit; qvod cum audiret comes* Einar, *multitudine stipatus in navibus excubabat. Comes* Brusius, *pacem impetraturus, ambos fratres convenit, unde adhuc effecit ut compositam pacem juramentis stabilirent;* Torkell *nutritor pace amicitiaqve comitis* Einaris *frueretur, pacto addito, ut alter alterum conv ivio xciperet & qvidem* Thorkell *comitem in prædio Sandvica prius; qvi inter lautissimum ibidem convivium tristis erat. Triclinium foribus in utraqve extre-*

kátr. þar var ſcali mikill oc dyrr á bádum endum. Þann dag er iarl ſcylldi braut buaz þá ſcylldi *Þorkell* fara med hõnum til væitzlu. *Þorkell* ſender menn á hnioſn fram á væigin þar ſem þeir ſcylldu fara um dagin; æn er þeir qvamo aptr, þá ſõgþu þeir at þeir fundu þar þrennar ſátir oc vapnada menn, oc hyggiu ver þat ſatt at ſægia at ſvik munu vera. Æn er *Þorkell* ſpurþi þetta, þa freſtadi hann buninge oc heimti at ſer menn ſína. Jarl bat hann buaz; qvat mál at rída. *Þorkell* ſegir at hann ætti mart at annaz; hann geck ſtundum ut, æn ſtundum inn. Ælldar varo á golfino; þá geck *Þorkell* inn um adrar dyrr oc eptir honom madr auſtfyrdſkr at ætt, Islændſkr oc het *Hallvardr*, hann lauk aptr hurdinne. *Þorkell* geck innar mille ælldzins oc þeſs ſem iarl ſat. Jarl ſpurþi: ertu nu buinn? *Þorkell* ſægir: nu er ec buinn; þá hió hann til iarls i hõfuþit oc ſteyptiz han fram á golfit. Þá mællti *Þorkell*; her ſá ec alla veſta ſángaráds er þer dragit eigi iarl af ælldinom; hann kiærdi til ſpaurdu oc kæyrdi under hnacka bæinit iarli oc kipti honom upp at pallinom. *Þorkell* oc þeir fõrunautar gengu þá ut ſcyndiliga um adrar dyrr enn þeir gengo inn, ſtódo þar uti menn *Þorkellz* med alvæpni; enn menn iarls toko til hans oc var hann þa daudr; enn allom felluz hændr til hæfnda, var þat oc brádum bar oc vardi æyngann mann þeſſa værks af *Þorkatli;* voro menn oc flæſtir vapnlauſir inne, æn margir ádr vinir *Þorkells* godir; bar þat til med audnu þeirri at *Þorkatli* vard audit længra lífs, fór *Þorkell* þá til ſcips ſins, æn iarlsmenn i brott. *Þorkell* ſigldi þá daga þegar auſtr i haf oc var þat epter vetrnætr, oc kom hann med heilu til *Noregs* oc for þegar á fund *Olafs* konongs oc feck þar godar vidtaukr, let konungr yfir þeſſu verki væl. Var *Þorkell* med konongi um vetrinn.

Frá

mitate instructum. Die qvo iter pararet comes, Thorkell *eum ad convivium comitaretur. Is speculatores in viam qva irent misit, qvi reversi, tribus locis armatos insidiatores se invenisse nuntiarunt, fraudem subbesse pro certo asserentes. Cæterum cum hæc audiret* Thorkell, *iter parare differens, suos accersit; comes ut itineri se accingat rogat, dicens tempus addesse qvo eqvitarent, cui ubi* Thorkell *sibi multa curæ esse respondit, nunc egressus, nunc ingressus est; foci in pavimento accensi.* Thorkell *exinde per alias fores ingreditur, & ipsum secutus ex orientali Islandiæ qvadrante oriundus vir, nomine* Hallvardus, *januam clauserat, inter ignem sedemqve, in qva comes, introgressus, qværenti an paratus esset, affirmat, ac ejusdem caput cædit, ut in pavimentum proruëret; Tunc* Thorkell*; heic vidi omnes ad repentinum actum tardissimos cum ex igne comitem non eripiatis. Tigillum exinde arreptum occipiti supposuit & comitem ad pulpitum raptim extraxit; cum comitibus deinde, alias per fores qvam ingressi erant cito exiit; extra has asseclæ ejus armati steterunt. Comitem autem domestici assumserunt exanimatum; ast omnes, stupefacti, manus ab ultione abstinuere; facinus, momento qvippe patratum, a* Thorkele *nemo speravit; plurimi qvoqve intus inermes; multi vero antea ejus amici. Contigit hoc fato* Thorkeli *longiore vita frui. Hic dein ad naves suas se contulit, comitis autem asseclæ abierunt;* Thorkell *seqventibus statim diebus, post initium licet hyemis alto se commisit & in Norvegiam sospes delatus regem* Olaum *confestim convenit, humaniter exceptus hocqve facinore gratior, apud eum hyemavit.*

De

Frá Jarli.

Eptir fall *Einars* iarls tók *Brusi* iarl þann luta lanz er áþr hafþi haft *Æinarr* iarl; þvi at þat var med margra manna vitni med hverium scildaga þeir *Einarr* oc *Brusi* hafþu felag gert. *Þorfinni* þótti þat rettaz at hálfar æyiar hefþi hvarr þeirra; æn þó hafþi *Brusi* þann vetr tva luti lanz. Æptir um varit kallar *Þorfinnr* til lanz vid *Brusa* at hann vill hafa helming, æn *Brusi* gallt eigí iáqvædi til þess, áttu þeir þíng oc stæfnr at þessum málum; gengu þá til viner þeirra at semia þetta mál oc kom sva at *Þorfinnur* let ser ecke annat líka ænn hann hefþi helming æyia. *Brusi* segir. ec unda at hafa þridiung æyia þann er ec tok i faudr arf minn, kalladi oc æingi til i hendur mer; æn nu hefi ec tekit annan þridiung í arf eptir brodr minn at rettum máldaugum; æn þo at ec se vanfær til at dæila kappi vid þic broder, þá mun ec þó annars í læita enn iáta undan mer land eda ríki at sva buno. Þeir scylldu sva málstæfnu þessa. Æn er *Brusi* sá at hann myndi eigi hafa afla til at standa iafnfætis vid *Þorfinn*, því at hann hafþi miklu meira ríki oc þó af Skotta konongi traust modr fedr sínum; þá red *Brusi* þat af at fara or landi austr á fund *Olafs* Noregs-konongs oc hafþi med ser *Rögnvalld* son sinn; var hann þá X vetra; æn er iarl hitti konong þá tok hann vel vid honom; æn er iarl bar upp æyrindi sín fyrer konongi oc segir allan mála vöxt þann sem var med þeim brædrum oc bad konong væita ser styrk til at hallda ríkí sínu, baud fram þar í mót fullkomna vináttu sína. Kongr svarar oc tok þar fyrst til máls er var *Haralldr* hinn hárfagri at hann hafþi eignaz ódul aull i Orcnæyium, æn iarlar hafþu opt haft laund þau síþan sem at leni æn alldrigi at æign; æn þat er til iarteina segir hann, at þá er *Æiríkr Blóðæyx* oc syner hans varo

i Orc-

De Comite.

Post cædem comitis Einaris, *provinciam qvæ ejus antea fuerat comes* Brusius *occupavit, pactum enim communionis multi testes audiverant;* Thorfinnus *justissimum censuit dimidium insularum qvemvis obtinere,* Brusius *tamen nihilo minus ea hyeme duas partes retinuit; vere seqventi dimidium insularum a* Brusio *exposcit* Thorfinnus, *ille vero denegavit; circa litem hanc conventus in foro indixerunt, ad eandem vero compescendam comitum amici intercesserunt, ast sine fructu, nam* Thorfinnus *eo solum contentus fuit, qvod dimidio insularum potiretur. Ad id* Brusius; *contentus, inqvit, eram triente insularum, qvem pater mihi reliqvit & nemo aume exposcit, nunc vero alter, juxta pactum justum hæreditas mihi a fratre venit; qvamvis autem, frater, te cum certando impar sim, attamen, ne provinciam vel regnum in statu præsenti abalienem, tentabo. His dictis conventui finis. Cæterum cum* Brusius *sibi vires* Thorfinno, *is qvippe regnum habebat multo majus & avo suo regi Scotorum confidebat, pares, deesse animadverteret, consilium cepit, ut, relicta patria, orientem versus in Norvegiam vectus, regem* Olaum *conveniret, adducens secum filium, decem tunc annos natum,* Rögnvalldum. *Verum, ubi regem convenit, benigne excipitur, ei negotium ac statum controversiæ inter se & fratrem exponit, ejusqve ad retinendum regnum opem implorat, integram suam amicitiam auxilii loco promittens. Cum responderet rex, ab Haralldo pulchricomo orsus est, eum scilicet proprietatis jure omnes in* Orcadibus *fundos acqvisivisse, Comites autem sæpe postmodum earundem præfectos, nunqvam vero possessores extitisse; cæterum, inqvit, argumento est, qvod cum* Ericus Blodöx, *cum filius, in orcadibus maneret, comites iis obseqvium debebant. Cum* Olaus Tryggvii *eo veniret,*

i Orcnæyium, varo iarlar þeim lydscyllder; oc er *Olafr Tryggvason* frændi minn kom þar, þa gerdiz *Sigurdr* iarl fader þinn hans madr. Nu hæfi ec tækit æptir *Olaf Tryggvason* allann arf. Nu vil ec gera þer þann kost at þu geriz minn madr, mun ec þá fá æyiar þer i len, skal ec þá fræista, ef ec væiti þer minn styrk, hvart betr skal at halldi koma eþa *Þorfinni* brodur þinum styrkr eþa traust Scotta konungs. Æn ef þu vilt eige þenna kost, þá mun ec epter leita þeim eignum eþa óþalum er vorer frændur hafa haft eþa átt vestr þangat. Þessar rödur hugfesti hann med ser oc bar fyrer vini sína, leitadi hann þá ráds vid þá hveriu hann scylldi iáta hvart hann scylldi at þessu sættaz vid *Olaf* konong og geraz hans madr, æn hitt er mer ósynna hver minn luti verdr at scilnadi varum æf ec qvæd næi vid; þvi at konongr hæfir bært gört tilkallit at hann þyckiz æiga æyiarnar, æn vid storrödi hans oc þat at ver erum her komnir, þá mon honon lítit fyrer at gera þat af minum kosti sem hann vill; æn þò at iarli þotti á hvaru tveggia anmarki, þá tok hann þann upp at leggia allt á konongs valld bedi sic oc ríki sitt, tok þa *Oláfr* konongr vald af honom yfir allom ærfda landom sínum, gerdiz iarl hans madr oc batt þat svardaugum.

Þorfidr iarl spurþi er *Brusi* brodir hans var farinn austr á fund *Olafs* konungs at sækia traust af honom; æn fyrer því at *Þorfidr* hafþi farit fyrri á fund *Olafs* konongs oc komit ser þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc vissi at þar mundu margir flytia hans mál, gerir *Þorfidr* þat rád at hann býr ferd sina sem skyndiligaz oc for til *Noregs* oc ætlar at sem minstr scylldi værþa misfari þeirra brædra oc ækki scylldi hans æyrindi til lykta komit ádr *Þorfinnr* hitti konong, æn þat vard á annan væg enn iarl hafþi ætlat, því er *Þorfidr* iarl kom á fund

Olafs

ret, Comes Sigurdus, pater tuus, ei ſe ſubmiſit; tota hæreditas ab Olao Trygvii *mihi obvenit; dabo tibi conditionem ut clientem meum te profitearis, qvod ſi feceris, inſulas, fevdum tibi concedam, experturus, modo opem tibi feram, utrum mea tibi, an* Thorfinno fratri *tuo regis Scotiæ ops & ſubſidium magis conducat. Verum ſi conditionem hanc rejeceris, poſſeſſiones ſive fundos cognatorum noſtrorum occidentem verſus recuperare tentabo. Sermonem hunc meditatus Comes, amicis aperuit & conſilium qvodnam affirmaret expetiit; an regi Olao lubens ſe ſubmitteret; aſt, addidit, in dubium revoco qvalis ſtatus ſiat rerum mearum diſceſſuri, modo recuſaverim, rex enim inſulas ſe jure repetiturum declaravit; verum propter magnas ejus vires, præter qvod huc venimus, rem meam pro lubitu mutare non gravabitur. Cæterum licet Comes utramqve difficilem cenſeret, in conditionem tamen, omnia ſe nempe & regnum regi ſubmittendi deſcendit; qvo facto, ſingulos fundos hæreditarios regi dedit eiqve juramento ſe addixit.*

Audiit Comes Thorfinnus *fratrem* Bruſium *regem* Olaum *conveniendi cauſa, opem ab ipſo impetraturum, orientem verſus profectum eſſe; propterea autem qvod regem prior inviſerat, ibidemqve amicitiam ſibi conſiliaverat, rei ſuæ bene proviſum eandemqve a multis procuratam fore exiſtimavit; Conſilium cepit iter qvam citiſſime inſtituendi inqve* Norvegiam *eundi, cenſens temporis intervallo non multum diſcrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante qvam ipſe regem conveniret; aſt ſpes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & co-*

Olafs konongs, var lokit oc gört allt fattmál med þeim konongi oc *Brusa* iarli, vissi oc eigi *Þorfidr* iarl at *Brusi* iarl hafþi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til *Olafs* konongs, æn þægar er *Þofidr* kom til konongs, þá hóf konongr upp hit sama ákall til ríkis i Orcnæyium sem hann hafþi haft vid *Brusa*, oc beiddi hann *Þorfinn* þess sama at hann scylldi iáta konongi þeim luta lanz er hann atti áþr. Jarl svarar vel orþum hans oc sagþi sva, at honom þotti miklo scipta um vinatto konongs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti aþrum höfþingium, þa hafi þer fullt til þæss unnit, æn mer er æi hent at veita yþr handgaungu, því at æc em áþr iarl Scotta konungs oc lýdscylldr honom. Æn er konongr fann undandrátt í svaurum iarls um þá málaleítan er hann hafþi áþr upphafit, þá mællti konongr: æf þu iarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfer Orcneyiar sem ec vil. Æn ec vil at þu væiter þá svardaga at kalla eigi til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, æn æf þu villt æyngan þenna kost, þá mun þá sva segia sá er landi rödr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlict þikia þó at dalr komi moti holi; iarl svarar oc bad konong gefa ser frest at hugsa þetta mál. Konongr gerdi sva at hann gaf iarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sína, Þá beiddi iarl þess at konongr scylldi liá honom frest til annars sumars oc föri iarl hæim þa fyrst, er hæima rádanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir alldrs sakum; konungr bad hann kiosa. *Þorkell Fostri* var þá med konongi; hann sendi menn til iarls læyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at sciliaz ósáttr vid kononginn at sinni sva sem hann var þa kominn í hendr honom. Nu þottiz iarl siá at æinbægdr var kostr at láta konong þá fyrir ráda, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von siálfr til ættleyfdar sinnar,

æn

mitem omnino ratum; nesciit etiam, donec regem convenit, Brusium *regnum dedisse. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac* Brusius *antea, regnum in* Orcadibus, *eam nempe insularum partem qvam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis seqventibus; magni, inqvit, interest mei tuæ amicitiæ; si, domine, mea ope adversus alios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tui præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Comes extiti. Cæterum cum comitem ad pactum, qvod prius proposuerat, ineundum difficulter induci comperiret rex, seqventia addit. Si, Comes, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut qvemcunqve voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri qvod provincias istas nunqvam reposcas & insulis a me præfectum neutiqvam infestes; Qvod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, qvod altum deprimatur, ne mireris. Respondens comes, otium a rege dum rem deliberet expetit, qvod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in seqventem æstatem differri rex permittat, domum interim rediret, causans plurimos suos consiliarios domi esse, seqve ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet.* Thorkell Fostri, *tunc temporis apud regem, mittit clam ad comitem, rogantes, ne, qvicqvid animus alias svaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate qvippe ejus constitutus, discedat. Censet hinc Comes unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullamqve sui patrimonii spem superesse, qvæ non sit iniqva; Ast regnum ab iis qvi nati hæredes*

æn væita svardaga til þess at þeir hefdi í ró ríki þat er æcki voro tilbornir; æn fyrir því at honom þotti æigi sýnt um ferd sína, þá kaus hann þat at ganga til handa konongi oc geraz hans madr, sva sem *Brusi* brodir hans hafþi gort. Konongr fann þat at þat var miclo scapstörri madr enn *Brusi* oc trudi hann þvi *Þorfinni* verr enn *Brusa*. Sá konongr þat at *Þorfinnr* mundi þikiaz æiga af Scotta konongi þott hann brygdiz i þæssu sáttmali, scildi konongr þat af sinni vitru at *Brusi* geck truliga at öllu sáttmáli oc mællti þat æina umb er hann etladi ser at hallda; æn þar sem *Þorfidr* var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafþi rádit fyrir ser hverrn lut hann scylldi upptaka oc dro um þat æyngann lut er konongr veitti hitt fyrsta atqvædi; æn þat grunadi konong at iarl mondi ætla at gera æptir sumar sættir.

Frá Jarlonom.

Þá er *Olafr* konongr hafþi hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stæfno, let þangat kalla iarlana. Þá mælti hann; sáttmál Orcnæyinga iarla vil ec nu birta fyrir alþýdu, þeir hafa en iátat mínu eiginordi ifir allom *Orcnæyium* oc *Hialtlandi* oc geraz míner menn oc bundit þat allt svardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, *Brusa* þridiung lanz, enn *Þorfinni* annan þridiung, sva sem þeir höfþu fyrr att; æn þann þridiung er átt hafþi *Einar* iarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa sauk at hann drap *Eyvind Urarhorn* hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec siá fyrir þeim luta lanz þat er mer sýniz, þat vil ec oc tilscilia vid yckr brödr iarla mína at ec vil at þit takit sættir af *Þorkeli Amunda* syni fyrír aftauku *Æinars* brodur ydvars, vil ec at sá dómr se under mer æf þit vilit því iátt hafa; æn þat var sem annat, at iarlar iátudo þvi allo

non erant, ut pacate retineratur præstito juramento sinere. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusii *exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum* Brusii *longe superare comperit, eum igitur magis supicatus, cum prævideret ipsum regi* Scotiæ, *fædus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam* Brusium *omnia fideliter pacisci & ea tantum, quæ præstiturus erat promittere; Verum* Thorfinnus *in conditionem quamcunque, ubi eam aceeptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absque ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta quædam (his contrario) initurum suspicabatur.*

De Comitibus.

Rex Olaus *totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Comites vocavit & sequentia protulit; Pactum, ait, comitum Orcadensium vulgo nunc aperiam; Professi sunt mihi pro arbitrio totas* Orcades *cum* Hialtlandia *regendas, ipsos quoque mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis præmii loco quæ possessionis jure ante hac tenuere,* Brusio *tertiam insularum partem,* Thorfinno *etiam parem; trientem vero quem possederat* Comes Einar, *ea de causa quod* Eivindum Urarhorn, *satellitem meum dilectumque socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisurus; vobiscum etiam, fratres, comites mei, paciscor, pro cæde fratris vestri* Einaris Thorkelem Amundi *filium reconciliari sinatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, reliqva omnia, quæ sibi relinqui voluit rex; Comites probaverunt; hinc*

allo sem konongr vill bettr hafa. Geck þá *Þorkell* fram oc fæsti konongi dóm á þessu máli oc sleit sva þæssu þingi. *Olafr* konongr dæmdi bætr fyrir *Æinar* iarl sem fyrir III. lænda menn; æn fyrir sakir scylldi nidrfalla þridiungr giallda.

Þorfinnr iarl bad ser burtfarar læyfis, æn er þat fekz, þá bióz iarl scyndeliga; æn er hann var albuinn, þá var þat æinnhvern dag at iarl drack á scipi, þa kom fyrir hann *Þorkell Aumundason* oc lagdi haufut sitt í kne iarli oc bad hann gera af slíkt sem hann vill. Jarl spyr hann hví hann fôri sva, ver erom sáttir ádr segir hann at konongsdómi, oc statt upp; hann gerdi sva oc mællti, sætt þeirri man ec hlíta sem konogr gerdi um mál var *Brusa*, enn þat er til þín kemr af skalltu æinn ráda. Þó at konongr hafi mer scilit eignir eda landsvist á *Orcnæyium*, þá kann ec sva scaplyndi þit at mer er ófært í æyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæsta ydr, segir hann, at koma alldregi i *Orcnæyiar*, hvat sem konongr segir um þat. Jarl tok seint til orda oc mællti: Villtu helldr *Torkell* at ec dôma um ockra mál enn hlíta þar um konungs dómi; þá mun ec þat hafa upphaf at sætt ockurri *Þorkell* at þu scallt fara med mer í *Orknæyiar* oc vera med mer oc sciliaz ecki vid mic nema mitt lof se til eda læyfi; vera scylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lífi. *Þorkell* svarar: þat scal á yþru valldi iarl sem alit annat þat er ec má ráda. Geck *Þorkell* þá oc til oc sesti iarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sídar mundu qveda á um segiölld. Tok hann þa svardagá af *Þorkeli*, snæriz hann þá þægar til færdar med iarli; fór iarl þægar á braut er hann var buinn oc sáz þeir *Olafr* konongr alldregi siþan.

Brusi

hinc accedens Thorkell *se facinusque regis judicio sistit. Abierunt exinde qvi convenerant. Rex* Olaus *Comitis* Einaris *pari ac trium satraparum cædes mulcta reparandam judicavit; Verum insidiis triens fundorum non solvendus æqvabatur.*

Comes Thorfinnus *abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens* Thorkell Amundi *filius, caput in genua ipsius impositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Comes cur ita ageret sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati sumus; surge igitur. Surrexit ille & sequentia fatus est; pacto, qvo meam cum* Brusio *litem composuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet tuo relinqvitur arbitrio; Possessiones licet mihi, cum publica in* Orcadi*bus securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in* Orcades, *qvicqvid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Comes ad hæc post aliqvam moram: Mavis, ait,* Thorkell, *me nostram litem decidere, qvam in regis judicio acqviescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Regerit* Thorkell: *hæc, Comes, qvemadmodum omnia, qvæ in mea, in tua erunt potestate; his dictis, accedens, Comiti cuncta qvæ poscebat, pollicitus est. Comes se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit &* Thorkelem *juramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem* Olaum *nunqvam exinde vidit.*

Brusi iarl dvalldiz æptir oc bioz meirr af tómi, æn ádr hann fór í braut, þá átti *Olafr* konongr stæfnu vid iarl oc mællti; þat lizk mer, iarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir vestan haf, ætla ec sva at þu scallt hafa tva luti landz til forráda, þá sem þu hæfir ádr haft, vil ec at þu sert nu eigi minni madr eda urikari er þu ert (a) med höfþingium enn ádr vartu; æn ec vil fæsta trunat minn med því at ec vil at her se æptir *Rögnvalldr* sun þinn. Se ec þá æf þu hefr mitt traust oc tva luti lanz at þu mátt væl hallda því at rettu fyrir *Þorfinni* iarli. *Brusi* tok því med pauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Brusi þar litla hríd àdr hann for í braut oc kom um haustit vestr til æyia. *Rögnvalldr* Brusa son var æptir med *Olafi* konongi. Þæssa getr *Ottar Svarti* (b).

Gægn ero þer at þægnum
  Þiöd *skiaulldunga* godra,
  Halldit hôft á velldi
  Hialltlendingar kændir.
Ægi vard á iördu
  Ægnbrádr ádr þer nádum
  Austr sá æyium væstan
  Ynglingr und sic . . . . (c)

Þá er þeir brödr foro væstr til æyia *Þorfidr* oc *Brusi*, þá tok *Brusi* tva luti lanz til forráda; æn *Þorfidr* þridiung lanz, var hann iafnan á *Katanesi* oc á *Scotlandi* enn sætti menn sína yfir æyiar. Hafþi *Brusi* þá æinn landvaurn í æyiunum; ænn í þann tíma var þar miöc herscátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu micc væstr þángat er þeir voro

(a) mer handgenginn. 325. (b) í drápo þeirri er hann orti um *Olaf* Kong. *In carmine intercalato quod de rege Olao composuit.* addit 332. (c) þryngi, *subigeret* 332.

Comes Brusius *remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem exspectavit, verum antequam discederet, rex* Olaus *ad se vocatum allocutus est; suadet, inquit, mihi animus, tibi,* Comes, *in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, quibus antea præfuisti, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem quam antea esse; Volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus* Rögnvalldus, *Prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, quæ tua sunt, poscente licet comite* Thorfinno, *tueri facile posse.* Brusius *pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumno devenit.* Rögnvalldus Brusii *apud regem* Olaum *remanebat; facit ejus mentionem* Ottar Niger.

Propinqva tibi est inter subditos
Gens Sciolldungorum *bonorum.*
Adhibite mite imperium
Hialtlandi *noti.*
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, anteqvam te conseqverenmur,
Orientem versus qvi insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Comites Thorfinnus *&* Brusius, *hic duas ditionis partes præfecturam obtinuit, ille vero trientem & jugiter in* Katanesia *ac* Scotia *moratus suos insulis præfecit, unde* Brusius *easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Dani ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad*

voro í viking oc qvómo opt vid *Orcnæyiar* er þeir foro væstr eþa væstan oc namo næsnám, *Brusi* tallþi at því vid Þorfinn brodr sinn er hann hafþi æingar utgiördir fyrir *Orcnæyium* eþa *Hialltlandi*, enn hafþi scatta oc skulldir alt at sínum luta. Þá baud *Þorfinnr* honom þann kost at hann scylldi hafa þridiung lanz, enn *þorfidr* tva luti, oc hafa æinn landvaurn fyrir bæggia þeirra hönd; æn þó at eigi yrdi þetta scipti brádfengis þá er þat þó sagt i iarla sögunni at þetta scipti hafi framfarit at *Þorfidr* hæfþi tva luti æyia, enn *Brusi* þridiung, þá er *Knutr* hinn ríki hafþi Noreg lagt under sic, enn *Olafr* konongr var or landi farinn.

Olafr Kongur *Haraldsson* feck önga lyskyldu af *Þorfinne* iarle síþan er þeir skildu eptir sattmál þeirra *Brusa* jarls allra saman (d); Giördiz *Þorfinnr* iarl nu höfþingi mikill, manna mestr á vöxt (e) liótr (f) yfersyndar, svartr á hár, skarpleitr (g) oc nockut skolbrunn (h) oc hinn hermannligsti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bæþi til fiár oc metnadar, sigrsæll oc kænn i orrustom oc godr árædis; hann þá þa V vetra gamall er *Melkofr* Skota Kongr modur fadir hans gaf hönom jarlsnafn oc Katanes til yfir soknar, enn þá var hann XIIII. vetra er hann hafþi utgerdir fyrer landi sínu oc heriadi á ríki annara höfþingia; sva segir *Arnor Jarlaskáld*.

Hilmer raud i hiálma
hreggi (i) skilfings eggiar,
fór ádr fimtan væri
fetriodr hugins vetra

georr

(d) *omittit* N. 332. (e) á vöxt. *omittit* 332 (f) yfirsyndar *omittit* 332. (g) oc nefmikill, *nasutus*, *addit* 332. (h) oc hinn hermannligasti *omittit* 332. (i) Skelkings 332.

Orcades *sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria de populabantur.* Brusius *fratrem* Thorfinnum *incusavit qvod naves militibus instructas ad tuendas* Orcades *vel* Hialtlandiam *nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc* Thorfinnus Brusio *conditionem obtulit trientem retinendi, modo ipsi duas partes concederet, ex utriusqve parte insulas defensuro. Cæterum licet divisio hæc cito haudqvaqvam obtineret, docet tamen historia Comitum,* Thorfinnum *duas insularum partes,* Brusium *vero trientem sortitos esse, tempore qvo* Canutus Potens Norvegiam *subegerat, rex autem* Olaus *solum verterat.*

Rex Olaus Haralldi *filius, post conventum* Brusii *cum cæteris, nulla à Comite* Thorfinno *debita tributa impetrabat; Comitis jam nomen magnum inclaruit; huic statura plusqvam justa, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non sub nigra; gestu insuper militari præ plurimis conspicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victoriosus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno* Melkolfo *Rege Scotorum comitis dignitatem & Katanesiæ moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam classem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita* Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit
(sangvine) aciem gladii
priusqvam qvindecim
annos natus esset, vir fortis animo

 vir

georr letz grund at veria
(k) gedfrækn oc til fækia
(l) erinn *Einars* hlýri
æingr mann (m) i fkýranni.

Þorfinnr iarl hafþi Styrk mikinn af Skotta kongi (n), dró þat miöc riki hans fram i *Orcnæyium* er fá ftyrkr var hönom fva nærr. Skota kongr andadiz þa er þeir brædr voro fáttir (o); tok þá ríki i *Skotlandi Karl Hundafon*, hann þottiz oc eiga *Katanes*, fem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa fkatta af fem annar ftadar, enn *Þorfinnr* iarl þóttiz æi hafa of mikinn arf eptir modr faudr finn þó hann hefþi *Katanes*, þotti honom fer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi æinga fkatta afgiallda; Giördiz nu af þeffu fiandfkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. *Karl* kongr villdi fetia þann höfþingia á *Katanes* er (p) *Moddan* het, hann var fyftrfon hans oc gaf hönom iarlsnafn, reid *Moddan* þa ofan (q) af *Skotlandi* oc efldiz at lidi i *Sudrlandi*, geingu þá niófner til *þorfinns* iarls, dró hann þá her fa man um *Katanes*; kom þá *Þorkell Foftri* utan af *Orcnæium* med mikit lid til mots vid *Þorfinn* iarl; oc höfdu þeir þá (r) fýnu meira her; þegar er Skotar viffu þat at *Þorfinnr* iarl höfþi liþ meira, þá (s) vard þeim feinna um áráfina oc ridu fíþan upp á *Skotland*. *Þorfinnr* iarl (t) lagdi under fic *Sudrland* od *Ros* oc heriadi víþa um Skotland, fneri þaþan aptr á Katanes, enn *Þorkell* ut i eyiar; leidangrs lid fór heim; iarl fat á *Katanefi* i *Dungalsbæ*, oc hafdi V. langfkip oc fva nockut mart lid at þau voru vel fkiput. *Moddan* kom a fund *Karls* kongs i *Beruvík*, oc fagde honom fínar farar óflettar, *Carl* kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á fkip oc hafþi XI. lang-

(k) gunnfrækn. *in bellando ftrenuus*. 332. (l) Öri Einars hlyra 332. (m) und 332. (n) frænda fínum. *cognato fuo*. addit 332. (o) B. oc Þ. *addit* 332. (p) *Muntan* eda *Muddan* idem. (q) á Katanes id. (r) fynu *omittit* 332. (s) vildu þeir ei beriez, *confligere noluere* ib. (t) fór þá eptir þeim. *eos infeqvebatur*. id.

par sibi visus regioni tuendæ,
& animosus alias lacessendi;
Alacrior Enaris fratre
nemo sub cælo.

Thorfinno *à Rege Scotorum paratum ubiqve auxilium ipsius in* Orcades *regimen multum promovit. Post reconciliationem fratrum rex* Scotiæ *obiit, cui in regno successit* Kallius Hundii, *is* Katanesiam, *non secus ac antecessoribus, sibi obtigisse contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; Verum comes* Thorfinnus *hæreditatem sibi ab avo materno relictam, etsi* Katanesiam, *utpote sibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa solvere prorsus denegat, unde dissidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex* Kallius Moddanem, *sororium suum, comitis titulo donabat,* Katanesiæ *præfecturus; Hic* Scotiam *australem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior* Thorfinnus *milites in* Katanesia *conscribit, cui auxiliares* Thorkillus Fostri *de Orcadibus copias secum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in* Scotiam *eqvitantes reverterentur. Comes* Thorfinnus Sudurlandiam *&* Rosiam *sibi subjiciens,* Scotiam *armis passim infestabat, ipse inde in* Katanesiam, Thorkell *in insulas, copiæ, qvas eduxerat, domum revertebantur. Comes* Dungalsbæi *in* Katanesia *sedens, qvinqve naves longas tantamqve manum, ut bene instructæ essent, habebat.* Moddan *Regem* Kallium Bervicæ *conveniens, ipsi expeditionis infortunium exponit, qvi infestis suæ ditioni armis provocatus, undecim confestim navibus longis &*

ingen-

langſkip oc mikit lid, oc helt þá nordr fyrir *Skotland*, hann ſendi *Moddan* aptur á *Katanes* vid mikit lid, oc reid hann it efra um *Skotland*, var ſva ſtefnt at hann ſkyldi þadan at koma, oc ſkyldi *Þorfinnr* Jall þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra *Kalli* kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á *Katanes* oc var ſkamt á milli þeirra *Þorfinnz* Jarls; toc *Þorfinnr* iall þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á *Petlandz* fiörd oc ætladi til *Orkneyia* oc var ſva ſkamt á milli þeirra (u) oc er þeir ſá ſegl Karl kongr er þeir ſigldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim; (v) þeir *Þorfinnr* iarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, (x) gerdi þegar ord (y) *Þorkeli* at hann ſkyldi ſáfna liþi; (z) *Þorfinnr* iarl lá undir *Dýrneſi* ok hafþi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn *Karl* kongr rær þar at þeim á XI. ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer höndum, ſá annar at laupa á land oc leyfa ſkipinn óvinum ſínom oc feet allt, hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; *Þorfinnr* iarl heitir þa á ſína menn oc bad þá brióta upp vapn ſin, qvedz æi vilia á flotta leggia, bat þá róa at röſkliga, tengia þá hvarer tveggio ſkip ſín; *Þorfinnr* iarl eggiar lid ſitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrſtu hríd, kallar Skota ſá ſtandaz mano; þeſſi orroſta var bæþi hörd oc löng (a) ſva ſegir *Arnor Jarlaſkáld*:

(b) Andr hykk *Karl* kendu
kyndum (c) loſut bryniu

land-

(u) at þeir Karl ſá ſeglin Þorfinns er hann ſigldi auſtr á fiördinn 332. 332 (v) þeir Þorfinnr höfþu ei ſet þeirra ſegl *Thorfinnus cum ſuis eorum vela non viderat.* addit 332. (x) *omittit* 333. (y) Þorkatli 332. (z) B. hafþi hinn nordzta lut eyia oc ſat hann þar. *addit* 332. (a) oc var þar lengi er eigi mátti ſiá hvernig hníga mundi orroſtan, þeſſa getr Arnor i Þorfinns drápo *prælium diu anceps erat, teſte Arnore in carmine de Thorfinno.* addit 332. (b) Endr hygg ek Karli kendu 332. andr *kneck. Flat.* (c) jöfr. 332.

ingentibus copiis stipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane *cum magno exercitu in* Kattanesiam *remisso, qui per superiorem* Scotiam *vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero,* Thorfinno *cingendo destinabatur. Nunc referendum regem* Kallium *in* Katanesiam *usqve festinare, Comes autem* Thorfinnus *simul fere illuc delatus, id consilii cepit, ut navem conscensam in sinum* Petlandicum *deduceret, in* Orcades *trajecturus & ab hostibus non longe remotus. Unde rex* Kallius, *ab oriente sinum petens, vela conspicit; Comes* Thorfinus *cum suis insulas orientem versus legendo, Sandvicam petventurus, ad orientem spectans Dyrnesiæ littus substitit &* Thorkelem *per nuncium copias statim colligere jussit.* (Brusius *in parte insularum boreæ proxima, sibi qvippe subdita, sedebat.*) Thorfinno *interim, nam sero venerat, qvieto, prima inseqventis diei luce ex improviso à* Rege Kallio *cum undecim navibus circumdato, duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum universis opibus hosti relinqvere, aut congressus cum Rege exitum fortunæ committere hinc suos hortatur, neglecta fuga, arma capescere adversariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, svadet ut in primo mox certamine, qvod Scotorum pauci sustinere poterint, strenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita* Arnor Jarlaskálld

> *Credo qvod, qvam possidebat* Karl,
> *Olim, Regis filii loricam Rex*

landvara lofþungs (d) kyndar
lauſt fyrer Dyrnes auſtann
fim ſneckiom (e) hielt framme
flugſtyggr (f) af hug dyggum
rauſnar madr at ræſis
ræidr XI. ſkeidum.
At lögdu ſkip ſkatnar,
ſkilit, fell herr a þilior,
ſvomu járn i (g) aumu
ód (h) bord Skota blódi
ſtall (i) drepa ſtrenger gullu
ſtál beit, enn rann ſveiti,
broddr fló, biſþuz oddar
biarter, þeingils hiarta.

Þ*orfinnr* jall eggiar nú ákafliga lid ſitt, oc vard þar allhörd hríd, helldur þeir lítt Skotarner fyrir framan ſiglu á kongs ſkipinu, þá hleypr Þ*orfinnr* jarl aptan or lyptingunne oc fram á ſkipit, oc bardiz (k) allhrauſtliga, oc er hann ſá at þyntiz ſkipanin kongs eggiadi Þ*orfinnr* ſína menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann högg-gva tengſlin oc leggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taca til ára ſina oc leggia frá, þá koma þeir Þ*orfinnr* jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad Þ*orfinnr* þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, en meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr lióp á annat ſkip oc bat þa taca til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn Þ*orfinnr* elti þá; ſva ſegir *Arnor*:

(l) Þruma

(d) kundar 333. kuidar 101. 102. 333. (e) red. 332. (f) vid hug dyggan 332. (g) amo 332. (h) haurd 332. (i) drapa 332. (k) alldiarfliga *audacter.* 332.

defensoriis gladiis
ab oriente Dyrnesi,
qvinqve naves produxit
citissimus (fugæ nescius) forti animò
vir liberalis, contrà Regis,
iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
intelligitis, in foros exercitus cadebat.
natabant arma per miserum,
qvo madebat navis, Scotorum sangvinem,
arcuum nervi resonabant,
calybs mordebat, sed cruor stillabat,
tela volabant, movebantur mucrones
fulgentes; en Comitis animum.

Cæterum Thorfinnus *cum suis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix subsistere patitur, unde è tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios dispergi animadverteret, suos ut ascendant monet, qvo viso rex* Kallius *copulas dissecari & universam suam classem remis subito abigi jubet;* Thorfinnus *interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum suum, qvod ingens militum choors seqvebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in ista nave superstitibus, plurimi enim ciciderant, in aliam transsilientem, & remorum usu cum singulis Scotis fugam qværentem, inseqvitur. Sic* Arnor.

(l) Þruma var (m) þeygi skemri:
þat var skiott (n) med spiótum
mætr vid minna neyti
minn drottinn rak flótta
(o) gall ádr grammsmenn (p) fellu
gunnmar (q) und her sárum
hann va sigr fyrer sunnan
Sandvíc; rudu branda.

Karl kongr hellt undan sudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc safnadi lidi af nyiu; *Þorfinnur* iarl veik aptr eptir bardagann, kom *Torkell Fostri* til motz vid hann oc hafþi mikit lid, sigldu þeir þá sudr til Breidafiardar eptir þeim *Karli* kongi, oc þegar er þeir komu vid *Skotland* toko Þeir at heria, þá var þeim sagt at *Moddan* iarl var á *Katanesi* i *Þórsá* oc hafdi þar her mikinn, hann hafdi oc sent til *Irlandz* eptir liþi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þess liþs, þá gera þeir þad rád at *Þorkell* for nordr til *Katanes* med suman herinn, enn *Þorfinnr* iarl lá eptir vid *Skotland* oc heriadi þar; *Þorkell* fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk traust oc trutt á *Katanesi*, geck engi niosn fyrir hönom ádr hann kom i *Þorsá* á nattar þeli oc tok hús á *Moddan* iarli oc baro att elld; *Moddan* svaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptsvalernar, hió *Þorkell* sverdi eptir hönom oc kom á halsinn oc tok af höfudit; eptir þat gafuz menn upp, enn sumir komuz á hlaupi undan; þar var mart manna drepit, enn gefit grid sumum, dvaldiz *Þorkell* þar skamma hríd ádr hann fór til *Breidafiardar*, hafþi hann þá her allann med ser þann er feckzt á *Katanesi* oc um *Sudrland* oc um *Ros*, mætti hann þá *Þorfinni* jarli á *Mærhæfvi* oc sagdi hönum slíkt er görz hafþi i hans

(l) þrima. 332. (m) þvigit 332. (n) at 332. (o) gol 332. (p) fæli 332 (q) um 332.

Nulla unqvam pugna brevior,
nam momento hastis,
eximius, minoribus copiis,
meus dominus hostes fudit
clangebat anteqvam regii ceciderunt
aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat à meridie
Sandvici; Enses cruentabant.

Rex Kallius *in* Breidafiordum *usqve fugatus, copias iterum colligit.* Thorfinnus *post prælium revertitur, qvi, cum* Thorchillo Fostrio *tunc ingenti militum corona cincto & ipsi in auxilium veniente Regem in* Breidafiordum *persequitur, moxqve Scotiæ oris allapsus eidem arma infert, ibidem certior factus qvod Comes* Moddanus *in* Katanesia Thorsáæ *magno cum exercitu, ab amicis & cognatis, qvos in* Hibernia *multos habebat, juxta ipsius petitum, auxiliarem manum exspectaret, unde id consilii cepere, ut* Thorchillus *in* Katanesiam *cum aliqvota copiarum parte rediret,* Thorfinnus *vero remanens* Scotiam *infestaret.* Thorkillus *clanculum, omnes enim* Katanesiæ *indigenæ ipsi erant fidi, sine præviâ de ejus itinere fama progreditur, donec* Thorsáam *noctu perveniens,* Moddanum *ædibus inclusum interciperet igneqve peteret, ac ipsi, cum in contignatione qvadam dormiret, egressuro & de ambulacro descendenti, stricto a tergo gladio collum offenderet caputqve amputaret; Qvo facto,* Moddanianis, *qvi se submisere, pax conceditur, aliis fuga subductis, aliis occisis. Ceterum* Thorkillus, *non diu ibi moratus, in* Breidafiordum, *cum universo per* Katanesiam Sudurlandiam & Rosiam *collecto exercitu, tendit, comitiqve* Thorfinno *in* Merhæfi *obvio, ac-*

i hanz (r) leikum, þackadi iarl honom vel ſitt ſtarf, lagu þeir bádir þar um hríd (s).

Frá Orkneyingum.

Nu er at ſegia frá *Kalli* Kongi at hann fór upp á *Skotland* eptir orroſto þeirra *Þorfinns* iarls oc efldiz at liþi at nyiu, hann dró her ſaman ſunnan af Skotlandi hit veſtra oc hit eyſtra, oc alt ſunnan af Satiri, þá kom oc til motz vit hann herr ſá af Irlandi er *Moddan* iarl hafdi epter ſent, (t) ſendi hann þa vída til hofþingia eptir liþi, oc ſtefndi her þeim öllum til motz vid *Þorfinn* iarl, oc vard fundr þeirra á *Torfneſi* fyrir ſunnan (u) *Bæfiörd*, þar var oroſta hörd, oc höfþu Skotar her miklu meira; *Þorfinnr* iarl var i öndverdri fylkingu ſinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr ſverdi, ſpiót i hendi oc (v) hió oc lagdi bádum höndum; ſva er fra ſagt at hann væri fremztur allra ſinna manna, hann geck þar ad i fyrſtu ſem fyrer var fylking þeirra Iranna, var hann ſva ákafr med ſína ſveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu ſiþan aldri vidrettu, let *Karl* kongr þá fram bera merki ſitt til motz vid *Þorfinn* iarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk ſva med því at kongr lagdiz á flótta, enn ſumer ſegia hann fallit hafa. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkálld.*

Ulfstuggu raud eggiar,
eitt þar er *Torfnes* heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
þat var mánadag (x) framar,
Sungu þar til þínga
þunn fyrir *Eckial* ſunnan

ſverd

(r) ferdum *itinere.* 332. (s) oc heriudu. 332. (t) *omittit* 332. (u) Breidafiörd 332 (v) oc va hann vid þvi þeim höndum 332. (x) fránar. 332.

ceptissima sua circumveniendo gesta exponit & cum ipso aliqvantisper ibidem commoratur.

De Orcadensibus.

V*erum Rex* Kallius, *copias iterum, post prælium cum Comite* Thorfinno *reversus, per* Scotlandiam *orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, &, in auxilium simul ad qvos in* Hyberniam *miserat Comes Moddanus venientibus, à magnatibus per legatos suppetias passim implorat; cum universo exinde exercitu in* Torfnesia *australiqve* Bæfiordi *ora Comiti* Thorfinno *obvius militumqve numero multo superior, acri pugna congreditur. Comes* Thorfinnus *in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio cinctus, hastam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur suos omnes præcessisse;* Hibernorum *agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; Hinc Rege* Kallio *signum adversus* Thorfinnum *præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita* Arnor Jarlaskáld.

Gladii rubefaciebat aciem,
in loco ubi Torfnes *vocatur,*
minorennis in causa erat Rex,
incidit in diem lunæ mane.
strepebant ibi in congressu
attenuati, à meridie Ekkialis,

Gladii

ſverd, er ſiklingr bardiz
ſinar vid Skotlandz harra.
Hátt bar *Hialta* drottinn
hiálm at geira (y) ſálmi,
ógnſtærír raud *Irum*
odd i ferdar broddi,
minn drottinn (z) hlaut máttar
mildr und *Bretzkum* ſkildi
hendi *Hlödvers* frændi
hermenn enn tok brenna.

Þorfinnr iarl rak flottan allt uppa *Skotland* oc lagþi under ſik landit hvar er hann fór oc alt ſudr á *Fifi*, enn ſendi *Þorkel Foſtra* frá ſer med ſumt liþit, enn þá er Skotar viſſu at iarl hafdi frá ſer gert ſumt liþit, foru þeir þá at honom er ádr höfdu under hann gengit, oc þegar *Þorfinnr* iarl vard varr vid ſvik þeirra, hendir hann ſaman menn ſina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar ſeirna um áráſina er heir viſſu iarl vera vidbuinn; *Þorfinnr* iarl red þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nenntu æi at veria ſic, floguz þegar á flótta á merkr oc ſkoga, oc þá er *Þorfinnr* iarl hafþi rekit flottann, heimtir hann ſamann menn ſína oc ſegir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum ſva ſvikin, foru jarls-menn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna ſva at æi ſtodkot eptir, drápu (a) mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc ſkoga med vælon oc veinun, (b) keyrdu ſumt fyrir ſer, oc hertoku, ſva ſegir *Arnor Jarlaſkàlld*:

Týnduz

(y) jalmi 332. (z) naut 332. (a) er þa voru þeir í ſtadder, *in quo conſtituti erant* 332. 325. (b) mart folk gerdu þeir oc hertekit oc ferdu i bönd multos etiam captos vinculis conſtringebant. 332.

gladii, cum Comes confligeret
alacer cum Scotorum *magnatibus.*
In altum efferebat Hialtlandorum *dominus*
galeam, in armorum strepitu,
timoris auctor tinxit sangvine Hibernorum
mucronem in prima acie;
dominus meus viribus fruebatur
liberalis sub Britannico *clypeo,*
Captabat Hlödveris *agnatus*
milites; sed succedebat incendium.

Comes Thorfinnus *fusos in* Scotiam *usqve insequitur, indigenis ubiqve ad* Fifium *usqve subactis,* Thorkelem *cum aliqva exercitus parte dimittit; Qvo comperto Scoti, qvi antea se submiserant, ipsum adoriuntur, fraude vero detecta* Thorfinnus *suos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum scirent eum paratum, â congressu desistunt, verum ille statim ipsis obvius cum his pugnam orditur & se defendere nolentes in deserta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio se redditurum indicat, unde pagus villasqve igne peragrando, ne casam qvidem restare sinebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occisis, fœminas decrepitosqve senes in deserta sylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita* Arnor Jarlaskáld.

Týnduz ból þá er brendi
(c) braſt at þat dægr háſke,
ſtöck i reyr en rokna
raudr elldr Skota velldi,
mordkennir galt mönnom
mein a ſumri æinu,
feingu þeir vid þeingil
þremr ſinnum lut minna

Eptir þetta for *Þorfinnr* iarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á *Katenes* oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr úti oc (d) heriadi um ſumrum med liþi ſinu öllu.

Af Framaverkum Þorfinns J.

Þorfinnr iarl gerdi þat framaverk i *Orkneyium* at hann væitti allri hird ſinni oc mörgum audrum (e) rikum mönnum allann vetr i gegnum bæþi mat oc munngat ſva at engi mádr þurfti i ſkytning at ganga ſva ſem öllum höfþingiom er titt i ödrum löndum, kongum oc jörlum at veita um jol hird ſinni oc geſtum. (f) I þenna tíma andadiz

(c) braſkat 332. breidſkar oþægr haſki 325. (d) terris occidentalibus arma inferebat ac hyemes domi qvietas ſæpiſſime transegit: heriadi um veſtrlönd, enn ſatt optaz um kirt á vetrum. 332. 325. (e) göſigum. 325. f) Sva ſegir Arnor:

Ormsfelli drack allann
(A) alkoſtigr ſen hroſta
rauſn dugdi þá ræſis
Raugnvalldz nidr í gögnum. *addit* 332.

(A) allzkoſtar for froſta
rauſn drygþi þa reſir
Rognvallz niþ . . . 325.

Interiere villæ cum incenderet,
Instabat illis diebus periculum,
abigebat in fumum nigricantem
ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
noxas una æstate
Contra Comitem evadebant
tribus vicibus inferiores.

Post hæc Thorfinnus *boream versus Scotiam transeundo, obviosque ubiqve subigendo naves suas revisit, inqve* Katenesiam *delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æstate cum educto suo exercitu militiæ operam navat.*

Opus præclarum Comitis Thorfinni.

C*ome* Thorfinnus *in* Orcadibus *inclaruit, eo qvod, satellites multosqve divites per integram hyemem, uti omnibus in aliis regionibus mos est regibus atqve Comitibus, aulicis advenisqve tempore Julensi suppeditare, laute adeo cibo potusqve generosiori sustentaret, ut nemini cauponas petere necessum esset.* Mortuo

diz *Brusi* iarl oc tok *Þorfinnr* iarl þá under sic allar eyiar; enn þat er sagt fra *Raugnvaldi Brusasyne* at hann var i orosto á *Stiklastödum* þá er (g) *Olafr* kongr fell; komz *Raugnvaldr* i brott med ödrum flóttamönnum; hann flutti or orrosto *Harald Sigurdarson* bródr *Olafs* kongs, var hann sárr miöc, kom *Raugnvalldr* honom til lækningar at æins litils bonda, enn *Raugnvalldr* for austr um kiöl til *Jamtalandz* oc þadan til *Svíþiodar* á fund *Önundar* kongs; *Haralldr* var med bondanum þar til hann var græddr, feck bondi honom þá son sinn til fylgdar vid hann oc for hann þá austr til *Jamtalandz* oc þatan til *Sviþiodar* huldu höfdi, (h) oc þá er þeir skildu i kiörr einum, þá qvad *Haralldr* vísu þessa

Nu (i) verd ec skog af Skogi
skreidaz litils heidar,
hverr veit nema ec verþa
vída frægr um síþir.

Haralldr kom til fundar vid *Raugnvalld* iarl i Svíþiod, foru þeir badir austr i *Gardaríki* oc mikit liþ annat þat er verit hafþi med *Olafi* kongi; þeir lettu æi fyrr enn þeirkomu austr i *Holmgard* á fund Jarizleifs kongs, tok hann vid þeim forkunnar vel fyrer saker hins heilaga *Olafr* kongs, gerduz þeir þá landvarnar menn hannz fyrer allir saman oc (k) *Erlingr* iarl sonr *Raugnvallds* iarls.

Magnús Olafsson til Kongs tekinn i Noregi.

A. D. 1030 *Raugnvalldr Brusason* var eptir i *Gardaríki* þá er *Haralldr Sigurdarson* for i *Miklagardz* ríki; hafþi *Raugnvalldr* þá landvörn

(g) hinn helgi 332. (h) Haraldr qvad þá þeir ridu umkiörr nockonn. 332. 325. (i) let 332. lær. 325. (k) Eylifr iarl sonr Raugnvalldz iarls Ulfssonar 332. Eylifr . . . 325.

interea Comite Brusio Thorfinnus *singulas insulas suæ addit ditioni. Fertur autem filius* Brusii Rögnvalldus *è prælio* Stiklastadensi, *ubi ceciderat Rex* Olaus, *cum aliis fugatis evadens*, Haralldum Sigurdi *Regis* Olai *fratrem*, *saucium valde secum abduxisse*, *sanandumqve vili cuidam rustico tradidisse*, *unde Kiölum transeundo per* Jamtiam *in* Svecia *Regem* Aunundum *convenit*. Haralldo *vero donec sanaretur commorato*, *villicus filium suum itineris socium addit*; *exinde per* Jamtiam *in* Sveciam *delato clanculum*, *cum in virgulto qvodam ab invicem discenderent*, *talis ei cantilena excidit*.

Jam cogor de sylva in sylvam
serpere parvo cum honore,
num qvis scit qvo minus
passim tandem inclarescam

Haralldus *in* Sveciam *delatus Comitem* Rognvalldum *convenit*, *qvi cum magna*, *qvæ* Olao *Regi adhæserat cohorte*, *ambo orientem versus in Russiam tendentes non prius subsistunt qvam* Holmgardiæ *Regem* Jarizleifum *conveniunt*, *à qvo*, *sancti* Olai *Regis causa*, *ambabus ulnis excepti*, *Russiæ tutores*, *una cum* Erlingo *Comite*, *Comitis Rögnvalldi filio constituuntur*.

Magnus Olai Norvegiæ Rex designatur.

Rögnvalldus Brusii *in* Russia *cum* Haralldius Sigurdi *in* regnum Constantinopolitanum *se conferret*, *remanebat*, *æsti-* A. D. 1030

A. D. 1030 & seqq. vörn um ſumrum enn var i *Holmgardi* um vetrum; Kongr virdí hann mikils oc þar eptir öll alþýda; *Raugnvalldr* var (l) hveriom manni meiri oc ſterkari oc manna frídaztr ſynom, atgervimadr mikill ſva at æi fanz hanz jafningi. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkáld* at *Raugnvalldr* ætti i Gördum X (m) orroſtor

(n) Væildiz af ſva at (o) allder
el (p) grafninga þelar
Gunnar (pp) niördr i *Gördum*
Gunnbrádr X hádi

A. D. 1032 (q) *Einar Þambaſkelfir* oc *Kálfr Arnaſon* ſottu *Magnus Olafsſon* auſtr i *Gardaríki* var *Raugnvalldr* fyrer þeim i *Aldeigioborg*, var þa vit ſiálft buit at hann mundi ganga at Kálfi adr (r) hann gerdi hann varann vit hverſu afſtod um ferder þeirra, (s) ſegir *Einar* at *Kálfr* ydradiz glæps þeſs er hann hafdi fellt hinn heilaga *Olaf* kong frá landi, vill hann þat nu bæta á *Magnuſi* ſyne hanz, ſeger hann *Raugnvalldi* at *Kalfr* vil hefia *Magnus* til ríkis oc efla hann i moti (t) víkingom *Knytlinga*, oc epter þat ſefaz *Raugnvalldr*, beider þá *Einar Þambaſkelfir* þeſs at *Raugnvalldr* ſkuli rádaz til ferdar med þeim upp i *Holmgard* (u) oc finna þar *Jarizleif* kong oc flytia fram eyrinde ſín oc ſegia at þeim var ſva leitt ordit ríki *Knytlinga* oc meſt *Alfifu* at þeſs geck ecki yfir þá at þeir vili þeim leingr þiona, beida þa þeſs at *Jarizleifr* Kongr Skuli

(l) ſem ádr var ritat *addit* 332. 325. (m) folk oroſtor 332. 325. (n) Deildiz 332. Flat. 325. (o) aldin 332. 325. (p) gramninga 325. 332. (pp) vordr 325. (q) þá er þeir. 325. 332. (r) enn Einar. 325. 332. (s) let Einar ſegia Raugnvaldi. (t) Knytlingum 325. 332. (u) oc flytia þeirra mál vid Jarizleif kong oc þvijatar Raugnvalldr; eptir þat leigia þeir er eiki i Aldeigioborg oc aka upp til Holmgardz oc finna þar Jarizleif Kong 325 332.

voque tempore præsidii curam gerebat, hyemali vero Holmgardiæ degebat, à Rege non secus ac toto populo magni æstimatus. Hic statura, robore & formæ venustate qvovis esset præstantior, corporis exercitiis insignis adeo ut nemo ei par. Refert Arnor Jarlaskáld Röngvaldum *in Russia decies conflixisse.* A. D. 1030 & seqq.

Ita res actæ sunt
ut prælio acer-
miles in Russia
decem prælia commiserit.

Einar Tambaskielfr & Kalfus Arni *orientem versus è* Russia Magnum Olai *reducturi* Rognvalldum Aldeigoburgi *obvium habebant, qvi ne* Kalfum *anteqvam itineris scopum exponebat, invaderet, vix abstinere potuit; Dicit* Enar Kalfum *istius pænitere sceleris, qvod sanctum* Olaum *regno cæde privaverit,* Magno *ipsius filio idem recompensare velle; indicavit præterea* Rögnvalldo *qvod* Kalvus Magnus *ad regiam dignitatem evectum adversus* Knitlingorum *tyrannidem corroborare velit; qvo audito* Rögnvaldus *placatur. Rogat tum* Einar Thambaskelfir, *ut* Rögnvalldus Holmgardiam *usqve itineris socius* Jarizleifum *conveniat, ipsiqve propositum exponat, eos nempe* Knitlingorum & *in primis* Alfifæ *imperii adeo tædere ut nihil iis eveniret qvo magis iisdem diutius* A. D. 1032

parere

A. D. ſkuli fá þeim *Magnus Olafsſon* til höfþingia, oc er þeir koma
1033 þar flytr *Raugnvalldr* þetta mál med þeim oc *Ingigerdr* Drottning oc marger adrir (v) göfgir menn; *Jarisleifr* kongr var þeſs traudr at fá *Magnus* i hendr Normönnum ſva ſem þeir höfþu buit vid födr hanz, en þat tokz at XII. ener gauſguzu menn ſöru eida at þetta var alt trutt. *Raugnvalldi* iarli gaf *Jarizleifr* kongr upp æidinn fyrer trunadar ſakir. *Kalfr* ſór þann æid *Magnuſi* kongi at hann ſcal ſylgia hõnom utanlandz oc innan, oc gera þá luti alla er *Magnuſi* þætti þá ſitt ríki meira edr friálſara enn ádr; eptir þat toku Nordmenn *Magnus* til kongs oc gerduz hönom handgengner; dvöllduz þeir (x) *Einar* i *Holmgardi* þar til leid iol, foru þá ofan til *Aldeigioborgar* oc öfludu ſer þar ſkipa, foro þegar auſtan er íſa leyſti um vorit, redz *Raugnvalldr Bruſaſon* til ferdar med *Magnuſe* Konge, foru fyrſt til *Sviþiodar* (y) oc þadan til *Jamtalands* oc ſva auſtan um *Kiöl* til
A. D. *Veradals*, oc þegar er *Magnus* kongr kom i *Þrándheim* geck allt
1034 folk under hann, fór hann þá ud til *Nidaroſs* oc var til kongs tekinn á *Eyrar* þingi yfir alt land; eptir þetta voro ſkipti þeirra *Magnus* Kongs oc *Sveins* kongs. (z)

Rögnvalldr beiddi Magnus Fararleifis.

Þá er *Raugnvalldr* iarl *Bruſaſon* kom i Noreg, þa ſpurdi hann andlát *Bruſa* födr ſins; hann fretti þá at *Þorfinnr* iarl hafþi tekit under ſic allar (a) eyiar; fyſtiz þá *Raugnvalldr* iarl at fara til ódala ſinna oc bad at *Magnus* kongr ſkyldi gefa honom orlof til þeſſa-

(v) höfþingiar. 332. *omittit* 325. (x) Kálfr. 332. 325. (y) ſem ſegir i ſögu Magnus Kongs. *addit* 332. 325. (z) ſem ſegir i æfi Noregs Konga *addit* 332. 325. (a) Orkneyiar. *idem.*

parere vellent, ab ipso Magnum *sibi præfici expetentes, quod negotii cum ipsis* Rögnvalldus, *Regina* Ingigerda, *multiqve alii viri nobiles commendabant. Potuit vix persvadi* Jarizleifus *ut* Magnum, *actorum qvippe adversus patrem memor,* Norvegis *traderet, nihilo tamen minus eo res processit, ut duodecim viri nobilissimi, interposito juramento, negotium ab omni doli suspicione liberarent, Comitem* Rögnvalldum *propter fidelitatem venià Regis* Jarizleifi *à jurejurando liberante.* Kalfus Arni *juramento promisit se* Magnum *& intra & extra regnum secuturum, & qvæcunqve ipsi negotia istud augere vel liberius reddere viderentur expediturum. Hinc* Norvegi Magno *Regi designato ministrabant, post moram* Holmgardiæ *cum* Einare *per festum* Julense, Aldeigoburgum *delati, naves comparabant, soluta statim glacie, ex oriente vere seqvente tendebant;* Rögnvalldus Brusii *cum Rege* Magno *sociale iter instituit, in* Sveciam *primum, inde* Jamtiam, *dein orientem versus trans* Kiölum *in* Veradalum; *cum Rex* Magnus *in* Thrandiam *veniret, indigenæ omnes ipsi se subjecerunt, inde* Nidarosiam *deveniens in foro* Eyrensi *totius regni Rex constituitur. Incidunt post hæc qvæ inter reges* Magnum, Sveinemqve *geruntur.*

A. D. 1033 … A. D. 1034

Rögnvalldus a Magno abeundi veniam impetrat.

C*um in* Norvegiam *veniret Comes* Rögnvalldus, *audita morte patris sui* Brusii, *qvod Comes* Thorfinnus *universas sibi subjecisset insulas, hæreditarios fundos invisere cupit, eundi veniam à rege expetens, qvod, cum illi necessarium videret, facile impetrat,*

A. D. 1035 þessarar ferdar, *Magnus* kongr sá at þat var naudsyn *Raugnvalldz* oc (b) tok vel under þetta mál, gaf *Magnus* kongr þá *Raugnvalldi* iarls nafn oc þriu lángskip oc vel skiput, feck hönom þá i len þann þridiung eyia sem *Olafr* kongr hafdi átt oc hann hafdi fengit *Brusa* iarli födr *Raugnvalldz* (c) hafdi *Magnus* kongr *Raugnvalld* fostbrodr sinn i fullkominne vináttu sinne oc qvad honom heimilann skyldu sinn styrk nær sem hann þyrfti, skildu þeir med enom mestum kærleikum.

Frá Ferd Rögnvallds.

Raugnvalldr iarl *Brusáson* sigldi vestr til *Orkneyia* oc fór fyrst til búa þeirra er fader hanz hafdi átt, gerdi þá ordsendingar til *Þorsinnz* iarls frenda sins, oc beiddiz at hafa þann þridiung eyia sem fader hanz hafþi átt; hann let oc segia *Þorsinni* iarli at *Magnus* Kongr hafþi skipat honom i len þann þridiung landa er *Olafr* kongr hafþi átt, beiddiz hann nu at hafa tva luti (d) med villd *Þorsinnz* frenda sins, enn i þenna tíma átti *Þorsinnr* iarl deilr miklar vid *Ira* oc *Sudreyinga*, þottiz hann þá miöc þurfa lipsinnis manna, oc veitti hann þau andsvör sendimönnum *Rögnvalldz* at hann scal ríkit taka i sitt valld þann þridiung sem hann á at rettu, enn þann þridiung sem *Magnus* kallar ser, þa játodom ver þvi *Olafi* kongi hinom helga meirr af því at þá vorom ver komner i greipar honom enn hitt at oss þætti þat rettiligt, mun þá oc samþycki ockar *Raugnvalldz* frenda bezt at ver (e) minnumz litt til um þann þridiung landa, hefir hann lengi at deildum farit, oc ef *Raugnvalldr* vill vera mer hollr (f) godvilia madr, þá þycki mer þat (g) riki vel komit er hann hefir ser til skemtunar oc

(b) stod. 325. 332. (c) het þá M. K Rognvaldi &c. idem 325. (d) i vild at hafa vid Þorfinn frændi sinn. 332. (e) innimz idem innunz 325. (f) frænda oc styrks madr. 325. 332. (g) mitt ad?r 332. 325.

petrat cum Comitis *dignitate, præter tres naves longas, bene* A. D.
instructas, trientis insularum, qvem Rex Olaus possederat Co- 1035
mitiqve Brusio *ipsius patri concesserat, præfectura à rege ditatus, perfecta ipsius, tanqvam socii, amicitia colitur, promisso qvandocunqve indigeret auxilio, unde non disjuncta amicitia ab invicem discedunt.*

De itinere Rögnvalldi.

C*omes* Rögnvalldus Brusii *in* Orcades *navibus vectus, villas, qvæ ipsius pater possederat primum invisit; à cognato suo Comite* Thorfinno *trientem insularum qvem tenuerat pater per nuntium expetit, addito qvod, Rex Olaus trientis à* Rege Olao *possessi præfecturam sibi mandaverit, unde duas partes, cognati sui* Thorfinni *venia, obtinere optat. Ast illo tempore* Thorfinnum & Hibernos *nec non* Hæbudenses *haud levia intercedebant dissidia, qvapropter aliorum auxilio tunc magnopere indigere persvasus, legatis* Rögnvalldi *responsum dedit, trientem regni, qvem jure possideret, se illius potestati submittere; verum, inqvit, qvem prætendit Rex* Olaus, *concessimus Regi* Olao *sancto eapropter magis, qvod in manus ei incideramus, qvam qvod justum reputaremus; erit præterea firmissima cognati* Rögnvalldi *meaqve amicitia, si de illo triente ditionis parum inseramus, diu qvoniam separatus fuit; sed si* Rögnvalldus *mihi fidus & officiosus esse velit, regnum qvod in sui delectamentum &*

A. D. 1035 oc bádum ockr til ſtyrks, er mer brátt liþſinni hans vid meira enn ſkattar þeír er ec tec þar af. Eptir þat foru ſendimenn aptr, ſegia at *Þorfinnr* hafi iátat honom tveim lutum landa ef hann vill væra hönom ſtyrksmadr ſem vera ætti fyrer frændſemis ſökum, enn *Raugnvalldr* letz til þeſs eins kalla er hann þottiz æiga, enn fyrer þvi er *Þorfinnr* gaf ſva audvelliga upp löndin qvadz hann at viſu vilia vera honom (h) ſinnadr oc fullkominn vin epter þvi ſem frendſemi þeirra ſtod til, tok enn *Raugnvalldr* under ſic tva luti landa. (i)

Bardagi þeirra Brædra Þorfinns oc Rögnvallds.

A. D. 1036 Snemmindis um vorit ſendi *Þorfinnr* iarl ord *Raugnvalldi* frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiölmenni ſlict ſem hann fengi, en þegar at *Raugnvalldi* komo þeſſi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſcipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid *Þorfinn* iarl, hafþi *Þorfinnr* þá buit her ſinn, toc han þá allvell vid *Raugnvalldi* frænda ſinom oc lögdu þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriudu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord; *Þorfinnr* iarl lagdi under ſic þar ſem hann for um ſumarit, átto þeir orroſto mikla þar ſem *Vatzfiördr* heitir; (k) orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr (l) ſigr, þeſs getr (m) Arnor Jarlaſkálld.

Væit

(h) liþſinnadr *auxiliarem* 325. 332. (i) oc ſtod med þvi um vetrinn. *addit* 325. 332. (k) var þar mannfall mikit. *magna ibi ſtrages edita. addit idem.* (l) biartann 332. (m) *hic ingens lacuna in exemplari* N. 332.

utriusqve nostrum auxilium retinet, bene constitutum mihi videtur, cito enim ipsius ops tributis inde sumendis mihi utilior. Post hæc redeunt legati referuntqve Thorfinnum, *modo* Rögnvalldus, *uti propter consangvinitatem deberet, ipsi auxiliator esse velit, duas istas partes concessisse;* Rögnvalldus *vero sua tantum petere sibi videbatur, cum autem* Thorfinnus *facile adeo fundos dederit, se ipsius eqvidem concordem fidumqve amicum, uti poscebat consangvinitas, fore indicat, unde duas partes ditionis sibi subjicit.* A. D. 1035

Prælium fratrum Thorfinni & Rögnvalldi.

V*ere ineunte Comes* Thorfinnus *per legatos cognatum* Rögnvalldum *rogat ut piraticam secum suscipiat, adscita tanta, qvantam comparare posset, multitudine, qvo audito* Rögnvalldus *copias statim & naves, qvot potuit, colligit, cumque paratus esset,* Thorfinnum, *qvi tunc suum instruxerat exercitum, petit, & à cognato humaniter exceptus vires suas ei consociat. Tempore æstivo per Hæbudes, Hyberniam, sinumqve Scotiæ arma circumferebant, &,* Thorfinno *qvæcunqve eo tempore obvia sibi subjiciente, ingens prælium, ubi Vatnsfiordus audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem* Arnor Jarlaskálld: A. D. 1036

 Scio,

A. D. 1036

Væit ec þar er Vatzfiördr heitir
Vask (n) i miklum háska
míns vid mannkyns reyni
merki drottins verka
þiód bar skiótt af skæidum
Skialdborg fira mörgum
giörla fra ec at (o) ginde
grár ulfr um gná saarann.

Eptir orrosto þessa vendu þeir aptur til *Orcneyia*, oc sátu um kyrt þann vetr, for sva fram VIII. Vetr at *Raugnvalldr* iarl hafþi tva luti eyia sva at *Þorfinnr* jarl vandadi ecki um, enn hvort sumar voru þeir i hernadi, stundum báþer samt, en stundum serhvor þeirra, sem *Arnor* segir:

Ymiz vann sá er unne
Irsk fell drótt þá er sótti
balldrs edr Bretskar allder
brá elldr Skotavelldi.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greiner taladar, sat *Þorfinnr* iarl löngum á *Katanesi* þar sem *Gaddgedlar* heita, þar mætiz *Skotland* oc *Eingland*.

Af Hernadi Þorfinns Jarls.

Þat er á einu sumri er *Þorfinnr* iarl heriadi um *Sudreyiar*, oc *Skotland*, hann hafdi gert frá ser lid sudr á *Eingland* at strandhöggi, enn

(n) og *addit* 333. (o) gnydi 101. 102. 333.

Scio, ubi Vattnsfiördus audit, A. D.
in magno constitutus eram periculo, 1036
mei apud mortales tentantis
signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
testudinem virorum multorum;
probe conspexi avide inhiare
cinerei coloris lupum sauciis cadaveribus.

Post prælium hoc in Orcades redeunt hyememqve qvieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus *duas partes insularum,* Thorfinno *non incusante, retineret, qvavis autem æstate, interdum uterqve una, interdum separatim piraticam exercebant, teste* Arnore.

Varia egit vir militaris
cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
vel homines Britannici;
evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia qvando conveniebant bene processere, si autem pejores eos intercederent res controversæ jugiter refricabantur. Comes Thorfinnus *sæpe in* Katanesia, *ubi* Goddgedlæ *audiunt & confines sunt* Scotia Angliaqve, *sedebat.*

De militia Comitis Thorfinni.

A*ccidit qvadam æstate cum Comes* Thorfinnus Hæbudes Scotiamqve *armis infestaret, ut exercitu in* Angliam *ad excursio-*

A. D. 1036 ennundan hönom varrekit fe allt, enn er *Eingilsmenn* verda varer vid ferd víkinga, fôfnuduz þeir faman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, en drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn fendu aptr ræningia nockora oc báþu þa fegia *Þorfinni* iarli hvorfu þeir leiddu víkingum rán oc hripfan, höfdu þar um háþulig ord, foro fiþann á fund *Þorfinnz* iarls oc fögdu honom fínar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hanz hofþu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þefs qvedz hann allvel fallinn at giallda *Einglismönnom* hád oc fpott þat er þeir drogu her at, enn fkilia qvad hann munde fyrft at finne þeim, enn ef hann veri heill at fumri fagdi hann at þeir fkyldu finnaz.

Her fegir af Hernadi Þorfinns jarls.

I þann tíma var *Hördaknutr* yfir *Einglandi* oc *Danmörk*; eptir þat fór *Þorfinnr* iarl til *Orkneyia* oc fat þar um vetrinn; fnemma um vorit hafþi hann utbod um allt ríki fitt, fendi þá bod *Raugnvalldi* frænda fínom oc þvi játar *Raugnvalldr*. *Raugnvalldr* hafþi utbod um allt fitt ríki, *Þorfinnr* iarl dro her faman um *Orkneyiar* oc *Katanes*, hann hafþi oc mikinn herr af *Skotlandi* oc *Irlandi* oc um allar Sudreyiar droz honom liþ, hellt hann her þeim öllum til *Einglandz* fva fem hann hafdi heitit þeim; *Hördaknutr* var i Danmörk er þetta var tíþinda, enn þegar at iarlar komu vid *Eingland*, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfþingiar er þar voro til landvarnar fetter foro á mot þeim med liþi oc var þar orrofta mikil oc hörd oc fengu iarlar figr; eptir þat foro þeir vída um *Eingland* oc heriodu, drápu menn oc brendu bygdina hvar fem þeir foro, þeffa getr *Arnor*

Ein

cursiones victus parandi causa præmisso, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipsos adoriuntur, pecoraqve iis surripiunt, &, occisis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogantqve, ut comiti Thorfinno *referant, qvomodo prædandi rapiendiqve tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumeliosa evomentes. Verum illi Comiti* Thorfinno *itineris infortunium exponebant, qvi suorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, sed ad reddendam* Anglis *his adjectam contumeliam cavillasqve se aptum satis; hac vice eos disjungi, si autem inseqvente æstate sospes esset, eos conventuros asserebat.* A. D. 1036

Heic recensetur militia Comitis Thorfinni.

R*egebat hoc tempore Angliam Daniamqve* Hördaknutus. *Post hæc* Thorfinnus *in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum suum regnum milites conscribit mittitqve nuncium cognato suo* Rögnvaldo, *cui annuens* Rögnvalldus *per integrum suum regnum copias educit; Comes* Thorfinnus *etiam per Orcades* Katanesiamqve *exercitum colligit, &, haud exiguo è* Scotia, Hibernia, *integrisqve* Hæbudis *stipatus, totas copiam in* Angliam, *uti promiserat, dirigit. Dum hæc gerebantur* Hördaknutus *in Dania fuit. Comites vero Angliæ allapsi, arma statim circumferre, prædariqve incipiunt, qvibus præfecti regioni tuendæ constituti obvium eunt, unde ingens acreqve prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qvi postea* Angliam *passim armis peragrando, indigenas ubicunqve venêre, sternunt ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit* Arnor:

A. D. 1036 & seqq.

Ein var sú er Engla minner
egghríd ne menn síþan
(p) hart vid helming meira
(q) hríngrifr komit þingat,
bitu sverd, enn þar þurde
þungeor fyrer *Maun* sunnan
Raugnvallds kind und rander
ramligt folk hins gamla.

Stöng bar iarl á Eingla
ættgrund, enn raud stundum
ve (r) bat víse knyia
verþung ara tungu
hyrr ox, haler þurru,
herdrott (s) rak flotta
(t) æimr hratt en laust lióma
limdolgs nær himne

Þorfinnr jall átti tvær folk orrostor á *Einglandi*, enn mörg slög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc sva allt sumar igegnum, enn um haustit for hann heim til Orcneyia um vetrinn.

Kalfr flydi til Orkneyia.

I þenna tíma vard *Kalfr Arnason* landflotta fyrer *Magnuse* konge, for hann vestr um haf til *Þorfinns* iarls mágs sins, *Þorfinnr* átti þá *Ingibiörgu* iarla modr dottr *Finns Arnasonar*, var

(p) hart 101. 102. 333. (q) hrindiarfr 101. 333. (r) bar vísa þvyia. (s) herdrottin. dux exercitus Flat. (t) Æinir 101. 333.

Una erat quæ Anglis *memorabilis est* A. D. 1036 & seqq.
Acies, & hominibus exinde,
fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
mordebant gladii, sed detrimentum afferebat,
attenuati, (ɔ: *gladii*) *ab austro* Mõnæ
Rögnvalldi *exercitus sub clypeis;*
fortes subditi antiqvi.

Vexillum inferebat Comes Anglorum
patriæ, sed sangvine tingebat interdum
aqvila lingvam; Comes jubebat
satellitium opprimere pacem.
ignis increscebat, viri deficiebant,
exercitus fugatis instabat,
fumus spargebatur, sed sursum emittebatur fulgor
arborum incensarum ferè in cælum.

Comes Thorfinnus *in* Anglia *duo prælia justa acie commisit, multos præterea conflictus homicidiaqve committens. Totam fere æstatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat.*

Kalfus in Orcades aufugit.

H*oc tempore* Kalfus Arni *à Rege* Magno *in exilium pulsus, occidentem versus affinem suum Comitem* Thorfinnum *petit, qvi uxorem tunc habebat* Ingeborgam *Comitum matrem*

A. D. 1046 var *Kalfr* þá i myklum kærleikum víd *Þorfinn* iarl, hann helt ſveit mikla ſinna manna, vard jarli þá koſtnadarſamt, voru þeir oc þá marger er þat melltu fyrer hönom at hann ſkyldi æi *Raugnvalld* hafa láta tva luti eyia, ſva mikinn ſekoſtnat ſem hann hafdi ſealfr, oc epter þat ſendi *Þorfinnr* iarl mann útt i eyiar, oc beiddiz þeſs þridiungs af ríki iarls er átt hafþi *Einar* iarl *Rangmudr*, enn er ſu ordſending kom þá bar iarl þat fyrer vini ſína, epter þat kallar hann þangat ſendimenn *Þorfinnz* iarls, *Raugnvalldr* ſegir at þann lut eyia ſem þeir kalla til hefdi hann tekit i len af *Magnuſi* konge, oc kongr kalladi þad ſina faudrleifd, nu qvad hann *Magnus* kong valld á eiga hverr þeirra þann lut eyia ſkyldí hafa, enn æi qvadz hann lata ſkyldu ef þat væri kongs vile at hann hefþi, foru ſendímenn vid þetta á burt oc ſegia *þorfinni* iarli þeſſi ord, ſegia víſa von at þetta mundi æi fáſt þrautarlauſt; enn er *Þorfinnr* iarl heirþi þetta vard hann reidr miöc oc qvad þat óſannligt at *Magnus* kongr ætti brodr arf hans, kallar þat meirr verit hafa fyrer því jattat at þeir voro þa komner i greypr *Olafi* kongi, helldr enn þat veri rett arfſkípti, nu þicki mer *Raugnvalldr* æi vel launa mer, er ec hefi hann nu látit hafa i frelſi ríkit um hríd, ef ec ſkal nu ecki ná brodr arfi minom nema ec beriumz til, vard *þorfinnr* jarl um þetta ſva reidr, at æi miklu ſidar ſendir hann menn i *Sudreyiar* oc upp á *Skotland*, oc dró at ſer liþ, lýſti hann þvi, at hann mun fara á hendr *Raugnvalldi* iarli oc heimta þa vægdarlauſt þat er hann nádi æi þá er hann leitadi med friþi eptir, oc nu er þetta ſagt *Rögnvalldi* iarli, þá ſtefndi hann at ſer vinum ſínum oc kærer þetta fyrer þeim þat er *Þorfinnr* iarl frænde hans ætlar at fara med her oc ófridi á hendr honom, læitadi hann þá eptir hvern ſtyrk þeir vilia væita hönom, kallaz æi vilia láta ſitt att öllu óreyndu, enn er hann beyddi urſkurdar um þetta mál, þá lögþu menn

Comitis Finni Arnæi *filiam. Florebat tum* Kalfi *comitisqve* A. D.
Thorfinni *amicitia. Sustentabat suorum magnum numerum* 1046
Comes, qvod ipsi impensas auxit haud exiguas; Exstabant tunc multi qvi ei svadebant ne Rögnvalldum *duos trientes insularum retinere sineret cum ipse tantas impensas facere necessum haberet. Postea* Thorfinnus *per legatos in insulas missos, trientem, qvem possederat* Einarus Rangmudr *à Comite* Rögnvalldo *exposcit, qvod auditum Comes amicorum deliberationi submittit, advocatisqve legatis* Thorfinnianis *respondet, se ejus partis insularum qvam poscerent præfecturam à rege* Magno *accepisse, ipsumqve regem eandem patrimonium suum appellare; iamqve in regis* Magni *potestate situm, uter illorum eam insularum partem retineret, se vero non cedere, modo rex se retinere vellet. Talia legati reversi referunt responsa, Comitis voluntati sine periculo neqvaqvam satisfieri adjicientes. Qvibus comes magnopere iratus, iniqvum esse asserit qvod rex* Magnus *hæreditatem ab ipsius fratre relictam retineat, idqve eapropter magis concessum, qvod tunc in manus ei inciderint, qvam qvod justa esset hæreditatis divisio. Nunc, inqvit, mihi videtur* Rögnvalldus *non bene rependere, qvod regno ad tempus eum in pace frui permiserim, si hæreditatem fraternam absqve pugna recuperare neqveam. Provocabant hæc* Thorfinnum *adeo ad iram, ut non multo post in* Hæbudas *&* Scotiam *legatos mitteret exercitumqve contraheret, manifestans qvod* Rögnvalldum *petere, & ipsi non parciturus, id, qvod cum pacate qværebat, impetrare non potuit, jam exposcere instituat. De his interim certior* Rögnvalldus *amicos convocat, iisqve Comitem* Thorfinnum *exercitu belloqve se petiturum qveritur, & qvale ab ipsis auxilium sperare sibi liceret sciscitatur, se sua, omnibus inexpertis non, cessurum*

 asserens

A. D. menn her allmisjafnt til, ſumer mæltu epter *Rögnvalldi*
1046 iarli, oc töldu vorkun at hann vildi æi midla ríkit, enn hiner voro ſumer er þad mæltu at vorkun væri at *Þorfinnr* vildi hafa ríkit um hríd er *Raugnvalldr* hafþi ádr haft þann hlut er *Einar* iarl hafþi átt, töldu þat oc órád at *Rögnvalldr* legdi til bardaga vid *Þorfinn* vid þat lid ſem hann fengi af tveim lutum eyia, þar ſem *Þorfinnr* hafþi Þridiung oc *Katanes* oc mikinn luta af *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar*; þeir menn voru at þat mæltu at leitat mundi um ſættir, beida þeſs at *Rögnvalldr* iarl bydi *Þorfinni* iarli helming eyia oc mætti þannveg enn ſemiaz frændſemi þeirra; enn er *Rögnvalldr* fann þat at ſitt lagdi hverr til, enn allir löttu hann uppreiſtar, þá birti hann vilea ſinn at hann vill æi midla ríki ſitt med neinu ſáttmáli, letz helldr mundu at ſinne gefa upp ríkit oc ſækia á fund *Magnus* kongs foſtbrodr ſins oc leita epter hvern ſtyrk er kongr vill fá honom til at hallda ríki ſinu; eptir þetta býr hann ferd ſína oc ferr auſtr til *Noregs*, letter æi fyrr enn hann kemr á fund *Magnus* kongs, oc er hann er þar kominn ſegir hann kongi allann málavöxt, kongr fagnar vel *Rögnvalldi* Jarli oc baud honom med ſer at vera ſva lengi ſem honom líkadi oc taca len af ſer ſva mikit at hann fengi vel halldit ſic oc liþ ſitt, enn *Rögnvalldr* iarl ſagþi kongi at hann villdi at hann fengi hõnom afla til at ſækia ríki ſitt; *Magnus* kongr qvadz at viſu ſkylldu ſinn ſtyrk tilleggia eptir þvi ſem hann beiddiz, dvaldiz *Raugnvalldr* ſkamma hríd i *Noregi* ádr hann byriadi ferd ſína veſtr til *Orkneyia*, hafþi hann þá mikit liþ oc frítt er *Magnus* kongr hafþi væítt honom, þat fylgdi oc med at hann ſendi ord *Kalfi Arnaſyne* at hann ſkylde hafa æigner ſínar oc landzviſt i *Noregi* ef hann veitti *Raugnvalldi* iarli i ſkiptum þeirra *Þorfinnz* iarls.

Barda-

asserens. Cum autem hujus decisionem ex peteret, diversa valde A. D.
addebant; alii Rögnvalldo faventes excusandum dicebant quamvis regnum dividere nollet, alii autem Thorfinnum licet idem ad tempus tenere contenderet, cum Rögnvalldus antea eam partem habuerit quam possederat Comes Einarus; insanum præterea consilium, Rögnvalldum, cum exercitu, quem è duabus insularum partibus compararet, cum Thorfinno præter trientem, Katanesium, magnamque Scotiæ partem, integras Hæbudas retinente, congredi. Erant quidam qui suadebant reconciliationem, & rogabant ut Comes Rögnvalldus Comiti Thorfinno dimidiam partem insularum offeret, quo modo consanguinitas eorum adhuc non violaretur. Cum autem Comes Rögnvalldus eos diversa suadere animadverteret, omnes vero à resistendo dehortarentur, voluntatem suam manifestat, se nempe nulla conditione regnum divisurum, idem potius ea vice cessurum, regemque Magnum, socium suum conventurum, & quale auxilium ad retinendum regnum ipsi præstare vellet, esse quæsiturum. Post hæc itineri se accingit, inque Norvegiam tendens, non prius quam Regem Magnum convenit, subsistit, cumque eò venisset, rem, ut se habebat, regi exponit. Rex Rögnvalldum humaniter exceptum ad secum commorandum quamdiu ipsi placeret, præfecturamque tantam, quanta se suosque sustentare laute posset, à se capescendam, invitat; cui Rögnvalldus regerit se auxilium ad regnum suum recuperandum ab ipso expetere, quod ille se, juxta petitum, præstiturum promittit. Commorabatur non diu in Norvegia Röguvalldus priusquam in Orcades iter susciperet, magno conspicuoque, quem Rex Magnus ei adjunxerat, exercitu stipatus, talibus præterea à Rege additis, quod Kalfus Arni in Norvegia prædia sua (possessiones) publicamque securitatem retineret, si in hisce litibus cum Comite Thorfinno intervenientibus, à partibus staret Rögnvalldianis.

1046

Præ-

A. D.
1046

Bardagi fyer Raudabiörgum.

Rögnvalldr iarl figldi af *Noregi* veftr til *Orkneyia* oc kom af hafi vit *Heatland* oc dró at fer her oc for þaþan fudr i *Orkneyar*, ftefndi til fin vinum finum oc efldiz þaþan at lidi. *Þorfinnr* iarl var á *Katanefi*, oc komu honom þegar niofner um ferder *Raugnvalldz* iarls, dro hann at fer liþ um *Scotland* oc *Sudreyiar*; *Raugnvalldr* let þegar fara ordfending *Magnus* kongs til *Kálfs Arnafonar* oc tok *Kálfr* þvi öllu liklega er kongr hafþi mælt; *Raugnvalldr* iarl dró faman her finn i *Orkneyium* oc ætladi yfer a nes, enn er hann kom á *Petlandsfiörd*, þá hafþi hann XXX ftorfkipa, Þar kom i moti honom *Þorfinnr* iarl oc hafþi LX. fkipa oc fleft fmá, vard fundr þeirra fyrer *Raudabiörgum* oc lögþu þegar til bardaga, þar var oc kominn *Kálfr Arnafon* oc hafþi VI fkip oc öll ftor oc lagdi ecki til bardaga, oc nu tekzt hinn hardazti bardagi, eggiadi hvartveggi iarl liþ fitt, enn er fva hafþi framfarit um hriþ, fnyr mannfallinu á hendr *Þorfinni* iarli, var þat meft af þvi at bordamunr mikill var; *Þorfinnr* hafþi mikit fkip oc vel buit oc lagþi hann þvi fram alldiarfliga, enn er rudduz hin fmærri fkipin, þa var lagit at iarlsfkipinu á bæþi bord, voru þeir þá ftadder all nauduliga, fell þá fiöldi mans af fkipi iarls, enn fumer urdu miöc fárer, eggiadi *Raugnvalldr* iarl þá fina menn til uppgaungu, enn er *Þorfinnr* fá i hvert óefni komit var, let hann högva fkip fitt or teinflum oc reri til lanz, hann let leggia af fkipi fino LXX. lika, þar geigu af aller þeir er óviger voru fyrer fára faker; þá baud *Þorfinnr Arnori Jarlafkáldi* at ganga af fkipi, hann var i iarls fveit oc i kærleikum miklum, hann geck á land oc qvad vifu:

Dreing

Prælium apud Raudabiörg.

A. D. 1046

Comes Rögnvalldus é Norvegia *occidentem versus in* Orcades *naves dirigit*, Heatlandiæqve *allapsus milites conscribit*, *exinde in* Orcades *vectus amicos convocat & ibidem copias auget*. *Comes* Thorfinnus *in* Katanesia *iter* Rögnvalldi *statim comperit*, *unde exercitum per* Scotiam Hæbudasqve *colligit*. *Comes* Rögnvalldus *verba Regis* Magni Kalfo *statim fecit innotescere*, *qvibus ille haudqvaqvam abnuebat*. Rögnvalldus *exercitum in* Orcadibus *contrahebat*, *in Katanesiam trajecturus*; *cum autem in sinum* Petlandiæ *deduxisset*, *triginta naves ingentes*, *sed ibidem obvius Comes* Thorfinnus *sexaginta*, *plerasqve parvas*, *habebat*. *Statim autem prope* Raudabiörg *convenientes congrediuntur*. *Venerat qvoqve eodem* Kalfus Arni *cum sex navibus omnibus magnis*, *sed prælio se non immiscebat*. *Jam vero*, *utroqve Comitum suos exhortante*, *acerrime aliqvamdiu pugnatur*, *donec strages in* Thorfinnianos *converteretur eapropter præsertim qvod naves impares valde essent altitudine*. Thorfinnus *magnam beneqve instructam navem audacter producebat*; *cum autem minores evacuarentur*, *navis* Thorfinniana *utrinqve cingebatur*, *unde in permagno constituti periculo nautæ turmatim cadebant*, *qvidam valde sauciabantur*, Rögnvalldo *suos tunc ad asscensionem incitante*. *Tale vero discrimen animadvertens Comes* Thorfinnus *navim suam disjungit & ad littus deducit*, *ubi*, *septuaginta cadaveribus exportatis*, *omnes*, *qvos vulnera imbelles reddiderant*, *exscendunt*. *Tunc* Thorfinnus Arnorem Jarlaskálld *exscendere jubebat*, *qvi unus é satellitibus Comitis ipsiusqve amicus*, *in terram conscendens tale carmen canebat*:

I *Vir*

A. D.
1046.

Dreingr er igegn at ganga,
gott er at filgia drottni
(u) elld legnig þvi alldri
ófús syni *Brusa*,
Oss er ef jarlar þessir
ógnbráder til rádaz,
(hörd man (v) vin raun verþa)
vandligr kostr fyrer höndum

Þorfinnr iarl skipar skip sitt af eno besta liþi er hann hafþi til, eptir þat fer hann til fundar vid *Kalf* oc bat hann liþs, sagþi sva at *Kalfr* mundi ecki fá keypta vináttu *Magnus* kongs er hann var ádr ordinn landflótti, er hann feck þá æi tilgætt er hann var ádr kominn i allmikla kærleika, máttu sva oc ætla ef *Raugnvalldr* sigraz á oss, oc gangi ríki þeirra *Magnus* kongs her fyrer vestann hafit, at þu munt þá ecki her vel kominn, enn ef ver sigrumz þa skal ydr öngann lut skorta er ec á kost, erum vid fyrer engum manni uppnæmer her fyrer vestan hafit ef vid erum báþer á æinu rádi, mantu oc æi vilia vita þat á þig at leggia hiá sem köttr i hreysi þar er ec beriumz til frelsis hvorom tveggiom, eru þær oc teingder med ockr at hvorum samer þat betr at veita liþ ödrum siþan venslalauser eru i mót, enn er *Kalfr* heirdi eggian *Þorfinnz*, het hann á sina menn oc bat þá leggia til bardaga med *Þorfinne* iarli; greiddu þeir nu atrodrinn báþer saman *Þorfinnr* iarl oc *Kalfr*, oc er þeir komu til orrosto var herr *Þorfinnz* buin at flyia, enn fiöldi fallinn; iarl lagþi fram skip sitt á moti skipi *Raugnvallds* iarls oc vard þar hin hardaza orrosta, sva segir *Arnor*:

Þvarn-

(u) mín. 102. (v) ölld. *Flat.*

A. D. 1046

Vir est ad obviam eundum,
(bonum est dominum sequi)
neminem id unqvam per me lateat,
haudqvaqvam pronus filio Brusii;
Nos manet, si Comites hi
ad ferociam veloces congrediantur,
difficilis conditio;
vix erit tutum inter amicos.

Comes Thorfinnus *selectissimis qvos habebat militibus navem suam instruit, &* Kalfum *exinde cum conveniret de auxilio implorat, dicens, ipsum, antea exulem amicitiam Regis* Magni *non redempturum, qvoniam, inqvit, conservare non potuisti ubi eadem permagna fruitus es; sperabis etiam si* Rögnvalldus *nos superet regimenqve ejus &* Magni *heic ab occidente maris invalescat, te non bene acceptum fore, si autem nos victoriam reportamus, nulla res qvæ in mea est potestate tibi deerit, nemini enim hic ab occidente maris, modo concordes, inferiores erimus, nec tolerabis te tanqvam felem in latebra recubere, qvando ego pro utriusqve nostri liberatione certo; est præterea inter nos tanta consangvinitas ut alterum alteri auxilium ferre præstet, cum nos & hostes nulla cognatione jungamur. Cæterum audita sollicitatione* Thorfinni Kalfus *suos exhortatur & ut* Thorfinno *auxiliares prælium ineant, jubet, unde uterqve una, Comes* Thorfinnus *&* Kalfus, *aggrescionem remis accelerant, cum autem ad præliantes venirent, exercitus* Thorfinnis *fugæ se dederat, magnus autem numerus ceciderat. Comes navim suam contra* Rögnvalldianam *producebat, indeqve acerrime pugnabatur. Ita* Arnor:

A. D. 1046

Þvarntveggia fá ec höggva
hirþ á *Petlandz fyrdi*,
vor þrifuz mein at (x) meire,
min (y) audgiafa fína,
fiár blerr enn dreyf dreyri
döckr á faumför klöcka,
fkaut á fkialdrim fveita
fkockr var bloþi ftockinn.

Kálfr lagdi at hinum fmærrum fkipum *Rögnvallds* oc hraut þau fkiott, þvi at þar var bordamunr mikill, enn er leiþangrs liþ þat er or *Noregi* var komit fá rodin fkip hea fer, þá leyftu þeir fkip fitt or teingflum oc lögþu á flotta fva at fá æin fkip voro eptir med iarlzfkipi, tok þá orroftau at hallaz, fva fegir *Arnor Jarlafkalld*:

Gramr mundi fá gömlu
gunnbráþr und fic ládi,
hann feck miklu minna
manfpiöll, koma öllu
ef ilendra (z) endils
ættftafr hafa knetti,
vellti herr um Hialta
hialmþrotta liþ drottins.

Oc nu er meginn herinn hafþi flyit, þa lögdu þeir *Kalfr* oc *Þorfinnr* iarl báþer at fkipi *Raugnvalldz* iarls oc fellu þá miök menn *Raugnvallds* iarls, oc er *Raugnvalldr* iarl fá i hvort

6efni

(x) minne. 333. (y) audgiafna. 333. (z) endris 101. 102. 333.

Utrumque vidi cædere A. D. 1046
satellitium in sinu Petlandiæ,
(malum nostrum majus increvit)
meum dominum liberalem hac vice.
Mare sangvineum ferebat colorem, sed dispergebatur
ater in navem flexilem. *(cruor*
decidebat in clypei extremitatem sudor,
manubrium sangvine erat aspersum.

Kalfus *minores* Rögnvalldi *naves, aggrediendo celeriter, magna qvoniam navium qvoad altitudinem diversitas erat, evacuabat. Cum autem è* Norvegia *eductæ copiæ naves sibi propinqvas militibus destitui viderent, suam solutam fugæ dabant, ita ut paucæ præter* Comitis *navem remanerent. Tum imparem successum minitare incipiebat prælium:*

Comes profecto, ad pugnam citus,
qvam antiqvitus habebat sibi terram,
(passus est multo minorem
hominum jacturam) totam subjecisset,
si indigenas piratarum summus,
obtinere potuisset,
(insequebatur exercitum præter Heatlandiam)
fortibus militibus constantem exercitum domini.

Cum autem major exercitus pars fusa esset, Kalfo, *Comiteqve* Thorfinno *navem* Rögnvalldi *cingentibus,* Rögnvalldiani *admodum cecidêre; cumqve videret* Rögnvalldus *in qvali versaretur*

A. D. 1046 óefni komit var oc hann mátti æi figrazt á þeim *Þorfinni* oc *Kalfi*, let hann höggva tengslin oc lagdiz á flotta, var þá álidinn miöc dagrinn oc toc at myrkva; *Raugnvalldr* iarl figldi þegar á haf um nattina oc fva austr til *Noregs*, letti eigi fyrr enn hann kom á fund *Magnus* kongs, hann tok vid honom vel fem fyrr baud honom med fer at vera, oc þar dvaldiz *Raugnvalldr* iarl um ftund.

Þorfinnr jarl lagdi under fic eyiar.

Nu er at fegia frá *Þorfinne* iarle at um morguninn epter orroftona let hann roá um allar eyiar at leita flotta manna voro marger drepner enn fumer geingu til gripa, lagdi *Þorfinnr* iarl þá under fic allar eyiar, let þá hvorn mann ganga til handa fer jafnvel þa er voru eidfvarar *Raugnvalldz* iarls, fettiz *Þorfinnr* iarl þá i *Orkneyiar* med fiölmenni enn dró faung at fer af *Katanesi*, enn *Kálf Arnafon* fendi hann i *Sudreyiar* oc let hann þar fitia til ftyrks vid fic; enn er *Raugnvalldr* iarl hafþi dvaliz med *Magnufe* konge um hríd, fegir hann kongi at hann vill leita til eyia, enn er kongr heyrdi þat, þá kalladi hann þat órád. ligt fyrr enn vetri letti af oc fiárr tæki at þidna, kallaz þo vilea fá honom liþ fem hann þurfti oc gnogann fkipa koft, *Raugnvalldr* fvarar fvo, kvetz nu æi vilea týna liþi *Magnus* kongs, kallar þat æi meiga rádaz nema med ftoru mannfpelli ef hann drægi her á hendr þeim *Þorfinni* iarli, fva mikit ríki fem þeir hafa veftr þar, ætla ec nu at fara veftr á æinu fkipe oc fkipa þat fem bezt, vænter mic at þá fe ecki borin niófn fyrer ofs, mun þá annathvert vera ef ec kem i eyiar at ec man koma á uvart, oc megum vær þá fkiott vinna þann figr er vær fám trautt edr æi unnit vit liþfiölda, enn ef vart verdr vit vora ferd, þá

látum

periculo, & quod adversarios sperare neqviret, copulis navium A. D.
dissecatis fugam capescit, diem fere eductum tenebris excipien- 1046
tibus. Subseqvente statim nocte alto se committens pelago orientem versus in Norvegiam *transnavigat, nec prius, qvam* Regem Magnum *conveniret, subsistit, à qvo humaniter ut antea exceptus, & ad moram apud ipsum invitatus ad tempus ibidem commorabatur.*

Comes Thorfinnus insulas subigit.

Jam de Comite Thorfinno *referendum, eum mane prælium subseqventis diei curare ut per universas insulas, navibus petitas, fugitivi qværerentur, qvorum multis occisis, qvidam pacem amplectebantur. Comes inde* Thorfinnus *omnes insulas sibi subjiciens, singulos, & qvidem eos qvi Comiti* Rögnvaldo *fidelitatis juramentum præstiterant se sibi addicere faciebat, & in* Orcadibus *magna cum multitudine residens, ad victum necessaria de* Katanesо *asportabat, misso in* Hæbudas Kalfo Arni, *qvi ibi sedens ipsi auxiliaretur. Cæterum* Rögnvalldus, *post aliqvantam apud Regem* Magnum *moram, se insulas repetiturum indicabat, qvo audito Rex, id, prius qvam hyems transiret, mariqve obducta glacies dissolvi inciperet, minus consultum, tunc autem se ipsi daturum qvæ necesse haberet, navesqve sufficienter instructas traditurum, regerebat; cui* Rögnvalldus *se regium exercitum jam non deperditurum, nec nisi ingenti hominum jactura, si* Thorfinno *cæterisqve, tanto qvippe regno ibi ab occidente divitibus, manus inferat, posse periclitari. Nunc, inqvit, una nave qvam optime instructa illuc vehi instituo, qvod si fiat, præviam de nostro itinere famam non delatam ire spero, aut enim, si in insulas perveniam, ex insperato superveniam, eaqve conditione victoriam,*

A. D. látum vær enn hafit gæta vor. *Magnus* kongr bat hann fara
1046 sem honom líkar, enn koma enn til sin þegar hann vilde; oc epter þetta býr *Raugnvalldr* skip sitt oc vandar menn til, reduz þar til ferdar med honom hirdmenn *Magnus* kongs nockorer, hafþi hann á skipi æinvala liþ, oc er þeir voru buner sigldu þeir i haf, þat var öndverþan vetr oc fengu vel byri.

Raugnvalldr komz at Eyium.

Raugnvalldr kom af hafi vid *Hiatland*, spyrr hann þá at *Þorfinnr* iarl var i *Orkneyiom* oc hafþi ecki fiölment, var honom þa öngar vonir ofridar um hávetri, hellt *Raugnvalldr* þegar sudr i *Orkneyiar*; *Þorfinnr* iarl var i *Hrossey* oc ugde ecki at ser, enn þegar at *Raugnvalldr* kom i *Orkneyiar*, hellt hann þangat er hann spurþi til *Þorfinnz* iarls oc kom sva á uvart at æi vard vart vit fyrr enn þeir höfþu tekit allar dyrr á husunum þeím er *Þorfinnr* iarl oc hans menn voro inne; þat var nott oc voro flester menn i svefni, enn iarl sat enn þa oc drack; baru þeir *Raugnvalldr* elld at bænum, enn er *Þorfinnr* iarl vard varr vid ufridinn, sendi hann menn til dyranna, oc let epterfretta hverer fyrer ufriþi reþi, var þá sagt at *Raugnvalldr* iarl væri þar kominn, menn hlupu þá til vopna, oc mátti þá ecki vörn vit koma því at öllom var varit ut at ganga, tóku husinn þá skiótt at loga, ræddi *Þorfinnr* þá um at menn skyldi beida utgöngu þeir er griþum skyldu ná, oc þess var leitat vit *Raugnvalld* iarl, leifþi hann utgaungu konom ollum oc ófrialsum mönnum, enn kallar þa hirdmenn *Þorfinnz* flesta at hönom mundu æi betri lifs enn dauder, voro þeir menn udreg-

qvam vix vel neqvaqvam cum hominum multitudine compa- A. D.
rare possumus, reportabimus; aut, si iter nostrum comperiant, 1046
mari adhuc custodiendos nos tradetnus. Rex Magnus *itinere, ipsius commisso arbitrio, ad se, qvandocunqve placeret, redire jubet. Post hæc* Rögnvalldus *navem suam instruit, comitatumqve eligit exqvisitum, cui se qvidam aulici Regis* Magni *adjunxerunt, unde navem, selectissimis instructam militibus, ineunte hyeme alto committebant & ventis secundis utebantur.*

Rögnvalldus in insulas devenit.

Rögnvalldus Hiatlandiæ *primum allapsus*, Thorfinnum *cum paucis, (nullus enim, ipsa bruma instante, hostes sperabat,) in Orcadibus sedere audiebat, unde eodem statim tendet, Comite* Thorfinno *in* Hrosseia *securo degente. Cum autem in* Orcades *veniret* Rögnvalldus, *iter dirigebat eò ubi* Thorfinnum *esse exqvirebat, ex improviso adeo superveniens, ut insciis omnibus, singulas domicilii, in qvo* Thorfinnus *cum adhærentibus, fores occuparent. Nox erat; dormiebant plurimi, Comite adhuc cerevisiis indulgente.* Rögnvalldus *cum suis ignem tectis subjiciebat, verum* Thorfinnus *comperta violentia, ad fores de ducis nomine sciscitaturos mittebat, qvi Comitem* Rögnvalldum *eo venisse referebant, unde arma capiebant, sed defensioni non erat locus, omnes enim ab exitu coërcebantur, tectis celeriter incensis; jubebat igitur* Thorfinnus, *ut vitam servaturi egrediendi expeterent veniam, qvam fæminæ omnes & servi à* Rögnvalldo, *plurimos comitis* Thorfinni *satellites sibi vivos qvam mortuos non salubriores asserente, impetrabant. Qvibus pax concessa erat, extrahebantur. Comes* Thorfinnus *id con-*

A. D. 1046 utregner er grid voro gefin, tok þá bærinn at brenna; *Þorfinnr* iarl tok þat rád at hann braut undan husunum (a) skialdþili æitt oc liop þar ut, hann hafþi *Ingibiörgu* konu sina i fadmi ser, enn nídmyrkr var á oc komz hann burt med reiknum sva at jarlsmenn urdu æi varir vid, reri hann þegar um nottina til *Nes* æinn á báti; *Raugnvalldr* iarl þrændi bæinn allann oc þa menn alla er inne voru, oc engi madr ætladi annat enn *Þorfinnr* iarl mundi þar hafa látiz, oc epter þat for *Rangvalldr* um allar eyiar oc lagþi under sic, sendi þau ord yfer á *Nes* oc sva til *Sudreyia*, at hann ætlaþi ser þat ríki sem *Þorfinnr* hafþi haft, mælti þá engi madr i mot honom. *Þorfinnr* iarl var þa (b) á *Katanesi* á laun med vinom sinom, oc for engi frett af þvi at hann hefþi komiz or brennu.

Raugnvaldr jarl drepinn.

R*augnvalldr* iarl sat i *Kyrkiovogi* oc dro þangat föng öll þau sem hann þurfti til vetrsetu, hann hafþí þá fiölmenni mikit oc rausn mikla. Litlu fyrer jól for iarl med sveit mikla i *Papey* hina litlu eptir möltum er heita skyldi til jola, oc um qveldit er þeir voro i eyiunom sátu þeir lengi vid bakstr ellda, oc ræddi sá um er elldenn kyndi at elldevidrinn tæki at sætkaz; þa mælti iarl mismæli, þá erum ver oc fullgamler er þesser elldar eru brunnir, enn hann vildi sva mælt hafa at þeir væri þá fullbakadir, oc er hann fann, tok hann til orda, mismæli mælta ec nu, oc hef ei æi mælt mismæli fyrr sva at ec muna, kemr mer nu þat i hug er *Olafr* kongr fostri minn mælti á *Sticklastödum* þá er ec fann mismæli hans, ef sva bæri til at ec mælta mismæli, at ec skylda sva vidbuaz at ec munda þá skamt æiga ólifat, kann oc vera at *Þorfinnr* frændi

a) standþili. 333. (b) i ovissum staudum. *variis in locis*. 325.

filii capiebat ut parietem qvendam testudineum frangeret ibidemqve excurreret, uxorem Ingibiorgam *in brachiis collocans; erant autem tenebræ densissimæ, unde fumum seqvendo, insciis* Rögnvalldianis, *aufugit & in scapha eadem statim nocte in* Nesum *usqve solus remigavit.* Rögnvalldus *totum, cum omnibus intus ramanentibus, incendio delebat domicilium, nemine aliud existimante qvam qvod* Thorfinnus *ibi occubuisset. Qvo facto, Comes* Rögnvalldus *universas insulas peragrando subegit, transmisso in* Nesum Hæbudasqve *nuncio, regnum qvod tenuerat* Thorfinnus *se sibi ipsi destinare, cui tum nulli renuebant. Degebat interim* Thorfinnus *clanculum apud amicos in* Katanesia, *nec ulla de eo, qvod ex incendio evasisset, volabat fama.*

A. D. 1046

Cædes Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Rögnvalldus Kirkiuvogi *sedens quæcunqve adhyemationem necessaria eodem contrahebat, & numerosam, qvæ ei adhæsit, multudinem laute sustentabat. Paulo ante festum* Julense *Comes cum suis polentas per* Julia (ɔ: *fest. Natalitior. Dni*) *calefaciendas revecturus in* Papeyam *minorem trajiciebat; vesperi autem, cum in insulis constituti ignibus fotoriis diu assiderent, materiem igni ingerens eandem jam deficere ajebat. Lapsus lingvæ tunc Comiti accidit; ætate, inqvit, satis provecti sumus qvando ignes isti extingvuntur; dicturus autem erat, eos satis fotos fore, qvo animadverso, in talia prorumpit; lapsus lingvæ mihi jam eveniebat, nec prius qvoad memini, & nunc mihi occurrit effatum nutritoris mei Regis* Olai *cum* Stiklastadis *lapsum lingvæ ejus comperirem, nimirum si qvando lapsus lingvæ forte mihi accideret, pro rato haben-*

A. D. 1046 frændi minn ſe á lífi, oc i þvi heyrdu þeir at bærinn var horfinn mönnum, var þar kominn *Þorfinnr* iarl, oc baru þegar eld ad huſum oc hlodu köſt mikinn fyrer dyrunum; *Þorfinnr* leyfdi utgöngu öllum ödrum enn jarlsmönnum, oc er menn voru utgengner fleſter, geck madr i dyrnar ut i línklædum æinum oc bat þá *þorfinn* iarl ſæilaz imoti honom diaknanum, enn ſá ſtuddi höndunum á bálkinn oc ſtikladi ut yfer bálkinn oc mannhringinn ſva at hann kom hvar fiarri nidr oc þegar i brott i nattmyrkrinu; *Þorfinnr* iarl bat þá epter hallda, oc ſeger at þar fór iarl, oc er þetta hans færleikr enn einkis mans annars, foru menn at leita hans oc ſkiptuz i ſveiter, fór *Þorkell* foſtri med ſionum at leita oc heirdu þeir at racki gó í ſiofar urdinni; *Raugnvalldr* iarl hafþi haft ſkickio racka ſinn med ſer, *Þorkell* gerdi hann handtekinn oc bat vinna at iarli oc baut fe til, engi vard til at helldr, þá vann *Þorkell* ſialfr at hönum (c) fyrer þvi at hann viſſi at annar tveggia þeirra vard at luta fyrer ödrum; *Þorfinnr* iarl kom þá at oc laſtadi ecki verkit, dvölduz þá i eyionum um vetrinn oc var drepinn ſveit ſu öll er *Raugnvalldi* hafdi þangat fylgt, enn um morguninn epter toku þeir byrding oc hloþu af mallti, gengu þar á ſiþan, oc letu ſkiöldu þá vit ſtafna er þeir *Raugnvalldr* iarl höfþu átta, letu oc æi fleiri menn á ſkipi enn iarli höfþu fylgt, rero ſíþann til *Kyrkiovogs*, oc er þat ſá ſveitungar *Raugnvallds* þeir er fyrer voru, hugþu þeir at *Raugnvalldr* iarl mundi þar fara oc hans menn, gengu þeir á moti ſlipper allir, *Þorfinnr* iarl let þar taka XXX manna, oc drepa, voro þeir fleſter hirdmenn *Magnus* kongs oc víner hans; Jarl gaf griþ einom hirdmanni kongs oc bat

(c) enn hann hafdi þeſs ſvarit at vinna öll þau verk . . . . þotti ſitt ríki þá friálſara enn ádr; dvölduz þá i eiunne &c. *Aſt juramento promiſerat qvodcunqve negotium, è peracturum . . . . regnum liberius qvam antea videretur.* 325.

habendum, breve vitæ spatium tunc restare; fortassis etiam A. D.
cognatus meus Thorfinnus *adhuc in vivis est. Mox villam ho-* 1046
minibus undiqvaqve circumdatam esse audiebant. Venerat illuc Comes Thorfinnus, *qvi ignem tectis confestim subjiciebat, ingenti strue ante fores congesta. Comes* Thorfinnus *omnibus, præter* Rögnvalldianos, *exeundi veniam concedebat; Cum autem plurimi exiissent, vir qvidam linteas solum vestes indutus in fores progreditur, & sibi, diacono ut ajebat, Comitem* Thorfinnum *cum asseclis manus adjutrices expandere rogat, verum ipse sepi manus innixus eandem hominumqve coronam transiliebat, ita ut procul undiqve humum tangeret & inter nocturnas tenebras statim se subduceret. Comes* Thorfinnus *ut eum inseqvantur jubet, & illic, inqvit, ibat Comes, eratqve ipsius nec ullius alterius virtus; hinc, in cohortes divisi, illum qværebant,* Thorkele Fostrio *littora perscrutante, inter saxa maritima canem latrare audiebant, nam Comes* Rögnvalldus *canem qvem in sinu gestari consvevit, secum habuerat.* Thorkell *Comitem captum à suis enecari jubebat omnibus, qvamvis pecunias vel præmia interponeret, abnuentibus, unde ipse, qvoniam alterutri alteri cedere necessum sciens, Comitem occidebat, qvod factum superveniens* Thorfinnus *non taxabat. Inter hyemales exinde in insulis moras, omnes qvi* Rögnvalldum *illuc comitati fuerant, enecabantur. Mane autem subseqventis diei navem vectoriam assumptam & polentis oneratam conscendunt, clypeisqve, qvos possederant* Rögnvalldiani, *in prora collocatis, non plures in navi, qvam comitem secuti fuerant, constituunt,* Kirkiuvogum *exinde remigando tendunt, qvo viso,* Rögnvalldiani *qvi domi remanserant, ipsum cum suis ibi redire putantes, inermes omnes illis obviam eunt, qvorum triginta, plerosqve regis* Magni *aulicos nec non amicos, captos,*

A. D. 1046 bat þann fara austr til *Noregs* at segia *Magnusi* kongi tiþindinn.

Gröftur Raugnvalds jarls.

Lík *Raugnvallds* iarls var flutt til *Papeyiar* hinnar meiri, oc var þar jardat, oc er þat mál manna at hann hafi æinn verit bezt mannadr oc vinsælztr af öllum *Orkneyinga Jörlum*, oc allri alþídu var hann miöc harmdaudi.

Eptir þat lagdi *Þorfinnr* iarl under sic allar eyiar oc mælti þá engi madr hönom imoti.

A. D. 1047 Snemma um vorit kvamo þessi líþínde austr til *Noregs* fyrer *Magnus* kong oc þotti hönum hinn mesti skadi at *Raugnvalldi* fostbrodr sínum oc kvetz þegar skyldu hefna hans er honom gæfi tom til, enn hann hafþi sva mikinn ufriþ vit *Svein* kong *Ulfsson.* (d)

Þorfinnr jarl kom til Haralds kongs.

I þenna tima kom til *Noregs Haralldr* kongr *Sigurdarson* (e) födrbroder *Magnus* kongs, oc gaf *Magnus* kongr honom hálfann *Noreg.* Æinn vetr, þá badu þeir ut leiþangri af öllum *Noregi* oc ætludu suþr til *Danmerkr*, enn er þeir lágu i (f) *Seley*, reru tvö langskip i höfnina oc at skipi *Magnus* kongs, geck madr af skipinu i hvítum kufli, oc aptr eptir skipinu oc

(d) er þa hafdi látit taka sik til Konongs yfer Danmörk. *Qvi tunc Daniæ regem se pronunciari curaverat. addit* 325. (e) frændi *cognatus.* 325. (f) Sóleyium. *idem.*

Thorfinnus *curat occidi, unum Regis satellitem pace donat & orientem versus in Norvegiam, regi res gestas relaturum oblegat.* A. D. 1046

Sepultura Comitis Rögnvalldi.

F*unus* Rögnvalldi *in* Papeyiam *majorem transportatum humatur. Ferunt communiter* Rögnvalldum, *præ cæteris Comitibus Orcadensibus virtutibus imbutum, plurimorum animos sibi devinxisse, tota autem plebs ejus mortem admodum lugebat.*

Post hæc Thorfinnus *universas, nemine resistente, subigit insulas.*

Hæc omnia primo vere ad Regem Magnum *in* Norvegiam *deferuntur, qui cædem socii sui* Rögnvalldi *maximum reputans detrimentum, quam primum tempus vacaret; tum enim ipsum & Regem* Svenem Ulfium *hostiles motus intercedebant, eandem vindicaturum sese promittit.* A. D. 1047

Convenit Comes Thorfinnus Regem Haralldum.

V*eniebat hoc tempore in Norvegiam* Haralldus *Sigurdi filius, à patruo rege* Magno *dimidium regnum dono accipiens, quare ambo* Norvegiam *regebant. Educebant hyeme quadam e tota* Norvegia *in expeditionem copias; cum autem anchoris retenti apud* Seleyiam *morarentur, duæ naves longæ in portum ad regiam remis agebantur, unde vir quidam, album indutus cucullum, trans-*

A. D. oc ſva upp í lyptinguna, kongr ſat yfer mat, þeſſi madr kvaddi
1047 kong oc laut hönom oc tok til braudhleyſs eins oc braut af oc át; kongr tok kvediu hans oc retti at honom kerit er hann ſá at hann át braudit, (g) kongr leit til hans oc mælti, hverr er þeſſi madr? ec heiti *Þorfinnr* (h) ſeger hann; ertu *Þorfinnr* iarl? ſeger kongr, ſva er kallat veſtr þar ſeger hann oc er ec her kominn med tvær tvitugſeſſur ſkipadar helldr vel at því ſem vier eigum koſti, nu vil ec róa þenna leiþangr med ydr ef þer vilit þiggia at mer liþ, enn allt mitt liþ oc ec ſealfr ſkal á guds valldi oc ydru herra (i) (fyrer þau ſtórmæli er ec hefi moti ydrum vilia brotit,) þá gengu menn til oc heyrdu tal þeirra; (k) ſatt er þat *Þorfinnr* iarl ef fund ockarn bæri ſaman at ec ætladi at þu ſkylder æi kunna at ſegia frá ſkilnadi ockrum, enn nu er þó ſva vidlátit at æi byriar minni tign at ec láta drepa þic, ſkalltu nu oc fara med mer, enn ſætt ockra man ec uppſegia i betra tomi; *Þorfinnr* iarl þackadi kongi oc geck á ſkip ſitt. Kongr lá miöc lengi i *Seley*, dróz þá her til hans or *Víkinne*, hann ætladi þaþan at ſigla ſudr under *Jotland* þegar byr gæfi; *Þorfinnr* var löngum á tali vid kong, var kongr vel til iarls oc hafþi hann miöc víd rádagerdir ſinar; þat var æirn dog at iarl geck á kongs ſkipit oc aptr i lypþingina, kongr bat hann ſitia hiá ſer, ſettiz iarl nidr oc drucku báder ſaman oc voru káter, madr geck i lyptingina i raudum kyrtli míkill oc vaſkligr, ſa kvaddi kong, kongr tok blídliga kvediu hans, var þat hirdmadr konngs æinn; þeſſi mardr tok til orda oc mælti; þic er ec kominn at finna *Þorfinnr* iarl, hvat vill þu mer ſeger jarl, ec vil vita hverio þu vill

(g) þeſſi madr tok vid kerinu oc mælti, griþ viliom ver hafa mautunautr. *accepto is cratere, pace, ait frui volumus convictores. add.* 325. (h) iarl Sigurdarſon. *add.* 325. (i) *omitt.* 325. (k) konongr tok ſeint til orda oc mælti ſva *Rex ubi aliqvantiſper conticuerat &c. add.* 325.

transscendens, puppim versus in præstegam usqve progreditur, A. D.
hic regem accumbentem, se inclinando, salutat & massam panis 1047
assumtamqve comedit; verum Rex *resalutato, cum pane eum vesci videret, vasculum porrigit, & in eum oculos convertens, qvisnam esset percontatur, cui respondenti se* Thorfinnum *nominari, regerit qværendo an esset* Comes Thorfinnus? *Ita, inqvit, illic occidentem versus audit, huc etiam duas viginti interscalmiorum naves respectu facultatis nostræ bene instructas deduxi, nunc in præsentem expeditionem, modo meum auxilium acceptare volueris, vos secuturus; totus autem meus exercitus & ipsemet ego, facinorum, qvæ contra vestram patravi voluntatem, causa, in Dei tuaqve erimus potestate. Inter hæc qvidam accedentes eorum colloqvium audiebant. Porro, inqvit* Rex, *verum est* Comes Thorfinne *si forte conveniremus, qvod te nostra ab invicem discessui referendo non destinaverim, ita autem se res jam habet, ut nostram dignitatem te occidere non deceat, unde me nunc comitator, nostram autem reconciliationem aptiore otio declarabo.* Comes Thorfinnus *regi grates persolvens in navem suam redibat. Regi diu admodum in Seleya commoranti, & inde, qvando flabat aura secunda, austrum versus ad* Jutiam *navigaturo, copiæ de* Vica *adducebantur. Cæterum Rex Comitem* Thorfinnum *sæpe secum colloqventem, humaniter & à consiliis qvam plurimis habebat. Accidit forte die qvodam ut Comitem in regiam navem præstegamqve puppis transgressum, sibi assidere Rex invitaret; verum cum læti ambo considerent combiberentqve, vir qvidam rufam indutus tunicam, statura ingens, & fortitudinem præ se ferens præstegam ingreditur, qvi à Rege salutato, humaniter, (erat enim unus ex ipsius satollitibus, exceptus) in talia prorumpit. Te, inqvit,* Comes Thorfinne *conveniendi causa hic adsum;*

A. D. 1047 vill bæta mer brodr minn er þu letz drepa vestr i *Kyrkiuvogi* med ödrum hirdmönnum *Magnus* kongs; hefer þu æi heyrt þat sègir Jarl, at ec er ecki vanr at bæta þá menn fe er ec læt drepa, finnz þat i þvi at mer þicker vidaz sakir hafa til verit er ec hefi mennina drepa látit, öngu skiptir mic hversu þu hefir vit adra menn gert ef þu bæter þenna er ec á eptet at mæla, let ec oc þar fe nockut, enn ec var leikinn sialfr háduliga, verdr mer þat skylldaz at mæla eptir brodr minn oc mic, vil ec hafa þar sæmder fyrer, enn kongr má þat uppgefa er til hans er gert ef hönom þicker þat einskis vert er hirdmenn hans eru leidder ut oc höggner nidr sem saudir; Jarl svarar, skil ec þat at þat mun mina kosti her fram draga er þu átt ecki valld á mer, ertu æi sá madr er ec gaf þar grid? at vísu seger hann, kosti átter þu at drepa mic sem adra menn; þá seger Jarl, þat er satt sem mælt er at margann hendir þat er minst varir, ætladi ec þa at ec munda hvörgi þess koma at ec mundi þess giallda at ec veri of fridsamr vit óvine mina, enn nu gelld ec þess er ec hefi þer grid gefit, æi munder þu hrópa mic fyrer höfþingium i dag ef ek hefþi þic drepa látit sem adra legunauta þína; kongr leit vid Jarli oc mælti, þar kemr þó enn *Þorfinnr* iarl at þu þickiz of fá drepit hafa mina hirdmenn óbætta; var kongr þá sva raudr sem dreyri; Jarl spratt þá upp oc geck ofan or lyptingunne, oc á skip sitt, var þá kyrt um kvelldit, enn um morguninn er menn voru vaknader var kominn á byr, reru menn þá þegar or höfninne, sigldi kongr þá sudr i *Jotlandz* haf med öllum flotanum, for skip iarls nær til hafs öndverdann daginn, enn er á tók at lida daginn stefndi jarl vestr i hafit, er fra honum ecki at segia fyrr enn hana kom til

Comes qvidnam secum negotii haberet sciscitatur? ad qvod ille; scire, ait, cupio quô cædem fratris mei, inter aliorum Regis Magni *satellitum, necem, â te occidentem versus* Kirkiuvogi *procuratam recompensare velis. Nonne audiisti, regerit Comes, qvod eorum cædes, qvarum autor sum, pecunia pendere non solitus sim, idqve inde fluit, qvod causæ, cur occiderentur, mihi sæpissime extitisse visæ sint. Nihili, respondet ille, mihi interest qvorsum cum aliis egeris, modo pro hacce, cujus cædes mihi jure persequenda, mulctam persolvas. Ipse etiam aliqvantam ibidem pecuniam perdidi, contumeliose affectus; pertinet qvoqve ad me potissimum fraterni meiqve juris persecutio, unde decentem mulctam exposco, in Regis autem stat potestate maleficia contra ipsum patrata condonare, si ipsi nihili interesse videatur satellites eductos, ovium instar cædi. Ad hæc Comes, video, inqvit, mihi heic profuturum qvod in tua non sim potestate; nonne idem es qvem ibi incolumem dimittebam? Eqvidem, ait ille, verum me uti alios tibi occidendi erat potestas. Ad quæ Comes, verum esse proverbium multis evinire qvod minime sperant, tunc enim, inqvit, me nuspiam eo venire autumabam ubi erga inimicos nimis pacatum fuisse mihi noceret, nunc autem in malum mihi vertitur tibi pacem concessisse, nam si te, uti alios tuos contubernales, occidissem, me non coram magnatibus hodie calumniares. Cæterum Rex in Comitem oculos convertens seqventia fatur; prodis adhuc Comes* Thorfinne *te nimis paucos e meis satellitibus, qvorum cædes non est reparata, interfecisse. Rege interim sangvineo prorsus rubore persuso, Comes repente surgit & de præstega puppis in navem suam transscendit, vesperi omnibus qvietis. Verum inseqventis diei mane, ubi expergefacti erant, aura flante secunda è portu confestim solvebant; Rex austrum versus in mare* Jutiæ *cum universa classe* A. D. 1047

A. D. 1046 & feqq. til *Orkneyia* oc fettiz þar at ríki finu; *Magnus* kongr oc *Haralldr* figldi til Danmerkr oc dvölduz þar um fumarit, vildi *Sveinn* kongr æi hallda til mots vid þá, var hann á *Skáneyri* med her finn; Á þvi fumri toc *Magnus* kongr fott þá er han leiddi til bana, lýfti hann þá fyrer alþýdu at hann gaf *Haralldi* födrbrodr fínum allt Noregs ríki.

Ordfending Jarls til Kongs.

Þ*orfinnr* iarl red nu *Orkneyium* oc öllu ríke finu; *Kalfr Arnafon* var oc löngum med hönum, ftundum var hann i veftr víking oc heriadi um *Scotland* oc *Irland*, hann var oc i *Einglandi* oc var um hríþ fyrer *Þingamanna* liþi; Þá er *Þorfinnr* iarl fpurdi lát *Magnus* kongs fendi hann þá menn auftr til Noregs á fund *Haralld*s kongs med vinmálum, fegir fva at hann vill geraz vin hans, enn er ordfending kom til kongs, tok hann því vel oc het kongr honom finne vinattu, oc þá er þeffe ordfending kom aptr til iarls, bió hann ferd fína oc hafþi veftan tvær tvítugfeffur, oc meir enn hundrat manna, oc all fritt liþ, for hann þa auftr til *Noregs* oc fann kong á *Hördalandi*, tók hann vid hönum forkunnar vel, oc at fkilnadi þeirra veitti kongr hönom godar giafer, for jarl þadan fudr med lande oc fva til *Danmerkr*, for hann þar um land oc fann *Svein* kong i *Álaborg*, baud hann iarli til fín oc veitti hönom dýrliga veizlu, þá giördi jarl þat bert at hann ætladi fudr til *Roms*, enn er hann kom i *Saxland*, fann hann þar *Heinrek* keifara oc

tók

navigat; navem Comes *propius alto primo diei, in vesperem autem declinante occidentem versus cursum dirigit, unde nihil de eo referendum priusqvam in* Orcades *transvectus regnum suum ibidem moderare iterum capit. Rex* Magnus *unacum* Ha-ralldo *ad* Daniam *vectus, æstatem ibidem transigebat, qvibus Rex* Sveno *obviam ire nolens, in* Scania *cum suo exercitu morabatur. Æstate hac Rex* Magnus *morbo, qvô exstingvitur, correptus, se totum* Norvegiæ *regnum patruo* Haralldo *donare palam manifestabat.* A. D. 1047 & seqq.

Nuntium Comites ad Regem.

C*omes* Thorfinnus Orcades *totumqve suum regnum moderabatur; apud eum* Kalfus *Arnæ sæpe morabatur, interdum piratica occidentem versus operam navando,* Scotiæ & Hiberniæ *arma inferebat, in* Anglia *qvoqve* Thingmannorum *copiis aliqvamdiu præerat. Comes* Thorfinnus *de morte Regis* Magni certior, *legatos in Norvegiam Regis* Haralldi *amicitiam conciliaturos mittebat, dicens se ipsius amicum fieri velle, de qvo cum nuntium regi veniret, bene excipiens, suam promittebat amicitiam, qvo audito* Comes, *itineri se accingebat, & duas viginti interscalmiorum naves, viris plus centum, singulis conspicuis, ornatas se cum assumens, Norvegiam petendo, Regem in* Hördia *conveniebat, ab eo humanissime exceptus, & cum discederet, magnis muneribus ornabatur, unde regionem austrum versus legendo, in Daniam tendebat, qvam transeundo regem* Sveinem Aalburgi *conveniebat, à qvo ad lautissimum, qvo excipiebatur, convivium invitatus, se* Romam *petiturum manifestavit. In* Saxoniam *autem devectus & ab Imperatore* Henrico *humaniter exceptus*

A. D. 1047 ad 1064 tók hann forkunnar vel vid jarli oc gaf honom margar stórar giafer, hann feck hönom hesta marga, reid iarl þá til sudrfarar, for hann þá til *Roms* oc fann Pafann oc tok hann þar lausn af honom allra sinna mála, vendi jarl þadann til heimfarar oc kom med heilu aptr i riki sitt, let hann þá af herferdum, lagdi þa hug á stiorn lýds oc landz oc lagasetning, hann sat jafnan i *Birgisheradi* oc let þar gera Kristz kyrkiu, dýrligt mustери, þar var fyrst settr Biskuppsstoll i *Orknæyium*; *Þorfinnr* iarl átti *Ingibiörgu* jarlamodr, þau áttu tvo sonu þá er or barnæsko komuz het annarr *Páll* enn annarr *Erlendr* þeir voro mikler menn oc frider, oc meirr i módrætt sina, menn vitrer oc hógværer, iarl unni þeim mikit oc þar med öll alþýda.

Frá andláti Þorfinns jarls.

Þ*orfinnr* jarl helt öllu ríka sínu til daudadags, er þat sannliga sagt at hann hafi ríkastr verit allra Orkneyinga iarla, hann æignadiz XI. jatldoma i *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar* oc mikit ríki á Irlande. Sva segir *Arnor Jarlaskáld:*

Hrafns fæþi vard hlýþa
her frá *Þussaskerium*,
rett seg ec þiód hve þótti,
Þorfinne til *Dýflinnar*.

Þorfinnr iarl var þá V. vetra gamall er *Melkolfr* Skota kongr modrfadir hans gaf honom iarls nafn, enn siþan var hann iarl LXX. Vetra; hann andadiz á ofanverdum dögum *Haralds Sigurdar-*

eximiis donis & eqvis haud paucis ditabatur, unde, eqvitando, Romam deveniens, à Papa omnium suorum peccatorum absolutionem impetrabat; revertendo, sospes in regnum suum redux, piraticam in posterum prorsus missam fecit, animo ad rei publicæ moderamen, nec non leges ferendas, applicato. In provincia Birgensi *sæpe residens, templum pretiosum,* Christo *sacrum, idem ibidem exstrui curabat, ubi in* Orcadibus *prima cathedra episcopalis sita est. Comes* Thorfinnus Ingiborgam Comitum Matrem *uxorem habebat, ex qva duos, qvi ad maturam pervenere ætatem, filios suscipiebat, qvorum alteri* Pauli, *alteri autem* Erlandi *nomen erat; hi, viri fortes, venusti, cordati, & mansveti, in maternam magis declinabant familiam, qvibus Comes & tota præterea plebs multum favebat.* A. D. 1047 ad 1064

De morte Comitis Thorfinni.

C*omes* Thorfinnus *integrum suum regnum ad mortem usqve retinebat, qvi vere etiam fertur omnium Comitum* Orcadensium *fuisse ditissimus; hic novem in* Scotia *Comitatus, integras* Hæbudas, *magnumqve in* Hibernia *regnum adeptus est. Ita* Arnor Comitum Poeta:

Corvorum altori obedire cogebatur
exercitus inde à Thussaskerium.
(vera dico ex ore vulgi)
Thorfinno Dublinum *usqve.*

Comes Thorfinnus *qvinqve annos natus erat cum avus ipsius maternus Rex* Scotiæ Melkolfus *Comitis titulo eum nobilitaret, septuaginta exinde annorum ducem. Mortuus circa finem regni* Haraldi

A. D. 1047 ad 1064 *gurdarsonar*, hann er jardadr at Kristu kirkio i *Birgisheradi*, þeirri er hann hafþi gera látit, var hann miöc harmdaudi i erfþa löndum sínum, enn um þau lönd er hann hafþi lagt under sic med hernadi, þá þotti mörgum ófrelsi mikit at bua under ríki hans, hurfu þá mörg ríki undan þau er iarl hafþi underundir sic lagt, oc leitudu menn ser traustz under þá höfþingia er þar voro ódalborner til ríkia, gerdiz þá brátt audsær missser at frafalli *Þorfinnz* iarls, þessar visur voro qvednar um orrosto þeirra *Raugnvalldz* iarls *Brusasonar* oc *Þorfinnz* jarls :

Em ec síz itar knektu
jarla sætt er ec vetti,
jöfn fenguz hræ hröfnum,
hægintrudr at lægia,
fleit fyrer eyiar utan
allvalldr blá tialldi,
hafdi hrægsvöl dufa
hríma fast um lími.

Frágum *Finnz* hve magi
fylgdut *Kalfr* um dylgior
oc letz þu á siá sneckior
snarla lagt at jarle
árædi vartu æida
ófuss syne *Brusa*
hlæþi ruþr, enn (l) redur
heiptminnugr *Þorfinni*.

Oskep-

(l) hlyþut. *obedibas* 101. 102. 333.

Haralldi Sigurdi *filii, ad templum* Chriſti, *qvod in provincia* A. D.
Birgenſi *exſtrui curaverat, ſepultus eſt, cujus mortem hære-* 1047
ditariarum ditionum incolæ admodum lugebant, ſed in eis, ad
qvas armis ſibi ſubegerat, indigenis ejus imperio ſubeſſe 1064
haudqvaqvam tutum eſſe videbatur, unde multæ qvas ſibi ſubjecerat tum deficiebant ad magnates, quorum regna hæreditario erant jure, confugientes, qvare damnum morte Comitis Thorfinni *allatum cito apparuit. Prodiere de pugna inter Comitem* Thorfinnum & Rögnvalldum Bruſii *ſeqventes ſtrophæ:*

Non nimis ſum credulus
cum dico viros concordiam
Comitum disturbaſſe,
cum cadavera reputem
corvis æqve acqviſita fuiſſe.
Atterebat extra inſulas
præpotens loricas,
corvi fuere pruinâ ſangvineâ irrorata membra.

Audivimus qvomodo Finni *affinem*
ſecutus es Kalfe *in contentionibus*
et curaſti in mari navigia
cito applicari contra comitem.
ad aggreſſum avertendum eras
non pronus, cum filium Bruſii
ſterneret, verum conſilium dabas,
acerbitatis memor vir, Thorfinno

A. D. 1064.

Óskepnan vard uppi
endr þá er mörgum kendi
háligt róg at (m) hiugr
hörd þar er jarlar börduz
nærr reduz ástmenn (n) orer,
elldhríd enn vard síþan,
ölld feck mein hin milda
mörg fyrer *Raudabiörgum.*

Biört verdr sol at sortna,
söckr fold i lög döckann,
bræstr erfiti (o) austra,
allr brunar siarr med fiöllum
ádr at eyium friþum
inndrottar Þ*orfinni*
(þeim healpe Gud oc geyme,)
gædingar meire fædaz.

Upphaf ríkis þeirra Páls oc Erlends oc ættartölr.

Nu toku syner Þ*orfinnz* iarls ríke epter hann, var *Páll* þeirra ellri, var hann oc fyrer þeim i rádum, ecki skiptu þeir löndum med ser oc urdu þo lengstum vel ásátter á sín skipte; *Ingibiörg Jarlamoder* giptiz *Melkolfi Skota* konge er *Langháls* var kalladr, þeirra son var *Dungadr* Skota kongr fader *Vilhialms*

(m) hiugo 333. hnigo 101. 102. (n) órer. 101. 333. (o) hit eystra. 101. 102.

Malum fatum se exserebat A. D. 1064
olim cum multos doceret
acris calumnia cadere,
durum (ɔ: fatum) *ubi Comites conflixere,*
fere congressi sunt amici nostri,
sed prælium subseqvebatur,
exercitus damna tulit
multa apud Rödebiorg.

Lucidus profecto nigrescet sol,
demergitur terra in mare atrum,
disrumpitur coelum,
totum æstuat mare ad cacumina montium
priusqvam in pulchris insulis
Thorfinno *satellitii duce*
(*eos Deus auxilietur servetqve*)
optimates majores nascuntur.

Primordia Regiminis Pauli Erlendiqve nec non genealogiæ.

Comiti Thorfinno *in regnum succedebant filii, ex qvibus* Pauli, *utpote natu majoris, consilia plus valebant; Hi ditiones inter se non dividebant, commerciis nihilominus diutissime contenti: Nupsit* Ingiborga Comitum mater *Regi Scotiæ* Melkolfo *qvi* Langhals *cognominatus est; horum filius fuit* Dungadus

A. D. 1064 *hialms* hins ágæta mans, hans ſon het enn *Wilhialmr Ödlingr* er aller Skotar villdu til kongs taka. *Páll* iarl *þorfinnsſon* feck dottr *Hakonar* iarls *Ivarsſonar* oc áttu þau mörg börn, ſon þeirra het *Hacon*, þau áttu dotter þa er *Þora* het, hon var gipt i Noregi *Halldori* ſyne *Brynjolfs Ulfallda*, *Brynjolfr* het ſon þeirra er átti (p) *Gyridi Dagsdottr*; önnr dottir *Páls* het *Ingiriþr* er átti *Einar Vorſakrákr*, *Herbiörg* het hin þridia dotter *Páls*, hun var moder *Ingibiargar Rögnu* er átti *Sigurdr* á *Veſtneſi* oc voro þeirra ſyner *Hakon Pik* oc *Brynjolfr*. *Sigridr* var enn dottr *Herborgar* ſem *Kolbeinn Hruga* átti; *Ragnhildr* het hin fiorda dotter *Páls* iarls, hun var modir *Benedictz* födr *Ingibiargar*, *modr Erlings* Erchidiakns; *Bergliot* het enn dotter *Ragnhildar* er átti *Havardr Gunnarsſon*, voru þeirra ſyner *Magnus* oc *Hacon Kló*, oc *Dufniall*, oc *Þorſteinn*; þetta eru allt iarla ættir oc gædinga i *Orkneyium*, oc koma þeſſer menn aller vid ſöguna ſíþar. *Erlendr* iarl *Þorfinnz* ſon átti þá konu er *Þora* het oc var *Sumarlida* dotter *Oſpaksſonar*; moder *Oſpaks* var *Þordís* dottir *Hallz* á *Síþu Erlingr* oc *Magnus* voru ſyner þeirra enn dætr þeirra *Gunnhilldr* oc *Cecilia* er *Iſakr* átti, oc voru ſyner þeirra *Endride* oc *Kotr*; *Jatvör* het dotter *Erlings* laungetinn, *Bergr* het ſon hennar.

Her ſegir af falli Harallds Kongs oc dauda dottr hans.

A. D. 1066 Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* höfdu ríki tekit i *Orkneyium* kom auſtan or *Noregi Haralldr Sigurdarſon* med her mikinn, hann kom fyrſt vid *Hialtland*, þadan for hann til *Orkneyia*,

(p) Geyrryde. 333.

Rex Scoturum, *pater* Wilhialmi viri inclyti; *hujus filius erat* A. D. *alius Wilhialmus* Ödlingur, *quem omnes Scoti regem exopta-* 1064 *bant.* *Comes* Paulus Thorfinni *filiam Comitis* Haconis Ivaris *filii uxorem duxit*, *inter quorum multos liberos filius* Hacon *nominabatur.* *Erat illis etiam filia* Thora *quæ* Halthori *filio* Brinjulfi Ulfalldii *in Norvegia nupſit*; *horum filius* Brinjulfus Giridem Dagi *filiam duxit uxorem.* *Secundæ* Pauli *filiæ nomen erat* Ingiridis *quæ nupſit* Einaro Worſakráko. *Tertia* Pauli *filia* Herbiorga *mater erat* Ingibiorgæ Ragna, *quam duxit* Sigurdus *de* Veſtneſo; *horum filii* Hacon Pik & Brinjulfus. Sigridis *præterea filia erat* Herbiorga, *mater* Haconis Barns, & Herborgæ *quam duxit* Kolbeinn Hrúga. *Quarta Comitis* Pauli *filia* Ragnhilldis, *mater erat* Benedicti *patris* Ingibiorgæ *matris* Erlingi *Archidiaconi.* Bergliot *inſuper filia erat* Ragnhildæ *quæ nupſit* Hávardo Gunneri, *horum filii* Hacon Kló, Dufniáll, & Thorſteinn. *Sunt hæ omnes Comitum & optimatum in* Orcadibus *familiæ*, *quorum ſingulos hiſtoria infra commemorat.* *Comes* Erlendus Thorfinni *filius uxorem habuit* Thoram *filiam* Sumarlidii Óſpaki *filii*; *Mater* Óſpaki *erat* Thordiſa *filia* Halli *de* Sída; *Erant horum filii* Erlingus & Magnus, *filiæ vero* Gunnhildis & Cecilia *quæ nupſit* Iſaaco; *horum filii* Endridus & Kolus. Erlingo *filia notha erat* Jatvara, *cujus filius* Bergus.

Heic memoratur cædes regis Haralldi & mors filiæ ejus.

P*oſtquam fratres* Paulus & Erlendus *regnum in* Orcadibus *mo-* A. D. *derandum ſuſceperant*, Haralldus Sigurdi *filius ab oriente de* Nor- 1066 vegia *cum ingenti exercitu venit*, & Hialtlandiæ *primum allap-*

A. D. 1066 *eyia*, þar let hann eptir *Ellıſif* drottningu oc dottr þeirra *Mariu* oc *Ingigerdi*; or *Orkneyiom* hafþi hann liþ mikit, reduz iarlar báder til ferdar med konge, for kongr þadan ſuþr til *Einglandz* oc lendi þar ſem heiter *Kliſland* oc vann (q) *Skardaborg*, ſíþan lagþi hann at vid *Hallarnes* oc átti þar orroſto oc feck ſigr. midvikudag næſta fyrer *Matthias* meſſo átti hann orroſto i *Jorvík* vid iarlana *Valþióf* oc *Mórukára*; þar fell *Mórukári*; Sunnudag eptir var ſu borg gefinn i vald *Haralldi* kongi er ſtod vid *Stafnſurdu* bryggio, geck hann á land at ſkipa ſtadinn, þar ſetti hann eptir *Olaf* ſon ſinn oc iarlana *Pál* oc *Erlend* oc *Eyſtein Orra* mág ſinn; i þeirre landgaungu kom i mote *Harallde* konge *Haralldr Gudinna* ſon med allmikinn her, oc i þeim bardaga fell *Haralldr Sigurdarſon*; eptir fall kongs kom *Eyſtein Orri* frá ſkipum oc iarlar oc gerþu allharda hríd, þar fell *Eyſtein Orri* oc miöc ſva allr *Nordmanna* herr; epter þá orroſto leyfþi *Haralldr* kongr *Olafi* ſyni (r) *Haralldſ* kongs oc jörlunum brotför af *Einglandi* oc her þeim öllum er æi hafþi flyit, ſigldi *Olafr* ut um hauſtit af *Hrafnseyri* oc ſva til *Orkneyia*; oc þann dag oc á þeirri ſtundu · er *Haralldr* fell vard *Maria* (s) daud dotter hanns, oc er þat mál manna at þau hafi eins mans fiör haft *Olafr* var um vetrinn í *Orkneyium* oc var hann hinn meſte vin iarlanna frenda ſinna; þær voro brædra dætr *Þóra* moder *Olafs* kongs oc *Ingibiörg* moder iarlanna. *Olafr* for um vorit auſtr til *Noregs* oc var þar tilkongs tekinn med *Magnuſi* brodr ſínum; enn er þeir brædur redu *Orkneyium* þá var ſamþycke þeirra mikit oc gott langa hríþ, enn er ſyner þeirra toku at megnaz, þá gerduz þeir offtopa menn miklir *Hakon* oc *Erlingr*; *Magnus* var þeirra kyrr-

(q) *Skaudaborg*. 102. (r) ſinum 333 *prave*. bráddaud. *repente mortua* 101. 102. 333. *Flat*.

fus, atqve inde in Orcades *defectus, ibidem Reginam* Ellisif A. D.
unacum filiabus Maria & Ingigerda *reliqvit, & ex* Orcadibus 1066
ingentes copias assumsit, comitum utroqve cum ipso Sociale iter suscipiente. Inde austrum versus in Agliam *tedendit, &, ubi* Klifland *audit, allapsus,* Skardoburgum *superavit.* Hallnesiæ *exinde appulit, & ex inita ibidem pugna victoriam reportavit. Die Mercurii proximo ante festum* Matthei Eboraci *cum comitibus* Walthiofo & Mörkára *pugnam, hoc cadente, commisit. Die solis proxime seqventi urbs quæ ad* Stafnfurdubriggiam *ejus potestati submittebatur, ubi ad omnia in eadem disponenda exscendens, filium suum* Olaum, *Comites* Paulum & Erlendum & *affinem suum* Eisteinem Orrium *relinqvit; In hac excensione Regi* Haraldo Haraldus Gudini *cum ingenti exercitu obviam ivit; in horum certamine cecidit* Haralldus Sígurdi; *post cædem Regis* Eisteinn Orrius *unacum Comitibus à navibus superveniens, inter acrem congressum, cum toto fere* Norvagorum *exercitu, cecidit. Finito hoc certamine Rex* Haralldus *filio Regis* Olao, *Comitibus, totiqve, qvi non aufugerat, exercitui, ex Anglia discedendi veniam dedit, unde* Olaus *autumno* Rafnsöra *solvendo in* Orcades *devehitur. Eadem autem die, eademqve hora qva cecidit Rex* Haralldus, *ipsius filia* Maria *repente mortua est, unde vulgo audit eos unius hominis vigorem habuisse.* Olaus *hyemem in* Orcadibus *transigens, cognatis sibi Comitibus amicitia devincebatur. Erant ex fratribus nepotes (sobrinæ) mater Regis* Olai Thora, & Ingiborga *mater Comitum.* Olaus *subseqventi vere in* Norvegiam *redux, unacum fratre* Magno *Rex constitutus est; cum autem fratres* Orcades *regerent magna & infucata inter eos diu viguit concordia, ubi autem ipsorum filii maturescebant,* Hacon & Erlingus *valde tumescebant,* Magnus *autem*

eorum

A. D. 1066 kyrrlátaztur, allir voru þeir mikler oc ſterkir oc vel menntir um alla luti; *Hacon Pálsſon* vildi vera fyrirmadr þeirra brædra, þottiz hann vera meiri burþum enn ſyner *Erlendz*, þvi at hann var dottrſon *Hakonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnhildar* dottur *Magnus* kongs *Góda;* vildi *Hakon* at viner hans hefþi or ſkiptum meira lut þar, enn þeir at hnigu til ſona *Erlendz*, enn *Erlendr* vildi ecki at ſyner hans kefþi lægra lut þar i eyiom; kom þá ſvo at þeir frendr máttu æi áſamt vera oc var med þeim ecki óhætt; þá attu fedr þeirra lut at med þeim at þeir ſkyldu ſemia malit, var þá fundr tillagdr oc fannz þat brátt á at hverr þeirra hneygdi epter ſínum ſonum oc urdu æi áſátter; gerþiz nu óſamþycke med þeim brædrum oc ſkilduz óſáttir oc þotti þad mörgum mikill ſkade.

Sáttar fundr.

Epter þetta foru godgiarner menn i mille þeirra oc læita um ſættir, var þá lagdr ſáttar fundr med þeim i *Hroſſey*, á þeim funde geingu ſaman ſættir þeirra med þvi moti at þá var ſkipat eyiom i helminga ſva ſem verit hafdi med þeim *Þorfinne* oc *Bruſa*, ſtod ſva um hríþ, *Hákon* var þá jafnan i hernadi ſiþan hann þroſkadiz, gerdiz hann þá ofſtopa madr mikill oc leitadi miöc á þá menn er þiónudu under þá fedgana, kom þá enn ſva at þeir urdu óſátter, oc foruz at med fiölmenni; *Hávardr Gunnaſon* oc allir adrer gædingar iarlanna báru enn ſamann med ſer, oc báru ſattmál á milli, villdu þeir *Erlendr* fedgar þá æi ſættaz ſva at *Hakon* veri þar i eyiom, enn med því at vinum þeirra þotti mikit i ábyrgd um deilr þeirra, þá felldu þeir bæn at *Hakoni* at hann leti þetta æi fyrer

eorum humanissimus erat; Hi omnes viri magni, fortes omnibusque artibus bene imbuti fuere. Hacon Pauli *filius fratribus, utpote filiis* Erlendi *sangvine nobilior, erat enim Comitis* Hakonis Ivaris *filii* & Ragnhildæ, *regis* Magni Boni *filiæ, è filia nepos, præesse cupiebat, & ipsius amicos majus ibidem, qvam, qvantum ad filios* Erlendi, *iisdem cedendum, reportare cupiebat*, Erlendus *autem filios suos inferiores esse nolebat, unde res eò pervenit, ut sine periculo eos conversari non tutum esset; hinc patres in eo consentiebant ut causam pacate transigerent, sed in statuto conventu, cum utrumqve in partem filiorum, non concordem, acclinare appareret, dissidiis inter fratres ortis, discordes, qvod multi magnum reputabant detrimentum, ab invicem discessere.*

A. D. 1067 & seqq.

Conventus pacis causa.

P*ost hac viri benigni, reconciliationem qværendo, eos intercedebant, unde in statuto in* Hrosseia *conventu, eo modo inter ipsos transactum est, ut insulæ in duas partes æqvales, qvales* Thorfinni Brusii *tempore fuerant, dividerentur, qvod aliqvamdiu non violabatur.* Hacon *exinde, ubi ad maturam pervenit ætatem, piraticæ continuo operam navabat, unde ad seditiones valde inclinans, patris filiorumqve subditos multum irritabat, qvapropter res adhuc eo venit, ut discordes freqventesqve congrederentur. Cum* Havardo Gunneri *cæteri omnes comitum optimates adhuc de reconciliatione conferebant, qvam* Erlingus, *unacum filiis, si* Hacon *in insulis maneret, acceptare recusabat; cum autem amicis litigantium cura difficilis esse videretur, precibus ab* Hacone *impetrabant, ne ipsius hac vice in insulis man-*

A. D. 1067 & seqq. fyrer sættum standa, at han færi burt or eyium at sinne, geck þá enn sættin saman, at godra manna rádi; epter þetta fór *Hakon* burt or eyiom, fyrst austr til *Noregs* oc fann þar *Olaf* Kong *Kyrra*, þetta var ofarliga á hans dögum, dvaldiz *Hákon* þar nockra stund; sídan for hann austr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkelssonar*, oc tok hann vid honom vel, hann fann þar vini sína oc frendr, hlaut hann þar hinn mesta heidr af vinsælldum *Hákonar* modrfödr sins, hann hafdi haldit ríke af (s) *Steinketli Svia* konge sidann er hann vard landflotte fyrir *Haralde Sigurdar* syne, hafþi hann þar ordid hinn vinsælzti bædi af konge og landsmönnum. Annar dottrson *Hákonar* iarls *Ivarssonar* var *Hákon*, er kallardr var hinn *Norræni*, hann var fader *Eiriks* hins *Spaka* er kongr var i *Danmörku* eptir *Eric* kong *Eymuna; Hakon* dvaldiz i *Svíþiód* um hríþ oc var *Ingi* kongr vel til hans, enn er sva hafdi framfarit um hríþ, þá leku hönum landmuner at sækia vestr til eyia; þá var i *Svíþiód* ung kristni, voru þá marger menn þeir er foru med forneskiu oc þottuz af þvi verda fróder oc víser margra luta þeirra er eigi voru framkomner; *Ingi* kongr var vel kristinn madr oc voru honom leider aller forneskio-menn, lagdi kann mikla stund á at eyda óveniom þeim er lengi höfdu fylgt heidninne, enn landzhöfþingiar oc stórbændr kurrudu illa er um var vandat ósidu þeirra, kom sva þá at bændr toko ser annan kong, þann er þá hellt til blóta, *Svæinn* broder drotningar oc var kalladr *Blót-Sveinn*, fyrer hönom vard *Ingi* kongr landflotta i vestra *Gautland*, enn sva lauk þeirra skiptum at *Ingi* kongr tok hús á *Svæine* oc brendi hann inne; epter þat tok hann allt land under sic, eyddi hann þá enn usiþum mörgum.

Frá

(s) Steinkeli. 333.

sionem reconciliationi resistere sineret, unde in concordiam adhuc bonorum virorum consilio reducebantur. Post hæc Hacon *ex insulis discedebat & primum orientem versus in* Norvegiam *delatus, Regem* Olaum Kyrre, *circa regni ipsius finem conveniebat, unde post aliqvantas moras orientem versus in* Svetiam *Regem* Ingium Steinkelis *filium petiit, ab eodem humaniter exceptus; heic amicos & cognatos conveniens, propter ea qvod avus maternus amicis beatus esset, maximum honorem reportabat; concesserat isti præfecturam qvandam* Steinkell *Rex* Sveciæ *inde ab eo tempore, qvo a rege* Haralldo Sigurdi *exulatum iverat. Interim regis nec non indigenarum amicitiam, & intimum amorem adeptus est. Alter Comitis* Haconis Ivari *ex filia nepos erat* Hacon Norvagus *dictus, pater* Erici Spakii, *qvi* Erico Eymuni *in regno* Daniæ *successit.* Hacon *ad tempus in* Svecia *commorabatur à Rege* Ingio *bene affectus; ubi autem aliqvantisper ita processerat, natalis soli dulcedo eum ad repetendas insulas alliciebat. Erat in* Svecia *hoc tempore tenellus Christianismus, unde multi incantamenta exercebant, eapropter qvod his rerum futurarum præscientiam sibi acqvirere viderentur. Rex* Ingius *utpote christiana religione probe imbutus, omnes fascinatores abominabatur, & insolentiis, qvæ gentilismum diu secutæ fuerant, abolendis magnopere studebat, primores autem & incolæ divites cum mali eorum mores reprehenderentur murmurabant, & eò usqve deveniebant, ut alium regem,* Sveinem *reginæ fratrem,* Blot-Sveinem *dictum, qvi tunc sacris indulsit, assumerent, rege* Ingio *ab hoc in Gothiam occidentalem exulante. Eum autem finem habebant eorum negotia, ut Rex* Ingius *Regem* Sveinem *ædibus inclusum interciperet combureretqve, qvo facto totum regnum recuperavit & varios adhuc pravos mores abolevit.*

A. D. 1067 & seqq.

N 2 De

A. D. 1067 & seqq.

Frá Ordum vísenda mannz.

Þá er *Hákon Pálsson* var i *Svíþióð*, hann hafdi frett til at þar i lande var sá madr er for med vísende oc spádom, hvört er hann hafþi til þess fiölkynge edr adra lute, honom gerdiz forvitne á mikil at finna þann mann oc vita hvers hann yrde viss um forlög sin, oc eptir þetta for hann til þess mannz, oc fann hann at lyktum i sióbygd nockorre, for hann þar at veitzlum, oc sagdi bondum um árferd oc adra luti, enn er hann fann þenna mann, þá fretti hann eptir hvörsu honom mundi gangaz til ríkis, edr annrar hamingiu, visinda madr spurdi hvat manna hann veri, hann sagdi nafn sitt oc ætt sína, at hann var dottrson *Hakonar Ivarssonar*; þá segir vísinda madr, hvi mantu vilia taka af mer vísinde edr sagner, veiztu þat at hiner frendr þíner hafa lítinn hug haft á þess háttar mönnum, sem ec er, oc má þer þörf vinna, at þu leiter epter at vita forlög þín af *Olafe* hinum *Digra* frenda þínum, er þer hafit allann trunat á, enn grunr mundi mer á vera, at hann mundi æi lítillæti til hafa, at segia þer þat, er þig forvitnar, edr vera æi sva máttugr ella, sem þer kallit hann; þá svarar *Hakon*, ecki vil ec honom ámæla, ætla ec þat meir at ec muna æi verdleik til hafa, at taka af hönom vísindi enn hitt at æi muni hann vera sva volldugr, at ec mætta fyrer þat taka af honom vísindi; enn því hefi ec á þínn fund farit, at mer hefer þat i hug komit, at her mun hvergi þurfa at öfunda annann fyrer mannkosta sakir eþr truarbragda; Sá madr svarar, vel likar mer þat, at ec finn þat á, at þu þykiz þar æiga allt traust er ec er, oc framar enn trua su er þer hafit med farit, oc adrir frendr þinir, er oc sva at þeim er á slíkt stunda er undarliga farit, fara met föstr oc vökr, oc ætla at þar af muni þeim veitaz þeir lutir, er þeim er forkunne á at vita, enn þó at þeir

stunde

De effatis sagacis.

A. D. 1067 & seqq.

Cum Hacon Pauli *in* Svecia *esset*, *audiverat ibidem virum sagacem*, *magia*, *aliisve rebus ad divinandum utentem*. *Cujus conveniendi magna eum cepit cupiditas*, *experturum num de fatis suis certior fieret*; *unde eum quærens*, *in maritimo quodam vico*, *convivia frequentantem*, & *colonis annonam nec non alia prædivinantem invenit*. *Cum autem eum conveniret*, *quomodo regni recuperatio aliaque fortunæ dona ei succederent sciscitabatur? Sagax quinam esset*, *interrogabat*, *cui respondit*, *nomen indicando familiamque*, *se nimirum esse* Haconis Ivari *ex filia nepotem*. *Quo audito sagax*, *cur*, *inquit*, *magiam aut omina à me acceptabis? scis enim cognatos tuos tales homines*, *qualis ego sum parvi pependisse*, *eritque tibi necessum*, *ut fata tua à consanguineo tuo* Olao Crasso, *in quem omnem vestram fidem collocatis*, *exquiras*; *verum suspicor eum humanitate non præditum*, *ut tibi quæ scire desideras*, *vel præfinita sunt*, *tanta facultate*, *quanta alias eum gaudere refertis*, *manifestet*. *Ad hæc* Hacon *respondit*; *nolo*, *ait*, *illum vituperare*, *nam meam potius vilitatem*, *quam ejus impotentiam in causa esse puto*, *cur me non liceat responsum ab eo reportare*. *Ast idcirco te conveni*, *quod mihi in mentem venerit*, *neutri nostrum alteri virtutem aut religionem invidere necessum fore*. *Respondit ille*, *perplacet mihi*, *quod te omnem tuam fidem in me collocasse comperiam*; *ast fides ista*, *quam tu*, *necnon alii tui cognati tractavere*, *ita se habet*, *ut qui talibus student mirandi sint*; *jejunia* & *vigilias celebrant*, & *inde se istis*, *quæ scire magni interest*, *potiri autumant*. *Quamvis autem in talibus operam collocent*, *attamen eo minus de iis*, *quæ scire cupiunt*, *cer-*

A. D. 1067 & seqq. ſtunde a ſlikt, þá verþa þeir því ſíþr víſir þeſs er þá forvitnar, ſem þá ſkiptir meira, enn ver leggiom oſs i öngar (t) meingerder, oc verdum ver þo jafnan víſir þeirra luta, er vinum vorum þickir máli ſkipta, at þeir geingi óđuldir; nu man ſva fara med ockr, at þu mant þeſs niota frá mer, er ec ſkil þat at þu þyckiz helldr mega taka ſanninde af mer enn kennimönnum *Inga* kongs þeim er hann þykiz allt trauſt under eiga, ſkaltu koma á þriggia nátta freſti, ſkulum ver þá freyſta at ec kunni at ſegia þer nockora luti þá er þic forvitnar; eptir þat ſkilia þeir oc dvelz *Hakon* þar i bygdinne, oc at liþnum þremur nottum, fór hann at finna víſinda mann, var hann þá i huſi nockuru æinn ſaman, oc varpadi mædiliga öndinne er hann geck inn, ſtrök hendinne um ennit, ſagþi at hann hefdi miklu tilkoſtat ádr hann yrþi þeirra luta viſs er hann ſkyldi forvitnaz; *Hakon* kvetz þá heyra vilia ſín forlög; ſpámadrinn tok þá til orda, ef þu vill þin forlög vita þá er þar langt um at tala, ſyrir þvi at þau eru mikil oc af lifi þinu oc ſtundan mano mikil ſtórtiþinde hliótaz, oc er þat mitt hugbod at þu verder einvalldz höfþinge yfer *Orkneyiom* at lyktum, enn kann vera at þer þycki lángt at bíþa, hygg ec ok þat at þar muni þitt afkvæmi ríkia, enn af veſtr för þinne þeirri er þu ferr næſt til *Orkneyia* mano mikil ſtortidindi afgeraz, þá er þeir luter verda frammgengner er þar af mun leida, þu mant oc à þinum dögum lata gera glæp þann er þu mant annat tveggia fá bætt edr æi vid þann Gud er þu truir á, enn ſpor þín liggia lengra ut i heim enn ec fæ ſet, enn þó hygg ec at þu muner her bera beininn i nordr-hálſunne; Nu hefuig ſagt þer þá luti er ec mun at ſinne, nu rædr þu hverſu þu ſkalt vid una

(t) mannrauner edr *periculis vel* 333.

tiores sunt, qvo magis eorum interest, nos vero nullis nos-met subjicimus afflictionibus, semper tamen eorum, qvæ ami-cos nostros non celari refert, certiores reddimur. Nunc sic nobiscum agetur, ut â me reportes, qvod te aptiores â me, qvam Regis Ingvii *mystis, ex qvibus illi tota sua spes pendere videtur, veritates edoctum fore, sperare intelligam; post tres ergo noctes venies, tunc me tibi qvædam, qvæ scire desideras, patefacere posse, tentabimus. Post hæc ab invi-cem discessere,* Hacon *vero in eodem vico interim commora-batur, & elapsis tribus noctibus ad fatidicum redibat, qvi solus in domo qvadam, cum ingrederetur* Hacon, *suspirans, frontem manu contrectabat, dicens se multum impendisse, priusqvam eorum, qvæ exqvireret, certior redderetur.* Haconi *igitur, se sua fata audire velle, asserenti, his respondit fatidicus; Si tua, ait, fata scire cupis, de iisdem prolixus erit sermo, magna etenim sunt, & de tua vita studioqve multæ magni momenti relationes promanabunt; præsagit etiam mihi ani-mus te tandem, qvamvis forte exspectare tædeat, monar-cham universarum fore* Orcadum; *ibidem etiam tuam pro-lem regnaturam ominor; Sed de itinere qvod in* Orcades *post hæc primum suscipis, qvando successere res istæ qvæ in-de promanant, multa erunt memoranda; tuis etiam diebus facinus, qvod vix ac ne vix* Deo, *in qvem credis, repara-re potes, patrari facies; tua autem vestigia longius in or-bem diducuntur, qvam ego videre possim, puto tamen te heic in septentrione moriturum. Audiisti jam ea qvæ tibi hac vice declarabo, qvorsum autem tuo negotio contentus sis, a te pendebit. Huic* Hacon; *multa, inqvit, modo vera*

A. D. 1067 & seqq.

A. D. 1067 & seqq. una þit eyrinde; *Hakon* svarar mikla sögn segir þu, ef sönn er, enn þat ætla ec at betr muni vera enn þu segir um minn hag, má oc vera at þu munir þetta æi med sannindum set hafa; Spámadr bat hann þvi af trua sem hann vildi, enn qvat þetta mundu framfara.

Af rádagerdum Hakonar Pálssonar.

circa A. D. 1103 Eptir þetta fór *Hákon* til fundar vid *Inga* kong, oc dvaldiz med hönom skamma stund, tok þá orlof af kongi til brautfarar; *Hákon* for fyrst til *Noregs* á fund *Magnus* kongs frenda síns oc tok hann vel vid honom, þar fretter hann þau tíþinde af *Orknæyium* at *Erlendr* iarl oc syner hanns redi þar mestu oc voru all vínsælir, enn *Páll* fader hans var helldr afskipta lítill um ríkit, þat þottiz hann oc spýria af þeim mönnum er vestan komu oc helzt mæltu trunat fyrir honom, at *Orkneyingar* mundu lít lengia til at hann kæmi vestr þangat, oc höfþu þeir frid godann oc kyrrsæti, enn ugdu ef *Hákon* kæmi vestr at af honom mundi standa ófridr oc styriöld, enn er *Hákon* hugsadi þetta fyrer ser, þá þotti hönom æi örvænt at þeir frendr mundi hallda ríki fyrer honom, enn láta hönom æi óhætt ef hann kæmi vestr þangat æi med fiölmenni, tok hann þat rád at sækia at *Magnus* kong at hann kæmi honom til ríkis i *Orkneyiom*.

Rædur

vera sint, refers, spero tamen melius qvam dicis meas res A. D.
constitui, fortassis etiam hæc tu vere non videris; Ad hæc 1067
fatidicus, ex his qvæcunqve ipsi placeret illum credere ro- & seqq.
gabat, adjecto hæc omnia fore eventura.

De consiliis Haconis Pauli filii.

Post hæc Hacon Regem Ingium convenit, apud eum circa
aliqvamdiu moratus, abeundi veniam impetrat & primum A. D.
in Norvegia cognatum regem Magnum petit & ab ipso hu- 1094
maniter excipitur. Audiit ibidem de Orcadibus, Comitem Erlendum plurima illic, populi animis sibi admodum devinctis, regere, Paulum autem ipsius patrem de regno parum sollicitum. Videbatur etiam exqvirere ab illis qvi ab occidente venere fideqve digna potissimum illi retulere, Orcadenses ipsius reditum parum desiderare, tranquilla enim pace qvieti fruebantur, timuere autem, si Hacon illuc veniret, ne seditionum dissidiorumqve causa existeret. Cum autem hæc secum meditaretur Hacon, non absimile cognatos suos regnum retenturos, se autem, si non freqvens eo veniret, ab iisdem non tutum fore ratus est, unde id consilii cepit, ut regem Magnum de auxilio recuperandi in Orcadibus regnum sollicitaret.

A. D. 1094

Rædur Hakonar fyrer Magnusi Kongi.

Þetta var eptir þat er *Magnus* kongr hafþi latit af lífi taka *Steigarþori* oc *Eigil*, oc frelsaþi landit af öllum ófriþi; hann var vitr madr, oc þottiz þat skilia á rædum *Magnus* kongs er þeir rædduz vid at kongr mundi vera stórádr oc ágiarn á ríki annarra höfþingia; *Hákon* tok þær rædr fyrer konge at þat væri höfþings bragd at hafa læidángr uti oc heria vestr um haf oc læggia under sic eyiar, sem gerdi *Haralldr* hinn *Hárfagri*, segir oc ef hann fengi ríki i *Suþreyium* at þadan væri hægt at heria á *Irland* oc *Skotland*, oc ef han kæmi under sic vestrlöndum, þaþan væri gott at efladz med styrk *Nordmanna* á moti *Einglismönnum* oc hefna sva *Haralldr Sigurdarsonar* födrþíns; enn er þeir töluþu þetta fanz þat á at kongi fell þetta vel i skap, kalladi at þetta være vel talat oc höfþinglega oc nær sínu skaplyndi, enn þat skaltu hugsa *Hakon*, seger kongr, ef ec geri þetta fyrer ord þín oc áeggian at fara med her vestr um haf, at þer skal æi á uvart koma þott ec bera frekann (u) atsúg til ríkia þeirra er liggia vestr þar, oc gera ec at því engann manna mun; enn er *Hakon* heyrdi þenna orskurd, let hann ser fátt um finnaz oc grunadi hvar til mælt munde, let hann þá af at eggia kong á þeinar ferder, þurfti þá oc litils vid, því at epter þessa ræþu sendi kongr bod um alt ríki sitt at leiþangr skyldi uti vera, gerþi hann þat bert fyrer alþydu at hann ætladi her þeim at halda vestr um haf, hvat sem síþarr geriz til tíþinda i hans ferdum; bioggoz menn þá til þessarar ferdar á öllu lande; *Magnus*

(u) athug. *aveam*. 102. 102. 332.

Haconis coram rege Magno sermo.

A. D. 1094

Incidere *hæc postqvam Rex* Magnus Thorem *de* Steig *&* Eigilem *e medio tolli curaverat, & regnum ab omnibus dissidiis liberaverat. Erat* Hacon *vir cordatus, unde ex sermone regis* Magni, *cum colloqverentur, ipsum imperiosum esse aliorumqve magnatum regna ambire percipiebat.* Hacon *ita colloqvium cum rege instituit, facinus esse heroicum, expeditione suscepta, occidentem versus piraticam exercere & insulas, exemplo* Haralldi Pulchricomi *subjicere; adjecto, si regnum in* Hæbudas *nancisceretur, inde facile esse* Hiberniam *&* Scotiam *infestare, siqve regiones occidentales subigeret, commodum esse auxilio* Norvagorum *contra* Anglos *corrobarari, eoqve modo cædem* Haralldi Sigurdii, *Regis abavi, vindicare. Cum autem hæc confererent, regi perplacita esse percipiebantur, apte ut heroem deceret & juxta suum velle proposita asserenti. Scias autem* Hacon, *ait Rex, qvod si verbis & precibus tuis adductus, per mare occidentem versus exercitum dirigam, tibi non præter spem innotescat, qvamvis, absqve personarum respectu, ditiones ibi ccidentem versus sitas aliqvantum urgeam. Hanc autem clausulam cum audiret* Hacon *sibi vix placentem, qvo collinearet suspicatus est, unde a svadendo itinere destitit, nec fuit svasione opus, nam post hoc colloqvium Rex toti regno expeditionem per nuntium injunxit, publice manifestans, se copias trans mare occidentem versus, in futurum exinde itineris successum, deducturum. Unde per totam regionem huic se expeditioni incolæ accingebant. Rex* Magnus *in hanc expeditionem filium suum*

A. D. 1094 *Magnus* kongr hafþi med ser sonn sinn til þessarar ferdar VIII vetra gamlann er *Sigurdr* het, hann var vel mannaþr.

Herferd Magnus kongs Berbeins vestr um haf.

A. D. 1095 Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* redu *Orkneyium*, kom austan or *Noregi Magnus* kongr, hann hafþi her mikinn, hönom fylgdu marger lender menn, *Víþkunnr Jonsson*, *Sigurdr Hranason*, *Serkr* or *Sogni*, *Dagr Eilífsson*, *Skapti* or *Gitzka*, *Ögmundr*, *Finnr* oc *Þordr*, *Eyvindr Olbogi* stallari kongs, *Kali* af *Ögþum Sæbiarnarson Þorleifssonar* hins *Spaka* er *Hallfredr* meiddi, oc *Kolr* son hans, *Kali* var spekingr mikill oc kærr kongi oc orti vel; þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, þá tok hann iarlana *Pál* oc *Erlend* oc sendi þá austr til *Noregs*, enn sette *Sigurd* son sinn i *Sudreyiar* oc feck hönum ráduneyti;| *Magnus* kongr for i *Sudreyiar* oc fylgdu hönum syner iarlanna *Magnus* oc *Erlingr* syner *Erlends* iarls oc *Hácon Pálsson*, enn er *Magnus* kongr kom i eyiar tok hann at heria fyrst i *Liodhusum* oc vann þar, oc i þeirre ferd vann hann allar *Suþreyiar* oc toku höndum (v) *Lögmann Gudrodarson Sudreyia* kongs, þaþan for hann sudr under *Bretland* oc átti orrosto mikla i *Öngulseyiar* sunde vid jarla tva *Breezka*, *Huga* hinn *Digra* oc *Huga* hinn *Pruda*, oc er menn brutu upp vopn sín oc buigguz til orrosto, settiz *Magnus Erlendsson* nidr aptr i fyrirúmi oc vapnaz æi, kongr spyrr hvi hann sæti, hann letz þar vid engann mann sakir æiga, vil ec því æi beriaz, far þu under þiliur nidr oc ligg æi her fyrer fotum

(v) lögmann. *omittit* 333.

Sigurdum, *octennem artibusqve bene imbutum, se cum* A. D.
habeat. 1094

Militia regis Magni Nudipedis occasum versus.

C*um fratres* Paulus *&* Erlendus Orcadibus *præessent, veniebat cum exercitu ex* Norvegia *Rex* Magnus, *qvem multi præfecti provinciales comitabantur* Widkunnus Jonæ, Sigurdus Hranii, Sercus *de* Sognia, Dagus Eilifi, Skaptius *de* Gisko, Augmundus, Thordus *&* Finnus, Eivindus Olbogi *stallarius regius*, Kalius *de* Agdis Snæbiörni Thorleifidis Spakii *filius, qvem læsit* Hallfredus; *& ipsius filius* Kolus; *erat* Kalius *vir sapiens, Regi carus, poetaqve egregius. Cum veniret in* Orcadas *Rex* Magnus, *Comites* Paulum *&* Erlendum, *captos austrum versus in* Norvegiam *misit, filium autem* Sigurdum, *cui consiliarios constituebat, insulis præfecit. Regem* Magnum Hæbudas *petentem Comitum filii,* Magnus *&* Erlingus *Comitis* Erlendi *filii, cum* Hacone Pauli, *comitati sunt; cum autem in insulas veniret Rex,* Liodhusis *primum arma inferebat, victoriam reportans; In hoc autem itinere integras* Hæbudas *superavit, capto regis* Hæbudarum Gudrodi *filio* Lögmanno *Inde austrum versus sub* Britanniam *navigavit, & acre cum comitibus duobus* Britannis, Hugone *nempe* Crasso *&* Hugone Pruda *in freto* Ongulsöæ *prælium commisit; Cum autem arma capescerent adqve congressum pararentur,* Magnus Erlendi *in interscalmio ante mediam navem considens, se non armavit, & regi, qva propter sederet interroganti, se contra neminem ibidem causas habere, & igitur non confligere velle, respondit.*

A.D. 1095 (margin)

 Ad

A. D. 1095 sotum mönnum ef þu þorir æi at beriaz, þvi at ec ætla þer æi tru til ganga. *Magnus* tok saltara oc saung um bardagann en hlífþi ser ecki. Orrosta þessi var bædi hörd oc löng oc var bæþi skotit oc höggit, var þat lengi at æi mátte siá i millum hvörnveg hníga mundi. *Magnus* kongr skaut af handboga oc annar madr *Háleyskr* hia honom. *Hugi Prudi* bardiz hrausttliga, hann var sva buinn oc bryniadr at ecki var bert á hönum nema augun; *Magnus* kongr bat hinn *Háleyska* at þeir skyti báder senn til hans, gerdu þeir oc sva, kom önnr örinn i nefbiörgina, enn önnr i augat, oc var su kongi kend.

Andlát Kala.

Eptir fall *Huga* flýdu *Bretar*, *Magnus* kongt red þá sigre miklum, hafþi þar oc látit góda menn marga, enn fiöldi sárr (x) í orrosto þessari; *Kali* hafþi fengit sár mörg oc engi all banvæn. Epter orrostu þessa vendi *Magnus* kongr aptr hit sydra med *Bretlandi* oc *Skotlandi*, þá hafþi hann unnit allar *Suþreyiar* oc *Öngulsey* þat er þridiungr Bretlandz. *Magnus* kongr hafþi gert *Magnus Erlendson* skukilsvein sinn oc þiónadi hann jafnan at kongs bordi; eptir bardaganu i *Öngulseyar* sundi lagdi *Magnus* kongr á hann óþocka mickinn, hann hafþi ecki sárr ordit þott hann hefdi ecki hlíft ser. Leyndiz hann á brott um

(x) sva var þar um kveþit.

(a) - - - - - - - - Egþa
(b) alm, stöck blod i hiálma,
(c) hríngs fló hagl i hrínga
(d) hne ferd, enn let verda

Hörda

Ad qvæ Rex; *descende, ait sub foros, & non hic sub pedibus militum recubans, si certare non audes, nam fidelitate te non duci autumo, impedimento esto.* Magnus *instante prælio Psalterium assumens cecinit & sibi non pepercit. Prælium & acre & longinqvum, inter tela & ictus, ancipitem valde eventum diu promittebat. Rex* Magnus *& alius vir* Halogalandensis *apud eum arcu jaculabatur.* Hugo Prudi *fortiter certabat, ita vestitus loricatusqve, ut nihil præter oculos nudum esset; Hunc ut simul secum telo peteret Rex* Halöensem *rogobat; dictum factum, nam alterius telum nasum, alterius, qvod regi tribuebatur, oculum offendit.* A. D. 1095

Mors Kalii.

P*ost cædem* Hugonis, Britannis *fusis, Rex* Magnus *victoria triumphavit; amiserat etiam bonorum virorum magnum numerum, permultis præterea sauciatis. In hoc conflictu* Kalius *multa vulnera, nulla tamen prorsus mortifera acceperat. Post prælium hocce Rex* Magnus *secundum australes* Britanniæ *&* Scotiæ *oras revertitur; tunc totas* Hæbudas *nec non* Öngulsöam, *hoc est, trientem* Britanniæ *superaverat; Rex dapiferum suum ferat* Magnum Erlendi, *suis mensis jugiter ministrantem, cui, post prælium in freto* Ongulsöæ *multum offensus erat. Qvamvis se non subduxisset, non vulneratus fuerat; hic noctu a Rege clan-*

Seqvens de hic carmen:

(*a*) - - - - - - - - - -
(*b*) - - -, *aspersæ sunt sangvine galeæ,*
(*c*) *ex arcu volabant tela in*
(*d*) *loricam, ast curavit*

A. D. 1095 um nott fra kongi, þá er hönum þotti hellz færi á gefa at flyia frá kononginum, hann hliop fyrer bord oc svam til landz oc bio sva um i hvílu sinne at þar syndiz sem madr lagi, enn er hann kom til landz, hliop hann til skogar oc var í línklæþum sínum. Hann drap fæti oc skeindiz miök er hann var berfættr oc mátti hann eigi fara lengra at sinne, hann kom at tre einu miklu oc - - þar i limar upp oc batt þar um fot sinn oc leyndiz þar i limunum nockura stund, enn um morgunin er menn gengu til manngánga oc matar a konongsskipinu, spurþi konongr hvar *Magnus Erlendzson* væri; honum var sagt at hann svaf í hvílu sinne, konungr bat vekia hann oc kvaþ til mundi bera fleira enn svefn er hann lá lengr enn aþrir menn, enn er til rums hans var komit þá var hans saknat, þa baþ kongr leita hans oc let leyia sporhunda, enn hnndarner kvomo þegar á sporit oc runn til skagar oc kvomo at tre því er *Magnus* var upp í, þá rann einn hundrinn i ríng um eikina oc gó. *Magnus* hafþi trekefli i hendi ser oc kastadi til hundsins oc kom á síþuna. Hundrinn lagdi halann milli fota ser oc liop ofan til skipa oc þar aþrir epter, fundu konongs menn eigi *Magnus* oc leindiz hann um hríþ i skogum medann kongs menn leitudu hans; *Magnus* kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvaldiz þar um hríþ, enn stundum var hann i *Bretlandi* med Biskupi nockorum, hann var oc á *Einglandi*, enn ecki kom hann til *Orkneyia* meþann *Magnus* kongr lifþi. *Magnus* kongr hellt sunnan med *Skotlandi*, þá komu i mot honom sendi-

(e) *Hörda* gramr i harþre
(f) hiarlsokn banat jarle.

(*e*) Hördiæ *rex acri*
(*f*) *in prælio occidi.* *addit* 325.

clanculum discedens, cum ipsi optima a rege aufugiendi afful- gere videretur occasio, e navi in mare se projecit, inque continentem natavit, postqvam in lecto suo hominem recubantem repræsentari fecerat. Verum in continentem delatus, in sylvam excurrit, linteas suas vestes indutus; pes ejus illisus, qvoniam nudus, valde sauciabatur; unde hac vice longius ire neqvivit. Ingentem offendit arborem, in ramos ejus ascendit & inter eos, postqvam vulnus ligaverat, aliqvantisper latitavit; Cæterum cum seqventi mane in nave regia lustrarentur atqve cibarentur, qværenti regi ubinam esset Magnus Erlendi *filius, respondebatur eum in lecto suo dormire. Jussit Rex ut eum expergefacerent, dicens plura profecto qvam somnum in causa esse cur diutius qvam alii cubaret, cum autem ad lectum venirent desiderabatur; hinc rex suos eum qværere & canes vestigatores conducere, fecit. Canes vestigia statim invenerunt ac arborem, in qva* Magnus, *offenderunt; hinc aliqvis canum arborem circum ibat & latrabat, cujus* Magnus *baculum ligneum, qvem manu tenebat, lateri, dejectum, illisit; canis cauda inter pedes demissa ad naves recurrebat, seqvebantur reliqvi, unde regii* Magnum *non invenere; ad tempus dum eum qværebant in sylvis latitavit, inde in satellitium Regis* Skotiæ Melkolfi *perveniens, aliqvantisper ibidem, interdum autem in* Britannia *apud episcopum qvendam, nec non in* Anglia, *commoratus est. In* Orcades *vero, donec in vivis erat Rex* Magnus, *non venit. Regi* Magno *ad australes* Scotiæ *oras tendenti obviam veniebant legati* Mel-

A. D. 1095

P kolfi,

A. D. 1097 sendimenn *Melkolfs Skota* kongs oc bádu hann sættaz, segia sva at *Skota* kongr vill fá honom allar þær eyiar er liggia fyrer vestan *Skotland* oc hann færi stiórnföstu skipi milli oc meginlandz, epter þat lagdi *Magnus* kongr sunnan at *Satyri* oc let draga skutu yfer *Satyris* heid, enn hann hellt um hiálmvöl oc eignadiz sva alt *Satyri*, þat er betra enn hin bezta ey i *Sudreyium*, nema *Mön*, hun geingr vestr af *Skotlandi* oc æid miött fyrer ofann, sva þar eru jafnan dregin skip yfer; *Magnus* kongr hellt þaþan i *Sudreyiar*, enn sendi menn sína i *Skotlandz* fiördu, roá med ödru landi ut enn ödru inn oc eignar ser sva allar eyiar fyrer vestan *Skotland*, þá gerþi kongr þat bert at hann mundi sitia um vetrinn i *Sudreyium*, enn leyfdi þeim mönnum er hönum þotti mest naudsyn á vera heim at fara, enn er lidsmenn vissu þat, þa gerduz þeir heimfúser oc kurrudu illa um brotvist sína, kongr atti þá tal vid ráduneyti sitt oc þá sá hann yfer sár manna, þá sann hann *Kala* oc fretti at sárum hans, hann qvadz litt gróa oc letz æi vita til hvors draga mundi, kongr leitadi ráda vid hann; *Kale* spurde, er ecke þat at nu skiotast vinir (y) ydar, kongr lest ætla ad stad være ecki, *Kale* bad hann eiga vapna tak oc kanna sva liþ sitt, kongr gerdi sva oc saknar þá margra manna, oc seigir til *Kala*, þá qvad *Kale* þetta:

Hve launa þier þinir
þíngrikir höfþingiar,
vestr bisast reingr i rostum,
reyn þu oss kongr, hnosser.

þà svarar kongr:

Aud

(y) vorir oc ydrir fylgdar menn. *nostri vestrique Comites* 333.

kolfi *Regis* Scotiæ, *pacem ab eo expetentes*, *dicendo regem* Scotiæ *omnes insulas ab occidente* Scotiæ *sitas*, *inter qvas ac continentem nave*, *gubernaculo instructa*, *vehi posset*, *illi cessurum*; *qvo audito Rex ad australes* Satiriæ *oras appellens*, *phaselum trans isthmum ejusdem trahi curat*, *ipse autem gubernaculum tenet*, *hoc modo integram* Satiriam, *qvæ optimæ in* Hæbudis *insulæ*, *eccepta* Möna, *melior est*; *hæc à* Scotia *occidentem versus prominet*, *cum continente isthmo*, *per qvem naves jugiter trahuntur*, *conjuncta*. *Hinc Rex* Magnus *in* Hæbudas *tendit &*, *suis in sinus* Scotiæ *missis*, *oras per vices legendo*, *omnes insulas ab occidente* Scotiæ *sibi attribuit*, *manifestat se in* Hæbudis *hyematurum & maxima necessitate adactis domum redeundi veniam concedit*; *hoc autem cum exercitui innotesceret*, *domum revertendi desiderio acti*, *de absentia sua multum murmurant*, *unde Rex cum consiliariis suis collocutus*, *vulnera suorum circumspicit*; Kalius *vero de ipsius vulneribus à rege interrogatus*, *eadem parum sanari*, *nec se scire qvousqve traherent*, *regerit*; *hunc cum Rex consuleret*, *qværit* Kalius, *nonne ita est*, *qvod jam se subducant vestri amici? qvod regem se non putare asserentem*, Kalius *rogat ut arma capesci jubeat*, *& exercitum lustret*, *qvod cum faceret*, *multis desideratis*, Kalio *indicat*, *seqventis tenoris semistropham proferenti*. A. D. 1097

Qvomodo tibi retribuunt tui
Præfecturis divites optimates;
(occidentem versus in præliis mala moventur)
experire nos rex! cimelia?

Ad hæc Rex:

P 2 *Divi-*

A. D.
1098
Aud hefuíc minn þann er mönnum
margteitum red ec veita,
húf let ec klockann klifa
Kólgr, illa fólginn.

Epter þetta hellt kongr vörd ef menn hlypist fra hönom. Þá er *Magnus* kongr var i *Suþreyium*, þá feck hann til handa *Sigurdi* syni sínum *Biadmoryo* dottr *Myrkiartans Ira* kongs *Þialbasonar* af *Kunnaktum*, þá var *Sigurþr* IX. vetra; (z) enn mærinn V. vetra; þenna vetr andadiz *Kali* or sárum, i *Öngulseyiar* sundi hafþi fallit *Sigurdr Sneis* lendr madr, af *Ögdum*, frændi *Kala*.

Fæddr Kali.

Um vorit semma for *Magnus* kongr or *Sudreyiom* oc fyrst til *Orkneyia*, þá fretti hann andlát Jarlanna, oc hafþi *Erlendr* andaz i *Niþarosi*, hann var þar jardadr, enn *Páll* i
1099 *Biörgvin*; þá giptí *Magnus* kongr *Gunnhildi* dottr *Erlendr* iálrs *Kol Kalasyni* i födrbætr oc fylgdu (a) henni heiman nockorar eigner i *Orkneyium* oc bú i Papule; *Erlingr* son *Erlends* iarls segia sumer menn at fallit hafvi i *Öngulseyiar* sundi, enn *Snorri Sturluson* segir hann fallit hafa á *Ulazstiri* med *Magnuse* konge; at brudhlaupe *Kols* gerdiz (b) *Erlendr* madr kongs oc for austr i *Noreg* med konge oc hæim á *Agder* med konu sína oc settiz at buum sínum þar; *Kolr* oc *Gunnhildr* áttu tvö börn, het son þeirra Kali enn dotter *Ingirid*, bædi voru þau hin mannvænztu oc fædd upp med ást mikille.

Si-

(z) enn mærin V. vetra. *omittunt* n. 101. 102. 333. (a) hönom 333.
(b) Kolur. *manu Torfæi in margine* n. 101. *consentit* n. 325.

Divitias meas, qvibus homines A. D.
multifariam lætos cumulavi, 1098
(carinam flexilem feci ascendere
fluctus) male abscondi.

Post hæc observabat Rex num qvi ab ipso defugerent. Cum esset in Hæbudibus *Rex* Magnus *filio suo* Sigurdo Biadmoniam *filiam Regis* Hiberniæ Myrkiartani Thialbii *filii de* Kunnaktis, *sponsam conciliavit; natus erat tum* Sigurdus *annos novem, virgo autem qvinqve. Hac hyeme* Kalio *vulnera mortem attulere. Ceciderat in freto* Öngulsöæ Sigurdus Snæis *satrapa de* Agdis Kalii *cognatus.*

Nascitur Kalius.

R*ex* Magnus *primo vere* Hæbudis *relictis, in* Orcades *devectus, mortem Comitum audivit;* Erlendus Nidarosiæ *animam efflaverat ibidemqvé sepultus fuerat.*, Paulus *autem* Bergis. *Rex* 1099
Magnus *tum* Gunnhilldem *Comitis* Erlendi *filiam* Kalio Kalii *filio, cædem qvasi patris reparaturus despondebat, qvæ dotis nomine prædia qvædam in* Orcadibus *cum villicatione in* Papilia *accepit. Ferunt qvidem* Erlingum *Comitis* Erlendi *filium in freto* Ingulsöæ *cecidisse;* Snorro *autem* Sturlæus *eum in* Vlatstiri *cum rege* Magno *cæsum asserit.* Kolus *inter nuptias suas Regi addictus, ipsum orientem versus in* Norvegiam *comitabatur* Agdas *usqve & in prædiis suis sedem figebat. Suscepit ex uxore* Gunnhilde *duos liberos, filium nomine* Kalium, *filiam* Ingiridem, *utrumqve optimæ spei diligenterqve educatum.*

A. D.

Sigurdr var til kongs tekin.

Þá er *Magnus* kongr hafþi landi ráþit IX. vetr, for hann or landi vestr um haf oc heriadi á *Kunnakto*, enn um sumarít epter
1103 fell hann á *Ulaztiri Bartolomeus* messo dag; enn er *Sigurdr* kongr spurdi fall födr síns i *Orkneyium*, for hann þegar austr til *Noregs* oc var þar til kongs tekinn med brædrum sínum *Eysteine* oc *Olafi*; *Sigurdr* let eptir dottr *Ira* kongs fyrer
1104 vestann hafit. Æinum vetri edr tveimr eptir fall *Magnus* kongs komu vestann um haf *Hakon Pálsson*, oc gáfu kongar honom iarls nafn oc ríki slikt sem burdir hans stodu til, for hann þá vestr um haf oc tok under sic ríki i *Orkneyium*, hann hafþi jafnan fylgt *Magnusi* kongi meþan hann lifþi, hann var med honom i hernaþi austr á *Gautlandi*, sem segir i drápu þeirri er ort er um *Hakon Pálsson*.

Magnus feck jarls nafn.

Þá er *Hákon* iarl hafþi ríki hafit i *Orkneyium*, kom ofan af *Skotlandi Nagnus* son *Erlends* iarls, oc beiddiz at taka vid födrlæifd sinne, þat líkadi bændum vel, þvi at hann var all vinsæll; hann átti þar marga frændr oc mága þá er gíarnan vildu honom til ríkis hallda, þá átti modr hanns sá madr er *Sigurdr* het, þeirra son var *Hakon Karl*, þau áttu bù i *Papule*; þá er *Hakon* iarl spurdi at *Magnns* iarl var kominn i eyiarnar, dró hann liþ at ser oc vildi æi uppgefa; epter þat foru viner á mille oc leitudu um sætter, kom þvi sva at þeir sættuz at því at *Hákon* gaf upp ríki (d) allt, ef þat væri at

(d) hálft. *dimidium*. 101. 102. 333. *Flat.*

Sigurdus Rex designatur. A. D.

Rex Magnus, *cum* Norvegiam *novem annis rexisset*, *regno salutato & occidentem versus mari trajecto*, Hiberniam *infestavit*, & Kunnaktæ *hyemavit*, *insequente autem æstate in* Vlatstiria *in festo* Bartholomæi *cecidit*. *Rex vero* Sigurdus *in* Orcadibus *de cæde patris sui certior*, *in* Norvegiam *se statim conferebat & unacum ipsius fratribus* Eisteine & Olao *Rex constituebatur*. *Reliqvit in oris transmarinis filiam Regis* Hiberniæ Sigurdus. *Uno aut duabus post cædem regis* Magni *annis*, *venientem ab occidente maris* Haconem Pauli, *Reges comitis titulo*, *addito tanto regno*, *qvantum hæreditario jure illi debebatur*, *ornavere*, *unde mare occidentem versus trajecit & regnum in* Orcadibus *occupavit*. *Regem* Magnum, *dum in vivis erat*, *jugiter secutus fuerat; militiæ in* Gothia *orientem versus cum eo erat*, *ut refert oda de* Hacone Pauli *composita*.

1103

1104

Magnus Comitis titulo salutatur.

Cum Hacon Pauli *regnum in* Orcadibus *tenuisset*, *venit ex* Scotia Magnus *Comitis* Erlendi *filius*, *patrimonium suum expetens*, *qvod incolis placuit*, *amicis enim admodum beatus*, *multos ibidem cognatos & affines qvi ipsum ad regnum promovere*, *lubenter voluere*, *habebat*. *Matrem ejus tum uxorem duxerat vir nomine* Sigurdus, *qvorum filius* Hacon Karl; *hi villam in* Papilia *possidebant*. *Cum Comitem* Magnum *in insulas venisse exqvireret*, *cedere nolens*, *copias contraxit*. *Postea amici intercedendo concordiam qværebant*, *unde res eo venit ut ea conditione conciliarentur*, *ut* Hacon *dimidium regnum*, *modo*

reges

A. D. atqvædi |*Noregs* konge; *Magnus* fór þegar austr til *Noregs* á fund *Eysteins*, Kongs, því at *Sigurdr* var þá utfarinn i *Jorsala* heim; *Eysteinn* kongr tok vid hönom for kunnar vel oc gaf honom upp födrleifd sína, hálfar *Orkneyiar*, oc iarls nafn, for *Magnus* iarl vestr um haf á vit ríkis síns, oc urdu þa fegner frændr oc viner oc öll alþýda, samdiz þá vel frendsemi þeirra *Hakonar* er viner áttu hlut i; var þá ár oc fridr godr i *Orkneyium* meþan vínatta þeirra hellzt.

Frá Magnuse jarle.

Hinn heilagi *Magnus* Eyia iarl var hinn ágætazti madr, mikill at vexti, drengiligr oc skýrligr at yferlitum, sidgodr i háttum, sigrsæll i orrostom, spekingr at viti; málsniallr oc ríklundadr, ör af fe oc stórlýndr, rádsvinnr oc hverium manne vinsælli,.. blíþr oc godr vidmælis vid spaka menn oc goda, enn hardr oc óeyrinn vid ránsmenn oc víkinga, let drepa miöc þá menn er heriudu á bændr oc landzmenn, let han taka mordingea oc þiofa, oc reffaþi svo ríkum sem ríkum rán oc öll óknytti, æi var hann vinnhallr i domum, virdi hann meira gudlegann rett enn mannvirþingar mun, hann var storgiöfull vid höfþingia oc ríka menn, enn jafnann væitti hann þó mesta huggun fálækum mönnum, i öllum hlutum helt hann ríkuliga Guds bodord, þiáde sinn líkama i mörgum lutum þeim er i hans loflegu lífi voro birker fyyrer gudi enn leynt fyrer mönnum, syndi hann þá rádagerþ sína at hann bat ser einnrar hinnar dýrdligztu ættar af *Skotlandi* oc drack brudhlaup til, bygdi haun X. vetr hiá henni sva at hann spillti hvorskis þeirra losta, oc var hreinn oc flecklaus allra saurlífis sýnda, oc er hann kendi freystni á ser, þá fór hann i kalt vatn oc bat ser

reges Norvegiæ *in id consentirent*, *dederet*; Magnus *statim*, A.D.
orientem versus in Norvegiam *iter suscipiendo*, *regem* Eisteinem, 1108
(Sigurdus *enim eo tempore in petenda erat* Hierosolyma,) *convenit*, *qui ei humanissime excepto*, *patrimonium suum*, *dimidias* Orcades (*) *comitisque titulum dedit*, *unde* Comes Magnus, *mare occidentem versus*, *ad invisendum regnum*, *trajicit*, *cognatis & amicis*, *cum toto populo*, *gaudentibus*. *Viguit autem ipsius cum* Hacone *amicitia*, *cum amici eandem conservandam participarent*. *Comitabatur annonæ ubertas & tranqvilla in* Orcadibus *pax ipsorum amicitiam*.

De Comite Magno.

Comes *insularum sanctus* Magnus, *vir fuit præstantissimus*, *statura magnus*, *virilem fortitudinem*, *formamqve conspicuam præ se ferens*, *morum integritate clarus*, *in præliis victoriosus*, *sapiens*, *disertus*, *animo munificus*, *liberalis*, *magnanimus*, *consilio prudens*, & *amicis præ qvovis beatus*, *erga modestos probosqve homines comis & affabilis*, *severus autem & molestus contra prædones & piratas*; *eos qvi colonos indigenasqve armis infestabant admodum occidi*, *homicidas & fures capi curavit*, & *tam divitibus qvam pauperibus rapinæ*, *furti*, *omnisqve doli pœnas imposuit*; *amicorum studio in judiciis non trahebatur*, *divinum jus personarum disparitati præferens*; *erga principes & divites munificus fuit*, *semper autem pauperibus maximum solatium præstitit*; *præcepta divina in omnibus abunde servavit*. *Corpus suum multis qvæ in ipsius laudabili vita deo detecta*, *mortalibus vero occulta*, *fatigavit*. *Manifestavit id suum consilium ut virginis cujusdam optimæ ex* Scotia *stirpis nuptias ambiret celebraretqve*; *cum hac decem hyemes ita cohabitavit*, *ut neutrius pudorem violaret*, *ab omni impudi-*

Q

(*) Hæc minus recte referri docet *Torfæus* in *Orcadibus* p. 85. monstrans *Magnum* investituram accepisse Ao. 1103.

A. D. ſer fulltings af gudi. Marger voro þeir hluter adrir oc dýrdliger mannkoſter er hann ſýndi ſealfum gudi enn leyndi menninа.

Frá Magnuſi oc Hakone.

Þeir frændr *Magnus* oc *Hakon* höfþu landvörn nockora hríþ ſva at þeir voru vel ſamþycker; ſva er ſagt i kvædi því er er ort er um þá, at þeir hafi bariz vid þann höfþingia er *Dúfniáll* heti oc var manni firnari enn brædrungr iarlanna, oc fell hann fyrer þeim. *Þorbiörn* het göfugr madr er þeir toku af lífi i *Borgarfyrdi* á *Heatlandi*; fleiri eru þau tíþindi er kvædit víſar á er þeir hafi bádir ſamt at verit þó at her ſe æi greiniliga fráſagt; enn er þeir frendr höfþu nockora ſtund landi rádit, þá var enn ſem optar oc jafnan kann verda, at marger iller menn urdu til um at ſpilla frendſemi þeirra, dróz *Hakon* þá ógiptu menn meirr á hendur, því at hann var miöc öfundſiúcr um vinſælder oc höfþíngſkap *Magnus* frænda ſíns.

Frá Magnuſe jarle.

Tvæir menn eru þeir tilnefnder er voru med *Hakone* iarle er æinna veſt geingu á milli þeirra frenda, *Sigurþr* oc *Sighvatr Socki*; þeſſum rógi kom ſva med umtali vondra manna at þeir frændr drogu þá enn liþ ſaman oc fór hverr i móti öþrum jar-
1110 larner med miklu liþi, þeir helldu þá báder til *Hroſseyiar* þar ſem þíngſtöd þeirra var *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá ſfylktu hvarer tveggio liþi ſínu, oc bioggoz til bardaga, þá voro

þar

pudicitiæ peccato purus & immaculatus; cum tentationem comperiret, in aquam frigidam descendens, opem à Deo imploravit; multæ erant res aliæ & laudandæ virtutes quas ipsi Deo manifestavit, homines autem celavit. A.D.

De Magno & Hacone.

C*ognati* Magnus & Hacon *regionem aliquantisper concordes tuebantur. Fert de illis compositum carmen eos cum magnate, cui nomen* Dufniáll, *uno gradu remotiore quam quod comitum esset consobrinus, conflixisse, illumque occidisse.* Thorbiörn *nomen erat viro nobili, quem in* Borgfiördo Hialtlandiæ *e medio sustulere. Plures sunt res gestæ, quibus carmen eos una interfuisse, quamvis heic non distincte exponantur, indigitat. Postquam autem cognati ditionem aliquamdiu moderati fuerant, evenit quod sæpius & frequenter forte accidit, ut multi maligni homines eorum ex cognatione derivandam amicitiam violandam susciperent, unde* Hacon *infortunatis hominibus magis acclinabat, populari enim favori & magnificentiæ cognati* Magni *valde invidebat.*

De Comito Magno.

N*ominantur duo* Sigurdus & Sighvatus Sockius *comiti* Hakoni *adhærentes qui pessime cognatos intercedebant; hæc calumnia malorum hominum persvasione eo usque pervenit, ut cognati Comites, conscriptis adhuc militibus, frequentes invicem obviam irent; hinc uterque in* Hrossöam, *ubi locus erat co-* 1110
mitiis Orcadensium, *tendit; verum uterque eo delatus, aciem componendo, ad congressum paratur; convenerant ibidem comi-*

A. D. þar iarlar oc allt ſtormenni oc voro þar marger beggia vinir þeir
1110 er allann lut áttu i at ſætta þá, gengu marger þá á milli med-
drengſkap oc godvilea, þeſſi fundr var á langaföſtu, enn vit
þat er marger menn áttu lut at at ſkirra vandrædum med þeim
enn veita hverigum til óhæfu vid annan, þá bundu þeir ſætt ſína
med eidum oc handſölum, oc er þaþan liþu nockorar ſtunder, þá
eindagadi *Hakon* iarl med falſi oc fagrmælum ſtefnudag hinum
ſæla *Magnuſi* iarli at æi ſkyldi ſnúaz edr, ónytaz frændſemi
þeirra oc ſtadfaſtliga nygeorr fridr, ſkyldi þeſſi fundr til ſtad-
feſtu fridar oc ſættargerþa þeirra á medal i *Paſka* viku um
vorit i *Eigilsey*; þetta líkadi *Magnuſi* iarli ſem fullkominn
heilhuga fridr án allra grunſemda ſvika oc ágirndar, oc ſkyldi
hvorr þeirra hafa tvö ſkip oc jafnmarga menn, ſvördu þeſs
bádir at hallda þær ſætter er hinet vitruztu menn redu upp
at ſegia þeirra á milli, enn er Paſcha tíþin geck af, buaz
hvorer tveggio til þeſſa fundar, ſtefndi *Magnus* iarl til ſin
þeim mönnum öllum et hann viſſi vera godgiarnazta oc líc-
ligzta til umbota med þeim frændum, hann hafþi tvo ſkip
oc jafnmarga menn ſem mælt var, oc er hann var buinn, hellt
hann til *Eigilseyiar*, oc er þeir reru i logni oc ſækyrru, þá
reis bodi á ſkipi þvi er iarl ſtyrdi oc fell yfer ſkipit þar
er iarl ſat, enn menn iarls undruduz miöc þenna atburd
er boþi fell i logni þar ſem eingi madr viſſe von til
at fyrri hefþi fallit oc diupt var under; þá ſegir iarl: æi
er þat kynligt at þer undriz þetta, enn þat er hugſan mín
at þetta ſe fyrirbodan líflatz míns, kann vera at þat ko-
mi fram er fyrer er ſpád um *Hakon* iarl, ſkulum var ſva
hugſa

tes, omnesque magnates, multi utriusque simul amici, qui ip- A. D.
sis in concordiam reducendis omnem operam admovere, multis 1110
tunc viriliter sponteque intercedentibus. Incidit conventus iste in jejunium novem hebdomadum. Quoniam autem multi benigni viri in difficultates inter eos avertendas contribuere, neutri ad nefas invicem opitulantes, reconciliationem juramento dextraque sancita fide stabilivere. Post aliquantum exinde temporis spatium Comes Hacon *dolo & blandiloqvio beatum Comitem* Magnum *in statutum diem citavit, ne subverteretur aut inutilis redderetur eorum consangvinitas & firmiter pridem composita pax, hic conventus in sancitæ inter eos pacis confirmationem hebdomade veris festum* Pascatos *insequente in* Eigilseia *præfiniebatur, qui Comiti* Magno *tanqvam perfecta integraque pax, sine omni doli aut avaritiæ suspicione placebat; haberet etiam qvivis eorum duas naves, numero comitum pares; ad contractus, qvos viri sapientissimi inter eos pronunciarent servandos uterqve juramento se adstringit. Paschate autem transacto uterqve ad hunc conventum sese præparat. Comes* Magnus *omnes qvos benignissimos nec non optimæ lites inter cognatos sedandi spei novit, adsciscit, duabus navibus, totqve, qvot præfinitum, viris stipatus, post qvam se paraverat in* Eigilseyam *tetendit; cum autem inter ventorum silentium marisque tranqvillitatem remigarent, unda ad navem, qvem regebat Comes, insurgens, in eandem ubi sedebat, incidit. Nautæ Comitis hunc casum admodum mirantur qvod fluctus silentibus ventis, ubi antea extitisse nemo sciverat, subtus præterea profundum, insurgeret; tum Comes; non est, ait, mirandum, vos his stupere, verum fert meus animus hoc mortem meam præsagire; forsitan eveniat, qvod de Comite* Hacone *prædivinatum; sic rem nostram*

 per-

A. D. 1110 hugsa vort mál, at ec get at *Hakon* frendi minn mun bua æi um heillt vid oss á þessum fundi; menn iarls urdu hrygger vid þessi ord er hann sagþi sva brádar vonir sins líflátz oc báþu hann gæta lífs sins oc fara æi á trúnat *Hacon* iarls; *Magnus* iarls svarar, fara skal nú at sinne oc verdi alt at Gúds vilia um vorar ferder.

Atferd Hacon jarls at Magnuse jarli.

Nú er at segia frá *Hakone* iarli at hann stefndi at ser liþi miklu oc hefer herskip mörg oc öll skiput sem til bardaga skyldi leggia, enn er liþit kom saman, gerir iarl þat bert fyrer mönnum at hann ætlaþi at á þeim funde skylde umskipta med þeim *Magnuse* iarle, sva at þeir skyldu æi báþir fyrer *Orkneyiunn* ráda; margir hans menn letu vel yfer þessi rádagerd oc lögþu til mörg ferlig ord, voru þeir med vestum tillögum *Sigurdr* oc *Sighvatr Socki*, toku menn þá ródr mikinn oc foru ákafliga; *Hávardr Gunnarsson* var á iarls skipe vinr oc rádgiafi Jarlanna oc var baþum þeim jafnhollr; *Hacon* hafþi leynt hann þessu órádi er *Havardr* villdi vist æi vidsæma, oc er hann visse iarl sva stadfastann i þessu órádi, þa liop hann af iarls skipinu á sund oc svam i ey eina óbygda; *Magnus* iarl kom fyrr til *Eigilseyar* med liþ sitt, oc er þeir sa ferþ *Hakonar jarls*, sá þeir at hann hafþi átta herskip, þottiz hann þá vita at um svik mundi búit, sótti *Magnus* iarl þá upp á eyna med liþ sitt oc til kyrkiu til bænar oc var þar um nóttina, enn menn hans bádu at veria hann; Jarl svarar, leggia vil ec æi líf ydvart i hættu fyrer mic, oc ef æi

verdr

perpendamus; quod cognatum Haconem *in hoc conventu nobis insidiari conjiciam: His verbis asseclæ, cum propinquam adeo necis suæ spem indicaret, contristati, ut, vitæ suæ prospiciens comitis* Haconis *fidei se non committat, rogant; quibus* Magnus *respondet; hac vice ibo, diriget Deus totum nostrum iter.* A. D. 1110

A adoritur Comitem Magnum Hacon Comes.

J*am de* Hacone *referendum, eum ingentes copias colligere, & multas naves bellicas, quasi prælio congressurus esset, instruere. Congregato autem exercitu, comes propositum patefacit, nimirum in hac conventu inter ipsum & comitem* Magnum *ita mutandum, ut* Orcadibus *ambo non præessent. Placuit hæc consultatio multis ejus asseclis, haud pauca verba adjicientibus, ex quibus* Sigurdus *&* Sighvatus Sockius *pessima addebant; hinc remis strenue incumbentes navem pro viribus propellunt.* Havardus Gunnari *in nave comitis erat, Comitum amicus & consiliarius & utrique eorum æque fidus; hunc* Hacon *de insano hocce consilio, quo* Havardus *certe non acqviescere voluit, celaverat; cum autem comitem ejusdem adeo tenacem comperiret; e nave comitis exsiliens, natando in insulam quandam incultam pervenit. Comes* Magnus *cum suo exercitu in* Egilsoam *prius deveniens, cum Comitem* Haconem *navigantem conspiceret, octo naves bellicas eum habere animadvertit & insidias strui videt, ut unde in insulam cum exercitu ad templum usque tendit ibidemque pernoctatur; satellitibus autem ipsi defensionem offerentibus respondet; Vestram, ait, vitam pro me periculo exponere nolo, si*

pax

A. D. 1110 verdr friþr settr med ockr frendum, þá verdr sem Gud vill; mönnum hans þotti sannaz þat er hann hafþi sagt. Nú af því hann vissi fyrer um lífstunder sinar; hvort er þat var helldr af hugspeki hans edr gúdligri vitran, þá vildi hann æi flyia oc æi fara langt frá funde óvina sinna; hann badz fyrer rækiliga oc let syngia ser messu.

Bod Magnuse Jarls.

Hakon oc hans menn hlupu upp um morgininn oc runnu fyrst til kirkionnar oc rannsökudu hana, oc fundu iarl æi, hann hafþi vid þridia mann gengit annann veg á eyna i leyni nockot, oc er hinn helgi *Magnus* eyia jarl sá at þeir leitudu hans, þá kalladi hann á þá oc segir hvar hann var, bat hann þa æi annars leita, oc er *Hácon* sá hann þá liópu þeir þángat med ópi oc vopna braki; *Magnus* iarl var þá á bæn sinne er þeir komu til hans, oc er hann lauk bæn sinne, þá signde hann sic oc mælti til *Hákonar* jarls med stadföstum hug, æi gerder þú vel frendi er þú geckt á eida þína oc mikil von at þú gerir þetta meirr af annarra illzku enn þinne, nú vil ec bióda þer þriá koste, at þú gerir þenna nockurn helldr enn spillir eiþum þinum oc láter drepa mic saklausann; menn *Hákonar* spurdu hvorn hann bide? Sá er hinn fyrste at ec mun ganga sudr til *Roms* edr allt ut i *Jorsalaheim*, oc sækia heim helga staþi, oc hafa tvö skip or landi med því sem ver þurfum at hafa oc bæta hvers tveggia ockars sál; þess mun ec sveria at koma alldri til *Orkneyia*. Þessu var skiót neitat; þá mælti *Magnus* iarl; ná med því at líf mitt er á ydru valldi oc ec hefi i mörgum lutum til sekta gert vid almátkann Gud, þá sendtu mic upp

pax inter nos cognatos sanciri neqveat, Dei voluntas fiat. Comitibus ipsius qvæ dixerat comprobari videbantur. Cæterum cum de vitæ suæ spatio præsciret, sive ipsius fuerit præscitum sive divina revelatio, non fugere, nec procul ab hostium conventu discedere voluit, &, piè precatus, missam celebrari curavit. A. D. 1110

Oblatæ a Magno conditiones.

Hacon *cum suis mane seqventis diei excurrens, templum primo petitum pervestigat, comitem, qvi ipse tertius aliorsum in insulæ locum secretum secesserat, non inveniens; cum autem comes sanctus* Magnus *hostes ipsum qværere videret, ubi esset indicando, arcessitos, non alium qværere rogat; verum cum* Hacon *ipsum videret, vociferati, cum armorum strepitu eodem currunt, qvibus venientibus comes* Magnus *orat, & cum à prece desisteret & cruce se signaret,* Haconem, *firmo animo, seqventibus alloqvitur. Non, ait, bene fecisti cognate! cum juramentum tuum violares; est etiam magna spes qvod hoc magis aliena qvam propria malitia inductus facias; Jam tres tibi offeram conditiones, ut harum aliqvam potius admittas, qvam violato jurejurando me insontem occidi cures. Milites* Haconiani *qvalem offerret interrogant? Prima est, inqvit, qvod* Romam *austrum versus aut usqve in* Palæstinam *progressurus, in duabus navibus, qvibus nobis opus est instructis, loca sancta invisam, & pro utriusqve nostri anima expiem, interpositurus jusjurandum me nunqvam in insulas rediturum. Hæc cum celeriter denegaretur, comes* Magnus *seqventibus pergit. Qvoniam mea vita in vestra sita est potestate & ego ab omnipotente*

A. D. upp i *Skotland* til vina ockarra beggia, oc se ec þar vard-
1110 veittr oc þveir menn med mer til skemtunar, sea þu sva fyrer at ec nái æi or þeirri vardveizlu at koma. Þessu var skiott næitat; Magnus mælti; enn er epter æinn kostrinn sá er ec man þer bioda, oc væit *Gud* at ec se meir fyrer ydvarre sál enn lífe minu, lát mic aflima sem þer líkar edr augum ræna, oc set mic i myrkvastofu; þá mælti *Hakon* iarl, þessa sætt tek ec oc æi beidic framarr; höfþingiar hlupu þá upp oc mæltu til *Hakonar* iarls, drepa munu ver nu annann hvern yckarn oc æi skulu þit bádir (e) löndum ráda; þa svarar *Hakon* iarl: drepit hann helldr, þvi at fyrr vil ec ráda ríki oc löndum enn deyia sva brátt. Sva segir *Hölábodi*, rettordrbondi i *Sudreyium* fra vidrædu þeirra, hann var þá med *Magnuse* annarr hans manna er þeir gerdu hann handtekinn.

Hálshöggvinn Magnus jarl.

Sva var hinn virdulegi *Magnus* iarl gladligr sem hönom væri til veizlu bodit, hvarki mælti hann med stygd ne reidi ordum, oc eptir þessa rædu fell hann til bænar oc (f) laut i gaupner ser oc helti ut mörgum tárum i Guds augliti; þá er hinn helgi *Magnus* iarl var til dauda rádinn, baud *Hakon Ofeigi* merkismanni sínom at drepa iarl, enn hann neitte med hinne mestu reidi; þá neyddi hann *Lífólf* steikara sinn at bana Jarli, enn hann tok at gráta háftöfum; æi skaltu gráta þetta sagdi iarl, þvi at frægd er i at vinna slíkt, vertu med stadföstum hug, því

(e) frá þessum dege. *post hunc diem. add.* 101. 102. (f) bat. *preces fudit. Flat.*

Deo in multis pœnam promerui, *me in* Scotiam *ad utriusque nostri amicos*, *ibidem custodiendum*, *cum duobus in mei oblectationem viris*, *mittas*, *&* *ne ex ista custodia elabendi mihi detur facultas*, *provideas*; *huic cito renuebatur*. *Adhuc*, *ait* Magnus, *una restat conditio quam tibi offeram*, *scitque Deus me magis vestræ animæ quam meæ vitæ providere*, *fac me pro tuo arbitrio mutilari aut oculis spoliari & carceri includi*. *Ad hæc Comes* Hacon; *hanc*, *inqvit*, *nihil ultra expetens*, *accepto*. *Qvo audito*, *majoris notæ viri concurrentes* Haconem *talibus alloqvuntur*; *jam alterutrum vestrum occidemus*, *nec uterqve regioni præerit*: *His* Hacon *regerit*, *illum*, *ait*, *potius occidite*, *rem enim publicam administrare qvam tam cito mori malo*. *Memoratum refert* Hölldbodius, *incola in* Hæbudibus *verax*, *eorum fuisse colloqvium*; *erat ille cum* Magno *alter ejus comitum cum ipsum caperent*. A. D. 1110

Decollatur Comes Magnus.

T*alem honorandus Comes* Magnus *lætitiam*, *qvalem si ad convivium invitaretur*, *præ se ferebat*, *nec aspera*, *nec iracunda verba locutus*. *Post hoc colloqvium oraturus procidit*, *& manuum complicatarum concavitatem inspiciens*, *numerosas coram Deo effundit lacrymas*. *Cum sanctus Comes* Magnus *neci destinatus esset*, *Comes* Hacon *vexillarium suum* Ofeigum *ut comitem occidat*, *jubet*, *qvi ubi maxima cum iracundia recusaverat*, Lifolfum *assatorem ad enecandum* Magnum *cogit*; *sed hunc plangere incipientem Comes* Magnus *affatur*. *Ne hoc*, *ait*, *lacrymas*

A. D. 1110 þvi at þu skalt hafa klædi min sem siþr er til oc lög hinna fyrre manna, oc æi skaltu hrædaz því at þú gerir naudigr, oc sá er þer naudgar misgerir meir enn þu; enn er jarl hafþi þetta mælt steypte hann af ser kyrtlinum, oc gaf *Lifólfi*, siþan bat hann ser leyfis at biþiaz fyrer oc þat var hönom veitt, hann fell til jardar oc gaf sic Gudi, oc færdi hönom sialfann sic i fórn ecki at eins bat hann fyrer ser oc vinum sinum, helldr oc þar med fyrer uvinum sínum oc banamönnum, oc fyrergaf þeim af öllum hug þat er þeir misgerþu med hann oc játti Gudi sinar misgerþir oc bat þær af ser þvaz i uthellingu blods síns, oc fal önd sina Gudi á hendi, oc bat Guds eingla koma imot sál sinne oc færá hana i hvíld Paradísar; þat segia sumer menn at hann tæki Corpus Domini þá er messan var sunginn. Þá er Guds vinr var til höggs leiddr, mælti hann til *Lifolfs*, stattu fyrer mer oc högg í höfut mer míkil sár, þvi at æi samer at höggva höfþingia sem þiofa, styrkztu aumur, þvi at ec hefi bedit fyrer þer til Guds at hann líkne þer; epter þat signde hann sic, oc laut hann under höggit, oc leid önd hans til himens.

Birtiz heilagleikr Magnus jarls.

Sá stadr var áþr mosottr oc grýttr, enn liþlu síþarr birtuz verdleikar *Magnus* iarls vid Gud sva at þar var grænn völlr er hann var veginn, (g) oc hann ödladiz fegurd oc grænleik Paradisar er kallaz jörd lifande manna; *Hákon* jarl lezfþi ecke

(g) oc syndi Gud þat at hann var fyrer rettlæti veginn. *manifestavit Deus eum ob suam justitiam lætum &c. adduut* 101. 102. 333. *Flat.*

mas tibi moveat, tale enim facinus celebre est, firmo esto animo, A. D.
nam vestes meæ, ut lex & consvetudo est majorum nostrorum, tuæ 1110
erunt, non timeto, invitus enim patras, &, qvi te cogit magis qvam tu, delinqvit; hæc cum dixisset Comes tunicam exutus, dat Lifolfo, *& orandi exinde veniam prece impetrat & humi procumbens, Deo semet dicatum sacrificat, non solum pro se aut amicis, sed & præterea pro inimicis & interfectoribus, qvibus ex toto animo ipsorum contra eum delictum ignoscebat, peccata sua Deo confessus, rogat, ut eadem in sangvinis ipsius effusione abluantur & animæ in manus Dei commendatæ ut ipsius angeli obviam veniant & in reqvietem Paradisi vehant. Sunt qvi eum corpus Domini cum missa celebraretur accepisse referunt. Cum Dei amicus ad cædem adduceretur,* Lifolfum *ita alloqvitur; stato, ait, coram me, capitiqve meo ingentem infligito plagam, non enim magnates tanqvam fures cædere decet; Corroborare miser! nam ego Deum pro te oravi ut tui misereatur; Post hæc crucis signo sibi imposito, cum sub ictum se incurvasset, ipsius anima in cælum ferebatur.*

Manifestatur sanctimonia Comitis Magni.

E*rat locus iste antea muscosus lapidosusqve, paulo autem post Comitis* Magni *apud Deum dignitas manifestabatur, ita, ut locus ubi interfectus & splendore & viriditate Paradisi, qvi terra vocatur hominum viventium potitus erat, campus viridis existeret.*

A. D. 1110 ecki at iarl veri til kirkiu færdr. Andlátz dagr *Magnus* iarls er tveim náttum eptir *Tiburtius* messu, þá hafþi hann iarl verit yfer *Orkneyium* VII. vetr oc þeir *Hakon* báder saman; þá var lidit frá falli *Olafs* kongs fiorir vetr hins átta tigar; þá voru konga yfer *Noregi Sigurdr* oc *Eysteinn* oc *Olafr*, þá var liþit frá burdi Kristz M. oc níutiger oc einn vetr.

Færdr til Kirkio líkami jarls.

Epter fundinn þá hafþi Þ*ora* modir *Magnus* iarls boþit bádum jörlum til veizlu, oc nu kom *Hacon* iarl til veizlunnar epter víg hins helga *Magnus* jarls; Þ*ora* geck sealf um beina oc bar jarli dryck oc hans mönnum þeim er at víginu höfþi verit sonar hennar, oc er dryckr feck á jarl, þá geck Þ*ora* fyrer hann oc mælti, nu ertu æinn kominn híngat herra enn ec vænta yckar beggia, mantu nu vilia gledia mic at Guds vitne oc manna, ver mer nu i sunar stad, enn ec mun þer i modr stad, þarf ec nu miöc þinnar miskunnar oc at þu leyfir mer at son minn see til kirkiu færdr, ver mer nu sva bæna sem þu vilt at Gud se þer á doms degi; jarl þagnar oc hugsar málit, er hun bat sva miukliga grátandi at hon nædi son sinn til kírkio at færa, hann leit vid henni oc felldi tár oc mælti vid hana graf þar son þinn sem þer likar; siþann var jarl færdr til *Hrosseyiar* oc grafinn i Kristzkirkiu þeirri er Þ*orsinnr* iarl let gera.

Jar-

Comes Hakon *Comitem ad templum devehi non permisit. Dies* A.D.
emortualis comitis Magni *duabus noctibus post festum* Tiburtii 1110
incidit; fuerat tunc Comes Orcadensium, *una cum* Hacone, *annis septem; Effluxerant ab obitu regis* Olai *septuaginta quatuor anni. Extitere tum Reges Norvegiæ* Sigurdus, Eisteinn *&* Olaus. *Transiere eo tempore a nativitate Christi supra annos mille nonaginta unus.*

Funus Comitis ad templum deportatur.

Post *conventum, mater Comitis* Magni, Thora *utrumque Comitem ad convivium invitaverat, quod* Hacon *jam post cædem sancti comitis* Magni *adit.* Thora *ipsa inter officium hospitale peragendum, Comiti cum suis, qui filii ipsius cædi interfuerant, potum ministrabat; Comitem autem potando obrutum accedit & talibus alloquitur; Domine! ait, nunc solus huc devenisti, ast ego utrumque vestrum exspectabam; nunc, teste Deo & hominibus, gaudio me afficies; esto mihi jam loco filii, ast ego ero tibi loco matris; nunc tua misericordia, & ut filium meum ad templum transferendi des veniam, mihi admodum opus est, præbe te jam talem mihi petenti, qualem Deum in die judicii tibi futurum desideras. Comes conticescens, rem secum volvit, cum blande adeo, lacrymis effusis, filium ad templum vehendi copiam oraret; hinc oculis in illam conversis, lacrymisque demissis, respondet; filium, ait, tuum ubi placet inhuma. Funus exinde Comitis in* Hrossöam *transportatum, ad templum Christi, quod* Thorfinnus *exstrui curaverat, sepultum est.*

Mira-

A. D.

Jarteikna gerder Magni martiris.

Brátt eptir þetta ſyndiz optliga himneſkt liós yfer grefti hans; ſíþann toku menn at heita á hann & ef í háſka voro komner, oc greiddiz þeirra mál ſem þeir beiddu; jafnan var kendr himneſkr ilmr yfer grefti hans, oc fengu þar ſiúker menn heilſu; því næſt gerþu menn ferd ſína bædi af *Orkneyiom* oc *Hialtlandi* er vanheilir voro oc vöktu at leidi hans, oc toku bót allra ſinna meina, enn þo þordu menn æi þeſſu miöc upp at hallda meþan *Hacon* iarl lifþi. Sva er ſagt um þá menn er meſt voru i ſökum um fiörrád vid hinn helga *Magnus* iarl at þeir dóu fleſter illum dauda.

Jarteiknagerd Sæls Guds vinar Magnuſs.

I þenna tíma var *Vilhialmr* biſkup i *Orkneyium*, hann var fyrſtr biſkup, þá var biſkups ſtóll at Kriſtz kirkiu i *Birgisberadi*; *Vilhialmr* var biſkup VI. vetr ens ſeaunda tigar, hann tortrygdi lengi helgi *Magnus* iarls, Þar til er byrtuz hans verþleikar, ſva framarlega at Gud let hans heilagleik þeim mun hærra vaxa ſem meirr var tilreynt oc ſegir i jarteina bok hans.

Sudr-

Miracula Magni martiris.

A. D.

P*aulo post lumen cælæste sæpe numero super ipsius sepulchrum conspectum est, hinc, si in discrimine constituerentur, vota ei nuncupare cæperunt, qvibus pro votis res succedebant. Cælestis fragrantia super sepulchrum ejus jugiter percepta est, ubi ægroti sanitati restituebantur. Morbo exinde afflicti & ex* Orcadibus *&* Hialtlandia *iter suscepere, & ad tumulum vigilantes ab omni malo sanati sunt, hæc tamen, dum in vivis erat* Co*mes* Hacon, *celebrare non ausi sunt. Feruntur, qvi cædem sancti Comitis* Magni *maximum procuraverant, pleriqve mala morte periisse.*

Miracula beati Dei amici Magni.

E*rat hoc tempore primus Episcopus in* Orcadibus Vilhialmus *& cathedra episcopalis ad templum Christi in provincia* Birgensi. *Fuit* Vilhialmus *Episcopus annis sexaginta sex; hic comitis* Magni *sanctitatem diu dubitavit, donec dignitas ejus adeo manifestaretur ut Deus eandem eo magis excrescere faceret, qvo magis experta est & ipsius miraculorum liber commemorat.*

A. D. 1110

Sudrferd Haconar jarls.

Eptir víg *Magnus* iarls tok *Hacon Pálsson* ríki allt under sic i *Orkneyium*, let hann þá alla menn ganga til eida vid sic oc trunadar þeir er ádr höfþu þionat *Magnusi* iarli; gerþiz hann þá höfþingi mikill oc hafþi álaug mikil vid vine *Magnusar* jarls þá er hönum þotti mest i moti ser verit hafa i þeirra vidskiptum. Nockorum vetrum síþarr bio *Hakon* ferd sína or landi oc for suþr til *Roms*; i þeirri ferd for hann til *Jorsala* sem siþr er til *Palmara*, sótti þangat helga doma, oc laugadiz i ánne *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til óþala sinna oc tok under sic ríki i *Orkneyium*; hann gerdiz þá stiornsamr oc fridadi vel ríki sitt; setti hann þá i *Orkneyium* ný lög þau er bondum hugnudu miklu betr enn þau er ádr höfþu verit, toku vid slíkt at vaxa vinsælder hanns, kom sva at *Orkneyingar* stunduþu ecki annat enn hafa *Hacon* at höfþingia oc hans affspríngi.

Ættar tala.

I þenna tíma er *Hakon* iarl hafþi ríki i *Orkneyium*, bió sá madr i *Dali* á *Katanesi* er *Moddan* het, göfugr madr oc vel audigr, hans dætr voro þær *Helga* oc *Frakaurk*, *Þorleif*; *Helga Maddadardotter* var frilla *Hakonar* iarls, voru þeirra syner *Haralldr*, er kalladr var hinn *Slettmáli*, enn *Ingibiörg* dotter þeirra er átti *Olafr* (h) *Bitlingr Sudreyia* kongr, *Margret* var enn dotter þeirra. *Frakaurk Maddadardotter* var gipt þeim manni er het *Liótr Nídingr* i *Suþrlandi*, oc var þeirra

(h) Littlingr. *Flat.*

Iter Hierosolymitanum Comitis Haconis.

A. D. 1110

Post *cædem Comitis* Magni Hacon Pauli *totum in* Orcadibus *regnum occupat, & omnes qvi antea comiti* Magno *paruerant ad homagium solvendum cogit, hinc præpotens, amicis Comitis* Magni *sibi ut videbatur in ipsorum commerciis maximum contrariis multum imperavit. Aliqvot exinde hyemibus peregrinationem instituit*, Romamqve *petit. In hoc itinere* Hierosolymam, *ut solent* Palmarii, *deveniens, sacras reliqvias ibidem invisit & in Jordane lotus est. Post hæc ad allodia sua redux, regno in* Orcadibus *occupato, exinde imperium dextre administrando, tranqvillam pacem conciliat; Tulit tunc novas in* Orcadibus *leges, incolis multo, qvam qvæ antea fuerant, gratiores, populari favore exinde beatior; tandem eo venit ut* Orcadenses Haconem *cum ipsius descendentibus principem retinere solum studerent.*

Genealogia.

H*ac tempestate cum Comes* Hacon *regnum in* Orcadibus *teneret habitavit* Dali *in* Katanesia Moddan, *vir nobilis & opulentus, cujus filiæ* Helga Frakaurk *&* Thorleifa; Helga Maddadi *Comitis* Haconis *erat concubina & horum filius* Haralldus *cognomine* Slettmali, *verum filia* Ingibiorga, *qvam duxit uxorem Rex* Hæbudarum Olaus Bitlingur; *habuere præterea filiam* Margaretam. Frákaurk Maddadi *filia viro cui nomen* Liotus Nídingr *in* Sudurlandia *nupsit, fuitqve horum filia* Steinvora Digra

A. D. þeirra dotter *Steinvör* hin *Digra* er átti *Þorliotr* i *Rekavík*, þeirra sonr var *Aulfer Rosta* (i) oc *Magnus* (k) *Ormr* oc *Maddan*, *Endridi* oc *Audhildr* dottir; önnr dottir *Frakarkar* var *Gudrun* er átti *Þorstein Hauldr Fiaransmunnr* þeirra son var *Þorbiörn Klerkr*. *Hakon Pálsson* átti son er *Páll* het oc var kalladr hinn *Umálgi*, hann var fályndr oc vinsæll; med þeim brædrum var ávalt fátt er þeir voxu upp. *Hakon Pálsson* var sottbitinn þar i eyionom oc þotti þat mannscaþi mikill, því at um hans daga ofanverda var fridr godr, enn bondum var grunr á um samþycki þeirra brædra.

Dráp Þorkels Fóstra.

Epter andlát *Hakonar* iarls toku syner hans ríki, oc voru þeir snemmindis usamþycker, gerduz þá brátt greiner miklar med stórmenni oc hurfu gædingar miöc i tva stadi. (l) *Haralldr* iarl jarl hellt *Katanes* af *Skota* kongi, oc var hann þar löngum, enn stundum upp i *Skotland*, átti hann þar marga frændr oc vine; þá er *Haralldr* iarl var staddr i *Sudrlandi*, kom til hans sá madr er *Sigurdr* het, oc var kalladr sun *Adalbrictz* prestz, hann var kalladr *Slember*, hann kom ofan af *Skotlandi* oc hafþi verit med (m) *David Skota* kongi oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar; *Haralldr* iarl tok vid hönum forkunnar vel, fór *Sigurdr* ut i eyiar med *Haralldi* iarli oc *Frakaurk Maddansdotter*, því at þá var andadr *Liötr Nídingr* (n) broder hennar, höfþu þær systr þá mikil landrád med *Haralde* iarli; *Sigurdr Slember* var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi

(i) *Tosta*. *Flat*. (k) annar. *Flat*. omitt. 325. (l) Hacon. 101. 102. 325. 333. (m) *Dom*. *Flat*. (n) madr. *maritus* 101. frændi, *cognatus* 325.

(Crassa) *qvam duxit* Thorliotus *de* Rekavik; *horum filius* Aulfer Rosta, Magnus, Ormus, Maddan, Endridius, *filiaqve* Audhildis. *Altera* Frakarkæ *filia fuit* Gudruna *uxor* Thorsteinis Haulldi Fiaransmunni, *horum filius erat* Thorbiön Klerkr. Hacon Pauli *filium habuit* Paulum *cognomento* Mutum, erat ei paucorum cura, *ast favor insignis. Inter fratres, dum educabantur, simultas jugiter coaluit.* Hacon Pauli *in insulis morbo exstinctus est, qvod magnum reputabatur detrimentum, pace enim tranqvilla postremis ejus diebus fruebantur, incolæ autem de fratrum concordia dubitabant.* A. D.

Cædes Thorkelis Fostrii.

P*ost mortem comitis* Haconis, *ipsius filii regnum capescunt &, qvoniam cito discordes, ditionem inter se in duas partes æqvales dividunt. Dissidiis tunc celeriter inter magnates ortis, optimates duabus partibus valde adhærebant. Comes* Hacon Katanesum *regis* Skotiæ *venia retinebat, ibidemqve sæpe, interdum vero in* Scotia, *numerosos enim ibidem habebat amicos, sedebat. Comitem* Haralldum *forte in* Sudrlandia *constitutum, vir nomine* Sigurdus, *dictus esse filius sacerdotis* Adalbricti, *cognomine* Slember, *convenit, qvi de* Scotia *descenderat, apud* Davidem *regem* Scotiæ *antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipso humanissime exceptus, &* Frakaurk Moddani *filia, tum enim frater ipsius* Liotus Nidingus *mortuus fuit, in insulas seqvebantur, participarunt tum multum moderandam cum* Haralldo *ditionem sorores, qvorum singulorum amore suffultum* Sigurdum Slemberem, Audhildis

A. D. fylgdi hönom *Audhildr* dottir *Thorleifar* Moddansdottur, er fíþan átti *Hácon Kló*; *Audhildi* hafþi átta *Eirikr Stræta*, þeirra fon het *Eirikr Slagbellir*. Þá er þau komu ut í eyiar *Frakaurk* oc *Sigurdr*, geriz fveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi iarla at fer vini fína fem flefta, enn þeir voru kærazter *Páli* iarli *Sigurþr* á *Veftnefi* er átti *Ingibiörgu* hina tignu frændkonu iarlanna, oc *Þorkell Sumarliþafon*, er jafnan var med *Pále* iarle oc var kalladr *Foftri*, hann var frændi *Magnus* iarls hins helga, oc var manna vinfælztr, virdu fva viner jarls at *Þorkell* mundi þá fízt fpara til deilu fyrer fakir harma þeirra fem hann hafþi bedit af *Hákone* iarle födr þeirra; þeffu kom fva at þeir *Haralldr* iarl oc *Sigurþr Slember* geordu til *Þorkels Foftra* oc drápu hann, enn er þat fpurþi *Páll* iarl, let hann fer allmiöc mislíka oc fafnadi þegar liþi at fer, enn er þefs urdu vífir viner þeirra beggia, foru menn á millum oc leitudu um fætter, áttu þá aller lut í at þeir fkyldu fættaz; *Páll* iarl var fva ræidr at hann vill ecki fættaz nema þeir menn aller veri brott gerfer er at víginu höfþu verit, enn med því at bondum þotti ftor mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir fkyldu fátter verþa, kom þvi fo at *Sigurþr* var brottgeorr or eyionom oc þeir menn allir er *Páli* iarli þotti meft fakader um verk þetta. *Haralldr* iarl hellt upp botum eptir víg *Þorkels*, þat var oc mælt i fætt þeffi at batna fkylde frendfemi þeirra, oc fkyldu þeir vera báder famt um jul oc allar hinar ftærftu hátíder. *Sigurþr Slember* fór brott or *Orkneyium* oc upp i *Skotland* oc dvaldiz þar um hríd med (o) *Melkolmi Skota* kongi i godu yfirlæti, þotti hann þar hinn mefti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþrottum, dvaldiz hann um hríd i *Skotlandi* ádr hann fór ut i *Jorfala* heim.

Haralldr

(o) Melkolfvi. *Flat.*

filia Thorleifæ Moddani, *quæ postea nupsit* Haconi Kló, *tum* A. D.
seqvebatur. Audhildem *uxorem habuerat* Eiricus Slagbellir. *Cum in insulas venirent* Frákaurk & Sigurdus, *crebro in factiones itum est, utroqve comite amicos qvam plurimos arcessente. Dilectissimi autem fuere comiti* Paulo Sigurdus *de* Vestneso, *qvi uxorem habuit* Ingibiörgam Tignam *Comitum consangvineam*, & Thorkell Sumarlidi, *qvi jugiter Comiti adhæsit*, Fostri *vocatus; erat iste Comitis* Magni *sancti cognatus, amicisqve beatissimus. Comitis amici* Thorkelem *tum jurgiis, doloris a Comite* Hacone *ipsorum patre percepti causa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit ut Comes* Haralldus & Sigurdus Slember Thorkelem *adoriundo occiderent, qvod exqvisitum Comiti* Paulo *admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de eo certiores utriusqve amici reconciliando intercedebant, omnes ut in concordiam reducerentur consortes; Comes* Paulus *adeo iras erat ut, nisi omnes qvi cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret; cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes ut pacem sancirent verba precaria addebant, unde* Sigurdus, *cum omnibus qvi in procuranda cæde rei comiti videbantur, ex* Orcadibus *relegatus est. Comes* Haraldus *cædem* Thorkelis *reparabat. In conventu etiam cautum fuit ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa qvæcunqve festa cohabitarent.* Sigurdus Slembidiakn, *relictis Orcadibus, sursum in* Scotiam *delatus, aliqvamdiu apud Regem* Scotiæ Melkolfum *moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse æstimatur, antequam in* Palæstinam *iter susciperet*.

Co-

A. D.

Haralldr jarl drepinn af Galldri.

Þat var um daga þeirra brædra at þeir skyldu taka veizlu i *Orfiöru* at bui *Haralld*s jarls oc skyldi hann þá kostnadi uppi hallda þau jól af beggia þeirra hendi, var hann þar þá í vidbúnadi miklum oc starfi; þær systr voru þar *Frakaurk* oc *Helga* med jarli, oc sátu þær í litilli stofu at saumum sínum; *Haralldr* jarl (c) sat i stofu þar er þær sátu fystr á þverum palli oc hann sá línklædi á millum þeirra nísaumat, hvítt sem drift, jarl tok upp klædit oc sá at þat var vída gullsaumat; jarl spyrr, hverr á gersemi þessa; *Frakaurk* svarar, þat er ætlat *Páli* brodr þínum; hví vandi þer honum sva miöc klæþi; hann var nýstadinn upp oc var i skyrtu oc línbrókum, oc hafþi kastat mötli á herdar ser, hann kastadi af ser mötlinum oc rakti í sundr klædit; modir hans þreif til, oc bat hann ecki öfunda þott brodir hans eigi god klæþi; iarl hnycker af henni oc biozt til í at fara, þá hnykti *Frakaurk* af ser falldinum oc reitti sic, kvat þar vid liggía líf hans ef hann færi i klædit; þær gretu þá bádar miöc, iarl fór í æi at siþr, oc let falla ofan um sic, enn jafnskiott sem klædit hrundi ofan um hann, kom hrollr i hörund hönum, oc brátt fylgdi þar verkr mikill, oc af því lagdiz iarl i reckiu oc lá skamma ríd ádr hann andadiz, þotti þat vinum hans skadi mikill, þegar eptir hans andlat tok *Páll* brodir hans ríke allt med samþycke allra bænda; *Páll* iarl virdi sva sem þær hefþi hönum ætlat gersemi þessa sem *Haralldr* iarl hafþi ísarit, oc fyrer þær sakir vildi

(p) geck. *ingressus est.* 101. 102. 333. 325.

Comes Haralldus Magiæ ope interfectus est.

A.D. 1110

Accidit forte tempore fratrum ut convivium Orfiöræ, *quod prædium erat Comitis* Haralldi, *qvi pro utriusqve eorum parte impensas per festum julense præsens faceret, unde apparatui eximio & labori incumbebat, destinaretur. Degebant apud comitem ibidem sorores & in parvo qvodam triclinio sarturæ operantes considebant, comes* Haralldus *in eodem sedebat, ubi istæ in scamno transverso; linteam vestem, recens sutam, nivei prorsus coloris collocari animadvertit, &, assumtam, auro passim distingvi aspicit; interroganti qvinam rem istam pretiosam possideret, respondet* Frákaurk; *destinata est fratri tuo* Paulo; *cur, ait comes, tanta industria vestes ejus elaboratis; non æqve magnam in meis sarciendis operam collocatis. Surrexerat recens, & indusio nec non femoralibus linteis amictus, in humeros pallium injecerat, qvo abjecto, vestem replicantem, mater arripit & rogat ne invideat qvamvis frater ejus pretiosas vestes possideat; comite pallium qvod induturus erat celeriter arripiente,* Frakaurk *peplum exuit & se confricat, dicens ipsius vitam perdi si vestem induat, utraqve sororum lacrymas fundente; Comes nihilominus vestem induit & per membra decidere facit, qvam cito autem demittebatur, cutem ipsius horror cepit & celeriter tantus dolor secutus est, ut lecto affixus brevi moreretur, qvod amici magnum reputavere detrimentum. Post mortem ipsius frater* Paulus *totum regnum, omnium incolarum consensu, statim occupat, qvi sorores sibi vestem pretiosam, qvam induerat Comes* Haralldus, *destinasse æstimabat, ipsarum*

A. D. vildi iarl ecki vister þeirra i *Orkneyium*, foru þær i brott or eyionom med allt skulldalid sitt oc fyrst á *Katanes* oc þadan upp i (q) *Skotland* til búa þeirra er *Frakaurk* átti þar; þar fæddiz upp med henni *Erlendr* son hennar medann hann var ýngstr, þar fæddiz oc upp *Ölver Rosta* or *Rekavik* oc (r) *Steinny* dotter *Frakarkar*; *Aulver* var manna mestr, ramr at afli, oc uppivödslu madr mikill, vígamadr enn mesti; þar fæddiz upp *Þorbiörn Klerkr*, son *Þorsteins Hauldz*; (s) þar fæddiz oc upp *Margret* dotter *Hakonar* iarls, oc *Helga Moddans* dotter oc *Eirikr Slagbellir*; þesser voru aller ættstorer menn oc mikler fyrer ser, oc þottuz aller eiga mikit tilkall til ríkis i *Orkneyium*; þeir voru brædr *Frákarkar Magnus* hinn *Orsi* oc *Ottar* (t) í *Þorsey*, hann var gausugr madr.

Frá Páli jarli.

Páll iarl red þá *Orkneyium* oc var all vinsæll, hann' var all fámálugr, ecki taladr á þíngum, let miöc adra ráda ríkinu med ser, hann var hógværr oc dæll i öllu vit folkit, milldr af fe oc spardi enga luti vid vine sína, hann var úherskárr oc sat miöc i kyrsæti; þá var i *Orkneyium* mart göfugra manna þeirra er komner voru af iarla ættum. Þá bió á *Vestnesi* i *Hrossey* göfugr madr er *Sigurþr* heiter, hann átti *Ingibiörgu* hina *Tignu*, enn modir hennar var *Herborg* dotter *Páls Þorfinnz* sunar, þeirra syner voru *Brynjolfr* oc *Hakon Pik*, þeir voru allir gæþingar *Páls* iarls; þá voru syner *Hávards Gunnasonar* enn gædingar *Páls* iarls, oc *Hakon Kló*, sva *Þorsteinn*

(q) Sudrland. 325. (r) Steinvör 333. 325. (s) oc *Gudrunar* dottur Frákarkar. 325. (t) jarl. *addit Flat.* 101. 102. jarl i Þiorsá. 325.

eapropter in Orcadibus *mansionem recusans. Hinc ex insulis, cum omnibus suis necessariis, discedunt, primum in* Katanesiam, *deinde in* Scotiam *sursum in prædia quæ possidebat* Frakaurk; *hæc secum, dum tenellus erat, ibidem educavit filium* Erlendum. *Nutritus est etiam ibidem* Aulfer Rosta *filius* Thorlioti *de* Rekavik, *&* Steinya *filia* Fraukarkæ. Aulfer *statura erat plus quam justa, robustus, seditiosus, & militiæ peritissimus. Educatus est ibi* Thorbiörn Klerkus *filius* Thorsteini Hauldi. *Educata etiam ibi* Margareta *Comitis* Haconis *filia,* Helga Moddani, *&* Erikus Slagbellir; *hi omnes nobili genere oriundi & viri magni regnum in* Orcadibus *retinendi jus habere videbantur. Fratres fuere* Frákarkæ Magnus Örfius *&* Ottar *in* Thorsöa, *vir nobilis.* A. D.

De Comite Paulo.

P*ræerat tunc Comes* Paulus Orcadibus, *amicis admodum beatus, pauciloqvus valde, in conventibus taciturnus, alios magna ex parte regnum secum administrare fecit, humanus, erga populum commodus, liberalis, non erant qvibus erga amicos parceret, piraticæ neqvaqvam obnoxius, qvietus residebat. Extitit eo tempore in* Orcadibus *virorum nobilium, qvi ex comitum stirpe descenderant, multitudo. Habitavit tunc* Vestnesi *in* Hrosseia *vir nobilis nomine* Sigurdus, *qvi* Ingibiörgam Tignam *uxorem habebat, filiam* Herborgæ *Comitis* Pauli Thorfinni *filii; horum filii* Brinjulfus *&* Hacon Pik; *omnes Comitis* Pauli *erant optimates. Fuere præterea Comitis* Pauli *optimates* Havardi Gunnaris *filii* Hacon Kló, *dein* Thor-

T 2 steinn

A. D. *steinn* oc *Dufniall*, moder þeirra var *Bergliot*, enn hennar moder *Ragnhilldr* dotter *Páls* iarls; (u) *Erlingr* het madr er bió á (v) *Katanesi*, hann atti fiora sonu oc alla vel menta; *Olafr* het madr (x) er bió á *Gareksey*, annat bú átti hann i *Dungalsbæ* á *Katanesi*; *Olafr* var it mesta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af *Páli* iarli. (y) *Asleif* het kona, (z) hon var vitr oc ættstor oc hin mesta fyrer ser; *Valþiofr* het son (a) hennar, annar *Sveinn*, þridi *Gunni*, aller voro þeir vel menter, *Ingigerdr* het syster þeirra. *Sigurdr Jarlsmágr* átti *Þoru* modr *Magnus* jarls, þeirra son var *Hacon Karl*, þeir fedgar voro höfþingiar mikler. I *Rinarsey* bió su kona er *Ragna* het, *Þorsteinn* het sun hennar, gilldr madr fyrer ser. (b) *Kugi* het bondi er bió i *Vestrey*; vitr madr oc audigr á (c) *Gefsisnesi*. *Helgi* het bondi er bio i *Vestrey* i þorpi því er þar er. *Þorkell* (d) *Fletta* bió i *Vestrey* (e) udæll oc mikilhæfr, *Þorsteinn* oc *Haflidi* voro (f) uvinsæler menn. I *Sviney* á *Petlandsfyrde* bió felitill madr, hans syner voru þeir *Asbiörn* oc (g) *Murgardr*, hiner vaskligztu menn. I *Fridarey* bió sá madr er *Dagfinnr* het. *Þorsteinn* het madr er bio á *Flugunesi* i *Hrossey*, hanns syner voro þeir *Þorsteinn Krokauga* oc (h) *Blíann*, þeir voro udelir menn. *Jatvör* dotter *Erlendz* iarls bió á *Knarrarstödum* oc *Borgar* son hennar, þau voru helldr uvinsæl. *Jon Vængr* bio i *Háey* á *Upplandi*. *Rikgardr* (i) bio at *Breckum* i *Streaumsey*, þeir voru uríker menn

(u) Erlendr. 325. (v) Tannskárunesi i Hrossey. 333. 325. (x) oc var Hrolfsson *add.* 325. (y) Alleif. *Flat.* (z) hans, *uxor ejus.* 325. (a) þeirra, *eorum* 325. (b) Kuggi. *Flat.* Hugi. 325. (c) Reppisnesi. 325. (d) *Flat.*. 325. (e) ei. 333. (f) vinsæler. *Flat.* syner hans uvinsæler. 325. (g) Murgadr. 101. 102. 325. *Flat.* Margadr. (h) *Liliann. Flat.* (i) broder hans, *frater ejus.* 325.

steinn & Dufniall; *horum mater erat* Bergliot, *cujus mater* Ragnhildis *Comitis* Pauli *filia.* Erlingus *nomen erat viro qvi in* Katanefo *habitavit, huic filii qvatuor, finguli artibus bene imbuti.* Olaus *nomen erat viro* Gareksöæ *habitanti, qvi alteram villicationem* Dungulsbæi *in* Katanefo *habebat; erat* Olaus, *vir admodum violentus, & magno honore a Comite* Paulo *habitus; Fæmina nomen erat* Asleifa, *qvæ claro etiam genere orta, magnitudinem præ se ferebat, filium habebebat* Walthiofum, *fecundum* Sveinem, *tertium Gunnium, omnes artibus probe inftructos; horum foror fuit* Ingigerda. Sigurdus *Comitis affinis* Thoram *Comitis* Magni *matrem uxorem habebat, horum filius* Hacon Karl; *Fuere ambo pater & filius clari magnates. Habitabat* Rinarsöæ *fæmina nomine* Ragna, *cujus filius* Thorfteinn, *magnitudinem oftentavit.* Kugius *nomen erat colono, qvi in* Veftureyia Gefsisnefi *habitabat, vir fapiens & dives.* Helgius *nomen erat villico qvi in oppido qvod in* Veftreya *eft, habitabat.* Thorkell Fletta *in* Veftreya *habitabat, protervus & arrogans, filii ejus* Thorfteinn & Haflidius *homines erant non populares. In* Svineya *finus* Petlandici *habitavit vir pauper, ejus filii* Asbiörn & Margadus *fortitudinem confpicuam præ fe ferebant. In* Fridaröa *vir nomine* Dagfinnus *fedebat.* Thorfteinn *nomen erat viro qvi* Flugunefum *in* Hrofsöa *incolebat, hujus filii erant* Tkorfteinn Krókauga & Blian, *homines protervi.* Jatvora *Comitis* Erlendi *filia* Knararftadis *cum filio* Borgare *habitabat; hi populari favore admodum carebant.* Jon Wængur Upplandiæ *in* Háeia habitabant. Richardus Brekkis *in* Strömsöa; *erant non divites, &* Olai Hrolfi *filii cognati.* A. D.

T 3 Grim-

A. D. menn oc frændr *Olafs Hrolfssunar*; *Grimkell* het madr er bió á *Glettunesi*; þesser menn aller koma vid söguna síþarr.

Frá Kala er síþan vard jarl.

K*olr* sat at buum sínum á *Ogdum* oc var allra manna vitrastr, hann fór ecki til *Orkneyia; Kolr* var spekingr mikill; *Kali* son hans vox þar upp, oc var hinn efniligázti madr, medalmadr vexti, kominn vel á sic, limadr manna bezt, liósjarpr á hárs lit, manna lítilaztr oc vinsælaztr, oc atgiörfis madr mikill; hann orti vísu þessa:

Tafl em ec aurr at efla,
íþrottir kann ec níu,
týne ec traulla runum,
tíd er bok oc smíþer,
skrída kann ec á skídum,
skýt ec oc ræ sva at nýter,
hvart tveggia kann ec at higgia
harpslátt oc bragþáttu.

Kali var jafnan med *Sölmunde* frænda sínum, syne *Sigurdar Sneisar*, hann var gialldkeri i *Tunsbergi* oc átti bú á *Austr-Ögþum*, hann var höfþinge oc hafdi sveit mikla um sic. (k)

Af

(k) Þeir voru miök jafnalldra frændur, *cognati ætatis admodum æqvalis erant. add.* 325.

Grimkell *nomen erat viro* Glettunesi *habitanti. Hi omnes* A. D.
infra in historia commemorandi.

De Kalio qvi deinde Comes evasit.

Kolus *sapientia præ aliis clarus*, Agdis *sedens, res domesticas administrabat & in* Orcades *se non conferebat.* Kalius *ipsius filius optimæ spei, ibidem adolevit, vir statura justa, corporis habitu conspicuus, membris præ aliis concinnis, crinibus subfuscis, humanitate, populari favore nec non corporis exercitiis insignis; seqventem composuit cantilenam:*

In alea instauranda sum alacer,
artes novem calleo,
vix dedisco caracteres Runicos,
freqvens est mihi liber & ars fabrilis,
xylosoleis vehi possum,
jaculor & remigo ut sit utile;
utrumqve, ni fallor, teneo
chitarizandi artem & rythmorum fectiones.

Kallius *jugiter apud cognatum suum* Sölmundum Sigurdi Snesii *filium commorabatur; Qvæstor fuit* Tunsbergi, *&* Austur-Agdis *villicationem habuit, ingenti; e numero enim magnatum, cohorte stipatus.*

De

A.D.

Af Kali oc Gilla Krist.

Þá var *Kali* XV. vetra er hann fór med kaupmönnum vestr til *Einglands* oc hafþi godann kaupeyri; þeir heldu til þess kaupstadar er *Grimsbær* heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc *Orkneyium*, af *Skotlandi* oc *Suþreyium*, þar fann *Kali* þann mann er nefndiz *Gilla Kristr*, hann spurdi margs af *Noregi* oc taladi flest vid *Kala* oc gerdiz þar felagskapr; hann seger *Kala* i trunadi at hann het *Haralldr* oc var son *Magnus Berbeins*, enn (l) moder hans var i *Suþrey*, fretter hann þá *Kala*, hvorsu honom mundi fagnat i *Noregi* ef hann kæmi þar? *Kali* segir at honom þotti líkligr *Sigurdr* kongr til at fagna honom vel, ef ecki spillti adrer um. Þeir *Gilla-Kristr* oc *Kali* skiptuz giöfum vit at skilnadi oc het hvor öþrum sinne vinattu fullkominne hvar sem fundi þeirra bæri saman. (m)

Frá þeim Kala oc Jóne.

Epter þat fór *Kali* vestan á hinu sama skipi oc komu utan at *Ögdum* oc heldu þadan til *Biörgyniar*, þá qvad hann vísu:

Vær höfum vadnar leirur
vikr fimm megin grimmar,
saurs er ei vant þar er vorum
vidr i *Grimsbæ* midium

nu

(l) modur ætt hans var i Sudreyium, enn sum á Irlande, *pars generis ejus materni in Sudreyis pars in Hibernia erat. add.* 325. (m) enn ecki sagdi Gilli-Kristr þar fleirum trunat sinn. *add.* 325. *non autem pluribus sua secreta ibi confidit. add.* 325.

De Kalio & Gilla-Krift.

A. D.

Kalius *qvindecim annos natus erat cum mercatores occidentem verfus in* Angliam, *bonis inftructus mercibus*, *comitaretur*, *in emporium qvod* Grimsbær *audit tendentes; huc ingens e* Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis *confluxit multitudo. Convenit ibidem* Kalius *virum qvendam qvi* Gilla-Kriftus *appellabatur; hic multa de* Norvegia *follicitabat*, *plurima cum* Kalio *conferens*, *qvod crebro anfam præbuit confortio; dixit* Kalio, *fub fide filentii*, Haralldum *nominari filiumqve* Magni Nudipedis, *matrem vero in* Sudreya *effe. Interroganti*, *qvali gaudio fi forte in* Norvegiam *veniret incolæ ipfum forent excepturi*, refpondet Kalius, *verifimilem videri Regem* Sigurdum, *qvo magis ipfum humaniter excipiat*, *modo alii non corrumperent.* Gilla-Kriftus & Kalius *dona ante difceffum mutuabantur*, *plenam amicitiam*, *ubicunqve in futurum eos convenire contingeret*, *invicem promittentes.*

De Kalio & Jona.

Kalius *poftea eadem nave revehitur;* Agdis *primum allapfi*, *inde* Bergas *tendunt. Cantilenam tunc proferebat.*

Pervafimus loca argillofa,
qvinqve hebdomades admodum crudeles,
non deeft lutum ubi eramus
manentes in medio Grimsbæi.

U

Nunc

A. D.

nu er þar mars af mýri
megen kátliga látum
branda elg á bylgior
Biörgyniar til dynia.

Enn er þeir komu til byiarins var þar fiölmenni mikit bædi nordan or landi oc sunnann, oc fiölmenni mikit af ödrum löndum er þangat höfþu flutt gæzku mikla; gengu þeir skipveriar i skítninga at skemta ser; *Kali* var skartzmadr mikill oc hafþi sundrgerder miklar er hann var nýkominn af *Eingland*i, fanz honum þá mikit um sic oc mörgum ödrum þvi at hann var godrar ættar oc sealfr vel mentr, enn i þessum skítningi er hann drack var einn (k) madr er *Jon* het oc var *Petursson Serkssonar* or *Sogni*, hann var þá lendr madr; moder hans het *Helga* dotter *Háreks* af (l) *Sætrum*; *Jon* var áburdar madr mikill; *Unnr* het göfug husfreyia er gardinn átti þann er þeir drucku í, gerdiz þá med þeim *Joni* oc *Kala* felagskapr oc skildu med kærleikum, for þá *Jon* heim til búa sinna (m) enn *Kali* for austr á *Agder* til födr síns *Kols* oc var löngum med *Sölmunde* frænda sínum, geck sva fram nockr misseri at *Kali* var á sumrum i kaupferdum enn heima á vetrum edr med *Sölmunde*.

Kali for i Dolls helli.

Þat var aitt sumar at *Kali* hafþi farit vestr til *Þrándheims*, hann lá vedrfastr i ey þeirre er *Dolls* heiter, i eyunne var hellir er kalladr var *Dollshellir*, var þar köllut fevan, þeir kaup-

(k) göfugr madr ungr, *juvenis nobilis*. 325. (l) Sanxum. idem. (m) Sudr i Sogn. *add. idem.*

Nunc ita est; ex alto maris
admodum læti facimus
navem per fluctus
Bergas *repente deferri.* A. D.

Cum autem in oppidum venirent, ingens & de boreali & australi regionis plaga, nec non exterranea, quæ lautam ad vexerat annonam, eodem multitudo confluerat. Nautæ joci ergo cauponas adeunt. Kalius, *nuper ex* Anglia *redux, splendidis admodum vestibus usus est, pompam affectavit, & se, cum multis aliis, extulit, ex clara enim erat familia, ipseqve artibus probe instructus. In caupona autem ubi potabat, vir qvidam nomine* Jonas Petri *filius* Serksonii *de* Sognia *Regis ferdatarius erat, matri ejus nomen fuit* Helga Hareci *ex* Satira. Jonas *pompæ admodum deditus erat.* Unnur *nomen erat matri familias nobili, qvæ domicilium, in qvo potabant, possidebat. Coaluit tum inter* Kalium *&* Jonam *socialis amicitia, qva non violata, ab invicem discessere,* Jona *domum ad prædia sua redeunte,* Kalio *autem orientem versus* Agdis *patrem conveniente.* Kalius *etiam apud cognatum suum* Sölmundum *morabatur. Processit ita annos aliqvot ut* Kalius *æstivo tempore mercaturæ vacaret, hyemali autem domi vel apud* Sölmundum *remaneret.*

Kalius antrum Dollii invisit.

Kalius *forte aliqva æstate occidentem versus in* Thrandiam *profectus fuerat; in insula qvæ* Dolls, *ibi autem antrum* Dollianum *audit, ubi vulgaris spes erat pecuniarum, adversa tempestate*

A. D. kaupmenn gengu til oc geingu i hellinn oc höfþu þar hitt et mesta torfære, komu at þar er vatn var um þverann hellinn, oc treystiz eingi yfer at leggia nema *Kali* oc madr er *Havardr* het huskarl *Sölmundar*, oc lögduz yfer vatnit oc höfþu snæri á medal sín, *Kali* lagdiz oc hafþi elldskídi i hende oc elldzvirki medal herda, komu á land, þar var braunott oc ódaunan mikil, fengu þeir varla tendrat liósit, þá ræddi *Kali* um at þeir munde ei lengra fara oc gerdu þar vördu til minnis; þá kvad *Kali* vísu:

Her hefi ec háfann reistann
hardgediodom varda,
Dolls i döckum helli,
draugs, leita ec sva bauga,
ecki veit hve ýta
unnskíþa ferr síþann
langa braut oc liota
leiþ yfer vatnit breida.

Eptir þat hurfu þeir aptr oc komu heilir til manna sinna, oc er ecki getit um ferder þeirra at til tíþinda yrdi annat, oc er þeir koma til *Biörgyniar*, þá for *Kali* í saumu skíting til *Unnar* husfreyiu, þar var oc *Jon Petursson* oc heimamadr hans sá er *Brynjolfr* het; mart var þar annarra manna, þótt her se æi nefnder.

Fra

impeditus detinebatur. Mercatores, itinere suscepto, antrum A. D.
ingrediuntur, obviam ibi summam viæ difficultatem, stagnum nempe per transversum antrum, offendentes, cujus transeundi periculo, præter Kalium, *&* *virum nomine* Havardum, *qui* Sölmundi *erat domesticus, se exponere nemo eorum ausus est; hi, aqvæ se committentes, funem inter se retinebant.* Kalius *ingressus, ignita manu tenebat cremia, igniario in humeris collocato, locus, in qvem superato stagno devenere, salebrosus erat & valde fætidus, lumen accendere vix potuere; tum* Kalius *eos non longius progressuros fore asserit. In memoriam metam lapideam erigunt,* Kalio *interim seqventem stropham addente*:

Hic altam exstruxi
Viris audacibus struem lapideam,
Dolli *nigro in antro;*
manium ita qvero annulos (ɔ: *pecunias*).
incertum est qvis virorum
navibus eat exinde
longam semitam & fædam
viam, per aqvam vastam.

Post hæc reversi, ad suos incolumes redeunt, plura autem in itinere eorum memorabilia obtigisse non commemorantur. Cum Bergas *venirent,* Kalius *eandem, qvam prius, apud matronam* Unnuram, *cauponam petit. Erat ibi etiam* Jonas Petri *cum ipsius domestico, cui nomen* Brinjulfus. *Multi confluxerant illuc alii, qvamvis heic non nominentur.*

Á. D.

Frá Hávardi oc Brynjolfi.

Þat var eitt kvelld er þeir *Jon* oc *Kali* voru geingner at ſofa, enn margir menn ſátu eptir oc drucku, var mart talat, menn voru druckner, oc kom þar at ræt var um mannjöfnut oc þat hverir göfgaztir væri lendra manna i *Noregi*, ſlutti *Brynjolfr* þat at *Jon Petrsſon* veri beſt mannadr oc æztborinn af hinum yngrum mönnum fyrer ſunnan *Stad*, enn *Hávardr* felagi *Kala* taladi til *Sölmundar* oc ſegir hann at eingu verr mentann enn *Jon* kalladi at *Vikveriar* mundi hann meira virda enn *Jon*, her af gerdiz deila mikil oc er ölir mælti med þeim, þá vard ecki betr ſtilt enn ſva at *Hávardr* liop upp oc feck tre eitt oc lýstr þvi í höfut *Brynjolfi* ſva at hann fell i uvit, oc toku menn til hans, enn *Hávardr* var i brott ſkotit oc á fund *Kala* oc ſendi hann [illegible] ſudr til *Akvidra*, til preſtz þeſs er *Rikgardr* het oc berr hönom ord mín til at hann taki vid þer þángat til er ec kem [illegible]; *Kali* feck hönum mann til fylgdar oc réa [illegible] *Græningiaſundz*, þá mælti *Hávardr* vid förunaut [illegible] erum ver komnir or hundahliódi oc manom vid nu [illegible] ockr oc leggiaz nidr til ſvefns. Nu er þá til at taka er *Brynjolfr* vitkadiz oc var hönom fylgt á fund *Jons*, oc ſegir hönom allann þenna atburd oc þat at manninum var i brott ſkotit; *Jon* gat ſtrax til *Hávardz*, oc let taka rodrar ſkutu oc voru þar á tíu menn, oc var *Brynjolfr* fyrer þeim, röu ſidan ſudr þar til er þeir koma til *Græningiaſundz*, var þá liost af degi, þá ſiá þeir at ſkip li fyrer þeim á ſtrumme, oc má vera, ſeger *Brynjolfr*, at þeir kunni nockut at ſegia

trá

(e) [illegible] 101. 325.

De Havardo & Brinjulfo.

A. D.

Accidit vespere qvodam, postqvam Jonas & Kalius *somno se dederant, multis potando adhuc considentibus, ut varia loqverentur, inebriati; eo tandem venit ut de virili comparatione, qvinam præfectorum in* Norvegia *nobilissimi æstimandi essent, conferrent; contendit* Brinjulfus Jonam Petri *& artium & generis nobilitate reliqvos juniores viros e meridie* Stadii *antecellere;* Havardus *autem* Kalii *socius,* Sölmundum *allocutus, dicit ipsum* Jona *nullis artibus inferiorem, addens,* Vicenses *eum* Jonæ *prælaturos; hinc contentionem ortam & cereviciis promotam, impedire neqviverunt, unde* Havardus *repente surgens, fuste arrepto, caput* Brinjulfi *tanto ictu percutit ut in animi deliqvium incideret, ab adstantibus statim erectus;* Havardus *autem cito subductus, ad* Kalium *mittitur, qvi eum austrum versus Alvidram ad pastorem nomine* Rikgardum *ablegat; Refer, inqvit* Kalius, *ipsi verba mea commendatitia, ut te donec domum venero excipiat.* Havardus *cum itineris duce, qvem ipsi tradebat* Kalius, *cum* Græningiasund *usqve remigassent, Comitem suum his affatur; Canum jam latratum effugimus, unde qvieti somnoqve nos jam daturi delitescemus. Jam ad id redeundum, ubi* Brinjulfus *linqventem prius animum revocat, &, ad* Jonam *deductus, ipsi hunc casum exponit, adjecto, reum & clanculum & repente subductum esse;* Jonas *ubi* Havardus *esset recte conjiciens, in assumtum phaselum actuarium decem homines constituit,* Brinjulfo *ducem agente; hi austrum versus, qvo usqve in* Græningiasundum *primo diluculo devenere, remigantes, navem in littore sibi obviam conspiciunt; Fortassis, ait* Brinjulfus, *aliqvid de* Havardo *ejusqve socio narrare*

qveant

A. D. frá þeim *Hávardi*, gengu þeir upp oc fundu þá, voru þeir *Hávardr* þá nývaknader; *Brynjólfr* berr þegar vopn á þá oc voru þeir þar vegner báder felagar, oc fóru nu med þesse tídende aptr til bíarins oc segir *Joni*, oc epter þetta vissi allr bæiar lydrinn, *Kali* let ser miöc misbodit í vígum þessum, oc er menn fóru i mille þeirra *Jóns*, segir *Jón* at at hann vill at *Kali* dæmi þat er hönom þotti ser misbodit, þar skyldi fyrer utan kongs rettr oc ádilar máls, oc tóku þeir *Kali* þenna kost, enn þó voru enger kærleikar med þeim þadan i frá; for *Kali* heim epter þenna atburd, oc er þeir fedgar finnaz, segir *Kali* fra tiþindum þessum oc mála lyktum; þá segir *Kolr*: undarliga þotti mer þer synaz er þu tokt nockora sætt fyrr enn *Sölmundr* vissi, þycki mer þu vant vid kominn oc mega litinn lut i eiga nema leita um sætter, oc ecki mundi *Sölmundr* sva gera ef þinn huskarl veri drepinn (o); *Kali* svarar: þetta mun vera sannmæli fader at ec mun hafa skiott álitit, oc varttu fiarri at kenna mer rádinn, mun þat opt synaz at ec er ecke jafn diup (p) vitr sem þu, enn ec hugtáda at *Sölmundr* væri ecki sinum sóma at nær, þott ec neytta þeim at mer veri boþinn; kalla ec yckr *Sölmundi* ecki svívirþing i at hafa einsöþum fyrer yckarn málalut ef hann býdr yckr, enn eke er mer á hvert til þarf at taka, enn vandalaust kalla ec mer vid *Brynjólf* meþann ec hefer engum ummælum upplokit oc vit engu fe tekit; mart tóludu þeir fedgar þar um, oc þotti sinn veg hvarom þeirra, sendu þeir síþan menn at segia *Sölmunda* þesse tidinde.

Frá

(o) oc hans skipveri, quæ verba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *Flat.*

qveant. Exſcendunt, reperiuntqve nuper expergefactos, &, D. A. Brinjulfo *ſtatim iis arma inferente, ſociorum utrumqve occidunt, in oppidum poſtea revertendo, qvæ geſta erant,* Brinjufo *exponunt; omnibus exinde oppidanis nota.* Kalium, *qui his cædibus admodum lædi ſibi videbatur, &* Jonam, *cum aliqui intercedent, ille qvæ contraria reputaret,* Kalii *arbitrio, jure majeſtatico nec non legitimis cauſæ actoribus exceptis, committit, conditionem acceptanti. Nulla autem amicitia exinde inter eos valuit. Poſt hæc* Kalius *domum delatus, patri caſum cauſæqve exitum narrat, cui* Kolus, *mirum, inqvit, mihi videtur, qvod ullam transactionem inſcio* Sölmundo *acceptares; videtur mihi tibi caute agendum, nec te niſi in transactione impetranda participare licere;* Sölmundus *ita non acturus foret ſi domeſticus ipſius occiſus fuiſſet. Reſpondet* Kalius: *pater! hoc verum erit, qvod ego celeriter nimis perpenderim; aſt procul eras qvi mihi conſilia ſuggereres; ſæpe erit, qvod ego non tam alte radicatæ qvam tu ſapientiæ videar, cogitabam autem* Sölmundum *ſuo honori non propiorem qvamvis ego mihi oblatum recuſarem; vobis,* Sölmundo *& tibi, non dedecus reputo, qvamvis cauſa à vobis perſeqvenda, veſtro, ſi offerat, committatur arbitrio, in dubium autem revoco num eo veniat; Verum a* Brinjulfo *pendere neqvaqvam mihi videor qvamdiu nec conditiones ullas propoſui nec pecuniam accepi. Conferunt de his multa pater & filius, diverſo prorſus arbitrio, nuntios qvi* Sölmundo *nova referrent ablegantes.*

A. D.

Frá Jóni oc Sölmundi.

Eptir þat funduz þeir *Sölmundr* oc þeir fedgar, villdi *Kolr* at menn væri sender til *Jons* at leita um sætter, enn *Sölmundr* oc *Hallvardr* brodir *Hávardz* villdu ecke annat enn mannhefnder oc kalla ufallit at bidia sátta, enn þó var þat ráda tekit sem *Kolr* villdi med því moti at *Kolr* het at skiliaz ecki fyrre vid þessi mál enn *Sölmundr* hefþi sinn sóma, skyldi oc *Kolr* öll rád fyrer gera; enn er sendimenn komu aptr, segia þeir at þungliga var svarat þeirra málum, oc *Jon* syniadi þverliga at bæta þann mann er ádr hafþi til uhelgi ser verkat; *Sölmundr* qvat þetta ecki fiarri fara getu sinne at þat mun ecki til sæmdar at biþia *Jon* til sætta, bad nu *Kol* til leggia þau rád er dygdi; *Kolr* svarar; vill *Hávardr* sic i nockora hættu leggia til hefnda eptir brodr sinn, oc kann vera at þo verdi lítit framgengt; *Hallvardr* qvadz sic ecki spara vilia til hefnda þott þat se nockor mannhætta; þá skaltu fara leyniliga nordr í *Sogn* til þess manz er *Uni* heitir, hann býr skamt frá *Joni*, hann er vitr madr oc nockut fevani, þvíat *Jón* hefer lengi þreingt kosti hans, hann er vin minn mikill oc nu hníginn nockut á alldr; hönum skaltu færa VI. merkr vegnar, er ec sender hönum til þess at hann leggi rád til at þu komer hefndum fram vid *Bryniolf* edr annann heima mann *Jons* þann er hönum þicki ecki minna lát í, enn ef þetta verdr framgengt, þá skal *Uni* koma þer á *Studlu* til *Kyrpinga Orms* frænda míns, oc suna hans *Ögmundar* oc *Erlings* oc þicki mer þá sem þu sert heim kominn, biþ *Una* síþan selia jörd sína oc ráþiz til min; *Hallvardr* býzt til ferdar oc er frá hans ferd edr náttstödum ecki at segia fyrr enn hann

kemr

De Jona & Sölmundo. A. D.

Hos postea Sölmundo *conveniente; reconciliationem quæsituros ad* Jonam *mitti vult* Kolius, *verum* Sölmundus & Hallvardus *frater* Havardi, *præter vindictam, cæde parandam, nihil admittunt, reconciliationem expetere inconveniens asserentes, id tamen consilii quod* Kolus *urgebat ea conditione captum est, ut ipse huic causæ, priusquam* Sölmundo *in honorem succederet, se non defuturum promitteret, omnibus ad ipsius arbitrium instituendis. Reversi autem legati, molesta illorum negotio responsa dari,* & Jonam *hominis, qvi antea jus suum perdidisset, cædem reparare præfracte negasse referunt.* Sölmundus *hoc non procul a conjectura, nempe* Jonam *pacem poscere decori nunqvam futurum asserens,* Kolum, *ut consilia profutura adderet, rogat, cui ille respondet; num vult* Hallvardus *se, ad cædem fratris vindicandam, forsitan tamen parum proficiat, periculo cuidam exponere?* Hallvardus *se, qvamvis aliqvid subesset periculi, vindictæ non parciturum regerit. Ibis igitur, (ait* Kolus) *boream versus in* Sogniam & *virum nomine* Unium *convenies, habitat iste non procul a* Jona, *vir sapiens & ex parte pauper,* Jonas *enim ipsius fortem diu compressit, amore mihi jungitur arcto, ætate nunc aliqvantum provectus, afferes isti sex marcas ponderatas, qvas ipsi eum in finem mitto, ut det consilium qvo magis aut a* Brinjulfo *aut alio* Jonæ *domestico, cujus jacturam non minus doleat, vindictam reportes. Qvod si hoc succedat,* Uuius *te* Stydlam *ad cognatum meum* Kyrpinga-Ormum & *ipsius filios* Ögmundum & Erlingum *deduci curabit, ubi qvasi domi te constitutum æstimo; Rogabis* Unium *exinde ut prædium suum vendat & ad me migret;* Hallvardus *itineri se accingit, de qvo, aut loco in qvo pernoctaret,*

A. D. kemr einn dag at kveldi til *Una* oc nefndiz ecki sínu nafni, þeir *Uni* spurduz almætra tíþinda, oc um kveldit er menn sátu vid ellda, þá fretti gestrinn miöc eptir tignum mönnum i *Sogni* oc *Hördalandi; Uni* sagþi at þar þætti engi madr ríkari enn *Jon*, bædi fyrer ættarsaker oc enn ujafnadar oc spurþi ef þeir hefþi aungar rauner þess sudr i landit; hann gestrinn vard fárr vid er hann mælti slíct, oc eptir þat drifu menn frá elldinum, sva at þeir urdu tveir einer eptir; þá tok *Uni* til orda oc mælti; hvört nefndiz þu áþan *Hallvardr*; nei sagþi gestrinn, ec nefndunz (q) *Saxi* um kveldit; *Uni* mælti, af er þá minn vandi oc þat munda ec ætla ef ec heta *Bryniolfr* at þu heter *Hallvardr*, enn þó skulum vid nu ganga at sofa; gestrinn tok til hans oc mælti, ecki skulum ver enn gánga, selldi þá fram fesiodinn, oc segir at *Kolr* sendi hönum silfr þat med kvediu sinne til til þess at þu legder til med mer at ec kæma fram hefndum vid *Bryniolf* eptir *Hávard* brodr minn, oc segir hönum alt rád *Kols*; *Uni* mælti, makligr veri *Kolr* gods frá mer, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um hefndina vid *Bryniolf*, enn híngat er hans von á morgin eptir klædum frillu sinnar, oc nu fylger *Uni* hönum ut til hrossa húss er stod fyrer dyrum uti oc fal i etustalli, þat var fyrr enn menn stodu upp, enn inni hafþi hann legit um nottina. Þá er *Hallvardr* hafþi litla ríd verit i hrosshúsinu, þá sá hann at fráligr madr var kominn á stadinn oc kallar at konan skyldi búa sic; hun tok klædi sín oc berr ut, þykkiz *Hallvardr* þá vita hverr vera mun, gengr þá ut; *Bryniolfr* hafþi þá af ser lagit vapnin er hann batt klæþinn konunnar, oc þegar þeir finnaz höggr hann *Briniolf* bana högg, geck *Hallvardr* þá aptr i hrossa husit oc fal sic þar;

(q) Sár, *vulneratus*. 102. 333.

non referendum prius qvam diei cujusdam vespere ad Unium A. D.
perveniret, proprium sibi nomen non indicans; hic & Unius *de rebus novis pervulgatis invicem interrogant. Vesperi cum focis assiderent, hospes de viris nobilibus in* Sognia *&* Hördia *sollicitat, cui* Unius Jonam *pro ditissimo, & propter generis nobilitatem & injuriam, ibidem haberi regerit, interrogans nonne austrum versus in regione id qvadamtenus experti essent? Qvæ cum adderet, advena obticuit, unde adstantes a foco recedebant, ita ut duo solum remanerent, tum* Unius *in talia prorupit; An, inqvit,* Hallvardus *pridem appellabaris? Non, ait hospes,* Saxium *vesperi me appellabam; regerit* Unius, *præteriit igitur mea cura, putarem, si mihi nomen* Brinjulfi, *tibi* Hallvardi *fore, attamen nunc dormitum ibimus; Advena illum retinens affatur, non, ait, adhuc ibimus, tradito statim marsupio;* Kolus *argentum istud, cum salute sua, tibi eum in finem misit ut me juvares in sumenda a* Brinjulfo *pro cæde fratris mei vindicta; integrum simul* Koli *consilium exponit. Respondet* Unius; Kolus *sane bonum a me promeruit, scire autem neqveo qvorsum vindicta contra* Brinjulfum *succedat, cras autem, vestes concubinæ ablaturus, huc speratur. Post hæc* Unius *eum in eqvile ante fores situm educit, & in stabulo, prius qvam domestici surgerent, abscondit, intus autem per noctem recubaverat.* Hallvardus *ubi paulisper in eqvili delituerat, videt virum vegetum &, ut fæmina se pararet, vociferantem, in prædium venisse. Effert vestes assumtas fæmina unde* Hallvardus *qvinam esset advena scire videtur, statimqve egreditur.* Brinjulfus, *cum vestes fæminæ colligaret, arma deposuerat, cui qvam cito conveniunt, mortiferum vulnus ictu infligit* Hallvardus, *qvo facto, latiturus, in eqvile revertitur; dum cædes patrata erat, fæmina domesticos*

A. D. medan vígit var vegit hafþi konan gengit at minnaz vid heimamenn, oc er hun kom ut, sá hun verks ummerki oc lióp inn med kalli oc felmti, sva miöc at henni hellt vid uvit oc sagþi þó tiþindin; *Uni* bondi liop ut oc sagþi at gestrinn mundi verit hafa flugumadr, oc sendi þegar menn *Joni* at segia tíþindinn, oc eggiar sem mest at leita eptír manninum, oc fyrer þat grunadi engi madr *Una* um þessi rád; *Hallvardr* var i rossa husinu þar til er af leid hin mesta leitinn, enn eptir þat for hann med rádi *Una* þar til er hann kom á *Studlu* til *Orms* oc sono hans, þeir fengu hönum föruneyti heim austr, toku þeir *Kolr* oc (r) *Sölmundr* vel vid hönum oc undu þeir nu vel sínum lut. Nu spyriaz þessi tíþinde vída, verda menn nu visser ens sanna; líkar *Joni* allþúngt; líþa nu sva þau misseri, oc annann vetr er addró *Jolum* bioz *Jon* heiman med XXX. manna, oc brá á þat at fara (s) á kynnisleit til *Olafs* modrbrodr sins, oc sva gerþi hann oc feck þar godar vidtökr, segir *Jon* at hann ætlar þaþan austr á *Agder* á fund *Sölmundar*; *Olafr* latti þess, segir at ecki lá hans lutr under þott þeir skildi sva búner; *Jon* letz því ecki una at *Bryniolfs* veri uhefnt; *Olafr* letz ætla at lítt mundi hans lutr batna vid þott hann leitadi epter, enn þó hafþi hann þaþan XXX. manna, oc for med halfu hundradi liþs austr hit efra oc villdi koma á uvart þeim *Sölmundi* oc *Koli*: enn er *Jon* var nýfarinn heimann bráz *Uni* vid skiótt oc for sudr á *Studlu* til þeirra *Orms*, oc fengu þeir hönum föruneyti sudr til *Kols* oc kom hann þár at *Jolum* oc segir at *Jon* var i atför vid þá; *Kolr* gerþi þegar niosn allavega þangat sem *Jons* var at van; hann for þegar til motz vid *Sölmund* oc sátu þeir frændr med fiölmenni; þeim kom niosn um farer

(r) Kalf. 101. 333. mann *Torfæi Sölmundr* 102. (s) Setur til Háreks. in *Sætra Hartrum.* 325.

ſticos ſalutatum diſceſſerat, egreſſa autem facinoris veſtigia A. D.
animadvertens, tanto clamore & ſtupore recurrit, ut animi deliqvio eſſet proxima, rem tamen novam manifeſtaret. Excurrit herus Unius, *advenam profecto ſicarium fuiſſe aſſerit, miſſis ſtatim qvi* Jonæ *nova referrent, & ut homicidam qværant qvam maxime hortatur, unde nemo ipſum hujus conſilii reum ſuſpicatur.* Havardus *in eqvili, donec a qværendo fere deſtiterant latitat, poſtea autem ſvaſu* Unii *diſcedens, donec* Studlis Ormum *cum filiis conveniret, qvi ſocios illum orientem verſus domum usqve comitaturos tradunt.* Kalius & Sölmundus *humaniter eum excipiunt, ſua re jam contenti. Qvæ geſta erant in famam & certitudinem veri abeunt vulgarem a* Jona *ægre admodum lata. Transeunt ita duo ſemeſtria, ſeqvens autem hyems, cum ad feſtum Julenſe declinaret,* Jonas *domo, triginta viris ſtipatus, itineri ſe accingit, ſimulans ſe avunculum* Olaum *inviſurum, qvod etiam facit, laute ibidem exceptus; patefacit hic ſe orientem verſus in* Agdas Sölmundum *petiturum;* Olaus *hoc iter dehortatur, ejus rem, qvamvis in ſtatu præſenti lis finiretur, non inferiorem eſſe* contendens. Jonas Brinjulfum *inultum eſſe acqvieſcere recuſat;* Olaus *ipſius rem non meliorem reddi, qvamvis perſeqveretur, æſtimat. Triginta nihilo ſecius inde comitibus aſſumtis, ſexaginta militibus ſtipatus, orientem verſus per loca ſuperiora iter dirigit, ex improviſo* Sölmundum & Kalium *ſuperventurus. Cæterum ubi* Jonas *domo nuper ierat,* Unius *confeſtim* Ormum *cum ſuis* Studlis *petit, ubi ſociis auctus, ad* Kolum *auſtrum verſus circa feſtum Julenſe pervenit,* Jonam *illos invaſurum eſſe declarans.* Kolus *ſtatim ſpeculatores undiqvaqve ſpes erat adventus* Jonæ *emittit, & ad* Sölmundum, *eum auxiliandi animo, ſe confert;*

A. D. farer *Jons* oc gerþu þegar i mot hönom, var fundr þeirra vid ſkóg nockorn, ſlær þar þegar í bardagá, var *Kolr* miklu lidfleiri oc höfþu ſigr, enn *Jon* let marga menn oc flýdi ſiþan á ſkoginn; hann vard ſár á fæti, oc grere þat ſár ſva illa at hann var jafnan halltr ſíþan oc kalladr *Jon Fotr*; hann kom heim nordr á lánga föſtu, oc þotti hans ferd helldr hædilig. Nu leid vetr þeſſi, enn um ſumarit eptir let *Jon* drepa tvo frændr *Kols*, *Gunnar* oc *Aſlak*.

Sættir Orkneyinga

1129 Litlu ſíþarr kom *Sigrþr* kongr til bæiarins, oc voro þá kærd fyrer hönum þeſſi vandkvædi; eptir þetta gerir kongr ord hvarom tveggiom oc ſtefnde til ſín, komu þeir þá til kongs med frændr ſína oc vini, var þá leitat um ſættir; kom því ſva at kongs dómr ſkylldi vera á öllum málum oc gengu hvarer til feſtu vid adra; *Sigrþr* kongr gerdi þá ſætt þeirra, med rádi hinna vitruztu manna, var þat bundit i ſætt þeirra at *Jon Petrſon* ſkyldi fá *Ingiridar Kols* dottr, ſkyldi þá takaz vinatta med teingdum; Víg felluz i fadma; Atför vid þá *Kol* oc ſár *Jons* var líkat vid mannalát auſtr þar, enn ſárum var ſamanjafnat, enn bættr ſkacki; ſkyldu hvorer ödrum liþ veita innanlandz oc utan; Þat fylgdi oc ſætt þeſſi at *Sigrþr* kongr gaf *Kala Kolsſyni Orkneyiar* halfar vid *Pál* iarl *Hakonarſon* oc *jarlsnafn* medr; hann gaf hönum nafn *Rögnvalldz* iarls *Bruſaſonar*, því at *Gunnhilldr* modir hans ſegir *Rögnvalld* verit hafa giörfiligaztnn allra iarla i *Orkneyium*, oc þotti þat heilla vænt; þenna lut *Orkneyia* hafþi átt

fert, hinc cognati frequentes, de itinere Jonæ *certi, celeriter* A. D.
ipsi obviam eunt, & cum ipso, apud sylvam quandam obvio, statim congrediuntur. Cognati militibus longe superiores victoriam reportant, Jonas *autem, multis desideratis, in sylvam aufugit, in pede vulnere accepto, qvod adeo ægre sanabatur, ut perpetuo exinde claudus,* Jonas Pes *cognominaretur. Iter ipsius, tempore jejunii novem hebdomadum domum reducis, valde ridendum videbatur; præterit hyems ista, verum insequente æstate* Jonas *duos* Koli *cognatos* Gunnarem & Aslacum *occidi curat.*

Reconciliatio Orcadensium.

R*egi* Sigurdo, *paulo post in oppidum venienti, has necessitates* 1129
queruntur, unde partem utramqve per nuntium ad se citat, regi cum cognatis & amicis sistunt; impetrandæ interim transactioni opera data, eo venit, ut regis arbitrio totius causæ decisio committeretur, utraqve parte in id, fide manu data, consentiente. Hinc Rex Sigurdus *inter eos, virorum cordatissimorum consilio, transigit, in qvo conventu conditio adjecta est, ut* Jonas Petri Ingigerdam Koli *filiam uxorem ducat, amicitia ab affinitate incboanda censetur, aggressio* Kolo *parata & vulnus* Jonæ *inflictum cædibus ibi orientem versus æqvivalerent, vulnera autem æqviparabantur, pro discrimine restaurata. Alter alteri & peregre & domi opitularetur; adjectum est etiam transactioni, ut Rex* Sigurdus Kalio Koli *filio dimidias* Orcades, *qvoad Comiti* Paulo *non paruere, cum Comitis titulo, donaret; dedit ei etiam nomen Comitis* Rögnvalldi Brusii *filii, ipsius enim mater* Gunnhilldis Rögnvalldum *omnium in* Orcadibus *Comitum præstantissimum fuisse dicebat, unde nomen fortunam pro-*

 mittere

A. D. átt *Magnus* iarl módrbróder *Kala*. Eptir sætt þessa skildu þeir med kærleikum (t) er ádr voro fiandmenn.

Andlat Sigrþar Kongs.

1130 Þenna vetr sitr *Sigrþr* Kongr austr i *Oslo*, enn um vorit á langaföstu tok hann sott oc andadiz einni nott eptir Mariumesso, þá var *Magnus* son hans þar i bænum oc átti þar þing oc var til Kongs tekinn um allt landit epter þvi sem menn höfþu svarit *Sigrþi* kongi; hann tók allar kongligar fehirdzlr í sitt valld.

Haralldr Gilli var þá i *Tunsbergi* er hann fretti lát *Sigrþar* Kongs, þá hafdi hann stefnr vid vine sina, sendi hann þá eptir þeim *Rögnvalldi* fedgum, þvi at hann hafþi verit jafnan vin hans síþan þeir funduz i *Einglandi*; þeir fedgar höfþu oc mest til leidar komit um skírslu *Haralldz* vid *Sigrþ* kong med fulltíngi margra lendra manna, *Ingimars Sveinssonar* oc (u) *Þiostolfs Alasonar*, var þat rád þeirra *Haralldz* (v) at eiga *Haugaþíng* þar i *Tunsbergi*, var þar *Haralldr* til kongs tekinn yfer hálft land, voru þat kallader naudungar eidar er hann hafþi svarit födrleifd sína ser af hendi ádr hann nædi skírslunum; drifu þá menn til hans oc gerduz hönum handgengner oc vard hann all fiölmennr, þá foru ord á millum þeirra *Magnus* kongs oc stód sva fiora vetr ádr enn sættum yrdi ákomit med því at hálft land skyldi hafa hvarr vid annann, enn *Magnus* kongr hafþi lángskip oc bordbúnat oc fehirdslr allar, oc undi hann þó verr sínum lut; hann fiandskapadiz á alla vine *Haralldz* kongs; *Magnus* kongr villdi

(t) *omittit*. 333. (u) Þiorolfs. 333. (v) oc höfþingia, *& magnatum*. 333.

mittere credebatur. Post hunc conventum, qui anteà inimici fuerant, amici ab invicem discedebant. A. D.

Mors Regis Sigurdi.

R*esidet hac hyeme* Sigurdus *Rex orientem versus* Osloæ, 1130
insequente autem vere, morbo correptus, una nocte post festum Mariæ *mortuus est; tum ejus filius* Magnus *in oppido ibidem manens, concione convocata, per totam regionem, uti regi* Sigurdo *incolæ juraverant, Rex constituitur, omnia æraria regià assumens.*

Haralldr Gillius Tunsbergis *erat, cum mortem Regis* Sigurdi *audiret, hinc amicos convocat & * Rögnvalldum *cum patre per legatos arcessit, semper enim a quo in* Anglia *convenerant, ipsius fuerat amicus, & ipse nec non pater maximum promoverat* juramentum purgatorium Haralldi *coram Rege* Sigurdo, *multorum satraparum ope*, Ingimaris Svenonis & Thiostolfi Alii *filiorum. Horum cum* Haralldo *consilium erat ut* Haugis Tunsbergarum *conventus haberetur, ubi* Haralldus *dimidii regni rex pronunciatur. Juramenta appellabantur coacta qvibus patrimonium genere suo nondum probato, impetraret abdicaverat; hinc incolæ ad eum confluxere ipsiqve ministrarunt, ita ut multitudine stiparetur; legatis postea eum & regem* Magnum *intercedentibus, qvatuor hyemes exeunt, priusqvam ea conditione transigeretur ut qvivis dimidium regnum retineret; verum Rex* Magnus, *naves longas, mensarum apparatum, & singula æraria habebat, sortem suam attamen ut multo pejorem ægre ferens & omnes amicos regis* Haralldi *hostiliter infestans. Rex* Magnus *donationem qva Rex* Sigurdus

 Orca-

A. D. villdi ecki halldaz láta giöf þá er *Sigrþr* kongr gaf *Raugnvalldi Orkneyiar* oc iarldom, því at hann fylgdi fastaz málum *Haralldz* kongs ádr lauk skiptum þeirra öllum. Þeir *Magnus* oc *Haralldr* voru þriá vetr Kongar yfir *Noregi* sva
1134 at hellzt sætt þeirra at kalla, enn hit fiorda sumar börduz þeir á (x) *Fyrileif*, þá hafþi *Magnus* kongr nær LX. hundrúd manna enn *Haralldr* XV. hundrud manna. Þesser voru höfþíngiar med *Haralldе* konge; *Kristrodr* broder hans, *Raugnvalldr* iarl, *Ingimarr* af *Aſki*, *Þiostolfr Alason* oc *Sölmundr*. *Magnus* kongr feck sigr, enn *Haralldr* flýdi; þar fell *Kristrodr* oc *Ingimar*, hann qvad vísu þessa:

Flaugþ hauttu mic
til (y) *Fyrileifar*,
æ (z) var ec úfuss
til orrosto,
mic bitu örfar
af álmboga,
mun ec aldrigi
á Ask koma

Háralldr kongr flýdi austr í *Vík* til skípa sinna oc fór sudr til *Danmerkr* á fund *Eiriks* kongs *Eymuna*, hann veitti hönum *Halland* til yferferdar oc langskip átta reidalaus; *Þiostolfr Alason* felldi iarder sínar til skipa oc vopna, oc sotti *Harалld* kong til *Danmerkr* um haustit. Haralldr kongr kom at Jolum til *Biörgyniar* oc lá i *Floruvogum* um Jolin, leggia þeir til bearins, vard þar lítil vidrtaka, vard *Magnus* kongr

(x) Fytileif 102. 333. (y) fyrri 101. 102. (z) em, *sum*. 101. 102.
(a) Östaauþr. 356.

Orcades *cum comitatu concesserat* Rögnvalldo, *valere noluit*, A. D.
ille enim a partibus regis Haralldi, *anteqvam eorum commercia prorsus finirentur*, *firmissime stetit.* Magnus & Hallvardus *tres hyemes*, *durante adhuc verbo tenus concordia*, Norvegiam *regebant*, *æstate autem quarta in* Firileif *conflixere*, *habebat* 1134
tum Rex Magnus *militum fere sexaginta millia*, Haralldus *autem qvindecies centum. Comitabantur hi magnates regem* Haralldum; Kristrodus *ipsius frater*, *Comes* Rögnvalldus, Ingimar *de* Asko, Thiostulfus Alii, & Sölmundus. *Rex* Magnus *victoriam*, *fuso* Haralldo, *reportavit. Cecidit ibi* Kristrodus *nec non* Ingimar, *seqventis cantilenæ autor.*

Gigantes me incitarunt
ut Fyrileif *peterem;*
nunqvam eram pronus
ad pugnandum.
Me mordebant tela
ex arcu,
futurum est me nunqvam
Askum *venire.*

Rex Haralldus *orientem versus naves suas in* Vica *fuga qværebat & austrum versus in* Daniam *delatus*, *regem* Ericum Eymunium *convenit; hic in eum* Hallandiæ *præfecturam*, *cum octo sine instrumentis navibus*, *contulit.* Thiostulfus Alii *prædiorum venditorum pretio naves & arma comparavit*, *& autumno regem* Haralldum *e* Dania *reduxit.* Haralldus *circa festum Julense* Bergas *devenit & idem in* Floruvogis *ad anchoras transegit. Post Julia urbem navibus adoriuntur perparum resistentem.*

 Rex

A. D. 1135 kongr handtekinn á skipi sínu oc meiddr, enn *Haralldr* kongr tok under sic land allt, enn um vorit eptir endrnýiadi *Haralldr* kongr giöfina vid *Raugnvalld* um eyiar oc iarlsnafn.

Af rádum Kols.

Þat rád gerþi *Kolr* at senda menn til *Orkneyia* oc beida *Pál* iarl at hann gæfi upp hálfar *Orkneyiar* sem *Haralldr* kongr hafþi gefit *Raugnvalldi*, skyldi þá oc takaz vinatta med þeim oc heil frændsemi, enn ef *Páll* iarl varnadi þess, þá skyldi þessir menn ener sömu fara á fund *Frákarkar* oc *Aulvers Rostu* oc bioda hónum helming landa vid *Raugnvalld* iarl ef þau villdu sækia med hernaþi af *Páli* iarle, enn er þesser komu til *Okrneyia* á fund *Páls* iarls oc baru fram sín erinde, þá segir *Páll* jall: skil ec tilkall þetta, at þat er efnat med rádi oc langri underhyggiu, þeir sóttu at þessu *Noregs* konunga at hafa ríki undann mer. Nu vil ec æi því launa ótrunat at gefa ríki mitt þeim manni er ecki er nær kominn enn *Raugnvalldr*, enn varna brodrsyne mínum eda systrsyne, þarf her ecki lángt um at tala, því at ec man veria *Orkneyiar* med styrk vina minna oc frænda medan Gud ann mer lífs; fá þá sendimenn sitt erinde hvort þangat mundi vera, fara þeir á brott oc suþr á *Petlandzfiörd* til *Katanes*, oc sva suþr i land á fund *Frákarkar* oc bera þar upp erinde sín, at þeir *Kolr* oc *Raugnvalldr* iarl bioþa þeim *Aulfi* hálfar eyiar ef þau vilia vinna af *Páli* iarle; *Frákaurk* svarar: satt er þat at *Kolr* er spekingr mikill, oc vítrlega er þetta set at leita híngat afla, því at ver hösum frændafla mikinn oc marga teingdamenn

Rex Magnus *in nave sua captus & læsus est*, *Rex vero* Harall- A. D.
dus *totum regnum occupavit*, *insequente autem vere in* Rögn- 1135
valldum *dono collatam* Orcadum *præfecturam cum Comitis titulo confirmavit.*

De Consiliis Kolii.

Kolus *consilium cepit*, *ut missis in* Orcades *legatis*, *Comitem* Paulum *posceret ut dimidias insulas*, *qvas* Rögnvalldo *concesserat Rex* Haralldus *dederet*, *& eo mode amicitia*, *cum integra consangvinitate inter eos inciperet. Si autem Comes* Paulus *detrectaret*, *peterent iidem legati* Fraukarkam *&* Aulverem Rostam, *ac dimidium cum Comite* Rögnvalldo *insularum*, *modo a* Paulo *armis exigere vellent*, *offerent. Cum autem in* Orcades *delati comitem* Paulum *convenirent*, *suumqve negotium proferrent*, *respondet ille; intelligo*, *ait*, *postulatum consilio diuturnaqve astutia institutum esse*; *convenere de hoc reges* Norvegiæ *ut regno me privarent; nunc istam fidelitatem ita retribuere nolo*, *ut regnum ulli*, *qvi non potiori*, *qvam* Rögnvalldus, *gaudet jure*, *cedam*, *ex fratre autem vel sorore nepotem arceam*; *non longo de his sermone opus est*, Orcades *enim amicorum & cognatorum auxilio*, *donec Deus vitam mihi concedit*, *defendam*, *hinc legati negotii exitum prævidentes*, *discedunt*, *& austrum versus in sinum* Petlandicum *ad* Katanesum *deveniunt*, *inde in australi regione* Frakarkam *conveniunt & ipsi negotia exponunt*, Kolum *nempe & Comitem* Rögnvalldum *dimidiam ditionem*, *modo a* Paulo *vindicare vellent*, *iis offere. His respondet* Frakarka, *verum est qvod* Kolus *vir sit valde sapiens*, *prudenter qvoqve prævisum hic auxilium qværere*, *cognatorum*

D. A. damenn, ec hefer nu gipta *Margretu Hákonar* dottr *Moddadi* iarli af *Atjöklum* er gõfagztr er at ættum allra *Skota* hõfþingia, (b) *Melkolmr* fader hans er broder *Melkolfs* Skota kongs, födr *Davids*, er nu er *Skota* kongr, hõfum ver oc miõc mõrg fannlig tilkaull til ríkis i *Orkneyium*, enn erum fialf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr ofs oc ecki allt á uvart i ufridum, enn þo þicke mer gott at eiga felag vid þá fedga fyrer margra luta faker, fkulu þer þau mín ord fegia þeim fedgum at ver *Ölfer* manom koma til *Orkneyia* annat fumar at midíu fumri med her a hendr *Páli* iarli, komi *Raugnvalldr* iarl þá til motz vid ofs oc láti þa deila um ftafn vid *Pál* iarl, enn ec mun i vetr draga at mer liþ af *Skotlandi* oc *Suþreyium* · af frændum vinum oc mágum; foru nu fendimenn auftr til *Noregs* oc fegia fva buit þeim fedgum. Þenna vetr eptir býzt *Raugvalldr* iarl til veftrfarar oc þeffer hõfþingiar med hõnum *Sölmundr* oc *Jon*, þeir foru um fumarit eptir, oc hõfþu frítt liþ oc ecki mikit, V. fkip eda VI; þeir komu til *Hialtlandz* at midiu fumri oc frettu ecki til *Frákarkar*, þá lõgþuz at andvidri ftór, þá lõgþu þeir fkipum fínum i *Alafund*, enn foru at veizlum um landit oc fögnudu bændr hõnum vel; enn þat er at fegia frá *Frákaurk* at hun fer um vorit i *Sudrey* oc eflaz þau *Aulver* þaþan at liþi oc fkipum, þau fengu (c) XII. fkip, oc öll fmá oc helldr lítt fkiput, oc nær midiu fumre helldu þau til *Orkneyia*, oc ætla til mótz vid *Raugnvalld* iarl, fem mælt var, oc byriadi þeim helldr feint, þar var *Aulver Rofta* hõfþingi fyrer því liþi oc var hõnom ætlaþr iarldómr i *Orkneyium*, ef þau fengi, þar var *Frákaurk* i för oc mart hennar fkuldaliþ.

Bar-

(b) *Melmare*. 325. (c-XI. 101. 325.

natorum enim & affinum numero valemus; nunc nuptum dedi A. D.
Margaretam Haconis *filiam Comiti* Moddado *de* Atjöklis, *qui* 1135
qvoad genus omnibus Scotorum *magnatibus nobilior est;* Melkolfus, *ipsius pater*, *frater est* Melkolfi, Scotorum *Regis*, *patris* Davidis, *qvi nunc* Scotiæ *rex est; nobis autem ipsis potestas qvædam est*, *profunda etiam attribuitur sapientia; Non omnes hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in consortium; referatis illi mea verba, me nempe &* Aulferem *circa medium proximæ æstatis cum exercitu contra Comitem* Paulum *venturos in* Orcadas, *si comes* Raugnvalldus *tunc ad nos veniat*, *& cum Comite* Paulo *prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex* Scotia & Hæbudis *a cognatis*, *amicis & affinibus ad me contraham. Hæc orientem versus in* Norvegiam *reversi legati*, *ut se habebant*, *patri & filio annunciant. Comes* Raugnvalldus *cum magnatibus* Sölmundo & Jona *ad iter occidentem versus se parat & conspicuo*, *non autem numeroso exercitu*, *navibus nempe qvinqve vel sex stipatur. Allapsi media æstate ad* Hialtlandiam, *nihil de* 1136
Frakarka *audiunt*, *unde ventis contrariis impediti naves in* Alasundum *appellunt & per regionem convivia freqventant*, *ab incolis cum gaudio excepti. Referendum autem de* Frakarka, *eam*, *vere in* Hæbudas *delatam*, *militum nec non navium numerum cum* Aulvero *auxisse; duodecim naves*, *exiguas omnes & haud sufficienter instructas obtinuere. Prope mediam æstatem*, Rögnvalldum, *ut promissum erat*, *auxiliandi animo*, *in* Orcades *tendunt*, *ventis non prorsus secundis.* Aulfer Rosta *hujus exercitus ducem agebat*, *cui si victores evaderent*, *Comitatus in* Orcadibus *destinabatur; erat etiam ibidem* Frakaurk *cum multis suis necessariis.*

A. D. 1136

Bardage Páls jarls oc Ölvers.

Þá var *Páll* iarl i *Hrolfsey* á *Vestnesi* at *Sigrþar* á veizlu, oc er hann spurdi at *Rögnvalldr* iarl var kominn til *Hialtlandz*, þá var oc spurt at herr safnadiz or *Suþrey* á hendr hönum, giördi iall þá ord *Kuga* í *Vestrey* oc *Þorkatli Fletti*, þeir voru vitrer menn; oc mörgum ödrum gæþingm stefndi hann til sín; á þessari stefnu leitadi *Páll* iarl ráþa vid vine sína, enn þat syndiz ecki öllum einn veg, sumer villdu láta midla ríki vid adra hvora, oc hafa ecki hvaro tveggio i moti ser, enn sumer rędu at iarl færi yfer á *Nes* til vina sinna oc vita hvern afla hann fengi þar; *Páll* iarl svarar; ecki vil ec nu bioda þeim ríki mitt er ec syniadi þá þverliga þá er þeir leitudu vel eptir, þicki mer oc uhöfþingligt at flyia land mitt at öllu óreindu, vil ec þat rád taka at senda menn i nott at safna liþi um allar eyiar, förum síþan i mot þeim *Raugnvalldi* iarli oc látum síþan sverfa til stáls med oss, ádr *Suþreyingar* komi; var þat rád haft sem *Páll* iarl villdi. Sá madr var þá med *Pale* iarle er *Sveinn* het oc var kalladr *Brioſtreip*, hann var hirdmadr iarls oc metinn mikils af hönum; hann var jafnan i víkingum um sumrum, enn á vetrum med iarli; *Sveinn* var mikill madr vexti oc sterkr, (d) svartr oc uhamingiusamligr, hann var forn miöc oc hafþi iafnann uti setit, hann var stafnbúi iarls; þesser höfþingiar komu þegar um nottina til *Páls* iarls; *Eivindr Melbrigdason* oc hafdi skip alskipat, annat hafþi *Olafr* (e) *Rólfsson* or *Gáteksey*, þridia hafþi *Þorkell* (f) *Fletter*; fiorda *Sigrþr* (g); et fimta hafþi iarl; þessum V. skipum

(d) svartr. *om Flat.* (e) Ulfsson. 101. 102. 333. Háreksson 325. (f) Flatt. 325. (g) Þar buandi, *ibi habitans*. 325.

Prælium Comitis Pauli cum Aulfere.

A. D. 1136

C*omes* Paulus *in* Hrolfseia Vestnesi *apud* Sigurdum *convivio intererat*, *cum Comitem* Rögnvalldum *in* Hialtlandiam *devenisse inaudiret; Auditum est insimul exercitum ipsum aggressurum ex* Hæbudis *collectum advenisse*, *hinc Comes* Kugio *in* Vestreyia & Thorkatlo Flettio, *qvi viri erant sapientes*, *nuncium mittit & multos alios optimates ad se arcessit. In horum conventu* Paulus *ab amicis consilium qværit*, *verum non omnibus eadem videbantur*, *alii cum alterutro*, *ne uterqve hostis maneret*, *regnum dividi voluere*, *alii autem svasere*, *ut in* Nesum, *experturus quid inde auxilii reportaret*, *Comes trajiceret. Regerit his Comes* Paulus, *nunc iis Regnum meum*, *qvibus*, *cum pacate expetebant*, *præfracte denegavi*, *sponte offere nolo; videtur mihi etiam magnificentiæ incongruum*, *omnibus inexpertis*, *regionem meam fuga deserere; capiam consilium mittendi nocte hac per omnes insulas exercitum collecturos;* Rögnvalldo *exinde obviam ibimus*, *cum ipso anteqvam veniunt* Hæbudenses *ultima tentaturi. Id qvod voluit Comes*, *consilium captum est. Comitabatur tum Comitem* Paulum *vir nomine* Sveinn, *cognomine* Briostreip, *Comitis satelles & ab ipso honore habitus; piraticæ qvavis æstate vacabat*, *hyemibus apud Comitem transactis; fuit iste statura ingens*, *robustus*, *niger*, *& infortunatus*, *magiam admodum exercuerat & necromantiæ diu operam dederat; comitis proreta erat. Veniunt statim ad comitem* Paulum *eadem nocte magnates*, Eyvindus Melbrigdi *filius in navi omni ex parte instructa; secundam navem* Olaus Rolfi *de* Gareksey; *tertiam* Thorkell Fleettir; *qvartam* Sigurdus, *qvintam ipse Co-*

A. D. 1166 pum helldu þeir til (h) *Hrolfseyiar* oc komu þar (i) um aptan um solar setr, drózt þá liþ til hans um nottina, enn skipin fenguz ecki fleiri; þeir ætludu um daginn epter at sigla til *Hialtlandz* i moti þeim *Raugnvalldi* iarli, enn um morguninn er sol var skamt farin, komu þeir menn til *Páls* iarls er seet kvoduz hafa fara lángskip sunnan af *Petlandz* fyrdi, kvoduz æi vita hvort er voru XII. edr X. þeir iarl þottuz vita at þar mundi fara herr *Frákarkar*, bad jarl þá róa i mot þeim sem hardaz; þeir *Olafr* oc *Sigrþr* bádu at farit væri tomliga, sagþi at liþ mundi til þeirra koma á hverri stundu, oc þá er þeir voru austr fra *Tannskárunesi*, sigldu þá lángskipin austan fra (k) *Mula* oc voru XII. saman; þeir iarl teingdu þá saman skip sín; þá kom til hans *Erlingr* bondi af *Tannskarunesi* oc syner hans oc budu hõnum liþ sitt, þá höfþu þeir sva þraungt á skipunum, at þeir þottuz ecki mega fleirum mönnum vid koma; bat iarl þá *Erling* flytia at þeim griot medan þeir mætti fyrer ófridi, oc þá er þeir höfþu umbuiz, komu þau *Aulfer* oc greiddu atrodr, oc höfþu þau liþ fleira, enn skip smærri; *Aulfer* hafþi skip mikit oc lagþi hann þvi at skipe iarls oc var þar hin hardasta orrosta; *Olafr Rólfsson* lagdi fram skip sitt at hinum smærstum skipum *Ölfers*, oc hraud hann á skammri stundu þriu skíp *Aulfers*; *Aulfer* lagdi sva fast at skipi iarls at frambyggiar allir hrucku aptr um siglu, þá eggiar *Aulfer* fast menn sína til upp göngu oc hleypr sialfr or lyptingunne oc fram i skipit, oc gengr sealfr fyrstr upp.

Sveinn Briostreip var fremstr allra iarlsmanna oc bardiz allrauskliga; iarl ser nu at *Aulfer* er uppkomin á skipit oc

(h) Hrosseyar. 325. (i) fimta aptan, *vespere diei Jovis*. 325. (k) Umla 101. 102. 333. *Flat.* omitt. 325.

mes habebat. Has qvinqve naves ad Hroſſejam, *eodem veſperi circa occaſum ſolis venientes, deducunt. Nocte ſeqvente confluit ad comitem exercitus, navium autem plurium copia non dabatur.* Hialtlandiam *poſt petendo, Comiti* Rögnvalldo *obviam ituri erant, mane autem, ubi ſol nuper ortus, veniunt ad comitem* Pauluın *qvi ex auſtrali ſinu* Petlandico *produci naves longas, neſcii utrum duodecem an decem fuerint, ſe vidiſſe indicant. Comes* Paulus *exercitum* Fraukarkæ *ibi ire pro certo habens, jubet ut qvam ſtrenuiſſime navibus ei obviam tendant;* Olaus *cum* Sigurdo *lente iri rogat, dicens exercitum hora qvavis ad eos venturum. Cum ab oriente* Tannſkaruneſi *eſſent, naves longæ, numero duodecem, e oriente* Mulii *navigant, unde comes cum ſuis naves conjungit. Venit tum ad eum cum filiis colonus* Erlingus *de* Tannſkaruneſo, *ſuam opem offerens, tum naves militibus adeo onuſtæ erant ut per anguſtias plures adhiberi non poterent; rogat hinc Comes* Erlingum *cum ſuis, ut lapides, donec per hoſtes licet, advehat. Cum ſe præparaſſent,* Aulver & Frakarka, *venientes, congreſſum remis ſtatim accelerant, militum numero majores, navibus autem minoribus inſtructi.* Aulver *navem habebat magnam, qvam ad comitis applicat, acerrimo prælio incipiente.* Olaus Rolfi *navibus ſuis contra minores* Aulveris *naves productis, ubi magnum altitudinis navium erat diſcrimen, tres earundem brevi evacuat.* Aulver *ſtrenue adeo navem Comitis aggreſſus eſt ut omnes in prora conſtituti ad malum usqve retruderentur; tunc ſuos ad aſcenſionem ſollicitat* Aulver & *ipſe e præſtega puppis in proram decurrens primus aſcendit.* A. D. 1136

Sveinn Brioſtreip *in prima acie fortiter conflixit; animadvertit interim Comes* Aulverem *navem ingreſſum eſſe &*

 ſuos

A. D. oc eggiar nu fast sína menn, keypr nu or lyptingunne oc fram í
1136 skipit, oc þá er *Ölfer* ser þat, þreif hann upp fletti skeptu oc fleyger til jarls oc kom á skiöslldinn oc fell hann þegar á þiliur nidr, þá var óp mikit, i því bile tok *Sveinn Brioststreip* upp stein mikinn oc fleigdi til *Olfers* ok kom fyrer briost hö- oc vard höggit sva mikit at hann fell þegar utbyrdis oc i kaf, hans menn gátu tekit hann oc drogu upp i skip, oc vissu menn ecki hvort hann var lífs eda daudr, þá hlupu sumer til oc hiuggu tengslin oc vildu flyia, þá voru ofanrekner, aller *Ölfers* menn af skipe iarls, toko þeir þá at flyia, enn þa let engi sem heyrdi hvat hann mæltí: iarl rak þá flottann austr um *Rossey* oc *Raugnvalldzey* oc sva á *Petlandzfiörd*, dró þá i sundr med þeim, snýr iarl þá aptr, oc þar er þeir höfþu bariz lágu aud fimm skip *Aulvers*, tók iarl þau oc skipaþi þau sínum mönnum; faustudaginn var bariz, enn um nattina leet iarl búa skipinn, safnadiz þá til hans fiöldi liþs oc tva langskíp, um morgininn hafþi hann XII. skip oc öll vel skiput; laugardaginn sigldi hann til *Hialtlandz* oc kom á uvart þeim er gættu skipa *Raugnvalldz* iarls, let *Páll* drepa mennina, enn tók til sín feit oc skipinn; um morgininn kom þeim *Raugnvalldi* iarli niosn, hlaupa þeir þá saman oc hafa bonda safnat mikinn, foru síþan ofan til strandar oc eggiar þá *Pál* iarl at ganga á land oc beriaz vid sic, enn *Páll* iarl trudi ecki *Hiölltum* oc vildi á land ganga, enn baud at þeir skyldu fá ser skip oc berduz á skipum, enn þeir *Raugnvalldr* iarl sá at þeir fengu engi skip á *Hialtlandi* sva at þeim væri þat færi, oc skildu þeir vid sva buit; foru þeir *Páll* iarl til *Orkneyia*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl voru á *Hialtlandi* um sumarit,

enn

hors hortatur ac e tabulato puppis in navem se proripit, qvo viso A. D.
Aulver, *hastam amentatam, celeriter arreptam, ad comitem* 1136
mittit, clypeum offendens, qvi in tabulatum statim decidit, ingenti inde vociferatione orta. Sveinn Brioftreip *eodem momento, magnæ molis saxo assumto, petit pectus* Aulveris *tanto ictu, ut e navi repente excidens, aqvis immergeretur; â suis vero, qvi eum, nescii utrum vivum an mortuum excipere potuere, in navem retraheretur; hinc qvidam accurrentes copulas præscindunt, fugæ se daturi.* Aulveriani *insimul e navi comitis expelluntur, qvos fugam capescentes & tunc se ejus verba non audire simulantes,* Aulver, *ne fugiant, rogat.* Co*mes orientem versus secundum* Roffey, *ab oriente ejusdem, &* Rögnvalldsey, *indeqve in sinum* Petlandicum *fugatis instat, heic a se distractis. His peractis revertitur, ubi vero conflixerant qvinqve naves* Aulverianæ *evacuatæ remanebant, in qvas assumtas comes suos disponit. Die Veneris prælium commissum est, verum seqvente nocte naves comes instrui curat; numerosus tum præter duas naves longas ad eum congregatur exercitus; seqventis diei mane duodecim naves habet, singulas bene instructas. Die saturni ad* Hialtlandiam *navigando, eos qvi naves Comitis* Rögnvalldi *custodiere securos supervenit & occidi curat, naves autem cum pecuniis capit.* Rögnvalldo *postridie mane hæc innotescunt, unde concurrendo, ingenti incolarum turba collecta, ad littus se proripiunt & comitem* Paulum *cum suis ut certaturus exscendat, provocant; ille autem,* Hialltlandis *non confidens, in terram exscendere noluit, sed conditionem obtulit, ut in navibus, sibi acqvisitis, præliarentur;* Rögnvalldus *autem cum suis, ut audendum esset, naves in* Hialtlandia *comparari non posse videbat, unde re ita acta disjunguntur, comite* Paulo *in* Orcades *redeunte;* Rögnvalldus *autem cum suis in*

D. A. enn fluttuz til *Noregs* um hauſtit med ymſum kaupmönnum,
1136 oc þotti þeirra ferd hin hædiligizta; enn er *Raugnvalldr* iarl kom heim auſtr oc þeir funduz fedgar, ſpurþi *Kolr* hvert *Raugnvalldr* yndi illa vid ferd ſína, hann ſvarar oc let ſitt erinde helldr uvirþiligt; *Kolr* ſvarar, ecki þicki mer ſva, mer þicker mikit atgert er *Hialltar* eru viner ydrer oc betra farit enn heima ſetit; *Raugnvalldr* ſvarar, ef þu lofar þeſſa faur, þá mun vera annat hvert at þu muner uvandari at vorum lut enn ec hugþa edr þu mant ſiá þá luti i vorri ferþ er ver hugſum ecki eptir, vil ec nu giarna at þú ſiáer rád fyrer oſs oc verder ſiálfr i ferd med oſs; *Kolr* ſvarar: ei ſkal nu bæþi gera at àudvellda allt fyrer þer enn koma ſealfr hvorgi nærr, man ec vilia miöc mínum rádum framfara þeſs at ec halla ecke ydrum ſoma; *Raugnvalldr* ſvarar, giarna vilium ver þínum rádum framfara; *Kolr* ſvarar, þat er hit fyrſta rád mitt at þu gerer ord til *Haravllds* kongs oc annara vina þinna at þeir fái þer i vor liþ oc ſkip til veſtrfarar, enn ver drögum at oſs allann afla þann ver fáum i vetr oc rádum ſva til i annat ſinn at annat hvert ſe at ver fáum eyiarnar edr leggiom þar eptir ella; þat býr mer í ſkapi ſeger *Raugnvalldr* iarl at fara ei margar ſlíkar ſem þeſſi er ver fórum um rýd, ætla ec þat fleſtum i hug er nu forum.

Rádagerd þeirra Raugnvallds jarls.

P*áll* iarl fór til *Orkneyia* eptir þat er hann hafþi tekit ſkip þeirra *Raugnvalldz* iarls, hann átti þá at hróſa miklum ſigri, hann hafþi vinabod mikit oc baud til ſín gædingum ſínum; þat

in Hialtlandia *æstatem transigit, cujus, nec non sociorum, seqvente autumno in* Norvegiam *a variis mercatoribus transvectorum, expeditio summo ludibrio habenda videbatur. Cæterum* Rögnvalldus *orientem versus, domum redux, cum patrem conveniret, qværit* Kolus *an iter suum ægre ferret, cui ille respondet, indigitando negotium ignominia non carere. Regerit* Kolus, *non ita censeo, videtur mihi enim magni momenti res acta cum* Hialltlandi *vestri sint amici; præstat etiam iter mansioni domi. Respondet* Rögnvalldus, *si ait, iter hoc laudas, erit alterutrum qvod nostram rem mea opinione minus cures, aut res in nostro itinere, qvibus non attendimus, videas; jam ut consiliis prospicias, & ipse iter nobiscum suscipias desidero; regerit* Kolus, *non est jam qvod utrumqve faciendum sit, omnia nempe tibi facilia esse asserere, verum in omnibus procul abesse; tenax admodum meorum consiliorum ero in iis qveis vestrum honorem non debilitem; Respondet* Rögnvalldus, *lubentes tua consilia seqvemur; addit porro* Kolus; *consiliorum meorum primum est ut nuntium mittas regi* Haralldo *nec non aliis tuis amicis, petendo, ut, cum exercitu, naves tibi seqventi vere ad iter* occidentem *versus tradant, nos autem vires, qvascunqve hac hyeme possimus, colligamus & sic secunda vice aggrediamur, ut eveniat nos insulis potiri, sin minus ibi stratos jacere. Est mihi, ait* Rögnvalldus, *animus, non multas tales, qvalem pridem emensi sumus, qvam plurimis memoriæ hærere puto, expeditiones suscipere.* A. D. 1136

Consultatio Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Paulus, *postqvam naves* Rögnvalldianas *ceperat, in* Orcades *redux, insigni victoria triumphans, ad lautum qvod instituit convivium, cum amicis, optimates suos invitat. Consilium*

D. A. 1136 Þat var rád tekit at hlada vita i *Fridarey*, skyldi þar elldi í slá ef herr veri sen fara fra *Hialtlandi*, þá var annarr viti á (l) *Rinarsey* oc sva á fleirum eyium, sva at siá mætti um allar eyar, skyldi *Þorsteinn* son *Hávards Gunnasonar* hafa *Rínarsey*, enn *Magnus* broder hans *Sandey*, enn *Kugi Vestrey*; *Sigrþr* á *Vestnesi.Hrolfsey*; *Olafr Hrolfsson* for til *Katanes* i *Dungulsbæ*, oc hafþi þar yfirsokn; *Valþiofr* son hans bio þá i (m) *Stiörnsey*. *Páll* iarl veitti þá giafir sínum mönnum oc hetu þá aller hönum sinne vinattu fullkominne; hann hafþi fiölment um haustit þar til er hann spurþi at þeir *Raugnvalldr* iarl voru i brottu af *Hialtlandi*, var þá í eyium tíþinda laust, oc leid sva fram at Jolum; *Páll* iarl hafþi þá Jola bod mikit oc efnadi til at bui sínu þvi er var i *Jórfiöru* oc baud þángat mörgum mönnum; þangat var bodit *Valþiofi Olafssyni* (n) or *Straumsey*, enn þeir foru X. á teinæringe oc týnduz allir á *Vestfyrdi* atfangadag Jula, oc þotti þat mikil tíþinde, því at *Valþiofr* var manna bezt mannnadr; *Olafr* fader hans hafþi sveit mikla á *Katanesi*, þar voro syner hans *Sveinn* oc Gunni, oc syner *Grims* or *Sviney*, *Asbiörn* oc *Margaþr*, ener vaskligztu menn, þeir fylgdu jafnan *Sveini*. Þat var þrim nottum fyrer Jol at *Sveinn Olafsson* var roinn til fiska, *Asbiörn* oc *Margaþr*, enn *Asleif* husfreya oc *Gunni* son þeirra *Olafs* voru farin til heimbods skamt i brott til vina sinna, enn um náttina eptir kom *Aulver Rosta* i *Dungalsbæ* med sveit þá er hann hafþi haft um sumarit i Víking og tok hus á *Olafi Rolfssyne* oc báru þegar elld at oc brendu hann inne vid setta mann, enn leifdu ödrum utgöngu, þeir toku allt lausa fe oc foru í vid sva buit i brott; síþann er *Sveinn* kalladr *Asleifarson*; hann

(l) i Armansey 325. (m) Striansey. 325. (n) *omittit idem.*

captum est, ut pharus in Fridarey *exstrueretur, igni accendendo, si exercitus ab* Hialtlandia *venire conspiceretur, destinatus. Exstitit tum alter in* Rinarsey; *ita in pluribus insulis, ut per singulas videri posset. Custodiret* Rinarseyam Thorsteinn Havardi Gunnii *filius, ejus vero frater* Magnus Sandeyam; Kugius *autem* Vestrey. Sigurdus *de* Vestnesi Rolfseyam. Olaus Rolfi Dungulsbæum *in* Katanesо *se contulit, præfecturam territorii retinens;* Walthiolfus *ipsius filius in* Stiórnsey *tum habitavit. Comes* Paulus *tunc suos donis ditavit, integram amicitiam ipsi promittentes; hoc autumno, donec* Rögnvalldum *ex* Hialtlandia *discessisse audivit, frequens erat. Tum ad festum usque Julense in insulis nova non acciderunt. Comes* Paulus *tunc ad lautum per Julia destinato, ex villicatione, quam* Jorfioræ *habebat, sumtu, convivium, magnum convivarum numerum invitat; invitatus* Walthiofus Olai *de* Straumsey *cum novem Comitibus in decemremi die parasceves Juliorum in* Vestfiordo *undis absorbtus est, qui casus magni momenti æstimabatur,* Walthiofus *enim artibus alios antecellebat; pater ipsius* Olaus *ingentem cohortem in* Katanesо *habuit; erant ibidem ipsius filii* Sveinn & Gunnius, *nec non filii* Grimi *de* Svíney Asbiörnus & Margadus, *viri fortissimi, qvi* Sveinem *jugiter comitati sunt.* Sveinn Olai *forte tribus ante Julia noctibus piscaturus cum* Asbiörno & Margada *remigaverat, mater familias autem* Asleifa, *cum filio* Gunnio, *apud amicos non procul convivium adierat; seqvente vero nocte* Aulfer Rosta *cum cohorte, qvam piraticæ per æstatem adhibuerant,* Dungalsbæum *venit &* Olaum Rolfi *ædibus inclusum intercipiendo ac ignem tectis suggerendo, ipsum sextum concremat, exeundi venia reliqvis concessa.* Sveinn *exinde* Asleifæ *filius appellatus est; Redux iste domum die ante Julia*

A. D. 1136

præpa-

A. D. 1136 hann kom heim atfangadag fyrer Jol oc for þegar nordr á *Petlandsfiörd*, komu um midnætti i *Svefney* til *Grims* födr þeirra *Asbiarnar*, steig *Grimr* á skip med þeim oc fluttu þeir *Svein* til *Skalpeids* á *Knarrarstadi*; *Arnkell* het madr er þar bió oc syner hans *Hánefr* oc *Sigrþr*; *Grimr* oc þeir fedgar sneru þadan aptr oc gaf *Sveinn Grími* fíngrgull; þeir *Hánefr* oc *Sigrþr* fylgdu *Sveini* í *Jórfiöru*, þar var *Sveini* vel fagnat, fylgdu menn hönum til *Eyvindar Melbrigþa* sunar frænda sins; enn *Eyvindr* leiddi *Svein* fyrer *Pál* iarl oc fagnar *Páll* iarl hönum vel oc fretti at tíþindum; *Sveinn* sagþi lát födr sins, iarl let illa yfer því oc kvat miöc af ser leidt hafa, baud hann *Sveine* med ser at vera, *Sveinn* þackadi iarli bod sitt.

Sveinn drap Svein.

Eptír þat foru menn til aptansaungs; þar var mikill husabær oc stod i hallendi oc var brecka á bak husum, oc þá er á kom leitit var fyrer ofan *Aurridafiördr*, á hönum liggr (o) *Damisey*, þar var kastali i eyiunne oc gætti sá madr er (p) *Blánn* het, sun *Þorsteins* á *Flydrunesi*; þar i *Jorfiöru* var dryckiuskali mikill oc voru dyrr vid eystra gafhlad sunnan á hlidvegg oc stod kirkia dýrlig fyrer skála dyrum oc nidr at ganga til kirkionnar frá skalanum, enn er inngeck i skálann var á vinstri hönd hella mikil, enn fyrer innan aulker bæþi mörg oc stor, enn í gegn utidyrum var stofa; þá er menn komu frá aptansaung var mönnum skipat i sæti, let iarl *Svein Asleifarson* sitia et næsta ser, innar frá iarli sat *Sveinn Brioströip* et næsta, enn þá *Jon* frændi *Sveins Brioströips*,

(o) Daunsey. 101. 102. 333. (p) Bláni. 333. 101. 102.

præparatorio, Petlandsfiördum *boream versus se statim confert*, A. D.
& nocte in Svefney *ad* Grimum Asbiörni *nec non fratrum ejus* 1136
patrem pervenit; *cum his* Grimus *navem ascendens*, Sveinem *ad* Skalpeydum Knararstaftos *devehit*; Arnkell *nomen erat viro*, *qvi ibi cum filiis* Hanefo & Sigurdo *habitabat*. Grimo *cum filiis inde revertenti* Sveinn *annulum aureum dedit*. Hanefus & Sigurdus Sveinem Jorfiöram *comitati sunt*; *hic ibidem hilariter exceptus ad cognatum* Eyvindum Melbrigdi *filium deducitur*, *qvi ipsum comiti* Paulo *sistit*, *humaniter exceptum*, *nova sciscitanti*. Sveinn *obitum patris indicat*, *qvem ægre ferens* Comes *se admodum in causa fuisse asserit*, *adjecta invitatione ut* Sveinn *apud ipsum commoraretur*, *pro qva invitatione ille grates persolvit*.

Sveinn Sveinem occidit.

P*ost hæc ad cantum itur vespertinum*; *erat hic cohærentium ædium multitudo*, *in loco declivi sita*, *pone ædes clivus*, *cujus colliculus cum superaretur*, *obvius erat* Urridafiordus; *in hac sita est* Damisey, *in qva castellum exstructum*, *vir nomine* Blánn, *filius* Thorsteinis *de* Flidroneso, *custodivit*. Jorfioræ *ingens erat triclinium*, *cujus apud orientem spectantem parietem transversum in pariete meridiem versus fores*, *ante has templum erat pretiosum*, *in qvod à cubiculo descendendum*; *verum cum in diversorium introiretur*, *a manu sinistra ingens petra*, *intra vero vasa cerevisiarum multa ingentia*, *ast foribus oppositum triclinium*. *Cum a cantu vespertino redeuntes in sedes disponerentur*, *comes* Sveinem Asleifæ, *intra se sibi proximum sedere fecit*, *sed fores versus* Comiti *proximus sedebat* Sveinn Brioftreip, *inde vero* Jonas *cognatus* Sveinis

A. D. 1136 *reips*, þá er bord voru upptekinn komu menn þeir er sögdu drucknun *Valþiofs Olafssonar*, oc þotti iarli þat mikil tíþinde; þá bat iarl at engi skyldi segia *Sveini Asleifarsyni* um Jolin, oc kvat hönum þo ærit mart til áhyggiu, oc um kveldit er menn höfþu druckit geck iarl at sofa oc flestir menn, enn *Svein Brioſtreip* geck ut oc sat uti um nottina epter veniu sinne, oc um nattina stoþu menn upp oc hlýddu tíþum, oc eptir hámessu geingu menn til borda; *Eyvindr Melbrigþason* hafþi mest forrád á veizlunne med iarle oc sat ecki upp; skutilsveinar oc kertisveinar stodu fyrer bordi Jarls, enn *Eyvindr* skeinkti þeim nöfnum sitt ker hvorum þeirra; þá þotti *Sveini Brioſtreip Eyvindr* skeinkia hærra í sitt ker; enn taka fyrr vid enn *Sveinn Asleifarson* hafþi druckit af sínu keri oc kallaþi *Sveinn* drecka sleituliga, þar hafþi lengi verit sátt med þeim *Sveini Brioſtreip* oc *Olafi Hrolfssyne* oc sva þeim nöfnum síþan er *Sveinn Asleifarson* þroskadiz; oc er druckit hafþi verit um stund, þá var farit til nonu, enn er menn komu inn þá var mælt fyrer minnum oc druckit af hornum, þá villdi *Sveinn Brioſtreip* skipta hornum vid nafna sinn, þotti þat vera lítit; *Eyvindr* vatt þá miklu horne i hönd *Sveini Asleifarsyne*, oc baud þat nafna sínum; þa reiddiz *Sveinn Brioſtreip*, oc mælti fyrer munne ser sva at nockorer menn heyrdu oc sva iarl; *Sveinn* mun *Sveini* at bana verda oc *Svein* skal *Sveini* at bana verda; þessu var á dreif (q) drepit; var nu druckit allt framan til aptansaungs, oc er iarl geck ut, þa geck *Sveinn Asleifarson* fyrer hönum, enn *Svein Brioſtreip* sat eptir oc drack, enn er þeir komu fram i aulstofuna, kom *Eyvindr* eptir þeim oc brá *Sveine* á einmæli; hann spurþi; heyrder þu hvat nafni þinn mælti þa er þu hafder bodit hönum hörnit;

(q) drifit. 101.

Sveinis Brioſtreip. *Poſt cænam venere qvi* Jonam Olai *undis* A. D.
ſubmerſum referebant, *cujus interitum ægre latum*, *Comes*, 1136
neqvis per Julia Sveini Asleifæ *indicaret*, *rogat*, *adjiciens illi nihilo minus ſat fore curarum. Veſperi*, *poſt qvam potaverant*, *Comes cum plurimis aliis it dormitum*, Sveinn Brioſtreip *egreſſus noctem more ſuo ſub dio agebat; hac ſurgentes ſacra audiunt & poſt miſſam accumbunt.* Eyvindus Melbridgi *ad convivium neceſſaria maxima ex parte*, *unacum Comite*, *ſubminiſtravit & non accubit. Dapiferi & qvi a candelis menſis comitis miniſtrabant*, Eyvindus *autem ſingula ſingulis* Sveinis *promebat vaſa; tunc* Sveini Brioſtreip Eyvindus *ſibi deſtinato majus infundere*, *prius autem ſe recipere qvam* Sveinn Asleifæ *ſuum exhauſerat*, *videbatur*, *unde* Sveinem *langvide bibere aſſerebat.* Sveinn Brioſtreip, Olaus Rolfi, *nec non cognomines*, *à qvo* Sveinn Asleifæ *adoleverat*, *diu fuco invicem non caruerant; cæterum ubi aliqvantiſper*, *biberant*, Nona *freqventatur rurſus autem cum ingreſſi eſſent ſcyphos verba præeunt & è cornibus bibunt; tum* Sveinn Brioſtreip *cornu cum cognomine ſuo*, *ut minus capax*, *vult commutare; hinc* Evindus *ingens cornu* Sveini Asleifæ *celeriter tradit*, *qvod ille cognomini offert*; *iratus inde* Sveinn Brioſtreip *ſubmiſſa voce*, *ut aliqvot præter comitem audirent*, *ſeqventia loqvitur;* Sveinn Sveini *mortem parabit*, & Sveinn Sveini *mortem afferet*, *His omiſſis non attenditur & ad cantum usqve veſpertinum potatur*, *cum autem comes exiret*, Sveinn Asleifæ *eum præit*, Sveinn *autem* Brioſtreip *remanens potat*, *in diverſorium vero progreſſos* Eyvindus *ſeqvitur &* Sveinem *in ſoliloqvium diſtrahit*, *interrogando*, *audiviſti*, *inqvit; qvod cognominis tuus*, *poſtqvam cornu ipſi obtuleras*, *locutus eſt? qvod cum negaret*, Eyvindus *illi verba indicat*, *adjiciens*

A. D. hornit; ecki ſeger hann; *Eyvindr* hermdi þá ordin oc ſagdi
1136 at þat mundi fiandinn hafa mælt fyrer munn hönum um nottina, mun hann ætla þer dauda, enn þu ſkalt verda fyrr at bragde oc drepa hann, feck *Eyvindr* hönum öxi i hönd oc bat hann þar ſtanda hiá hellunne i ſkugganum oc bat hann höggva framan i mot *Sveini* ef *Jon* geingi fyrer hönum, enn ef *Jon* gengi ſíþarr, þá bat hann *Svein* höggva epter nafna ſínum. Jarl geck til kirkiu, oc gaf engi gaum at þeim *Eyvindi;* enn þeir *Sveinn Brioſtreip* oc *Jon* gengu ut litlu ſíþarr enn iarl, hafþi *Sveinn Brioſtreip* ſverd i hendi, því at hann bar jafnan ſverd þott adrer være vopnlauſer, oc geck *Jon* fyrri: lios bar at utidyrunum enn vedr var þungt, oc er *Sveinn Brioſtreip* kom at uti dyrunum, hió *Sveinn Asleifarſon* framann i enne hönum oc raſadi hann vid, enn fell ecki, oc er hann retti vid þá ſá hann mann ſtanda í dyrunum oc hugþi at ſá hefdi ſærdann hann, þá brá hann ſverdinu oc hió i höfut honum oc klauf hann i her dar nidr, vard þar fyrer *Jon* frændi hans oc fellu þeir þar baþir; *Eyvindr* kom at, oc leiddi *Svein Asleifarſon* i ſtofu þá er gegnt var utidyrum oc var hann þar dreginn ut um ſkiá vindauga; þar hefr *Magnus Eyvindarſon* heſt buinn til reidar oc fylgþi honum á brott á bak bænum oc ſva í *Aurridafiörd*, toku þeir þá ſkip oc flutti *Magnus Svein* i *Damisey* oc flutti hann þar i kaſtala, enn *Blann* fylgdi hönum um morginenn nordr til *Eigilseyar* á fund *Vilhialms* Biſkups, þá var Biſkup at tíþum er þeir komu þar, oc eptir meſſu var *Sveini* fylgt leyneliga til Biſkups, oc ſegir *Sveinn* hönum tíþindinn, lát födr ſíns oc *Valþiofs*, oc víg þeirra *Sveins* oc het á Biſkop til trauſtz, Biſkup þackadi hönum fyrer víg *Sveins*

adjiciens dæmonem per os ipsius noctu forte locutum fuisse; mortem, ait, tibi struet, tu autem, dolo præveniens, ipsum occides; A. D. 1136
tradit hinc ei securim Eivindus, rogans ut apud petram in umbra stet & anteriora Sveinis, si Jonas eum præcedat, si autem seqvatur, cognominem suum à tergo ictu petat. Comes templum adit, nemine Eivindum cum reliqvis curante. Verum Sveinn Briostreip cum Jona paulo post comitem exiens, gladium, qvem jugiter, qvamvis alii inermes essent, ferre solitus erat, manu tenebat, Jona præeunte; lumen ad fores refulgebat, coelum autem nubilum erat. Sveinis Briostreip, ad fores venientis, Sveinn Asleifæ frontem ferit, ille vero nutans non cecidit. Verum ad se rediens hominem in foribus stare animadvertit, qvem se vulnerasse putat, unde vibrato gladio caput ejusdem petit & in humeros usqve diffindit, heic revera cognatum Jonam offendens, unde ambo ibidem una ceciderunt. Accedit tunc Eivindus & Sveinem in triclinium e regione forium situm deducit, ubi per fenestram membraneam extrahitur, hic Magnus Eivindi filius eqvum, qvo veheretur, ornaverat, unde eum pone ædes Urridafiordum usqve comitatur; nave ibi assumta Magnus Sveinem in Daunsey transvehit & in castellum deducit, Blanius vero seqventi mane boream versus in Eigilsey, in conventum Episcopi Vilhialmi, eum devehit. Episcopus, cum eo venirent, sacris intererat, ad qvem Sveinn post missam clam deductus, eidem nova, mortem patris sui nec non Walthiofi & cædem Sveinis Jonæqve refert, opem episcopi implorans. Episcopus ei pro cæde Sveinis Briostreip grates peragit, dicens in-

 sulas

A. D. *Svein Brioſtreips*, oc kvad þat landhreinſun verit hafa, let
1136 Biſkup *Svein* þar vera um Jolin, enn epter þat ſendi Biſkup hann til *Suþreyia* i *Tyrviſt* til þeſs mans er *Holldbodi* het oc var *Hundaſon*, var hann þar höfþingi mikill oc tok allvel vid *Sveine*, dvaldiz hann þar um vetrinn oc var vel virþr af allri alþýdu.

Frá Pali Jarli.

Nockuru ſíþarr enn vígin höfþu verit i *Jorfiöru*, hlupu menn til frá kirkiunne oc var *Sveinn* borinn inn í hus, því at hann var enn æi erendr, oc viſſi þo ecki; andadiz hann um nattiná; þar let iarl ſkipa mönnum i ſæti oc villdi viſs verda hverr valdit hefþi vigunum, oc var þá ſaknat *Sveins Asleifarſunar*; þottuz menn þá vita at *Sveinn* hafþi vegit, þá kom *Eyvindr* at oc mælti; þat mega menn ſiá at *Sveinn Brioſtreip* mun veitt hafa *Joni* líflát; iarl mælti at engi ſkyldi bláſa hár af höfdi *Sveine*, oc ſeger hann þetta ecke fyrer ſákleyſe gert hafa, enn ef hann fordaz minn fnud ſeger hann, þá mun hann ſer illa geta í því; þotti mönnum þat líkaz at *Sveinn* munde farit hafa í *Papule* til *Hakonar Karls*, brodr hins helga *Magnus* Jarls, hann var höfþinge mikill, ſpakr oc hoffamr; ecki ſpurdi iarl til *Sveins* á þeim vetri,
1137 oc let hann gera *Svein* utlægann; þá er vora tok, for iarl vída um *Nordreyiar* at landſkyldum ſínum, hann vingadiz þá miöc vid ſtórmenni oc gaf nær á tvær hendr; Jarl kom í *Straumsey* oc gaf *Þorkatli Fletti* bú þat er átt hafþi *Valþiofr Olafſon*, til þeſs at hann ſkyldi viſs verda hvar *Sveinn* veri nidr kominn; *Þorkell* mællti: ecki kemr nu at því ſem mælt er at mörg eru kongs eyru, enn þótt þu ſert iarl, þá þycki mer

ulas eo modo a fæce liberatas. Episcopus Sveinem *festum* A. D.
Julense ibidem transigere permittit, qvo exacto, eum in 1136
Hebrides *prædium* Tyrvift *ad virum nomine* Holldbodium Hundii *filium mittit, erat ipse ibidem inter primarios magnates, qvi* Sveinem *humaniter excepit. Hic inter hyemales moras a toto populo honore habetur.*

De Comite Paulo.

Paulo *post cædes* Jorfiöræ *patratas, à templo accurrunt;* Sveinn *in ædem defertur, non enim adhuc, qvod tamen nescivere, mortuus erat, sed seqvente nocte animam efflavit. Hinc Comes a suis sedes occupari jubet, cædium autorem indagaturus; tunc in* Sveinem Asleifæ, *desideratum, cædis culpa convertitur; Accedens inde Eivindus, evidens esse asserit,* Sveinem Brioftreip Jonæ *mortem attulisse; Regerit Comes, nemini* Sveinem *lædere licitum, adjiciens illum hoc non immerito patrasse; Si autem, inqvit, meum conventum fugiat, in ea re sibi haud proficuum sciet. Videbatur vero simillimum* Sveinem *in* Papiliam *ad* Haconem Karl, *sancti comitis* Magni *fratrem, se contulisse; hic inter magnates numeratus sapiens & continens erat. Comes ista hyeme* Sveinem,
non exqvisitum, relegari curavit. Vere ineunte locaria ex- 1137
acturus per Nordreyas *passim profectus est; magnatum tunc favorem, larga ubivis munera distribuens, sibi conciliavit. Comes in* Straumseyam *delatus,* Thorkatlo Flettio *prædium, qvod possederat* Walthiofus Olai, *ut certior fieret ubi* Sveinn *degeret, donavit. Nunc inqvit,* Thorkell *non probatur proverbium multas esse regi aures. Verum qvamvis Comes sis, mirum tamen mihi videtur, te rumorem, ubi* Sveinn *sit, non percepisse*

A. D. 1137 mer undarligt at þu hefer ei frett til *Sveins* enn ec vissa þegar at *Vilhialmr* Biskup sendi hann til *Suþreyia* til *Höldboda Hunda* sonar, oc hefer hann þar verit i vetr, iarl mælti: hvat skal ec gera vid Biskup er sliku hefer bellt? *Þorkell* svarar, ecki er at gefa Biskupi saker á þessu vid þat sem nu liggr á, muntu þurfa allra vina þinna ef þeir *Raugnvaldr* koma austan; Jarl seger at slikt er satt; *Pall* iarl fór þaþan til *Rinarseyiar* oc þá veizlu at *Raugnu* husfreyiu oc *Þorsteine* syne hennar; *Ragna* var vitr kona; þau áttu annat bú i *Papey*, þar sat iarl þriar nætr, þvi at hönum gaf ecki til *Kuga* i *Vestrey*; þau iarl oc *Ragna* töludu mart, seger hun iarli at hönum var lítill skade at um *Svein Brioststreip* þott hann veri garpr mikill, hlautz þu af hönum uvinsælder miklar, veri þat mitt rád um þann vanda sem at ydr horfer at þer gerit ydr vine sem flesta oc veri usakgiafer, villda ec at þer gæfut ecki sakir *Vilbialmi* Biskupi edr ödrum frændum *Sveins Asleifarsonar*, helldr vilda ec at þu gæfer upp biskupi reidí þína, oc þvi framar at þu leter senda ord i *Suþrey* eptir *Sveini* oc gefa hönum upp reidi þína oc eigner sínar til þess at hann veri þer þvílikr sem fader hans; hefer þat lengi verit siþr hinna göfuguztu manna at gera mikit fyrer saker vina sinna, oc afla ser sva traustsoc vinnsællda; Jarl svarar, vitr kona ertu *Ragna*, enn eigi hefer þu hlotit iarls nafn i *Orkneyium*, ecki skaltu her landrádum stýra, heyr á endemi at ec munda *Sveini* fe til sætta gefa oc ætla at þat mundi mer vega sigr til handa, hann gerir sic her reidann um oc mælti: Gud skipte med ockr *Raugnvalldi* iarli frænda, oc láti sva ganga hvarum sem gert hefer; ef ec hefi vid hann misgert þá er nu mál at bæta, enn ef hann vill ganga á ríki mitt, þicki mer sá minn vinr mestr er mic efli til þess at ec fá

halldit

cepisse, cum mihi statim innotuerit qvando Episcopus Wilhialmus *eum in* Hebrides *ad* Holldbodium Hundii, *apud qvem hyemem transegit, mittebat. Qværit iterum Comes; qvid igitur episcopo reddam, qvi talia facescivit. Respondet* Thorkell, *non est, præsenti urgente necessitate, vituperandus; Omnibus tuis amicis tibi opus erit, si* Rögnvalldus *cum suis ex oriente veniat. Comes talia vera esse affirmat. Comes* Paulus *inde in* Rinarsey *tendit & à matre familias* Ragna *& ejusdem filio* Thorstene *convivio excipitur;* Ragna *fæmina erat prudens; altera iis in* Papey *villicatio. Ibi comes tres noctes moratus est, tempestas enim eum ad* Kugium *in* Vestrey *proficisci non permisit. Comes* Paulus *&* Ragna *multa colloqvebantur. Dicit illa Comiti, cædem* Sveinis Briostreip, *parum detrimenti, qvamvis vir fortis fuisset, attulisse, nam, inqvit, multorum odium tibi paravit. Erit ergo consilium meum, hoc tibi imminente periculo, ut amicos qvam plurimos tibi concilies, vindictæ parcens. Vellem te pro insonti habere Episcopum* Vilhialmnum *cum aliis ejus cognatis; mallem e contrario ut iram ab episcopo avertas, idqve præterea, ut nuncium ex* Sudurey Sveinem *reducturum mittas &, culpa dimissa, possessiones ejus ipsi restituas, eum in finem, ut tibi se talem qvalem ipsius pater, præstet. Fuit diu mos viris nobilissimis, amicis suis in multis indulgendo auxilium & favorem conciliare. Prudens, inqvit Comes, fæmina es* Ragna, *verum Comitis titulum in* Orcadibus *non nacta es; non hujus regionis apud te erit præfectura; heus ineptias, me nempe* Sveinem *pecunia reconciliaturum, spe victoriæ inde parandæ. His iratus Comes, Deum inter se & cognatum Comitem* Rögnvalldum *dijudicare, & ut exitus factis respondeat, precatur; si illum, inqvit, læsi, tempus adest recompensandi, si autem regnum meum invadere cupit, tunc*

A. D. 1137

A. D. 1137 halldit ríke minu, ec hefi *Raugnvalld* alldri ſenann, hefer ec því ſíþr at minne vitund misbodit, at þat er frændr vorer hafa gera latit, þa vita menn at ec átti þar engan lut at: marger ſvörudu at miöc væri uſyniu á hann leitat at beriaz til ríkis vid hann, enn engi mælti í moti; þá er á tok líþa vorit let *Pall* iarl hallda vita á *Friderey* oc *Rinarey* oc nær i öllum eyium, ſva at hvern mátti ſiá fra ödrum. Madr het *Dagfinnr Laudversſon* er bú átti i *Fridarey*, vaſkligr madr, hann ſkyldi gæta þeſs vitans oc ſlá elldi í ef herr væri ſen fara frá *Hialltlandi*.

Raugnvalldr iarl ſat um vetrin heima á *Ögdum* at buum þeirra fedga oc gerdi ord til frænda ſinna oc vina, enn ſuma ſann hann, oc beiddi at þeir mundi efla hann til veſtrfarar at liþi oc ſkipum oc vikuz fleſter vel vid naudſyn hans, enn um *Gói* ſendi *Kolr* tva byrdinga or landi, annan veſtr til *Eingландz*, at kaupa viſt oc vopn, enn ödrum hellt *Sölmundr* ſuþr til *Danmerkr* at kaupa þar ſlikt ſem *Kolr* ſagþi fyrer, þvi at hann hefer nu alla ætlun á bunaþi þeirra; ſva var ætlat at þeſſer byrdingar ſkyldu kommer i land at Paſkum, enn þeir ætla at búa ferdina eptir Paſka viku, hafþi ſitt langſkip hvarr þeirra fedga, enn *Sölmundr* hafþi hit þridia, þeir *Kolr* höfþu oc viſta byrding (r), (enn er þeir komu til *Biörgyniar* var þar fyrer *Haralldr* kongr, hann feck *Raugnvalldi* langſkip alſkipat; *Jon Fotr* hafdi oc langſkip; et ſetta hafþi *Aslakr* ſon *Erlendz* or (s) *Hernum*, hann var dottrſon *Steigar-Þoris*, hann hafþi oc viſta byrding,) þeir höfþu VI. ſtorſkip, V. ſkutr enn III. byrdinga;

(r) *hæ parentheſi incluſa omittit* 102. 333. *Reperiuntur in margine* 101.
(s) *Harum. Flat.*

tunc amicorum mihi videtur optimus, qvi mihi in retinendo A. D.
regno opitulatur. Rögnvalldum *nunqvam vidi, tantum abest* 1137
ut iniqvas ei obtulerim conditiones, cum notum sit me in factis cognatorum nostrorum contra eum prorsus non participasse. Asserebant multi summam esse injuriam regno hostiliter eum privare conari; nemo autem contradicebat. Vere vergente Comes Paulus *pharos in* Fridarey Rinarsey *& fere in omnibus insulis, ut unus ad alterum conspici posset, constituendos curavit.* Dagfinnus Laudveris *nomen erat viro, fortitudinem præ se ferenti, qvi villicationem in* Fridarey *habebat; hic pharum ibidem custodiendum, si exercitus ab* Hialtlandia *ire conspiceretur incenderet.*

Comes Rögnvalldus Agdis *in prædiis patris sui per hyemem sedens, nuntium nonnullis cognatis suis & amicis misit, ipse autem alios convenit, postulans ut copiis & navibus, ad iter occidentem versus instituerent, cui, necessitate adacto, plerique annuebant. Sed mense* Goa *emisit* Kolus *duas naves onerarias, aliam in* Angliam *occidentem versus ad commeatum & arma emenda, aliam vero* Sölmundus *meridiem versus in* Daniam *rexit, qvæcunqve* Kolus *præscripserat, ipse enim omnem eorum apparatum ordinavit, comparaturus; ita convenit ut hæ naves onerariæ ante festum* Pascatis *redirent, ipsi autem post festum iter pararent. Pater & filius qvisqve navem longam,* Sölmundus *tertiam gubernavit;* Kolus *cum suis navem commeatu oneratam regebat. Cum autem* Bergas *venirent, obvius ibidem Rex* Heralldus, Rögnvalldo *navem longam, omni ex parte instructam, tradit.* Jonas fotur (Pes) *etiam navem longam regebat; sextam* Aslakus *filius* Erlendi *de* Hernum*; erat iste* Steigensis Thoreri *ex filia nepos, erat ei etiam navis commeatu onerata. Navibus præterea sex bellicis &, præter qvinqve phaselos, onerariis*

D. A. byrdinga; þá er þeir lágu til byriar i *Hernum* kom ſkip
1137 veſtan oc ſpurþu þeir tíþinde af *Orkneyium* oc ſva hvern vidrbunat *Páll* iarl hafþi ef *Raugnvalldr* iarl kæmi veſtr þangat.

Rád Kols.

R*ögnvalldr* iarl let bláſa til húsþíngs er þeir lágu i *Hernum* oc taladi um vidrbúnat *Pals* iarls oc hve mikinn fiandſkap *Orkneyingar* ſýndu vid hann er þeir ætludu at veria hönum frændleifd ſína, þá er *Noregs* kongar höfþu hönum gefit at rettu, oc talar þar um lángt erinde oc ſnialt oc ætladi ſva at fara til *Orkneyia* at fá þær eda látaz ella; gerdu menn godann róm at máli hans oc hetu hönum trauſtri fylgd; þá ſtod *Kolr* upp oc mælti; ſpurt höfum ver af *Orkneyium* at þar vilia aller menn á mot ydr ríſa oc veria ríke ydvart med *Pále* iarle, vilia þeir ſeint afláta þeim fiandſkap er þeir hafa upptekit vid ydr frændi; nu er þat (t) mitt rád at leita þangat trauſtz ſem nógt er til, at ſá unni ydr ríkis er á at rettu, enn þat er hinn helge *Magnus* iarl modrbroder ydvar, vil ec at þu heiter á hann at hann unni ydr frændleifdar þinnar oc ſinnar erfdar, at þu láter gera ſteinmuſteri í *Orkneyium* í *Kirkiuvogi*, ef þu fær þat ríki, þat er ecki ſe annat dýrdligra í því landi, oc láter *Magnuſi* iarle helga frænda þínum oc legger þar fe til, ſva at ſá ſtadr mætti eflaz oc yrdi þangat komit hans helgum domi oc biſkups ſtolinom med; þetta þotti öllum rádligt oc var þetta heit feſt; eptir þat letu þeir i haf oc gaf þeim byr godann oc toku

(t) ſínt, aptum. 101. 102. 333.

variis tribus instructi erant. Dum ventum secundum Hernis *ex-* A. D.
spectarent, advecta navis ex occidente nuntiavit illis ex Orcadi- 1137
bus *nova de apparatu Comitis* Pauli, *si* Rögnvalldus *occidentem versus illuc veniret.*

Consilium Koli.

C*omes* Rögnvalldus, *cum* Hernis *morarentur, conventum habuit domesticum, & tum de apparatu Comitis Pauli, necnon qvantam* Orcadenses *ipsi hostilitatem adversus se exercerent, ab hæreditate a cognatis relicta, qvam Reges* Norvegiæ *ipsi justo jure donaverant, se exclusuri, sermonem prolixum diserte protulit, inde* Orcades, *easdem obtinendi, sin minus occumbendi, animo, petiturus. Omnes eum læta acclamatione excipiunt, fidos ipsi comites se fore promittentes. Surgens tunc* Kolus *in talia prorumpit; Audivimus, inqvit, ex* Orcadibus *qvod omnes ibidem contra te insurgere & regnum tibi debitum cum Comite* Paulo *defendendo retinere velint. Hostilitatem qvam contra te, cognate, inchoarunt sero missam facere volunt. Nunc consultum est illic, ubi abundat, opem qværere, ut iste, cujus jure est, regnum tibi concedat, est autem frater tuus maternus sanctus Comes* Magnus; *volo votum ei facias, qvo magis hæreditatem a cognatis & se relictam tibi concedat, te nempe templum lapideum in* Orcadibus Kirkiuvogi, *qvo non sit in ista regione prætiosus aliud, si regno ibidem potiaris, exstrui curaturum & cognato tuo comiti* Magno *sacrum, pecuniis ditaturum, ita ut oppidum istud stabiliri qveat, & ipsius sacrarium, unacum sede episcopali, eodem transportari. Hoc consilium omnibus salubre visum pro stato habebatur. Post hæc*

C c *solvunt,*

A. D. 1137 toku *Hialtland*, oc ordu þar hvarer ödrum fegner; kunnu *Hialtar* at segia þeim mörg tíþinde af *Orkneyium* oc dvöldoz þeir þar nockura rýd.

Af Kol oc Una.

Þat var eitt sinn er *Kolr* spyrr *Una* er fyrr var getit; hann var þá er hann rez til þegar hníginn at alldri epter er hann hafþi verit í fiörrádum vid *Bryniolf*; þá spýrar *Kolr*, hvart villtu *Uni* gefa til rád at brugdid verdi vitanum i *Fridarey*, edr annaz þat at ei verdi annar kveiktr? kved ec þic at þessu fyrer þvi at ec veit at þu er vitrari enn þeir flester adrer er her eru nu, þott her se nu virþinga menn meire; *Uni* svarar, eingi er ec rádamadr, enda vil ec eigi gera herhlaup med minum rádum, vil ec þat þvi kiósa sem sídarr skal atgera at ec ætla þat helldr af sialfum mer til at taka; oc litlu sídarr let *Kolr* búa mörg smá skip oc sneri á leid til *Orkneyia*; þar voru einger höfþingiar i för nema *Kolr*; oc er þeir koma sva langt at þeir ætludu at siá mundi ferd þeirra frá *Fridarey*, þá let *Kolr* draga upp segl á öllum skipum, enn skipadi til menn at hamla sva at sem minst gengi skipin þó vindr legdiz epter oc let hann ei setia hærra enn i mitt tre, enn draga sva upp sem þeir hefþu lengr farit; seger *Kolr* at þá muni seen verda faur þeirra or *Fridarey* sem þángat nálgaz meir skipin; kann þá vera at þeir slái elldi í vitann, enn fare sialfer á fund *Páls* iarls oc sege hönum; oc þegar seen var vitinn á *Fridarey* þá let *Þorsteinn* (u) *Raugnuson* kynda vita á *Rínarsey*, oc epter þat var kveiktr hverr

(u) *Havardsson. Flat.*

solvunt &, *ventis secundis lati*, Hialtlandiæ *allabuntur*, *inco-* A. D.
lis & ipsis vicissim gaudentibus, Healtlandi *multa*, *quæ in* Or- 1137
cadibus *gesta*, *iis narrare potuerunt*, *aliqvantisper ibidem mo-*
rantibus.

De Kolio & Unio.

Kolus *forte* Unium, *cujus mentio antea facta est*, (*erat iste ætate profectus cum susciperet struendam* Brinjulfo *necem*) *interrogat; qvale, inqvit, amice! consilium dare vis, ut pharus in* Fridarey *non incendatur aut procuretur, neqve alius succedatur? De hac re te igitur consulo, qvod te plerosqve heic jam præsentes, majoris licet existimationis, viros, prudentia antecellere sciam. Respondet* Unius; *Consiliis neqvaqvam dives sum, qvicqvid sit, hostiles tumultus meis consiliis instituere nolo, posterius igitur eligam cum ad id perficiendum proprio consilio usurus sim. Paulo post* Kolus *multá navigia, instructa, ad* Orcades *direxit, nemine magnatum ipsum comitante; cum eo ventum esset, ut ex* Fridarey *navigationem conspici sperarent, vela in singulis navibus pandi curavit* Kolus, *verum nautas navigia remis inhibere jussit, ut, vento licet flante secundo, qvam minimum proveherentur, nec vela altius qvam in medium malum attolli, plenum tamen præteritum velorum usu simulari. Adjecit* Kolus *iter eorum ex* Fridarey *eo clarius conspectum fore, qvo magis navigia illi appropinqvarent. Tunc, inqvit, hoc forsitan incenso comitem* Paulum *accedentes, pharum in* Fridarey *nuper visum nuncient. Tunc* Thorsteinn Ragnæ *filius in* Rinarsey *pharum accendebat, & postea singuli*

 per

A. D. 1137 hverr at ödrum um allar eyiar, enn bændr aller foru til iarls oc var þetta et mesta herhlaup, enn er *Kolr* sá at vitinn brann, bat hann sína menn aptr fara, kvat vera mega at þetta yrdi nockorom at sundr þycki (v); ferr *Kolr* aptr til *Hialtlands* vid sva buit, oc seger at nu skal *Uni* taka til sinna ráda. *Uni* kvedr til farar med ser þria menn Hialtlendska, þeir taka sexæring einn oc nockr föng önnr oc veidarfæri; þeir foro til *Fridareyiar* oc sagdiz *Uni* vera *Norrænn* madr, enn kvez hafa kvongaz i *Hialtlandi* oc átt þar sunu; kvez hafa verit ræntr af mönnum *Raugnvallds* iarls oc mæler hit hardazta til þeirra, hann tekr ser þar húsa vist oc róa syner hans til fiska, enn hann er heima at gæta fánga þeirra; hann kemr ser i tal oc kunnugleika vid þá menn er þar eru fyrer oc þockadiz hann vel.

Frá Orkneyingum.

Eptir þat er *Dagfinnr* hafþi brennt vitann, for hann á fund *Páls* iarls sem fyrr var getit, oc þar komu allir gædingar iarls, var þá halldit til frettum um ferder þeirra *Raugnvalldz* iarls, oc þotti mönnum undarligt er þeir komu hvergi fram, enn þó helldu þeir saman liþinu þria daga, toku bændr at kurra illa oc segia at þat var fólska mikil at brenna vita þo fiskimenn sæiz med bátum sínum; var þá skellt á *Þorsteinn* (x) *Raugnuson* at hönum hefdi illa tekiz er hann hefdi kveikt vitann á *Rinarsey*; *Þorsteinn* svarar oc kvadz æi annat kunna enn ellda vitann er hann sá brendann á *Fridarey* oc kvad þetta

(v) sva þat mundi i nockuru briálaz, *ita ut quodammodo inverterentur. add.* 333. (x) *Havardsson. Flat.*

per omnes insulas succendebantur, verum incolæ ad comitem A. D.
confluxerunt, unde summus ortus est tumultus; sed cum Kolus 1137
pharum succensum viderat, suos reverti mandat, adjiciens hæc forsitan dissidia qvibusdam partura. Re ita constituta in Hialtlandiam *revertitur &* Unium, *ut sua nunc consilia adhibeat, rogat; hic tres ex* Hialtlandis *itineris socios sibi adsciscit* Unius, *& assumtum cum commeatu nec non instrumentis piscatoriis triremem, in* Fridareyam *trajicit, se* Norvagum *esse, matrimonium vero in* Hialtlandia *iniisse, ibi filios suscepisse, & a* Rögnvalldianis, *qvos asperis omnifariam verbis denigravit, spoliatum fuisse asserit. Hic domicilium sibi conducit, filii piscaturæ vacant, ipse autem domi remanens, qvæ eorum sunt custodit. Cum colloqvio præsentium ibi familiaritatem sibi conciliat, ipsis perqvam gratus.*

De Orcadensibus.

P*ostqvam* Dagfinnus *pharo ignem admoverat, comitem* Paulum, *ut supra dictum, convenit, omnibus comitis optimatibus illuc simul confluentibus. Hic inqvisitum est in iter comitis* Rögnvalldi *cum nusqvam apparerent, per triduum tamen copiæ collectæ mansere, qvo præterlapso incolæ murmurare incipientes, delirium asserebant pessimum pharos incendere, piscatores licet in scaphis velificantes apparuerint. Hinc* Thorsteinn Ragnæus *incusabatur ejus, qvod incassum pharum in* Rinarsey *succendisset; ad qvæ ille, sibi non aliud licuisse qvam pharum accendere, cum in* Friderey *ignem admotum conspexisset; hujus culpam in* Dagfinnum *convertit. Regerit* Dagfinnus; *sæpius*

A. D. 1137 þetta af *Dagfinne* hlotíz hafa; *Dagfinnr* svarar: miklu optar hliota menn íllt af þer enn þu meger mer þat kenna; *Þorsteinn* bat hann þegia oc hliop upp med öxi oc hió hann þegar bana högg; þá hlupu menn til vopna oc vard þar bardagi; þetta var i *Rosfey* skamt frá *Kirkiuvogi*. *Sigrþr* af *Vestnesi* oc syner hans *Hakon* (y) *Kló* oc *Brynjolfr* veittu *Hlödve* födr *Dagfinns*, enn *Þorsteini* veittu frændr hans; þá var sagt iarli oc for hann til oc var lengi ádr hann gæti skilid þá. Þá talar *Kugi* or *Vestrey* langt erinde oc sagþi sva; gerit ecki iarli skömm þessa at þer siálfer beríz sín i millum, því at þurfa munat þer allra ydvarra manna innan lítils tima, gætum þess þá at ver seum ei ufærer edr rángsátter, enn þetta mun gengit hafa epter rádum uvina varra oc verit prettr þeirra at eida sva vitunum, enn nu er von þeirra á hveriu dægri at þeir komi oc gerum sva vort rád; *Dagfinnr* mælti, her hefr eingum illinde tilgengit, enn verit nockuru brádare enn skylldi; gat *Kugi* her alls til ens sanna oc for um mörgum ordum vitrligum, kom þá svo at hvarer tveggiu villdu at iarl skipadi, enn þo var þat rádit at þeir rufu samnadinn oc foro menn heim; enn sá madr var tilfenginn at gæta vitans i *Fridarey* er *Eirikr het*, oc þá er *Uni* hafþi litla hriþ verit i *Fridarey* kom hann at *Eirike* oc mællti, villtu at ec gæti vitans síþann ec geri ecki annat oc má ec vel sitia eintomir vid; *Eirikr* þá þat, enn þegar er menn voru æi nær, þá bar *Uni* vatn i vitan oc gerdi sva votann (z) at hvergi festi elld á.

Eytt

(y) *Pik. in margine* 101. *omittit Flat.* (z) *omittit* 333.

multo facto tua hominibus in malum vertuntur quam mihi imputare possis. Thörsteinn *ei, tacere jusso, lethalem securi plagam statim infligit; hinc, armis celeriter raptis, pugna oritur. Accidit hoc in* Rossey *prope* Kirkiuvogum. Sigurdus *de* Vestneso, *cum filiis* Hocone Kló & Brinjulfo *a partibus* Hlödvii *patris* Dagfinni, *a* Thorsteinis *autem partibus ipsius cognati stabant. De hoc certior factus* Comes *accurrit; diu tamen, priusqvam litem compescere posset, pugnatum est. Tum* Kugius *de* Vesturey *prolixum habuit sermonem seqventis tenoris; ne, inqvit, ignominiam hanc comiti inuratis, ut ipsius copiæ invicem arma commisceatis, omnes enim vos brevi opus erit; tunc nobis cavendum ne invalidi & invicem inimici simus. Ast secundum voluntatem & consilium hostium nostrorum, qvi nocte dieqve nobis imminebunt, (ergo vitandi,) hoc ad pharos dolo consumendos profecto evenit. Regerit* Dagfinnus; *nemo malitia, sed æqva majori præcipitantia adactus, hoc patravit. De hac re* Kugius, *eandem acu tangens, multa prudenter locutus est; tandem res eo venit, ut ab utraqve parte Comitis arbitrio committeretur, consultum tamen ut dispersa congregatione domum redirent. Verum phari* Frideyensis *cura viro nomine* Erico *mandatur; sed postqvam* Unius *paululum temporis ibidem triverat, adit* Eiricum, *dicens; Vis pharum custodiam, cum nullum mihi, temporis sat superqve habenti, negotium incumbat, cui* Eiricus *annuit. Sed nemine præsente* Unius *pharum aqva irrigando adeo madidum reddit, ut igne accendi neqviret.* A. D. 1137

De-

D. A. 1137

Eytt vitum i Orkneyium.

Þeir *Raugvalldr* iarl mæltu at þeir mundi þess bíþa er áſtædiz misgánga ſtraumanna oc auſtanvedr, þvi at þá er varla fært á mille *Veſtreyiar* oc *Hrosseyiar*, enn auſtan vedr má ſigla frá *Hialtlandi* til *Veſtreyiar*, oc þess væntu þeir *Raugnvalldr* jarl, oc komu friádags aptan i *Veſtrey* i *Höfn* til *Helga* er þar bio, þa vard engum vita uppſkotit, því at þá er ſeglin voro ſeen or *Fridarey* bioz *Eirikr* at fara til *Páls* iarls, enn ſendi mann til *Una* at ellda vitann, oc er ſá kom þar þá var *Uni* á brottu, enn er ſá vilde ellda vitann, þá var hann ſvá votr at ecki mátti elld á feſta, oc er *Eirikr* ſpyrr þetta, þyckiz hann ſiá hverſu farit hefer; ferr ſiþan á fund *Páls* iarls oc ſeger hönum; enn er *Raugnvalldr* iarl var kominn til *Veſtreyiar* hliopu þeir ſaman eyiar ſkeggiarner oc gera þeir *Helgi* oc *Kugi* rád fyrer þeim; þat er hit fyrſta at leita griþa til jarls, oc fara ſva ſkipti þeirra at *Veſtreyingar* ganga under *Raugnvald* iarl oc ſveria hönum eyda.

Raugnvalldr red Orkneyium.

Sunnudag hafþi *Raugnvalldr* iarl tiþer þar i þorpinu oc ſtoþu þeir uti hia kirkiunne, þá ſá þeir hvar gengu XVI. menn ſlipper oc kollotter, þeim þottu þeir undarliga buner; iarls menn ræddu um hverer vera mundi, þa kvad iarl viſu:

Sextan

Deficiunt phari in Orcadibus.

A. D. 1137

Comes Rögnvalldus *cum suis se exspectaturum dicebat donec vicissitudo fluxus maris & evrus concurrerent, tunc enim inter* Vesturey *&* Hrossey *transitus anceps; flante autem evro à* Hialtlandia *ad* Vesturey *naves ferri possunt; hoc igitur cum suis exspectato Comes* Rögnvalldus, *vesperi diei Veneris in* Vesturey Hafnam *ad* Helgium, *qui ibi habitabat, pervenit. Tunc nullus incendi potuit pharus, nam cum ex* Fridarey *viderentur vela*, Ericus *ad conveniendum Comitem* Paulum *se parat, mittitqve ad* Unium *de succendendo pharo moniturum, qvi cum eo veniret, discesserat* Unius, *verum cum ignem pharo admoveret, madidus adeo erat ut comburi neqviret; hoc cum* Ericus *audiret, de dolo certus esse videbatur, & Comitem* Paulum, *referendo, conveniebat. Verum cum veniret in* Vesturey *Comes* Rögnvalldus, *concurrunt insulani*, Kugii *nec non* Helgii *consilia secuti, primum nempe ut pacem Comitem poscerent; talem vero successum habuit, ut interposito juramento Comiti* Rögnvalldo *se submitterent.*

Rögnvalldus Orcadum regno potitur.

Die solis Comes Rögnvalldus *in oppido sacra celebrat, stantes autem foris apud templum conspiciunt homines sedecim inermes, capitibus rasis, qvi mirum in modum vestiti videbantur.* Rögnvalldianis *qvinam essent conjectantibus, Comes cantilenam protulit.*

A. D. 1137

Sextan hefer ec (a) senar,
senn oc topp i enni
jardar (b) ellde firdar
(c) ormvangs saman gánga,
þat bárum ver vitni
vestr at her se flestar,
siá liggr ut vid *Elon*
ey, kollottar meyiar.

Eptir helgina foru menn *Raugnvallds* iarls þar um enar næstu bygder oc gengu aller menn under iarl. Þat var eina nott i *Vestrey* at iarlsmenn höfþu niosn af at eyiarmenn mundu eiga launþing til svikræda vid *Raugnvalld* iarl, enn er jarl feck niosn af þá stod hann upp oc for til þíngsins, enn þad var tíþinda at iarlsmenn höfþu barda marga eyiar skeggia, enn tekit *Kuga* bonda oc settann i fiötr oc kvat hann verit hafa upphafsmann at þessu rádi; flutti *Kugi* mál sitt ordfærliga oc fluttu marger ádrer þat oc sönnudu med hönum; þá qvad iarl þetta:

Liggia se ec at leggium,
lás bannar þer (d) ráser
kvelldforlaustum karli,
Kugi, iarnim biugu,
ægit alldri *Kugi*,
aptr muntu settr af prettum

(e) naudr

(a) sena. 333. (b) ellda 101. 333. ella 102. (c) æinvængs. 101. 102. 333. (d) málit, *loqvelam*. 101. 102. 333.

Sedecem vidi A. D.
una & in fronte cristam 1137
fœminas
in terra simul ire;
id testabamur
occasum versus hic esse plurimas,
(*apud mare sita est* Elon
insula) *absqve capillis virgines.*

Post sacra Rögnvalldiani *proximos vicos peragrant, omnibus comiti se submittentibus. Accidit aliqva nocte in* Vesturey *ut* Rögnvalldiani *subolerent, insulanos, Comiti* Rögnvalldo *insidias structuros, clam conventum habere, qvod cum comiti innotesceret surgit & conventum adit; novi autem erat; comiti adhærentes multos insulanos verberaverant, colonum vero* Kugium *captum compedibus vinxerant, hujus consilii autorem eum esse asserentes;* Kugius *causam suam diserte orabat, omnes etiam ab ejus parte stantes ei consenserunt; tunc Comiti seqvens stropha excidit.*

Admotas video crutibus,
(*sera prohibet te cursitationes*
serotinum senem
Kugium) *compedes incurvatas;*
Ne habeas unqvam Kugi,
nam dolus tuus inhibebitur,

 (*neces-*

A. D. 1137.

(e) naudr er at nýta eida
(f) nátt þing oc hallt sátter.

Jarl gaf þar öllum mönnum grid, bundu þeir þá af nýiu felag sitt.

Frá Raugnvalldi iarli oc Páli.

(g) Þá er *Raugnvalldr* iarl var kominn i *Orkneyia* oc marger hanns menn höfþu under hanns valld gengit, þá var *Páll* iarl i *Hrossey* oc höfdu þeir þar þing oc rádagörd vid sína menn, beiddi iarl umráda hve med skal fara þessu vandmæli, enn menn toku þar misjafnt á oc var þat sumra rád at skipta skyldi löndum vid *Raugnvald* iarl, enn flester ríkismenn oc sva bændr villdu kaupa *Raugnvalld* á brott med fe oc budu þar sína koste til at beriaz skyldi oc kölludu þat fyrr hafa vel tekiz; *Raugnvalldr* iarl hafdi haft niósnar mann á þínginu, oc er (h) þeir koma til hans fretti iarl skálld eitt er þar hafdi verit:

heyre ec hitt at (i) orer
hafa dólgar skap fólgit
þeingill ríkr af píngi
þann (k) kvitt buande manna
at valldandi villdi
vargsediandi margir

at

(e) naudr ert at nyia, *coactus es renovare juramenta. Flat.* (f) naut. 101. 102. 333. (g) Um vorit snemma. *addit.* 333. (h) þesse. 101. 102. (i) orum. 101. (k) kvat. 101. 102. 333.

(necessum est servare juramenta) A. D.
conventum nocturum, servato quoque pacem. 1137

Comes hic securitatem omnibus concessit, societatem etiam suam renovarunt.

De Comite Rögnvalldo & Paulo.

Postqvam *venerat in* Orcades *comes* Rögnvalldus, *multis ejus potestati submissis, Comes* Paulus *in* Hroffey *suos convocatos consulit & consilium tractandi has difficultates expetit, varia vota retinens, qvidam enim dividendas cum comite* Rögnvalldo *ditiones svadebant, plurimi autem divites & coloni* Rógvalldi *discessum pecuniis emere, sua in id offerentes, volebant, alii ut pugnarent, optato prius successu instimulati, hortabantur.* Rognvalldus *exploratorem in conventum miserat, qvi cum ad eum reverteretur, qværebat Comes poëtam qvi ibi fuerat:*

Audio istud qvod nostri
hostes occultum prodiderint animum,
princeps potens à conventu
serpentem famam incolarum,
velle potentes
feras pascentes (ɔ: milites) multos

 ut

A. D. 1137

at þu (l) vigg á brim (m) bygger
brandz enn *Pal* at lænde.

Epter þetta ſendi *Raugnvalldr* iarl menn á fund biſkups oc beiddi hann medalferda oc ſendi epter *Þorſteine Raugnuſyne* oc *Þorſteine Hávardsſyne* or (n) *Sandey*, oc bad þá leita um ſætter med þeim frændum, kom biſkup því á leid at ſett voro halfsmánadar griþ til umleitunar lengri ſætta, vard þá ſkipt eyonom hvar hvorer ſkyldu koſtnat á hafa þeſſa ſtund, for þá *Raugnvalldr* iarl til *Hroſseyiar* enn *Páll* iarl for i *Rolfsey*; oc i þenna tíma urdu þau tíþinde þar i eyionom at þeir frændr *Sveinn Asleifarſon* oc *Jon Wængr* af *Upplande* or *Háey*, oc *Ríkardr* fra *Breckum* á *Stiórnsey* foro at *Þorkatli Fletti* til buſs þeſs er *Valþiofr* hafþi átt oc brendu hann inne med IX. mann; þeir foro epter þat á fund *Raugnvalldz* iarls oc gerþu hönum þann koſt at þeir mundu fara til *Pals* iarls med frænda bálk ſinn ef *Raugnvalldr* iarl villde ecke vid þeim taka; jarl veik þeim ecki af hendi; oc þá er þat ſpurdi *Haflidi Þorkelsſon*, for hann þegar á fund *Páls* iarls er hann ſpurdi brennu födr ſíns, oc tok *Pall* iarl vid hönum; epter þetta bunduz þeir *Jon* á hendr *Raugnvalldi* iarli, gördiz hann þá brátt fiölmennr þar i eyionum oc vinſæll; *Raugnvalldr* iarl leyfdi heimför þeim *Joni* oc *Sölmundi* oc *Aslaki* oc mörgum ödrum lidsmönnum ſínum; enn þeir villdu býda umſkipta; þá ſagdi *Raugnvalldr* iarl; þat hygg ec ef Gud vill at ec fái ríki i *Orkneyium* at hann mun gefa mer ſtyrk til oc hinn helgi *Magnus* iarl frændi minn at hallda þvi þott þer farit heim til eigna ydvarra, epter þat foru þeir heim til *Noregs*.

Sveinn

(l) vite, *eadem*, vig. *Flat*. (m) byter 102. (n) Sudrey. 102. 333.

ut tu in mare habites,
Paulus *autem in terra.* A. D. 1137

Post hæc Rögnvalldus *ad episcopum legatos mittit, ipsius intercessionem expetens; adsciscit præterea* Thorsteinem Ragnæ *&* Thorsteinem Havardi *filium de* Sudurey, *rogans ut pacem inter cognatos sancire conarentur; efficit episcopus ut induciæ per dimidium mensis, magis diuturnam pacem quærendi gratia, durarent; tunc insulæ divisæ sunt ubi utriqve impendia interim facienda; Comes* Rögnvalldus *in* Rossey, *ast Comes* Paulus *in* Roslfey *se conferunt; hoc tempore in insulis accidit ut cognati* Sveinis Asleifæ, Jonas Vængur *ex* Uplandia *de* Háey *&* Rikardus *de* Breckis *in* Stiornsey Thorkelem Flettium *in prædio qvod* Valthiofus *possederat, aggressi cum novem hominibus incendio ædibus inclusum delerent, qvo facto Comitem* Raugnvalldum *conveniunt, comminati, ni ipse eos recipere vellet, Comitem* Paulum *cum tota sua gente esse accessuros; Comes hos non a se repellet,* Haflidus *autem* Thorkelis *filius, patrem incendio enecatum esse audiens comitem* Paulum *adit & ab ipso statim excipitur. Post hæc Comes* Rögnvalldus, Jona *cum suis illi juramento addictis, multorum in insulis, subditis freqventior, amorem conciliavit;* Jonæ, Sölmundo, Aslako, *& aliis auxiliariis veniam domum redeundi dedit, illis autem vices exspectare volentibus, respondit; præsagio, inqvit, si Deus regnum mihi in* Orcadibus *destinaverit, opem mihi & auxilium cum cognato meo sancto* Magno, *qvamvis ad vestra redeatis, idem retinendi ipsum laturum. Post hæc in* Norvegiam *domum revertuntur.*

A. D. 1137

Sveinn fángadi Pal jarl.

Um vorit snemma hafþi *Sveinn Asleifarson* farit or *Suþreyium* oc upp á *Skottland* at finna vine sina; hann dvaldiz lengi at *Jöklum* med *Moddadi* iarli oc *Margretu Hákonar* dottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti *Sveinn* ufrid or *Orkneyium* oc gerdiz hann þá fuss þangat at fara oc finna frændr sína; hann for fyrst til *Katanefs* i *Þorsey* oc med hönum göfugr madr er *Liotolfur* het, med hönum hafþi *Sveinn* verit lengi um vorit; þeir komu til *Ottars* iarls i *Þórsey* brodr *Frákarkar*, oc leitadi *Liotolfr* um sætter med þeim *Ottari* oc *Sveine* um þat er *Frákörk* hafþi gera látit, oc hellt *Ottarr* iarl þar botum upp af sinne hende; Jarl het oc vínattu sinne *Sveine*, enn *Sveinn* het því *Ottari* iarli at hann skyldi styrkia *Erlend* son *Haralds* hins slett málá til þess at han fengi födrleyfd sína i *Orkneyium* þá er hann villde til-kalla; *Sveinn* skipti þar skipum oc hafþi (o) þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfer *Petlandsfiörd*, oc sva fyrir vestann *Hrossey* oc sva til *Esiusunds* oc epter sundinu til *Rolfseyiar*. a eyiar endanum var höfþi mikill oc urd stór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir *Sveinn* reru epter sundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nockot umbuninge sínum, skulum ver rækia hudföt vor, oc skulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. skulu róa, ver skulum fara hóssamlinga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir skyldi róa til *Vestnefs* oc færa *Páli* iarli þat er þeir höfþu á skipinu; þeir þottuz mæla vid kaupmenn

(o) Þorbiörn. *Flat.*

Sveinn comitem Paulum capit.

A. D. 1137

Sveinn Asleifæ *ineunte vere ex* Hebridibus *in* Scotiam, *amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu* Joklis *apud comitem* Maddadum *&* Margaretam Haqvini *moratur & cum his seorsum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine* Liotolfo, *apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in* Katanesum Thorseiam *profectus est; conveniunt hic comitem* Ottarem Frakarkæ *fratrem; cum ipso &* Sveine *qvod soror patrari curaverat transigere conabatur* Liótolfus, *pro parte sua satisdationem offerente Comite* Ottare, *qvi etiam amicitiam suam vicissim promisit; verum* Sveinn *comiti pollicebatur auxilium se laturum esse* Erlendo Haralldi Slettmali *filio, recuperandi ipsi in* Orcadibus *debitum patrimonium, qvando poscere vellet. Heic naves mutat &* Thorbiörno *navem onerariam triginta nautis instructam gubernante, cum japyx flaret, per* Petlandiæ *sinum ab occidente* Rosseyæ, *deinde per* Esiusund *usqve ad* Rolfsey *vehitur, In extremitate insulæ altum erat promontorium, ast subtus concava saxorum congeries, in qva lutra sæpe se continebat.* Sveinn *vero suos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi sunt in promontorio, nova inaudituri appellemus, volo apparatu mutato ut sub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non festinabimus. Cæterum cum insulæ appropinqvarent, qvi in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad* Vestnesum *remigarent & ad comitem* Paulum *ea, qvæ in nave habebant, deferrent, credebant*

A. D. 1137 menn enn *Páll* iarl hafþi verit um nottina á *Veſtneſi* at *Sigrþar* á veizlu; Jarl hafþi ſtadit upp ſnemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit ſudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu; byrdingsmenn reru at landi oc ſpurdu þeir almæltra tíþinda; ſpurdu byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeir oc at hvar iarl veri; þeir ſegia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir *Sveinn* þar er þeir lágu i hudfötunum, bat *Sveinn* þá þar atleggia er ecki mætti ſia af höfþanum; þá mælti *Sveinn* at þeir ſkyldi vopnaz oc vinna þegar á iarlsmönnum er þeir ſyndiz, oc ſva gera þeir; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af *Sveine*; þeir toku *Pál* iarl med valldi oc leiddu á ſkip oc ſneru ſtafn hafi oc foru aptr hina ſömu leid fyrer veſtann *Hrolfsey* oc viku á mille *Háeyiar* oc *Grimseyiar* oc ſva fyrer auſtan *Svelg*, þaþan til *Breidafiardar* oc epter hönum til *Eckialsbaka*, þar let hann epter ſkip ſitt oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til *Atjökla* á fund *Maddadar* iarls oc *Margretar* ſyſtr *Pals* iarls, oc var þeim þar vel fagnat oc ſetti *Maddadr* iarl *Pál* iarl i hæſæti ſitt oc er þeir höfþu nidrſetz, kom *Margret* inn gangandi med mikla kvenna ſveit oc hvarf til brodr ſins; epter þat voru menn fengner til ſkemtunar vid þá, var *Páll* iarl helldr fárr, ſem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra *Páls* iarls oc *Sveins* meþan þeir foro báder ſaman. Þau *Maddadr* iarl oc *Margret* oc *Sveinn Asleifarſon* gengu á tal, enn um kveldit epter dryckiu þá var þeim *Sveini* fylgt til ſvefnhuſs einum ſaman oc voro þar læſter for ſva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

Fra

bant se mercatores alloqvi. Comes vero Paulus *apud* Sigurdum Vestnesi *præcedente nocte convivio interfuerat; mane surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem, lutras interrupes, sub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria nautæ insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, qværebant; respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub coriaceis* Sveinn, *jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut statim obvios Comitis subditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt*, Sveine *sex desiderante; Comitem* Paulum, *vi captum, in navem deduxere, & prora in altum conversa, eundem itineris cursum ab occidente* Rolfsöæ, *ab* Háey *&* Grimsey *uno milliari, & deinde ab oriente* Svelg, *repetierunt; inde per* Breidafiord Echialsbakum *venerunt; hic navigium cum viginti suorum relinqvit* Sveinn, *reliqvi autem, donec* Atjoklis *comitem* Maddadum *&* Margaretam *comitis* Pauli *sororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes* Maddadus *Comitem* Paulum *in solio suo collocat; Verum cum considerent, magno cum fæminarum comitatu ingressa* Margareta *ad fratrem suum se recipit. Postea ludiones in eorum delicias acqviruntur. Comes* Paulus *taciturnum se exhibuit, qvod non mirum magnopere eum auxium esse. Comitis* Pauli *&* Sveinis *verba, qvæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non existunt. Comes* Maddadus, Margreta *atqve* Sveinn Asleifæ *seorsum colloqvebantur; Vesperi vero postqvam potaverant*, Sveinn, *cum suis tantum, in dormitorium deducitur, ast fores qvavis vespera dum ibidem morantur, obserantur.* A. D. 1137

 De

D. A. 1137

Fra Sveine Asleifarſyne er hann for til Orkneyia.

Þat var einn dag at *Margret* lýſte því at *Sveinn Asleifarſon* ſkal fara til *Orkneyia* á fund *Raugnvalldz* iarls oc bioþá honum koſt á hvern hann vill helldr til ríkis med ſer i *Orkneyium Pál* iarl edr *Haralld* ſon þeirra *Maddadar* prevetrann at alldri; oc er *Páll* iarl vard áheyrſla ſvarar hann; þat er frá mínu ſkapi at ſegia at ec er ſva farinn frá ríki mínu, at æi munu menn til ſlíkra ferda ſpurdaga haft hafa, vil ec oc alldri koma ſiþan til *Orkneyia*; ſe ec at þeſſi hefnd mun af Gudi gefin fyrer þiofnad vorn frænda; enn ef gudi þiker þat mitt riki, þa mun ec gefa þat *Haralldi* ef hann má nióta, enn ec vil at mer ſe fengit fe at ſtadfeſta mic i munklífi nockuru oc hafi þer vörd á ſva at ec komunz æi á brott þaþan; enn ec vil *Sveinn* át þu farer i *Orkneyiar* oc ſeger at ec ſe blindadr oc þó at fleira meiddr, þvi at viner míner mano ſækia mic ef ec er heill madr, kann þá vera at ec megi eigi ſynia at fara til ríkis mins med þeim, því at ec get at þeim muni þyckia meiri ſkadi at ſkilnadi varom enn þeim man vera. Ecki er getit fleri orda iarls enn þeſſa. Epter þat for *Sveinn Asleifarſon* til *Orkneyia* enn *Páll* iarl var epter i *Skotlandi*, oc er þetta fráſögn *Sveinns* um þenna atburd; enn þat er ſögn ſumra manna, er (p) verr ſamer, at *Margret* hafi rádit til *Sveinn Asleifarſon* at blynda *Páll* iarl brodr ſinn oc ſetia i myrkvaſtofu, enn ſíþan redi hon til mann annann at veita honom þar líflát; enn æi vitum ver hvert ſannara er, enn þat er mönnum

† (p) var ſannari, *quod verius. Flat.*

De Sveine Asleifide in Orcades eunte.

A. D. 1137

M*anifeſtat die qvodam* Margareta Sveini *in* Orcadibus *Comitem* Rögnvalldum *conveniendum eſſe & eidem conditionem offerendam utram acceptare vellet*, *Comitem* Paulum, *an* Haralldum *eorum filium*, *tres annos natum*, *in regnum ſecum in* Orcadibus. *Hoc cum præſens audiret comes* Paulus, *reſpondet; eſt*, *inqvit*, *de animo meo referendum*, *me regno meo ita valedixiſſe*, *ut par nemo audiverit; Nolo etiam poſthac in* Orcades *venire*, *video vindictam hanc a deo profecto datam eſſe furti a nobis & cognatis facti pœnam; ſi autem meum regnum eſſe Deus decernat*, Haralldo *idem*, *modo frui ipſo contingat*, *dare volo*, *mihi autem pecunias ad vitam ſolitariam*, *a me inſtituendam*, *tradi cupio*, *aſt vobis cura eſto ne inde elabi qveam. Svadeo autem* Sveinn; *ut in* Orcades *delatus*, *referas oculos mihi erutos meqve in pluribus læſum eſſe*, *amici enim mei*, *ſi ſoſpitem me ſciant*, *domum reducent*, *qvod ſi eveniat*, *in regnum redire forſitan recuſare non poſſum*, *conjecto enim illos ſeparationem noſtram pro majore*, *qvam eſt*, *damno æſtimaturos. Verba Comitis præter hæc non memorantur. Poſt hæc* Sveinn Asleifæ *in* Orcades *revertitur*, *comite* Paulo *in* Scotia *remanente; ita* Sveinn *hæc retulit*, *aſt qvidam*, *qvod minus decet*, Margaretam *ut fratrem ſuum Comitem* Paulum *excæcaret*, *& in ergaſtulum conjiceret*, Sveinem *induxiſſe & alium deinde ut ipſum enecaret*, *aſſerunt. Verum utra harum relationum verior ſit*, *nobis non conſtat; aſt notum*

 eſt

A. D. 1137 mönnum kunnigt at alldri síþan kom hann til *Orkneyia* oc ecki ríki hafþi hann á *Skotlandi*.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Aslrifarsyne.

Þat var tíþinda á *Vestnesi*; þá er seinkadiz heimkoma iarls, þá let *Sigrþr* bondi senda menn at leita þeirra, enn er þeir komu þar er urdin var, sá þeir mannfallit, þá hugdu þeir at iarl mundi þar fallit hafa, foro heim oc sögþu þessi tíþindi; *Sigrþr* for þegar til at kanna valinn oc fundu þar XIX. iarlsmenn, enn þeir voro VI. menn þar er þeir kendu æi. Eptir þat sendi *Sigrþr* menn til *Egilseyiar* á fund biskups at segia honom þessi tíþinde oc for biskup þegar á fund *Sigrþar* oc toku tal um þessi tíþinde, oc gat *Sigrþr* at þetta mundi vera af rádum *Raugnvalldz* iarls, enn biskup svarar at önnr raun mundi á verþa enn *Raugnvalldr* iarl mundi svikit hafa *Pál* iarl frænda sinn, get ec seger biskup at adrer nockurer muni þessa uverkan gert hafa. *Borgar* son *Jatvarar Erlendsdottr* er bio at *Geitabergi*, hann hafþi seet byrdinginn er sunnan for oc suþr aptr, enn er þat spurdiz þá hugþu menn at vera mundi af rádum *Frakarkar* oc *Aulfis Rostu*; enn er þessi tíþindi spurduz um eyarnar at *Páll* iarl var á brottu oc engi vissi hvat af hönum var ordit, leitudu þeir ser ráda, oc voro þeir flester er þá foru á fund *Raugnvalldz* iarls oc svördu hönum hlydni, enn *Sigrþr* af *Vestnesi* oc syner hans *Bryniolfr* oc *Hákon* (q) *Kló* kvoduz eingum manni mundi eida sveria meþan þeir vissu æi til *Páls* iarls hvert

(q) Pik. *hic & alibi in margine.* 101.

est ipsum nunqvam exinde in Orcades *rediisse, nec ullo in* Scotia *regno potitum fuisse.* A. D. 1137

De Comite Raugnvalldo & Sveine Asleifæ.

A*ctum est interim* Vestnesi *postqvam reditum Comitis frustra diu exspectaverant, ut colonus* Sigurdus *ipsum qvæsituros mitteret; hi ad locum venientes saxosum, editam stragem conspiciunt, comitem ibidem occisum fuisse conjiciunt & domum redeunt, nova referentes.* Sigurdus *statim locum stragis it scrutatum, reperitqve novemdecem cadavera eorum qvi comitem secuti fuerant & ignotorum sex; postea in* Eigilsey *episcopo nova hæc relaturos mittit, qvi ad* Sigurdum *statim profectus, de his cum ipso colloqvebatur. Conjectat* Sigurdus *Comitis* Raugnvalldi *consilium hic in causa esse, ast episcopus aliud expertum iri regerit, qvam Comitem* Rögnvalldum *cognato comiti* Paulo *insidias struxisse; conjecto, inqvit, episcopus alios qvosdam hocce facinus patrasse.* Borgar *filius* Jatvaræ Erlendi *filiæ qvi* Geitbergi *habitabat navem vectoriam e meridie venientem & meridiem versus reversam viderat, qvod cum innotesceret, ex consiliis* Frakarkæ *&* Aulveris Rostæ *fluere putabatur. Cum autem per insulas audiretur Comitem* Paulum *discessisse, nemine, qvid de eo actum esset, sciente; consilia qværebant, & erant plurimi qvi Comitem* Rögnvalldum *convenirent eiqve obseqvium juramento promitterent;* Sigurdus *autem de* Vestneso *cum filiis* Briniolfo *&* Hacone Klo, *in neminem, donec utrum Comes* Paulus *rediturus speraretur, an non, nesciunt, se juraturum*

A. D. 1137 hvert hans veri von til edr ecki; fleire menn voru þeir er neittu svardögum vid *Raugnvalld* iarl, enn þeir voru sumer er stund á qvöddu edr á dag nær þeir mundi til handa ganga ef þá spurþiz æi til *Páls* ialls; enn er *Raugnvalldr* iarl sá at vid margt stormenni var eiga, þá tok hann a engu þverliga því er bændr beiddu, oc liþu sva fram stunder at hann átti jafnan þíng vid bændr gengu æ nockorer honom til handa á hveriu þínge.

Þat vard til tíþinda einn dag i *Kirkiuvogi* at *Raugnvalldr* iarl átti þíng vid bændr, oc er menn voro á þinginu, var seet at IX. menn vopnader geingu frá *Skalpeiþi* til þingsins, oc er þeir komu á píngit kendu þeir þar *Svein Asleifarson* oc var mönnum forvitni á hvat hann segdi tíþinda; *Sveinn* hafþi a skipi farit sunnan til *Skalpeids* oc látit þar epter skipit, enn þeir geingu til *Kirkiuvogs* síþan, oc er þeir komu á þingit þá hurfu at honom frændr hans oc viner oc spurdu han tíþinda, enn hann svaradi fá, oc bad kalla biskup til sín, enn biskup fagnadi *Sveini* vel, því at þar hafþi lengi verit vinatta, gengu þeir á tal tveir, oc seger *Sveinn* biskupi þá allt um sínar ferder þat er satt var oc bat hann nu umráda med ser þenna vanda lut, biskup mælti, þetta ero mikil tíþinde er þu seger *Sveinn* oc er meire von at vid verdom ockor æi einhliter um þetta mál, oc vil ec at þu bíder mín her, enn ec mun flytia mál þitt fyrer alþýdu oc *Raugnvalldi* iarli, gengr þá biskup til þings oc kvedr ser hlióds, oc er þat feckz þá talar biskup um mál *Sveins* oc seger fyrer hvat hann hafþi farit or *Orkneyiom* edr hvert áfelli *Páll* iarl hefþi veitt hönum fyrer víg *Sveins Brioststreips* ens versta mannz; biskup beiddi þa *Raugnvalld* iarl griþa til handa *Sveini* oc alla alþýdu; þá svarar *Raugnvalldr* iarl, heiti

turum asserebat. Plures erant qui homagium Comiti Rögnvalldo *solvere denegabant. Ast quidam horam aut diem, quo se submitterent, si tunc de Comite* Paulo *non audiretur, præfiniebant. Cæterum cum videret Comes* Rögnvalldus *cum multis magnatibus agendum esse, nulla, quæ expetebant incolæ præfracte negavit & ita aliquantum temporis processit, ut frequenter cum incolis conventus haberet, in quorum singulo quidam se ei submisere.* A. D. 1137

Accidit die quodam Kirkiuvogi *inter* Rögnvalldi *cum incolis conventum, ut novem armati a* Skálpseidi *eundem petere conspicerentur, inter quos, in forum delatos, cum* Sveinem Asleifæ *noscerent, quæ nova referret scire desiderabant; navem, qua ad australe usque* Skalpeidi* *latus vectus fuerat, ibidem reliquerat,* Kirkiuvogum *autem cum suis pedes ierat. Inde cum in conventum veniret, cognati & amici ad eum confluunt, nova quærentes, ille vero paucis respondet episcopum ad se arcessi rogat, & ab ipso humaniter excipitur, diu enim amici fuerant. Inter horum colloquium,* Sveinn *episcopo omnia de suo itinere, quæ vera erant, manifestat, ipsius de re hac, caute tractanda, consilium sibi expetens. Regerit Episcopus; hæc, inquit, quæ nova fers* Sveinn, *magni sunt momenti, potissimum etiam sperandum nos nobis ipsis in hac causa non sufficere, volo igitur me hic maneas, ego vero ad vulgus pariter ac Comitem* Rögnvalldum *causam tuam agam; Hinc Episcopus conventum accedit & dicendi veniam expetit, qua impetrata, causam* Sveinis *orat, exponens quapropter ex* Orcadibus *discesserat, qualem injuriam comes* Paulus *cædis* Sveinis Brioftreip, *pessimi hominis, causa ei intulerat: securitatem inde* Sveini *a Comite & toto vulgo sollicitat. Ad hæc Comes* Rögnvalldus; Sveini, *inquit, tres noctes quo ad me, securita-*

A. D. heiti ec *Sveini* griþum þriar nætr fyrer mic, enn sva þycki mer
1137 þu biskup under brún at lita sem þit *Sveinn* munit kunna at segia frá nockorum þeim stortíþindum er enn eru æi uppborinn; vil ec at þu taker *Svein* i valld þitt oc ábyrgiz hann, enn ec vil eiga tal vid hann á morginn; ja já seger biskup, giarna vill hann vid ydr tala oc sem fyrst oc þinn madr vill hann geraz ef þer vilit vid hönum taka; iarl svarar, æi þyckia mer of-marger míner viner i þessu landi, enn þo man ec fleira tala áþr ec játta því; síþann ganga þeir á tal fiorer, *Raugnvalldr* iarl, *Kolr* fader hans, biskup oc *Sveinn Asleifarson*, seger *Sveinn* þá liost oc leitt sem farit hafþi med þeim *Pále* iarli, enn þeir gerþu þat rád at láta fara af þinginu et mesta fiölmenni, iarl stendr upp um morgininn epter oc gaf mönnum þá heimfa-randleyfi, enn er raufz fiölmenni af þinginu, þá heimti hann sér hvern mann til máls vid þá, oc let aþr alla menn heita *Sveini* griþum þá er vid voru meþan hann segdi tíþinden, enn um morgininn epter var tilsenginn (r) *Magnus Karl*, broder hins heilaga *Magnus* iarls at segia *Sigrdi* á *Vestnesi* oc sonum hans um farer iarls oc þat at hans var æi van til ríkis oc hann var meiddr; *Sigrþr* seger; mikil tíþindi þicker mer um fráferd iarls, enn hitt þycke mer þó þyngzt er hann er meiddr, því at þess mundi hann hvorgi kominn at ec munda ecki fara á hans fund; oc sva hefer hann sagt vinum sínum síþan at *Hákon* mundi æi umeiddr á brott hafa farit ef hann hefþi lifs afla til hafþ þá er hann sagþi hönum þessa sögu, sva þotti hönum mikils umvert; enn epter þessi tíþinde geingu aller menn i *Orkneyiom* til handa *Raugnvalldi* iarli oc gerdiz hann nu höfþingi yfer þessu ríki er átt hafþi *Páll* iarl; oc ecki miklu síþarr var markadr grundvöllr til *Magnus kirkiu* oc [illegible] aflat

(r) Hakon *in margine exscripti* & No. 101. *item Flat.*

tem promitto, sed talis, episcope, vultus tuus mihi videtur, ut quædam majoris momenti, nobis adhuc non manifestata, tu & Sveinn annunciare potueritis; volo Sveinem sub potestatem & curam tuam recipias, cras autem cum eo colloquar; Imo vero respondet episcopus tecum quam primum colloqui oc tibi submitti valde affectat, si ipsum recipere velis; nimius, regerit Comes; in hac terra numerus amicorum mibi non videtur, de pluribus tamen colloquamur priusquam id promittam. Postea hi quatuor, comes Rögnvalldus, *pater ipsius* Kolus, *episcopus, &* Sveinn Asleifæ *filius, colloquium invicem habuerunt, ubi* Sveinn *singula commoda & incommoda inter ipsum & Comitem* Paulum *recensebat; inde multitudinem conventus maximam discedere fecerunt. Surgit comes crastina luce veniamque domum redeundi dat congregatis; multitudine autem à conventu dispersa, remanentes omnes in colloqvium convocat & ut* Sveini *securitatem promittant, dum ipse nova annunciaret, adigit. Seqventi autem mane adscitus est* Magnus Karl *frater comitis sancti* Magni, *ut* Sigurdo *de* Vestneso *nec non ipsius filiis, præterita comitis fata, nullam ei in regnum redeundi spem superesse & ipsum læsum, referret; regerit* Sigurdus, *ægre fero discessum comitis, ægerrime autem nuncium qvod læsus sit, profecto enim eo nuspiam venit qvo minus eum conveniam; Ita etiam dixit postea amicis, se* Haconem *illæsum non dimisisse, si, dum annunciabat, viribus sufficientibus instructus fuisset; tanti hæc æstimabat. His vero præteritis, omnes* Orcadum *incolæ comiti* Rögnvalldo *se submisere, unde solus principatu hujus regni, qvod tenuerat comes* Paulus, *potitus est; nec multo post templi sancto* Magno *sacri fundamentum determinatum est, fabri-* A. D. 1137

A. D. aflat smida til, oc for sva mikit fram verkinu á þeim misse-
1137 rum at minna geck á fiorum edá fimm þadan i frá; *Kolr* var þar mestr tilannadarmadr smídarinnar oc hafþi mest forsögn á, enn er fram tok at lýda smíþinne vard iarli kostnadarsamt oc eyddiz miöc færi, þá leitadi iarl ráda vid födr sinn, enn *Kolr* lagþi þat til at iarl skyldi færa lög á því at iarlar höfþu tekit odul öll i erfd epter menn, enn erfingiar keystu til sín, oc þotti þat helldr hart; þá let *Raugnvaldr* iarl kvedia þings oc baud bændum at kaupa odulin sva at æi þurfti at leysa, oc kom þat ásamt med þeim sva at öllum likar vel, enn gialda iarli mörk af hveriu plógslandi um allar eyiar, enn þadan i frá skorti æi fe til kirkiu smíþar, oc er þat smíþi allmiöc vandat.

Jon Biskup kom af Skotlandi.

1139 Þá er *Raugnvalldr* iarl hafþi rádit *Orkneyium* tva vetr, þá tok hann jola veizlu at búi sínu því er heiter a *Knarrarstödum*; þat var enn setta dag jula at skip var seet fara sunnan af *Petlandzfyrde*; vedr var gott oc stod iarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at skipinu, þar var sá madr er *Rölfr* het og var (s) hirdprestr iarls oc er þesser menn toku land, þá gengu þeir frá skipi oc höfþu iarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i (t) blárri kápu oc hafþi brugdit hári under hufu, hann hafþi rakat skegg um hökuna framanverda, enn urakada hvoptana og heck þar sýtt ofan, þessi madr þotti þeim nockut undarligr, enn *Rölfr* seger at þat

(s) hrid biskup. *Episcopus*. 101. 333. (t) grárri. *Cinerei coloris*. *Flat*.

fabris simul adscitis, cujus tectura tantum his semestribus, ut non A. D.
par qvatuor vel qvinqve exinde, augmentum cepit; Kolo *heic præ* 1137
aliis structuræ & methodus construendi cura; ast opus maturescens comiti impendiosum fiebat, materie perqvam consumta; consulebat tunc patrem, qvi id consilii dedit, ut comes lege stabilitum fuisse diceret, qvod comites prædia omnia possessoribus defunctis jure tanqvam hæreditario sibi vindicassent, hæredes autem eadem redemissent, qvod ægre vulgo ferebatur. Tunc Comes conventum convocat & incolis prædia sua emenda obtulit, ne postea redimere necessum esset, de qvo inter omnes ita convenit, ut singulis placeret; una autem marca pro singulis jugeris in totis insulis erat solvenda; postea vero ad templum ædificandum pecunia non defuit; est etiam ejus structura magna industria elaborata.

Venit ex Scotia Episcopus Jonas.

C*omes* Rögnvalldus *ubi* Orcadibus *duas hyemes præfuerat,* 1139
in prædio suo Knarrastadis *convivio intererat festo julensi, cujus sexta die evenit, ut navis e meridie,* Petlandicum *sinum relinqvens, advenire conspiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine* Rolfus *Comitis sacerdos aulicus. Advenæ autem postqvam navem appulerant ab eadem discedunt, qvos* Rögnvalldiani *qvindecem aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, qvæ in maxillis non rasa longe demittebatur; Vir iste mirandus videbatur,* Rolfus

D. A. þat var *Jon* biſkup ofan af *Skotlandi* af *Atjöklum*, þá geck
1139 iarl i moti þeim oc fagnar vel biſkupi, ſetti iarl biſkup i háſæti ſitt, enn þionar ſialfr fyrer bordi ſem ſkutilſveinn; um morginenn epter veitti biſkup tíþer ſnemma oc þá for hann nordr til *Eigilseyiar* á fund *Vilbialms* biſkups oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biſkuparner á fund *Raugnvallds* iarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde ſín, þeir ſegia frá einkamálum *Sveins Asleifarſonar* oc *Maddadar* iarls, þat at *Haralldr* ſun þeirra ſkyldi bera iarls nafn oc hafa *Orkneyiar* hálfar vid *Raugnvalld* iarl, enn *Rögnvalldr* iarl ſkyldi rád hafa fyrer þeim oc ſva þott *Haralldr* þroſkadiz oc villdi ſit hvarr þeirra, þá ſkyldi *Raugnvalldr* iarl ráda; var *Sveinn* oc þar med oc bar þetta med biſkupi; gerdu þeir *Raugnvalldr* iarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföſtu á *Kataneſi*, oc geck þá ſaman ſættin med þeſſum ſkildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af *Orkneyium* oc *Skotlandi*; for þá *Haralldr Maddadarſon* ut i *Orkneyiar* med *Raugnvalldi* iarli oc var hönum þá gefit iarlsnafn. Þá fór oc i eyiarnar med *Haralldi* iarli *Þorbiörn Klerkr*, hann var ſon *Þorſteins Haulldz* oc *Gudrunar* dottr *Frákarkar*; hann var vitr madr oc mikill fyrer ſer; hann foſtradi þá *Haralld* iarl oc reed miöc fyrer honum; *Þorbiörn* kvongadiz i *Orkneyium* oc feck *Ingridar Olafsdottur* ſyſtr *Sveins Asleifarſonar*; var *Þorbiörn* þá ýmiſt ut i *Orkneyium* edr uppi i *Skotlandi*, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. *Sveinn Asleifarſon* tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi *Olafr* fader hans oc *Valþiofr* broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki

voru

autem hunc episcopum Jonam *de* Atjoklis *e* Scotia *esse asserit, unde* A. D.
comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in solio 1139
suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Seqventis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey *episcopum* Vilhialmum *convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem* Rögnvalldum *cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi &* Sveinis Asleifæ *consilia, nimirum ut eorum filius* Haralldus *comitis titulo ornaretur & dimidium* Orcadum *cum Comite* Rögnvalldo *retineret, Comitis autem consilia pro utroqve valerent, & ita qvamvis* Haralldus *maturesceret & diversa qvivis urgeret*: Sveinn *etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis* Rögnvalldi, *ut tempore sexagesimali seqvente vere conventus præfiniretur in* Katanesо; *transgitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex* Orcadibus & Scotia *juramentis, sancitur. Hinc* Haralldus Maddadi *filius comitem* Rögnvalldum *in* Orcades *comitatur & comitis titulo simul ornatur. Seqvebatur etiam in* Orcades *comitem* Haralldum Thorbiorn Klerkur; *erat hic filius* Thorsteinis Haulldii & Gudrunæ, *filiæ* Frákarkæ, *vir sapiens & magnitudinem præ se ferens. Comitem* Haralldum *tunc nutrivit, & suis consiliis plerisqve eum auxit.* Thorbiörnus Ingiridem Olai *filiam* Sveinis Asleifæ *sororem in* Orcadibus *uxorem duxit, postea ibidem & in* Scotia *per vices moratur, vir alias fortissimus & in plurimis injuriosus.* Sveinn Asleifæ *possessiones, qvæ fuerant patri* Olao & *fratri* Valthiofo, *omnes occupavit, unde magnificus, caterva semper stipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis sagax iniqvus atqve*

petu-

A. D. voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer vestan haf er meira háttar þætti vera enn þeir *Sveinn* oc *Þorbiörn* magar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

Brenna Frákarkar.

Þat var eitt finn at *Sveinn Asleifarson* kom at máli vid *Raugnvalld* iarl at hann skyldi fá hönum manna afla oc skip til þess at hefna þeim *Ölfi* oc *Frákaurk* brennu *Olafs* fedr sins; iarl mælti, ætlar þu ecki þat *Sveinn* at ockr muni nu ecki verda mein at *Ölfi* oc *Frakaurk* kerlingu þeirri er til einkis er fær; *Sveinn* svarar: jafnan mun mein at þeim medan þau lifa, enda ætlade ec þá til annars er ec giörda stærst fyrer þínar saker at þu munder ecki slíkt veita; iarl svarar, hvat legg ec þá til er þer líkar? *Sveinn* svarar, tvö skip vel buinn; iarl svarar, qvad sva vera skyldu sem hann beiddi, oc epter þat byr *Sveinn* för sína, oc er hann var buinn sigldi hann (u) nordr til *Borgarfiardar* oc tok utnyrding til *Dufeyra*, þat er kaupstadr á *Skotlandi*, enn þaþan for hann inn fyrer *Mærhæfvi* oc til (v) *Eckialdsbacka*, þaþan for hann til *Atjökla* til *Maddadar* iarls; þá feck hann *Sveini* leidtoga þá er leid kunnu yfer fiöll oc merkr þar sem hann villdi fara, for hann þaþan hit efra um fiöll oc skóga fyrer ofan allar bygder oc kom fram i *Hialmundal* nær midiu *Suþrlandi*, enn þau *Aulver* höfdu hvervetna haft niosner þar er þeim þotti ofridar von or *Orkneyiom*, enn þessa leid var þeim eingi von hermanna, urdu þau ecki fyrr vör vid herinn enn þeir *Sveinn* voro komner i líþ nockora á bak bænum (x), þar kom i mot þeim *Ölfer Rosta* med (y) sextigum manna, stær

(u) suþr *meridiem versus* 101. 102. 333. *Flat.* (v) Egilsbacka 101. (x) Frakarkar *addit* 101. 102. (y) XL. 101.

pitulans. Hac tempestate ab occidente maris alii duo Sveini A. D.
& Thorbiörno *affinibus præstantiores non fuerunt, hi tunc* 1139
amicitia invicem arcte erant conjuncti.

Incendium Frakarkæ.

C*onvenit aliqvando forte Comitem* Rögnvalldum Sveinn *ac rogavit ut ad vindictam ex* Aulfere & Frakarka *incendii patris sui* Olai *sumendam, naves instructas traderet; Respondit Comes; Nonne, inqvit, putas* Sveinn Aulferem & Frakarkam, *vetulam istam, qvæ jam ad omnia inhabilis est, nobis nunc non noxios fore? Ad hæc* Sveinn; *semper qvamdiu in vivis sunt, noxii erunt; Qvicqvid autem sit, aliud sperabam cum maximum tui causa agerem, qvam qvod talia subministranda denegares. Qværenti Comiti qvid igitur esset, qvod ipsi placeret contribuendum? Respondit* Sveinn: *duæ naves bene instructæ; Comes petito annuit. Postea* Sveinn *se itineri accingit & paratus septentrionem versus in* Borgfiordum *navigans, a japyge* Dufeyras *usqve, qvod emporium est in* Scotia, *defertur. Inde autem intra* Mærhæfviam Eckialsbakum, *indeqve* Atjoklos *ad Comitem* Maddadum; *hic duces, qvibus via per montes & deserta, ubicunqve ire placeret, nota, ipsi tradit. Hinc per superiora montium & saltuum supra omnia loca culta, eundo, prope mediam* Sudrlandiam *in* Hialmundal *devenit.* Aulfer *autem &* Frákrk *undiqve, ubi hostes ex* Orcadibus *sperabantur, exploratores constituerant, per hanc vero viam a militibus securi erant; Non prius exercitum adesse comperiunt, qvam* Sveinn *cum suis in clivum qvendam pone ædes devenerat; hic* Aulfer Rosta, *sexaginta stipatus, obviam venit, & in lucta, statim orta, non multum*

D. A. slær þar þegar i bardaga oc verdr lítil vidrtaka, hröckva
1139 þeir *Ölfer* heim at bænum þvi at þeir nádu æi skoginum, þar vard manskadi mikill, enn *Ölfer* liop upp til *Hialmardals* ár og sva upp i fiallit, oc for þaþan til *Skotlandz* fiardar oc sva ut til *Suþreyia* oc er hann or sögunne.

Enn er *Ölfi* dró undan, foro þeir *Sveinn* heim á bæin oc rændu þar hvivetna, enn epter þat brændu þeir bæinn oc alla þa menn er inni voru oc let *Frakaurk* þar líf sitt. Þeir *Sveinn* gerþu þar hit mesta hervirki i *Suþrlandi* adr þeir foro til skipa sinna; epter þat lágu þeir uti um sumarit oc heriudu um *Skotland*; kom *Sveinn* at hauste til *Orkneyia* á fund *Raugnvallds* iarls, tók hann vel vid *Sveini*; for *Sveinn* þá yfer á *Nes* i *Dungalsbæ* oc sat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til *Sveins* ordsending *Holldboda* or *Suþreyiom* at *Sveinn* skyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit *Haulldr* af *Bretlandi* oc hafþi elltann *Holldboda* or buum sínum oc rænt fei miklu, sa madr het (z)
1140 *Hrodbiartr* er sendr var, enskr at kyne; *Sveinn* brá skiott vid er hönum voro send ordin oc kom uti *Orkneyiar* til motz vid *Raugnvalld* iarl, oc bat *Raugnvalld* iarl at hann skyldi fá honom liþ oc skip; iarl spyrr hvat *Sveinn* villdi þá at hafaz, hann qvad þann mann hafa ser ord sendt er sízt átti hann nei vid at kveda, oc hönum hafþi þá best gefiz er hann þurfti mest vid, er flester foro á hendr hönum; iarl svarar, vel væri þá ef þit skildiz viner, enn utruer eru flester *Sudreyingarner*, enn gæta máttu drengskapar þins, enn ec man fá þer tvö skip alskiput; þetta líkar *Sveini* vel, oc for þá til *Sudreyia* oc fann eggi *Holldboda* fyrr enn hann kom

(z) Hroar. 333.

tum resistere potest, confestim enim, in sylvam qvippe se recipere A. D.
neqvivere, ad villam retruditur; magna hic strages edita. Hinc 1139
sursum ad amnem Hialmdalensem & inde in montem excurrit, dein in sinum Scoticum indeqve in Hebrides vehitur; infra in historia ejus non fit mentio.

Cæterum cum Aulver aufugeret, Sveinn cum suis prædium adit & undiqve spoliat; postea ædes cum omnibus, qvæ intus erant, incendio delent, Frákarka animam simul efflante. Sveinn cum asseclis hic maxime egit, antequam ad naves rediret, violenter. Postea æstatem piraticam exercendo transigunt & Scotiæ arma inferunt. Sveinn autumno in Orcades redux, Comitem Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Nesum transit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a Holldbodio ex Hæbudis missus venit, petendo, ut Sveinn ipsum auxiliaturus eo se conferret, venerat enim illuc Holldus e Britannia & Holldbodium a prædiis suis abegerat, magnas simul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in Orcades delatus 1140
comitem Rögnvalldum rogat ut cum exercitu naves sibi tradat. Comes de proposito sciscitatur; regerit Sveinn illum virum sibi nuncium misisse, cui repulsam dare se neutiqvam deceret, optime qvippe experto dum plurimi se infestassent. Ad hæc Comes; bene est si amici ab invicem discedatis; Verum inqvit, pleriqve Hæbudenses perfidi sunt; Virtutem autem tuam servabis; naves vero duas omni ex parte instructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qvi inde in Hebrides vectus Hölldbodium non prius qvam occidentem versus ad Menam, eo enim

A. D. 1140 kom vestr i *Maun* (a) (því at hann hafþi þangat stockit, enn er *Sveinn* kom i *Maun*,) þá vard *Holldbodi* hönum feginn, oc þar i *Maun* hafþi *Haulldrinn* sá hinn *Bretzki* gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i *Suþrríki*, fyrer hönum hafþi fallit gaufigr mádr er *Andres* het, hann átti epter konu er *Ingirid* het oc son er het *Sigmundr*; *Ingirid* husfreyia átti fe mikit oc bu stór; þat ráð gerþi *Holldbodi* at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at *Sveinn* skyldi þat til rádahags vinna at hefna *Andres* bonda síns; *Sveinn* svarar at hann mætti gera *Bretum* skada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um manna lát; oc epter þat fara þeir *Sveinn* oc *Holldbodi* i hernat, oc höfþu V. skip; þeir heriudu um *Bretland* oc gengu þar upp er heiter (b) *Jnes* oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vidtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir *Sveinn* ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd sinn; þa var þar med *Sveine* Islendzkr madr er *Eirikr* het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
enn búendr rænter,
sva hefer *Sveinn* hagat,
VI. i morgin,
gerþi hann einom
ærinn þeirra,
leiger þar kol
leigumanni

Epter

(a) *Parenthesi heic inclusa omitt.* 101. 102. 333. (b) Jarlsnes. *Flat.*

fuga se receperat veniret, reperit, ubi ab ipso cum gaudio A. D.
excipitur. Haulldus *ille* Britannus *in* Mona *&* *passim in* 1140
Sudrrikia *ingentes & homicidiis & prædis hostilitates exercuerat, inter qvas ceciderat vir nobilis* Andreas; *reliqverat is uxorem nomine* Ingigerdam *& filium* Sigmundum. Ingigerdi *opes erant magnæ & prædia ingentia. Consilium dedit* Hollbodius *ut nuptias ejusdem sibi expeteret, verum cum has sollicitaret, respondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti* Andreæ. *Respondit* Sveinn, se Britannis *damnum qvoddam adferre forsitan posse, nescio autem, inqvit, qvorsum homicidiis fortuna adspiret. Post hac ipse &* Holldbodius, *qvinqve navibus instructi, piraticam suscipiunt,* Britanniæ *arma inferunt, exscendunt ubi* Ines *audit, ibiqve prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ resistere neqveunt & fugati discedunt; Verum* Sveinn *cum suis undiqve spoliavit, & ante prandium villas sex incendio delevit. Seqvebatur tunc* Sveinem *vir* Islandus *nomine* Ericus, *qvi seqventia cecinit:*

Villæ exustæ sunt,
sed incolæ spoliati,
ita Sveinn *instituit,*
sex hujus diei mane,
facessivit uni
satis eorum;
suppeditat ibi carbones
conductori.

 His

A. D. Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit
1140 oc fengu mikit herfang, enn *Haulldrinn* hliop í ey þá er
Lund heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir *Sveinn* þar um
nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í *Maun.*

Af herferdum Sveins oc Holldboda

Þenna vetr gerþi *Sveinn* brudkaup til *Ingiridar* oc ſat
1141 þa med ſæmd mikilli, um vorit dró hann menn at ſer oc
for á fund *Hornboda* oc beiddi hann lids, en hann taldíz
undan, oc let at menn væri i athöfnum marger enn ſumer
i kaupferdum oc feck *Sveinn* þar ecki af, enn þat var
raunar at þeir *Haulldrinn* höfþu ſætz á laun oc bundit lag
ſitt med fegiöfum, enn *Sveinn* for ecki at ſíþr oc hafþi
þá þriu ſkip, oc vard lítit til fiár aundvert ſumar; enn er
áleid foro þeir ſuþr under *Irland* oc toku þar kugg einn
er munkar áttu or *Syllingum* oc ræntu; hann heriadi oc víþa
á *Irlandi* oc tok þar mikit fe oc foro um hauſtit heim í
Maun. Þá hafþi *Sveinn Asleifarſon* ſkamma ſtund heima ſetit
at hann heirdi þann kvitt at *Hornbodi* mundi hönum æi trur,
1142 enn *Sveinn* duldiz vid þat; oc eina nott um varit var þat
tíþinda at vardmenn *Sveins* kvamo oc ſögþu at ófridr for
at þeim; þeir *Sveinn* lupu til vapna oc ut, þeir ſá hvar menn
foro med elld at bænum oc höfþu liþ mikit, þá lupu þeir
á hól einn oc vörduz þaþan, þeir höfþu ludr oc bleſu, enn
þar er þyckbýlt oc driſu menn til lids vid þá *Svein* ſva at
þar kom at þeir letu frá er til voru komner, ſloguz þeir
Sveinn epter oc elltu þá, þar fell mart manna i flottanum,
enn

His gestis ad naves redeunt, per æstatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus *in insulam qvæ* Lund *audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, qvod* Sveinn *cum suis aliqvantisper obsidet, ast in* Monam, *re infecta, domum redit.* A. D. 1140

De militia Sveinis & Holldbodii.

H*ac hyeme* Sveinn Ingigerdam *uxorem ducit, magnoqve cum bonore tunc sedet. Seqvente vere suos convocat,* Hornbodum 1141 *convenit, rogatqve ut auxilium sibi ferat, ast ille detrectat, caussans alios suorum operibus domesticis, alios autem mercaturæ vacare, unde* Sveinn *repulsam tulit. Verum revera* Haulldus & Hornbodius, *interpositis pecuniis, clanculum fædus contraxerant.* Sveinn *autem nihilo secius tres naves educit & prima æstate parum prædæ reportat, hac vero vergente, meridiem versus ad* Hiberniam *tendit, capit navigium qvod possidebant monachi* Sillingis, *& spoliat; per* Hiberniam *etiam arma passim circumtulit, & ingenti præda reportata, autumno in* Monam *domum redit. Non diu domi fuerat* Sveinn Asleifæ *cum serpentem audiret famam* Hornbodium *sibi non fidum fore; verum celabat; veris* 1142 *qvadam nocte vigiliæ* Sveinis *accedentes, hostes venire annunciant.* Sveinn *cum suis arma arripit excurritqve. Conspiciunt ingentem manum, villam incensuram, appropinqvare. Tunc* Sveinn *cum suis in tumulum qvendam celeriter se recipit, ibi se defendit, & tubam, qvæ ad manus, inflat, verum villæ parvo interstitio sejunctæ, unde incolæ turmatim succurrunt, ita ut, qvi advenerant, hostes, discederent;* Sveinn

cum

A. D. enn fiölldi var sárt af hvarum tveggiom áþr þeir skilldu, enn
1142 fyrer þessu liþi red *Hornbodi* oc hafdi hann dregiz undan i flottanum, for hann þar til er hann kom i *Lundey*, tok *Haulldrinn* vel vid könum oc hellduz þeir saman; *Sveinn* for heim oc hafþi fiölment oc vardhölld mikil, því at hann trudi illa *Suþreyingum* oc selldi iarder sínar er áleid vetrinn
1143 til lausa fiár oc for snemma um vorit sunnan til *Liodhusa:* hafþi hann gert mikit hervirki i þessari ferd.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine.

Þá er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, hafþi *Raugnvalldr* iarl farit a *Katanes* oc tók veizlu i *Vík* med þeim manni er *Haralldr* het; *Sveinn* het son hans oc var hinn vaskligzti madr, enn er iarl var á veizlu, kvomu þeir *Þorbiörn Klerkr* ofan af *Skotlandi* oc seger þau tíþinde at *Þorsteinn Haulldr* fader hans var drepinn oc hafþi iarl einn drepitt hann, enn þat höfdu menn á máli hve tídrætt þeim *Raugnvalldi* iarli var. oc *Þorbirni*, því at iarl gádi varla at luka málum sínum fyrer tali þeirra, for *Þorbiörn* þaþan oc ut i eyiar med iarli, enn *Sveinn Hroaldsson* gerdiz þá skutilsveinn iarls; *Þorbiörn* hafþi þá verit um rýd á *Skotlandi*, hann hafþi drepa latit tva menn þá er verit höfþu at brennu *Frákarkar* med *Sveine Asleifarsyne*, enn er *Sveinn* kom or *Suþrey*, þá for hann heim i *Gáreksey* til buss sins enn æi á fund *Raugnvallds* iarls, sem hann var vanr, er hann kom or hernadi; enn er *Sveinn* kom or *Suþrey* um sumarit oc iarl spurþi at hann var heim kominn, spurþi hann *Þorbiörn* hvat hann ætlaþi hvi *Sveinn* mundi

cum suis fugatis instabat; in fuga magnus cadebat nume- A. D.
rus; permulti autem, antequam distraherentur, sauciati sunt. 1142
Hujus vero exercitus dux erat Hornbodius, *qui in fuga se sub-* ad ann.
duxerat; pergebat is donec in Lundey *veniret, ubi ab* Haulldio 1149
benigne excipitur & ipsum exinde comitatur. Sveinn *domum redux, hominum multitudine stipatur, excubias passim agi curat,* Hæbridenses *qvippe suspicatus; prædia sua cum hyemis in ver declinaret rebus mobilibus commutavit & primo vere* Liodhusas *meridiem versus ivit. Ingentes in hoc itinere hostilitates exercuerat.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine.

D*um in* Hebridibus *erat* Sveinn, *Comes* Rögnvalldus Katanesum *petiverat, &* Vikæ, *a viro, cui nomen* Hroalldi, *convivio exceptus fuerat;* Hroalldi *filius fuit* Sveinn, *vir summæ fortitudinis. Verum cum* Comes *convivio interesset, veniens cum suis a* Scotia Thorbiornus Klerkr, *referebat patrem* Thorsteinem Haulldum *a Comite qvodam occisum esse. Multa conseruere præsentes de crebris comitis* Rögnvalldi *cum* Thorbiörno *colloqviis, vix enim præ iisdem mutuas sententias dicendas curavit. Hinc* Thorbiörnus *comitem in insulas seqvitur;* Sveinn *tunc Comitis dapifer constitutus est.* Thorbiörn *aliqvantisper in* Scotia *moratus, duos, qvi* Sveinem, Frakarkam *comburentem, comitati fuerant, interfici curaverat. Cæterum* Sveinn *ex* Hebridibus *redux hac æstate in prædium suum* Gareckseyh *se contulit, ast Comitem* Rögnvalldum, *qvamvis antea solitus fuisset, ex piratica reversus, convenire neglexit. Verum cum* Sveinn *ex* Hebridibus *veniret & Comes eum domum rediisse audiret, interrogavit* Thorbiörnum, *qvam putaret causam ob qvam* Sveinn

 se

A. D. 1142 ad ann. 1149 mundi sei finna hann; *Þorbiörn* svarar: þess get ec at *Sveini* miöki vid mic, því at ec let drepa þá menn er verit höfþu med hönum at brennu *Frakarkar;* Jarl mælti: ecki vil ec at þit seut missátter; oc epter þat for *Raugnvalldr* iarl i *Gareksey* oc leitadi um sætter med þeim, oc var þat audvellt, því at báder þeir villdu at jarl skipadi, síþann gerdi hann þá sátta at sinne oc hellzt su sætt lengi síþan.

Frá keski-ordum Raugnvallds jarls.

I þann tíma kom til *Orkneyia* Islendzkt far eitt, þar var á sá madr er *Hallr* het, son *Þorarins Breidmaga*, hann for til vistar i *Rinarsey* til þeirra *Þorsteins* oc *Rögnu;* hann undi þar illa oc bat *Þorstein* at hann kæmi hönum til *Raugnvallds* iarls; þeir foru á hans fund, oc villdi iarl ecki vid hönum taka, enn er þeir kvamo heim, þá spyr *Ragna* hve fariz hafþi? *Hallr* qvad þá vísu:

Senda ec son þinn *Ragna*,
saunn koma mál fyrer bragna,
hans var hálig ydia
hirdvistar mer bidia;
hafa qvedz (c) hodda rýrer
hinn er hæstum veg stýrir,
neitti hann griupans grana,
gnott vegligra manna.

Litlu

(c) haullda ryrer, *viros. Flat.*

se non conveniret; Respondit Thorbiörn; *Conjecto* Sveini *displicere, quod eos, qui comburendæ* Frakarkæ *cum ipso manus admoverant, occidi curaverim. Ad hæc comes; Nolo, inqvit, vos discordes esse. Post hæc comes* Rögnvalldus *in* Gáreksey *it, reconciliationem inter eos quæsiturus, quam facile impetrat, uterqve enim ut ipse desiderat cupivit. Hinc eos hac vice in concordiam, quæ diu exinde viguit reducebat.* A. D. 1142 ad ann. 1149

De cavillatione comitis Rognvalldi.

V*enit hoc tempore ex* Islandia *navigium, quo vectus* Hallus Thorarini Breidmagi *filius, domicilium* Rinanseiæ *apud* Thorsteinem & Ragnam *conducit, hic mansionis pertæsus,* Thorsteinem *rogat ut domesticis Comitis* Rögnvalldi *se annumerandum curet; hos, postqvam comitem,* Hallum *excipere recusantem, convenerant, domum reversos; de negotii successu interrogat* Ragna, *cui* Hallus *seqventi cantilena respondet*:

Misi filium tuum Ragna,
vera viris nunciantur,
ejus maxima constitit opera
in expetenda mihi inter satellites receptione.
sibi adhærere dicebat, aurum parvi faciens,
ille qvi summa gaudet dignitate,
(*denegavit* aurum ɔ: stipendium *viro*)
sat virorum præstantiorum.

Paulo

D. A. 1142 ad ann. 1149 Litlu síþar for *Ragna* á fund *Raugnvallds* iarls at erendom sínum; hon var sva buinn at hon hafþi gaddan rautt á höfþi ser af rossa hári, oc er iarl sá þat qvat hann,

Alldri hef ec frett þar er felldu
framstalls konr allar,
verdr at menia myrder
miukordr, höfutdukum
nu (c) tær blauck um hnacka
(d) honnstrindar (e) sem binda,
skrýdiz brudr vid brædi
bengagls merar tagli.

Ragna mælti, her kemr nu at þvi sem mælt er at fárr er sva vitr at allt siái sem er, þvi at þetta er af hesti enn ecki af meri; hon tok þa (f) silkiduc oc faldadi ser med, oc taladi egi at síþr mál sitt; Jarl tok henni i fyrstu, enn myktiz rædan sva sem áleyd, oc feck hon þat erinde sem hon villdi, er hon feck hirdvist *Halli*, oc var han lengi síþan med *Rögnvalldi* iarli; þeir ortu báder saman hátta likil hinn forna oc letu vera V. vísr med hveriom hætti, enn þa þotti oflangt qvedit, oc ero nu tvær kvednar med hveriom hætti.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Asleifarsyne.

Þat er sagt at *Sveinn Asleifarson* spurdi at *Hornboþi* var kominn i *Suþrey*, þá bat hann *Raugnvalld* iarl at fá ser liþ til

(c) var. *Flat.* 102. 333. (d) hoddstrindar. *Flat.* (e) lunda. 102. 333. (f) línduk. *Flat.*

Paulo post Ragna *Comitem* Rögnvalldum, *propriorum negotiorum causa, convenit, ita vestita, ut calyptra rubra, ex setis equinis confecta, caput tegeret, qvod cum comes vidisset, cecinit.* A. D. 1142 ad ann. 1149

Nunqvam sciscitatus fui qvali obvolverit
qvævis muliercula,
(Non fit vir generosus ɔ: *ego)*
svaviloqvus) caput peplo.
Jam fæmina conspicua occiput
textili circumdat
(mulier iram ornatu prodit)
rubra eqvæ cauda.

Ad hæc Ragna; *Vetus jam, inqvit, proverbium in te qvadrat neminem mortalium omnia recte sapere, calyptra enim ex seta eqvi, non eqvæ, confecta. Postea, assumto serico, caput obvolvit, nihilo tamen secius negotium suum proferentem primo durius, postremo vero mitius comes excipit; tandem eo venit, ut voti compos efficeret, ut* Hallus *in satellitum numerum reciperetur, qvi Comitem exinde diu seqvebatur. Conjunctis ambo viribus clavem metricam veterem composuere, & cuilibet metri generi qvinqve versus adscripserunt, tunc vero opus longum nimis videbatur, unde qvodvis metri genus duo tantum versiculi hodie monstrant.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine Asleifæ.

D*icitur qvod* Sveinn Asleifæ *audiverit* Hornbodium *in* Hebrides *venisse, tunc Comitem* Rögnvalldum *rogat, ut copias ad*

A. D. 1142 ad ann. 1149. til at hefna sín; iarl feck honom V. Skip, oc stýrdi einu *Porbiörn Klerkr*, enn audru *Hastidi* son *Porkels Flettis*, pridia *Dúfniáll*, son *Hávards Gunnasonar*, fiorda *Rikgardr Porleifsson*, fimta *Sveinn Asleifarson*; enn þegar er *Holldbodi* spurdi til *Sveins* þá flýdi hann or *Suþreyiom*; Þeir *Sveinn* drápu mart manna i *Suþreyiom*, enn ræntu vída oc brændu; þeir fengu mikit fe, enn nádu æi *Holldboda* oc alldri kom hann i *Suþreyiar* síþan. *Sveinn* villdi vera i *Suþreyiom* um vetrinn, enn þeir *Porbiörn* vildu heim oc foro þeir um haustit sunnan til *Katanesf* oc komu i *Dungalsbæ*, oc er þeir skyldu skipta herfángi sínu, þá mællti *Sveinn* at allir skyldu jafnmikit hafa nema hann hefþi höfþingia lut, þvi hann qvadz einn hafa fyrer verit oc sagþi iarl hafa fengit þá til liþs vid sig; hann leetz oc einn hafa saker átt vid *Suþreyinga*, enn þeir engar, enn *Porbiörn* lotiz engum mun síþr hafa tilunnit oc verit ecki síþr fyrimadr enn *Sveinn*; villdu þeir oc aller skipstiornarmenu hefþi jafnann lut, enn sva vard at vera sem *Sveinn* villdi, því hann var miklu mann fleyri þar á nesinu; enn *Porbiörn* for ut í *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* iarls oc sagþi hve farit hefþi med þeim *Sveine* oc líkadi þeim illa er hann hefþi gert þá hlutræninga; iarl qvat þat ecki einusinne mundi finnaz á at *Sveinn* væri engi jafnadarmadr, enn þar mun enn koma at hann mun taka giölld fyrer sitt ránglæti, enn ecki skulu þer um þetta deila, ec skal fá ydr jafnmikit af mínu sem þer missit vid hann, vil ec oc ecki at þer kallit á hann um þetta oc væri vel ef ecki leiddi stærri vandkvædi af hönum. *Porbiörn* svaradi, Gud þacki ydr herra þann sóma er þer gerit til vor, oc ecki manom ver deila vid *Sveinn* um þetta, enn alldri síþan skal ec vera vin hans, oc gera skal ec hönum nockora svívirding her á moti; oc epter

vindicandam illatam sibi injuriam tradat. *Concedit Comes na-* A. D.
ves qvinqve, *qvarum primam* Thorbiörn Klerkr, *secundam* Hafli- 1142
dius *filius* Thorkelis Flettir, *tertiam* Dufniáll *filius* Havardi Gun- ad ann.
nii, *qvartam* Rikgardus Thorleifæ, & *qvintam* Sveinn Asleifæ 1149
regebat. *Verum* Holdbodius, *de venturo* Sveine *certior*, *ex* He-
bridibus *aufugit.* Sveinn *cum suis in* Hebridibus *multos occidit*, *passim spoliat incendioqve devastat*, & *ingentem reportat prædam*, *verum* Hornbodium, *qvi nunqvam postea in* Hebrides *venit*, *capere neqvivit.* Sveinn *in* Hebridibus *hyemare*, Thorbiörnus *autem cum cæteris domum reverti voluit*; *autumno é meridie* Katanesum *petunt* & Dungulsbæum *veniunt.* *Cum prædam suam dividerent*, *dicebat* Sveinn *æqvalem singulis portionem accipiendam*, *præter se*, *qvi portionem ducis reportaret*, *se enim præfuisse solum*, *comitem illos sibi in auxilium suppeditasse*, Hebridenses *qvoqve se tantum* & *neminem illorum læsisse prætendit.* *Sed* Thorbiörnus *pariter meruisse* & *nihilo minus qvam* Sveinn *præfuisse videbatur.* *Volebant etiam omnes navium rectores æqvalem portionem retinere.* Sveinis *autem voluntas prævaluit*, *in* Katanesо *enim multo plures ei adhærebant*; *Verum* Thorbiörnus *in* Orcades *tendit*, *Comitem* Rögnvalldum *convenit*, *ipsi acta cum* Sveine, & *displicere qvod á justa portione exclusi essent*, *exponit.* *Regerit Comes id non una tantum vice expertum iri* Sveinem *æqvitate carere*, *id autem*, *inqvit*, *qvamvis non statim*, *eveniet*, *ut suæ iniqvitatis pænas luat*; *non autem vobis de his lis esto*; *tradam enim tantum e meis*, *qvantum ejus causa amititis*. *Nolo etiam vos illum hujus incusare*, *utinam plurimum difficultatum autor non existeret.* *Regerit* Thorbiörn; *Deus tibi domine honorem*, *qvo nos afficis*, *remuneret*; *non autem cum* Sveine *de his litigabimus*, *ast posthac nunqvam illi amicus ero*, *ei hæc aliqva contumelia redditurus.* *Postea*

uxorem

A. D. epter þetta ſeger *þorbiörn* ſkilit vid *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* oc
1142 ſendi hana yfer á *Nes* til *Sveins*, tok hann vid henne vel,
ad ann. enn þotti ger til ſín ſvívirding mikel, var þá med þeim
1149 fiandſkapr, kom þá at þvi ſem mælt er at foruden ſiázt bezt vid. Þa er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, þa hafþi hann ſett *Margad Grimsſon* i *Dungalsbæ* til forráda oc fengit honum i hendr ſyſlu þá er hann hellt af *Raugnvalldi* iarle, enn *Margadr* var ſakgefinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund *Hroalldz* oc helldu ſic þar; af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim *Hroalldi* oc *Margadi*; litlu ſíþarr for *Margadr* ſudr til *Vikr* vid tuttugta mann at erindum ſínum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn *Hroalldi* bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſíþan til *Dungalsbæiar* á fund *Sveinns*, þá ſafnar *Sveinn* mönnum oc ferr til *Lambaborgar* oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſter oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod á ſæfvar hömrum nockrum, enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum (g) annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á *Katanese* i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

Af ferdum Sveins Asleifarſonar.

Tidinde þeſſe koma til eyrna *Raugnvalldi* iarli oc *Sveini Hroalldsſyni*; beiddi *Sveinn* iarl fulleíngis at hann leidretti þetta mál; fluttu marger menn med *Sveine*, kom því ſva at *Raugnvalldr* iarl bráz vid oc for yfer til *Neſs* oc þeſſer höfþin-

giar

(g) allann, *undiqve*. *Flat.*

uxorem Ingiridem, Sveinis *sororem*, *repudiat & ad fratrem in* A. D.
Katanesum *transmittit*; *hic sororem humaniter excipit*, *ast con-* 1142
tumelia se affectum reputat, *unde magnum inter eos odium.* ad ann.
Qvadrat in hos proverbium. Vulpes vulpem deludit. Dum 1149
erat in Hæbudibus Sveinn Margado Grimi *filio de* Dungulsbæ *præfecturam à Comite* Rögnvalldo *acceptam*, *tradiderat*, Margado *autem ad incusandum & infestandum prono propriæ injuriæ odium peperere*; *qvos autem ejus offendebat iniqvitas*, *ad* Hroalldum, *apud qvem etiam permansere*, *confugiebant*, *unde inter hunc &* Margadum *simultates. Paulo post* Margadus *cum suis vicesimus*, *propria peracturus negotia*, *meridiem versus in* Vikam *iter suscipit*, *ex qvo nondum redux*, *colonum* Hroalldum, *qvem domi remanentem petit*, *præter aliqvot alios*, *occidit. Hoc facto* Dungulsbæi *convenit* Sveinem, *qui*, *asseclis collectis*, Lambaburgum, *ubi commodum erat propugnaculum se confert & ibidem sexaginta hominibus stipatus residet*, *omnisqve generis*, *qvo opus erat*, *commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis sita erat maritimis*, *paries autem supra versus continentem lapideus*, *arte constructus fuerat*; *prærupta ex altero latere ad mare per longum spatium producebantur. Heic in* Katanesio *vicinos crebro infestabant & in urbem*, *quæ asseqvi potuere*, *devehebant*, *permagnum hoc modo ineuntes odium.*

De itinere Sveinis Asleifidæ.

Hæc ad aures Comitis Rögnvalldi & Sveinis Hroalldi *filii veniunt. Rogat* Sveinn *comitem*, *ut his emendandis succurrat*; *preces à multis commendatæ effecere*, *ut* Rögnvalldus *festinanter in* Katanesum *transiret*, *qvem seqventes comitabantur mag-*

 nates

A. D. giar med hönum, *Þorbiörn*, *Hastidi Þorkelsson*, *Dufniall Ha-*
1142 *vardsson*, oc voru þeir hiner tillaga vestu á hendr *Sveini*;
ad ann.
1149 þeir foru til *Dungalsbæiar* oc var *Sveinn* þá i brottu, þeir spurdu at *Sveinn* var i *Lambaborg*, foru þeir iarl þá þángat, oc er þeir kvamo til borgarinnar, þa spyrr *Sveinn* hverr fyrer liþinu redi; hönum var sagt at *Raugnvalldr* iarl red fyrer; *Sveinn* fretti iarl at erindum, iarl svarar, at hann vill at hann seli *Margad* framm í valld þeirra; *Sveinn* spyrr hvert hann skal grid hafa, iarl letz því ecki vilia heita; þá mælti *Sveinn*, ecki nenni ec at selia *Margad* framm i valld þeirra *Sveins Hroalldssonar* edr annarra uvina minna þeirra sem med ydr eru, enn giarna villda ec vera sáttr vid ydr herra; þá svarar *Þorbiörn Klerkr*, heir hvat drottins svíkarinn mælir at hann villdi giarna sattr vera, enn hefer ádr rænt land hans oc lægiz ut sem þiofr, launar þu iarli illa margann sóma er hann hefer til þín giört, sem þu mant öllum er þu mátt þvi vid koma; *Sveinn* svarar, ecki þarfþu *Þorbiörn* her sva mart til at leggia, því at ecki man fyrer þin ord geort, enn þat er hugbod mitt att þu maner hönum vestu launa þann sóma er hann hefr til þin geort ádr enn þid skilit, fyrer því at enger munu gæfu af þer hliota þeir er nockut eigu vid þig; þá mælti *Raugnvalldr* iarl at menn skyldu ecke skattyrdaz. Epter þat settuz þeir um borgina oc bönnudu allar atflutningar oc geck sva miöc lengi at ecki mátti atsokn vid koma oc er eydduz vister þeirra, þa kalladi *Sveinn* saman sína menn oc leitadi ráda vid þá, enn allir menn mæltu eins munni at hans forsiá villdu hafa medan hennar væri kostr; þá tok *Sveinn* til orda oc mælti; þat sýniz mer svívirduligaz at svellta her enn ganga síþann á valld uvina sinna, hefer oc þetta sva farit sem líkligt er, at oss mun bædi

nates Thorbiörn, Haffidius Thorkelis, Defniáll Havardi *filius;* A. D.
hi qvoqve contra Sveinem *pessima qvæqve suadebant. Eunt* 1142
Dungulsbæum, *&* Sveinem, *qvi discesserat*, Lambaburgi *esse* ad ann.
audiunt, *unde eo delatos*, *cum ad urbem venirent*, Sveinn *de* 1149
exercitus duce interrogat, *responsumqve audit comitem esse* Rognvalldum. *Porro de negotio percontato*, *respondet Comes*, *se velle ut* Margadum *in eorum potestatem tradat. Cum* Sveinn *an pax ei concedenda*, *qværeret*, *comes promittere detrectat. Hinc* Sveinn, *A me*, *inqvit*, *impetrare neqveo*, *ut* Margadum *in* Sveinis Haralldi *filii*, *aliorumve meorum*, *qvi te comitantur*, *inimicorum manus tradam*, *tibi autem domine reconciliari mihi libet. Ad hæc* Thorbiörn; *Heus! inqvit*, *verba dominum prodentis*, *dicentis nempe se lubenter reconciliari velle*, *ditionem vero domini prius spoliavit*, *&* *tanqvam fur se subduxit; honorem*, *inqvit*, *multiplicem*, *qvo te affecit*, *Comiti*, *qvemadmodum etiam omnibus qvibus potis eris*, *male rependis; regerit* Sveinn; *non adeo multa tibi* Thorbiörne *addere opus*, *tuis enim verbis neqvaqvam obsecundabitur; præsagit vero mihi animus*, *te illi honorem*, *qvem tibi præstavit*, *anteqvam ab invicem disceditis*, *pessime reddituram*, *nemini enim*, *cui tecum aliqvid negotii*, *fortunæ promotor existes. Tunc Comes* Rognvalldus, *ne dicteriis se invicem lacescant*, *probibet. Post hæc urbem cingunt &* *omnes advectiones intercipiunt*, *diu admodum impetum facere neqveuntes. Cum autum urbanorum commeatus consumaretur*, Sveinn *suos convocat*, *&* *cum iis consilia miscet*, *omnes autem uno ore se ipsius consilia qvamdiu iisdem frui liceret*, *secuturos affirmant.* Hinc Sveinn; *maximum inqvit*, *mihi dedecus videtur hic esurire*, *hostibus autem exinde se submittere*, *hæc etiam*, *ut vero simile erat*, *acta sunt*,

A. D. 1142 ad ann. 1149 bædi ſkorta vid *Raugnvalld* iarl vit oc gæfu, enn her hefer verit leitat um ſætter oc grid oc hefer hverki fengiz *Margadi* felaga mínum, enn veit ec at koſtr mun her ödrum mönnum grida, enn ec nenni ecki at ſelia hann fram under öxi, nu er þat ecki rett at her gialldi ſva marger hans vandræda, þott ec nenna ecki at ſkiliaz vid hann at ſinne, oc epter þetta tok *Sveinn* þat rád at kníta ſaman ſnæri þau er þeir höfþu, enn um nattina letu þeir þá *Svein* oc *Margad* ſíga ofan or borginne á ſiáinn, oc epter þat toku þeir ſund oc lögduz fram med biörgunum þar til er þraut hamrana, epter þat ſtigu þeir fotum á land oc foru uppi *Sudrland* oc ſva til *Mærhæfi* oc þaþan til *Dufeyra*, þar fundu þeir *Orkneyia* menn á birdinge, het ſá *Hallvardr* er fyrer þeim var, enn annar *Þorkell*, þeir voru X. ſaman; þeir *Sveinn* gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer *Skotland*, þar til er þeir koma i *Máeyiar*, þar var þá munklífi, *Balldvin* het áboti ſá er fyrer reed, þar voru þeir *Sveinn* oc hans menn VII. nætr vedr faſter, oc ſögduz vera ſender á fund Skota kongs af *Raugnvalldi* iarli; munkar grundu ſögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc ſendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir *Sveinn* verda þeſs varir, þa hlaupa þeir á ſkip oc ræntu ſtadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter *Myrkvafyrde*, þeir fundu i (h) *Eydinaborg David Skota* kong, tok hann vel vid *Sveine* oc baud þeim at vera med ſer; *Sveinn* ſagþi kongi allann mála vöxt þangatkomu ſinnar oc hve farit hefdi med þeim *Raugnvalldi* jarli ádr þeir ſkilduz, oc ſva þat er þeir höfdu rænt i *Máeyium*, voru þeir *Sveinn* um hríd med *Skota* Kongi i godu yferlæti; *David* kongr ſendi menn

(h) *Ædittaborg* 101. 102.

nos enim Comiti Rognvalldo *tam qvoad prudentiam, qvam qvo ad fortunam inferiores erimus; hic autem pax & reconciliatio socio meo* Margado *impetrari neqvit, scio autem pacem aliis conciliari posse, verum neqveo à me impetrare ut eum hic sub securim tradam, jam tot ejus difficultatum pœnas luere iniqvum est, qvamvis me, ut ab eo hac vice sejungar, persvadere non possim. Post hæc* Sveinn *id consilii capit, ut funibus, qvi ad manus erant, connodatis, noctu ipsum &* Margadum *ex urbe in mare demitterent; hi exinde natando, prærupta, donec deficerent, legebant. Repetituri deinde continentem, per* Sudurland, *inde* Mærhæfiam, *deniqve* Dufeyras *se conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria* Orcadenses, *numero decem qvorum duci alteri* Hallvardi, *alteri* Thorkelis *nomen, verum cum* Sveinn & Margadus *iis consociarentur, duodecem in nave vectoria, australes* Scotiæ *oras prætereundo, in* Máeyas *pergunt. Erat ibidem eo tempore monasterium, cui præfecto abbati nomen* Balldvini. *Hic adversa impeditus tempestate* Sveinn *cum suis septem noctes moratur & se à comite* Rögnvalldo *ad regem* Scotiæ *legatum asserit, cujus assertionis veritatem suspicati monachi, piratas esse putant & conterraneos per nuncios convocant. Qvod cum* Sveinn *cum suis comperiret, navem repente ascendit, ingentibus prius spoliatis pecuniis; post abitum translati per* Myrkvafiord, Edinoburgi Davidem *regem* Scotiæ *conveniunt, à qvo benigne exceptus* Sveinn, *cum suis ad nectendas ibidem moras invitatur.* Sveinn *regi totam sui adventus causam, sua cum comite* Rognvalldo *ante discessum acta, qvodqve in* Máeyis *spoliaverat exponit & inde aliqvantisper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum suis commoratur. Rex* David *ad eos,* A. D. 1142 ad ann. 1149

D. A. 1142 ad ann. 1149 menn til þeirra manna er fiár höfþu miſt fyrer *Sveine* i ferdinne oc let þá ſealfa virda ſkada ſinn, enn bætti ſínu fe hveriom ſinn miſſer; *David* kongr baud *Sveini* at ſækia konu hans i *Orkneyiar*, enn fá hönum ſlíkar ſæmder i *Skotlandi* at hann mætti vel vid una; *Sveinn* birti vilia ſinn fyrer kongi oc ſeger ſva at hann villdi at *Margadr* væri þar epter med kongi, enn hann ſendi ord til *Raugnvallds* iarls at hann tæki ſættum vid hann, en *Sveinn* letz vilia leggia allt ſitt mál á valld *Raugnvallds* iarls, qvadz þá jafnan vel viþr una er þeir voru ſáttir, enn þa illa er þeir voru úſáttir; *David* kongr ſvarar, bædi er nu at iarl þeſſi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; *Sveinn* letz hans vingan alldri láta vilia, enn ſagþiz þo ſvilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat ſva vera ſkyldi; *David* kongr ſendi menn nordr i *Orkneyiar* med giöfum oc þeirri ordſending at iarl ſkyldi taka ſættum vid *Sveinn*, for þá oc *Sveinn* i eyiar nordr enn *Margadr* var epter med kongi; ſendimenn *Davids* kongs foru á fund *Raugnvalldz* iarls, tok hann vel vid þeim oc ſva giöfum þeim er kongr ſendi hönum oc het ſættum, tok hann ſíþan *Svein* i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua ſinna.

Fall Valþiofs jarls.

Þá er þeir *Sveinn* oc *Margadr* voru a brottu or *Lambaborg*, toku þeir er i borginne voru þat rád at gefa upp ſtadinn i valld *Raugnvalldz* iarls; ſpurdi hann hvatt þeir viſſe til *Sveins* oc þeirra *Margadar* ſíþaz, enn þeir ſögdu ſem

qvi in itinere spoliati fuerant á Sveine, *mittit & ipsis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem restituens.* Sveini *etiam deducendæ ex* Orcadibus *uxoris potestatem dat, ac honorem in* Scotia, *qvo bene contentus esse possit, promittit.* Sveinn *voluntatem suam regi aperit, dicens se cupire ut* Margadus *apud ipsum remaneret; se autem Comiti* Rögnvalldo *per nuncium reconciliaret, totius litis decisionem comitis arbitrio commissurum, se semper pace inter ipsos contentum, dissidia ægre ferre. Regerit Rex* David, *utrumqve jam est qvod Comes hic absqve dubio laudem mereatur & qvod id á vobis, qvi illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, qvæ autem tibi offerimus missa facis.* Sveinn *regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in* Orcades *ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut* Sveinem *sibi reconciliari sineret.* Sveinn *etiam simul in insulas revertitur,* Margadus *autem apud regem remanet. Legati Regis* Davidis *comitem* Rögnvalldum *conveniunt, & ab ipso, unacum donis á rege missis, benigne excipiuntur pollicetur reconciliationem comes, &* Sveinem *exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.*

A. D: 1142 ad ann. 1149

Cædes Comitis Walthiofi.

P*ostqvam reliqverant* Lambaburgum Sveinn & Margadus, *urbani id consilii cepere ut eandem urbem in comitis* Rognvalldi *potestatem dederent. Qværit Comes qvid ultimum de* Sveine & Magado *referre possent; dicebant vera, qvæ cum audiret*

A. D. 1142 ad ann. 1149 sem var, oc er iarl heyrdi þat, mælti hann, satt er þat at segia at engra manna jafninge er *Sveinn* þeirra er ver eigum kosti her med oss, eru slík brögd bædi drengilig oc hardfenglig, enn ecki vil ec nýdaz á ydr þott þer hafit vasiz i þesso vandkvædi med *Sveini;* skal hverr ydvarr fara i fridi fyrer mer; for iarl þaþan heim i *Orkneyiar*, enn sendi *Þorbiörn Klerk* med (i) XL. manna a skipi sudr til *Breidafiardar* at leita þeirra *Sveins*, op spurdiz ecki til hans; þá talar *Þorbiörn* fyrer þeim at þeir færi undarliga, rekunz epter *Sveini* á leid fram, enn höfum spurt at *Valþiofr* iarl födrbani minn er skamt heþan med litla sveit manna, oc ef þer vilit fara at honum med mer, þá vil ec því heita ydr at mer skal ecki fara sem *Sveini* at ec gera ydr hlutræningia ef oss ber herrfáng i hendr, því at fe þat er ver fáum skolo þer hafa, enn skipta mer þvi einu til handa er þer vilit, þvíat mer þickir betri frægd enn fe; epter þat foro þeir þar til er *Valþiofr* iarl var á veizlu oc toku hus á þeim oc báru þegar elld at; þeir *Valþiofr* lupu til dyranna oc spurþi hverr fyrer elldinum redi? *Þorbiörn* sagdi til sín; *Valþiofr* baud bætr fyrer víg *Þorsteins*, enn *Þorbiörn* qvat æi þurfa um sætter at leita; þeir vörduz vel um hrid, enn er elldrinn sotti þá, lupu þeir ut, oc vard þá skamt um vörn þeirra, því at þeir voru þrekadir miöc af elldi, fell þar *Valþiofr* iarl oc XXX manna med hönum, þar fengu þeir *Þorbiörn* fe mikit, oc hellt hann öll heit sin drengilega vid sína menn; foru þeir epter þat ut i *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* jarls oc let hann vel yfer þeirra erinde; var þá kyrt í eyionum oc fridr godr. I þann tíma bió einn ungr madr i eyionum er *Kolbeinn Hruga* het oc var hit mesta afarmenni

(i) LX. *Flat.*

audiret Comes talia profatur; Verum est, inquit, quod ex omnibus, quorum nobiscum facultas est, neminem parem habeat Sveinn; *decent tales technæ & fortes & strenuos, nolo autem contra vos inhumaniter agere, quamvis huic difficultati cum* Sveine *implicati fueritis, in pace qvemcunqve vestrum per me discedere licebit. Redit hinc domum in* Orcades *comes, ast* Thorbiörnum Klerkum *cum qvadraginta in nave meridiem versus in* Breidafiordum, Sveinem *exqvisitum, mittit. Hoc negotio in cassum abeunte,* Thorbiörn *mirandum eorum iter asserit;* Sveinem *festinanter seqvimur, audivimus autem comitem* Valthiofum, *patri meo mortis autorem, non procul hinc, paucis stipatum, abesse, quem si mecum aggredi vultis, vobis promittam me* Sveinis *exemplum haudqvaqvam secuturum in eo, qvod si præda nobis contingat, vos exsortes reddam, nam res qvas adipiscimur retinebitis, mihi autem ea solum qvæ vultis distribuetis, gloriam enim pecuniis antefero. Post hæc illuc ubi convivio intererat* Valthiofus, *se conferunt, quem cum suis ædibus inclusum intercipiunt & tectis ignem statim suggerunt.* Valthiofus *cum suis fores celeriter adit & qvinam incendii autor esset percontatur.* Thorbiörnus *nomen suum indicat &* Valthiofo, *cædis* Thorsteinis *reparationem offerenti, pacem quærere inutile respondet. Inclusi aliqvantisper se strenue defendunt, verum igne premente excurrunt & non diu, flammæ enim eos admodum defatigaverant, resistentes, præter comitem* Valthiofum, *triginta ibidem cadunt. Hic* Thorbiörnus, *ingenti præda ditatus, omnibus erga suos promissis, ut fortem decuit virum, stabat. His gestis in* Orcades *ad Comitem* Rögnvalldum, *illorum negotio contentum, revertuntur. Fruebantur tunc insulæ tranqvilla absqve dissidiis pace. Habitabat hac tempestate in insulis juvenis, maturæ vix ætatis, cui nomen* Kolbeinn Hruga, *per-*

A. D. 1142 ad ann. 1149

D. A. menni, hann let þar gera steinkastala godann, var þat öruggt
1142 vígi; *Kolbiörn* atti *Herbiörgu* syster *Hakonar Barns*, enn mo-
ad ann. der þeirra var dotter *Herbiorgar Páls* dottr; þessi voru börn
1149 þeirra, *Kolbeinn Karl*, *Biarni* skálld, *Sumarliþi*, *Aslákr*, *Fríþa*, þau voru öll mikils háttar.

Fra Endrida Unga.

I þann tíma redu syner *Haralldz Gilla* i *Noregi*, var *Eysteinn* þeirra ellztr, enn *Ingi* var skilgetinn, oc höfþu lender menn á hönum mestar virdingar; let hann þá ráda öllu því er þeir villdu; i þenna tíma höfdu þesser lender menn mest rád med hönum, *Augmundr* oc *Erlingr* syner *Kirpinga-Orms*, þeir gerdu þar rád med *Inga* konge at hann skyldi senda ord *Raugnvalldi* iarli oc veita hönum sæmiligt heim bod, sögdu sem satt var at iarl hafþi verit mikill vin födr hans, oc bádu hann gera ser vid iarl sem kæraz, svá at væri hans vin meiri enn brædr hans hvat sem i kynne at geraz med þeim; iarl var frændi þeirra brædra oc hinn
1149 mesti vin þeirra, enn er þessi ord kvamo til *Raugnvallds* iarls veikzt hann vid skiótt oc bió ferd sína, því at hann var fuss at fara til *Noregs* oc finna frændr sína oc vini; til þessarar ferdar beiddiz *Haralldr* iarl fyrer forvitnis saker oc skemtanar, hann var þa XIX vetra gamall; oc er iarlar voru buner, foru þeir vestan med kaupmönnum oc höfþu
1150 sæmiligt foruneyti oc komu um vorit snemma til *Noregs*, fundu þeir *Inga* kong i *Biörgyn*, tok *Ingi* kongr allvel vid þeim, fann *Raugnvalldr* iarl þar marga vine sína oc frændr, dvaldi hann þar um sumarit miöc lengi. Þat sumar kom utan af *Miklagardi Endridi Ungi*, hann hafdi þar lengi verit

quam injurius. Curavit hic castellum exstrui lapideum, propugnaculum aptum. Uxorem habebat Herbiorgam Haconis Barns *sororem, quorum mater* Herborga Pauli *filia. Hi fuerunt eorum liberi*, Kolbeinn Karl, Biarnus Skálld (*poeta*,) Sumarlidius, Aslakus, Frída; *erant omnes conspicui.* A. D. 1142 ad ann. 1149

De Endrido Ungio.

H*oc tempore filii* Haralldi Gillii *in Norvegia regebant.* Eysteinn *natu maximus*, Ingius *autem legitimus erat, cui incolæ maximum honorem habebant, illorum consilia in omnibus quæ voluere per eum valebant. Hi satrapæ hoc tempore quo ad consilia præ aliis erant*, Augmundus & Erlingus *filii* Kirping-Ormi. *Inierunt cum rege* Ingio *id consilium, ut Comitem* Rögnvalldum *per nuncium ad decens invitaret convivium; dicebant quod verum erat, Comitem patris ipsius rarum fuisse amicum, rogabantque ut ipsum quam plurimum sibi redderet familiarem, ut eorum amicitia, si quid forte cum fratribus dissideret, plus valeret. Comes fratrum erat cognatus ipsisque amicus acceptissimus. Cum autem ei hoc nuncium veniret, itineri sine mora se accingit, ad conveniendos enim in* Norvegia *cognatos atque amicos pronus erat. Hoc iter suscipiendi veniam curiositatis & joci ergo expetit Comes* Haralldus, *annos tum natus novemdecem. Parati Comites naves mercatorias conducunt cum conspicuo comitatu & ineunte vere in* Norvegiam *devecti, regem* Ingium Bergis *conveniunt & ab eo humaniter excipiuntur. Hic comes* Rognvalldus *amicos cognatosque multos convenit, diu admodum æstatis ibidem moratus. Rediit* Constantinopoli *hac æstate* Endridus Ungius, *diu*

1149 (beside "tissimus. Cum autem ei hoc nuncium veniret, itineri sine mo-")

1150 (beside "ducunt cum conspicuo comitatu & ineunte vere in Norve-")

A. D. 1150 rit á mála, kunni hann þeim þadan at segia mörg tíþinde, oc þotti mönnum skemtan at spyria hann utan or heimi; iarl taladi jafnan vid hann, oc eitthvert finn er þeir töludu, þá mælti *Endride*; þat þycki mer undarlict iarl er þu vilt ecke fara ut i *Jorsalaheim* oc hafa ecki sagner einar til þeirra tíþinda er þadan eru at segia, er slíkum mönnum bezt hent þar saker ydvarra lista, mantu þar bezt virdr er þu kemr med tignum mönnum; oc er *Endridi* hafþi þetta mælt, fluttu þetta marger med hönum áder, oc eggiodo at hann skylldi geraz fyrermadr at ferd þessi; *Erlingr* lagdi her mörg ord til oc sagdi at hann mundi rádaz i ferdina ef iarl villdi geraz fyrermadr; oc er þessa fýstu sva gaufger menn þá het iarl förinne, oc er þeir iarl oc *Erlingr* redu þetta med ser, þá völlduz marger gaufger menn til þessarar ferdar, þesser lender menn; *Endridi Ungi* skal leid segia, *Jon Petrson*, *Aslakr Erlendsson*, *Gudormr* (k) *Mölr*, *Kollr* af *Hallandi*; sva var mællt at engi þeirra skylldi meira skip hafa enn þrítugt at rúmatali, nema iarl, oc engi skylldi hafa buit skip nema hann; því skyldi sva gera at engi skylldi annan aufunda fyrer þat at sitt líþ edr skip hefdi betr buit annar helldr enn annarr. *Jon Fotr* skal gera láta iarli utferdar skip oc vanda sem mest. *Raugnvalldr* iarl for heim um haustit oc ætladi at sitia (l) tvo vetr i ríke sinu. *Ingi* kongr gaf iarli langskip tvö helldr lítil oc einkar fögr oc gerr mest til rodrar oc voru allra skipa skioturzt; *Raugnvalldr* iarl gaf *Haralldi* iarli annat skipit, þat het *Fifa*, enn annat het *Hiálp*; þessum skipum helldu iarlar vestr um haf; *Raugnvalldr* iarl hafþi oc þegit stórgiafer af uinum sínum; þat var þridia dags kvelld er iarlar

(k) *Marstr. Flat.* (l) *omittit* 101.

diu ibidem stipendia meruerat, potuit varia nova referre A. D.
qvæ de sitis prope hanc regionibus eum scifcitari delectabantur. 1150
Comes freqventer cum ipso colleqvebatur. Cum aliqvando invicem colloqverentur, in talia prorupit Endridus; *mirum, inqvit, mihi videtur Comes qvod* Palæstinam *invisere non velis, sola inde novorum relatione contentus. Talis ibidem qvalis tu, propter tuas artes, optime constitutus est; maximus ibi, ubi inter viros nobiles veneris, tibi honor habebitur. Hæc* Endridii *effata alii multi promovebant & eum, ut itineris dux existeret, sollicitabant.* Erlingus *etiam multa his addidit, & se, si Comes coryphei vices susciperet, concomitaturum promisit. Hinc tot nobilium hortatu inductus Comes iter suscipiendum pollicetur; Cumqve ipse &* Erlingus *hæc invicem stabilirent, multi nobiles se ipsis itineris socios addidere. Hi nempe satrapæ.* Endridus Ungi *itineris dux erit.* Jonas Petri. Aslakus Erlendi. Guttormus Maulur. Kollus *ex* Hallandia. *Ita præfinitum fuit, ut nemo eorum, comite excepto, majorem qvam interscalmiorum triginta navem regeret; nemo præter eum navem inauratam. Hoc idcirco, ne alter alteri nautas vel naves magis instructas invideret.* Jonæ Pedi *struendæ, qva Comes veheretur, summa industria, navis, cura demandatur. Comes* Rognvalldus *occidentem versus autumno domum vehitur, in regno suo duas hyemes resessurus. Rex Ingius Comiti duas naves longas, parvas perqvam, sed splendidas remisqve aptissimas dedit, qvæ, celeritate alias longe superabant. Harum alteram, cui nomen* Fifva *Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *donavit. Altera navis* Hiálp *appellabatur; direxere has occasum versus trans mare Comites. Comes* Rögnvalldus *ab amicis insignibus donis ditatus fuerat. Erat vespera diei* Martis *cum comites*

 alto

A. D. iarlar letu i haf oc figldu allgodann byr um nattina; mid-
1150 vikudag var ftormr mikill, enn um nattina urdu þeir vid land varer, þá var myrkr mikit, þeir fá boda floder öllum megin hia fer, þeir höfþu ádr famfloti halldit, þá var engi koftr annarr enn figla til brotz bádum fkipunum oc fva gerdu þeir; þar var urd fyrer, enn lítit forlendi, enn hamrar hit efra, þar hellduz menn aller en tíndu fe miklu, fumt rak upp um náttina; *Raugnvalldr* iarl bargzt þá enn allra manna bezt, fem jafnan; hann var fva kátr at hann lek vid fingr fína oc orti nær vid hvert ord; hann dró fingr gull af fingri fer oc qvat vífu:

Heingi ec hamri kríngdann,
hánga riupu tángar
grimnis fylg á gálga
ginnungs bruar linna,
fva hefer gloraddar gladdan
gagfells mic þella
lóms, at ec leik vid mína
lauter hellis gauta.

Oc er þeir höfdu uppborit fönginn foru þeir á land at leita bygda, því at þeir þottuz vita at þeir mundi vid *Hialtland* komner, þeir fundu brátt bæi oc er þá fkipt mönnum i bygder; þar urdu menn iarli fegner er hann kom oc fpurdu menn at um ferder hans; iarl qvad vífu:

Braft þá er bædi lefti,
baud hraunn fkada mönnum,

(m) fuut

alto se committerent; nocte sequente ventis secundis utuntur. A. D. 1150
Die Mercurii *tempestas erat rapida, nocte vero sequente terram propinqvam animadvertebant; densæ tunc erant tenebræ; breviarum vestigia se undiqve cingere comperiunt. Antea una navigaverant. Tum non alia affulsit occasio qvam utramqve navem expansis velis jacturæ committere, id fecerunt; ibi haud parva saxorum congeries, subjectæ planitiei fere expers, superius autem prærupta. Omnes evadentes, magnam pecuniæ vim amiserunt; noctu qvandam ejus partem tempestas surripuit. Comes nunc, ut semper, plurimos generositate superavit; lætus adeo fuit ut omnia in facetias verteret & fere ad qvodcunqve verbum pangeret; aureum manu detrahens annulum cecinit.*

Pendere facio, qvi malleo rotundus factus est,
pendent digiti manus
in annulari digito
qvoad articulum deceptore.
Sic fragoris undarum lætum reddidit
sub eminente rupe me virgo
maris, ut ludam cum meis
latebris (ɔ: *annulis*) *digitorum.*

Cum sarcinas in terram portassent, continentem, qvoniam se Hialtlandiæ *allapsos esse sciebant, ingressi, villas qværunt, qvas mox reperientes, ad hospitium separantur. Comitis adventu ibi haud pauci oblectati de ipsius itinere percontantur. Cecinit* Comes

Dissolvebatur, cum utraqve frangeretur,
(scopuli hominibus minabantur detrimentum,

terro-

A. D. 1150

(m) ſuut feck vedrit vata
(n) vínum healp oc ſiſu,
ſe ec at ſia mun þickia
ſnarlindra ſaur iarla,
ſveit gat vas at víſu
vinna, höfd at minnum.

Husfruin bar ſkinnfelldar ſkickiu at iarli, hann tok vid hlæiandi oc retti hendr á moti oc qvad:

Skek ec her ſkinnfelld hrockinn,
ſkraut er mitt æfar lítit,
ſtorr er ſá er ſtendr yfer orum
ſtafnvaullr yferhaufnum
fengr er enn af ungum
alfangs mari gaungum,
brim rak heſt vid hamra
huns, ſkrautleger buner.

Þá voru gerfer fyrer þeim elldar ſtorer oc bökuduz þeir þar vid; gridkona kom inn oc ſkalf miöc oc mælti í ſkiálftanum oc ſkildu menn ecki hvat hun mælti; iarl qvadz ſkilia tungu hennar:

Daſi þer enn *Aſa*
atatata liggr i vatni
hutututu hvar ſkal ec ſitia
helldr er mer kalt vid elldin.

Iarl

(m) ſnut. *Flat.* (n) víſvum *fæminis*. *Flat.*

terrorem incutiebat aer madidus, A. D.
amicis Hiálp & Fifæ.) 1150
Auspicor hoc visum fore,
qvibus acre ingenium, comitum iter,
(humido operi comitatus
instabat) memoria dignum.

Hera tunicam ex pellibus confectam Comiti tradidit, qvam ridens, porrecta manu, accepit cecinitqve:

Qvatio rugosam penulam pelleam;
splendor vestium mihi admodum exiguus,
magnus est qvi stat super nostras
proræ campus (ɔ: *mare) penulas.*
Non adhuc diu est à qvo à novo
eqvo marino (ɔ: *nave) discessimus,*
(æstus maris impulit navem ad prærupta)
splendidiori usi vestitu.

In eorum dein gratiam, ingentes foci, ad qvos se fovebant, succenduntur; ancilla interim ingressa valde tremuit & locuta est qvæ non intellexere, ast Comes se ejus lingvam percipere asserebat.

Inhalas adhuc Asa,
atatata *in aqva jacet,*
hutututu *ubi sedebo?*
perqvam frigesco; ad ignem.

L l *Comes*

A. D. 1150 Jarl sendi menn sina XII. til *Einars* i *Gullberuvik*, enn hann letz ecki mundu vid þeim taka, nema iarl kæmi sealfr, oc er *Raugnvalldr* iarl spyr þetta, þa qvad hann:

Ala qvadz *Einar* vilia
engann *Raugnvallds* drengia,
mer fellr gauz á góma
giálfr, nema iarlinn siálfann,
veit ec at (o) bráz i heitum
hugþeckr fírum ecki,
inn geck yggs þar er brunnu
elldar síþ á kvelldi.

Jarl dvaldiz mióc lengi á *Hialtlandi* oc for om haustit sudr til *Orkneyia* oc sat í ríki sínu; þat haust kvamo til hans *Hialtlendzker* menn tveir, het annar *Armódr* oc var skálld, annarr *Oddi* hinn litli *Glumsson* oc orti vel; Jarl tok vid
1151 þeim bádum til hirdvistar; Jarl hafþi Julabod mikit oc baud mönnum til oc gaf giafer, hann retti gullrekit spiot at *Armodi* skáldi oc skelfdi vid oc bat hann yrkia vísu á moti:

Eigi metr hinn itri
alvaldr giafar skálldi,
yggs vid adra seggi,
elstærer mer færa,
sniallr bar glæst med gulli
grundarvaurdr at mundum
budlungr nýztr it bezta
blodkerti *Armódi*.

Þat

(o) hans. 101. hráz. 102. *Flat.* fráz 333.

Comes duodecem suorum ad Einarum Gullberuvikam *mittit,* A. D.
quos ille se excepturum, ni ipse Comes veniret, negat, quod 1150
cum Comes audiret, cecinit:

Alere dixit Einar *se velle*
neminem ex Rögnvalldianis,
(excidunt ore mihi
nugæ) excepto ipso Comite.
Scio quod promissis stet
gratus erga viros.
Introiit ubi ardebant
foci sera vespera.

Comes diu admodum in Hialtlandia *commoratus, autumno austrum versus in* Orcades *vehitur & in regno suo resîdet. Venerant hoc autumno ad eum viri duo* Hialtlandi, *quorum alteri, qvi poeta, nomen* Armodus, *alteri* Oddus Parvus Glumi *filius. Hic carmina etiam dextre composuit. Utrumqve Comes inter satellites recipit. Comes ad lautum in festo julensi convivium con-* 1151
vivas invitat & donis cumulat. Porrigit poetæ Armodo *hastam inauratam, qvatitqve simul, rogans ut dono cantilenam reddat:*

Non ponderat iste præstans
omnipotens dona poetæ,
respectu aliorum virorum,
athleta, mihi tradere.
Clarus obtulit rutilantem auro,
terræ defensor gratis,
Comes optimus, optimam
sanguinis candelam (ɔ: hastam) Armodo.

 Forte

A. D. 1151 Þat var einn dag um Jólinn at menn hugþu at tiölldum; þá mælti jarl vid *Odda* hinn *litla*; gerþu vísu um athöfn þess mans er þar er á tialldinu, oc hafþu kveþit þína vísu þá er ec hefi lokit minne vísu, haf oc engi þau ord i þinne vísu er ec hef i minne vísu; Jarl qvad,

lætr um öxl (p) sá er utar
alldrenn stendr á tialldi
(q) siglreyr saudinz (r) vára
slíþrvaund ofan ríþa.
ecki mun þó at æger
aurbeidanda reidiz
(s) blikrudr baudvarr jökla
beinrángr framarr ganga.

Oddi qvat:

(t) Stendr oc hyggr at höggva
(u) herdilutr med sverdi
bandálfr beider rinde
balldr vid dyrr á tialldi,
fyrr muna hann med hiörsi
hætt, nu er mál at sættaz
hlæþendum hleypiskída
hlunns áþr geigr se unninn.

Jarl

(p) Þá er útar. 333. (q) Sigreyr. 102. *Flat.* (r) vairr 102. vors. 333. *Flat.* (s) blikendr. *Flat.* (t) Brendr oc hyggr at hrugna. *Flat.* (u) kerdiliotr. 101. 102. 333.

Forte aliqua festi julensis die ad tentoria attenditur; tum Comes Oddum Parvum *alloqvitur; pange, inqvit, de ejus, qvi ibi stat in tentorio, opera, carmen; absolvito tuum cum ego meo finem imposuerim; adhibito nullum in tuo, qvo utor in meo, verbum.* Comes *cecinit.* A. D. 1151

Retro mittit per humerum, qvi exterius,
ætate provectus, stat in tentorio,
fortunatus iste vir,
vaginatam virgam (ↄ: *hastam.*)
Non erit, qvamvis minatus,
telorum petitori irascatur,
qvod incola nivosorum montium (*tentorii*)
valgus ulterius incedat.

Cecinit Oddus:

Stat & ictum meditatur,
humeros incurvans, gladio,
vir tela deprecatus
ad fores tentorii,
prius erit ei gladio
periculum; jam tempus est reconciliari
oneratoribus navium
priusqvam terror injiciatur.

P. A. 1151 Jarl hafþi oc *Vilhialm* biſkup i bode ſínu um Jolinn oc marga gæþinga ſína; þá gerþi hann bert um rádagerþ ſína at hann ætladi út i *Jorſalaheim*, bat hann biſkup þá til ferdar med ſer, því at hann var París klerkr godr oc villdi iarl at hann væri túlkr þeirra; hann veitti iarli þetta oc het ferþinne; þeſſer menn reduz til ferdar med *Raugnvalldi* iarli, *Magnus* ſon *Havardz Gunnaſonar*, *Sveinn Hroalzſon*; Þeſſer eru af hinum minnum, *Þorgeir* (v) *Skotakollr*, *Oddi* hin *litli*, *Þorbergr* (x) *Svarti*, *Armodr* (y) ſkálld, *þorkell Krokauga*, *Grimkell* af *Flettuneſi*, *Biarne* ſon hans, oc er þeſſer tveir vetr eru lidner er þeir ſkyldu tilbunat hafa, for *Raugnvalldr* iarl or *Orkneyiom* ſnemma um vorit auſtr til *Noregs* at vita hvat þeim liþi hinum lendum mönnum um bunaþinn, oc er iarl kom til *Biörgyniar* voru þeir þar fyrer *Erlingr* oc *Jon* iarlsmágr, þar var oc *Aſlakr* kominn, enn *Guthormr* kom litlu ſíþarr; þar kom oc ſkip þat fyrer *Biörgyn* er *Jon Fotr* hafþi látit gera jarli oc vandat forkunnar miöc at ſmíþ oc buit allt, þar voru gyllder aller ennisſpæner oc vedrvitar oc vída annarſtadar buit, var þat ſkip en meſta gerſemi; *Endridi* kom jafnan til bæiarins um ſumarit, oc ſeger at hann mundi hina ſíþari viku buinn enn þá var komin; Jarlsmenn kurruþu illa er þeir þurftu ſva lengi at bíþa, villdu ſumer at ecki væri hans bedit, oc ſögdu at menn hefþi farit ſlíkar ferder þott *Endride* væri ecke i ferd, oc nockoro ſíþar kom *Endridi* til bæiarins oc kalladiz ſva buinn, bat iarl þa ſigla þegar er þeim þætti byrvænt, oc er ſá dagr kom er hönum þótti leid gefa, lögdu þeir or hænum, undu á ſeglvöſin oc var helldr vedrlitid, geck ſkipit iarls litit því at þat

(v) Savakollr. 325. (x) Svarri. 102. Snorri 333. (y) þeſſer voru ſkálld iarls. *hi comitis erant poetæ*. 325.

Comes etiam episcopum Vilhialmum *& magnum optimatum* A. D. 1151
suorum numerum ad institutum convivium invitaverat. Aperit tunc suum circa petendam Hierosolymam *consilium, hinc itineris socium secum expetit episcopum, qui quoniam* Parisiis *operam naverat studiis peritus, eorum interpretem ageret; annuit episcopus & iter suscipiendum promittit. Hi Comitem* Rögnvalldum *sequi statuebant;* Magnus *filius* Havardi Gunnii *&* *Sveinn* Hroalldi. *Hi inter minores;* Thorgeir Skotakollus, Oddus Parvus, Thorbergus Niger, Armodus *poeta*, Thorkell Krokauga, Grimkell *de* Flettuneso *&* Biarnius *ejus filius. Cum exactæ essent tres istæ hyemes, quibus se præpararent, relinquit Comes* Rögnvalldus Orcades *ineunte vere tenditque in* Norvegiam, *sciturus quo in apparatu pervenirent reliqui magnates. Cum* Bergas *veniret,* Erlingum *&* Jonam *Comitis affinem habet ibidem obvios; venerat quoque eodem* Aslakus; Guttormus *autem paulo post. Deducebatur etiam* Bergas *navis ista quam in usum Comitis exstrui curraverat* Jonas Pes, *summa quoad structuram elaborata industria & undique ornata. Omnes asserulæ frontales & ventorum indices inaurati, præterea aliunde passim. Erat navis hæc res pretiosissima.* Endridus *oppidum æstate freqventans, præsentem proxime seqventi hebdomade se paratum fore dicebat. Satellites Comitis de eo quod tamdiu ibi commorari opus haberent murmurabant; quidam manere nolentes, par iter,* Endridio *quamvis absente, susceptum fuisse dicebant. Paulo post* Endridius *in oppidum venit, seque paratum esse asserit; Comes, quando spes auræ secundæ affulgeret, ut navigarent jussit; ut cum dies veniret quo ventus favere videbatur, oppidum relinqventes, vela expandebant, aere tranqvillo.*

Novis

A. D. þat þurfti byr mikinn; adrer höfþingiar lægdu ſeglin' oc
1151 villdu ecki ſigla frá iarli, oc er þá bar ut um eyiarnar tok at hverfa vedrit, gerþiz þá ſva hvazt vedrit at þeir þurftu at ſvipta á hinum ſmærrum ſkipunum, enn iarls ſkipit geck þá mikit; þeir ſá þá ſigla epter ſer tvö ſkip mikil, oc gengu þegar epter oc um þá framm, þat ſkip var annat vandat miöc, þat var dreki, oc var bæþi höfut oc krokar fyrer miöc gullbúinn, þat var hlírbiart oc ſteint allt fyrer ofan ſió þar er bæta þotti; Jarlsmenn mælltu at þar mundi *Endridi* fara, oc hefer hann þat litt halldit er mælt var at engi ſkyldi buit ſkip hafa nema þer herra; iarl ſvarar, mikill er oſſi *Endrida*, oc er þat vorkun at hann vili ecki jafnaz vid oſs ſva ſem ver erum vanfærer vid hann, enn vant er þat at ſiá hvert gæfan ſer hönum fyrr edr epter, ſkulum ver ecke ſkapa ferd vora epter ákefdum hans; bar þa *Endridi* ſkiott um fram á hinu meira ſkipinu, enn iarl hellt ſamflota á ſínum ſkipum oc forſt þeim vel, kvamo þeir um hauſtit til *Orkneyia* at heilu oc hölldnu.

Frá Raugnvalldi j. oc Orkneyingum.

Þat var þá rádit at þeir mundi þar ſitia um vetrinn; ſátu ſumer á ſínum koſtnaþi, enn ſumer voru med bondum, enn marger med iarli; I eyiunum var ſveini mikit, oc ſkildi þá á *Orkneyinga* oc auſtmenn um kaup oc kvenna mál, oc mart vard þeim til, bar iarl þar mikinn vanda at gæta til med þeim, því at hvarer tveggio þottuz hönum allt gott eiga at launa oc allz góds frá honum verdir. Frá *Endrida* er

Navis Comitis, utpote quæ magno opus habebat vento, parum currebat. Alii magnates vela demittentes à Comite navigando sejungi noluerunt. Cum insulas prætervecti essent, ventus perquam surgebat; tum vehemens adeo orta est tempestas ut minores naves vela contrahere necessum haberent, nave comitis interim quantumvis currente. Tunc duas ingentes navigantes quæ cito appropinqvabant & prænavigabant. Altera harum scita arte erat elaborata, draco nempe, cujus anteriora capite cardinibusqve gubernaculi perqvam auratis fuere instructa & qvoad ex mari surgebat ubicunqve ornata videbatur calce obducta; conjiciunt Rögnvalldiani *ibi vehi* Endridium *addentes eum parum curasse præfinitum, nempe qvod nemo præter Comitem navem ornatam regeret. Ad id Comes; magnus, inqvit, est furor* Eindridii, *est etiam excusandus qvamvis nobis æqviparari desideret, ut respectu ejus invalidi sumus. Non vero liqvido constat utrum fortuna eum præeat an seqvatur; Non iter nostrum secundum ejus insolentiam dirigemus. Interim* Endridius *in nave majori prætervehitur, comes autem suas concomitari facit, successu optato, autumno enim sartæ ad* Orcadum *oras appelluntur.* A. D. 1151

De Comite Rögnvalldo & Orcadensibus.

T*unc consilium initum est ut ibi hyemarent; Vivunt sumptu proprio, alii apud colonos, alii autem apud Comitem morantur. Erant in insulis factiones multifariæ,* Orcadenses *enim cum* Norvagis *qvoad emptionem venditionem & qvoad fæminas dissidebant. Variæ erant discordiarum causæ; magnam curam comiti facessivere, omnes enim ei bonum reddere debere & idem vicissim apud eum mereri videbantur. De* Endridio *referen-*

A. D. 1151 er þat at segia at þeir komu vid *Hialtland* oc braut þar hit goda skipit í spón oc týndi miklu fe, enn hit it minna skipit hellzt, enn *Endride* var um vetrinn á *Hialtlandi* oc
1152 sendi menn til *Noregs* oc let gera ser austrfarar skip. Madr het *Arni Spítuleggr* skipveri *Endrida*, hann for i *Orkneyiar* um vetrinn oc þeir X saman; *Arni* var ujafnadar madr mikill, hraustr oc hardrádr, þeir felagar sátu á sínum kosti um vetrinn; *Arni* keypti mallt oc slátr at landzseta *Sveins Asleifarsonar*, enn er hann heimti verdit dró *Arni* undann, enn i annat sinn er hann kom til voru hönum golldin afaryrdi, enn áþr þeir skyldi, laust *Arni* hann öxar hamars högg oc mælti, far oc seg kappanum *Sveini* er þu hælir jafnan oc lát hann retta lut þinn, (z) ecki munu meira vid þurfa; hann bondinn for oc sagþi *Sveini*, oc bat hann retta sinn lut; *Sveinn* svarar fá oc qvadz engu mundu um heita. Einn dag um vorit for *Sveinn Asleifar* son at landskyldum sínum oc þeir (a) fiorer saman á teinæringe; leid þeirra lá hiá ey þeirre er þeir *Arni* sátu í, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi þar at leggia, fiara var á mikil, *Sveinn* geck upp einn oc hafþi öxi eina á lágu skapti oc ecki fleira vopna; hann bat þá geyma skips sva at ecki fiaradi ugpi; þeir *Arni Spítuleggr* lágu i skemmu einni skamt frá sió, geck *Sveinn* til skemmunnar oc inn; þeir *Arni* voru þar fyrer oc heilsudu *Sveini*; hann tok qvediu þeirra oc taladi um vid *Arna* at hann skildi greida (b) mál bondans; *Arni* qvad gott tóm at því vera, *Sveinn* bat hann gera fyrer sín ord oc greida málit; *Arni* qvadz þar ecki mundu fyrer gera; *Sveinn* qvadz þá litils oc mundu umbeida, oc i því setti hann öxina í höfut *Arna* sva at stod

(z) *omittit* 101. (a) VII 101. 333. (b) mála, *stipendium.* 333.

dum est eum Hialtlandiæ *allabi*, *ubi navis pretiosa in minutas* A. D.
diffrangitur partes, *ingentibus simul opibus perditis. Minor* 1151
vero adhuc conservatur. Endridius *in* Hialtlandia *hyemat mittitque in* Norvegiam *qui navem itineri aptam strui curarent.* 1152
Arnas Spituleggur *nomen erat cuidam nautæ* Erlendi; *petit iste hac hyeme* Orcades *cum comitibus novem*; *Erat* Arnas *vir injurius*, *fortis & crudelis*, *socii hac hyeme propria sustentabantur crumena*; *Vendidit* Arnæ *polentas carnesqve conductor fundi* Sveinis Asleifidæ, *verum cum pretium posceret solvere detrectabat*, *cæterum cum altera vice veniret colonus*, *reportabat injuria verba*, *ast antequam discederet securi malleata* Arnas *eum ferit dicitqve simul*; *i & dic athletæ* Sveini, *quem perpetuo laudas*, *fac eum jus tuum prosequi*, *non ultra tibi opus erit*; *it colonus &* Sveini *refert ejusqve opem implorat.* Sveinn *pauca regerit asserens se nihil promittere. Die qvodam veris* Sveinn Asleifæ *locaria sua exacturus ipse septimus seremi vehitur. Prætereunda erat ei insula in qva sedebat cum suis* Arnas, *fatur* Sveinn *ipsos ibi appulsuros. Refluxerat fere mare.* Sveinn *solus fere exscendit & securim*, *cui breve manubrium*, *non plus armorum*, *tenet*, *nautis cura navis*, *ne refluente mari in sicco staret*, *demandata.* Arnas *cum suis in Armamentario qvod prope mare erat*, *qviescebat*; *Accedit ad hoc* Sveinn *simulqve ingreditur*, *qvem* Arnas *cum qvatuor præsentibus salutat*, *excipit* Sveinn *salutationem* Arnamqve *alloqvitur*, *svadendo ut litem averteret*; *sat his temporis superesse regerit* Arnas; Sveinn *ut suis precibus adductus faceret rogavit.* Arnas *se nec ideo*

A. D. 1152 ſtod á hamri, hönum vard laus öxin; *Sveinn* liöp ut oc förunautar *Arna* epter hönum ofan á fiöruna, lupu þeir hart leiruna oc varþ einn ſkiotaztr oc var þar i hendingum med þeim *Sveini*; þaunglar ſtorer lágu í fiörunne á leirunni; *Sveinn* greip upp einn þaungulinn oc rak i andlit þeim er næſtr hönum ſtod, þeſſi madr greip til augnanna bádum höndum oc þerdi or leirinn, enn *Sveinn* dró undan til ſkips ſíns oc for heim í *Gárekseу*; litlu ſíþarr for *Sveinn* yfer á *Katanes* at erendum ſínum oc ſendi ord *Raugnvalldi* iarli at hann ſkyldi ſættaz á víg *Arna Spituleggs*, oc þegar at hönum qvamo þau ord, ſtefndi hann at ſer þeim mönnum er eptermál áttu um víg *Arna*, oc ſamdiz þat ſva at þeim hugnadi oc helt ſialfr botum upp; marga uſpekt adra bætti hann af ſinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Auſtmönnum oc *Orkneyingum*; um vorit ſnemma ſtefndi iarl þing i *Hroſſey*, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or *Orkneyiom* oc ut i *Jorſalaheim*, ſagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr *Haralldi* iarli frænda ſínum, beiddi oc þeſs alla vini ſina at veita hönum hlýdni oc fylgia honum vel hvers ſem kynne vid at þurfa medan hann þurfþi brottu at vera; *Haralldr* iarl var þá nær XX. at alldri, hann var mikill vexti oc ſterkr, liotr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; *Raugnvalldr* iarl bioz um ſumarit or *Orkneyium* oc vard ſíþbuinn, því at þeir urdu lengi at bíþa *Endrida* áþr ſkip hans kom auſtann or *Noregi*, oc er þeir voru búner, helldu þeir brott or *Orkneyium* fimtan ſtorſkipum, þeſſer voru ſkipſtiornar menn, *Raugnvalldr* iarl, *Erlingr Skacki*, *Vilbialmr* Biſkup, *Aſlakr Erlendſun*, *Guthormr* (c), *Magnus Havardsſon*, *Sveinn Hroaldsſon*

(c) *Mikinkollr*. 325.

rixam compositurum; Sveinn *igitur se ulterius sollicitaturum denegat simulque securim capiti, ut malleus tantum non tegeretur, infligit. Securi autem è manu forte excussa,* Sveinn *excurrit, ast comites* Arnæ *in littus eum insecuti; per arenam lutosam raptim currebat, unus autem reliqvis velocior in mutuos cum* Sveine *jactus ruebat;* Sveinn *algæ fruticem arreptum in faciem proxime adstantis injicit; idem vero, utramqve manum oculis admovens, lutum abstergit;* Sveinn *autem, in navem evadendo, domum* Gareksey *revertitur. Paulo post in* Karanesum *ad expediendâ negotia transfretat & Comiti* Rognvalldo *nuntium mittit, ut de cæde* Arnæ Spituleggi *contrahat, qvo audito Comes, convocat eos qvibus pro cæde* Arnæ *reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit qvæ à* Norvegis *&* Orcadensibus *hac hyeme proficiscebantur. Ineunte vere Comes concionem in* Roffey *convocavit, eo singuli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit se* Orcadibus *relictis in terram* Canaan *iter suscepturum, addiditqve regimen in consangvineum suum Comitem* Haralldum *se esse translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, qvibus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes* Haralldus *tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore insignis, vultus invenusti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes* Rögnvalldus Orcades *relicturus se æstate itineri accingebat, sero paratus,* Endridium *enim donec navis ejus ex* Norvegia *veniret exspectarent. Parati autem ex* Orcadibus *solvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium* Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (*varus*) *Episcopus* Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hro-

A. D. 1152

A. D. 1152 *aldsson*, *Eindridi* (d) *Ungi* oc þeir (e) er hönum filgdu; þeir figldu or *Orkneyium* under *Skotland* oc sva til *Einglandz* oc er þeir figldu til *Nordimbra* landz fyrer *Hvetuminni*, þa qvad *Armadr:*

Hraunn fyrer (f) Hveruminne
háleit þar er vær beittum,
sveiger lauk, enn lægiaz
laund fyrer veizlu saundum;
(g) ecki drífr i augu
allda (h) laudri falldin
dreingr ríþr (i) þrátt af þingi
þeim er nu sitr heima.

Þeir figldu þaþan suþr fyrer *Eingland* oc sva til *Vallandz*; ecki er sagt frá ferþ þeirra fyrr enn þeir koma til sæborgar þeirrar er, (k) *Verbon* heiter; þat var þar tíþinda at iarl sá var andadr er þar hafþi fyrerrádit stadnum er (l) *Geirbiörn* het; hann á epter dottr eina unga oc fríþa er *Ermingerþr* het, hon vardveitti faudrleifþ sína at rádi hinna göfguztu frænda sinna; þeir gerþu rád med drotningu at hon skyldi bioþa *Raugnvalldi* iarli til virdulígrar veizlu, sögdu oc at vida mundi hennar frægd vera ef hun fagnar sva vel göfugum mönnum, sva langt sem þeir voru at komner; drotning bad þá fyrer ráda; oc er þetta var rádít, voru menn sender til iarls at segia at drotning býdr hönum til veizlu med sva miklu fiölmenni sem hann villdi sealfr, iarl tok þvi vel oc þakksamliga, valldi hann allt liþ sitt hit bezta til ferdar

(d) Jungi. 333. (e) er eigi eru nefnder, *qvi non nominantur*. 325. (f) *Hvetu. Flat.* (g) ein dreyfr. 333. (h) landi, *terra. Flat.* (i) þurr. *non madefactus*. 325. (k) *Nervocn*.325. (l) *Germanus. idem.*

alldi, Endridus Ungius *cum sequentibus.* *Navigabant ex* Orcadibus *meridiem versus ad* Scotiam *usqve, indeqve* Angliam; *Cæterum cum ad* Northumbriam *ante* Hvetuminni *cursum dirigerent cecinit* Armodus: D. A. 1152

Æstus maris est ante Hvetuminni
Altum spectans, ubi obversis antennis navigamus,
flectit malum; visui subtrahuntur
terræ ad arenas humidas.
Non stillat in oculos
fluctus in vertice spumans
(vir fortis a foro freqventer eqvitat)
ei qvi domi remanet.

Inde australes Angliæ *oras prætervecti, ad* Italiam *navigant, nihil de eorum itinere refertur donec ad urbem maritimam qvæ* Verbon *audit pervenirent; hic novum, mortuum esse Comitem, qvi urbi præfuerat, nomine* Geirbiörnum; *Reliqverat filiam* Ermingerdam, *ætate tenellam formaqve venustam; Custodiebat hæc, virorum nobilium, sibi cognatorum, consiliis adjuta, patrimonium. Consensere cum Regina in eo ut comitem* Rögnvalldum *ad lautum invitaret convivium, adjicientes eam passim laudatam iri si tanto cum honore viros nobiles, procul advectos, exciperet, ejus præterea famam late efferri. Hæc reginа eorum committit arbitrio, qvæ cum stata essent, mittuntur ad Comitem dicturi reginam eum ad convivium, tanta cum hominum freqventia, qvanta ipsi placeret, invitare. Annuit*

Comes

A. D. 1152 dar med ser, oc er þeir kvamo til veizlunnar, var þar hinn bezti fagnadr, oc engi var sparadr til er jarli þotti þá hinn sómi meiri enn áþr; Einn dag er iarl sat at veizlunni, geck drotning i höllina, oc margar konr med henni, hon hafþi bordker á hendi af gulli, hon var klædd enom beztum klædum, hon hafþi leyst hárit sem meyiom er titt oc hafþi lagt gullhlaþ at enni ser; hon skeinkti iarli, enn meyiarnar léku fyrer þeim; iarl tok hönd hennar med kerinu oc setti hana hia ser, oc taulodu þau um daginn; þá qvad iarl:

Vist er at fráber fletta
froda mellirs at geda
(a) velkomandra vifa
vexar þinna kvenna frænna;
(a) skordi lætr hár á herdar
haukvallar ser falla,
(b) ingiónnum rand oc (b) enni
ilka gullz sem silki.

Jarl dvaldiz þar mioc lengi i allgodum fagnadi; [illegible] bado iarl at stadfestiz þar, oc sögdu likinga um at þeir mundi gipta hönnum drotningu; Jarl qvadz vilia fara ferd þa er hann hafþi ætlat, enn qvadz mundu þar koma er hann færi aptr, oc gera þa af slíku er þeim syndiz. Epter þat fór iarl a brott med skipum sinum, oc er þeir sigldu austr fyrer [illegible] hafþi þeir [illegible] gódvidri, sem þeir þá [illegible] kunni; iarl qvad þa vísu:

[illegible]

(a) velkomandra. [illegible] (b) [illegible]
[illegible]

Comes gratesque resolvit; deligit ex suis præ aliis conspicuos petitque convivium, ubi, inter summas lætitias, nullus sumptus, quo Comiti suus honor augeri videbatur, defuit. Die quodam cum Comes convivio interesset, regina cum multis fæminis aulam ingreditur; tenebat manu pateram auream, pretiosissimis vestibus amicta, demiserat in humeros crines, ut mos est virginibus & laminam auream fronti applicaverat. Coronatam pateram dat Comiti, virgines autem coram iis saltant; jungit dextram craterem tenenti reginæ dextræ & apud se collocat, multa exinde hac die cum ipsa conserens. Canit tunc comes. A. D. 1152

Certum est quod plurimis præstet
formæ tuæ venustas fæmina honesta,
inter conspicuæ staturæ fæminas
statura tua fæmina honesta.
Virgo crines in humeros
suos dimittit,
(Voraci æquilæ voranda tinxi sanguine
cadavera) flavos serici instar.

Comitem hic inter summas lætitias diu commorantem, cives ut sedem figat hortantur, non prorsus abnuentes se reginam illi nuptum daturos. Ad hæc Comes, se iter juxta propositum emensurum, adjicit autem se, reducem, eo venturum & circa hæc quæ placerent facturum. Discedit exinde cum comitatu comes. Cum orientem versus ad Thrasnesum *navigarent, ventis usi secundis confidebant, lætique potabant. Cecinit tunc comes.*

A. D. 1152

Ord ſkal *Ermengerdar*,
ítr drengr muna lengi,
brudr vill (q) rauck at rídom
ránheim til jordánar,
enn er aptr fara runnar
unn viggs fyrer haf ſunnan
ryſtum heim at hauſti
hvalfrón til *Verbonar*.

Þá qvad *Armodr*:

Ec man *Ermengerþi*,
utan önnr ſkaup verþi,
marg elr ſorg um ſvinna,
ſíþan alldri finna,
væri ec ſæll ef ec ſvæfa,
ſýn veri þat gæfa,
brudr hefi allfagrt enni,
eina nótt hiá henni.

Þá qvad *Oddi*:

Trautt erum ver ſem ec vætti
verder *Ermingerdar*,
veit ec at hoſk má heita
hladgrund kongr ſprunda
þat ſómer bil brima
bauga ſtalls at öllu

hun

(q) rauſk 101. 333.

A. D. 1152

Erit verborum Ermengerdæ
vir præstans memor diu,
Virgo vult clara ut equitemus (navigemus)
in mari usque ad Jordanem
Ast quando redeunt viri
per mare e meridie;
scindamus insequente autumno, domum
tendentes, mare Verbonem *usque.*

Cecinit Armodus:

Ego Ermengerdam,
nisi aliud eveniat fatum,
(multis timor circa honestam)
nunqvam exinde conveniam,
prosper essem si concuberem,
evidens esset fortuna,
(fœminæ frons est perqvam pulchra;)
unica nocte cum ea.

Cecinit tunc Otto:

Vix sumus, ut testor,
digni Ermengerda,
scio præstantem nominari posse
virginem, reginam fœminarum,
decet fœminam
omnino,

A. D. 1152

hun lifi fæl und folar
fetri miklu betri.

Þeir foro þar til er þeír komu veftr á (r) *Galiciuland* V. nottum fyrer Jol oc ætludu þar at fitia um Jolin; þeir leitudu vid landzmenn at þeir mundu fetia þar torg til matar kaupa, enn þat er illt mat land oc þotti landzmónnum þungt at fæda fva mikinn her; enn þat var tíþinda at i landinu fat höfþingi fá er þar var utlendr i kaftalanum oc hafþi á landzmönnum miklar pindingar; hann heriadi á þá ef þeír játtudu ecki öllu því er hann beiddi, baud hann þeim hinn mefta ufrid oc kugan; oc nu er iarl leitadi eptir vid landzmenn um matkaup, gerþu þeir hönum þar koft um at þeir mundi fetia þar torg framán til föftu, enn villdu þó ráda vid þá audrum lutum med nockuru moti, oc fkyldi *Raugnvalldr* iarl briota ftraum fyrer at hafa fe allt þat er fengiz af þeim; þetta ber iarl upp fyrer fína menn oc leitaþi ráds víd þá hvörn upp fkal taka, enn flefter voru fúfer á kaftala menn oc þotti þat vænligt til fánga, oc gengu þeir *Raugnvalldr* iarl at þeim kofti víd landzmenn, enn er á leid Julin kallar iarl fína menn á tal oc mælti; nu höfum ver fetit her um hríþ oc höfum ecki átt vid kaftalamenn, enn landzmenn letiaz helldr á kaupum vid ofs, þicki mer fem þeir hugfi at þat verdi lokleyfa, fem ver hetum þeim, er þat þo ecki dreingligt at leita ecki vid þat er ver höfum heitit, nu vil ec hafa rád vid ydr hvorn veg ver fkulum vinna kaftalann, þvi at ec veit at þer erut her rádagerdar menn mefter, enn þó vil ec þefs biþia þá menn er her eru at hverr leggi til þat er likligaz er at dugi; *Erlingr* fvaradi rædu iarls; ecki vil ec þegia vid ydru bodi, enn engi er ec ráþa gerþar madr

(r) *Galinnland.* 101. 333.

Vivat prospera sub solis A. D.
sede (ɔ: *cælo*) *multo melius.* 1152

Pergunt donec occasum versus in Galiciam *qvinqve ante festum Julense noctibus, idem ibi transacturi, veniunt. Incolas hic ut macellum victus emendi causa constituant, rogant regio autem cibariorum defectu laborat, unde tantam multitudinem sustentare gravantur. Cæterum novi erat qvod in regione sederet magnas exterraneus in castello, indigenas multifariam vexans; his, si non omnibus qvæ poscebat annuerent, arma intulit & cum summa hostilitate eosdem coegit; Jam cum* Comes *indigenas de emendis cibariis imploraret, conditionem ipsi dedere constituendi ibi ad jejunium usqve macelli, qvod reliqvum erat aliqvo modo sibi reservantes & Comiti* Rögnvalldo, *ut aggressus mercedem, totam qva eos spoliarent pecuniam, concesserunt; hæc comes suis patefacit qværitqve consilium qvinam expugnandi essent, plurimi autem castellanos, spe magni lucri, lubenter proponebant, unde* Rögnvalldiani *cum indigenis acceptant. Cæterum cum vergeret tempus Julense, Comes suis convocatis dicit; Nunc hic aliqvantisper morati castellanos non infestavimus, tædet autem indigenas nobiscum negotiari, arbitror eos cogitare futurum effectu carere qvæ iis promisimus; est tamen neutiqvam virile ea non tentare; jam vos de modo castellum expugnandi consulam, scio enim vos hic consiliis plurimum valere, attamen unumqvemqve eorum qvi hic sunt rogabo, ut addat ea qvæ maxime probabilem pollicentur successum.* Erlingus *Comiti respondit; te jubente tacere nolo, verum consiliis neqvaqvam dives sum; sunt qvoqve ad hæc invitandi ii qvi plura vide-*

 runt

A. D. 1152 madr, er oc helldr at qvedia at þessu þá menn er fleira hafa set oc vanari eru slíkum ferdum, sem er *Endridi Ungi*, enn her mun fara sem mællt er at skiota mun verda til fugls ádr fái, megum ver oc freysta at gefa til nockut rád fyrer hvat sem kemr; skulum ver i dag ef ydr sva sýniz þat ecki urádligt epr ödrum skipstiórnarmönnum, gánga til skogar allir oc beri hver þriar axlbyrder á baki undir kastalann, því at mer lítz sva sem límit muni ecki traust vera ef mikill elldr er at borinn, skulum ver sva láta þriá daga ganga ena næstu oc siá hvat at skipaz; þeir gerdu sem *Erlingr* baud, oc er því starfi var lokit var komit fram at Jolum; villdi biskup ecki láta þeim atgöngu veita meþan Jola hatíþin stædi yfer; Sá höfþingi het *Gudifreyr* er kastalann bygdi, hann var vitr madr oc hníginn nockut á alldr, hann var Klerkr godr oc hafþi farit vída oc kunni margar tungr; hann var madr ágiarn oc ujafnadar madr mikill; hann kallar saman menn sína er hann sá tiltekiur þeirra oc mællti vid þá; þetta rád sýniz mer vitrligt oc oss skadsamligt er *Nordmenn* hafa upptekit, mun oss sva gefaz ef elldr er at borinn, at steinvegrinn mun vera utraustr um kastalann, enn *Nordmenn* sterker oc hrauster, manom ver eiga von af þeim snarprar orrosto, ef þeir komaz i færi, vil ec nu rádaz um vid ydr hvern upp skal taka i þessum vanda sem oss er tilfallinn; enn hans menn aller báþu hann fyrer siá; Þa tok hann til orda; þat er hit fyrsta mitt rád at þer skulut knýta um mic snæri oc lata mig síga ofan fyrer kastala vegginn; skal ec hafa vond klædi oc fara i herbuder *Nordmanna* oc vita hvers ec verþa viss; þetta var ráds tekit sem hann sagþi fyrer; oc er *Gudifreyr* kom til *Raugnvalldz* iarls oc sagþiz vera stafkarl einn, oc mælti á *Völsku*, þat skildu þeir hellz; hann for um allar buder

runt ejusmodi expeditionibus magis assveti sunt, exempli A. D. 1152
gratia Endridius Ungius, *cæterum comprobabitur hic proverbium, telo petendam esse avem antequam obtineatur; Consilium etiam aliqvid, qvodcunqve eveniat, dare periclitabimur; Omnes hodie, modo tibi aut aliis navium rectoribus consultum videatur, sylvam petemus; reportabit qvisqve sub castellum in humeris sarcinas tres, arbitror enim gluten vix restiturum, si ignis admoveatur, pergamus ita dies tres proxime seqventes, interim qvæ eveniunt visuri. Fecere ut jusserat* Erlingus, *verum hoc opere absoluto festum aderat Julense, unde episcopus eo tempore aggredi noluit; Principi, qvi castellum inhabitabat, nomen* Gudifreyr; *Vir erat sapiens & ætate aliqvantum provectus; orator erat insignis, varias inviserat terras, multas callebat lingvas & vir erat avarus & injurius. Hic cum inceptum videret* Rögnvalldianorum *suos convocatos alloqvitur; Consilium, inqvit, qvod cepere* Norvagi *prudens & magnopere noxium mihi videtur, experiemur, si ignis admoveatur, parietem lapideum qvo cingitur castellum minus firmum fore,* Norvagi *autem fortes atqve strenui; speranda nobis ab ipsis acris pugna modo occasio detur; nunc vos consulam qvo modo prementes nos difficultates evitemus. Hæc cum castellani ejus curæ committerent, pergit ita; Consilium inqvit, primo est meum ut assumtis funibus me alligetis perqve muros castelli demittatis, induam vestes laceras petamqve castra* Norvagorum, *de circumstantiis certior futurus; hoc, qvod ab eo proponitur, consilium captum est; Cum* Gudifreyr *ad Comitem* Rognvalldum *veniret, ipsi se mendicum esse ætate gravem professus est & eum lingva* Italica, *qvam præcipue intelligebant, allocotus est;*

D. A. 1152 der oc bad ser matar; hann skildi at med Nordmönnum var. öfund mikil oc sveitardráttr, var *Endridi* fyrer annarri, enn iarl fyrer annari, *Gudifreyr* kom til *Endrida* oc kom ser i tal vid hann; kærdi hann fyrer hönum at höfþingi sá er kastalann hellt hefþi sendt hann þangat, vill hann eiga vid þic felagskap, oc vænter þess at þu muner hönnum griþ gefa ef kastalinn verdr unninn, ann hann þer betr gersema finna, ef þu villt slíkt á mot leggia, enn þeim er hann vilia hafa at daudamanni; slíkt töluþu þeir oc mart annat, enn iarl var leyndr; for þetta allt af hlióþi i fyrstu; oc er *Gudifreyr* hafþi dvaliz um hriþ med Jarlsmönnum, þá sneri hann aptr til sinna manna; enn þvi fluttu þeir or kastalanum ecki þat er þeir áttu, at þeir vissu ecki hvert atlagan mundi takaz; þeir máttu oc ecki trua landzfolkinu.

Raugnvalldr jarl vann borg eina.

Þat var X dag Jola er *Raugnvalldr* jall stod upp, var vedr gott, bat hann þá menn sína vopnaz oc let blása liþinu upp til kastalans, drogu þeir þá viþinn at oc hlodu bál umhverfis veggina; skipadi iarl mönnum til atgöngu hvar hveriger skyldi at gánga; Jarl gengr at sunnan med *Orkneyinga*, *Erlingr* oc *Astakr* vestann, *Jon* oc *Gudormr* austan, *Endridi Ungi* nordan, oc er þeir voru buner til atsoknar, hloþu þeir elldi i bálit, þá qvat iarl:

Vín bar hvit in reina
hladnipt skögul drifta,
syndiz fögr er funduz
ferdum *Ermingerdar*,

nu

est; castra invisit singula, cibum mendicando. Comperit inter A. D.
Norvagos *invidiosas factiones, qvarum alteri* Endridius *Comes* 1153
præfuit; Gudifreyr *cum* Endridio *forte colloqvitur, nuntiaris alteri illi principem, qvi castello præerat, se ad eum misisse; vult, inqvit, societatem tecum instituere, sperans, si castellum expugnetur, te se pace donaturum, qvam si reddere volueris, te res suas pretiosas, qvam eos qvi ipsum mortuum esse cupiunt obtinere mavult. Præter multa alia hæc conferebant, qvæ Comitem, primum tecta, celantur. Verum* Gudifreyr, *post aliqvantam apud* Rögnvalldianos *moram, ad suos revertitur; idcirco autem ex castello qvæ possidebant, non devexere, qvod nescirent, an aggressio forte eviniret, conterraneis confidere neqvaqvam tuti.*

Comes Rögnvalldus urbem expugnat.

Erat decima festi Jolensis dies cum surgens comes Rögnvalldus, 1154
præsente tempestate secunda, suos armari juberet & exercitum tubarum ope ad castellum deduceret. Contractam constructamqve circa muros lignorum struem incendunt; disponit suis, in qvo qvivis aggrederetur, locum comes; ipse cum Orcadensibus *a meridie adoritur;* Erlingus & Aslacus *ab occidente;* Jonas & Guttormus *ab oriente,* Endridus Ungius *a septentrione. Omnes ad aggressionem parati alimenta igni ingerunt, canente interim* Comite:

Vinum obtulit non contaminata
virgo in mappas albas;
jucunda videbatur, cum conveniremus
in itinere Ermengerda

A. D. 1154

nu tegaz öll med elldi
(s) eikum fremr at sækia,
ríþá snörp or slíþrum
sverd, kastala serþer.

Þeir taka nu at sækia fast at bæþi med elldi oc vopnum; skutu þeir þa hart i virkit, því at ecki máttí annari atsokn vidkoma; kastalamenn stodu laust á vegginum, því at þeir urdu at gæta sín fyrer skotum, þeir steyptu oc ut brennanda biki oc brennusteini, oc vard iarlsmönnum litit mein at því; for þat sva sem *Erlingr* gat at kastala veggrinn hrundi fyrer elldinum er limit þoldi æi oc ordu á stor hliþ.

Sigmundr Aungull het madr, stiupsonr iarls, hann sotti einn manna fastast at kastalanum oc geck jafnan fram fyrer Jarlinn, hann var þá varla roskinn, oc er atsokn hafþi verit um hrýþ, þa hrucku aller menn af kastala vegginum; veþr var á af suþri oc lagþi reykinn at þeim *Eindrida*, oc þá er elldrinn tok sem fastaz at sækia, let iarl bera vatn i oc kæla griotit þat er brunnit var oc var þá hvíld á atsokninne; *Raugnvalldr* iarl qvat þá vísu:

Muna mun ec Jól þau er olum
austr gialldkera hraustum,
ullr at egda fiöllum!
(t) und leyrgiar med *Sölmunde*;
nu ger ec enn um adra
jafnlengd sem ec var þeirra

sverdz

(s) Eingilsness. 325. (t) undleygar. 101. 333. *Flat.*

Jam allicitur gens igne A. D.
lignorum ut petat 1154
(Evaginantur raptim acres
gladii) castellum.

Nunc igne armisque strenui oppugnant & castellum telis acriter petunt, alia enim stratagemata adhibere neqviverunt; castellani in muris vagabantur, a telis enim iis cavere necessum erat; Sulphur etiam & picem fervidam effundebant, hoc modo Rögnvalldianis *parum detrimenti adferentes, evenit enim qvod præsagiebat* Erlingus, *muros nempe castelli præ igne corruere, & gluten subsistere neqvire, unde rupturæ ingentes.*

Sigmundus Aungull (*hamus*) *nomen erat viro Comitis privigno, qvi præ aliis castellum oppugnabat & comitem jugiter præibat, tunc maturæ vix ætatis. Post aliqvantum in resistendo moram, omnes in castellum, muris relictis, raptim serecipiunt; spirabat auster, unde fumus ad* Endridianos *ferebatur. Cum autem ignis latissime serperet, comes aqva allata, lapides ignitos refrigerabat, hinc invadentibus qvies. Cantiinam tum cecinit:*

Memor ero festi Julensis qvod facessivimus
Orientem versus præfecto ærario forti,
vir ab Egdafiollum! (Agdarum *montibus*)
Cum Sölmundo.
Adhuc instituo per aliud æqve lætus ac eram inibi
armorum, ad meridiem spectantis

A. D. 1154

sverdz at sunnanverdum
svarm kastala barmi.

Oc enn qvat hann

Unda ec vel þá er vandiz
vineik tali mínu,
gefinn var ec *Völsku* vísi
vonarlaust á hausti;
nu gerec enn, þar er unnum
ættgodu vel sliódi,
griot verdr laust at lata
lim sett, ára mettann.

Þá qvat *Sigmundr Aungull:*

Þer berit aptr er orar
ord þau skögulborda
fiallrifs fægi þellu
fleyvangs til *Orkneyia*,
at aungr þar er slaug sungu
seggr und kastala veggium
eir þott alldri væri
ítr drengr framar gengi.

Epter þat red iarl til uppgöngu oc *Sigmundr Aungull*, varþ þar lítil vidrtaka oc komuz þeir i kastalann, var þar mart manna drepit, enn þeir er lífit þágu gáfu sic upp i valld iarls, þar toku þeir mikit fe enn ecki fundu þeir höfþingiann oc nær enga dýrgreipi, var þa þear mikil umræda

hversu

extremitatem muri castelli, armorum A. D.
clamosum tumultum. 1154

Et adhuc cecinit:

Plene acqviescebam cum assvefieret
fæmina amica meo colloqvio,
datus eram fæminæ Italæ
ex insperato autumno.
Jam adhuc saturo, cum faveam
conspicui generis fæminæ,
(lapides coguntur dissolvi
coagmentati) aqvilam.

Tunc Sigmundus Aungull:

Referatis cum vernat
verba ista Sigmundi Hami
fæminæ.
trans mare in Orcades,
neminem ubi sonabant verbera
militem sub parietibus castelli,
qvamvis natu major esset
vir præstans, fortius progressum esse.

Post hæc Comes *nec non* Sigmundus Hamus *ascendunt, qvibus cum parum resisteretur, castellum ingrediuntur; occiditur ibi magnus hominum numerus, qvibus autem vita concessa,* Comitis *potestati se subjiciunt, ditantur hic præda haud exigua victores, principem vero non inveniunt, & res pretiosas fere nullas.*

 Hinc

A. D. hverſu *Gudifreyr* mundi hafa undan komiz, höfþu þeir þá
1154 þegar enn meſta grun á *Endrida Unga* at hann mundi hönum hafa undan ſkotit, oc mundi hafa farit brott med reyk til ſkogar; Epter þetta dvölduz þeir *Raugnvalldr* iarl ſkamma ſtund á *Galiciulandi* oc helldu veſtr til *Span*; þeir heriudu vida um *Spanland* hit heidna oc fengu þar mikit fe; þeir runnu upp i eitt þorp, enn þeir er bygdu þorpit lupu ſaman oc reþu til bardaga, var þar hart vidrnám oc flýdu landzmenn at lyktum, enn mart var drepit; þá qvat iarl víſu:

Von ec, ut á *Spani*
var ſkiótt rekinn flottí,
flýdi margr af mædi
menlundr (u) konu fundar,
því erum vær at vonum
væn hliód qvedin þiódum,
valr tók völl at hilia,
verder *Ermengerdar*.

Epter þat ſigldu þeir veſtr fyrer *Span* oc fengu þar ſtorm mikinn oc lágu þar þria daga vid ackeri ſva at þeir höfdu allmikit vos oc lagdi nær at þeir mundi briota ſkipin, þá qvat iarl:

Skal ec ei hriggr i hreggi
hlín medan ſtrengr oc lína
ſudr fyrer *Svediu* bardi
ſvalteigar breſtr eigi,

beint

(u) komi. *a conventu*. 101.

Hinc variæ conjecturæ qvomodo Gudifreyr *effugiverit;* Endridium Ungium *ſtatim ſuſpicantur eum ſubduxiſſe, fumi ope in ſylvam clam delatum. His geſtis Comes* Rognvalldus *non diu in* Gallicia *moratur, unde verſus* Hiſpaniam *gentilem, cui arma inferendo, ingenti præda ditantur, præternavigant. Oppidum qvoddam invadunt, oppidani autem concurrentes cum iis congrediuntur. Pugnatur utrinqve acriter, indigenæ attamen tandem fugantur, multis occiſis. Canit tunc Comes:* A. D. 1154

Non dubito, in Hiſpania
celeriter fundebantur,
aufugerunt multi defeſſi
Viri qvi fœminam convenere.
Sumus igitur, ut ſperandum,
(aptas gentes audivere voces;
acervus cadaverum cæpit tegere campum)
digni Ermengerda.

Hiſpaniam *ab occidente præternavigant & tempeſtate adverſa inhibiti in anchoris tres dies ſubſiſtunt, udum magnopere laborem ſuſtinentes, diffringendis navibus proximi. Cecinit tunc Comes.*

Non ero triſtis in calamitate
remiſſus donec rudens & linea,
qvæ navi adhærent,
non rumpuntur;

Virgini

D. A. 1154

beint nam ec hvítri heita
haurſkord er ec for norþan,
vindr berr ſnart at ſundi
ſúdmar, konu prudri

Epter þat undu þeir ſegl ſín oc beittu ut at *Niörfaſundum* allfagrann byr, þá qvat *Oddi*:

Hafþi hollvínr (v) iofda
hinn er miöd dreckr inne
ſundalauks med ſveigi
ſeau dægr muni hægri.
enn ríklundadr rendi
Raugnvalldr med liþ ſkialldat
heſti halli glæſtum
hlunz at Niörfaſundum.

Oc er þeir beittu at ſundinu qvat iarl viſu:

Vindr hefr Völſku ſprundi
vetrarſtund frá mundum,
ut berum ás at beita,
auſtrænn ſkotit flauſtum,
verdum ver at gyrda
(l) vanarhart fyrer *Spani*,
Vindr rekr ſnart at ſundi,
ſvidris vid rá midia.

Þeir

(v) iöfra, *principum*. 102. (x) varnar 101. vanar 333. *Flat*.

id candidæ promisi
virgini cum a septentrione proficiscerer,
(fert propediem ventus in fretum
navem) fœminæ honestæ. A. D. 1154

Vela dein pandunt & in fretum Herculeum, *obversis antennis, vento tamen haud temnendo usi navigant. Cecinit tunc* Oddus.

Fruebatur fidus amicus virginum,
iste qvi jam intus bibit mulsum,
apud auri tractatorem,
dierum septem dimidio vita magis delicata.
Ast liberalis currere facit
Rögnvalldus *cum exercitu clypeato,*
navem in obliqva velicatione
ad fretum Herculeum.

Cumqve in fretum vento obnitentes navigarent, cecinit Comes:

Ventus ab Itala *fœmina*
hyemali tempore, meminimus,
efferimus antennam ut obliqvemus,
orientalis misit repente;
Necessum habemus colligare,
spe ambigua ante Hispaniam
(pellit ventus celeriter in fretum)
vela ad medias antennas.

A. D. 1154 Þeir ſigldu i gegnum *Niörfaſund* oc tok þá at hægiaz vedrit, oc þá er þá bar or ſundunum, þá ſkildiz *Endridi Ungi* frá föruneyti iarls med VI. ſkipum, ſigldi hann yfer hafit til *Marſeliar*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl lágu epter vid ſundin oc töludu menn mart um at *Endridi* hefdi nu ſialfr ſkírſlu tilgört hvert hann hefdi *Gudifreyr* undan komit; Jarl let þá vinda ſegl ſin, ſigldu þeir á haf oc ſtefndu hit ſypra med *Serklandi;* Þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

landi víkr, enn lauka
lögr tær á vid fögrum;
ſýd mun ſeggr at hródri
ſeinna nordr | at einu.
Þenna riſt ec med þunnu
þitt jardar men bardi
einum ut fyrer *Spani*
aufund krok i dag hróki.

Ecki er getit um ferd þeirra iarls fyrr enn þeir koma ſuþr fyrer *Serkland* oc lágu i nánd *Sardinarey* oc viſſu ecki til landa; þann veg var vedri farit at álögduz logn mikil, þoka oc ſælægiur, oc ſá þeir nær ecki frá ſkipum oc forſt þeim því ſeint. Þat var einn morgin at aflypti þokunne, ſtodu menn upp oc lituduz um oc ſá þeir tvær eyar oc er þeir ſá til eyianna í annat ſinn, þa var horfin aunnr eyin; þetta ſögdu þeir iarli, hann tok til orda, þat munu engar eyiar verit hafa, þat manu vera ſkip þau er menn hafa ut híngat i heim er þeir kalla *Dromunda*, eru þau ſkip ſva ſtor ſem holmar til at ſiá, enn þar er annar dromundrinn hefr legit, þar mun

Transfretant Niörfasund, *remittente simul tempestate, cum* A. D.
fretum relinqverent, a Rögnvalldi *comitatu cum sex navibus* 1154
Endridius Ungius *separatur. Dirigit per mare ad* Marseliam *cursum*, Rögnvalldus *autem cum suis ad fretum remanet, orta simul conjectura* Endridium *jam ipsum manifestasse se* Gudifreyrem *subduxisse, hinc Comes pansis velis & alto commissis navibus, ad australes* Serklandiæ *oras tendit, canitqve simul:*

Terra nos relinqvit, sed lusitare
humor (ɔ: *mare*) *audet in nave pulchra,*
serotinus erit vir qvoad poësin,
magis serotinus qvoad reditum in septentrionem.
Hoc, scindendo tenui
annulum terræ (ɔ: *mare*) *rostro,*
cuidam extra Hispaniam
excellens facinus hodie homini ignavo.

Nihil in itinere Rögnvalldianorum *memoratur priusqvam meridiem versus a* Serklandia *prope insulam* Sardiniam *qvieti starent, de propinqvo continente incerti. Ita status erat aër, tranqvillus admodum, instabat nebula atqve malacia ita ut extra naves nil fere viderent, serotinus igitur itineris successus. Diei cujusdam mane cum nebula forte tolleretur, surgentes circumspiciunt, videntqve insulas duas, qvas cum secunda vice observarent, altera visui erat subducta; Referunt hæc comiti regerenti. Conjicit insulas neutiqvam fuisse; sunt sine dubio naves qvibus in hac mundi parte utuntur appellantqve* Dromedarios. *Sunt naves istæ tamqvam insulæ si procul spectentur; ubi*

 autem

A. D. 1154 mun lagz hafa vindr á hafit oc mano þeir hafa figlt á brott, enn þesser mano vera nockors farandi menn; epter þat lætr iarl kalla til sín biskup oc alla skipstiornarmenn, tok hann þá til orda; ydr kved ec at þessu herra biskup oc *Erling* frænda minn, siái þer nockot rád edr efni var at ver megum nockorn sigr á þeim vinna er á *Dromundinum* eru; biskup svarar; torvellt get ec ydr verda at leggia lángskip under dromundinn, því at þer manut ecki geta betr enn krækt brandöxi á bordit, enn þeir manu hafa brennistein oc vellanda bik at færa under fætr ydr oc yfer haufut, megu þer siá iarl, sva vitr sem þer erut, at þat er hin mesta ufæra at leggia liþ sitt oc sealfann sic i sva mikla hættu. Þá tok *Erlendr* til orda: herra biskup seger hann, líklict er þat at þer manot þetta georz kunna at sea at ósigrvænligt man vera at leggia at þeim, enn þann veg hyggz mer at þott ver freystum at leggia under dromundinn, at mer þycker vera mega at hinn mesta vapnaburdinn beri ut af skipunum vorum ef ver (*) síbyrdum vid, enn ef ecki er sva, þá megum ver skiott fráleggia, því þeir mega ecki ellta oss á dromundinum; Jarl tok til orda, þetta er drengiliga mællt oc nær mínu skaplyndi, vil ec þat nu bert gera fyrer skipstiórnarmönnum oc allri alþýdu at hverr madr skal buaz í sinu rumi oc vopna sic med hinum beztum föngum, síþan skulum ver leggia at þeim, enn ef þeir eru kristner kaupmenn, þá er kostr at gera frid vid þá, enn ef þeir eru heidingiar, sem mic varir, þá mun almáttigr Gud vilia veita oss þá myskun at ver manom vinna sigr á þeim, enn af herfangi því er ver fáum, þar skulum ver fá fátækum mönnum hinn fimtuganda pening; Epter þat brutu menn upp vapn sín oc víggyrdludu skip sín oc biogguz um epter þeim efnum sem þeir höfdu til; skipar iarl

(*) Sidbyrdum, *legi debere ominor. confr. cap. seqv. in verb.* Jarl lagdi sitt skip aptr med Dromundenum.

autem altera navis subſtitit, flante vento abnavigavit. Sunt hi autem ex euntibus qvidam. Poſt hæc Comes epiſcopum cum ſingulis navium gubernatoribus ad ſe arceſſit; & ſeqventibus affatur. Vos, inqvit, dominum epiſcopum & Erlingum *cognatum meum de hac re in conſilium voco? an videtis conſultum aut anſam, cujus ope eos qvi* Dromundo *vehuntur ſuperare poſſimus? Reſpondet epiſcopus: Difficile ominor vobis futurum naves longas Dromedario applicare cujus tanta eſt altitudo, ut vix poſſit ora navis ſecuri longo inſtructa manubrio, ex noſtris navibus attingi; ingerent autem ſulphur & picem fervidam ſub pedes veſtras & ſuper capita; facile vides Comes, tantæ ſapientiæ vir, non audendum ſe ſuosqve tanto periculo exponere. Ad hæc* Erlingus; *Domine, inqvit, epiſcope! vero ſimile eſt te hæc optime prævidere, victoriam ſcilicet e congreſſu non ſperandam, verum meus fert animus, qvod qvamvis dromedarium adori periclitemur, maximum armorum uſum extra naves noſtras locum habiturum, ſi* (*) *una alteri contigua; Sin minus, naves abducere cito poſſumus, nos dromedario vecti non inſeqventur. Ad hæc Comes, decent inqvit, talia reſponſa virum fortem, mihiqve perplacent; Aperiam nunc navium gubernatoribus omnibusqve ſubditis, ſingulis ſuis in locis arma ſuſcipienda; Dein cum iis congrediemur; ſi autem Chriſtiani ſint mercatores, poteſt cum iis pax contrahi. Qvod ſi gentiles ſint, ut mihi præſagit animus, per omnipotentis dei miſericordiam eos ſuperabimus; ex præda autem qvam reportamus pauperibus qvinqvageſimam dabimus partem. Rapiunt dein arma, naves ad prælium jungunt & pro facultate ſe præ-*

A. D. 1154

(*) Alium eſſe ſenſum puto. hunc ſc. *ſi latus lateri applicetur.* eum in finem tela ex Dromedario miſſa eo facilius extra Comitis naves caderent, effectu carentia.

A. D. 1154 iarl til hvar hveriger ſkyldi atleggia, greiddu þeir þá atrodr oc lögdu at ſem vaſkligaz.

Raugnvalldr vann Dromundinn.

Enn er þeir ſá þat er á Dromundinum voro at ſkipin reru at þeim oc menn ætludu til atſoknar vid þá, toku þeir pell oc dýrgripe oc báru ut á bordin oc gerþu þá háreyſti mikit, oc þotti iarlsmönnum ſem þeir eggiadi Nordmenn á hendr ſer; *Raugnvalldr* iarl lagþi ſkip ſitt aptr med Dromundinum á ſtiornborda enn *Erlingr* á bakborda aptr þar, þeir *Jon* oc *Aſlakr* fram á ſitt bord hverr, enn adrer um midt ſkip á bædi bord, oc ſíbyrdu vid öllum ſkipunum, oc er þeir qvamo under dromundinn, var hann ſva bordhárr at þeir máttu ecki vapnom vidkoma, enn þeir ſteyptu loganda brennuſteini oc loganda biki yfer þá, oc var þat ſva ſem *Erlingr* gat til at meſtann vapnaburdinn bar ut af ſkipunum, oc þurftu þeir ecki at hlífa ſer þannig, oc er þeim ortiz ecki á um ſoknína, lagþi biſkup frá ſitt ſkip oc tvo önnr oc völdu þeir þángat bogmenn ſína oc lögþu þeir î ſkotmál oc ſkutu þaþan á Dromundinn oc var ſu meſt þá atſoknin, færþu þeir þá vid hlífarnar enn hugſudu lítt um hvat þeir höfþuz at er under Dromundinn höfþu lagt, *Raunvalldr* iarl het þá á ſína menn at þeir ſkyldi taka öxar ſínar oc höggva bordin á Dromundinum þar er minnſt væri járnafarit á, enn er menn á ödrum ſkipunum ſá athöfn iarlsmanna toku þeir oc ſlikt rád; Þar er þeir *Erlendr* höfþu atlagt heck atkeri mikit á Dromundinum oc var krækt fleinunum á bordit, enn leggrinn viſſi nidr at ſkipi *Erlings;* *Audun* hinn *Raudi* het ſtafnbui *Erlings*, hönum var lypt á ackeris ſtockinn, enn ſíþan heimti hann ſer fleiri menn ſva

at

præparant; Ordinat Comes singulis locum congressus; ad quem remis strenui accelerant. A. D. 1154

Vincit Dromedarium Rögnvalldus.

Cum autem viderent qvi in Dromedario erant naves ad se remigare seqve invadere velle, byssum, purpuram & multas res pretiosas in supremas navis tabulas, magnum inter strepitum, exponunt, qvo Rognvalldiani *se ad prælium lacessitos existimant; Applicat ad latus prope puppim dextrum, navem suam, ut longa erat, Comes,* Erlingus *autem eodem modo ad sinistrum;* Jonas *&* Aslakus *ad proram utrinqve, reliqvi autem circa mediam, nullo inter naves interstitio relicto. Latera dromedarii tantæ erant altitudinis ut arma adhibere neqvirent; Ardentem autem picem & sulphur adversarii super eos effundebant, evenit vero qvod prædixerat* Erlingus, *nempe arma ultra naves extendi, unde defensione non opus. Cum non succederet prælium, abduxit, præter duas alias, navem suam episcopus. Delectos sagittarios in his collocat, qvi apte distantes Dromedarium telis petunt, his tunc maxime prementibus, parum attendunt adversarii iis qvi sub Dromedareo remanserant. Tum Comes suos hortatur ut assumtis securibus Dromedarii latera, ubi minima ferri vestigia, secarent; Verum cum in reliqvis navibus* Rögnvalldianorum *præsentem operam viderent, idem consilium cepere: Ubi* Erlingus *cum suis navem admoverat, pendebat in Dromedario magni ponderis anchora, ita ut unco in latus fibulata, spiculum navi* Erlingi *immineret.* Audun Raudius (*ruffus*) *nomen erat proretæ* Erlingi; *Ascendit primus fustem anchoralem, alios exinde sibi auxiliares*

poscit

A. D. at þeir ſtódu ſem þeir máttu þreyngz á ſtockinum oc hioggu
1154 þaþan bordin ſem þeir máttu, oc var þat hauggit miklu efz, oc er þeir höfþu hauggit ſva ſtorar dyr at þeir máttu ganga inn i Dromundinn, repu þeir þá til uppgöngu, oc komu þeir iarl i hin nedri rumin, enn þeir *Erlendr* i hin efri, oc er hvorer tveggiu koma upp i ſkipit, verdr þar orroſta bædi mikil oc hörd; á Dromundinum voru *Saraceni*, þat köllum ver *Mammets* villumenn, þar var mart blámanna oc veittu þeir hina hörduztu mótröku; *Erlingr* feck þar ſár mikit á hálſinn vid herdarnar er hann liop upp, þat greri ſva illa at hann bar iafnan hallt höfudit ſiþan, þvi var hann *Skacki* kalladr; oc er þeir komu ſaman *Rögnvalldr* iarl oc *Erlingr*, hrucku *Saraceni* undan fram i ſkipit, enn iarlsmenn gengu þá upp hverr at ödrum, urdu þeir þa fleiri oc gengu at fast; þeir ſá at á dromundinum var einn madr ſá at bæþi var meiri oc friþari enn adrer, þat hugþu Nordmenn fyrer ſatt at ſá mundi vera höfþingi þeirra. *Rögnvalldr* iarl mælti at þeir ſkyldu ecki bera vopn á hann ef þeir mætti ödruvis ſá hann; þa báru þeir ſkiöldu at hönum oc vard hann ſva tekinn oc ſidan [illegible] a ſkip biſkups oc nær menn med hönum, enn þeir drápu hvern mann [illegible] annan oc fengu mikit fe oc margar gerſemar: þa er þeir höfþu lokit hinu mesta ſtarfi, [illegible] þeir þa upp oc hvildu ſic. Þa qvad iarl þetta:

> *Erlingr* gecc, þar er [illegible],
> [illegible], [illegible]
> [illegible] med [illegible] oc [illegible]
> [illegible] at Dromundi,
> [illegible] ver [illegible]
> var [illegible] [illegible] [illegible].

ſverd

poſcit, ut tot qvot potuere, compreſſe in fuſte ſtarent, tabulas A. D.
deinde pro poſſe findentes; hi etiam in Dromedario ſupremi 1154
ubi tam ingentes fores cædendo fecerant ut navem intrare poſſent, aſcendebant. Venit autem in inferiores locos comes, Erlingus *autem in ſuperiores. Cum autem ambo in tabulatum venirent, prælium oritur; In Dromedario erant* Saraçeni, *qvos* Makumedis *hæreticos vocamus. Erant ibi etiam* Ætiopum (Blámenn) *multi, qvi fortiſſime ſe defendebant. Infligitur hic* Erlingo *in collum apud humeros, cum Dromedarium raptim ſcandit, vulnus ingens, qvod ægre admodum ſanabatur, ut ſemper exinde obſtipus eſſet,* Skackii *cognomen igitur adeptus. Cum ambo una venirent* Erlingus *&* Comes, Saraceni *in proram turmatim depelluntur,* Rögnvalldianorum *autem unus poſt alterum aſcendit, qvorum auctus tunc numerus adverſariis fortiter inſtat. Conſpiciunt in Dromedario virum, qvi & ſtatura & formæ venuſtate alios antecellit. Credunt hunc* Norvegi *in Dromedario ducem eſſe; prohibet* Rögnvalldus, *ne huic arma inferant ſi alio modo comprehendere poſſint. Hinc clypeis eum cingunt, capiunt, & cum paucis in navem epiſcopi deducunt, reliqvos autem, ne minimo qvidem excepto, ſternunt, ingentibus ſpoliis rebusqve pretioſis ditati; maximo exantlato labore, confidentes, qvieſcunt. Canit tunc* Comes:

Erlingus *progreſſus eſt, ubi noſtra,*
horribiliter fortis, arcebantur vexilla,
clarus cum gloria & victoria
vir militaris in Dromedarium.
Oneravimus adhuc ligna (ↄ: *navem*)
(*eximebatur ſangvis gentibus;*

 gladios

D. A. 1154 sverd rudu snialler fyrdar
snörp; blámanna görpum.

Oc enn qvat hann:

Nennum ver at vinna,
valfall má nu kalla
ár hefer drengr i dreyra
dromund rodit skioma,
þat mun nordr oc norþan
naddregns konan fregna,
þiod beid liott af liþum
liftión; til *Verbonar.*

Menn ræddu um tíþindin þesse er her höfþu görz, sagþi þá hverr þat er seet þottiz hafa, ræddu menn oc um hverr fyrstr hefþi uppgengit oc urdu ecki á þat sáttir, þá mælltu sumer at þat væri ecki merkiligt at þeir hefþi ecki allir eina sögn frá þessum stortíþindum, oc þar kom at þeir urdu á þat sáttir at *Raugnvalldr* iarl skyldi or skera, skylldu þeir þat síþan allir flytia, þa qvat iarl:

Geck á Dromund döckvann,
drengr red snart til fengiar,
upp med ærnu kappi
Audun fyrstr hinn *Raudi*,
þar nádu ver þiodar,
þvi hefr alldar Gud valldit,
bolr fell blárr a þiliur,
bloþi vapn at rióþa.

Þá

gladios rubefecere fortes viri A. D.
acutos; Æthiopum *viris strenuis.* 1154

Et adhuc canit:

A nobis impetramus laborem.
strages jam appellari potest,
promtus vir sangvine
Dromedarium tinxit ope gladii.
eam aquilonem versus & ab aquilone
ensium pluviam (ɔ: *prælium*) *fœmina audiet*
(*Gens turpem nacta est a natione*
necem;) Verbonem.

Conferebant de navis quæ ibi acciderant, qvorum qvisqve quæ viderat, adtulit. Disceptabant etiam de eo qvinam primus ascendisset, in eo non consentientes. Asserebant inconveniens esse ipsos circa facinus hoc discrepare, unde concordes Comiti decidendum committunt, qvod omnes exinde inter referendum confirmarent. Cecinit tunc Comes:

Ingressus est Dromedarium nigricantem,
vir fortis ad lucrum repente conversus est,
magno cum conatu
Audinus *primus* Raudius (*ruffus*).
Ibi contigit nobis gentis
(*sic in seculo viventium direxit Deus*)
(*corporis humani truncus cecidit lividus in tabulas navis*)
sangvine arma rubefacere.

A. D. 1154 Þá er þeir höfþu ruddann Dromundinn, þá lögdu þeir i hann elld oc er þat fá madrinn fá hinn miklí er þeir höfdu hertekit, brá hönum vid miök oc gerþiz litverpr oc mátti fic ecki kyrrann hafa, enn þó at þeir leitadi orda vid hann þá mællti hann ecki oc engann veg bendi hann, oc ecki brá hann fer vid hvort er þeir hetu hönum godu edr illu, enn þá er Dromundinn tok at loga fiá þeir at fva fem logandi fiárr hlypi í fioinn, þat feck mikils hinum hertekna, manni; þat höfþu þeir fyrer fatt at þeir hefþi uvandliga leitat fiárins oc nu hefþi runnit malmrinn i elldzganginum hvort er verit hefþi gull edr filfr; þeir *Raugnvalldr* iarl figldu þaþann fuþr under *Serkland* oc lágu under *Serklandz* borg einne oc gerdu þar VII. nátta grid vid ftadarmenn oc áttu vid þá kaup oc felldu þeim filfr oc annat fe; eingi madr villdi kaupa hinn mikla mann, oc epter þat gaf iarl hönum fararleyfi vid fimta mann; hann kom ofan um morgininn epter vid fveit manna oc feger þeim at hann var ödlingr af *Serklandi* oc hafþi þaþan verit leyftr med Dromundinum oc öllu þvi fe er þar var á; lezt hönum oc þat veft þyckia at þeir brendu Dromundinn oc foru þar fva illa miklu fe at engi naut, enn nu á ec mikit valld á ydru máli, þer fkulut nu frá mer þefs meft nióta er þer gáfut mer lif oc leitudud mer flikrar fæmdar fem þer máttut, enn giarna villda ec at ver fæumz alldri fíþan, oc lifit nu heiler oc vel; epter þat reid hann á land upp, enn *Raugnvalldr* iarl figldi þaþan fudr til *Krítar* oc lágu þar í ofvidri miklu, þá qvad *Armodr* vífu, er hann hellt vörd um nottina,

Eigu ver þar er vági
verpr inn um þraum ftimann

þetta

Postqvam Dromedarium exoneraverant, igne admoto eundem comburunt, qvod cum videret magnus iste vir, qvem captivum ducebant, commovebatur adeo ut faciei variaret colorem, qvietus manere neqviens, ast qvamvis ipsum alloqverentur, attamen neqve respondebat neqve nutabat, nec sive mala minarentur, sive bona promitterent, movebatur. Postqvam autem Dromedarius conflagrare cæpit videbatur ardens qvasi rivulus in mare excurrere, qvo captus iste vir commovebatur, unde concludebant se minus diligenter gazas qvæsivisse, jamqve metallum, sive aurum fuisset sive argentum, liqvefactum. Comes Rögnvalldus *cum suis meridiem versus ad* Serklandiam *cursum deinde dirigebat, & prope urbem qvandam hujus regionis subsistens, septem cum incolis dierum inducias paciscebatur, argentum & res alias pretiosas pro eorundem æqvipollentibus venundabat. Erat nemo qvi grandem hunc virum emeret. Post hac ipsi qvinto abeundi veniam Comes dedit. Descendit ad eos inseqventis diei mane, manifestatqve se ex optimatibus in* Serklandia *esse, inde se cum Dromedario omniqve qvæ eo vehebatur pecunia redemtum esse, ægerrime autem se ferre eos Dromedarium incendio delevisse, ibiqve tantas opes, sine omni usu, perdidisse; Nunc autem, inqvit, magna ex parte vestri potestatem habeo, jam pro eo qvod vitam mihi concessistis & tantum, qvantus apud vos erat, honorem qvæsivistis, præmium reportabitis. Lubens autem optarem ne vos posthac viderem; jam salvi sospitesqve valete. Post hæc in continentem sursum eqvitat. Hinc Comes* Rognvalldus *meridiem versus ad* Cretam *cursum dirigit & procellosa tempestate impeditus ad anchoras stat. Canit tunc inter vigilias nocturnas* Armodus:

A. D. 1154

> *Est nobis, ubi stimulus maris* (ɔ: *fluctus*)
> *injicitur in lignum* (ɔ: *navem*) *firmum,*

A. D. 1154

þetta höfum ver at vinna
vardhalld á skebarda,
meþan i nott hía nýtri
námduks haurund miukri
loki sefr lind hinn veyki,
lýt ec um öxl til *Krítar.*

Þeir iarl lágu under *Krít* þar til er þeim gaf byr til *Jorsala* oc komu til *Akrsborgar* föstumorgin, snemma oc gengu þá upp med prís miklum oc farar bloma, þeim er þar var fialldseen, Þ*orbiörn Svarti* orti þá vísu;

vard ec um hríd med (y) herþinn
þiörþys i *Orkneyium*
reed folkstara fæder
fyrr um nætr til styriar;
nu berum raund med reyndum
(z) raun snarliga iarli
ört á (a) víga vaurtu
Akursborg friá morgin.

Þeir iarl dvölduz i *Akursborg* um hríþ, þar kom sott i liþ þeirra oc aunduduz marger menn; þar andadiz Þ*orbiörn Svarti.* *Oddi* hinn *Litli* qvat:

Báru lyng
lendra manna
fyrer Þ*arsnes*
Þ*orbiörn Svarta*

trad

(y) heriu. 101. 102. (z) Baun synlendra 102. (a) vega. 102. urgavauttu. *Flat.*

hoc nobis negotium A. D.
præsidium nempe in clypeo maris (ↄ: *nave*) 1154
dum hac nocte cum conspicua
muliere, cui mollis est cutis,
effœminatus homo concubat cum fœmina imbecillis.
Oculos in Cretam *reflecto.*

In anchoris, donec ventus quo Hierosolymam *uterentur flaret, subsistebant, delati diei veneris mane* Akursburgum, *magno cum splendore pompaqve, qvæ ibi raro visa, ascendunt. Composuit tunc cantilenam* Thorbiörnus Svartius (Niger).

Fui ad tempus apud asperatorem
belli (ↄ: *fortem militem*) *in* Orcadibus,
suscepit indigenarum ibi nutritor
prius nocturno tempore bellum;
Jam inferimus clypeum cum experto
certe celeriter Comite
promte in aptos defensioni portus
Akursburgi *diei Veneris mane.*

Comes cum suis Akursburgi *aliqvamdiu moratur; hic morbus inter satellites grassatus magnum eorum numerum sustulit & inter eos* Thorbiörnum Svartium. *Cecinit* Oddus Parvus:

Ferebant delicium
nobilium virorum
apud Thrasnesum
Thorbiörnum Svartium.

Calca-

A. D. 1154

trad hlynbiörn
und höfut ſkálldi
ata jörd
Akursborgar til.

Þá ſá ec hann
at höfutkirkiu
ſiklings vín
ſandi aufinn,
nu þrumer grund
grytt yfer hönum
ſolu ſignud
á ſudrlöndum

Þeir *Raugnvalldr* iarl foru þá or *Akursborg* oc ſottu alla hina helguztu ſtaþi a *Jorſóla* landi; þeir foru aller til *Jordanar* oc lauguduz þar; þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sigmundr Aungull* lögduz yfer ána oc gengu þar á land oc þangat til ſem var hrís kiörr nockor oc ridu þar á knuta ſtóra, þa qvat jarl:

Ec hefi lagda lyckiu
leidar þvings um heiþi,
ſnotr minniz þeſs ſvanni,
ſút! fyrer *Jordan* utan,
enn ec hyck at þó þycki
þangat lángt at gánga,
blod fellr varmt á víþann
völl, heimdrögum öllum.

Þa

Calcabat navis A. D.
ſub primario poeta 1154
pelagum
Akursburgum *usqve;*

Tunc vidi illum
apud templum primarium,
principis amicum,
arena circumdari;
jam ingemit humus
lapidoſa ſuper illo,
ſole beata,
in terris meridionalibus.

Reliqvit cum ſuis Comes Rögnvalldus Akursburgum, *& ſingula loca præ aliis ſacra in terra* Hieroſolymitana *inviſit. Petunt* Jordanem *& in eo lavantur. Comes* Rögnvalldus *cum* Sigmundo Hamo *fluvium natando tranſit, in continentem exſcendit & in obvio rubo ingentes complicat nodos, canitqve ſimul:*

Compoſui fibulam
obviis ex corrigiis in teſqvis,
formoſa ejus memor eſt fœmina,
proh! dolor, ultra Jordanem;
ſed autumno qvod videatur
illuc pervenire longum,
(ſangvis decidit tepidus
in campum vaſtum) omnibus domi deſidentibus.

 Cecinit

A. D. Þa qvat *Sigmundr*:
1154

Knut man ec þembiþrióti
þeim er nu ſitr heima,
ſatt er helldr höſum hættan
hans kynd, i dag binda.

Jarl qvat:

Knut riþum ver kauda,
kem ec módr í ſtad godann,
þann i þyckum runni,
þeſſa *Lafrrantz* meſſu

Oc þá er þeir foru utan af *Jorſala* landi þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

Kroſs hángir þul þeſſum
þioſt ſkili lægit fyrer brioſti
ſlyckiz fram á breckr
ferd, enn pámmr medal herda.

Þeir *Raugnvalldr* iarl fóru um ſumarit af *Jorſala* landi oc ætludu nordr til *Miklagardz* oc komu um hauſtit til þeſs ſtadar er heiter *Imbólum*, þeir dvöldu þar mióc lengi í ſtadnum, enn ef menn genguz á móti þar er þraung var oc þottiz annar þurfa at ſá vægdi gaungunne er á moti geck, þá ſegir hann ſva, midhæſi, midhæſi. Þat var eitt kvelld er þeir geingu or bænum oc *Erlingr Skacki* geck ut á bryggiuna ſkipſins, gengu ſtadarmenn imot þeim oc mæltu, midhæſi, midhæſi; *Erlingr* var druckinn miöc oc let ſem hann heyrdi ecki,
oc

Cecinit tunc Sigmundus: A. D. 1154

Nodum profecto distento & pervicaci,
ei qui jam domi residet
(verum est quod cavillati fuerimus
abjectum istum;) hodie ligabo.

Cecinit Comes.

Nodum fecimus homini vili,
venio defessus in locum bonum,
ibi in crasso rubo,
hac Laurentii *feria.*

Cum Palæstinam *relinqverent, cecinit Comes* Rögvalldus:

Crux pendet hujus agminis,
frigidus animus in pectore latet,
turmatim in loca declivia progreditur
Comitatus, ast palmæ inter scapulas.

Comes Rögnvalldus *cum suis æstate* Judæam *relinqvit & aqvilonem versus,* Constantinopolin *petiturus, venit sub autumnum in urbem qvæ* Imbolum *audit. Hic diu admodum morantur; Si autem cum convenirent, unus alteri contrairet & obviam eunti necessario subsistendum putaret alter, dicebat, mediocritas, media tenenda. Qvadam forte vespera cum ex urbe discederent,* Erlingo Skackio, *in pontem navi adjacentem egresso, oppidani obviam eunt clamantqve, media, media;* Erlingus *perqvam ebrius erat & se non audire simulabat, verum cum*

A. D. oc er þá bar saman, stöck *Erlingr* af bryggiunne oc ofan i
1154 leyrinn er under var oc hlupu menn hans til at draga hann upp oc urdu at færa hann af hveriu klæþi; Um morgininn epter er þeir iarl funduz oc hõnum var sagt, brosti hann at oc qvat:

Vill ecki vinr minn kalla
vard hann allt i drit falla
(b) nær var i því ærinn
ugæfa midhæfi,
litt hyck ec at þá þætti
þeingils mágr er hann reingþiz,
leir fellr grár of geira
golígr i *Imbolum.*

Þau tíþinde urdu nockuru síþarr þar i stadnum er þeir gengu or stadnum miöc druckner, enn menn *Jons Fotz* söknudu hans, enn einkis mans annars, þeir sendu þegar at leita hans (c) á önnr skip oc fanz hann ecki, enn ecki máttu þeir leita hans á land um nottina, enn þegar um morguninn er liost var vorþit fundu þeir hann hiá borgar vegg veginn, enn þess vard alldri víst hverr hõnum hefþi bana veitt; veittu þeir þá virduligann gröpt líki hans at heilagri kirkiu, epter þat foru þeir á brótt, oc er þeir komu nordr til (d) *Ægisness* lágu þeir þar nockurar nætr oc biþu byriar þess er þeim þotti godr at sigla nordr epter hafinu til *Miklagardz*, þeir võndudu þá miöc siglingina oc sigldu þá vid prís miklum, sva sem þeir vissu gert hafa *Sigurd Jorsalafara*, oc er þeir sigldu nordr epter hafinu qvat iarl vísu,

Ríþum

(b) nærri var þat æru. 101. nær var i þvi æru, *non procul a dedecore. Flat.*
(c) *omittit.* (d) Eigilsness. 335.

ei appropinqvarent extra pontem exsiliendo, in lutum, qvod sub- A. D.
tus erat, demittebatur. Accurrebant ejus subditi & ubi ipsum 1154
extraxerunt, singulis vestibus exuere opus habebant; postridie cum adesset, casum audiens, Comes *subrisit cecinitqve:*

Non vult amicus meus acclamare,
cogebatur usqve in lutum decidere,
propinqvum erat ibi magnum
infortunium medio.
Non puto eum tunc videri
Comitis affinem cum ei inficias irent,
(lutum cadit cinereum in manus)
hilarem Imboli.

Accidit paulo post cum ex urbe egrederentur perqvam ebrii, ut Jonæ Pedis *subditi ipsum solum desiderarent; missi statim qvi eum qværerent, nullibi inveniunt, noctu autem in continente qværere non licitum. Prima vero inseqventis diei luce apud murum urbis occisum reperiunt, verum de cædis autore nunqvam certiores redduntur. Funus ejus apud ædem sanctam honeste sepeliunt. Discedunt exinde delatiqve ad boreale* Ægisnesi *latus aliqvot noctes in anchoris ventum, qvi eos per mare septentrionem versus* Constantinopolin *deferret, exspectant. Instituunt tunc navigationem exqvisitissimam summa cum pompa qvam adhibuisse scivere* Sigurdum Hierosolymipetam. *Cum boream versus per mare cursum dirigerent, cecinit* Rögnvalldus:

A. D. 1154

Ríþum ræfils vakri,
rekum ecki plóg af akri,
érium urgubardi
ut at *Miklagardi*,
þiggiom þengils mála,
þokum fram í gný ſtála,
riodum gyldis goma,
gerum ríks kongs ſóma.

Af Raugnvalldi Jarli.

1155 Þeir *Raugnvalldr* iarl komu til *Miklagardz* oc var þeim vel fagnat af ſtolkonginum oc *Væringiom*; þá var *Menelaus* kongr fyrer *Miklagardi* er ver köllum *Manula*; hann veitti þeim mikit fe oc baud þeim málagialld ef þeir villdi þar ſtadfeſtaz; þeir dvölduz þar miöc legi um vetrinn, þar var fyrer *Endridi Ungi* oc hafþi allmiklar virdingar af ſtólkongi, hann átti fátt vid þá iarl enn afþockadi helldr fyrer þeim fyrer ödrum mönnum; *Raugnvalldr* iarl byriar ferd ſína um vetrinn af *Miklagardi* oc for fyrſt veſtr til (e) *Kolgaralanz* til *Dýraksborgar*, þaþan ſigldu þeir veſtr i hafit á *Pul*, þar geck *Ragnvalldr* iarl oc *Erlingr* af ſkipum ſínum oc *Vilbialmr* biſkup, oc allt hit göfgazta liþ þeirra oc öfludu ſer þar heſta oc ridu þaþan fyrſt til *Romaborgar* oc ſva utan *Roma veg*, þar til er þeir koma til *Danmerkr*, foru þaþan i *Noreg* oc urdu menn þar fegner, oc var þeſſi ferd hin frægazta oc þottu þeir meiri háttar menn aller ſíþan enn ádr er farit höfþu; meþan

(e) Bolgaralandz. 101. 102. 325. *Flat.* Bolgardalandz. 333.

Vehamur perqvam (velorum ope) veloci, A. D. 1154
ne aratrum ex agro educemus,
aremus (ɔ: *deducamus*) *ſtrenuum roſtrum* (ɔ: *navem*)
Conſtantinopolin.
Acceptemus ſtipendia apud regem,
progrediamur in armorum ſtrepitum,
rubefaciamus lupi palatum,
augeamus potentis regis honorem.

De Comite Rögnvalldo.

C*omes* Rögnvalldus *cum ſuis* Conſtantinopolin *delatus*, *ab* 1155 *imperatore nec non* Væringis *benigne excipitur. Erat hoc tempore Rex* Conſtantinopoli Emanuel, *qvem* Manulam *appellamus. Obtulit iis pecuniam ingentem & ſtipendium ſi ibi in futurum manere vellent. Hyemem ibi magna ex parte transigunt. Prævenerat illuc* Endridus Ungius *magno perqvam honore ab imperatore habitus; Exercebat contra* Rögnvalldum *cum ſuis mutuas ſimultates, ad diffamandum eos apud alios magnopere pronus. Continuat iter hyeme relinqvitqve Conſtantinopolin comes* Rögnvalldus, *primo in* Kolgariam Dyraksburgum *vehitur, inde occidentem verſus in* Apuliam *navigant. Relictis hic navibus Comes* Rögnvalldus Erlingus *& epiſcopus* Vilhialmus *cum omnibus maioris notæ comitibus eqvos comparant vehunturqve inde* Romam, *& viam dein qvæ ducit in* Daniam *usqve, exinde in* Norvegiam *reduces, ab indigenis magno cum gaudio excipiuntur & omnes iter hoc, qvod famoſiſſimum erat, emenſi, mojori qvam antea honore digni cenſentur. In itinere*
Aug-

A. D. meþan þeir höfþu verit i ferdinne andadiz *Augmundr* (f) Drengr broder *Erlings Skacka*, hann þotti meira háttar þeirra brædra meþan þeir lifdu báder; enn epter fall *Inga* kongs var til kongs tekinn yfer þann flock *Magnus* son *Erlings* oc *Kristinar* dottur *Sigrþar* kongs *Jorsalafara*, enn *Erlingr* hafþi þá einn landrád i *Noregi*; *Valldemar Dana* kongr gaf *Erlingi* iarlsnafn, gerþiz hann þá hinn meste (g) höfþinge. *Endride* kom utan nockorum vetrum siþar enn þeir *Raugnvalldr* oc redz hann þá til *Eysteins* (h) kongs, þvi at hann villdi ecki eiga vid *Erling*, enn epter fall *Eysteins* kongs efldu þeir *Endride* oc *Sigrþr* son (i) *Havardz Haullds* af *Reyri* flock oc toku til kongs *Hakon Herdabreid* son *Sigrþar* kongs *Haralldssonar* (k) *Gilla*; þeir felldu *Gregorium Dagsson* oc *Inga* Kong; þeir *Eindride* oc *Hakon* börduz vid *Erling* under *Seck*, þu fell *Hakon* enn *Endridi* flýþi; *Erlingr* iarl let drepa *Endrida Junga* nockoru
1156 siþar i *Vík* austr. *Raugnvalldr* iarl dvaldiz um sumarit á *Hördalandi* er hann kom i Noreg, og fretti þá mörg tiþinde or *Orkneyium*, var þar ufridr mikill, oc gengu gæþindar miöc i tva stadi, enn þeir voru fáir er hiá sæti, sva at engann lut ætti i, var *Haralldr* jarl ödrum meginn, enn *Erlendr* iarl i audrum stad oc *Sveinn Asleifarson* oc er *Raugnvalldr* iarl heirdi þetta qvat hann visu:

Nu

(f) *omittit*. 332. (g) *Erlingr* redz þegar til felags vid *Inga* kong, þvi at hann var mest under hann hallr at allri vinattu þeirra brædra oc skilldu ecke medan þeir lifdu báder, *Erlingus se regi Ingio statim associat, in eum enim amor præ reliquis fratribus pronus, ab invicem, donec in vivis erant, non discesserunt. addit* 325 332. (h) madr sidan ok ríkr höfþinge, sem ritat er i sögu hans, *virum potentemqve dominum, ut in historia ejus scriptum. addit* 332. 325. (i) Haurds 101. 102. Hamunds. *Flat.* Hallvardz, *in margine* 101. (k) *omittit*. 325. 332.

Augmundus Dreingur, *frater* Erlingi Skackii, *occubuit*, *qvi*, *dum* A. D.
ambo in vivis erant, *fratre præſtantior habebatur. Mortuo vero rege* Ingio *factionis rex ſubſtituitur* Magnus *filius* Erlingi & Chriſtinæ *filiæ regis* Sigurdi Hieroſolymipetæ; *totius autem tunc* Norvegiæ *præfectura apud ſolum erat* Erlingum; *hunc* Valdemar *Rex* Daniæ *Comitis titulo ornavit*, *unde in ſummi nominis pincipem promotus eſt.* Endridius *aliqvot poſt* Rögnvalldum *hyemibus domum redux apud Regem* Eyſteinem *hoſpitium paciſcitur*, *cum* Erlingo *enim negotiari noluit. Verum poſt mortem regis* Eyſteinis, Endridius & Sigurdus *filius* Hávardi Hölldii *de* Reyri, *factionem conflant regemqve conſtituunt* Haconem Herdabreid, *filium Regis* Sigurdi Haralldſonii Gillii, *occiderunt* Gregorium Dagi *filium* & *regem* Ingium. *Conflixit* Endridus & Hacon *apud* Serk *cum* Erlingo, *ubi* Hacon *occubuit*, Endridius *fugatur. Comes* Erlingus Endridium Ungium *paulo poſt in* Vica *occidi curavit. Comes* Rögn- 1155
valldus *in* Norvegiam *delatus æſtatem in* Hördalandia *transigit auditqve de* Orcadibus *varia nova*, *ingentes nempe factiones* & *optimates in binas diſtrahi partes*, *pauci erant qvi omnino neutrales his ſe non immiſcerent*; *ſtabat ex altera parte Comes* Haralldus, *ex altera vero Comes* Erlendus & Sveinn Asleifæ. *Hæc cum audiret Comes* Rögnvalldus *cantilenam cecinit.*

A. D.

Nu hafa gæþingar gengit,
gudſión er þat lióna,
upp grafaz ill rád greppa,
ærit mörg á færi,
(l) þat mun þeygi ſiatna
þeim er ſvik (m) vinnr heima,
ſtígum (n) litt á lagann
legg meþan (o) upphelldr ſkeggi.

Jarl hafþi engann ſkipa koſt (p) enn þeir ſkyldu láta gera hönum lángſkip (q) nockut, ganga þeir vel under þat oc játa þvi öllu ſem hann beiddi oc gerþu ſkipin.

Raugnvalldr Jarl for til Orkneyia.

1155 Jarl bioz um ſumarit at fara veſtr til *Orkneyia* i ríke ſitt, oc vard hann ſiþbuinn fyrer því at hann dvaldi mart, for hann veſtr á kaupſkipe því er átti *Þorballr Asgrimsſon*, hann var *Islendſkr* madr oc kynſtorr oc átti bú ſuþr í *Biſkupstungom*; Jarl hafþi ſveit mikla á ſkipí oc göfugt föroneyti, þeir toko *Skotland* þá er var af vetri miöc langt oc lágu (r) vid *Torfnes*; kom iarl litlu fyrer Jul i ríki ſitt.

Ey-

(l) þar munu, 102. (m) viþr. 332. 325. (n) lut, *in rem.* 102. 335. lett, *leviter* 332. 325. (o) upphelld *barbam teneo.* 332. 325. (p) leitadi hann þá vid frendr ſina oc vine at þeir, *cognatos igitur & amicos rogavit ut &c. addit* 332. 325. (q) nockor um vetrinn, *aliquot in hyeme.* 325. 332. (r) lengi, *diu.* 325. 332.

Nunc optimates violarunt,
separatio a Deo existit id subditis,
(eruuntur mala consilia homuncionum)
permulta juramenta,
id minime subsidebit
qvoad domi dolum struentem,
procedamus pedetentim
qvamdiu barba durat. A. D.

Comes nullas habebat naves, longas autem, ut rogabat, in ipsius usum exstruxere, & singula præterea qvæ expetebat promiserunt, confecereqve naves.

Redit in Orcades Comes Raugnvalldus.

C*omes æstate occidentem versus in regnum suum* Orcades 1155
paratur, ast sero itineri accinctus, varia enim obvia impedimenta. Vehitur tandem occasum versus navi mercatoria, qvæ erat Thorhalli Asgrimi *filii; erat ille vir* Islandus, *claris natalibus ortus, in meridionalis qvadrantis tribu* Biskupstungis *habitabat. Vehebatur nave ingens* Rögnvalldianorum *numerus conpicuusqve comitatus. Allabantur* Scotiæ *magna hyemis parte exacta & ad* Torfnesum *subsistunt; Comes paulo ante festum Julense in regnum suum pervenit.*

D. A.

Eysteinn kongr fangadi Haralld jarl.

Nu er at segia frá þvi hvat til tíþinda vard i *Orkneyiom* medan *Raugnvalldr* iarl var i utförinne; Sumar þat er iarl var farinn or landi, kom austan or *Noregi Eysteinn* kongr son *Ha-ralldz Gilla*, hann hafþi her mikinn; þá hafþi hann lagt til (s) *Rinarseyiar*; þá spurdi hann at *Haralldr* iarl var farinn yfer til *Katanes* med twítogsessu oc hafþi LXXX manna, hann lá þá i *Þorsá;* enn er *Eysteinn* kongr spyrdi til hans, skipar hann þriár skútr oc fer vestr yfer *Petlandsfiörd* oc sva til *Þorsár*, kom hann þar sva at þeir iarl urdu ecki fyrr va-rer vid enn kongsmenn gengu upp á skipit at þeim oc gerdu iarl handtekinn; hann var leiddr fyrer kong oc foro þeirra skipte sva at iarl leysti sic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke sitt i hendr *Eysteini* kongi sva at hann skyldi af hönum hafa jafnan síþan; geordiz jarl þa madr *Eysteins* kongs oc batt þat svardögum, þaþan for *Eysteinn* kongr til *Skotlandz* oc heriadi þar um sumarit; hann heriadi vída um *England* i ferd þeirri oc þottiz þá hefna (t) *Haralldz* sona.

Frá Eysteine Konge.

Epter þat for *Eysteinn* kongr aptr í ríki sitt til *Noregs* oc var allmisjafnt rætt um hans ferd. *Haralldr* iarl var í ríke sinu i *Orkneyium* oc var þocka sæll af flestum mönnum; þá var andadr

(s) *Raugnvalldzeyiar* 332. *Reyiareyiar* 101. *Rosseyiar. Flat.* (t) Haralldz Kongs Sigrþarsonar, *regis Haralldi Sigurdi filii.* 332. 323.

Comitem Haralldum Rex Eyſteinn capit.

A. D.

N*unc referenda qvæ, Comite in peregrinatione occupato, in* Orcadibus *evenerunt. Æſtate, qva navigationem ſuſceperat comes* Rögnvalldus *venit ex* Norvegia *rex* Eyſteinn *filius* Haralldi Gillii, *ingenti cum exercitu, qvem ad* Rinarseyiam *deduxerat. Audit hic* Haralldum Maddadi *viginti interſcalmiorum navem cum octuaginta viris in* Kataneſum *traduxiſſe, tunc in amne* Thorsáa *conſtitutum, de qvo certior, inſtruit phaſelos tres & occaſum verſus trans ſinum* Petlandicum *indeqve in* Thorsáam *vehitur, venit ex inſperato adeo, ut Comes cum ſuis non compeririet priusqvam regii navem aſcenderent ipſúmqve caperent. Siſtitur regi, eo autem res inter eos venit ut Comes ſe tribus auri marcis redimeret, regnum autem regi* Eyſteini *traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret. Addicit ſe regi* Eyſteini *& ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit. Tendit hinc in* Scotiam *rex* Eyſteinn *eamqve hac æſtate armis infeſtat. In hoc itinere* Angliam *paſſim tentabat & cædem filiorum* Haralldi *vindicare videbatur.*

De Rege Eyſteine.

P*oſthac in regnum, qvod in* Norvegia *erat, reverſi Regis* Eyſteinis *iter varias tolerat cenſuras. Comes* Haralldus *intra regnum ſuum in* Orcadibus *a plurimis amabatur. Exſpiraverat*

A. D. andadr *Maddadr* iarl fader hans, enn *Margret* moder hans, var komen til *Orkneyia*, hun var fríd kona oc ſvarri mikill; I þann tíma andadiz *David Skota* kongr, var þá til kongs tekinn *Melkolmr* ſon hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

Frá Haralldi.

Erlendr ſon *Haraldds* ens *Slettmála* var lengſtum i *Þorsá*, enn ſtundum í *Suþrey* edr i hernadi ſíþann *Ottar* iarl andadiz, hann var hinn mannvænligzti madr oc görr at ſer um fleſta luti, milldr af fe, blíþr oc rádþægr, manna vinſælaztr af ſínum mönnum, hann hafþi ſveit mikla; *Anakol* het madr, hann var foſtri *Erlends* oc red meſtu med hönum, hann var (u) ættſtor oc hardſengr, (v) hann var rádgiafi *Erlendz*; þá er (x) *Raugnvalldr* iarl var farinn qr ríke ſínu ut í *Jorſalaheim* for *Erlendr* á fund *Melkolms Skota* kongs (y) oc bat at hann gæfi hönum jarlsnafn oc *Katanes* til yferferdar ſva ſem hafþi *Haralldr* iarl fader hans (z), enn fyrer því at *Erlendr* átti marga vine, enn *Melkolmr* var barn at alldri, þá gekz þat vid at hann gaf *Erlendi* iarlsnafn oc veitti hönum *Katanes* hálft vid *Harалld* frænda ſinn; for *Erlendr* þá á *Katanes* oc hitti þar vine ſína; epter þat dro hann lid at ſer oc for ut til *Orkneyia*, oc beiddi ſer þar vidtöku; *Haralldr* iarl *Maddadar* ſon dro liþ at ſer er hann ſpurdi þetta oc gerþiz fiölmennr;

(u) víkingr, *pirata* 332. (v) Suþreyſkr at kyni, *ex Hebridibus oriundus. addit* 325. 332. (x) *Erlendr* ſpurdi at, *cum Erlendus audiret qvod R.* 325. 332. (y) frænda ſins, *cognati ſui. addit* 325. 332. (z) af David kongi fódur Melkolms kongs, *venia regis Davidis patris Melkolmi.* 325. 332.

rat tunc ipſius pater Comes Maddadus, *mater autem* Margareta *in* Orcades *migraverat; erat mulier conſpicua, aſt animo perqvam præcipitans. Mortuus eſt circa id tempus* David *Rex* Scotorum *& ſubſtitutus ei ipſius filius* Melkolmus, *cum regnum capeſceret, ætate tener.* A. D.

De Haralldo.

Erlendus *filius* Haralldi Slettmálii *ſæpiſſime in* Thorsáa, *interdum in* Hebridibus, *poſt mortem Comitis* Ottaris, *manebat vel piraticam exercebat; Erat vir præ aliis conſpicuæ fortitudinis, plurimis inſtructus artibus, liberalis, comis, ad obtemperandum alienis conſiliis pronus & inter ſubditos amicis ditiſſimus. Adhærebat ei magna hominum multitudo.* Anakol *nomen erat viro* Erlendi *nutricio, cujus conſilia maximum apud eum valebant. Erat claris ortus natalibus & ſtrenuus, Comiti* Erlendo *à conſiliis. Poſtqvam Comes* Rögnvalldus, *relicto regno ſuo, in* Judæam *profectus fuerat; convenit* Melkolmum *regem* Scotorum *rogavitqve ut cum Comitis titulo* Kataneſi *præfecturam, qvam tenuerat ipſius pater Comes* Haralldus, *ſibi cederet; Cum autem* Erlendus *multos haberet amicos,* Melkolmus *autem ætate tener eſſet, ſucceſſit ut dimidium cum cognato* Haralldo Kataneſi Melkolmus *ipſi daret; Petit igitur* Kataneſium Erlendus, *convenit ibidem amicos, poſtea copias contrahit, in* Orcades *deducit, incolasqve, ut ſe recipiant, rogat. Hoc cum audiret Comes* Haralldus Maddadi, *colligit exercitum & ingenti ſtipatus eſt multitudine, qvo facto*

A. D. mennr; foro þá menn á mille þeirra frænda at leita um sætter, beiddiz *Erlendr* hálfra eyia vid *Haralld* iarl oc villdi *Haralldr* iarl ecki uppgefa, kom þá sva at griþ voro sett þau misseri, enn þat var rádit at *Erlendr* skal fara austr á fund *Noregs* kongs oc beidaz helmings þess er *Raugnvalldr* iarl átti, oc letz *Haralldr* iarl þann lut mundu uppgefa; for þá *Erlendr* austr i *Noreg*, enn *Anakol* oc sum sveitin var epter. *Gunni Olafsson*, broder *Sveins Asleifarsonar*, hafþi getit börn vid *Margretu* moder *Haralds* iarls, enn *Haralldr* iarl hafþi gert hann utlægann oc þvi tokz uvinátta med þeim *Sveini* oc *Haralldi* iarli, oc sendi *Sveinn Gunna* brodr sinn suþr i *Liodhus* til *Liotolfs* vinar síns er *Sveinn* hafþi verit med fyrr; (a) *Fugl* son *Liotolfs* var med *Haralldi* iarle oc var því fátt med þeim *Sveine*. Þá er *Erlendr* iarl for austr i *Noreg*, for *Haralldr* iarl yfer á *Katanes* oc sat i *Vík* um vetrinn; *Sveinn Asleifarson* var þá i *Þrasvík* á *Katanesi* oc vardveitti þar bú stiupsona sinna, (b) þvi at hann átti fyrr *Ragnhillde Ingimundar* dottr, þau voru skamma rýd ásamt; *Olafr* var son þeirra; siþan áttí hann *Ingiriþi Þorkels* dottur; *Andreas* het son þeirra; þat var Oþinsdag i efztu viku at *Sveinn* var genginn upp i *Lambaborg* med nockora menn; þeir sá hvar byrdingr for (c) norþann af *Petlandzfyrdi*, þottiz *Sveinn* vita at þar mundi vera menn *Haralld*s iarls þeir er hann hafþi sendt epter skatti á (d) *Hialtland*; *Sveinn* bat sína menn gánga til skipa oc leggia at byrdinginum, oc sva gerdu þeir oc toku allt þat er (e) á var, enn skutu á landmönnum *Haralldz* iarls oc gengu þeir til *Víkr* oc sögþu hönum,

(a) Fogl. 325. 332. (b) hann átti fyrr Ragnhilde Augmundar dottr, *uxorem prius habuerat Ragnhildem Ogmundi filiam.* 325. 332. (c) austan, *ex oriente.* 325. 332. (d) Skotland. 325. (e) femætt, *utile.* 332.

facto intercedebant cognatos pacem qværentes; Erlendo *dimidium, qvod non ipse teneret, insularum poscenti* Haralldus *denegabat; eo venit, ut inducias hæc semistria pacifcerentur, consilium vero initum est, ut* Erlendus *orientem versus profectus* Norvegiæ *regem conveniret, dimidiumqve qvod erat Comitis* Rögnvalldi, *id qvod Comes* Haralldus *se dediturum profitetur, expeteret. Fertur tunc orientem versus in* Norvegiam Erlendus, Anakol *autem & pars exercitus remanet.* Gunnius Olai *filius frater* Sveinis Asleifæ *ex* Margareta *Comitis* Haralldi *matre liberos susceperat,* Haralldus *vero ipsum relegaverat, unde, inter eos inimicitiis ortis, ille* Gunnium *fratrem suum meridiem versus ad* Liotolfum *amicum, apud qvem* Sveinn *antea fuerat,* Liodhusas *mittit. Adhærebat Comiti* Haralldo Fugl, *unde* Sveinem *& ipsum mutuæ simultates intercessere. Cum Comes* Erlendus *in* Norvegiam *proficisceretur, transiit in* Katanesum *Comes* Háralldus *&* Vikæ *hyemavit.* Sveinn Asleifæ *tunc* Thrasvíkæ *in* Katanesо *villicationem vitricorum procuravit; habuerat enim antea uxorem* Ragnhildem Ingimundi *filiam, qvæ non longo post nuptias tempore mortua; earum filius erat* Olaus; *duxit exinde* Ingiridem Thorkelis; *eorum filius* Andreas. *Erat die Mercurii hebdomadis supremæ cum* Sveinn, *sursum* Lamboburgum *cum aliqvot exspatiatus, videret navem onerariam e septentrione sinus* Petlandici *advehi; Pro certo habebat missos esse a Comite* Haralldo *ad exigenda in* Hialtlandia *tributa; Jubet suos* Sveinn *ut navem onerariam petant adorianturqve, qvod cum facerent, omnia qvibus onusta erat auferentes, legatos* Haralldi *in terram transportant, ipsi renunciaturos. Co-* A. D.

A. D. hönum; *Haralldr* iarl ſvaradi fá um oc ſeger at þeir *Sveinn* munde ymſer fe hafa, oc ſkipti hann mönnum ſinum á veizlr um *Paſkana*; þat kalla *Katanesingar* at iarl væri (f) á *Kumm-miþum*.

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þegar epter *Paſka* viku for *Sveinn* á byrdinge oc rodrar-ſkutu ut i *Okneyiar*, oc er þeir komu á *Skalpeid*, toku þeir þar ſkip af *Fugli Liotulfsſyne*, hann var kominn ſunnan or *Liodhuſum* frá fauþr ſíns oc ætladi til *Haralds* iarls, oc i þeirri faur toku þeir XII. aura gulls af *Sigurdi Klauſa* hus-karli *Haralds Jarls*, þat fe hafþi verit fert i *Bæ*, enn þeir voru i *Kyrkiuvogi* er áttu; ſíþan fór *Sveinn* yfer a *Nes* oc upp á *Skotland* oc fann *Melkolm Skota* kong i (g) *Ardion*, hann var þa (h) IX. vetra gamall; þar var *Sveinn* mánad i allgodu yferlæti, oc bat *Skota* kongr hann hafa þau gædi öll á *Kataneſi* er hann hafdi ádr enn hann vard óſáttr vid *Harald* iarl.

Frá Sveine oc Anakol.

Epter þat bioz *Sveinn* á brottu oc ſkilduz þeir *Skota* kongr med kærleikum miklum; for *Sveinn* þá til ſkipa ſinna oc ſigldi ſunnan til *Orkneyia*; þá var *Anakol* á *Dýrneſi* er þeir *Sveinn* ſigldu ſunnan oc ſá þeir ſigling fyrer auſtan Mula; þeir ſenda til *Sveins Gauta* bonda af *Skeggbiarnarſtödum* oc beiddi *Anakol* at *Sveinn* ſkyldi ſættaz vid *Fugl* um ſkiptökuna, þvi at þar

(f) *amittunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (g) *Apardion.* 325. 332. oc *Ardion* 333. (h) XX. 102. 333. XIX. 325.

mes Haralldus *paucis respondens se &* Sveinem *opibus per vices valituros dixit; suosque per festum* Pascatos *alendos disposuit. Tunc* Katanesenses *comitem in* Kunnmidum *esse dixerunt v. apud notos.* A. D.

De Sveine Asleifæ.

E*xacta* Pascali *septimana* Sveinn *statim* Orcades *nave oneraria & phaselo petebat & cum ad* Skalpeidum *veniret, navem* Fuglo Liotulfi *filio eripiebat; Venerat is e meridie a patre suo qvi* Liodhusis *erat, Comitem* Haralldum *conventurus. Abstulere quoque in hoc itinere* Sigurdo Klausio *Comitis* Haralldi *domestico duodecem uncias auri. Deportatæ fuerant istæ opes* Bæum, *earundem vero possessores* Kirkiuvogi *erant. Transit dein* Sveinn *in* Nesum *indeqve in* Scotiam, *convenit* Ardioni *regem* Scotiæ Melkolmum, *tunc novem annos natum; exigit heic mensem, humaniter habitus; jubet autem Rex, ut omnia in* Katanesso, *qvæ ante inimicitias cum comite* Haralldo, *habuerat, bona, retineat, pro qvo* Sveinn *grates persolvit.*

De Sveine & Anakol.

P*ost hæc reditui se accingit & a rege* Scotorum *amicissime discedit; petit tunc naves & in* Orcades *navigat.* Anakolus Dyrnesi *constitutus erat, cum e meridie navigantem* Sveinem *cum suis orientem versus ad* Mulum *conspicerent; mittit ad* Sveinem Gautium *qvi* Skeggbiörnstadis *habitat rogatque ut* Füglum *de abducta nave conveniat, erant enim cognati &* Fuglus *tunc apud* Anakolum. *Cum autem inveniret cum*

A. D. þar var frændſemi oc var *Fugl* þá med *Anakol*; enn er *Gauti* ſann þá *Svein* (i) þá ſendi hann ord til *Anakols* oc bat þá *Sveinn* at þeir færi til *Sandeyiar* oc fyndiz þar, þvi at hann letz fara mundu (k) þar var ſættar fundr (l) oc geck (m) ſaman ſættin, enn ſva kom at *Sveinn* ſkyldi giöra ſlíkt er hann villde; epter þat redz *Anakol* til lids med *Sveine* oc battz í því at koma ſaman ſætt þeirra *Erlendz* iarls er hann kæmi auſtan, þviat at þar var ſiandſkapr mikill af brennu *Frákarkar*; þeir *Sveinn* oc *Anakol* foru til *Strionseyiar* oc lágu vid (n) höfn nockorar nætr; þá bió i *Strionsey Þorfinnr* (o) *Beſſaſon*, hann átti þá *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* er *Þorbiörn Klerkr* hafþi eina látit.

Sætt Erlends iarls oc Sveins.

Þá er þeir *Sveinn* lágu vid *Hofsnes* ſigldi þar af hafi *Erlendr* iarl; þeir *Anakol* oc *Þorfinnr* leita nu um ſætter med þeim *Sveine* oc tok iarl þunglega á ſættum, qvat *Svein* jafnan andſtreymann verit hafa þeim frændum, enn halldit æi þat er þeir *Ottar* iarl höfþu vidmælz at ſtyrkia ſic til ríkis; *Sveinn* baud þá iarlinum ſilgd ſína (p) var þar um leitat alhann dag oc geck ecki fyrr ſaman ſættin, enn þeir lýſtu þvi badir *Anakol* oc *Þorfinnr* at þeir mundi fylgia *Sveini* or *Orkneyium* ef iarl villdi ecki ſættaz vid hann; *Erlendr* iarl ſagdi þau ord *Eyſteins* kongs at (q) hann ſkyldi hafa þann lut *Orkn-*

(i) oc ſagdi ord Anakols, *relatis verbis Anakoli*. 332. (k) i hridinne, *in imbre. addit*. 332. (l) fiölmennr, *frequenti*. 332. (m) ſeint, *ſero*. 325 332. (n) Hofsnes. 332. (o) Bruſaſon 325. 332. (p) oc rádoneyti, *ſuaqve conſilia. addit*. 332. 325. (q) þeir, *iis*. 102. 333.

suis Sveinem Gautius, *rogat, misso interim ad* Anakolum *nuncio, ut cum suis in* Sandey *se conferat, seqve ibidem, iturum enim se pollicebatur, conveniat. In habito hic conventu pax coaluit, eo autem venit, ut* Sveinn *pro lubito conditiones poneret.* Anakolus *postea* Sveini *se addicit & conciliando Comiti* Erlendo, *cum domum rediret, & ipsi, magnæ enim inter eos, ex incendio* Frakarkæ *profectæ inimicitiæ, se obstringit. Petunt* Stiornsey Sveinn *&* Anakolus *& in portu aliqvot noctes morantur. Incolebat tunc* Stiornsey Thorfinnus Bessii *& habebat uxorem* Ingigerdam Sveinis *sororem, a* Thorbiörno Klerkio *antea repudiatam.* A. D.

Reconciliatur Sveinn Comiti Erlendo.

C*um* Sveinn *cum suis apud* Hofsnes *ad anchoras staret, advectus est comes* Erlendus. Anakol *&* Thorfinnus *transactionem* Sveini *qværunt, cui comes tarde annuit, asserens* Sveinem *sibi cum cognatis perpetuo molestum fuisse, nec servasse qvod promiserat Comiti* Ottari *qvoad auxilium sibi in occupando regno ferendum:* Sveinn *tunc Comiti asseclam se offert; in hoc autem procurando tota dies transiit, idqve sine successu reconciliationis donec ambo* Anakol *&* Thorfinnus *se* Sveinem, *si Comes cum eo transigere nollet, relictis* Orcadibus, *secuturos declararent. Comes* Erlendus *ea regis* Eysteinis *verba*

 adfert,

D. A. *Orkneyia* er ádr hafþi *Haralldr* iarl. *Sveinn* gaf þat rád þá er þeir voru fátter at þeir ſkylldu fara á fund *Haralldz* iarls ádr hann fretti þetta af ödrum mönnum oc biþia hann gefa
1155 upp ríkit; Sva var gert ſem *Sveinn* mæltí; þeir fundu *Harald* iarl fyrer *Kiarekſtödum* oc lá hann á ſkipum; þat var *Mickialsmeſſu* (r) aptan at þeir *Haralldr* iarl ſá at langſkip reri at þeim oc grunudu at ufridr mundi vera, liopu af ſkipunum oc i kaſtalann. *Arni Rafnsſon* het madr er liop af ſkipi *Haralldz* iarls oc til *Kirkiuvogs;* hann var ſva hræddr at hann fann ecki fyrr at hann hefþi ſkiölldinn á herdum enn hann var faſtr i dyrunum (s). Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lupu af ſkipunum oc ſoktu epter þeim *Haralldi* iarli til kaſtalans oc veittu þeim atſokn bæþi med elldi oc vapnom; þeir vörduz all ſköruliga oc ſkilldi nott med þeim; þar urdu marger menn ſárer af hvarom tveggiom, oc voru þeir *Haralldr* iarl miöc uppgefner ef lengr hefþi verit atſoknin, oc um morguninn epter komu bændr oc beggia viner oc leitudu um ſætter, enn þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru trauder til ſættanna, enn þó for þat fram at þeir ſættuz at þvi at *Haralldr* ſór þeſs eida at *Erlendr* iarl ſkylldi hafa hans lut eyianna, ſkylldi hann oc alldregi til ríkis kalla i hendor hönum: foru þeſſer eiþar fram at vitne hinna beſtu manna þar í eyiunum; Epter þat for *Haralldr* iarl yfer a *Nes* oc ſva i *Skotland* til (t) vina ſinna, oc for þá fátt manna or *Orkneyium* med hönum. *Erlendr* iarl oc *Sveinn* ſtefndu þíng vid bændr i *Kirkiu-*

(r) morgin, membr. 325. (s) Þorgeir het madr er þar var inne fyrer. Þat hugdu laugunautar Arna at hann veri tyndr oc leitudu hans tva daga. *Thorgeir nomen erat viro intus constituto. Contubernales Arnæ eum deperditum esse putabant & duos dies quærebant.* ibid. 325. (t) frenda, *cognatos.* 325.

adfert, *partem* Orcadum, *quæ comiti* Haralldo *anteà paruerat*, A. D.
ei retinendam. *Postqvam placati erant*, Sveinn *consilium dedit*, *ut Comitem* Haralldum, *priusqvam hæc ab aliis audiret*, *convenirent & ut regnum dederet*, *poscerent*. *Dictum factum*; 1155
habent obvium apud Kiarakstados *Comitem* Haralldum, *in navibus constitutum*. *Erat vespera festi* Michaëlis *cum Comes* Haralldus *cum suis navem longam ad se adremigare videret*, *hostesque esse suspicaretur*. *Relinqvunt statim naves & in castellum se recipiunt*. Arnas Rafni *nomen erat viro qvi ex nave Comitis* Haralldi *excurrens petiit* Kirkiuvogum, *tantum inter metum*, *ut non prius se in humeris clypeum ferre comperiret qvam in foribus fixus hæreret*. *Comes* Erlendus *&* Sveinn, *a navibus excurrendo*, *Comitem* Haralldum *usqve ad castellum insequuntur igneqve & armis petunt*, *strenue adeo se defendentes ut nox conflictum prohiberet*. *Multi utrinqve sauciantur*, Haralldiani, *si pugna diutius durasset*, *admodum defessi fuissent*. *Veniunt seqventis diei mane coloni & utriusqve amici pacem qværentes*, *à Comite* Erlendo *&* Sveine *impetratu difficilem*; *successit tamen ea conditione*, *ut* Haralldus *juramento stabiliret partem insularum*, *sibi debitam*, *Comiti* Erlendo *esse retinendam*, *ut nunqvam regnum ab eo posceret*. *Præstantur hæc juramenta adstantibus*, *qvi ibi in insulis optimates*, *testibus*. *Transit dein Comes* Haralldus *in* Nesum *& postea ad amicos in* Scotiam, *paucis ex* Orcadibus *ipsum seqventibus*. *Comes* Erlendus *cum* Sveine *colonos* Kirkiuvogum *ex totis insulis convocat*.

A. D. *Kirkiuvogi* oc sóttu bændr til um allar eyiar; flutti *Erlendr*
1155 fram sitt mál oc seger at *Eysteinn* kongr hefþi gefit hönum
ríke i *Orkneyium* þat er *Haralldr* iarl hafþi áþr at vardveita,
beiddi hann þá bændr ser viþrtauku, hafþi þar bref *Eysteins* kongs þau er þat saunnudu er hann sagdi; *Sveinn*
flutti oc mál iarls oc marger adrer viner *Sveins* oc frændr, kom
því sva at bændr játudu *Erlendi* iarli hlýdni, tok hann þá
under sic allar eyiar oc gerþiz höfþinge yfer; enn sva var mælt
med þeim *Erlende* iarle oc bændum at hann skyldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli þann lut eyianna er hann átti ef hönum
yrde audit aptr at koma, enn ef *Raugnvalldr* iarl krefdi
meirr enn hálfra eyia, þá skylldu bændr veria þat med *Erlendi* iarle. *Sveinn Asleifarson* var jafnan med *Erlende* iarle
oc bat hann vera varann oc trua ei vel *Haralldi* iarli eþr
Skotum; þeir lágu lengztum um vetrin á skipum oc helldu
niosnum frá ser, enn er atdró Jolum tok vedrátta at hardna
oc for *Sveinn* heim i *Gáreksey* til bus sins oc bat iarl ecki
uvarann vera um sic þótt þeir skilldi, oc sva gerdi iarl
oc lá á skipum enn einadi hvergi i eyium stad til Jola
veizlu. (u)

Haralldr jarl kom til Orkneyia á uvart.

1156 Þat var til tidinda enn (v) ellefta dag Jola i *Gareksey* at
Sveinn Asleifarson sat vid dryck med huskörlum sinum;
hann tok til orda oc (x) qvad nockut: þat er ætlan min at nu
se

(u) [illegible]
[illegible] (v) [illegible] (x) [illegible]

vocat procuratque rem suam, asserens Regem Eysteinem *reg-* A. D.
num in Orcadibus *Comiti* Haralldo *antea custodiendum dedisse,* 1155
rogat præterea colonos ut se excipiant, adhibitis simul literis regis Eysteinis, *quæ allata confirmabant.* Sveinn *etiam cum multis amicis cognatisque petitum promovebat, eo cum fructu, ut incolæ comiti* Erlendo *obsequium pollicerentur, acceptata tamen utrinque conditione, ut comitem* Rögnvalldum *a parte Insularum ipsi debita, modo fortuna eum redire fineret, non arceret; Si quid autem* Rögnvalldus *supra dimidium insularum posceret, idem cum Comite* Erlendo *tuerentur coloni.* Sveinn Asleifæ *Comitem* Erlendum *jugiter secutus, rogabat ut sibi caveret & Comiti* Haralldo *vel* Scotis *haud nimis confideret; transegere maximam hyemis partem in navibus, exploratoribus undique constitutis. Cum autem ad festam Julense vergeret, aer turbari cœpit unde* Sveinn *in prædium suum* Garecksey *se confert monetque comitem ne, quamvis discedat, securus degat cui comes obtemperat manetque in navibus, nullibi autem in insulis instituendo per festum* Julense *convivio locum destinat.*

Comes Haralldus in Orcades sine prævia fama venit.

A*ccidit in* Garekseya *undecimo* Juliorum *die, ut* Sveinn *cum* 1156
domesticis potando confidens, in sequentia prorumperet nasumque simul fricaret; Conjecto, inquit, Comitem Haralldum *iter*

A. D. ſe *Haralldr* iarl á ferd kominn til eyia; þeir ſvörudu hús-
1156 karlarner at þat væri ulikligt fyrer ſaker ſtórra ſtorma þeirra er á lægu; hann qvadz vita at þeim mundi ſva þyckia, mun ec nu oc eige gera iarli nióſn fyrer hugboþ mitt eitt, oc þo grunar mik at þeſs munni þurfa, oc fell þá niþr þat tal oc drucku þeir ſem áþr. *Haralldr* iarl byriadi ferd ſina ut i *Orkneyiar* á Julum, hann hafþi IV. ſkip oc tiutigi manna; hann lá tvær nætr vid (y) *Gáreksey;* þeir lendu i *Hafnarvagi* vid *Hroſsey;* þeir geingu hinn þrettanda dag Jula i *Fiörd;* þeir voru i *Orkahaugi* meþan Jula helgin ſtod oc ærduz þar tveir menn fyrer þeim oc vard þeim þat farartálmi; þá var af nott er þeir komu i *Fiörd;* var þat þar tiþinda at *Erlendr* iarl var kominn a ſkip ſitt oc hafþi druckit um daginn uppe á húſi; þeir *Haralldr* iarl drápu þar tvo menn, het annar *Ketill*, enn annar er æi nefndr, enn þeir toku bóndum fióra menn, *Arnfinn* brodr *Anakols*, enn annar het (z) *Liotólfr* oc tvo adra; *Haralldr* iarl for aptr i *Þorsá* oc þeir *Þorbiörn Klerkr;* þeir brædr foro til *Lambaborgar* *Benedict* oc *Eirikr* oc höfþu *Arnfinn* med ſer. Þegar um nottina er *Erlendr* iarl vard varr vid ufriþinn, þá ſendi hann menn til *Gareksevar* at ſegia *Sveini* oc let hann þegar rinda ſkipum á ſió oc for til fundar vid *Erlend* iarl ſem hann hafþi ord til ſendt, oc voro þeir þá á ſkipum lengi vetrar; Þeir brædr *Benedict* ſendu þa ord at *Arnfinnr* mundi því at eins laus látinn ef þeir *Erlendr* iarl leti þá hafa ſkip þat er þeir áttu, er tekit hafþi verit fyrer *Kiarreksſtödum*; iarl var þeſs fuſari at laut væri látit ſkipit, enn *Anakol* latti þeſs oc ſagdi at *Arnfinnr* mundi brott komaz þott ecki væri þetta til unnit. Þat var midvikudaginn næſta fyrer ſtudu at þeir *Ana-*

(y) Grænsey. 325. (z) Liotr. idem.

in insulas nunc suscepisse; Regerunt domestici veri non simi- A. D.
le esse tempestatum instantium causa. Adjicit Sveinn, *se scire* 1156
iis ita videri. Non, inqvit, ad mittendum jam comiti nuncium solum animi præsagium me impellet, qvamvis opus esse autumem. Non de his plura; bibunt ut antea. Suscepit tempore Julensi *in* Orcadas *iter Comes* Haralldus; *habebat naves qvatuor & nautarum centum. Apud* Gareksey *duas noctes in anchoris stabat. In* Hafnarvogum *in* Hrossey *appellunt. Petunt decima tertia* Juliorum *die* Fiordum. Orkhaugi *festum Julense transigunt, hic ex iis duo mente capiuntur, qvod iter aliqvantum impedit. Provecta erat nox cum* Fiördum *venirent. Audiunt heic Comitem* Erlendum *in naves exiisse, hesterno autem die in continentis domo qvadam potasse. Heic Comes* Haralldus *cum suis duos occidit, qvorum alter* Ketillus, *verum alter non nominatur; Capiunt qvatuor,* Arnfinnum *nempe fratrem* Anakoli; *alterum nomine* Liotolfum, *præter alios duos. Redit in* Thorsáam *Comes* Haralldus *&* Thorbiörn Klerkr. *Fratres* Benedictus *&* Ericus Lambaburgum Arnfinnum *secum deducunt. Noctu statim cum hostiles motus comperiret Comes* Erlendus, *nuncium qvi* Sveini *indicaret in* Gareksey *mittit; hic productis raptim in mare navibus, comitem* Erlendum, *ut per nuncium rogaverat, convenit & diu hyemis apud ipsum in navibus moratur.* Benedictus *cum fratre mittit nuncium,* Arnfinnum *ea solum conditione dimissum fore, si comes* Erlendus *cum aliis, navem apud* Kiarekstados *captam, fratrum possessionem, ipsis restitueret. Voluit dimitti navem Comes,* Anakol *vero dehortatus est, asserens* Arnfinnum *absqve hac opera forte evasurum. Erat die Mercurii proxima ante jeju-*

 nium

A. C. 1155 [illegible] oc Þorfinnr [illegible] fóru þeir i Nes með XX menn i skútu um nótt: þeir drógu skútuna undir biarg [illegible] þeir gengu upp oc leyndiz i [illegible] skamt frá [illegible]: þeir biuggu sva um at [illegible] i hverio rumi; [illegible] menn [illegible] um morguninn oc gengu þar [illegible] um.

Þeir [illegible] [illegible] menn i skipi [illegible] frá Borg oc [illegible] þá [illegible] þeir menn [illegible] frá Borg. enn [illegible] þar Erlend: þá [illegible] þeir [illegible] oc [illegible] X [illegible] með [illegible] oc [illegible] at þeir [illegible] til [illegible]. enn aðrer X gengu til [illegible]: Erlendr [illegible] i [illegible] til [illegible] þá [illegible] til vopnaðra manna. [illegible] þá i [illegible] oc at [illegible] oc [illegible] til [illegible]. enn þar voru menn [illegible] oc var [illegible] þá [illegible] oc [illegible] at i [illegible] til [illegible] [illegible]. voru þá [illegible] menn til [illegible] iarls oc [illegible] at Erlendr [illegible] at [illegible] iarls [illegible] enn þeir [illegible] [illegible] til [illegible] Erlend. oc þeira [illegible] [illegible] enn þeir [illegible].

Saga þeirra Haralds jarls oc Erlends.

Um [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Margretar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nium cum Anakol *&* Thorſteinn Ragnæ *filius in* Neſum, *phaſelo cum viginti aliis vecti, noctu tranſirent, ſubducto in ſinum qvendam ſub præruptis navigio exſcendunt & in virgultis prope* Thrasvik *latitant. Navem ita inſtruxerant ut in qvovis interſcalmio cubantem repræſentaret hominem. Acceſſerant mane qvidam navem, rem ut erat neqvaqvam ſuſpicati.* A. D. 1156

Videbat Anakolus *cum ſuis, navem a* Borg *remis propulſam in* Aroſiam *appellere; conſpiciunt ſimul unum eqvitantem, alterum peditem agnoſcuntqve eſſe* Eiricum; *dividunt tunc cohortem ſuam ut decem ad mare apud amnem, ne in navem egrederentur, curarent, reliqvi autem decem villam petunt.* Eiricus *eos paululum prævenit & cubiculum accedit; Audit tunc viros armatos, unde in cubiculum incurrit & per alias exeundo fores ad navem ſe vult recipere, ab obviis autem ibidem captus, in Inſulas ad Comitem* Erlendum *devehitur. Mittuntur tunc ad Comitem* Haralldum *qvi dicerent* Eiricum *ſine dubio non prius dimitti qvam* Arnfinnus *cum cæteris ad Comitem* Erlendum *ſoſpes veniret. Optatus utrinqve his finis.*

Concordia Comitis Haralldi & Erlendi.

V*ere ſeqvente Comes* Haralldus Kataneſum *relinqvit & ſeptentrionem verſus in* Hialtlandiam *iter ſuſcipit,* Erlendum Jungium *e medio ſublaturus; ſollicitaverat ipſius matris* Margaretæ *nuptias, Comes vero repulſam dederat, qvo facto,* Erlendus *ſocios ſibi acqviſiverat, eamqve ex* Orcadibus *clanculum abſtulerat,*

D. A. *Moseyarborg* oc hafþi þar vidbunat mikinn, enn er iarl kom
1156 i *Hialtland* fettiz hann um borgina oc bannadi allar tilflutningar, enn þar var uhægt atfókn vid at koma, foru menn til oc leitudu um fætter med þeim; Þá beiddi *Erlendr* at iarl fkylldi gipta hönum konuna, enn baud fic til ftyrktar vid iarl, oc fagdi at honom lægi meira vid at hann fengi halldit ríke fínu, enn þotti þat vænft til at hann gerdi fer vini fem flefta; Þetta fluttu marger menn med *Erlende* oc urdu þær málalykter at þeir fættuz oc feck *Erlendr Margretar* oc redz fiþan til felags med *Halldi* iarli oc foru þeir um fumarit auftr i *Noreg*, oc er þat fpurdiz i *Orkneyiar* gerþu þeir *Erlendr* iarl rád fín oc fífti *Sveinn* at þeir mundi fara i hernat oc afla fer fva fiár or fva gera þeir oc foru fuþr til *Breidafiardar* oc heriudu fyrer auftann *Skotland*; þeir foro fuþr til *Beruvíkr*; *Knutr* hinn audgi het madr, hann var kaupmadr oc iafnan í *Beruvík*; þeir *Sveinn* toku mikit fkip oc gott er *Knutr* átti oc var á fe mikit, þar var oc á kona hans; epter þat figldu þeir fuþr under *Blybolma*; *Knutr* var þá i *Beruvik* er hann fpurdi ránit; hann keypti at *Beruvikr* mönnum C marka filfrs at þeir fætti epter fenu, þeir voru flefter kaupmenn er epter leitudu; þeir foru á XIIIJ fkipum at leita þeirra. Þá er *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lágu under *Blybolmum*, ræddi *Sveinn* um kvölldit at þeir fkylldu liggia tialldlaufer, qvat *Sveinn* þyckia von at *Beruvíkr* menn kæmi fiölmenner til þeirra um nottina, enn vedr var hvaft, gafu þeir ecki gaum at kvat fem *Sveinn* mælti oc lágu under tiölldum, nema á fkipi *Sveins* var ecki tialldat fyrer aptan figlu; *Sveinn* fat uppi i lodkápu á kiftu einne oc qvadz mundu buinn vera um nottina.

Einar

lerat, devexeratque septentrionem versus in Hialtlandiam, *&* A. D.
magno cum apparatu ibi Moseyarburgi resederat. Cæterum cum 1156
comes in Hialtlandiam *veniret, urbem obsidebat omnesque advehendi ansas prohibebat, impetui vero non aptus erat locus. Intercedebant qvidam pacem qværentes. Rogat tum Comitem* Erlendus *ut mulier matrimonio sibi elocetur, suum autem Comiti* Haralldo *auxilium offert, adjiciens ei magis interesse retinendi regni, consultissimum autem qvam plurimos sibi conciliare amicos; hæc multis cum eo promoventibus res eum nacta est finem, ut, pace sancita,* Erlendus Margaretam *uxorem duceret &* Haralldo *se socium adderet, seqvente æstate ipsum in* Norvegiam *secutus. Hæc cum in* Orcades *audirentur, Comes* Erlendus *suos consulit; hortatur* Sveinn *ut, piraticam suscipiendo, opes comparent; dictum factum; petunt meridiem versus* Breidafiord *& ab oriente* Scotiæ *piraticæ vacant. Eunt meridiem versus* Beruvikam; *hic dives mercator, nomine* Canutus, *semper sedebat, cujus ingentem beneqve instructam navem, in qva magnæ opes cum ipsius uxore, abduxit* Sveinn. *Postea meridiem versus ad* Blyholmum *navigant*: Canutus Beruvikæ *erat cum de præda certior fieret;* Bervikenses *ut ablata indagent centum marcis argenti inducit. Qvi prædam vindicatum ierant, maximam partem mercatores erant. Cum apud* Blyholm *Comes* Erlendus *cum* Sveine *maneret, vesperi hic ut sine velorum tegmine dormirent consilium dat, nocte seqvente* Bervikenses *freqventes ad eos venturos ominatus; Cum autem procella instaret, ad ea qvæ* Sveinn *dicebat non attendebant se tegentes; in nave autem* Sveinis *post malum nullum erat tentorium.* Sveinn *hirsuta tectus penula in cista qvadam sedebat & se nocte paratum fore asserebat.*

Einar

A. D. 1156 *Einar Skeifr* het ſkipveri *Sveins*, hann ræddi um at ſögr gengi frá um röſkleik *Sveins;* hann er kalladr karlmadr betri enn adrer menn, enn nu þorer hann ecki at hafa tiölld á ſkipe ſínu; vardmenn voru uppi á holmanum; *Sveinn* heyrdi at þeir urdu ecki áſáttet hvat þeir ſá, hann geck upp til þeirra oc ſpurdi um hvat þeir þrætti? þeir letuz ecki vita hvat þeir ſá; *Sveinn* var allra manna ſkygnſtr, oc er hann hugdi at, ſá hann at ſkip foru at þeim nordan XIIII, hann geck á ſkip ſitt oc bat þá vaka oc reka af ſer tiölldin, oc epter þat gerþiz ákall mikit oc æptu fleſter á *Svein* oc ſpyria hvat til rádz ſkal taka? hann bat menn vera hlióda, enn kvat þat vera ſitt rád at leggia ſkipinn á mille hólmſins oc meginlandſis oc freyſtum at þeir ſigla um oſs, þá mun ſkilia med oſs, enn ef þeir hallda at oſs þá róum í moti þeim oc tökum vid ſem hardaz ef fundi varom ber ſaman, enn adrer rádzmenn mæltu í moti oc kölludu þat eitt rád at ſigla undan oc ſva var gert. *Sveinn* mælti, ef þer vilit undan ſigla, þá beitit ut á hafit: *Sveinn* var ſeinſt buinn, enn *Anakol* beid hans; þá geck ſkipit *Sveins* meira oc let hann þá mínka ſiglingina oc beid *Anakols* oc villde ecki at hann væri einſkipa epter; þá mællti *Einar Skeifr* er þeir *Sveinn* ſigldu vid allt ſegl; er æi þat *Sveinn* at kyrt ſtandi ſkipit vart; *Sveinn* ſvaradí; ecki ætla ec þat, enn ræd ec þer at þu leiter ecki framar á hreyſti mina er þu ſkyniar ecki fyrer hrædſlo ſaker hvert ſkipit ſkríþr edr er þat kyrt; er þat þo allra ſkipa ſkiotaz under ſegli; Sneru þeir *Sveinn* þá inn under *Mosey*; þá ſendi *Sveinn* menn til *Edinaborgar* at ſegia *Skota* kongi frá herſânge þeirra, enn ádr þeir kæmi til borgarinnar, þa ridu XII. menn i moti þeim oc höfþu (a) vid ſlagalar

(a) *omitt.* 101. 102. 333. *Flat.* 325,

Einar Skeifr *nauta erat* Sveinis, *qvi de ſtrenuitate domini famam emanare dicebat, habetur, inqvit, pro melioris notæ viro, nunc autem in nave ſua tegmen adhibere non audet. Vigiles in inſula vigilabant;* Sveinn *hos de iis qvæ videbant non concordes eſſe audiens exſcendit, de qvo contenderent ſciſcitatus. Reſpondebant ſe eorum qvæ viderant neſcios.* Sveinn *oculorum acie plerosqve ſuperabat; Cumqve attenderet, videbat naves qvatuordecem e ſeptentrione ipſos petere; egreditur in navem ſuam & ut vigiles, nova relatum, in reliqvas ſe recipiant rogat, jubet ſuos* Sveinn *ut viligilent & tegmina dimoveant; Inde ingens vociferatio cum plurimi* Sveinem *de conſilio implorarent; jubet ut ſubmiſſa voce loqvantur, addens conſilium eſſe ſuum naves inter inſulam & continentem deducere, periclitemus, inqvit, ut nos navigando prætereant, ſi vero ad nos curſum dirigant iis remigando contraibimus & ſic obvios qvam fortiſſime excipiemus. His alii conſiliarii contradicentes, unicum conſilium navigando aufugere reſtare dicebant; qvibus obtemperatum. Addit* Sveinn, *ſi, inqvit, navigando vos ſubducere vultis, in altum maris curſum dirigetis.* Sveinem *ultimo paratum* Anakol *exſpectabat, cum autem* Sveinis *navis velocior eſſet, vela ex parte contrahi facit, manetqve* Anakolum, *nolens eum relinqvere. Dixit tunc* Einar Skeifr *cum* Sveinn *plenis velis navigaret, nonne, inqvit, eſt* Sveinn! *qvod prorſus maneat navis noſtra? Reſpondet* Sveinn; *Non puto id, conſilium autem tibi do, ne virtutem meam ſæpius provoces, cum non præ timore comperias utrum navis progrediatur, an maneat, attamen ſub velis velociſſima. Tunc* Sveinn *ſub* Moſſey *curſum obliqvat &* Edinoborgum *ad certiorem de præda reddendum regem* Scotorum *mittit. Verum priusqvam ad urbem venirent, duodecem eqvitantes, qvi tibialia argento* A. D. 1156

X x plena

A. D. slagalarhofr fullar af silfri, oc er þeir funduz, spurdu þeir
1156 at *Sveini Asleifarsyne*, þeir sögdu til hans, oc spurdu hvat þeir villdi hönum; *Skotar* sögdu at þeim væri sagt at *Sveinn* veri handtekinn oc *Skota* kongr hefþi sendt þá at leysa hann oc sögþu frá erendum sínum; Kongr taldi lítt at feláti *Knutz*, enn sendi *Sveini* skiölld dýrann oc enn fleiri giafer. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* komu heim um haustit til *Orkneyia* oc komu helldr síþ. Þetta sumar fór *Haralldr* iarl austr i *Noreg* þá kom oc utan af *Miklagardi* i *Noreg Raugnvalldr* iarl oc (b) *Erlendr Skacki*, oc kom jarl liltlu fyrer Jul i *Okneyiar* i ríki sitt.

Sætt Raugnvallds jarls oc Erlends jarls.

Þá fóru menn þegar i milli þeirra *Raugnvalldz* iarls oc leitudu um sætter oc kærdu bændr einka mál þau er verit höfþu med þeim *Erlendi* iarli at hann skyldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli sinn lut eyia, vard þa komit á stefnulagi med þeim Jörlum i *Kirkiuvogi* oc á þeirri stefnu bundu þeir eidum sætt sína; þetta var tveimr nottum fyrer Jul oc sættuz þeir vid þat at hálfar skylldi hafa eyiar hvarr þeirra oc veria báder ríkit fyrer *Haralldi* iarli edr ödrum ef tilkalladi; þa hafþi *Raugnvalldr* iarl engann skipa kost ádr enn skip hans komu austan um sumarit; þenna vetr var allt kyrt, enn um varit gerþu
1157 iarlar rád sitt i moti *Haralldi* iarli ef hann kæmi austan, oc for *Erlendr* iarl til *Hialtlandz* oc skylldi sæta hönum ef hann kæmi þar vid; *Raugnvalldr* iarl for yfer til *Þórsár*, þvi at þess var

(b) Erlingr. 101. 102. 333. *Flat.* 325.

plena portabant, *obvios habuerunt*; *cum eos convenirent de* Sveine Asleifæ *sciscitabantur*; *Manifestabant* Svenoniani *ubi esset*, *quidque cum ipso negotii haberent interrogabant*; *Regerunt* Scoti *se* Sveinem *captum esse audivisse & ipsos a Rege* Scotiæ *ad illum redimendum missos*, *negotium simul exponentes*. *Rex parvi æstimabat opes quas amiserat* Canutus, Sveini *autem prætcr alia dona clypeum pretiosum misit*. *Comes* Erlendus *&* Sveinn *in* Orcades *autumno redeunt*, *id perquam sero*. *Hac æstate Comes* Haralldus *orientem versus in* Norvegiam *profectus fuerat*. *Redux etiam tunc in* Norvegiam Constantinopoli *Comes* Rögnvalldus *cum* Erlendo Skackio, *paulo ante festum* Julense *in* Orcades, *regnum suum*, *redit*.

A. D. 1156

Conciliantur Comites Rognvalldus & Erlendus.

I*ntercedunt statim Comites* Rögnvalldum *&* Erlendum *reconciliationi operam navantes*, *referunt incolæ firmissimum cum Comite* Erlendo *contractum in eo quod Comitem* Rögnvalldum *a debita ipsi insularum parte non arceret*. *Statuitur hinc* Kirkiuvogi *conventus*, *in quo transactionem jurejurando stabilivere duabus ante Julia noctibus sub conditione retinendi a quovis dimidii insularum*, *& regni*, *si Comes* Haralldus *vel alii poscerent*, *defendendi*. *Habebat tunc Comes* Rögnvalldus *naves nullas*, *donec relictæ æstate ex oriente venirent*; *hac hyeme omnia quieta*, *Vere autem sequente Comites contra Comitem* Harall- 1157
dum *si e oriente veniret consilia conflarunt*, *ita ut Comes* Erlendus *in* Hialtlandiam, *modo ibi allaberetur*, *obviam iturus*, *se conferret*, *Comes vero* Rögnvalldus *in* Thorsåam, *sperabatur*

A. D. 1157 var van at *Haralldr* iarl mundi þángat þegar leita ef hann kæmi auſtan, þvi at hann átti þar marga vini oc frændr. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru á *Hialtlandi* um ſumarit oc dvöldu ſkip öll at engi gengu til *Noregs* um ſumarit. *Haralldr* fór um ſumarit auſtan or *Noregi* oc hafþi VII. ſkip oc tok *Orkneyiar*; enn þriu þeirra urdu (c) ſæfara til *Hialtlandz* oc toku þeír *Erlendr* iarl þau; þá er *Haralldr* iarl kom i *Orkneyiar*; þá ſpurdi hann þau tíþinde at þeir hefþi ſætz *Raugnvalldr* iarl oc *Erlendr* iarl oc þar ſkylldi hálfar eyiar hvarr hafa vid annan, þottiz hann þá ſiá ſinn koſt oc mundi hönum ætlat ecki af löndum, tok hann þá þat rád at fara yfer á *Nes* á fund *Raugnvalldz* ádr þeir *Erlendr* iarl kæmi auſtan; Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru þá á *Hialtlandi* er þeir ſpurdu at *Haralldr* iarl var kominn i *Orkneyiar* á V. langſkipum, biogguz þeir þá þegar til *Orkneyia* oc fengu i *Dynrauſt* ſtrauma oc ſtorviþr oc ſkildi þar med þeim; *Svein* bar þá aptr at *Fridarey* á (d) XII. ſkipum oc hugþu iarl týndann; helldu þaþan ſuþr til *Sandeyiar* oc var þar fyrer *Erlendr* med III. ſkipum oc vard þar fagna fundr mikill; foru þeir þaþan til *Hroſseyiar* oc ſpurþu þar um ferder *Haralldz* iarls.

Talat um Sættir.

Nu er at ſegia frá þvi at *Haralldr* iarl kom i *Þorsá* oc hafþi VI. ſkip; *Raugnvalldr* iarl var þá i *Suþrlandi* oc ſat þar at brudkaupi því er hann gipti dottr ſína *Ingiride Eiriki Slagbrell*, kom honum þegar nioſn at *Haralldr* iarl var kominn i *Þorsá*, reid iarl fiölmennr ofan fra *Beruvík* i *Þorsá*; *Eirikr* var

(c) ſæfa. 101. 102. ſæhafa 325. (d) II. 325.

enim statim opem ibi qvæsiturus Haralldus, *habebat qvippe hic* A. D.
multos amicos atqve cognatos. *Comes* Erlendus *cum* Sveine 1157
æstatem in Hialtlandia *transigebat*, *commorantibus ita singulis navibus ut nullæ* Norvegiam *peterent.* *Relinqvit æstate* Norvegiam Haralldus, *navibus instructus septem*, & *ad* Orcades *allabitur*, *tres autem harum ad* Hialtlandiam *adversis ventis feruntur* & *a Comite* Erlendo *capiuntur.* *In* Orcades *devectus Comes* Haralldus *audit relatum*, *Comites* Rögnvalldum & Erlendum *fædus contraxisse*, & *cuiqve dimidium insularum retinendum.* *Videbatur ei tum patere sua sors*, *nempe qvod nihil ditionis sibi destinaretur*; *hinc consilium capit*, *ut in* Nesum, *antequam Comes* Erlendus *rediret*, *Comitem* Rögnvalldum *conventurus*, *transfretaret.* *Comes* Erlendus & Sveinn *in* Hialtlandia *constituti erant cum audirent Comitem* Haralldum *cum qvinqve navibus longis in* Orcades *venisse.* *Discedunt hinc statim* & *in* Dynraust *ingentes procellas* & *vorticis vicissitudines patiuntur*, *unde* Sveinn *a Comite disjunctus in* Fridarey *cum duodecem navibus repellitur*, *opinatus Comitem periisse.* *Tendunt inde in* Sandey *obviumqve ibidem habent cum tribus navibus Comitem* Erlendum, *ex conventu undiqve læti*, *delati inde in* Rofsey *de itinere Comitis* Haralldi *certiores redduntur.*

De ineunda pace agitur.

J*am referendum est Comitem* Haralldum *sex instructum navibus in* Thorsáam *venisse.* *Comes* Rögnvalldus *nuptiis in* Sudurlandia, *cum elocaret filiam* Ingiridam Erico Slagbreller, *intererat.* *Audit statim Comitem* Haralldum *in* Thorsáa, *devenisse*, *unde eo cum multitudine*, *relicta* Beruvik, *eqvitat.* *Erat* Eiri-

A. D. 1157 var frændi *Haralldz* iarls oc átti mikinn lut i at sætta þá oc marger adrer med honum oc segia at þat var einsætt at láta sic ecki áskilia fyrer saker frændsemi oc fóstrs oc lángs felagskapar er verit hafþi med þeim, kom þvi sva at stefnulagi var komit á med þeim oc griþum, skylldu þeir finnaz í kastala nockrum í *Þorsá* oc tala tveir einer, enn jafnmarger menn hvars þeirra skylldu vera hiá kastalanum; þeir töludu lengi oc lagþiz vel á; þeir höfþu ecki fundiz síþan *Raugnvalldr* iarl kom i land, oc er áleid daginn var sagt *Raugnvalldi* iarli at liþ *Haralldz* iarls dróz þangat med vapnom; *Haralldr* iarl kvat þat ecki saka mundu. Þvi næst heirdu þeir ut til höggva stórra oc hlupu þeir þá ut; þar var kominn *Þorbiörn Klerkr* med mikla sveit manna oc sætti þegar áverkum vid menn *Raugnvalldz* iarls, enn þeir kölludu iarlar at þeir skylldi ecki beriaz; liopu menn þá til or staðnum at skilia þá; þar fellu XIII. huskarlar *Raugnvalldz* iarls, (e) enn hann vard sárr i andlite.

Rád Sveins.

Epter þat áttu viner þeirra lut i at koma sættum á med þeim, oc kom sva at þeir sættuz oc bundu med eiþum sætt sína oc efnudu nýiann felagskab med trygdum oc handsölum (f) oc var þetta rádit at þeir skylldu þegar um náttina ut til *Orkneyia* á hendr *Erlendi* iarli; þeir helldu (g) X. skipum austan á *Petlandsfiörd* oc helldu til *Rinarseyiar* oc lendu i *Vidi-*

(e) *omittit* 333. (f) þetta var fiorum nottum fyrer Mikalsmessu, *erat qvinqve ante festum Michaelis noctibus. add.* 325. (g) oc, *pro* X. 333. XIII. 323.

cus Comitis cognatus & in concordiam cum Comitibus sancien- A. D.
dam magnam operam, cum aliis permultis, impendebat, dicens 1157
propter cognationem, nuttimentum & societatem, absurdum esse eos dissentire. Eo venit, ut in statuto conventu, pax inter eos conciliaretur; Convenirent in castello qvodam Thorsáæ *seorsumqve colloqverentur, castello autem par utriusqve satellitum adstaret numerus. Duravit diu concors inter eos colloqvium. Non convenerant a qvo domum redierat* Rögnvalldus. *Cum ad vesperam declinaret dies, refertur Comiti* Rögnvalldo *exercitum Comitis* Haralldi *armatum eo tendere;* Rögnvalldus *hoc non nociturum asserebat. Audientes einde foris ictus ingentes excurrunt; Venerat eo* Thorbiörnus Klerkus *cum magna cohorte,* Rögnvalldianis *statim pro posse nocente; Comites autem suos, ne confligerent, prohibuere; qvi in urbe erant eos intercessere. Occisi sunt ibi tredecem* Rögnvalldi *domestici, ipsius vero facies vulnerata est.*

Consilium Sveinis.

P*ost hæc amici sanciendam inter eos pacem participabant, eoqve rem deducebant ut conciliarentur & transactionem juramento stabilirent, novam instituentes societatem sub conditione fidelitatis manu datæ. Consilium initur ut seqvente statim nocte in* Orcades *delati Comitem* Erlendum *adoriantur; deducunt naves decem ad orientem in sinum* Petlandicum, *& inde in* Rinarsey
tenden-

A. D. 1157 *Vidivagi* oc gengu þar á land; Þeir *Erlendr* iarl lágu á ſkipum ſínum í *Bardvik*, oc ſiá þeir þaþan fiölment á *Rinarsey* oc gerdu þáþan nioſn, enn er þeir urdu víſſer at iarlar höfþu ſætz, þa var þat oc ſagt at þeir mundi *Erlendi* iarli ecki láta koſt ſtrandhöggva edr annara viſta fánga oc mundu ætla at ſitia þeim mat þar í eyiunne; þá gengu þeir *Erlendr* iarl á tal oc leitadi rádz vid lid ſitt, kom þat áſamt med þeim at *Sveinn* ſkylldi ráda hvert rád upp ſkal taka; *Sveinn* veitti þau andſvör at þegár um nottina ſkyldi þeir ſigla yfer til *Katane*ſ*s* oc ſagþi at þeir hefdi ecki ſtyrk til at deila vid þá báda i eyiunum, gerþi hann þat yferbragd á at þeir mundi fara til *Suþreyia* oc vera þar um vetrinn. Þat var fyrer *Michialsmeſſo* um aptaninn at þeir ſigldu á fiördinn, enn þegar þeir koma yfer á *Nes* hlaupa þeir í bygdina oc reka ofan ſtrandhögg miklil oc á ſkip ſin; ſtraumar voru mikler oc vond vedrátta oc var fiördrinnn iafnan uſærr, enn þegar er leidi gaf ſendi *Sveinn* mann á báti handan af neſinu oc ſeger at *Erlendr* iarl hafþi höggvit ſtrandhögg á *Katane*ſ*i*, oc lágu buner at ſigla til Suþreyia þegar er gæfi; oc er þeſſi tíþinde komu til eyrna þeim *Raugnvalldi* iarli, þá ſkaut hann á húsþingi oc taladi fyrer liþi ſínu, bat menn vera vara um ſic oc gæta ſín vel oc liggia hveria nott á ſkipum, þvi at nu er þeirra *Sveins* á engri ſtundu aurvænt i eyiarnar þvi helldr ſem hann giörer meir ord á at hann muni or landi fara.

Á öndverþum vetri foro þeir *Sveinn* or *Þórsá* oc vendu veſtr fyrer *Skotland*, þeir höfþu (h) VI. langſkip oc öll ſtor oc vel ſkiput; Þeir toku ródrar leidi, enn er þeir voru á leid

(h) VII. 325.

tendentes, *in* Vidivog *naves appellunt*, *ibique exſcendunt. Moratur in navibus cum ſuis in* Bardvik *comes* Erlendus *indeque hominum in* Rinarsey *congregatorum multitudinem*, *quænam eſſet*, *explorat; De comitum autem reconciliatione certiores redduntur*, *dicebantur Comitem* Erlendum *prædatum exſcendere aut alio modo victum quærere non paſſuri fameque eos in inſulis preſſuri*. *Tunc* Erlendus *ſuos conſulit*, *qvi uno ore capiendum conſilium ipſius committunt arbitrio. Dat reſponſum* Sveinn *nocte ſtatim in* Katanefum *transfretandum eſſe*, *exiguas nimis vires cum utroqve in inſulis ad confligendum profeſſus*, *ſub ſpecie eos in* Hebrides *ituros ibiqve hyematuros. Erat veſpera ante feſtum* Michaelis *ultima cum ſinum intrarent*, *in* Neſum *autem translati in rus excurrunt & multa pecora prædati in naves mactant. Mare rapide fluebat ob inclementiam cœli*, *unde ſinus ſemper innavigabilis*, *aſt favente tempeſtate mittebat* Sveinn *qvendam ſuorum in ſcapha a* Neſo, *nunciatum Comitem* Erlendum *in* Katanefia *piratarum more prædatum*, *cum ſuis in* Sudurey *data occaſione navigare decreviſſe. Cum hæc audiret Comes* Rögnvalldus *ad convocatos celeriter domeſticos & ſatellites concionem habuit*, *juſſitqve ut prudenter ſibi caverent*, *nunc enim*, *inqvit*, Sveinn *qvavis hora in inſulas venturus ſperatur*, *idqve eo magis qvo manifeſtat ſe regionem relicturum*. D: A. 1157

Circa initium hyemis Sveinn *cum Comite è* Thorsáa *ſolvens ad occidentales* Scotiæ *oras curſum dirigit; Habebant naves ſex longas*, *ſingulas ingentes beneqve inſtructas & aura*,

 qva

A. D. 1157 á leid komner af *Nefinu* foro niosnarmenn *Raugnvalldz* iarls ut í eyiar at segia hönum tíþindenn; Jarlar lögdu þá skipum sínum til *Skalpeids* oc villdi *Raugnvalldr* iarl at þeir lagi á skipum um hriþ; þá er þeir *Sveinn* komu vestr af (i) *Stauri*, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi ecki kvelia sic lengr á rodri oc bat þá snua skipunum, vinda á segl sín oc snua undan vedrinu; þessi rádagerd þotti mönnum helldr umerkilig, enn þo var sva gert sem *Sveinn* villdi, enn er þeir höfdu um siglt, toku sneckior skiott at gánga, því at byrr var godr, oc er ecki getit um ferd þeirra fyrr enn þeir koma til *Orkneyia* i *Vagaland*, þar spurdu þeir at iarlar lágu vid *Skalpeid* á XIIII. skipum fyrer *Knarrarstödum*; Þar var *Erlendr Jungi* oc *Eirikr Slagbreller* oc mart annarra göfugra manna; *Þorbiörn Klerkr* var farinn ut i *Papuley* til *Hákonar Karls* mágs sins. Þat var fiorum nottum fyrer *Simons* messu at *Sveinn Asleifarson* veitti orskurd at hann villdi leggia at Jörlum um náttina, enn þat þotti mönnum helldr orádligt vid þann liþsmun, sem var gert, þvi at iarl var þess fusari.

Bardagi med Jörlum.

Um náttina gerdi á drífu el blautt, geck *Raugnvalldr* iarl af skipi vid VI. mann oc ætladi í Jorfiöru til bus sins oc vissi ser einkis ótta voner; Þeir *Raugnvalldr* iarl komu á *Knarrarstadi* i elinu, þar bio *Botolfr Begla Islendskr* madr, hann var skálld gott; hann bat *Raugnvalld* iarl med ser vera um náttina oc lagdi mörg ord til; gengu þeir iarl inn oc voru dregin af þeim klæþi, laugduz þeir til svefns, enn *Botolfr* skylldi

(i) Staun. 101. 102. 333.

qva flante remigarent, utebantur, postqvam autem ex Neso A. D. 1157
discesserant, investigatores Comitis Rögnvalldi *in insulas, nova ipsi relatum, transibant. Hinc Comites naves suas ad* Skalpeidum *applicant, svadente Comite* Rögnvalldo *ut ad tempus in navibus morarentur.* Sveinn *cum suis occasum versus ad* Staur *vectus, ne diutius remigando se fatigarent svadens, expansa vela ventis committi jubebat; Parvi pendebant hoc consilium; voluntati tamen* Sveinis *obtemperatur. Postqvam autem cursum flexerant, phaseli, ventus enim favebat, cursum acceleraverunt. Nihil de itinere eorum memoriæ proditum est, priusqvam in* Orcades *ad* Vagaland *venirent. Audiunt hic Comites apud* Skalpeid *ante* Knarrastados *cum qvatuordecem navibus in anchoris stare. Erat ibi* Erlendus Jungius & Eiricus Slagbrellir, *præter aliorum nobilium numerum magnum. Adierat in* Papilia Hakonem Karl *affinem* Thorbiörnus Klerkr. *Erat qvatuor ante festum* Simonis *noctibus cum* Sveinn Asleifæ *seqvente nocte Comites adoriri decerneret; Videbatur perqvam inconsultum cum viribus esset inferior,* Sveinn *autem consilium suum prævalere volebat, qvod, prono magis ad id Comite, seqvebantur.*

Confligunt Comites.

S*eqvente nocte mollis decidebat nix. Exscendit tunc cum qvinqve* Rögnvalldus, *prædiumqve suum* Orfiöram, *absqve metu periculi, petere statuit, cum suis, dum ningit,* Knarrastados *venit. Habitabat ibi vir* Islandus *nomine* Botolfus *cognomento* Begla, *poeta insignis. Hic Comitem ut apud se pernoctaret multis precibus inducebat. Comes cum suis ingressus vestes exuit; postqvam dormitum ierant,* Botolfus *vigil ageret. Eadem*

A. D. 1157 skylldi vaurd hallda; þá nott ena sömu lögdu þeir *Erlendr* iarl at þeim *Haralldi* iarli oc kvamu á uvart, sva at þeir *Haralldr* iarl urdu ecki fyrr varer vid enn þeir heyrdu heróp it; hliopu þeir þá til vopna oc vörduz drengiliga; þar vard mikit mannfall oc lauk sva atsokninne at *Haralldr* iarl liop á land þá er V. einer menn stodu upp á skipinu; Þar fell *Biarni* broder *Erlendz Junga* göfugr madr oc tiutiger annarra manna med hönum, enn fiölldi vard sárt; Aller iarlsmenn liopu af skipum oc flýdu á land upp; fátt fell af þeim *Erlende* iarli enn þeir toku XIIII. skip er iarlar áttu oc allt fe þat er á var; oc sem lokit var enu mesta starfi fretru þeir at *Raugnvalldr* iarl háspi gengit af skipi sinu um kvelldit oc fyrst upp á *Knarrarstadi* oc þángat foro þeir; *Bótólfr* bondi var uti fyrer dyrum er þeir kvamo oc fagnar hann þeim allvel; þeir spurdu hvort *Raugnvalldr* iarl væri nockur þar? *Botolfr* qvat hann þar verit hafa um nattina, enn þeir letu ákafliga oc spurdu hvar hann væri nu oc kvodu hann vita mundu, hann retti höndina upp um garþinn oc qvat þetta:

Ferr at fuglum harri,
(k) fírar neyta vel skeytu,
van á heidar hæna
(l) hnackadyz und backa;
þar (m) letr álmr er ólmer
unnlinz stafer finnaz,
lönd ver lofþungr brandi
(n) lýnghæns dregit kyngium.

Jarls-

(k) fear. 333. (l) kvakadyr vid. 102. knackadyz 101. knackalyr vid 333. (m) vard. 325. (n) linghengs 333. linghesa dregian 325.

nocte Comes Erlendus *cum suis Comitem* Haralldum *adoritur,* A. D. 1157
ex improviso superveniens ita, ut non comperiat ante auditum militum clamorem. Arripiunt arma & mascule se defendunt. Strage hic edita ingenti, prælium eo modo finitur, ut Comes Haralldus, *qvinqve tantum in nave restantibus, in continentem excurreret. Cecidit hic præter alios centum* Biarnius *frater* Erlendi Ungii, *vir nobilis: multi sauciati. Omnes* Haralldiani *naves derelinqvunt & in continentem, fugati, excurrunt. Pauci ex* Erlendianis *occisi sunt, naves autem qvatuordecem, qvas possidebant Comites, cum universis in eis opibus, capiunt, & ubi maximum exantlaverant laborem, audientes Comitem* Rögnvalldum *vesperi, nave sua relicta,* Knarrastados *se contulisse, eosdem petunt. Herus* Botolfus *ut venerunt, ad fores stabat, humaniter eos excipiens. Interrogantibus num esset ibi* Rögnvalldus, *respondet ipsum ibi pernoctasse. Porro furorem minati ubi jam esset qværebant,* Botolfum *sine dubio id scire asserentes, extendit sursum trans villam manum canitqve:*

It aucupatum dominus,
viri jacula bene adhibent,
spes est perdici
corruat sub colliculo,
ibi arcus, ubi furiosi
viri concurrunt,
(regnum princeps defendit gladio)
struit machinas perdici.

A. D. 1157 Jarlsmenn toku ſkeid or tuninu, oc þóttiz ſá beſt hafa er meſt gat hlaupit oc fyrſt hefþi valld yfer *Raugnvalldi* iarli, enn *Botolfr* geck inn oc vakti iarl oc ſeger honum þau tíþinde er gerſt höfþu nm nattina oc ſva hvat iarlsmenn höfþuz at, hlupu þeir þegar upp oc klædduz, foru ſíþan i brott oc i *Jorſiöru* til buſs iarls, oc er þeir komu þar, þá var þar fyrer *Haralldr* iarl á laun, fara iarlar þegar yfer á *Nes* á ſínum báti hvör, annar vid þridia mann, enn annar vid fiorda mann; aller menn iarlanna foru yfer á *Nes* hvarr ſem ſer far feck; þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* tóku ſkip iarlanna oc afa fe annat; *Sveinn Asleifarſon* let ſkipta til handa ſer öllum gerſemum *Raugnvalldz* iarls þeim er tekinn voru á ſkipi hans oc ſendi hönum yfer á *Nes*; *Sveinn* fýſti þeſs at þeir *Erlendr* iarl legdi ſkipum ſínum ut til *Vagalandz* oc ſkyldi þar liggia vid fiördinn er þeir ſæi ſkipafarar þegar er færi frá neſinu, þotti þaþan oc gott at ſæta áhlaupum ef færi gæfiz á; enn *Erlendr* iarl reed fyrer ſaker áeggianar liþsmanna at þeir foru nordr til *Daminseyiar* oc drucku þar um daga i (o) kaſtala einum miklum, enn lögdu hvern aptan ſkip i tengſl oc ſvafu a þeim um nætr (p) oc leid ſva fram til Jola.

Fall Erlends jarls.

Þat var V. nottum fyrer Jol at *Sveinn Asleifarſon* for auſtr i *Sandvík* til *Sigríþar* frendkónu ſinnar, hann ſkylldi ſætta hana vid nábua hennar er *Biörn* het, enn ádr enn hann for ræddi hann um vid *Erlend* iarl at hann ſkylldi ſofa á ſkipum um nattina oc vera þá æi uvarari þott *Sveinn* væri ecki vid. *Sveinn* var eina nott at *Sigridar* frændkonu ſinnar.

(o) ſkála, *diverſorio*. 332. 325. (p) *omittit* 332. 325.

Inter Erlendianos, *extra campum ædibus adjacentem, qvi gressum glomerabant, velocissimus & qvi Comitem* Rögnvalldum *primus asseqveretur, vincere videbatur. Verum* Botolfus *Comiti expergefacto, qvæ noctu evenerant & qvibus vacarent* Erlendiani, *narrabat; surgunt statim, vestes induunt indeqve discedunt*, Jorfiöram *prædium Comitis se conferentes; qvo cum venirent, latebat ibi obvius Comes* Haralldus. *Trajicit statim in* Nesum *sua qvisqve scapha, alter cum duobus, alter cum tribus, Comes. Omnes qvi Comites secuti fuerant, in* Nesum *transibant, singuli qvas conseqvi potuere navibus vecti. Comes* Erlendus *&* Sveinn *omnes Comitum naves cum ingentibus opibus capiunt.* Sveinn Asleifæ *omnes qvæ in comitis* Rögnvalldi *nave erant res pretiosas sibi distribui facit ipsiqve in* Nesum *mittit; Hortatur exinde ut Comes* Erlendus *cum suis naves in* Vogaland *deductas ad anchoras detineret, ut naves si a* Neso *tenderent conspicerentur; Aptus etiam si ansa daretur incursionibus locus videbatur; Comitis autem* Erlendi, *auxiliares cum hortarentur, consilium valebat ut septentrionem versus ad* Damisey *veherentur, ibiqve dies in magno qvodam castello potando consumarent, in navibus autem qvavis vespera conjunctis dormirent, eundem ad Julia usqve morem tenentes.* A. D. 1157

Cædes Comitis Erlendi.

E*rat qvinqve ante Julia noctibus cum* Sveinl Asleifæ *orientem versus* Sandvicam *iret, cognatam* Sigridam *conventurus, & ipsam cum vicino, cui nomen* Biörn, *reconciliaturus. Verum anteqvam abiret, Comiti* Erlendo *svadebat ut in navibus noctu dormiret, seqve qvamvis absente securus non degeret.* Sveinn *unam tantum noctem apud* Sigridam *hospitabatur.* Gislius *nomen*

erat

A.D. 1157 finnar. *Gisl* het landseti (q) *Sigridar* oc kærr vinr, hann bad *Svein* at hann skylldi gista þar|(r)| hafþi hann heita látit mungat oc villdi veita þeim *Sveini*. Þá er þeir koma (s) til *Gils* var þeim sagt at *Erlendr* iarl hefþi ecki gengit til skipa um kvelldit, oc þegar er *Sveinn* spurdi þetta, sendi hann *Margat Grimsson* til Jarlsens oc tva menn adra, oc bat hann gefa gaum at rádum sínum þott hann gerdi eigi sva hina fyrri nottina, enn þat þycki mer uggligt at ec þurfa skamma stund at gera rád fyrer iarli þessum; Þeir *Margadr* foru á fund *Erlendz* iarls oc sögdu honum ord *Sveins*; menn iarls qvádu hönúm undarliga farit, sögdu at hönum þotti adra stund ecki ufært, enn stundum var hann so hræddr at hann vissi ecki hvar hann skyldi vardveita sig edr adra, sögduz þeir mundi sofa i nádum á landi oc fara ecki til skipa; Jarl kvat sva vera skylldu sem *Sveinn* hafþi fyrer mælt, oc geck *Eelendr* iarl til skipa, (t) oc fiorer menn oc XX, enn aller adrer lágu at husi; þeir *Margadr* lögdu i adra Vík skamt þaþan; Þessa sömu nott komu þeir *Raugnvalldr* oc *Haralldr* iarl at uvörum *Erlendi* iarli sva at vardmenn þeir er vöktu á eyiunne oc skipinu urdu ecki varer vid fyrr enn þeir geingu upp á skipit. *Ormr* het madr enn annarr *Ufvi*, þeir voru i fyrerrumi á skipi iarls; *Ufvi* liop upp oc villdi vekia iarl oc gat eigi vakt hann, sva var hann dauddruckinn; *Ufvi* þrífr upp iarl i fáng ser oc liop utbyrdis med hann oc i epterbát er flaut vid skipit, enn *Ormr* liop á annat bord oc komz á land, þar fell *Erlendr* iarl oc flester menn adrer þeir er á skipinu voru; Þeir *Margadr* vöknudu vid

(q) Sveins 325. 332. (r) oc siá yfer rád hans, *reique familiaris statum observaret. addit* 332. (s) um kvelldit, *vespere, addit* 332. (t) med XX. menn. 325.

erat viro fundi Sigridæ conductori caroque amico; hic, rogans ut A. D.
ibi hospitaretur, cerevisias, qvas Sveini cum suis propinare Sveinn 1157
volebat, calefecerat. Cum ad Gislium venirent, audiebant Comitem Erlendum vesperi in naves non egressum, de qvo certior Sveinn, mittit statim ad Comitem, cum duobus aliis, Margadum Grimi, rogans ut, qvamvis priore nocte sua oblitus fuerit, consiliis suis attenderet. Verum timeo, inqvit, ne diu huic Comiti consilia suggerere opus habeam; Convenit Margadus cum suis Comitem Erlendum refertqve verba Sveinis. Erlendiani Sveinem admiratione dignum asserebant, jam ei tutum videri, jam ubi se aut suos custodiret præ timore nescire; Adjiciunt præterea se qvietos in continente dormituros, non autem naves petituros. Comes Sveini obtemperandum esse asserit, & in naves cum viginti qvatuor egreditur, reliqvi autem omnes in domo reqviescunt. Margadus cum suis in sinum qvendam inde non procul appellit. Eadem nocte Comites Rögnvalldus & Haralldus Comitem Erlendum ex improviso superveniunt, ita ut vigiles, qvi in insula & nave vigilabant, non prius comperirent, qvam navem ascenderent. Ormus nomen erat viro, alteri autem Ufius; hi in interscalmio ante mediam Comitis navem; surgit repente Ufius & Comitem vult expergefacere, ast, nam supra modum ebrius erat, neqvit; Arreptum igitur aufert & in scapham qvæ puppi adhærebat exsilit; Ormus autem ex altera latere se demittit & in terram enatat. Cecidit hic Comes Erlendus cum plurimis aliis qvi in navibus erant. Vociferatio militum Margadum cum suis noctu excitat, unde, arreptis remis,

A. D. 1157 vid herópit um nottina oc toku til ára oc reru fyrer nesit, nýlýse var mikit oc sá þeir at iarlarner lögdu frá, þóttuz þeir þá skilia at um mundi hafa skiptz med þeim, reru þeir á brott oc fyrst til *Rennadals* oc senda mann til *Sveins Asleifarsonar* at segia hönum hvat þeir höfdu (u) seet. *Haralldr* iarl villdi grid gefa mönnum *Erlendz* iarls, enn *Raugnvalldr* iarl villdi bíþa fyrst hvort lík *Erlendz* iarls fyndiz (v) eþr ecki; lík iarls fanz tveim nottum fyrer Jol oc var spiótskapt seet standa upp i þarabruki, enn þat spiot stod i gegnum *Erlend* iarl; þá var lík hans fært til kyrkiu, enn grid voru gefin mönnum iarls oc sva huskörlum *Sveins* fiorum er tekner voru. (x) *Jon* het madr oc kalladr *Vængr*, hann var systrson *Jons Vængs* er fyrr var getit; *Jon* hafþi verit med *Hakone Karli* oc hafþi gert systr hans barn oc hlaupiz þá á brott i víking med *Anakol*, enn nu var hann med *Erlende* oc hafþi þó ecki verit i bardaganum; menn *Erlendz* iarls sóttu aller *Kirkiuvog* oc gættu sín i *Magnus* kirkiu; Jarlar fóru þángat oc var lagdr sættar fundr i kirkiu, *Jon* nádi ecki fyrr sættum af Jörlum enn hann het at gera brudkaup til konunnar; þar sóru aller menn jörlunum eida (y) oc geriz *Jon Vængr* ármadr *Haralldz* iarls.

Sveinn drap Erlend.

Epter fall *Erlendz* iarls for *Sveinn Asleifarson* til *Rennadals* oc fann þar *Margad* oc kunnu hönum glögglega at segia frá þeim tíþindum er görz höfþu i *Daminsey*; síþan foru þeir *Sveinn* til *Rolfseyiar* oc komu þar at flódi siófar, þeir báru

(u) spurt, *audiverant.* 332. (v) eþa hefþi hann undan komiz, *vel an evasisset.* 333. (x) *Joan.* 332. (y) oc gerþu þeir þat mál helldr ovant. *Idqve sine ambagibus. addit* 332. 325.

promontorium præterlegunt. Novilunio instante vident Comites discidere conjicuntqve ipsos vicisse; Abremigant primum A. D. 1157
Rennadalum *mittuntqve ad* Sveinem *nunciaturos qvæ viderant. Comes* Haralldus Erlendianos *dimittere voluit*, *Comes autem* Rögnvalldus *primum utrum funus* Erlendi *inveniretur nec ne exspectare. Reperitur cadaver duabus ante festum Julense noctibus cum hastæ manubrium inter algas exsurgere conspiceretur, verum hac Comes transfixus fuerat. Funus ad templum transportatur;* Erlendiani *autem nec non domestici* Sveinis, *qvi capti erant pace, donantur.* Jonas *nomen erat viro, cognomen* Vængus, *qvi* Jonæ Vængi, *supra memorati, sororius. Adhæserat* Jonas Haconi Karl & *ex ipsius sorore prolem susceperat*, Anakolum *cum piraticæ vacaret secutus; nunc autem*, *Comitis* Erlendi *licet assecla*, *prælio non interfuerat;* Erlendiani *omnes* Kirkiuvogum *ibiqve intra templum* Magno *sacrum evasuri*, *se recipiunt. Conferunt se eo comites, statuto in templo conventu.* Jonas *non potuit prius comitibus conciliari qvam fœminam uxorem ducere promitteret. Omnes tunc juramentis Comitibus se submittunt.* Jonæ Vængo *Comitis* Haralldi *bona procuranda committuntur.*

Sveinn Erlendum occidit.

P*ost cædem Comitis* Erlendi Sveinn Rennadalum *petit ibiqve* Margadum *convenit, qvi ipsi distincte omnia, qvæ apud* Daminsey *acciderant, referre potuit.* Sveinn *dein cum suis in* Hrolfsey *se confert, instante fluxu maris eodem veniens;*

A. D. 1158 báru reida allann af skipum oc sá rád fyrer, þeir skiptu mönnum i bygder oc helldu frettum til Jarlanna oc annarra hinna fremstu manna hvat hveriger hefþiz at; *Sveinn Asleifarson* geck i fiallit vid (z) fimta mann, oc ödrum megin til fiofar oc leynduz á bænum i myrkrinu, þeir heyrdu þar manz mælgi mikla, þeir voru þar fedgar; *Þorfinnr*, *Augmundr* oc *Erlendr* mágr þeirra, hann *Erlendr* hældiz um þat at hann hefþi veitt *Erlendi* banasár, enn aller þeir þottuz þó vel hafa fram gengit, oc er *Sveinn* hafþi þetta heyrt, (a) geck hann inn at þeim (b) oc þeir förunautar, *Sveinn* vard skiotaztr oc hió *Erlend* þegar bana högg; þeir toku *Þorfinn* höndum oc höfþu med ser, enn *Augmundr* var sárr nockut; þeir *Sveinn* foru á *Þingavöll* til *Helga* födrbrodr síns oc voru þar aundverd Jolin á laun. *Raugnvalldr* iarl for til *Daminseyiar* at Jolum, enn *Haralldr* iarl var i *Kirkiuvogi*, *Raugnvalldr* iarl sendi menn á *Þíngavöll* til *Helga* oc bat hann segia sva *Sveini* frænda sínum, ef hann vissi nockot til hvar hann var, at *Raugnvalldr* iarl baud hönum til sín um Jolin oc qvadz vilia eiga lut i at sætta þá *Haralld* iarl; oc er *Sveini* komu þessi ord fór hann á fund *Raugnvalldz* iarls oc var med hönum ofanverd Jolen (c) i godu yferlati.

Frá Harallde jarli oc Sveine Asleifarsyne.

Epter Jolinn var lagdr sáttarfundr med Jörlunum oc *Sveini*, oc skyldi þeirluk a þeim málum er ádr var (d) á sætzt, oc

(z) VI. 332. 325. (a) *deficit hic in totum.* 325. (b) *omittit* 101. 102. (c) *omittit* 332. (d) æi, *addit* 332.

Cuncta armamenta navis auferunt eisdemqve prospiciunt; mittebantur in villas ibidem mansuri, qvid autem Comes & majoris notæ viri struerent, inaudiunt. Sveinn Asleifæ *ipse qvintus in montem ascendit & ultra ad mare donec in villam veniret inter tenebras clam progressus est. Audiunt intus garrientes. Erat ibi pater* Thorfinnus, *filius* Augmundus *& ipsorum affinis* Erlendus, *qvi se Comiti* Erlendo *lethiferum vulnus inflixisse jactabat, omnes autem mascule conflixisse sibi videbantur. His auditis* Sveinn *cum sociis ingreditur, ipsos accedit &* Erlendum *absqve mora ictu interficit. Captum* Thorfinnum *secum abducunt,* Augmundus *autem perqvam vulneratur.* Sveinn *cum asseclis* Thingvölli *patruum suum* Helgium *convenit & apud eum primo Juliorum latitat. Comes* Rögnvalldus *tempore festi Julensis in* Daminsey *se confert, Comes vero* Haralldus Kirkiuvogi *sedet. Mittit Comes* Rögnvalldus *nuncios* Thingvöllum *rogatqve* Helgium *ut indicet cognato* Sveini, *si ubi esset ipsi constaret, Comitem* Rögnvalldum *eum tempore festi Julensis ad se invitare, eumqve paci inter Comitem* Haralldum *& ipsum sanciendæ operam dare velle. Cum* Sveini *hoc veniret nuncium, convenit Comitem* Rögnvalldum *& apud ipsum ultimam Juliorum partem, humaniter habitus, commoratur.*

A. D. 1158

De Comite Haralldo & Sveine Asleifæ.

P*ost festum Julense conventus inter comites* Sveinemqve *statuitur, in qvo res, de qvibus antea contraxerant, transigerent*

A. D. oc er þeir funduz, átti *Raugnvalldr* iarl mikinn lut i at
1158 ſætta þá, enn menn nær aller voru þar um helldr tillaga harder, þeir er æi voru frændr edr viner *Sveins*, ſögdu jafnan uróa af hönum ſtanda (e), enn þat vard at ſætt at *Sveinn* ſkylldi giallda hvorum Jarlanna mörk gullz oc (f) hafa hálfar jarder ſínar oc lángſkip gott; *Sveinn* ſvaradi gerþinne; þá munu vorar ſætter beſt halldaz ef ec er uraktr; ecki villdi *Raugnvalldr* iarl hafa gialldit af *Sveini*, qvadz i engu vilia hrekia hann, qvadz miklu meiri ſlægr þyckia til trygdar oc vináttu hans enn (g) i fe. *Haralldr* iarl fór epter ſættina til *Garekseyiar* oc bió helldr (h) uſparliga kornum *Sveins* oc þvi ödru ſem þar var; enn er *Sveinn* ſpurdi þetta kærdi hann fyrer *Raugnvalldi* iarli ſkada ſinn or kvat ſlikt ſættabrygde, oc qvadz vilia fara heim oc ſiá um faung ſín; *Raugnvalldr* iarl mælti, ver med mer *Sveinn* oc man ec ſenda ord *Haralldi* iarli (i) því at hann mun verda þer ofmadr vid at eiga i deilunum, þott þu ſert mikill fyrer þer oc madr vaſkr; *Sveinn* villdi ecki letiaz láta oc for med hinn X. mann á ſkutu i *Gáreksey* oc kom ſíþ um qvelldit, (k) þeir foru á bak huſum, *Sveinn* villdi at þeir kveikti elld oc bæri at ſkálanum, oc brendi bæinn oc þar med iarl inne; *Sveinn Blakaraſon* het madr, hann var meſt háttar þeirra manna er þá voru med *Sveini*; hann latti þeſs miöc oc qvat vera mega at iarl væri ecki á bænum, enn þott hann væri þar, ſeger hann at þeir mundu ecki láta ná utgöngu konu hans ne dottr

(e) ef hann væri eigi giörr brott or eyionum, *ſi ex inſulis non relegaretur, addit* 332. (f) láta. 332. (g) enn yfe, *indiginationi*. 101. 102. 333. (h) uſpakliga, *inſolenter*. 332. (i) oc leggia enn i umræþu mál yþor, enn ec vil eigi at þu ætlir þat at keppa vid Haralld iarl, *& inter vos transigere conabor, nolens te cum comite Haralldo contendere*. (k) þeir ſá elld í bakhuſi, *ignem in æde poſteriori conſpiciunt. addit* 332.

rent. Cum una convenirent Comes Rögnvalldus, *iis concilian-* A. D.
dis magnam operam impendebat, omnes autem fere qvi cognati 1158
aut amici Sveinis *non erant, contraria ſvadebant, aſſerentes ipſum jugiter ſeditionum cauſam exiſtere. Ita vero transactum eſt, ut* Sveinn *cuiqve Comitum marcam auri penderet retineretqve, cum dimidio prædiorum, navem longam. Alloqvebatur arbitros* Sveinn; *Concordia, inqvit, noſtra firmiſſima erit ſi injurias non patiar. Noluit a* Sveine *acceptare multam Comes* Rögnvalldus, *dicens ſe nulla in re ipſum vexare velle, & firmam ejus amicitiam opibus longe præferre. Comes* Haralldus *poſt conventum in* Gáreksey *ſe confert & frumenta, nec non res alias, qvæ ibi erant, conſumit. Verum cum hæc audiret* Sveinn, *damnum Comiti* Rögnvalldo *qveritur, talibus fœdus frangi & ſe ad inviſendas res ſuas domeſticas iturum dicit. Regerit Comes* Rögnvalldus, *apud me* Sveinn *manebis, mittam nuncium ad Comitem* Haralldum, *ipſe enim te in contentionibus, qvamvis magnitudinem præ te feras & vir fortis ſis, ſuperabit;* Sveinn *ſe diſſvadi non paſſus cum novem* Gareksseyam *ſcapha vehitur ſeroqve veſperæ eo delatus pone ædes ſubſiſtit; Vult ignem cubiculo admovendo villam cum incluſo comite comburere.* Sveinn Blakaris *nomen erat viro qvi inter ſeqventes hac vice* Sveinem *maximæ notæ erat. Diſſvadebat hic admodum facinus, aſſerens Comitem forte non domi eſſe, verum qvamvis ibi eſſet, eos ipſius uxorem aut filiam exire non permiſſuros, incluſas autem comburere non audendum,*

Accedunt

A. D. 1158 (l) dottr, enn feger at þat var ufært at brenna þær inne; þeir *Sveinn* gengu at dyrunum oc inn i fordyrnar, liopu menn þá upp i fkálanum oc komu aptr hurdinne, urdu þeir *Sveinn* varer at jarl var ecki á bænum, enn þeir er inne voru gáfu upp vörnina, oc felldu þeir *Sveini* vopn fín oc gengu ut flipper aller oc gaf *Sveinn* griþ öllum huskörlum *Haralldsiarls.* *Sveinn* fteypti nidr öllu munngati fínu oc hafþi á braut med fer konu fína oc dottr; hann fpurdi *Ingiríde* konu fína hvar *Haralldr* iarl væri, enn hun villdi ecke fegia; *Sveinn* mælti, þegi þu þá oc bend mer, ecki villdi hun þat, þvíat hun var frændkona iarls; af höndum félldi *Sveinn* vopnin fum er þeir komu á fkip; enn er þettá allt faman fpurdiz var lokit fættum þeirra; *Haralldr* iarl hafþi farit til eyiar einnar at veida hera; *Sveinn* hellt til *Helliseyíar*, hun er fióbrött oc hellir mikill i biörgunum oc fell fiór fyrer hellismunnann at flodunum. Þá er huskarlar iarls fengu vapn fín af þeim *Sveine*, þá foru þeir á fund *Haralldsiarls* oc fögdu hönum frá fkiptum þeirra *Sveins;* iarl let hrinda fram fkipi fínu oc eggiadi at róa epter þeim *Sveine* oc látum nu til ftáls fverfa med ofs, toku þeir þá rodr epter þeim fva at hvarer fá adra oc kenduz, oc er *Sveinn* fer at þeir iarl draga epter þeim, þá ræddi *Sveinn* um, ver manom verda at leita ofs ráds nockors, því at mer er ecki um at finna iarl þann veg fem (m) til er hagat um lidzmun þann er vera mun, mano ver taka þat rád at fara til hellifins oc vita hvat þar fkiptiz at voru máli; þeir *Sveinn* komu til hellifins at (n) utfalli oc fettu upp fkipit, því at hellinn veik upp i biörg, fell þá fiár fyrer hellismunnann; þeir *Haralldr* foru at leita þeirra um daginn um eyna oc fundu

(l) dætr, *filius.* 332. (m) til bakat er 332. (n) at falli 332.

Accedunt ingrediunturqve fores, hinc qvi in cubiculo erant A. D.
januam claudunt. Comperit Sveinn *cum suis Comitem domi* 1158
non esse, qvi vero intus erant se dedunt, arma Sveini *tradunt & omnes inermes egrediuntur. Domestici Comitis singuli a* Sveine *pace donantur.* Sveinn *totum diffundit zyphum uxoremqve cum filia abducit.* Ingiridam *ubi Comes* Haralldus *esset interrogat, illa vero dicere noluit; Adjicit* Sveinn, *tace igitur digitoqve mihi monstra. Noluit etiam hoc facere; cognata enim erat Comitis* Haralldi. Sveinn *arma qvædam, cum ad naves rediret, reddebat. Cum autem hæc omnia in vulgus emanarent, cum Comite* Haralldo *pax rumpebatur. Iverat Comes in insulam lepores captatum.* Sveinn *in* Hellisey *tendit; est hæc insula ad mare acclivis & in præruptis antrum ingens, cujus ad os fluens mare allabitur. Postqvam reddiderat* Sveinn *arma, domestici Comitem* Haralldum *conveniunt & ipsi cum* Sveine *acta referunt. Comes navem suam raptim exponi* Sveinemqve *peti jubet; nunc, inqvit, cum iis ultima tentabimus; hinc remigando eos seqvuntur ut alii alios viderent; Cum* Sveinn *cum suis Comitem se seqvi videret, nunc, inqvit, consilium qvoddam nobis eligendum, nolo enim, tanta, qvantam præsagio, virium disparitate existente, comitem convenire; Capiemus consilium ut antrum adeamus experturi rei præsentis exitum.* Sveinn *cum suis ad antrum venit refluente mare extrahitqve navem, antrum enim, cujus os tunc aqvis circumdatum, in altis præruptorum. Qværit eos* Haralldus *cum suis hoc die in insula & non reperit;*

A. D. 1158 fundu þá ecki, þeir sá engar skipafarer frá eyiunne; þetta undruduz þeir miöc, þótti þeim ulíkligt at *Sveinn* munde hafa sockit nidr; þeir reru umhverfis eyna at leita (o) skipsins oc fundu ecki, sem líkligt var, gerþu þeir þá þat hellz af at þá mundi borit hafa at ödrum eyium, foru þeir þángat þá sem þeim þótti líkaz, var þat oc miök jafnskiott er þeir jarl reru á brott oc siárinn fell frá hellismunnanum; þeir *Sveinn* höfþu heyrt vidrædu iarls oc hans manna; *Sveinn* let þá epter skipit i hellinom, enn þeir toku byrding einn (p) er munkar áttu, helldu til *Sandeyiar*, gengu þar upp á eyna (q) oc komu á bæ þann er heiter á *Völunesi*, þar bió sá madr er het *Bárdr*, hann var frændi *Sveins*, þeir (r) kvöddu hann ut leyniliga oc seger *Sveinn* at hann villdi þar vera; *Bárdr* kvat hann mundu slíku ráda, enn ecki þori ec at þer seut ecki á laun; þeir geingu inn oc voru einer i husi sva at vandbalkr einn var i mille þeirra oc annarra manna; laundyr voru á husinu því er þeir *Sveinn* voru í oc var ladit i grioti lausliga; þann aptan kom *Jon Vængr*, ármadr *Haralldz* iarls oc þeir VII. saman, tók *Bárdr* bondi vel vid þeim oc voru gerser elldar storer fyrer þeim oc bökuduz þeir vid; *Jon* var óþmáligr oc ræddi um tíþinde þau er gerz höfþu um skipte þau er iarlar höfþu vid áttz oc *Sveinn*, ámælti hann miöc *Sveini* oc qvat hann vera griþniding oc engum truann, hafþi hann nu sætz vid *Haralld* iarl oc villdi þegar fara at hönum oc brenna hann inne, sagdi oc alldri mundi vera

(o) Sveins. 332. (p) fornann í eyionne. *addit* 332. (q) enn hrundu ut byrdinginum oc rak hann um strander þar til er hann braut, *navem vero onerariam in mare protrudunt, quæ in littora ejecta, tandem frangitur. add.* 332. oc brendu byrdinginn, *comburunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (r) Kollo . . . . *heic in totum deficit fragmentum.* 332.

nullam navem ab insulis discedere vident, qvod admodum mi-rati, verisimile non credebant humum eum devorasse. In-sulam undiqve circumeunt, qværunt navem & non inveniunt, qvod virisimile. Conjiciunt igitur eos ad alias delatos esse insulas, & eo, ubi verisimillimum videbatur, eunt. Erat qvoqve statim cum abremigarent qvod mare ab ore antri reflueret. Sveinn *colloqvium comitis cum suis audierat; relin-qvit tunc in antro navem, assumit autem navem onerariam qvam possidebant monachi, tendit in* Sandey, *exscendit com-buritqve navem. In insulam cum suis egressus, venit in præ-dium cujus nomen* Völunes, *habitabat ibi vir nomine* Bardus *cognatus* Sveinis; *huic clanculum exire rogato,* Sveinn *se ibi manere velle indicat.* Bardus *ejus voluntatem hac in re futu-ram, non vero, inqvit, audeo vos apparere; ingrediuntur & in domo seorsum degunt, ut sepimentum tantum inter ipsos & domesticos esset. Erant in domo in qva* Sveinn *cum suis mane-bat fores secretæ & in his lapides tantum coacervati. Venit hac vespera* Jonas Vængr, *cui bona Comitis procuranda, cum suis sex; Hos colonus* Bardus *humaniter excipit; ad ignem qvi in ipsorum gratiam succensus erat se fovebant.* Jonas *procax erat & de actis inter Comites nec non* Sveinem *loqveba-tur; Incusabat admodum* Sveinem, *fædifragum nemini-qve fidum esse asserens; Comiti, inqvit,* Haralldo *pridem re-conciliatus, ipsum statim adoriri ædibusqve inclusum comburere voluit, adjicit præterea pace, donec* Sveinn *expellatur, regio-* A. D. 1158

A. D. 1158 vera frid i lande fyrr enn *Sveinn* væri or landi rekinn; *Bárdr* bondi oc förunautar *Jons* svörudu helldr fyrer *Sveinn*, epter þat tok *Jon* at ámæla *Erlendi* iarli oc kvat þat æi skada þott hann hefþi látiz, kalladi hann þann offamann at engi mátti frialst höfut striuka fyrer hönum, oc er *Sveinn* heyrdi þetta, þá mátti hann æi standaz, oc þreyf til vopna sinna oc liop at laundyrum oc hratt or griotinu, þá vard hark mikit; *Sveinn* ætladi at hlaupa fyrer skáladyrnar; *Jon* sat i skyrtu oc línbrokum, oc er hann heyrdi til *Sveins*, batt hann skó sína, oc liop ut frá elldinum oc þegar á brott frá bænum, enn nýdmykr var á oc frost mikit, hann kom um nottina á annann bæ oc var kalinn miöc á fotum sva at afleysti sumar tærnar; *Sveinn* gaf griþ förunautum *Jons*, fyrer ord *Bárdar* bonda. *Sveinn* var þar um nottina, enn epter um morgininn foru þeir brott þaþann med skutu er *Bárdr* átti oc feck *Sveini*; foru þeir þá suþr i *Bardzvík* oc voru vid helli einn; *Sveinn* var stundum um daginn at husi oc drack þar, enn svaf vid skip um nætr oc gætti sín sva vid uvinum sínum.

Frá Raugnvalldi oc Sveini.

Þat var einn morgin snemma at þeir *Sveinn* sá lángskip mikit frá *Hrolfsey* oc til *Rinarseyiar*, oc kendi *Sveinn* þegar at þat var skip *Raugnvallds* iarls þat er hann var siálfr vanr at stýra oc lögdu til *Rínarseyiar* oc þar at sem lá skuta þeirra *Sveins*, oc gengu V. menn upp af skipe, enn þeir *Sveinn* voru á hæd nockorri oc grýttu þaþan á menn iarls, oc er þeir sá þat af skipinu, brutu menn upp vapn sín, enn er þeir *Sveinn* sá þat hlupu þeir af hædinne oc i fiöruna oc hrundu

nem non gavisuram. Colonus Bardus, *cum* Jonæ *itineris sociis*, Sveinem *aliqvantum excusabat. Postea* Jonas *Comitem* Erlendum *vituperare cæpit, mortem ejus nullum attulisse detrimentum & hominem furiosum, ita ut nemo ab eo securus esse potuerit, asseruit.* Sveinn h*æc audita tolerare neqvit, ad occultas accurrit fores, lapides discutit & facto inde ingenti strepitu in cubiculi fores se vult recipere.* Jonas *indusio braccisqve linteis amictus sedebat, cum* Sveinem *adesse audiret, calceos pedibus inducebat a foco excurrebat, & a villa statim fugiebat. Verum densæ, cum acri frigore, tenebræ; noctu in aliam villam venit, pedes autem tantum ceperat gelu, ut qvidam eorundem dissolverentur digiti.* Sveinn, *intercedente colono* Bardo, *socios* Jonæ *securitate donabat; pernoctabant hic, seqvente vero mane discedebant, vecti, qvem colonus possidebat,* Sveini *tradito, phaselo. Tendunt hinc meridiem versus* Thrasvikam *& in antro qvodam degunt.* Sveinn *diebus interdum in ædibus potabat, in navibus vero noctibus dormiebat, ab hostibus ita cavens.* A. D. 1158

De Rögnvalldo & Sveine.

F*orte diei cujusdam mane* Sveinn *cum suis navem longam a* Rolfsey *ad* Rinarsey *tendere videt eamqve comitis* Rögnvalldi, *qvam regere solitus erat, esse agnoscit. Appellunt ad* Rinarsey *ubi stabat phaselus* Sveinis; *exscendunt qvinqve a nave comitis, verum* Sveinn, *cum suis ex colliculo qvodam lapides in eosdem conjiciunt, qvod cum in nave viderent, rapiunt arma. Hoc animadverso* Sveinn *ex monticulo in littus decurrit, propellit phaselum, eundemqve ingreditur: navis longa,*

A. D. hrundu ut skutunne oc lupu þar á; lángskipit hafþi rendt
1158 upp sva at þat var fast. *Sveinn* stod upp i skutunni er þeir reru ut hiá langskipinu oc hafþi spiot i hendi, enn er *Raugnvalldr* iarl sá þat, þá tok hann skiölld oc setti fyrer sic, enn *Sveinn* skaut ecki spiotinu, enn er iarl sá at skilia mundi med þeim, let hann bregda upp friþskylldi oc beiddi at þeir *Sveinn* skyllde at landi fára, enn er *Sveinn* sá þat bat hann sína menn at landi leggia oc qvedz enn vid þat bezt una ef hann yrde sáttr vid *Raugnvalld* iarl.

Frá Harallde jarle oc Sveine.

Epter þat gengu þeir á land *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* oc töludu tveir samt lengi oc lagdiz vel á med þeim, oc er þeir sátu a talinu, þá sá þeir sigling *Haralldz* iarls er hann for frá *Katanesi* oc til *Vagalandz*, oc er skipit bar under, þá spurdi *Sveinn* iarlinn hvat til ráda skylldi taka? Jarl seger at *Sveinn* skyllde fara yfer á *Nes* þá þegar; Þetta var á lángaföstu; þeir foru jafnsnemma or *Rinarsey*, for iarl til *Hrossеyiar*, enn *Sveinn* for vestr i *Straumsey*, oc sá þeir *Haralldr* iarl skipit oc þottuz kenna at *Sveinn* átti, helldu þeir þegar á fiördinn epter þeim, oc er þeir *Sveinn* sá at iarl hellt epter þeim, þa gengu þeir af skipinu oc leynduz; Enn er *Haralldr* iarl kom til *Straumseyiar* sá þeir skipit *Sveins* oc grunadi at manna vister mundi vera nærri oc villdu þvi eckí á land gánga. *Amundi* het madr oc var *Hnefason*, hann var vinr *Haralldz* iarls enn födrbroder stiupbarna *Sveins Asleifarsonar*; hann fór á milli þeirra oc gat þvi vidkomit at balldaz skylldi en sama sætt sem giör hafþi verit um vetrinn,

þá

ad littus prius depulsa, nunc fixa hærebat. Sveinn *in phaselo,* A. D.
cum navem longam remigando præterirent, stabat, hastam ma- 1158
nu tenens, qvo viso comes Rögnvalldus, *assumit clypeum sibiqve præfigit,* Sveinn *vero hastam non mittebat; cum vero comes eos sejungi videret, clypeo pacis suspenso securitatem indicat rogatqve ut* Sveinn *cum suis ad littus redeat, qvo animadverso* Sveinn *suos redire jubet, adhuc se maxime contentum asserens cum comite* Rögnvalldo *in concordiam reduci.*

De Comite Haralldo & Sveine.

E*xscendebant postea comes* Rögnvalldus *&* Sveinn *ac diu seorsum colloqvebantur, concordes. Verum inter colloqvium conspiciunt navigantem comitem* Haralldum *cum a* Katanefo *tenderet in* Vagalandum. *Cum navis ad eos appinqvaret, qværit* Sveinn *Comitem qvid consilii capiendum? regessit ipsi statim in* Nesum *transeundum; erat hoc tempore qvadragesimali. Simul uterqve ex* Rinarsey *discedit; Comes in* Rossey, Sveinn *vero occasum versus in* Straumsey. *Vident navem* Haralldiani *agnoscuntqve esse* Sveinis; *hinc statim eam in sinum inseqvuntur; cum* Sveinn *Comitem se seqvi videret, latitant & navem relinqvunt. Verum cum perveniret ad* Straumsey *Comes* Haralldus, *videbant navigium* Sveinis *&, suspicati homines non procul abesse, exscendere nolebant.* Amundius *nomen erat viro* Hnefii *filio, erat ille amicus Comitis* Haralldi, *patruus autem vitricorum* Sveinis Asleifæ; *hic eos intercessit effecitqve, ut eadem, qvæ hyeme sancita erat, pax firma maneret. Oritur tunc procellosa* tempe-

A. D. 1158 þá hliop á ſtormr vedrs, oc urdu þeir þar at vera um nottina hvarer tveggio, oc ſkipadi *Anundi* þeim i eina reckiu báþum *Haralldi* iarli oc *Sveini*; i því huſi hvíldu marger menn hvars þeirra. Epter ſætt þeſſa for *Sveinn* yfer á *Nes*, enn *Haralldr* iarl yfer i *Orkneyiar*. Þat ſpurdi *Sveinn* til orda iarls at hann kalladi ſætt þeirra helldr lausliga; lítinn gaum gaf *Sveinn* at því, hann fór ſuþr í Dala oc var um Páſkana med *Sumarliþa* vin ſínum, enn *Haralldr* iarl for nordr á *Hialtland* oc var þar miöc lengi um varit. *Sveinn* for ſunnan epter Páſkana oc mætti á leidinne brædrum *Jons Vængs* tveimr, het annar *Bunu-Petr* enn annar *Blán*, þeir *Sveinn* toku þá höndum oc toku af þeim feet allt, enn fluttu þá til landz, var þeim þá högginn gálgi, oc er allt var tilbuit, mællti *Sveinn* at þeir ſkylldi laupa á land upp, kvat *Joni* bropr þeirra þat meiri ſkamm at þeir lifþi; þeir voru lengi uti oc kalner miök er þeir komu til bæia; *Sveinn* for þaþan i *Suþreyiar* til *Liodhuſa* oc dvaldiz þar um hríd; enn er *Jón Vængr* ſpyrr at *Sveinn* hafþi handtekit brædr hans, enn viſſi ecki hvat er hann hafþi af þeim gert, þá fór hann i eyna *Helgu* oc tok þar *Olaf* ſon *Sveins Asleifarſonar* foſtra *Kolbeins Hrugo*, oc for med i *Veſtrey*; þa fundu þeir *Raugnvalld* iarl á *Hrepnisneſi*, oc er iarl ſá *Olaf*, þá mællti hann, hví ertu her *Olafr?* hann ſvarar, *Jon Vængr* velldr því; Jarl leit til *Jons* oc mællti, hvi flutter þu *Olaf* híngat? hann ſvarar, *Sveinn* tok brædr mína oc veit ec ecki nema hann hafi drepit þá; Jarl mælti, flyt hann aptr ſem ſkiótaz oc dyrf þic ecki at gera hönum nockut mein, hvat ſem af brædrum þínum er vordit, því at þer man fyrer hvargom vært i eyium *Sveine* ne *Kolbeine*, ef þu gerer hönum nockut.

Frá

tempestas ut ambo ibi pernoctare cogerentur, Amundo *utriqve* A. D.
Comiti Haralldo *&* Sveini *eundem lectum destinante*; *qviesce-* 1158
bant in eadem domo multi ex utriusqve comitibus; *Post conventum* Sveinn *in* Nesum *transit*, *Comes vero* Haralldus *in* Orcades. *Audiebat ea Comitis verba* Sveinn, *hanc reconciliationem minus firmam esse. Attendebat his parum, meridiem versus in* Dalos *de-* 1159
latus, *festum Pascatos apud amicum* Sumarlidium *transigebat. Comes vero* Haralldus *in* Hialtlandiam *vehitur*, *& diu veris ibidem moratur*. Sveinn *post festum revertitur & in itinere obvios duos fratres* Jonæ, *qvorum alter* Bunu-Petrus, *alter* Blánius, *capit*, *omnem iis pecuniam adimit*, *& in continentem transportat*, *hic iis confectum destinatur patibulum*, *verum cum omnia parata essent*, Sveinn *ut in continentem excurrerent jubebat*, *adjiciens eorum fratri* Jonæ *majorem esse ignominiam qvod viverent. Diu admodum sub dio agebant*, *frigore perqvam*, *cum ad villam venirent*, *confecti. It hinc* Sveinn *in* Hebrides Liodhusas *ibiqve ad tempus moratur*; *Cum autem* Jonas Vængur Sveinem *fratres cepisse*, *nescius qvomodo eos tractasset*, *audiret*, *ibat in insulam* Helgam *ibiqve* Olaum *filium* Sveinis Asleifæ, *alumnum* Kolbeinis Rugæ, *capiebat eumqve in* Vesturey *devehebat. Conveniebant tunc* Hreppisnesi *Comitem* Rögnvalldum, *qvi visum* Olaum *ita alloqvitur*; *Cur*, *qværit*, *hic es* Olae? *respondet ille*; Jonas Vængr *in causa est*: *Comes oculos in* Jonam *convertit dicitqve*; *Cur* Olaum *huc deduxisti? Regerit ille*, *cepit* Sveinn *fratres meos*, *forte etiam occidit. Addit Comes*; Olaum, *inqvit*, *qvam citissime domum reducito*, *non audeto in ulla re ei nocere*, *non considerans qvid de fratribus tuis actum*, *à neutro enim* Sveine *&* Kolbeine, *si eum læseris*, *tutus in insulis manebis*.

A. D. 1159

Frá Raugnvallde Jarle.

Epter Paſka um vorit byriadi *Sveinn* ferd ſína or *Suþreyium* oc hafþi LX manna, hann hellt til *Orkneyia* oc fyrſt til *Rolfseyiar*, þar toku þeir þann mann er *Hákon Karl* het, hann hafþi verit med *Haralldi* iarle þá er *Erlendr* iarl fell; *Hákon* leyſtiz af III. mörkum gullz oc frelſti ſic ſva vid *Svein*. Þar í *Roſsey* fundu þeir *Sveinn* ſkip þat er iarlar höfþu gört af *Sveine* oc voru höggin or bordin tvö, þat hafdi *Raugnvalldr* iarl gera látit, þvi at hann hafþi æi viliat kaupa ne þiggia ſkipit at Jöllum; *Sveinn* hellt þaþan til *Roſseyiar* oc fann *Raugnvalld* iarl í *Byrgisheradi*, tok iarl hönum þá vel oc var *Sveinn* med hönum um vorit; *Raugnvalldr* iarl qvadz því hafa höggit bord or ſkipinu at hann villdi ecki at hann gerþi ſkyndi rædi þar í eyiunum þá er hann kæmi or *Suþreyium*. *Haralldr* iarl kom af *Hialtlandi* um vorit á *Hvitadögum*, oc þegar hann kom í *Orkneyiar*, ſendi *Raugnvalldr* iarl menn til hans oc ſegia at hann villdi at þeir ſættiz af nyiu, oc var þá lagidr ſættar fundr fauſtudag í helgu viku í *Magnus* kyrkiu oc geck *Raugnvalldr* iarl med öxi breiþa til fundarins oc *Sveinn* med hönum, geck þá ſaman ſættin ſu hin ſama ſem efnut var um vetrinn.

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þá gaf *Raugnvalldr* iarl *Haralldi* iarli ſkip þat er átt hafþi *Sveinn*, enn gaf *Sveini* allt annat þat er giört var oc á hans luta kom; Þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* ſtodu hiá kir-kiudyr-

De Comite Rögnvalldo.

A. D. 1159

S*uſcipit poſt feſtum Paſcatos vere ex* Hebridibus *iter* Sveinn, *ſexaginta viris ſtipatus tenditqve in* Orcades, *primum* Rolſsey. *Capiunt hic virum* Haconem Karl; *ſecutus fuerat hic Comitem* Haralldum *cum ceciderat Comes* Erlendus. Hacon *tribus marcis auri ſe redimit & à* Sveine *liberatur. Reperiunt hic in* Rolſsey *navem qvam juxta Comitum arbitrium multæ nomine dederat* Sveinn; *hujus aſſeres duo interſciſſi, qvod fieri curaverat Comes* Rögnvalldus, *non enim emere, nec à Comitibus gratis accipere voluerat navem. Tendit inde in* Roſſey Sveinn, *Comitem* Rögnvalldum *in provincia* Birgenſi *convenit & humaniter exceptus apud ipſum ver tranſigit. Comes* Rögnvalldus *aſſeres ex nave ipſius idcirco interſciſſiſſe dicebat, qvod nollet eum ibi, ex* Hebridibus *reducem, ad remigandum inter inſulas præcipitare. Comes* Haralldus *vere circa feſtum Pentecoſtes ex* Hialtlandia *redit, qvi cum in* Orcades *veniret, mittit ad eum Comes* Rögnvalldus *dicturos ipſum velle concordiam inter ipſum &* Sveinem *reiterare. Statuitur hinc conventui locus die veneris hebdomadis ſanctæ in templo* Magni. *Venit eo cum* Sveine *Comes* Rögnvalldus *aſciam tenens; tunc pax qvæ præterita hyeme inſtituta erat, confirmatur.*

De Sveine Asleifæ.

D*abat tunc Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *navem qvam poſſederat* Sveinn, *ſingula vero alia qvæ multæ nomine dederat* Sveinn *ſibiqve ſorte oblata reddebat. Comes* Rögnvalldus &

A. D. kiudyrunum meþann seglit var ut borit, þat hafþi verit upp-
1159 lagit í *Magnus* kirkiu, oc var *Sveinn* helldr ufrýnligr er þeir báru ut seglit. Laugardaginn epter þá er lokit var Nóntíþum komu menn *Halldz* iarls á fund *Sveins Asleifarsonar* oc sögdu at hann villdi at *Sveinn* kæmi til tals med hann; þetta bar *Sveinn* fyrer *Raugnvalld* iarl oc fýsti hann *Svein* lítt þessarar ferdar, qvedz ecki vita hveríu trua mætti, enn *Sveinn* fór ecki at síþr oc þeir VI saman; Jarl sat í litilli stofu á þverpalli oc *Þorbiörn Klerkr* hiá hönum, fátt var manna annat hiá iárli, sátu þeir um hríþ oc drucku; epter þat geck *Þorbiörn* oc sögdu þeir *Sveini* sva at þá grunadi miöc um tiltekior iarls; *Þorbiörn* kom aptr litlu síþarr oc gaf *Sveini* skarlatz kyrtit oc skyckiu, kvadz ecki vita hvert hann villdi giöf kalla, því at þesser griper höfþu teknir verit frá *Sveine* um vetrinn; *Sveinn* tok vid giöfum þessum. *Halldr* iarl gaf *Sveini* lángskipit, þat er hann hafþi átt oc hálfar eigner sínar oc jarder; hann bat *Svein* at vera med ser oc kvat þeirra vingan alldri skylldu skilia; Vel tók *Sveinn* þessu oc for þegar um nottina oc sagdi *Raugnvalldi* iarli hversu farit hefþi med *Halldi* iarli; *Raugnvalldr* iarl let vel yfer þessu oc bat *Svein* tilgæta at þeir yrdi ecki usáttir.

Frá Jörlunum.

Nockuru síþarr reduz þeir til herferdar þrír höfþingiar, *Sveinn*, *Þorbiörn*, *Eirikr;* þeir foru fyrst til *Suþreyia*, þeir foru allt vestr i *Syllingar* oc unnu þar sigr mikinn i *Mariuhöfn Kolumba messu* oc fengu ofa mikit herfáng, foru epter þat til *Orkneyia*. Epter sætt þeirra *Raugnvalldz* iarls oc *Haralld*s

Sveinn *ad ostium templi cum velum exportaretur stabant; depositum fuerat in templo* Magno *sancto. Verum cum efferent velum* Sveinn *truculentum præ se ferebat vultum. Die saturni post nonas celebratas adeunt* Sveinem Asleifæ Haralldiani, *dicuntqve velle Comitem ut ad se veniat & secum colloqvatur; De hoc consulit* Sveinn *Comitem* Rögnvalldum, *ast dissvadentem, & se nescire utrum confidere tutum, dicentem.* Sveinn *nihilo minus cum seqventibus qvinqve it. Comes in parvo triclinio in transverso sedebat scammo & apud eum* Thorbiörnus Klerkus. *Erant apud Comitem præter hunc pauci. Aliqvantisper sedebant bibentes, postea exit* Thorbiörnus; *dicunt* Sveini *eos proposita Comitis perqvam suspicari.* Thorbiörnus *brevi deinde rediens dat* Sveini *tunicam coccineam trabeamqve, asserens se nescire an donum appellare vellet, hæ enim res* Sveini *præterita hyeme ademptæ fuerant.* Sveinn *dona hæc accipit. Comes* Sveini *navem longam qvam possederat, opumqve & prædiorum dimidium dabat, ipsum, ut apud se maneret, invitabat & ipsorum amicitiam semper duraturam addebat. Hæc in bonam partem accipit* Sveinn, *itqve statim nocte seqvente, & Comiti* Rögnvalldo *qvæ ipsum & Comitem* Haralldum *intercesserant refert; hæc sibi placere manifestat* Rögnvalldus, *rogatqve* Sveinem *ut caveat ne discordes reddantur.* A. D. 1159

De Comitibus.

P*aulo post tres magni nominis viri* Sveinn, Thorbiörnus & Eiricus, *piraticam suscipiunt & in* Hebrides *primum feruntur; tendebant occasum versus usqve in* Sillingas, & *eximiam victoriam in* Mariæhavnia *in festo* Columbæ *reportabant, ingenti præda ditati in* Orcades *revertebantur. Post sancitam inter Comitem*

A. D. *Harallds* iarls oc *Sveins Asleifarsonar* voru iarlar báder iafnan
1159 samt oc hafþi *Raugnvalldr* iarl rád fyrer, enn samþycki þeirra var gott. Þá er þeir komu heim or *Syllingum* fór *Þorbiörn Klerkr* til *Harallds* iarls oc gerþiz rádgiafi hans; *Sveinn* fór heim i *Gárekſey* oc sat þar med fiölmenni á vetrum oc hafþi herfáng sitt til kostnadar ser med ödrum faungum þeim er hann átti þar i eyiom; hann var mest hallr under *Raugnvalld* iarl; hvert sumar var hann i hernadi; þat var mælt at *Þorbiörn Klerkr* bætti ecki um med þeim *Raugnvalldi* iarli oc *Haralldi* iarli. *Þorarinn Killinef* het hirdmadr *Raugnvalldz* iarls oc vin hans, hann var jafnan med iarli; *Þorkell* het sveitungr *Þorbiörns Klerks* oc vin; þá *Þorarin* oc *Þorkel* skildi á vid dryck i *Kirkiuvogi* oc vann *Þorkell* á *Þorarni* oc komz síþan á fund *Þorbiarnar*; lögunautar *Þorarins* sóttu epter *Þorkeli*, enn þeir *Þorbiörn* vörduz or lopti einu; var Jörlum sagt oc koma þeir heim at skilia þá; *Þorbiörn* villdi ecki at *Raugnvalldr* dæmdi þetta mál oc gaf sök á epter ferdinne; enn þá er *Þorarinn* var heill sára sinna, þá drap hann *Þorkel* er hann geck til kirkiu; *Þorarinn* liop i kirkiu, enn þeir *Þorbiörn* lupu epter hönum oc sveitungar hans; þá var sagt *Raugnvalldi* iarli oc geck hann til fiölmennr oc spurdi hvört *Þorbiörn* villdi briota upp kirkiuna? *Þorbiörn* seger at kirkian ætti þeim ecki at hallda er inne var; *Raugnvalldr* iarl qvat kirkiuna mundu ubrotna at sinne oc var *Þorbyrne* þraungt frá kirkiunne; ecki var sætz á þetta, fór *Þorbiörn* yfer á *Nes* oc var þar um hríþ, þá vard mart til med þeim, því at *Þorbiörn* gerþi márgar uspektir bædi um qvennamál oc um vígafaur. *Þorbiörn* for leyniliga ut i *Orkneyiar* á skutu med XXX. manna oc lendi vid *Skalpeid*; hann geck til *Kirkiuvogs* med fiorda mann, hann lióp einn saman inn

tem Rögnvalldum, *Comitem* Haralldum, Sveinemqve Asleifæ A. D.
pacem, *Comites perpetuo una erant*, Röngvalldus *consiliis præ-* 1159
valuit, *concordia autem eximia.* *Postqvam a* Sillingis *domum redierant*, *addicit se* Thorbiörnus Klerkr *Comiti* Haralldo *fitqve ejus Consiliarius.* *Tunc* Sveinn *ad proprios* Gárekseyæ *lares redibat*, *ibiqve cum hominum freqventia tempore hyemali sedebat*, *& prædam, cum aliis qvas in insulis habebat rebus, sumtui impendebat*; *Comiti* Rögnvalldo *magis deditus erat*, *& æstate qvavis piraticæ vacabat*; *Dicebatur vulgo* Thorbiörnum Klerkum *diffamare invicem Comites.* Thorarinus Killinef *nomen erat Comitis* Rögnvalldi *satelliti amicoqve qvi ipsum jugiter seqvebatur.* Thorkell *erat socius atqve amicus* Thorbiörni Klerki. *Dissentiebat hic cum* Thorarino *inter potandum* Kirkiuvogi, *sauciat ipsum & ad* Thorbiörnum *exinde confugit.* *Contubernales* Thorarini Thorkelem *perseqvebantur.* *Nunciabatur hoc comitibus*, *qvi domum venientes litigantes intercedebant.* *Noluit* Thorbiörnus *comitem* Rögnvalldum *litem hanc decernere*, *persecutionem causatus.* *Ubi vero vulnera* Thorarini *sanata erant* Thorkelem *templum adeuntem occidebat*; *inde in templum se celeriter recipientem*, Thorbiörn *cum sociis inseqvebatur.* *Nunciabatur hoc comiti* Rögnvalldo, *qvi freqvens accedit*, *qværitqve num* Thorbiörnus *templum effringere vellet?* *Respondet* Thorbiörnus *templum eum qvi intus erat non servare debere.* *Addit* Rögnvalldus *ædem hac vice non fractam fore*; Thorbiörn *etiam â templo retruditur*; *de hoc non transigitur*; Thorbiörnus *in* Nesum *transit ibiqve ad tempus moratur*, *multis interim eos intervenientibus*, *varias enim circa fœminas & cædes factiones movebat*; *ipse clanculum in* Orcades *vehebatur & ad* Skalpeidum *allabebatur*; Kirkiuvogum *ipse qvartus petebat*; *solus in cauponam*, *ubi potabat*

A. D. inn i ſkytning um kvelld þar er *Þorarinn* var inne oc drack;
1159 *Þorbiörn* hió hann þegar bana högg; ſíþann liop hann i myrkrit lángt a brott; fyrer þeſſa ſök gerþi iarl *Þorbiörn Klerk* utlægan fyrer allt ſitt rike; *Þorbiörn* for yfer á *Nes* og var med (s) *Hoſui* mági ſínum á laun, hann var kalladr hinn ſterki, hann átti *Raugnhillde* ſyſtr *Þorbiörns*, þeirra ſon var *Stephan rádgiafi* fylgdarmadr *Þorbiarnar*; lidu ſíþarr for *Þorbiörn* á fund *Melkolms Skota* kongs oc var med honum í godu yferlæti; Med *Skota* konge var ſá madr er het *Gilla-Odran*, hann var ættſtor oc ujafnadar madr mikill, hann vard fyrer reidi *Skota* kongs fyrer uſpeckt oc manndráp er hann gerþi í ríki hans; *Gilla-Odran* liop i *Orkneyiar* oc toku iarlar vid hönum; *Gilla-Odran* var á *Kataneſe* oc hafþi ármenning iarlanna. *Helgi* het göfugr bondi á *Kataneſi*, hann var vinr *Raugnvalldz* iarls; þá *Gilla-Odran* ſkilldi á um ármenningina oc fór *Gilla Odran* at hönum oc drap hann, enn epter vígit for hann veſtr í *Skotlandsfiördu* oc tok vid hönum ſá hofþingi er het *Sumarlidi Hauldr*, hann hafþi ríki i *Dölum* í *Skotlandzfyrdi*; *Sumarliþi* átti *Ragnhillde* dottr *Olafs Suþreyia* kongs *Bitlings*, þeſſi voru börn þeirra, *Dufgall* kongr, *Raugnvalldr* oc *Engull*, þat er köllut *Dalveria ætt*; *Raugnvalldr* iarl ſtefndi til ſín *Sveini Asleifarſyne* áþr hann færi i hernat, oc er þeir funduz, bat *Raugn-valldr* iarl hann hafa tilſiár vid *Gilla-Odran* ef hönum gæfi færi á; *Sveinn* letz ecki vita hvers af yrdi audit.

Sveinn

(s) Hoſni. 101. 333. *Flat.*

bat Thorarinus, *vesperi incurrebat & ipso statim occiso, in* A. D. *tenebras longe excurrebat, Hujus facinoris causa comes* Rögn- 1159 valldus Thorbiörnum Klerk *extra totum suum regnum relegavit.* Thorbiörn *in* Nesum *transit & apud affinem* Hosuium, *qvi cognomine fortis vocabatur, delitescit. Uxorem habebat* Ragnhildem Thorbiörni *sororem; eorum filius erat* Stephanus *Consiliarius,* Thorbiörni *comes. Convenit paulo post* Thorbiörnus Melkolmum *regem* Scotiæ *& benigne habitus apud eum moratur. Erat apud regem* Scotorum *vir nomine* Gilla-Odran, *claris natalibus ortus & perqvam injurius; hic, cum patratis intra regnum homicidiis, seditionibus regis iram in se convertit. Aufugientem inde in* Orcades *comites excipiunt. Manebat* Gilla-Odran *in* Katanesо, *& à comitibus expendenda stipendia procurabat.* Helgius *nomen erat viro nobili, amico Comitis* Rögnvalldi, *in* Katanesо. *Hunc* Gilla-Odran, *de stipendio dissentiens, adoritur occiditqve; post patratam autem cædem occasum versus in sinus* Scoticos *se confert, & à principe cui nomen* Sumarlidius Haulldus *excipitur; regebat iste* Dalos *ad sinum* Scoticum; *uxorem habebat* Ragnhildem *filiam* Olai Bitlingi Hæbudarum *regis. Hi eorum liberi; Rex* Dufgallus, Rögnvalldus & Engull. *Audit hæc familia, gens Dalensium. Comes* Rögnvalldus, *anteqvam piraticam susciperet* Sveinn, *ipsum ad se arcessit cumqve eum conveniret rogat, ut* Gilla-Odran, *si ansa detur, è medio tollat;* Sveinn *num fatorum hoc concedat nescire se indigitat.*

A. D. 1159

Sveinn drap Sumarlida.

Epter þat fór *Sveinn* i víking oc hafþi V. lángſkip, oc er hann kom veſtr fyrer *Skotlands* fiördu, ſpurdi *Sveinn* at *Sumarlidi Haulldr* var á ſkip kominn oc ætladi i víking, hann hafþi VII. ſkip, þar ſtýrdi *Gilla-Odran* einu ſkipe oc var hann farinn inn í fiördu epter liþi því er þei var komit; þegar er *Sveinn* ſpurdi til *Sumarliþa* lagdi hann til orroſtu vid hann oc var þar bardagi hardr oc i þeirra orroſto fell *Sumarlidi Haulldr* oc mikit líþ med hönum; þar vard *Sveinn* þeſs vís at *Gilla-Odran* var ecki þar, fór *Sveinn* þá at leita hans oc fann hann i *Myrkvafyrde* oc drap hann þar *Gilla-Odran* oc L. manna med hönum; epter þat fór *Sveinn* i víking oc heim at hauſti ſem hann var vanr, oc er hann kom heim, vard ſkiott fundr þeirra *Raugnvallds* iarls oc let hann vel yfer þeſſum verkum. (t)

Frá Raugnvallde jarle oc Harallde jarle.

Þat var ſiþr Jarla nær hvert ſumar at fara yfer á *Katanes* oc þar upp á merkr at veida rauddýri edr hreína; *Þorbiörn Klerkr* var med *Skota* konge enn ſtundum fór hann ofan á *Nes* oc var leyniliga med vinum ſinum; hann átti þria vine á *Katanesi* þá er hann hafþi meſt trauſt af, einn var *Hoſuer* mágr hans, annar (u) *Liótulfr* er bió í *Þórsdal*, þridi var *Hallvardr* (x) *Dufu* ſon er bío i *Kálfadal* at forneſi er gengr af *Þórsdal*; þeſſer voru einka viner hans.

Dráp

(t) oc þeim ſigre Sveinn hafþi fengit í þeſſari ferd, *& victoriam quam ex itinere hoc reportabat. addit* 333. (u) *Eyiolfr*. 333. (x) *Dufsſon*. 101.

Occidit Sveinn Sumarlidium.

A. D. 1159

Postea Sveinn *cum qvinqve navibus longis piraticam suscipit*: *cum occidentem versus sinus* Scotiæ *præteriret*, *audiit* Sumarlidium Haulldum *naves ascendisse*, *piraticam acturum*; *septem navibus instructus erat*, *qvarum unam regebat* Gilla-Odran, *sinus*, *ad advehendum qvi non venerat exercitum*, *ingressus*; Sveinn *de* Sumarlidio *certior init cum eo prælium navale idqve acre*. *Cecidit hic cum ingenti exercitu* Sumarlidius. *Comperit* Sveinn Gilla-Odranem *hic non præsentem esse*, *unde eum qværit*, *in* Myrkvafiordo *invenit*, *& ibi cum qvinqvaginta hominibus sternit*. *Posthac piraticam agit autumnoqve seqvente*, *ut solitus erat*, *domum redit*, *reduxqve Comitem* Rögnvalldum *cito convenit*, *rebus gestis contentum*.

De Comitibus Rögnvalldo & Haralldo.

Solebant *Comites qvavis fere æstate in* Katanesum *transire ibiqve in desertis feras rubras & rangiferos venari*: Thorbiörnus Klerkr *apud regem* Scotiæ *morabatur*, *interdum vero in* Nesum *descendebat & apud amicos latebat*; *tres habuit in* Katanesо *amicos qvi præ aliis eum juvabant*; *primus erat* Hosuius *ipsius affinis*, *secundus* Liotolfus, *qvi* Torsdali *habitabat*, *tertius* Hallvardus Dufæ *qvi* Kalfadalum *in promontorio qvod à* Thorsdal *prominet*, *inhabitabat*. *Hi ejus intimi erant amici*.

A. D.
1159

Dráp Raugnvallds jarls.

Þá er *Raugnvalldr* hafþi iarl verit tvo vetr oc XX ſíþan er *Páll* iarl var handtekinn, þá fóro þeir Jarlar yfer á *Katanes* at álíþnu ſumri eptir vanda, oc er þeir komu í *Þorsá* þá frettu þeir kvitt nokorn at *Þorbiörn* mundi vera upp í *Þorsá* á laun oc ecki all ſámennr oc mundi ætla þaþan til áhlaupa ef færi gæfiz á; þá heimta jarlar menn at ſer oc foru med hundrat líþs oc riþu XX enn adrer gengu; þeir foru um kvelldit upp um dalinn oc toku þar nockora* giſting; um qvölldit, er menn ſátu vid ellda, hnaus *Raugnvalldr* iarl miöc; *Haralldr* iarl mællti, hvellr hnerri frændi; þeir fóru upp um dalinn um morguninn oc reid *Raugnvalldr* iarl jafnan fyrer um daginn oc ſá madr er *Asolfr* het, annarr het *Jonatr* frændi hans; V. ridu þeir ſaman upp epter *Kálfadal* oc er þeir fóru at bænum var *Hauſkulldr* bondi uppi á kornamſtri einu oc hlód, enn heima menn báru at hönum; þeir *Haralldr* iarl riþu nockurru ſíþarr; enn er *Hauſkulldr* kendi *Raugnvalld* iarl, heilſadi hann hönum med nafni oc mællti ákafa hátt oc ſpurdi at tíþindum, oc mátti jafnvell heira þott fiárri væri; þetta var ſkamt frá ſtofu oc ſtodu huſin á brecku nockri hárri, enn geilar þreyngar at rida at bænum oc vidbrekt miöc; á þeſſum bæ var *Þorbiörn Klerkr* inne oc ſat vid dryck; Geilarnar gengu at húſendanum vid gaflhladit oc voru þar dyrr á gaflhladinu oc hladit i griotí lauſliga; þá er þeir *Þorbiörn* heirdu ordtakit oc *Hauſkulldr* heilſadi þeim *Raugnvalldi* iarli, hlupu þeir þegar til vapna ſinna oc bruku grioti̇d or laundyrunum oc hlupu þar ut; *Þorbiörn* hleypr fyrer gaflhladit oc á geila gardinn, voru þeir iarl þá kommer at dyrunum; þá hiö *Þorbiörn* þegar til iarls, enn

iarl

Cædes Comitis Raugnvalldi.

A. D. 1159

Comes Rögnvalldus *ubi viginti duas hyemes, a qvo captus fuerat Comes* Paulus, *comitatum retinuerat, in* Katanesum, *more solito, exacta æstate transeunt Comites; cum* Thoráam *venirent serpentem audiebant famam* Thorbiörnum *ibi cum suis freqventem latere, indeqve profecto, si occasio daretur, ad incursiones paratum. Convocant tunc suis Comites, & cum centum, viginti eqvitantibus, reliqvis pedestribus, vesperi per vallem sursum eunt, ibiqve alicubi diversantur; Vesperi cum ad focos sederent, Comes* Rögnvalldus *perqvam sternuebat; tunc Comes* Haralldus; *sonorum, inqvit, sternutamentum cognate; seqvente mane vallem superant. Comes* Rögnvalldus *hac die alios semper eqvitando præibat & cum eo vir nomine* Asolfus, *alter* Jomarr *ipsius cognatus, qvinqve una per* Kalfdalum *sursum præibant. Cum ad villam venirent, incola* Hauskulldus *superne in horreo frumentum congerebat, domestici vero adferebant. Comes* Haralldus *cum suis paulo post eqvitando seqvebatur; Cum autem* Höskulldus *Comitem* Rögnvalldum *agnosceret, nominatim eum alta voce salutabat & nova qværebat, ita qvidem ut procul distantes audire possent. Erat hoc a triclinio non procul, ædes in alto qvodam clivo stabant, angusta autem & acclivia intervalla ad ædes transeunda. Intus* Thorbiörnus Klerkr *potabat; Intervalla ad postremum domus parietem transversum ducebant; in hoc fores & in iisdem lapides coacervati. Cum* Thorbiörn *cum suis verba* Hauskulldi, *Comitem* Rögnvalldum *salutantis, audiret, rapiunt arma, lapides e foribus occultis eruunt, & ibi excurrunt.* Thorbiörnus *ad parietem transversum in viæ sepimentum se recipiebat; pervenerat tunc cum suis ad fores Comes; Hunc* Thorbiörnus *gladio statim petebat,*

A. D. 1159 *Afolfr* brá vid hendinne .oc tók af höndina, fíþann kom fverdit á (y) hauku iarls oc var þat mikit fár; *Afolfr* mællti er hann feck höggit, fylgi þeir betr iarli er hönum eiga fleiri giafer at launa, hann var þá XVIII. vetra gamall oc var nýkominn til iarls; *Raugnvalldr* iarl villdi hlaupa af báki er hann fá *Þorbiörn*, oc vard fotrinn faftr i ftigreipinu; i þvi kom *Stephan* at oc lagþi fpioti á iarl; *Þorbiörn* veitti þá annat fár iarli, enn í því lagdi *Jónarr* fpioti i lær *Þorbyrni* oc rendi fpiotit í fmáþarmana, fneru þeir *Þorbiörn* þá á bak hufunum oc var þar at hlaupa fyrer brecku mikla oc á mýri blauta; i þvi kvamo þeir *Haralldr* iarl oc bar fva til leidinne at þeir komu á moti þeim *Þorbyrne* oc kendu þá hvarer adra, þá (z) mælltu menn jarls at þeir fkyldu fnua epter þeim *Þorbyrne*, þeir er viffu hvat fyrer var ætlat, enn *Haralldr* iarl latti þefs oc qvadz bíþa vilia atqvæda *Raugnvalldz* jarls um þetta mál, því *Þorbiörn* er vandamadr minn mikill fem þer vitit fyrer frændfemis fökum oc margra annra venzla er i millum eru; enn þeir menn er hiá *Raugnvalldi* iarli voru ftyrmdu yfer hönum daudum oc leid miöc löng ftund áþr þeir *Haralldr* iarl frettu tíþindin, voru þeir þá komner á mýrina oc yfer fenit þat er geck epter mýrinne, enn af áeggian föruneytis iarlanna liopu þeir *Hararalldr* iarl ofan á mýrina oc funduz vid fenit fva at fínum megin voru at hvorer oc vördu þeir *Þorbiörn* dýkisbackann, drifu þá til hans menn af bænum þeir fem hönum höfþu fylgt oc urdu þeir faman L manna; þeir vörduz þá drengiliga oc höfþu vígi gott, því at fenit var bædi diupt oc breitt, enn mýrin blaut at fram oc mátti þeirre einne atfokninne vid koma er þeir fkutuz á med fpiotum; Þor-

(y) haukinn. 101. (z) mælti iarl. 101.

tebat verum ictui obviam manum Asolfi *amputat. Offendit* A. D. 1159
inde gladius Comitis mentum magnoqve vulnere afficit. Dicebat Asolfus *cum ictum perciperet; seqvantur majore fidelitate Comitem qvi ei majora dona remunerare debent, erat tunc octodecem annos natus Comitiqve paulum ante addictus; Comitis* Rögnvalldi, *cum* Thorbiörnum *videret, ex eqvo celeriter descensuri pes in stapia fixus hærebat; accedit mox* Stephanus *& Comitem hasta petit; tunc* Thorbiörnus *aliud Comiti infligit vulnus, eodem vero momento* Jormarus *femur* Thorbiörni, *hasta in ilia ingrediente, ferit. Tum pone ædes se recipiunt; ibi per ingentem clivum decurrendum in paludem cœnosam. Eo ipso momento Comes* Haralldus *adveniebat, ita ut in via* Thorbiörno *cum suis occurreret; illi se invicem cognoverunt. Tunc* Haralldiani *ut* Thorbiörnum *cum ejus comitatu, illi qvi ejus propositum sciverunt, inseqverentur, hortati sunt, hoc vero Comes* Haralldus *dissvadebat, dicens se consilium Comitis* Rögnvalldi *hac de re exspectare velle, cum, inqvit, uti notum est vobis* Thorbiörnus *propter consangvineitatem & cognationem necessarius meus sit; Qvi vero apud Comitem erant* Rögnvalldum, *ipsi occiso lugentes adstabant; aliqvantum etiam temporis effluxerat cum* Haralldus *cum suis nova audiret: egressi tunc in paludem, qvi per eandem ducebatur, limum transierant; hortante vero Comitum comitatu in paludem* Haralldus *cum suis decurrit & apud limum offendit, ita ut ad suum qvisqve latus staret, ripam* Thorbiörnus *cum suis defendit, confluentibus tunc ad ipsum domesticis qvi ipsum secuti fuerant, qvorum in qvinqvagenarium numerus evasit. Fortiter se defendunt ex apto defensioni loco, limus enim & altus & vastus, & circum qvaqve palus cænosa, unde hastis solum*

invicem

A. D. 1159 *Þorbiörn* mællti at þeir skylldu eingum aptr skiota, oc er skotin þurru, þá höfþuz þeir ord vid oc kalladi *Þorbiörn* á *Haralld* iarl oc mællti sva, þess vil ec biþia ydr frændi at þer gefit mer griþ, enn ec vil bioda þetta mál á ydvart valld at þer dæmit einer, vil ec þar eingann lut undandraga þann er ec má at ýdar sæmd se þá meiri enn áþr, væntir mic oc frændi at þu muner muna at þær deilr hafa verit at þu munder ecki þann mun gera med ockr *Raugnvalldi* iarli oc mer at þu munder drepa mic þó ec hefþi þetta verk unnit þá er hann færdi þic (a) mest under olboga oc let þic engu ráda helldr enn svein sinn, enn ec gaf þer beztar giafer oc leitadi ec þer virdingar i öllu þvi er ec mátta, enn verk þetta er ec hefer unnit er glæpr mikill oc liggr þat á mer, enn rikit allt er fallit i ydvart valld, megi þer oc þat vita at þenna kost ætládi *Raugnvalldr* iarl mer sem nu hefi ec hönum veitt, er oc nu þat mitt hugbod frændi, þott þann veg hefþi at boriz at ec væri látinn enn *Raugnvalldr* iarl lifþi, at þer mundid gera hann at usæmingarmanne, enn þer vilit gera mic at daudamanne; *Þorbiörn* fór her um mörgum ordum áheiriligum, fluttu þetta oc marger menn med hönum oc bádu hönum griþa, kom sva at iarl tok at hlíþa á er marger fluttu; þá tok til orda *Magnus* son *Hávards Gunnasonar*, gædingr iarlanna oc frændi, hann var þar göfgaztr madr i liþinu med *Haralldi* iarli, hann seger sva: æi kunnum ver ydr rád at kenna iarl epter þessi hin miklu stórvirki, enn segia mun ec hvörr ordrómr á mun leggiaz ef *Þorbyrni* eru grid gefin eptir þetta verk oc þat annat at hann þorer at segia ydr i augu upp nær i hveriu ordi at hann hafi þetta it illa verk fyrer þic gert

(a) *omittit* 101.

invicem missis certare potuerunt. Thorbiörnus *suos tela in adversarios remitterent probibebat. Deficientibus vero missilibus colloqvebantur*, Thorbiörnus *Comitem alta voce alloqvebatur ita, rogabo te cognate ut me securitate dones, causam vero præsentem tuo committam arbitrio, ut solus judices, nullam rem, qvoad possum, subtrahere volo, qva vester honor augeatur. Spero etiam te recordari lites extitisse, cum inter* Rögnvalldum *& me discrimen tantum feceris ne me vita privares, qvamvis facinus hoc patravissem, tempore eo qvo te maximum suppressit & tua non magis qvam famuli consilia valere fecit; ego optima tibi dona obtuli, honoremqve in omnibus, qvæ licuit, qvæsivi, magnum autem, qvod patravi est facinus & ejus reus sum, totum vero regnum in tuam transiit potestatem. Sciatis etiam* Rögnvalldum *hoc, qvod jam ei præstiti, mihi destinasse; præsagit qvoqve mihi animus, cognate! qvamvis ita accidisset, ut ego mortuus essem, comes vero* Rögnvalldus *viveret, qvod eum dedecore affeceris; me vero morti addicere vis;* Thorbiörn *multis de his orabat verbis moventibus, hæc etiam multi cum eo promovebant pacem ei sollicitati; eo res venit ut, multis Commendantibus Comes auscultaret. Tunc in talia prorumpit* Magnus *filius* Havardi Gunnii *filii, Comitum optimas atqve cognatus; erat tunc inter* Haralldianos *nobilissimus; Non, inqvit, possumus tibi Comes post magna hæc facinora consilia dare, dicam vobis vulgarem, qvæ erit, famam, si* Thorbiörno *pax concedatur, idqve præterea, qvod audeat tibi palam dicere, se hoc scelus in tui gratiam aut honorem*

A. D. 1159

A. D. 1159 gert eþr þer til sæmdar unnit, er þer oc öllum frændum iarls man eylíf skömm oc usæmd at vera ef hans er æi hefnt; hygg ec þat vini *Raugnvalldz* iarls fyrer satt hafa at þu muner fyrer löngu verit hafa rádbanamadr iarls, enn nu hafi framkomit, edr higgr þu at hann muni af þer bera vitundina þá er hann skal (b) sic undan sökum færa, enn engi helldr svörum upp fyrer ydr þar er hann seger ydr nu i augu upp at hann hafi þetta uverkan fyrer ydr unnit, enn hversu máttu meir sanna þat enn þu gefer hönum grid, er ec nu oc rádinn i at alldri skal hann af mer grid hafa, ef nockorer dugandismenn vilia mer fylgia hvart sem ydr er þat liuft edr leitt; slíkt hit sama mælltu brædr hans *Þorsteinn* oc *Hákon* oc *Sveinn Hroalldsson;* sneru þeir þá brott frá iarli oc upp med dýkinu oc leitudu hvar þeir mætti yfer komaz; oc er *Þorbiörn* sá at þeir *Magnus* sneru upp med dýkinu, þá tok *Þorbiörn* til orda; nu mun þá hafa áskilit um rádagerdina, mun iarl vilia gefa mer gríd, enn *Magnus* mun i moti mæla; enn medan þeir töludu þetta hófuz þeir *Þorbiörn* frá dýkinu; Þeir *Haralldr* iarl stodu á dýkis backanum, oc er hann sá at ecki mundi verda af gridagiöfinne liop hann yfer fenit med öllum vopnum sinum oc var IX. álna yfer dýkit; förunautar hans lupu epter hönum oc gat engi yfer laupit enn flester gátu fengit backann oc slödrudu sva at landi; menn *Þorbiarnar* eggiudu at þeir skylldu snua á moti þeim *Magnuse* oc láta þar verda umskipti med þeim; þá mællti *Þorbiörn;* þat þycki mer rád at þat taki hverr upp er líkligaz þycker at dugi, enn ec man enn leyta á fund *Haralldz* iarls; flester menn löttu þess oc beiddu hann helldr leita á skóga oc forda ser. *Þorbiörn* tok ecki under þat

(b) Þik. 101.

rem admisisse, tibi autem omnibusqve cognatis Comitis æterna ignomina atqve dedecus erit, si cædes ejus non vindicetur, puto amicos Comitis Rögnvalldi *pro vero habere te dudum ei mortem consiliis struxisse, qvod jam consumaveris; an existimas* Thorbiörnum *te conscium esse negaturum? cum se excusabit; nemo autem te excusabit, qvando tibi coram dicit, se tuo instinctu hoc scelus patrasse; qvomodo vero hoc firmius probabis, qvam si eum pace jam dones; stat qvoqve mihi pacem ei nunqvam concessam iri; siqvi spectatæ fidei viri me seqvi velint, sive vobis placeat sive non. Consentiebant ei fratres* Thorstein, Hacon *&* Sveinn Hroalldi *filius. Discedunt igitur à comite & superius, ubi paludem transire qveant, qværunt; qvod cum* Thorbiörnus *videret, seqventia fatus est; nunc certe in consultando dissentierunt; Comitem pace me donare velle,* Magnum *autem resistere autumo. Verum dum hæc loqverentur,* Thorbiörn *cum asseclis à palude discessit. Comes* Haralldus *cum suis in ripa stabat, qvi cum videret pacem non impetratam iri, paludem, latam ulnas novem, singulis suis armis onustus, transiit; Comitum, qvi eum seqvi voluere, nemo transilire potuit, plurimi, ripæ difficulter compotes, paludem ægre superarunt. Socii* Thorbiörni, *ut,* Magnæanos *aggressi, litem armis dirimerent hortabantur; ad qvæ* Thorbiörnus, *consultissimum sibi videri ut qvisqve maxime profuturum ratus consilium caperet, se vero Comitem* Haralldum *conventurum; Plurimi ne hoc faceret dehortati, ut in sylvas potius discedens, vitam servaret, rogarunt;* Thorbiörnus *hoc consilio minime con-* A. D. 1159

A. D. 1159 þat rád, ridloduz þeir förunautar hans frá hönum oc leitudu ser ymsa vega hialpar, enn þeir *Þorbiörn* urdu epter IX. saman; oc er hann ser at *Haralldr* iarl er kominn yfer dýkit, ferr hann á mot hönum oc fell á kne fyrer hönum oc qvadz færa hönum höfut sitt, marger iarls menn bádu enn *Þorbyrni* grípa; þá tok iarl til orda, forda þer *Þorbiörn*, ecki nenni ec ad drepa þic; fóru þeir þá ofan med *Kálfadalsá* er þeir ræddu þetta vid: þeir *Magnus* sóttu epter þeim; oc er iarl sá þat mællti hann, forda þer *Þorbiörn*, ecki beriumz ec fyrer þic vid mína menn; þá skilduz þeir *Þorbiörn* frá föruneyti iarls oc til audna selia nockora þeirra er heita *Asgríms* (c) *ærgin*; Þeir *Magnus* sóttu epter þeim *Þorbyrni* oc báru þegar elld at husinu; Þeir *Þorbiörn* vörduz dreingiliga; oc er husit tok at falla ofan af bruna, gengu þeir *Þorbiörn* ut oc voru þegar vopn borin á þá er þeim mátti vid koma, voru þeir ádr oc miöc sótter af elldzgángi, letuz þeir þar aller felagar IX; oc er leitat var til sárafars *Þorbiarnar*, höfþu utsígit idrinn i þat sárit er *Jonarr* hafþi veitt hönum; *Haralldr* jarl for leid sína ofan epter dalnum enn þeir *Magnus* vendu aptr til *Fors* oc veittu umbunat liki *Raugnvalldz* iarls oc fluttu ofan i *Þorsá.*

Fluttr líkami Raugnvalldz.

Andlátzdagr *Raugnvalldz* iarls *Kala* er V nottum epter Mariumessu hina fyrri um sumarit. Foru þeir *Haralldr* iarl þaþan ut i *Orkneyiar* med likit med fögru föruneyti oc veittu gröft at *Magnus* kirkiu oc hvilldi hann þar til þess er Gud byrti hans verdleika med mörgum oc storum jarteinum

(c) eigin 101. 333. æigin 102.

contentus, à suis, turmatim abeuntibus variisqve modis sibi provisuris, ipse nonus relictus est; cumqve videret Comitem Haralldum *paludem transiisse, ipsi obvius & ad pedes prostratus, caput suum se committere dixit. Multi qvi comiti adhærebant* Thorbiörno *pacem adhuc expetebant; Tunc Comes, cave tibi, ait,* Thorbiörne! *nolo te necare; Dum hæc loqvebantur secundum ripam amnis* Kalfdalensis *declinarunt;* Magnæani *eos insecuti sunt, qvod cum videret Comes, cave tibi, dixit* Thorbiörne, *pro te enim cum nostris minime pugnabimus; ad casas qvasdam desertas,* Asgrims ærgin *dictas, hoc audito à comitatu* Haralldi *cum suis discedebat* Thorbiörnus, *qvem* Magnæani *insectati, tecto ignem statim suggerunt; ille vero, post virilem defensionem, cum domus incendio destrui inciperet, egreditur; verum, ignis violentia antea multum fatigati, singuli novem cæsi sunt. Vulnera* Thorbiörni *perscrutati, intestina in vulnus, qvod intulerat ei* Jomarus, *effluxisse comperiunt. Comes* Haralldus *via declinantis vallis pergit;* Magnæani *autem,* Fossum *reversi, cadaver Comitis* Rögnvalldi *ad sepulturam parant &* Thorsáam *deportant.* A. D. 1159

Devectum cadaver Rögnvalldi.

D*ies emortualis Comitis* Rögnvalldi Kalii *qvinqve noctibus ante festum Mariæ prius æstivum incidit. Post hæc Comes* Haralldus *cum conspicuo comitatu in* Orcades *devectum funus, ubi, qvousqve Deus ejus dignitatem manifestavit,*

 qvie-

A. D. teinum; enn *Biarni*, biskup let upptaka helgan dom hans at leifi Páfans. Þar á steininum sem blód iarls hafþi á komit, þá er han letz, maa sea enn i dag sva fagrt sem nýblætt se.

Raugnvalldr iarl var miöc harmdaudi, þvi at hann var allvinsæll þar i eyionum, oc víþa annar stadar; hann hafþi verit healparmadr mikill mörgum mönnum, örr af fe, hógvær oc vinhollr, íþrotta madr mikill oc skálld gott; dottr eina barna átti hann á lifi *Ingigerdi* er átti *Eirikr Slagbreller*; þeirra börn voru þau *Haralldr Jungi* oc *Magnus Mangi*, *Raugnvalldr* oc *Ingiborg*, *Elin*, *Ragnhilldr*.

Frá Haralldе oc Sveine.

1159 Epter fall *Raugnvalldz* iarls tok *Haralldr* iarl under sic allar eyiar oc gerþiz einn höfþingi yfer; *Haralldr* iarl var höfþingi mikill, manna mestr oc sterkastr, hann átti *Afreka*, þeirra Börn voru þau *Heinrekr*, oc *Hakon*, *Helena* oc *Margret*; Þá er *Hakon* var fárra vetra gamall baud *Sveinn Asleifarson* hönum til fóstrs oc fæddiz hann þar upp oc þegar hann var sva færr at hann mátti fara med ödrum mönnum, þá hafþi *Sveinn* hann í hernat med ser hvert sumar oc leitadi hönum i öllu virdingar. Þat var háttr *Sveins* i þann tima at hann sat um vetrum i *Gáreksey* heima oc helt þar jafnan áttatigi karla á sinn kost; hann átti sva mikinn dryckiu skála at enginn var annarr jafn mikill i *Orkneyium*; *Sveinn* hafþi á vorum starfa mikinn oc let færa nidr ofa mikit sád oc geck þar miöc siálfr at, enn er lokit var þeim starfa, för hann hvert

vor

qvievit; verum sacras ejus reliqvias episcopus Biarnius, *per-* A. D.
mittente papa, effodi curavit. Saxum, in qvod sangvis comitis cum moreretur deciderat, eundem hodieqve rutilantem, acsi recens effusus esset, conspiciendum præbet.

Cædem Comitis Rögnvalldi *plurimi lugebant, amicos enim tam in insulis, qvam passim alibi, multos numeravit; magnum haud paucis tulerat auxilium, liberalis, mitis, amicis fidus, exercitiis corporis & arte poetica insignis. Filiam habuit, qvæ in vivis erat, unicam* Ingigerdem, *nuptam* Erico Slagbreller; *horum liberi* Haralldus Jungius (*domicellus*) Magnus Mangius, Rögnvalldus, Ingibörga, Helena & Ragnhildis.

De Haralldo & Sveine.

P*ost cædem Comitis* Rögnvalldi *totæ insulæ comiti* Harall- 1159
do *subjectæ sunt eiqve soli paruere. Fuit Comes* Haralldus *dynasta insignis, statura & viribus aliis superior; uxorem habuit* Afrekam & *ex ea suscepit* Heinrechum, Haconem, Helenam & Margretam. Haconem, *paucos annos natum,* Sveinn Asleifæ *nutriendum invitat eumqve educat &, cum vires alios homines seqvi permitterent, qvavis æstate in militiam secum devecto, in omnibus honorem qværit. Solebat hac tempestate* Sveinn *domi in* Gareksey *hyemare & domesticos octoginta propriis sumtibus alere. Tantum habuit diversorium, qvantum in* Orcadibus *nullum.* Sveini *tempore verno permagnæ circa sementa erant operæ, qvibus ipse multum vacabat; verum cum finitæ essent, vere qvovis piraticam suscepit*

D. A. vor ij viking oc heriadi um *Suþreyiar* oc *Irland* oc kom heim epter midtſumar, þat kalladi hann vorviking; Þá var hann heima til þeſs er akrar voru uppſkorner oc ſeet var ſyrer kornum, þá for hann i viking oc kom þá ege ſyrr heim enn mánadr var af vetri oc kalladi hann þat hauſtviking.

Sveinn for til Irlands.

Þat var til tíþinda eitthvert ſinn at *Sveinn Asleifarſon* for i vorviking, þá for med hönum *Hakon* ſon *Haralldz* iarls, þeir höfþu V. ródrar ſkip oc öll ſtor; þeir heriudu um *Suþreyiar*; þá var folk ſva hrætt vid hann i *Suþreyium* at menn falu allt lauſafe ſitt i jordu edr urdum; *Sveinn* for allt ſuþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan ſigldu þeir ut under *Irland* oc heriudu þar, enn er þeir komu nær ſuþr under *Dýflinn*, þá ſigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af *Einglandi* oc ætludu til *Dýflinnar*, þeir voru hladner (d) Enſkum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir *Sveinn* lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn *Enſkra* manna, oc rændu þar hverium peninge ſem á var kiölunum, nema *Enſker* menn höfþu ígangs klædi ſin oc nockrar viſter oc foru ſiþan med kiölana, enn þeir *Sveinn* foru i *Suþreyiar* oc ſkiptu herfángi ſinu; þeir ſigldu veſtan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu *Enſkum* klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i *Orkneyiar* ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þannig var til at ſiá ſem af ſkrudi eina væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudviking.

Sveinn

(d) miklum. *Flat.*

ſcepit & poſtqvam Hæbudas *ac* Hiberniam *armis infeſtaverat,* A. D.
poſt mediam æſtatem domum rediit; hanc vernam appellabat 1159
piraticam. Inde usqve qvo meſſuerat agros & frumentis proſpexerat, domi manſit, poſtea militiæ operam navavit, non prius qvam menſis hyemis effluxerat domum reverſus eſt & autumnalem hanc appellavit piraticam.

Sveinn in Hiberniam tetendit.

Sveinem Asleifæ, *cum vernam aliqvando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt* Haco, *filius Comitis* Haralldi; *habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas.* Hæbudis *arma intulere, qvarum incolæ* Sveinem *tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent.* Sveinn *uſqve ad* Monam *devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occaſum verſus ad* Hiberniam *navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem verſus prope* Dublinum *delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex* Anglia *venerant,* Dublinum *tendentes & pannis* Anglicis *atqve multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos* Sveinn *cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat;* Anglos, *qvippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis qvæ navibus inerant rebus ſpoliarunt, excepto, qvod veſtes in qvotidianos uſus & commeatum aliqvantum retinentes ciolis aveherentur. Cæterum* Sveinn *cum ſuis in* Hæbrides *revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis* Anglicis *ſe texerunt; ad* Orcades *autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent;*

A. D. *Sveinn* for heim i *Gareksey* til buſs ſíns, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enſkann; Þá er *Sveinn* hafþi ſkamma ſtund heima verit, baud hann til ſín *Haralldε* iarle oc gerdi í mot hönum virduliga veizlu; þá er *Haralldr* iarl var at veizlunne, vard þeim mart talat af ríſnu *Sveins*; Jarl mælti, þat villda ec nu *Sveinn* at þu legder af hernadinn, er nu gott heilum vagni heim at aka, enn þu veitz þat at þu hefer lengi fæddan þic vid hernadinn oc lid þitt,' enn ujafnadarmönnum fer ſva fleſtum at þeir látaz i hernadinum ef þeir taka ſic ecki ſialfer frá; þá ſvaradi *Sveinn* oc leit til til iarls oc mælti med broſu oc ſeger ſva, vel er þetta mælt herra oc vingiarnliga, mun oc gott at þiggia heilrædi af ydr, enn kæra þat ſumer at þer ſeut litler jafnadarmenn; Jarl ſvarar, ec verd at ábyrgiaz minn lut, enn mælgi gengr mer til; *Sveinn* mælti, gott mun ydr tilgánga herra, ſkal oc ſva vera at ec ſkal láta af hernadinum (e) því at ec elldunz, enn þverr kraftrinn mikit i vaſinu oc hernadinum; ſkal nu fara i hauſtvíking oc villda ec at hun yrda ecke med minnum afburdum enn varvíkingin var, enn epter þat ſkal afláta herförum; Jarl ſvarar, þat er oc vant at ſiá felagsmadr hvert fyrr kemr hel edr lángframi; Epter þetta fell nidr rædan; *Haralldr* iarl fór á brott af veizlunne oc var utleiddr med ſæmiligum giöfum, ſkilduz þeir *Sveinn* med miklum kærleikum.

Hernadr Sveins Asleifarſonar.

Litlu ſíþarr bió *Sveinn* ferd ſína i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; *Hakon* ſon *Haralldz* iarls var med *Sveine*

(e) omittit. 333.

hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn *ad villicationem* Garekseyiæ *rediit; spoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulso* Anglico. *Postqvam non diu domi manserat, Comitem* Haralldum, *invitatum, lauto excipit convivio, cui cum interesset, multa de* Sveinis *liberalitate locuti sunt. Vellem* Sveinn, *inserit Comes, militiam missam faceres, jam incolumi domum rediisse prodest; verum scis qvod te tuasqve copias piratica diu sustentaveris, ast plurimis fatum est viris iniqvis ut in militia, nisi ab eadem ipsi abstineant, vitam amittant; Respondit* Sveinn, *cum oculis in Comitem conversis subrideret, amice & apte hæc dicta sunt domine, salubria etiam tua consilia seqvi proficiet, cæterum queruntur qvidam te parum æqvum esse; Ego, regerit comes, meas res curabo, nugæ vero apud me in causa sunt; Huic* Sveinn, *bonum absqve dubio intendis domine; fiet etiam, ut militiam in posterum averser, comperio enim me senescere, verum vires in labore udo & militia multum minuuntur; Nunc autumnalem suscipiam piraticam, qvam verna proxime antecedenti successu non inferiorem exoptarem; hac autem finita, militiæ non ulterius vacabo. Ad hæc Comes; non facile est prævidere, utrum lethum an diutina fortuna præveniat. Post hæc colloqvio finis. Discedit a convivio, eximiis ditatus muneribus, Comes* Haralldus, *cujus cum* Sveinis *tunc qvoqve junctus amor.* A. D.

Militia Sveinis Asleifidæ.

N*on multo post* Sveinn *militiæ se accingit, septem, qvarum singulæ magnæ, navibus longis instructus; Comitatur*

A. D. ne i faur; þeir helldu fyrst til *Suþreyia* oc fengu þar litit herfáng, foru þaþan ut under *Irland* oc heriudu þar vida, þeir foru allt suþr til *Dýflinnar* oc komu þar miöc á uvart, sva at stadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i staþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i stadnum, fóru þeirra skipti sva at þeir gáfu upp stadinn i valld *Sveins*, oc játtudu hönum sva miklu gialldi sem hann villde á þá leggia; *Sveinn* skyllди oc skipa sínum mönnum staþinn oc hafa valld yfer; *Dýflinnar* menn sveria eid at þessu; þeir foru til skipa um qvelldit, enn um morgininn skylldi *Sveinn* koma i staþinn oc taka gísla af stadarmönnum. Nu er frá þvi at segia hvat títt var i stadnum um nattina; rædismenn þeir er i stadnum voru höfþu stefnu sin i milli oc kærdu vandrædi sín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma stad sinn i valld *Orkneyinga* oc allrahellzt þeim manni er þeir vissu mestann ujafnadarmann i öllum vestrlöndnm; kom þat ásamt med þeim at þeir mundu svíkia *Svein*, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu ser grafer storar fyrer borgar hliþum oc viþa annarstaþar milli husanna þar er þeim *Sveini* var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i husunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar sva at nidr skylldi falla þegar er manz þunginn kæmi á, siþann breiddu þeir hálm á, sva at ecki mátti tilsiá grafanna oc bidu sva morgins.

Fall

eum Comitis Haralldi *filius* Hakon. *Tendunt primo in* Hæbudas *&* *non magnam ibi reportant prædam; inde occasum versus ad* Hiberniam *vecti, arma passim circumferunt; Pergunt meriediem versus* Dublinum *usqve &* *eo ex insperato adeo superveniunt, ut adventus eorum non prius innotesceret qvam urbem ingressi essent, spoliis mox onusti. Cum præfectis, qvi ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in* Sveinis *potestatem dederent &* *tantam pecuniarum, qvantam imponeret, solutionem, promitterent;* Sveinn *etiam suis urbis præfecturam demandaret; hæc* Dublini *incolæ jurejurando polliciti sunt. Rediere vesperi in naves, seqvente vero mane* Sveinn, *in urbem reversus, pecunias acciperet, suos in urbe disponeret &* *obsides ex urbanis retineret. Nunc qvæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qvi ibi erant conventum invicem habuere &* *difficultates, qvæ ipsis acciderant, questi sunt, urbem suam* Orcadensibus *&* *in primis viro, qvem in totis regionibus occidentalibus iniqvissimum sciverunt, subjici ægre tulerunt; Consentiere in id, ut* Sveinem, *modo possent, proderent; Consilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam &* *passim alibi inter domos, ubi* Sveini *cum suis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; superintexere lignis foveas, qvæ, instantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; stipulas deinceps foveis, ne conspici possent, obduxere &* *mane seqvens ita exspectarunt.* A. D.

 Cædes

A. D.

Fall Sveins Asleifarſonar.

Um morguninn epter ſtodu þeir *Sveinn* upp oc vapnuduz, gengu ſíþan til ſtadarins, oc er þeir komu inn um borallt at gröfunum, þeir *Sveinn* ſá æi vid oc lupu i grafarnar, þeir ſtadarmennirner liopu þegar fyrer borgarhligarhliþinn gerdu *Dýflinnar* menn rum frá borgar hlidinu þit, enn ſumer til grafanna oc báru vopn á þá *Svein*, þeim var uhægt vörn vid at koma oc letz *Sveinn* þar i gröfinne oc aller þeir er inn höfþu gengit i ſtaþinn; ſva var ſagt at *Sveinn* letez ſíþaz þeirra allra ſinna felaga oc mælti áþr þeſſum ordum; viti þat aller menn hvart ſem ec látunz i dag aþr ecki, at ec er hirdmadr hins helga *Raugnvalldz* iarls oc ætla ec nu þar til trauſts ſem hann er med Gudi; menn *Sveins* foru þegar til ſkipa oc lögdu á brott, oc er ecke frá þeirra ferd at ſegia fyrr enn þeir koma i *Orkneyiar*.

Nu er þar lokit fra *Sveine* at ſegia oc er þat mál manna at hann hafi meſtr madr verit fyrer ſer i veſtr löndum bædi at fornu oc nýiu þeirra manna er ecki höfþu meira tignar nafn enn hann; Epter fall *Sveins* ſkiftu ſyner hans arfi med ſer *Olafr* oc *Andreſs*; þeir gerþu hit næſta ſumar epter er *Sveinn* var látinn gaflhlöd i dryckiuſkála þann hinn mikla er hann hafþi attann i *Gareksey*; *Andres* ſon *Sveins* átti *Fridu* dottr *Kolbeins Hrugu*, ſyſtr *Biarna Orkneyinga* biſkups.

Frá Haralldi iarli oc ſonum hans.

Haralldr iarl red nu *Orkneyium* oc var hinn meſti höfþinge; hann átti ſíþarr *Hvarflödu* dotter *Melkolms* iarls af *Mærhæfi*; þeirra

Cædes Sveinis Asleifidæ.

A. D.

S*urgit cum ſuis mane ſeqventis diei & armatur* Sveinn; *Adeunt deinde urbem, hujus cum in portam venirent ad foveas usqve ſpatium vacuum reliqverunt urbani.* Sveinoniani *inſidiarum neſcii in foveas decurrebant; Oppidani, portam alii ſtatim occuparunt, alii ad ſoveas acceſſerunt &* Sveinonianis, *reſiſtendo imparibus, arma intulerunt; hinc* Sveinn *cum ſingulis, qvi urbem ingreſſi erant, in fovea vitam finit; Fertur omnium commilitonum ultimus interiiſſe & ſeqventia verba antea protuliſſe; Notum, ait, eſto ſingulis, ſive hodie moriar ſive non, qvod aulicus ſim ſancti Comitis* Rögnvalldi, *á qvo nunc, poſt Deum, auxilium ſpero.* Sveinoniani *ad naves ſtatim redierunt & abnavigarunt, de qvorum itinere, qvousqve in* Orcades *venirent, nihil referendum.*

Heic de Sveine *hiſtoriæ finis; habetur vulgo pro præſtantiſſimo eorum in occidentalibus regionibus qvi & dudum & pridem non majoris dignitatis nomine gaviſi ſunt. Poſt cædem* Sveinis *filii* Olaus & Andreas *hæreditatem inter ſe diviſerunt. Exſtruxere prima poſt interitum patris æſtate in triclinio, qvod* Garekseyæ *poſſederat, ingenti, parietes transverſos. Duxit Andreas uxorem* Fridam *filiam* Kolbeinis Hrugæ, *ſororem* Biarni *epiſcopi* Orcadenſium.

De Comite Haralldo ejusqve filiis.

R*egebat ea tempeſtate* Orcades, *dynaſta ſummus, Comes* Haralldus; *Ex ducta poſthac uxore* Hvarflada *filia* Melkolmi

Comitis

D. A. þeirra börn voru þau *Þorfinnr*, *David* oc *Jon*, *Gunnhilldr*, *Herborga* oc *Langlíf.*

Þá er *Vilbialmr* biſkup hinn ſíþarri var andadr, var vígdr til biſkups epter hann *Biarni* ſon *Kolbeins Rugu* oc var hann hinn meſti höfþinge oc kærr vin *Haralldz* iarls: *Biarni* biſkup hafþi frændbálk mikinn i eyiunum. Syner *Eiriks Slagbrellz* voru þeir *Haralldr Ungi* oc *Magnus Mangi* oc *Raugnvalldr*. Þeir brædr foru auſtr til *Noregs* á fund *Magnus* kongs *Erlingsſonar*, oc gaf hann *Haralldi* iarls nafn oc hálfar eyiar, ſva ſem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl hinn helgi modrfader hans. *Haralldr* iarl *Ungi* for veſtr yfer haf oc med hönum *Sigrþr Murtr* ſon *Ivars Galla*; moder *Ivars* var dotter *Havards Gunnaſonar*, ſá *Ivar* fell á Akrinum med *Erlinge Skacka*; *Sigrþr Murtr* var á ungum alldri manna vænligztr oc hinn meſti áburdarmadr; *Magnus Mangi* var eptt med konge oc fell med hönum i *Sogne*; komu þeir fyrſt vid *Hialtland* oc for þaþan til *Katanes* oc ſva upp i *Skotland* á fund *Vilbialms Skota* kongs, beiddi *Haralldr* iarl at *Vilbialmr* ſkylldi fá hönum *Katanes* hálft ſva ſem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl; Þetta veitti kongr hönum; þaþan for *Haralldr* iarl ofan á *Katanes* oc efldiz þaþan at liþi; þá kom til hans *Lifolfr Skalli*, mágr hans, hann átti þar mart göfugra manna þeirra er frændr hans voru; *Lifolfr* átti *Ragnhildi* ſyſtr iarls, þeſſi var kalladr *Haralldr* iarl hinn ungi, enn *Haralldr Maddadarſon* hinn gamli; *Lifolfr* hafþi meſt rádagerd fyrer liþi iarls; þeir gerdu menn ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls hins gamla oc beiddu at hann mundi gefa upp hálfar eyiarnar, ſva ſem kongr hafþi veitt *Haralldi Junga* iarli; enn er þeſſi ord komu fyrer iarl, þá ſyniadi hann þeſs þverliga at midla ríki ſitt

Comitis in Mærhæfvia, *liberos fuscepit,* Thorfinnum, Davidem, Jonam, Gunnhildem, Herborgam *&* Langlífam. A. D.

Mortuo epifcopo Vilhelmo, *ejus nominis fecundo, fucceffit* Biarnius *filius* Kolbeinis Hrugæ, *cui eximia poteftas & cum Comite* Haralldo *amicitia; habebat in infulis epifcopus* Biarnius *cognatorum numerum magnum. Filii fuere* Erici Slagbrellis, Haralldus, Magnus Mangius *&* Rögnvalldus; *Convenere in Norvegia fratres regem* Magnum Erlingi *filium, qvi* Haralldum, *Comitis titulo ornatum, dimidiis, qvas tenuerat Comes fanctus* Rögnvalldus, *avus hujus maternus, infulis præfecit. Comes* Haralldus Ungius *mare occafum verfus transiit, comitante* Sigurdo Murto *filio* Ivaris Gallii; *mater* Ivaris *filia erat* Hávardis Gunnii; *cecidit* Ivar *ifte in* Akro, (*agro*) *cum* Erlingo Skackio. Sigurdus Murtus, *adolefcens adhuc formofiffimus, pretiofo luxuriabat veftitu.* Magnus Mangius *apud regem remanfit & cum ipfo in* Sognia *cæfus eft. Allapfi funt primum* Hialtlandiæ, *unde in* Katanefum *& inde in* Scotiam *profecti, regem* Scotiæ Vilhelmum *convenerunt, à qvo Comes* Haralldus *ut dimidiæ* Katanefiæ, *qvam tenuerat Comes* Rögnvalldus, *præfecturam fibi concederet, petiit; Annuit his precibus rex. Hinc in* Katanefum *delatus Comes* Haralldus *auxiliares collegit vires; convenit tunc ipfum affinis* Lifulfus Skallius; *habebat ibi multos cognatos, qvi viri erant nobiles,* Lifolfi *uxor erat* Ragnhildis, *Comitis foror. Hic Comes* Haralldus Junior, *verum* Haralldus Maddadi *filius* Senior *appellatus eft.* Lifolfi, *qvoad exercitum Comitis, confilia plurimum valuere. Miferunt ad Comitem* Haralldum *feniorem in* Orcades *legatos, pofcentes, ut dimidium infularum, ei qvippe rex* Haralldum *juniorem præfecerat, cederet. Verum cum hæc audiret Comes, fe regnum fuum ulla condi-*

 tione

A. D. ſitt med neinu ſattmáli; *Lifolfr Skalli* for þá ferd oc heitadiz iarl vid hann miöc ádr hann færi brott; *Haralldr* iarl *Gamli* dro liþ ſaman epter þetta oc vard allfiöllmennr; þeir *Haralldr* iarl ungi voru á *Katanesi* oc höfþu þar ſafnat nockorn, þá er þeir ſpurdu at *Haralldr* gamli dró lid ſaman, þá ſendu þeir menn af nýiu *Lifolf* nordr yfer *Petlandsfiörd* at ſkynia um herinn; hann lagdi auſtan at *Rolfsey* oc geck hann þar upp á fiall oc fann hann þar þriá vardhalldsmenn *Halldz* iarls (e) oc drápu tvo, enn höfþu einn med ſer til fretta; *Lifolfr* ſá þá oc herinn íarls oc hafþi hann mart ſkipa oc fleſt ſtor, ſneri *Lifolfr* þá ofan af fiallinu oc til ſkips ſíns oc ſagdi felögum ſínum ſlík tiþinde ſem hann hafdi viſs vordit; hann ſeger at *Haralldr* iarl hafþi ſva mikinn her at þeim var ufæra at beriaz vid hann, er þat mitt rád ſeger *Lifolfr* at ver farim i dag i *Þorsá* oc mun oſs þar ſafnaz lid mikit i dag, enn ef þer vilit leggia til oruſto vid *Harалld* iarl, þa er þat hin meſta ufæra hverſu ſem tekz: þá tok *Sigrþr Murtr* til orda, illu heilli hefr mágr iarls farit yfer *Petlandsfiörd* er hann hefer epterlátit hiartat oc qvat æi vænt horfa ef aller ſkylldi hiartlauſer þegar þeir ſæi her *Haralldz Gamla*; *Lifolfr* ſvarar, vant er þat at ſiá *Sigrþr* hvar hvergi ber hiarta ſitt ef til þarf at taka, ætla ec þat (f) mund er ec renn frá *Haralldi Junga* at yþr afburdarmönnum muni þykia avint epter at ſtanda; enn ecki vard af förinne i *Þorsá*, enn litlu ſiþarr ſá þeir ſkipaflota *Haralldz* iarls fara undann (g) *Rolfsey*, biogguz þeir þa til bardaga; *Haralldr* iarl geck á land upp oc fylgdi liþi ſínu, hann hafþi her miklu meira; Þeir *Sigrþr Murtr* oc *Lifolfr* fylg-

(e) ens Gamla. *addit.* 101. 333. (f) mandu. 101. (g) Rinarsey. *Flat.*

tione partiturum præfracte negavit; Lifolfus Skallius *hanc legationem in se suscepit, cui Comes anteqvam abiret, multis minatus est. Comes* Haralldus *ingentem post hac contraxit exercitum & magna hominum stipatus est multitudine. Comes* Haralldus *junior, cum reliqvis in* Katanesia, *suorum numerum aliqvantum auxit; cum audirent Comitem* Haralldum *seniorem copias colligere,* Lifolfum *iterum cum aliis boream versus, trans sinum* Petlandicum, *ut exercitum observaret, miserunt; Ad orientale* Rolfseyæ *litus appulit, ubi in montem egressus tres custodes Comitis* Haralldi *invenit, qvorum duos occidit, unum vero, ut nova suggereret, secum abduxit; Tunc qvoqve copias vidit comitis & naves multas, plerasqve magnas; hinc é monte ad naves suam reversus, sociis nova, qvorum certior factus erat, retulit; dixit Comitem* Haralldum *tantum habere exercitum, ut cum eo confligendo omnino impares essent, Consilium est meum, inqvit, ut hodie sepentrionem versus in* Thorsáam *tendamus, ubi ingentes ad nos confluent copiæ; verum si cum Comite* Haralldo *congredi vultis, summum est periculum, sive successum obtineat sive non. Ad hæc* Sigurdus Murtus; *Infortunatus affinis comitis sinum* Petlandiæ *transiit, cum animum reliqverit; addidit, malum minari finem, si omnes, cum copias* Haralldi *senioris viderent, corde carerent; Facile non est, respondit* Lifolfus, *prævidere* Sigurde *ubi cujusvis hæreat animus si facto opus fiat; ominor tempore qvo ego á Comite* Haralldo *aufugio, qvod vobis, qvi virtute excelletis, remanere magni constet operis. Cæterum in* Thorsáam *non ivere. Ast paulo post classem Comitis* Haralldi *a* Rolfsey *discedere conspiciunt, hincqve pugnæ se accingunt. Comes* Haralldus *in terram exscendit & copiarum, qvibus multo superior erat, aciem instruit.* Sigurdus Murtus & Lifolfus *Comitis junioris exercitum*

A. D.

A. D. fylgdu lidi *Unga* iarls; *Sigrþr Murtr* var i raudum ſkarlatz kyrtli oc drap blödunum under bellti ſer; ſumer mælltu at ſva mundi hann oc gera á bakit; hann bat ecki uppdrepa, þvi at ecke man ec öſugr atgánga i dag; I ſinn fylkingar arm var hvör þeirra oc er þeir höfþu fylkt liþinu ſeig ſaman orruſtan oc var ákáfa hörd; I lidi *Haralldz* iarls gamla var mart hinna hörduztu manna þeirra er ofrkapps menn voru mikler oc buner forkunnar vel ſem voru frændr biſkups oc marger adrer ſveitar höfþingiar iarls, þá er ſtadit hafþí orroſtan um hríd, fell *Sigrþr Murtr* oc hafþi vel bariz oc drengeliga; *Lifolfr* geck annarra manna beſt fram; ſva ſegia *Kataneſingar* at hann gengi þriſvar i gegnum fylkingar *Haralldz* iarls Gamla, enn þó fell hann i þeirri orroſtu med godann ordztir; þá er þeir voru báder fallner *Lifolfr* oc *Sigrþr Murtr* brazt flótti i liþi iarls hins Unga; *Haralldr* iarl Ungi fell vid torfgrafer nockorar, var þá þegar um nottina ſeet lios mikit þar er blodit hafþi nidr komit; þeir kalla Jarlinn ſannhelgann, oc er þar nu kirkia ſem hann fell oc er hann þar jardadr á neſinu oc geraz utöluligar jarteiner fyrer hans verdleik veittar af Gudi oc vitrar þat jafnan at hann villde yfer til *Orkneyia* til *Magnus* iarls oc *Raugnvalldz* iarls frænda ſinna. Epter bardagann lagdi *Haralldr* iarl under ſic allt *Katanes* oc for þegar ut i *Orkneyiar* oc hróſadi miklum ſigre.

Frá Orkneyingum.

V*ilbalmr Skota* kongr ſpurdi at *Haralldr* iarl var fallinn oc þat med at *Haralldr* iarl *Maddadarſon* hafþi under ſic lagt allt *Katanes* oc ſic ecki atſpurt; vard *Skota* kongr þeſſu reidr

disposuere; Sigurdus Murtus *rubrum indutus erat pallium cocci neum, cujus fibras sub cingulum complicabat; dicebant qvidam eum itidem in tergo acturum; probibuit illos replicari, non enim, ajebat, hodie retrorsum incedam. In sua qvisqve acie constituti easdem instruxerunt, cum autem congrederentur, strenue utrinqve pugnatum est. In exercitu Comitis* Haralldi *senioris multi erant viri fortissimi, strenui, audaces simul atqve optime instructi, cognati episcopi multiqve alii a Comite cobortibus præfecti. Postqvam aliqvantisper duraverat pugna,* Sigurdus Murtus, *qvi strenue & viriliter pugnaverat, cecidit;* Lifolfum, Sigurdo *in conflictu non secundum, Katnesenses aciem comitis* Haralldi *senioris ter transiisse ferunt, in hac tamen pugna laudem promeritus occisus est, Post cæsos ambos* Lifolfum & Sigurdum Murtum, *exercitus Comitis* Haralldi *junioris fugatus est. Cecidit Comes* Haralldus *junior apud locum qvendam in qvo turfæ fodiuntur; nocte statim seqvente ubi sangvis deciderat lumen magnum apparuit; dicunt Comitem vere sanctum; templum hodie est, ubi cæsus erat, ibi etiam in lingula sepultus est; Fieri qvoqve innumera miracula ipsius dignitatis causa Deus permittit, qvæ semper indicant eum voluisse in* Orcades *ad Comites* Magnum & Rögnvalldum, *cognatos suos, transire. Post pugnam Comes* Haralldus *totam sibi subjecit* Kataneſiam & *in* Orcades *statim, insigni victoria triumphans, rediit.* A. D.

De Orcadensibus.

A*udit rex* Scotiæ Vilhelmus *cecidisse Comitem* Haralldum & *præterea comitem* Haralldum Maddadi *totam* Kataneſiam, *absqve sua venia, subegisse; his perqvam iratus legatos in*

D. A. reidr miöc oc sendi menn i *Suþreyiar* til *Raugnvallds Suþreyia* kongs *Gudrodarsonar*, moder *Gudrodar* var *Ingibiörg* dotter *Hakonar* iarls *Pálssonar*; *Raugnvalldr* kongr var þá mestr (h) herkongr i vestrlöndum; þat var þria vetr at hann lá uti á herskipum sva at hann kom æi under sótkann rapt. Þegar er *Raugnvalldi* komu þessi ord dró hann her saman um allt *Suþreyia* ríki oc af *Satiri*, hann hafþi oc mikit liþ af *Irlandi*, hellt hann þá nordr til *Katanefs* oc tok under sic allt landit oc dvaldiz þar um hríd. *Haralldr* iarl sat i *Orkneyium* oc gaf engann gaum af ferd kongs, enn er leid at vetri biöz *Raugnvalldr* kongr heim i ríki sitt i *Suþreyiar*, hann setti epter á *Katanesi* þria sýslumenn, var einn *Máni Olafsson*, annarr *Rafn* lögmadr, *Hlífolfr* inn *Alli* het hinn þridi. Nockuru siþar enn *Rögnvalldr* kongr for i *Sudreyiar*, sendi *Haraldlr* iarl mann yfer á *Nes* oc seger at þá þætti hönum gott hans erende ef hann gæti drepit einn af sýslumönnum edr alla tva; þessi madr var fluttr yfer *Petlandzfiörd*, fór hann þar til er hann kom á fund *Rafns* lögmanz oc spurdi *Rafn* hvert hann skylidi fara, hann vard fárr svara um; *Rafn* tok til orda, se ec á þer at *Haralldr* iarl hefr þic til nockrs ílls sent híngat á nesit, enn ec nenni ecki at láta drepa þic því at þu ert frændi minn; vid þetta skilldu þeir oc fór hann brott þaþan oc til *Hlifolfs* oc foru þeirra skipte sva at hann veitti *Hlifolfi* líflát, hlióp hann þá i brott oc ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls oc seger hönum hvat er hann hafþi gert.

Ha-

(h) hermadr 101. *Flat.*

Hæbudas *ad earundem regem* Rögnvalldum Gudrodi *filium* A. D.
mittit; Mater Gudrodi *erat* Ingiborga *filia Comitis* Haconis Pauli *filii. Rex* Rögnvalldus *tunc temporis piratarum in regionibus occidentalibus summus fuit; tres hyemes in navibus, sub sudem fuliginosam non ingressus, egerat. Audito nuncio, milites ex toto* Hæbudarum *regno &* Satiria *conscripsit, adscito præterea ex* Hibernia *ingenti exercitu, tetendit exinde septentrionem versus in* Kataneſiam, *totam occupavit regionem ibiqve ad tempus moratus est. Comes* Haralldus *in* Orcadibus *sedens, expeditionem regis non curavit; appropinqvante vero hyeme Rex* Rögnvalldus *in regnum suum,* Hæbudas *nempe, reditum paravit; Reliqvit in* Kataneſia *toparchas tres, qvorum primus* Manius Olai, *secundus* Rafn *legifer, tertius* Hlifolfus Allius *cognominabatur. Non multo post regis* Rögnvalldi *in* Hæbudas *reditum, Comes* Haralldus *hominem qvendam in* Neſum *mittit seqve ejus negotio contentum dicit, si toparcharum alterum vel utrumqve e medio tollere qveat; Sicarius trans sinum* Petlandiæ *vectus, pergit qvousqve legiferum* Rafnem *convenit, cui, interroganti qvo ipsi eundum sit, stupefactus paucis respondere potuit; omnino, ait* Rafn, *aperis, Comitem* Haralldum *te ad malum aliqvid agendum huc in* Neſum *misisse, verum te, cognatum qvippe meum, ut enecari faciam, a me impetrare neqveo. His dictis discedit advena, petitqve* Hlifolfum, *cum qvo ita agit ut cæsum relinqveret; Confugit exinde in* Orcades *ad Comitem* Haralldum *eiqve patratum a se facinus refert.*

Cru-

A. D.

Haralldr píndi biſkup.

H*aralldr* iarl bióz nu or *Orkneyiom* oc, er hann var albuinn, for hann fyrſt nordr til *Þorsár* oc geck þar af ſkipum ſínum, biſkup var i borginne a (i) *Skarabolſtad* oc er þeir ſâ her *Haralldz* iarls, ſâ þeir *Katanesingar* at hann hafþi her ſva mikinn at þeir höfþu einga vidſtödu, þeim var oc ſagt at iarl var i ſva illu færi at uſynt væri hveriu hann eyrdi, bíſkup tok þá til orda oc mællti; ef ockar ſkipti fara vel, þá mun hann gefa ydr grid; ſva var gert ſem biſkup mælti fyrer; her iarls þuſti af ſkipunum oc til borgarinnar; biſkup gek i moti iarli oc fagnadi hönum med blíþum ordum, enn þeirra ſkipti foru ſva at *Haralldr* iarl let handtaka biſkup oc ſkera or hönum tunguna, enn ſíþan let hann ſtínga knífi í augun oc blinda hann; *Jon* biſkup kalladi á meyna ena helgu *Tröllhænu* i meizlunum oc geck ſíþan á brecku nockora þegar þeir letu hann lauſann; kona ein var á breckunni oc bat biſkup hana healpa ſer; hon ſâ at blod fell or andliti hans oc mællti, vertu hliodr herra því at giarnan vil ec hialpa ydr; biſkup var færdr til þeſs ſtadar er hviler hin helga *Tröllhæna*, þar feck biſkup heilſubot bædi máls oc ſýnar; *Haralldr* iarl geck þá upp at borginne oc gáfu þeir hana þegar upp i valld iarls; hann veitti mönnum þegar ſtorar reſſingar oc lagdi á þá menn giölld ſtor er hönum þotti meſt verit hafa i landráþum vid ſic, let hann þá enn alla *Katneſinga* gánga under ſic med eidum hvert er þeim var liuft edr leitt; ſíþann tok hann under ſic eigner þær allar er átt höfþu ſyſlumenn þeir er til *Skota* kongs voru farner; ſat *Haralldr* iarl þá á *Kataneſi* med mörgu folki.

Frá

(i) Skabolſtad. 102. Skotlandi 333.

A. D.

Cruciat Haralldus episcopum.

P*ost hæc Comes* Haralldus *ex* Orcadibus *abire constituit*, *& omnino paratus*, *septentrionem versus in* Thorsáam *tendit ibiqve ex navibus in terram exscendit. Episcopus in urbe* Skarbolstadis *erat. Cæterum* Katanesenses *exercitum comitis* Haralldi *tantum esse conspexerunt ut resistere prorsus neqvirent; Audiverunt qvoqve comitis animum ira incensum molimina varia & incerta minari. Tunc episcopus in talia prorumpit; Si, ait, commercia nostra bonum obtinent finem, pacem vobis concedet. Seqvuntur jussa episcopi. Exercitus comitis a navibus ad urbem turmatim excurrit; Episcopus comiti obviam it, eumqve humaniter excipit, verum inter eos ita agitur; Comes episcopo, capto, lingvam exscindit, exinde autem cultello oculos eruit. Episcopus* Jonas *læsus, sanctam virginem* Tröllhænam *invocat & dimissus in clivum qvendam progreditur, ubi præsentem fæminam se juvare rogat, qvæ, sanguinem ex ore delabi videns, sile, ait, domine, te enim juvare lubet. Episcopo in locum ubi sepulta est sancta* Tröllhæna, *devecto, & lingvæ & oculorum usus restituitur. Comes* Haralldus *ad urbem progreditur, eandemqve, nemine resistente, statim occupat; Indigenas absqve mora multum punit, proditionis contra se primipilos ejusdem pænas pro proprio arbitrio luere facit & adhuc omnes* Katanesenses, *nolentes volentes, ad præstandum sibi homagium cogit; totas deinde possessiones toparcharum, eorum, qvi ad regem Scotiæ abierant, occupat & cum hominum multitudine in* Katanesia *sedet.*

A. D.

Frá Syslumönnum.

Nu er at segia frá sýslumönnum, þeir reduz VI. saman upp í *Skotland* oc fundu þar kong um vetrinn á Jolaföstu, kunnu þeir glöggliga at segia frá þeim tíþindum er gerst höfþu a *Katanesi* i ferdum *Haralllds* iarls; þessum tíþindum vard kongr allreidr, enn tvennum giölldum kvadz hann þeim giallda skyldu er sitt höfþu látit; hinn fyrsta dag er þeir voru med *Skota* konge, let hann gefa halfann þridia tug álna klædis hveriom þeirra oc enn mörk Enzka til skotsilfrs ser, sína hveriom þeirra, voru þeir med *Skota* konge fram um Jol í godu yferlæti, enn þegar á bak Jolum sender *Skota* kongr ord öllum höfþingiom i ríke sinu oc dro her saman ofa mikinn um landit oc stefndi þeim her ofan á *Katanes* á hendr *Haralldi* iarli, hafþi *Skota* kongr allmikinn her oc fer hann þar til er hann kemr i *Eysteinsdal*, þar mætiz *Katanes* oc *Suþrland*; herbuder *Skota* kongs stodu epter endilöngum dölunum oc er þat laung leid. *Haralldr* iarl var á *Katanesi* er hann spurdi þessi tíþinde, dro hann þegar liþ at ser oc er sva frásagt at hann fengi (k) LX. hundrad manna oc hafþi þá allz enga vidstödu at beriaz vid *Skota* kong, sendi hann þá menn á fund *Skota* kongs at leita um sætter med þeim, enn er þat var flutt fyrer konge, seger hann at ecki þirfþi um sætter leita nema hann hefþi hinn fiorda hvern pening af *Katanesi* þann er á var landinu; enn er þessi ordsending kom fyrer *Harald* iarl, kalladi hann á tal vid sic landzmenn oc adra höfþingia oc leitadi ráda vid þá, enn vid þvi at þeir sá engin efni sín, gengu þeir at þessi sætt at *Katnesingar* gulldu fiordung eigu sinnar *Skota* kongi, fyrer utan þá menn er

(k) omittit 102. 333

De toparchis.

A. D.

N*unc de toparchis referendum; Sex una in Scotiam eunt, ibi regem hyeme, tempore nempe jejunii adventus, conveniunt, & distincte qvæ in itinere comitis* Haralldi *in* Katanesia *gesta erant, exponunt. Hæc cum referrent, rex perqvam iratus, iis, qvi res suas amiserant, duplum se redditurum promittit. Primo qvo morantur apud eum die, cuiqve eorum viginti qvinqve ulnas panni, præter marcam* Anglicam *argenti in viaticum dat. Transigunt apud regem humane habiti festum* Julense, *verum statim post idem, ipse omnibus in regno suo optimatibus nuntios mittit, & ex regione innumeras copias collectas in* Katanesum, *contra comitem* Haralldum, *deducit; Ingenti cum exercitu pergit qvousqve in* Eisteinsdal, *confinium est* Katanesiæ *atqve* Sudrlandiæ, *venit; Stabant secundum valles, qvæ longa est via, ipsius castra. Comes in* Katanesо, *cum hæc audiret, convocato statim exercitu, sexagies centum qvamvis militibus stipatus, a rege se defendere prorsus neqvivisse fertur, unde mittit pacem expetentes, qvibus respondet rex non prodesse pacem qværere, nisi qvarta qvæcunqve in* Katanesо *pecunia sibi solvatur. Verum audito hoc responso,* Haralldus *in colloqvium vocat incolas, variosqve optimates & eos consulit; cæterum; qvoniam viribus se carere vident, in hanc descendunt pacis conditionem, ut qvartam suarum possessionum partem regi expendant & præterea iis qvi instante hyeme ad ipsum iverant satisfaciant.*

D. A. er á kongs fund höfþu farit um vetrinn; *Haralldr* iarl for ut i *Orkneyiar* oc ſkyldi hann hafa *Katanes* allt ſem hann hafþi ádr haft, enn *Haralldr* iarl Ungi tæki af *Skota* konge; I ufridi þeim var blindadr *Þorfinnr* ſun *Haralldz* iarls, hann hafþi verit giſladr af *Skota* kongi. Epter ſætt þeirra for kongr upp i *Skotland.* *Haralldr* iarl var nu einn höfþingi í *Orkneyium.* Þat var ofarliga a dögum *Haralldz* iarls er þeir *Olafr* mágr hans oc *Jon Hallkelsſon* efldu flock or *Orkneyium* oc auſtr i *Noreg* a hendr *Sverri* kongi; Þeir toku til kongs *Sigrþ* ſon *Magnus* kongs *Erlingsſonar*; í þann her reduz marger ſtórættader menn or *Orkneyium*, þat var hinn ſterkaſti flockr; þeir voru kallader *Eyiarſkeggiar* oc *Gullbeinar* um hríþ; Þeir börduz i *Floruvogum* vid *Sverri* kong oc fengu uſigr, þar fellu þeir báder *Jon* oc *Olafr* oc ſva kongr þeirra oc meſtr luti herſins; Epter þat lagdi *Sverrer* kongr á *Haralld* iarl fiandſkap mikinn, oc kendi hönum völld um er flockrinn hafþi hafiz, kom því ſva at *Haralldr* iarl for veſtan oc *Biarni* biſkup med hönum; Jarl gaf ſic i valld *Sverris* kongs oc let hann einn ſkera oc ſkapa i milli þeirra, þá gerþi *Sverrir* kongr *Hialtland* allt af *Haralldi* iarle med ſköttum oc ſkildum oc hafa *Orkneyia* iarlar þat æi haft ſíþann. *Haralldr* iarl var þa V. vetra gamall er hönum var gefit iarlsnafn, hann var XX. vetr iarl, ſva at þeir *Raugnvalldr* iarl, hinn helgi voru báder ſaman yfer *Orkneyium.* Epter fall *Raugnvalldz* iarls var *Haralldr* iarl i *Orkneyium* átta vetr hins fimta tigar, hann andadiz á ödru ári ríkis *Inga* kongs *Bárdarſunar.* Epter *Haralld* iarl tóku ſyner hans ríke *Jon* oc *David*, *Henrikr* ſon hans á *Ros* á *Skotlandi.* Þeſſer hafa ríkaſter verit *Orkneyinga* iarla at tali þeirra manna er fráſagner hafa þar um gert, er þar til nefndr *Sigrþr Eyſteinsſon*, *Þorfinnr* iarl *Sigrþarſon*, *Ha-*

ciant. Comes Haralldus *in* Orcades *rediit*, *cui tota* Katanesia, *qvemadmodum antea*, *pareret*, *verum præfectura comiti* Haralldo *juniori data a rege* Scotiæ *concederetur. In hostilitatibus hisce*, *filius comitis* Haralldi Thorfinnus, *qvem obsidis loco retinuerat Rex* Scotiæ, *excæcatus est. Post reconciliationem rex in* Scotiam *reversus est. Comitem* Haralldum *hoc tempore* Orcades *solum dominum agnoverunt. Fuit ultimo fere tempore comitis* Haralldi *cum ipsius affinis* Olaus *&* Jonas Hallkelis *coronam ex* Orcadibus *instruerent orientem versus in* Norvegiam *contra regem* Sverrerem; *Regem assumserunt* Sigurdum *filium* Magni, Erlingi *nepotem; His se associarunt multi* Orcadensium, *nobili stirpe nati; cohors erat fortissima; Appellabantur* Eyiarskeggiar (*insulani*) *& ad tempus* Gullbeini. *Congressi sunt cum rege* Sverrere *in* Floruvogis, *ubi inferiores* Jon *&* Olaus, *cum rege suo*, *cæsi sunt. His gestis*, *rex* Sverrer *Comitem* Haralldum *magno odio prosecutus est & seditionis causam extitisse culpavit; eo tandem venit*, *ut Comes cum episcopo* Biarnio *ex occidente iret*, *regis* Sverreris *potestati se daret*, *ipsiusqve arbitrio totius litis decisionem committeret; Multæ loco a Comite* Haralldo *totam* Hialtlandiam, *cum debitis tributis & vectigalibus*, *exegit*, *qvam Comites* Orcadenses *ab eo tempore non recuperarunt. Comes* Haralldus *qvinqvennis comitis titulo ornatus fuerat*, *viginti annis exinde ipsi & Comiti sancto* Rögnvalldo Orcades *simul paruerunt. Post cædem Comitis* Rögnvalldi *Comes* Haralldus Orcadum *comitatum qvadraginta octo annis gessit; Obiit secundo regiminis* Ingii Bardi *filii anno; Successerunt ipsi filii* Jonas *&* David; Henricus *ejus filius in Ros in* Scotia. (*comes*) *Potentissimi fuere inter Comites*, *ut referunt historici qvi de iis scripserunt; nominant nempe* Sigurdum Eysteinis, *Comitem* Thorfinnum Sigurdi *&* Haralldum

A. D.

A. D. *Haralldr* iarl *Maddadarſon.* Þeir brædr *Jon* oc *David* redu báder löndum epter födr ſinn þar til er *David* andadiz or ſott á því ári ſem *Hakon Galinn* andadiz i *Noregi*; ſíþan tok *Jon* iarlsnafn yfer öllum *Orkneyium.*

Brenna Adams Biſkups.

Þá er *Jon* biſkup andadiz á *Kataneſi* ſá er *Haralldr* iarl let meida, var tekinn biſkup i ſtad hans ſá er *Adam* het oc viſſi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurrar; hann þotti *Kataneſingum* helldr hárdr i biſkupsdominum oc kendu þat meſt munk þeim er var med hönum. Þat var forn ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kum, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á *Kataneſi*, ſá meira er fleiri kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi oc ſkylldi hverr epter þvi gialda ſem teldizt til, enn *Adam* biſkup villdi æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kùm, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kum, oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kum, enn þat þotti öllum udæmi; Þa foru *Katneſingar* á fund *Jons* iarls, hann var þá á *Kataneſi*, oc kærdu þeir þetta fyrer iarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fyrer höndum, qvat þetta vera uþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var *Adam* biſkup at hákirkiu i *Þorsdal* enn *Jon* iarl var ſkamt þaþan; *Katneſingar* höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; *Rafn* lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann

dum Maddadi *filium.* *Fratres* Jonas *&* David *post patrem ambo regnarunt*, *donec* David, *eodem anno qvo* Hacon Galinn *in* Norvegia *obiit*, *morbo exstingveretur.* Jonas *deinceps totarum* Orcadum *comitatum suscepit.* A. D.

Incendium episcopi Adami.

M*ortuo in* Katanesia *episcopo* Jona, *qvem lædi fecerat Comes* Haralldus, *electus est successor episcopus* Adamus; *Constitit nemini genus ejus*, *infans enim ad ostium templi cujusdam repertus fuerat*; *hic* Katnesensibus, *dum episcopatum gessit*, *nimium exigere videbatur*, *cujus culpam in monachum ei adhærentem præprimis converterunt.* *More prisco receptum fuerat*, *ut mensuram* Spann *butyri ex lacte viginti vaccarum singuli in* Katanesia *coloni*, *qvi plures habebant*, *plus*, *qvi vero pauciores minus*, *&* *qvivis ex æqva proportione*, *episcopo solverent*; *Episcopus autem* Adamus *nominibus imponere voluit & ex qvindecim mensuram* Spann *exegit*, *qvæ cum expenderetur*, *ex duodecem poposcit*; *hac etiam concessa*, *ex decem petiit verum cum omnibus exemplo carere videretur*, Katnesenses *comitem* Jonam *convenerunt eiqve qvesti sunt*, *qvi de his nihil in medium se consulturum*, *non multis circa ea curis opus*, *duas instare conditiones malas*, *qvarum præsentem non tolerandam*, *se vero alteram tacituram*, *respondit.* *Erat tunc episcopus* Adamus *apud primarium in* Thorsdal *templum*, *verum Comes* Jonas *inde non procul*; Katnesenses *in monte sito ad prædium*, *in qvo episcopus*, *conventum habuere.* Rafn *-legifer apud episcopum moratus*, *ipsum ut indigenis parceret*, *alias de exitu se sollicitum asserens*, *rogavit*; *Episcopus*, *eum ut lætetur*, *rogat prædivinatqve incolas sponte pacari*; *Hinc*

tann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til
A. D. *Jons* iarls oc bedit at hann ſkilldi ſætta þá biſkup, enn iarl villdi hvergi nær koma, þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er *Rafn* lögmadr ſá þetta bat hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biſkupi var þetta ſagt, þá ſvaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagþi jafnan þunglíga til vorra mála; þá bat biſkup *Rafn* ſegia böndum at hann vill ſættaz vid þá, oc er þat var ſagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biſkup þá ut oc ætlaþi til ſætta, enn er þat ſá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir *Adam* biſkup oc færdu hann i eitt litit hus oc ſlogu ſiþan í elldi, enn huſit brann ſva ſkiott at þeir er biſkupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar *Adam* biſkup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr ſæmiligr gröptr oc virduligr um bunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biſkups, þá gerdu þeir menn á fund *Skota* kongs: Þá var *Alexander Skota* kongr ſon *Vilhialms* kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þeſſi tíþinde ſva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biſkups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrekſtan manna af landinu. Kunnum ver nu ei greiniligar at ſegia frá þeim tíþindum er til heira *Orkneyinga* Jörlum, enn ſva ſem ver höfum ſagt.

Hinc Comes Jonas *per nuncium sollicitatus ut episcopum cum indigenis conciliaret prorsus abnuit. Coloni postea ex monte, vehementes decurrunt, quod cum videret* Rafn *legifer, episcopum, ut quodam modo sibi consuleret, monuit; bibebant in contignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, monachus, in fores egressus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum episcopo referretur, regessit; non prius quam vero simile erat evenit, nostras enim res svasu suo semper aggravavit; Episcopus deinde* Rafnem, *ut colonis indicaret, se cum iis pacari velle, rogavit, quod cum audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati sunt, unde episcopus, eos conventurus, egressus est, quem cum viderent pejores, furore acti, ipsum, comprehensum, in casam quandam, cui ignem admovebant, detruserunt; hæc vero cito adeo combusta est, ut, qui episcopo opitulari voluere, re infecta discedere cogerentur. Obiit heic episcopus* Adamus, *cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeste sepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant episcopi legatos miserunt ad regem* Scotorum, *tunc temporis* Alexandrum, *filium regis* Vilhelmi *sancti; Is vero relatis graviter adeo irascebatur, ut posterorum memoriæ inhæreant afflictiones quarum, post incendium episcopi, autor extitit, lædendo occidendoque, spoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo. Res gestas* Orcadensium *distinctius, quam supra memoratæ sunt, literis mandare non possumus.* A. D.

SAGAN
AF
HINUM HELGA MAGNUSE
EYA JARLE.

Formálenn.

Lof oc dýrd, heidr oc æra ſe almáttighum Gudi lauſnara varum oc ſkapara fyrer ſína margfaulldu milldi oc miſkunſemi er hann veiter oſs, er byggium á utannverdum iadri heimſins, oc efter meiſtaranna ordtæki, er ſva ſetia í ſínar bækr, at þeim ſýniz ſem ver ſeem komnir ut or heiminum oc alteins þó at ſva ſé, vyrdiz Gud at ſýna oſs ſina milldi,' einkannliga i þvi, er hann hefer látid os koma til kynninghar ſíns blezada nafns, þar med gefuit os ſtyrka ſtolpa, hina helguztu Forgöngumenn heilagrar kriſtni, af hverra heilagleik aull nordrhálfan ſkínn oc liómar nær oc fiærre; þeſſir eru, hinn heilagi *Olafr* kongr oc hinn háleiti *Hallvardr* frændi hans, er prýda Noreg med ſínum helgum (a) domum, hinn mæti *Magnus* eýa iarl, er birtir *Orkneyiar* med ſínum heilagleik, hverium til ſæmdar eftirfarandi ſaga er ſamanſett. her med eru blezadir biſkupar *Johannes* oc *Thorlacus*, hverir Island hafa geiſlad med háleitn ſkíni ſinna biartra verdleika. Því má ſiá at ver erum ei fiarlægir Guds miſkunn, þó at ver ſeem fiarlægir ödrum þiódum at heims viſtum, oc þar fyrir eigum vær hönum þackir at geyra, ſæmd oc æru alla tíma vars lífs. Meiſtare (b) *Rodbert*, er Saugu hins heilaga *Magnuſar* iarls hefer ſamt oc diktad i látinu, byriar ſva prologum ſem her má heyra

Pro-

(a) dæmum, *exemplis*. 351. 352.
(b) Robert. 351. 352. *O.*

Præfatio.

Laus, gloria &, cum reverentia, honor ſit omnipotenti Deo, redemtori & creatori noſtro, pro multiplici ſua clementia & miſericordia, præſtita nobis, qvi habitamus in extrema mundi plaga &, ut ajunt in ſcriptis ſuis viri docti, qvemadmodum illis videtur, e mundo exivimus. Qvantumvis autem ita ſe habeat, dignatur Deus nobis ſuam clementiam præbere, præſertim in eo, qvod ad beati ſui nominis notitiam pervinire ſiverit, firmas inſuper dederit columnas, ſanctiſſimos anteſignanos eccleſiæ, qvorum ſanctitate totus Boreas & prope & procul illuminatus nitet; hi ſunt, ſanctus Rex Olaus *& auguſtus ipſius cognatus* Hallvardus, *qvi Norvegiam ſacris ſuis relliqviis ornant; celeber* Magnus *inſularum comes, qvi* Orcades *ſua ſanctitate illuminat & in cujus honorem ſeqvens hiſtoria compoſita eſt. Annumerantur his beati epiſcopi* Johannes *&* Thorlacus, *qvi ſplendore conſpicuorum ſuorum meritorum Islandiam irradiarunt, unde apparet, nos non a divina miſericordia, ab aliis licet gentibus longe, qvoad manſiones in mundo, remotos eſſe; hinc iis grates, honorem & reverentiam omni noſtræ vitæ tempore habere debemus. Magiſter* Rodbertus, *qvi hiſtoriam comitis ſancti* Magni *lingva Latina compoſuit atqve dictavit, prologum, ut audire licet, orditur.*

Prologus.

Þvílikt færer hver ſem hann hefer faung á i landtialld Guds, ſer til hiálpar oc miſkunnar, (c) einer Gull, adrer ſilfr, ſumer gímſteina, ſumir hafra hár oc raud búcka ſkinn oc er ſlík fórn ei ſvívirdiliga virdandi, þviat af ſliku er giörr iſerhöfn yfer landtialld Guds (d) at hlífa þvi oc veria þat fyrer vætu oc ſólarhita, þeſſi ord má ſva gloſa med fám ordum. Hver kriſtinn madr offri Gudi ad giöfum oc láni, ſem hann hefer hönum veitt, þat er hann hefer bezt til, at Guds kriſtni er landtialld þat er Moyſes giordi Gudi til þiónoſtu, merkir, verdi til hlífdar oc ſtyrkingar móti áráſum ſinna ovína. Gull merkir ſpeki oc vizku, ſilfr hreinlífi; gimſteinar kraptaverk heilagra manna, hafra hár idran ſindal, raud buckaſkinn píſlarvætti. Nú má leſandi madr ſva til hugſa at þeſſar allar fornir hafi heilagr *Magnus* offrat ſínum drottni ſem hans lífs ſaga vattar. Nu þó at loffaungr (e) Guds ſée (f) ei ſæmiligr i ſyndugs manz munne, þá má hann þó vera audrum hagligr oc hialpſamligr, því at ſva er leſit; at huſit alt fylltiz af hinum ſætazta ilm ſmyrſla oc jurta þeirrar hinnar ſyndugu konu er ydranda nidrſteypti at þva oc ſmyria fætr drottins, enn efter vanaligum ſid þeirra manna, er annara jarder byggia, enn ſínar vanrækia oc láta þurar liggia, þá byrium ver ſaugu þeſſa um líf hins heilaga *Magnuſar* iarls, þeim mun trauſtligarr oc áſtſamligarr (g) oc vart ſtarf tilleggium ſva heilagrar oc háleitrar frædi, ſem væntum fullgiörla hans hiálp oſs at ſtydia oc ſtyrkia til ſinnar

(c) einn 351. 352. *O.* (d) oc *pro* at. 351. 352. (e) Gudr. 351. 352. *O.* (f) ril *pro* ei. *Omn.* (g) er *pro* ac. 352. 352. *O.*

Prologus.

A. D.

Qvivis, qvod habet in tabernaculum Dei, in sui auxilium & commiserationem infert, alii argentum alii gemmas, alii lanam caprinam ac rubras hircorum pelles, tales oblationes non sunt despiciendæ. Ex enumeratis enim tectum tabernaculi Dei confectum est, ut conservetur ab humore atqve solis æstu; hæc verba explicari possunt; Qvivis homo christianus offerat Deo, donet & commodet, ab ipso concessum, qvod optimum habet. Qvod Dei tabernaculum, illud nempe qvod confecit Moises ad cultum divinum, significat Ecclesiæ tutamen atqve munimen contra incursiones hostium. Aurum scientiam atqve sapientiam adumbrat, argentum castitatem. Gemmæ miracula sanctorum hominum; pili caprini poenitentiam peccatorum; rufæ pelles hircinæ martyria. Cæterum observet lector, has omnes oblationes sanctum Magnum, *ut ejus vita testatur, Deo suo præstitisse; Qvamvis autem laus Dei in ore hominis peccatoris digna non existat, aliis attamen commoda & saluberrima erit; legitur enim totam domum repletam esse dulcissima fragrantia ex ungventis ac herbis mulieris peccatricis, qvæ pœnitentiam agens fudit, ut pedes domini lavaret atqve ungeret. Verum juxta solitam consvetudinem eorum, qvi alienos fundos colunt, suos autem non curant aut irrorant, historiam hanc de vita comitis beati* Magni *ordimur eo majori confidentia & amore, qvo nostram operam sanctiori & celebriori relationi impendimus, qvi profecto credimus & speramus ejus opem*

nos

nar virdingar oc tignar. Nu med þvi at hann er hluttakare himinrikis oc ígeinginn valld drottins, þá er han máttugr at þiggia alt þat er hann vill. Enn med þvi at ver erum ſyn duger og ſekir aumligs lifnadar, audrum gód dæmi af oſs gefa, þá ſýnu ver hinn heilaga *Magnus* med ſínum frægdarfullum lifnadi, þann er allir eigu at fylgia, oc heilög dæmi af draga. Nu at ver gerom ei (h) leſanndum erbidi af þeſſare rædu, þvíat drottinn gerdi ſkamma rædu, þá birium ver ſögu þeſſa med lióſum ordum oc hreinni fráſögo, ſva ſem Gud (i) ledi oſs at ſkynia.

Cap. I.

Um daga *Haralldz* (k) *Noregs* kongs *Sigurdarſonar* redu fyrer *Orkneyium* iarlar, brædr tveir *Páll* oc *Erlendr*, ſyner *Þorfinnz* iarls, er ríkaſtr hefer verit allra *Orkneyinga* iarla; hann var ſon *Sigurdar* iarls, er *Olafr* kongr *Triggvaſon* kriſtnadi, oc allan lýd i *Orkneyiom*, þeſſi *Sigurdr* fell i *Bríans* bardaga á *Irlandi*. Moder þeirra *Erlendz* oc *Páls* var *Ingibiörg*, er kaullut var iarla moder, dotter *Finnz* iarls *Arnaſonar*; Enn *Haralldr Sigurdarſon* átte *Þoru*, dotter *Þorbergs Arnaſonar*, modr *Olafs Kyrra*, oc þvi voru þeir þrimenningar *Olafr* kongr oc fyrſagder iarlar. *Erlendr* iarl átte þá konu er *Þora* het, hun var *Sumarlida* dotter *Uſpaksſonar*, moder *Uſpaks* var *Þordis* dotter *Hallz* á *Siþu*; *Eigill* het

(h) leſaranum. *ead. it. O.* (i) ſiálfr. *addit O.* (k) *omittunt Omnia.* Noregs kongs.

nos, in ipsius honorem & eminentiam, stabilituram atque confirmaturam. Jam quoniam particeps est regni cœlorum & ingressus regnum dei, potens est ut quæcunque vult impetret; cum autem peccatores simus & aliis, miserandæ vivendi rationis causa, bonis exemplis esse neqveamus, sanctum Magnum, *unacum laudanda ipsius vita, qvam omnes seqvi ejusqve sacris exemplis duci decet, monstramus. Cæterum ne lectoribus hoc sermone, Dominus enim brevi usus est, molesti fiamus, historiam hanc intelligibilibus & veris terminis, ut deus percipere nobis dedit, declaramus.*

Cap. I.

R*egnante in* Norvegia Haralldo Sigurdi *filio, gubernarunt* Orcades *comites duo fratres* Paulus & Erlendus, *filii comitis* Thorfinni, *qvi inter comites* Orcadenses *potentissimus fuit, filius comitis* Sigurdi, *qvem, cum toto populo* Orcadensi, *ad Christianam religionem perduxit rex* Olaus Tryggvii; *cecidit* Sigurdus *iste in prælio* Brianico *in* Hibernia. *Mater* Erlendi & Pauli *erat* Ingiburgis, *mater comitum cognominata, filia comitis* Finni Arnæi; Haralldus *autem* Sigurdi *filius uxorem habuit* Thoram, *filiam* Thorbergi Arnæi, *matrem* Olai Qvieti, *unde memorati comites, cum rege* Olao *fratrum ex filiabus nepotes extitere.* Erlendo *uxor erat* Thora, *filia* Sumarlidii Ospaki *filii; mater* Ospaki *erat* Thordisa, *filia* Halli Sidensis; Egillus

hiet ſon fyrrnefndz *Hallz*, hans dótter var *Þorgerdr*, móder hins heilaga *Jóns Hóla* biſkups; Syner *Erlendz* iarls (l) oc *Þóru* vóru þeir hinn heilage *Magnus* oc *Erlingbr*. En dætr *Gunnilldr* oc *Cecilia*. *Gunnilldi* átti ſíþan *Kolr Kalaſon* lendr madr i *Noregi*, þeirra ſon var *Rögnvalldr Kali*, er ſíþan vard iarl i *Orkneiom*, hann er ſannheilagr madur, hefer *Rögnvalldr Kale* verit ſyſtrſon hinns heilaga *Magnuſar* iarls. *Páll* iarl, bróder *Erlendz*, átti dóttr *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnhilldar* dottr *Magnuſar* kongs góda, ſonar *Olafs* kongs hins helga; ſon *Paals* iarls hiet *Hákon*, er ſíþan kiemr vid ſöguna.

Cap. 2.

Hinn heilagi *Magnus* iarl var feddr i *Orkneyum*, hinn dýrdligſti at ætt oc hinn fregazti at (m) kynferdi. Fadir hanns *Erlendr* var *Orkneya* iarl, virduligr herra oc höfþingi ſem þeir er ríkuliga lifa á þeirri jörd, (n) tignadr velldi oc virdingu, móder hanns *Þóra* var ættud af hinum gaufgizſtum haufdingium (o) þeſs. Enn þó at mörgum kunne ættgiædi at ſnuaz til metnadar oc ſpillingar lundernifs, var (p) þeſſi hinn ſæli ſveinn þegar i hinum fyrzſta uppruna ſinnar bernsku byrtr oc lærdr kenninghum heilaghs anda, þvíat hann áhellt oc elſkadi, virdi oc vardveitti hinn hæſta krapt hugar, gódlyndi oc ſómaſamliga ſidſemd oc ſtadfeſti tíguligra ſida, þeſſi ſveinn ſýndi ſigh gamlan at gódum ſidum, hludlauſs bernsligs lífs oc í ſínum, verkum, gladmælltr

(l) *omittunt omnia.* (m) kynfelli. 352. (n) tignandi. 351. 352.
(o) *omittunt omnia.* (p) því *omnia.*

nomen fuit filio memorati Halli, *ejus filia erat* Thorgerda, *mater sancti* Johannis, *episcopi* Holensis. *Comiti* Erlendo & Thoræ *filii erant sanctus* Magnus & Erlingus; *filiæ vero* Gunnhildis & Cecilia; *duxit exinde uxorem* Gunnhildem Kolus Kalii *filius*, *satrapa in* Norvegia, *eorum filius erat* Rögnvalldus Kalius, *postmodum comes* Orcadum; *is vir vere sanctus*, *comitis sancti* Magni *sorori filius fuit.* *Comes* Paulus, *frater* Erlendi, *uxorem duxit filiam comitis* Haqvini Ivaridis & Ragnhildis, *filiæ regis* Magni Boni, *sancti* Olai *regis filii.* *Comes* Paulus *filium habuit* Haqvinum, *in historia infra commemorandum.*

Cap. 2.

C*omes sanctus* Magnus *in* Orcadibus *erat ex majoribus*, *generis claritate*, *nobilissimis*; *pater ejus* Erlendus *in* Orcadibus *erat comes*, *honorabilis dominus atque dynasta*, *ut ii qvi in ista regione laute vivunt*, *imperio & honore beatus*; *mater ejus* Thora *a nobilissimis primatibus ejus* (forsan territorii) *descenderat.* *Qvamvis autem generis claritas apud multos in fastum & indolis pravitatem convertatur*, *beatus tamen iste puer a primordiis statim suæ infantiæ illuminabatur & edocebatur doctrinas spiritus sancti*, *tenebat enim atqve amabat*, *honorabat atqve servabat summam animi virtutem*, *humanitatem*, *decentem honestatem ac constantiam generosorum morum.* *Puer hic se præbuit*, *qvo ad probos mores*, *ætate provectum*, *puerilis vivendi rationis & facti expers*, *hilaris*,

mælltr oc blídr, hógværr i ordum fínum áſtſamlighum oc epterlátr (q) oc vidrædingr, í gaungu oc i aullu ſidferdi vel roſkinn oc ſtilltr, ſva at ecki fannz þat i hans medferd at ángra mætti eda ſtyggia áſiándi menn. Snemma var hann i ſkóla ſettr til at nema heilagar ritningar oc þau aunnr frædi ſem menn plaugudu þá meſt at (r) kunna. Magnus var hægr oc hlýdinn, audrádr oc athlázſamr faudr oc módr oc ſínum meiſtarum, þýdr oc þeckr allra alþýdu, hann þýddiz lítt lauſung oc leika ſem aunnr ungmenni, helldr ſýndi hann ſic med ſæmiligri framferd, þó at hann væri ungr at vetratali, þvíat þegar byrtiz med hönum audſæ heilags anda gift ſu er hönum ſtýrdi til allra gódra luta.

Cap. 3.

A. D. 1066 Þí er þeir brædr *Erlendr* oc *Páll* haufdu riki tekit i *Orkneyum*, kom auſtan af *Norege Haralldr* kongr *Sigurdarſon* med her mikinn til *Orkneya*, oc let þar epter *Elliſif* drotning, oc *Mariam* oc *Ingigierdi* dætr ſínar; iarlarner rieduzſt til ferdar med konge med miklum her oc hielldu þeir ſudr til *Einglandz* oc i þeirri orruſtu er þeir baurduzſt vid *Haralld* kong *Gudinaſon* fiell *Haralldr Sigurdarſon* V. náttum epter *Matthias* meſſo á hauſtit. Epter þeſſa orruſtu ſigldi *Olafr Kyrri Haralldz* ſon med jörlunum um hauſtíd aftr til *Orkneya*, oc þann ſama dagh oc á þeirri ſtundu ſem *Haralldr* kongr fiell á *Einglandi*, vard bráddaud *Maria* dotter kongs i *Orkneyum*, oc er þat mál manna at þau hafi (s) eins mikit fiör haft bæþi. *Olafr Kyrri* var um veturinn

(q) i vidrædingi. *omnia.* (r) kenna. *omnia.* (s) eins manz. *omnia.*

comis, benignis verbis humanius, obseqvens; cum qvo facile colloqvium, qvo ad vivendi institutum & omnem honestatem maturus atqve modestus, ita ut in factis ejus nil reprehenderetur qvod videntes irritatet vel offenderet; Puer adhuc tenellus scholam intravit, ut sacras scripturas aliaqve, qvæ id temporis potissimum colebantur, adisceret; fuit mansvetus, obediens, facilis & obtemperans parentibus & magistris, mitis amatusqve ab omni vulgo; lasciviam ludumqve cum aliis adolescentibus minime sectabatur, honesto autem vitæ genere, annorum licet numero tener, conspicuum se reddidit, prodiit enim statim in illo donum spiritus sancti, qvod ipsum ad qvævis optima regebat.

Cap. 3.

Postqvam comites Paulus & Erlendus *regno in* Orcadibus *potiti erant, venit illuc ab oriente e* Norvegia, *cum ingenti, exercitu rex* Haralldus Sigurdi *filius & reliqvit ibi reginam* Ellisifam, *cum filiabus suis* Maria & Ingigerde. *Comites, numerosis stip ati copiis, iter cum rege susceperunt & meridiem versus ad* Angliam *tetenderunt; verum pugnans cum* Haralldo Gudini *filio* Haralldus Sigurdi, *qvinqve noctibus post festum* Mattiæ *autumnale, cecidit; post pugnam istam* Olaus Qvietus Haralldi *filius, cum comitibus, in* Orcades *revehebatur. Eodem die & hora eadem qva rex* Haralldus *in* Anglia *cecidit*, Mariam *ejus filiam in* Orcadibus *repentina mors obruit, unde vulgo audit utriqve parem fuisse vigorem.* Olaus Qvietus *in* A. D. 1066

A. D. turinn i *Orkneyum* oc var hann hinn kiærazti vin iarlanna frænda
1067 sinna, þvíat þær voru brædra dætr *Þora* móder *Olafs*, oc *Ingibiorg* móder iarlanna. *Olafr* for um vaarit austr til *Noregs* oc var hann þar til kongs tekin med *Magnusi* brodr sínum.

Cap. 4.

Þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* riedu *Orkneyum* lángan tíma oc var leingi gott samþycki þeirra, enn er syner þeirra tóku at þroskaz, þá gerduz þeir ofstopamenn miklir *Hákon* oc *Erlingr*, enn *Magnus* var þeirra kyrlátazstr oc sidsamazstr at öllu; aller varu þeir frændr mikler menn oc styrker oc vel menter um alla hlute. *Hákon Pálsson* villde vera yfermadr þeirra *Erlendssona*, þvíat hann þóktiz meiri burdum enn þeir, þvíat hann var dóttrsonr *Hákonar* iarls *Ivarssonar* oc *Ragnilldar* dóttr *Magnusar* kongs *Goda*, sem fyrr var greint, oc villde *Hákon* hærra hlut hafa ur öllum þeirra skiptum, kom þá sva at þeirr urdu ei ásattir, þvíat marger menn hnigu til *Erlendssona* oc villdu ei þá lægra hlut bera láta þar i eyunum, þvíat þeir voru öllum líd betr vingader oc ástsælli af mönnum, var þat því miog aufundarkent af *Hákoni* alla æfi, var þá ei uhætt med sonum iarlanna; þá áttu fedr þeirra lut at med þeim at þeir skilldu semia med sier, var þá fundr (t) tilstefndr oc fannz þat brátt á at hvorer iarlanna hneigdi med sonum sínum, oc urdu ei ásætter, gerdiz þadan af sundrþicki mikit med þeim brædrum oc skilldux vid sva buit. Því næst foru menn á milli þeirra at leita um sætter, var þá stefndr fundr med þeim

(t) alstefndr. 351. 352. atstefndr. *O.*

Orcadibus *hyemabat*, *comitum intimus amicus cognatorum* A. D. 1067
ſuorum, Thora *enim mater* Olai & Ingibiorga *comitum mater conſobrinæ fuere.* Olaus *vere ſeqvente orientem verſus in* Norvegiam *delatus*, *cum fratre ſuo* Magno, *rex ſalutatur.*

Cap. 4.

Fratres Paulus & Erlendus Orcades *longo tempore regebant*, *diu bene concordes; cum autem filii eorum matureſcerent*, *inſolentes perqvam facti ſunt* Haqvinus & Erlingus, Magnus *autem in omnibus manſvetudine & modeſtia eos præceſſit; cognati omnes viri magni*, *robuſti & in omnibus bene formati;* Haqvinus *filiis* Erlendi *ſuperior eſſe voluit*, *videbatur enim ſibi genere iis nobilior*, *nam erat comitis* Haqvini Ivaridis & Ragnhilldæ, *regis* Magni Boni *filiæ*, *ut ſupra dictum eſt*, *ex filia nepos*, *unde in omnibus eorum commerciis prærogativis gaudere prætendit; venit igitur eo ut diſſentirent*, *multi enim filiis* Erlendi *favebant* &, *ne inferiores in inſulis evaderent*, *ſtudebant*, *totius enim populi amor in eos pronior*, *qvod* Haqvino *ad mortem usqve haud exiguæ invidiæ cauſa extitit; hinc comitum filii alii ab aliis non tuti; patres igitur concordiam eos inter ſtabilire adnixi ſunt*, *unde conventus indictus*, *uterqve comes ſtatim ad filios ſuos inclinare repertus eſt*, & *pactio non obtinuit: diſſidiis igitur inter fratres ortis*, *re ita ſtante ab invicem diſceſſerunt. Pactionem poſtea impetraturi eos interceſſere*, *hinc conven-*

tus

A. D. 1067 þeim i *Rossey*, á þeim fundi geingu saman sætter þeirra med því móti at þá var skipt eyiunum i helminga, stod þá sva um hríd. *Hákon Pálsson* leitadi miögh á þá menn er þionudu *Erlendi* oc sonum hans, sva at þeim þótti ei sva mega standa oc kom þá enn sva at þeir urdu usátter oc föruz at med fiölmenni. *Hávardr Gunnason* oc adrer höfdingiar oc viner iarlanna, báru þeir þá sáttmál á milli þeirra, en þeir *Erlendr* fedgar villdu þá ei sættaz sva at *Hákon* veri þar i eyiunum, enn med því at vinum þeirra þótti mikil åbyrgd á ef þeir være usaatter, þá fór *Hákon* brott ur eyiunum at sinni, geck þá saman sættin med þeim brædrum ad gódra manna rádi. *Hákon* for fyrst austr til *Noregs* á fund *Olafs* kongs *Kyrra*, var þát ofarlega á hans dögum, dvalldiz hann þar skamma stund, þaþan for hann austr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkielssonar* oc var med honum nockara hríd veltekinn, þá var i *Svíþiód* ung *Kristini*, voru þar marger menn þeir er med forneskiu fóru, oc þottuz verda víser af því margra hluta þeirra er ei voru framkomner. *Inge* kongr var vel kristin oc lagdi mikla stund á at eyda (u) uvenium þeim er leingi höfdu fylgt heidninni.

Cap. 5.

Þá er *Håkon Pålsson* var i *Svíþiód* hafdi hann frett til at þar i landi var sá madr er för med vísendi oc spádôma hvört sem þat var af fiölkyngi edr audrum lutum; *Hákoni* gerdiz á forvitni mikil at finna þann mann, oc vita hvers hann

(u) þeim mönnum oc oveniu þeirre. *omnia.*

tus in Hrossey *statuitur, in hoc ea pactionis conditio valuit ut insulæ in partes duas dividerentur; ita exinde ad tempus res stetit.* Haqvinus Pauli *filius eos qvi sub* Erlendo *& filiis ejus merebant avare adeo irritabat, ut non tolerari posse sibi viderentur, unde nova inter eos discordia orta, magnis stipati copiis, invicem occurrebant;* Havardus Gunnii, *cum aliis optimatibus & comitum amicis, pacem inter eos sancire tentarunt,* Erlendus *vero cum filiis, si* Haqvinus *in insulis maneret, pacisci noluit; cum autem amici eorum discordiæ anxiam curam censerent,* Haqvinus *hac vice insulas reliqvit, unde pax inter fratres, bonorum virorum consilio, coaluit.* Haqvinus *primum orientem versus in* Norvegiam *ivit, regemqve* Olaum Qvietum, *erat ultimo regiminis ejus tempore, convenit; apud hunc non diu moratus, in* Sveciam *ad regem* Ingium Steinkelis *filium profectus est & aliqvantas apud eum, bene acceptus, moras nexuit. Erat hoc tempore recens in* Svecia *fundanda in* Christo *fides multi magiam exercebant & ex ea variorum futurorum præscientiam lucrari videbantur; Rex* Ingius, *utpote christianæ religionis sectator, insolentiis, qvæ gentilismum diu comitatæ fuerant, eradicandis multum studuit.* A. D. 1067

Cap. 5.

M*oratus in* Svecia Haqvinus Pauli *filius, audiverat ibi esse hominem, qvi prædivinationem & sagacitatem jactabat, utrum magia diabolica, an aliis rebus, usus incertum. Cæpit* Haqvinum *magna aviditas hunc conveniendi & experiundi*

A. D. hann yrdi vifs um forlaug fín, fór hann þá at leita hans oc fann hann i markbygd nockurre, fór hann þar ath veizlum oc fagdi bondum árferd oc adra luti þá er þeir forvitnuduz, enn er *Hákon* fann þenna mann, fpurdi hann epter hvorfu hönum mundi til rikis gánga edr annarrar hamingio; vífenda madr fpur hvad manna hann være, hann fegir nafn fitt oc ætt at hann var dottrfon *Hákonar* iarls *Ivarsfonar*. Þá fvarar vífendamadr, hvi muntu vilia af mier vífendi fá, eda fagner hafa, veitzftu ei þat at hiner fyrre frændr þíner hafa haft lítin trunat á þefsháttar mönnum fem ek er, oc má þierr þat þörf vinna at þu leiter epter at vita forlaug þín af *Olafi Digra* i *Noreg* frænda þínum, er þier hafit allann átrunat á, enn grunr er mier á at hann muni ei lítillæti til hafa at fegia þierr þát er þu forvitnaz eda vera ei fva volldugr ella fem þier kallit. *Hákon* fvarar. Ecki vil ek hönum hallmæla, ætla ek meirr at ek mun ei verþleik til hafa at fá af hönum vífendi, enn hitt at hann mundi ei mega mik vífann gera ef hann villdi. En því hefi ek á þinn fund farit at mier hefer þat i hug komit, at her mun hvargi ockarr þurfa at fyrirlíta annann fyrer mannkofta faker eda trubragda; Vel líkar mer þat, er ek finn þat, at þu þickiz ei þar allt trauft eiga fem hiner (v) fyrre frændr þíner hafa atrúnat haft, er þat oc undarligt at þeirr menn (x) fari med föftum oc vökum, er á flíkt ftunda oc ætla at þar af muni þat veitaz þá luti at vita er þeim er forvitni á, enn þó at þerr ftundit á flíkt, þá verdi þer því fíþr vífer fem ýdr er meiri forvitni á oc ýdr fkipter meira máli at vita, enn vier leggium ofs i aung-

var

(v) *Omitt.* fyrre. 351. 352. (x) fem. *add. omnia.*

riundi cujus de fatis ſuis certior fieret, hinc eum quæſivit & ruri in ſylva quodque ſito invenit, convivia frequentantem & incolis annonam cum pluribus præterea prædicentem; cum autem eum conveniret, qualem in obtinendo regno vel aliis fortunam ſperaret percontatus eſt; ſagaci igitur, quinam eſſet interroganti, indicat nomen genusque, ſe nimirum eſſe comitis Haqvini Ivaridis *ex filia nepotem; ad quæ magus; cur a me præſcientiam aut prædivinationem impetrare vis? nonne ſcis majores tuos cognatos in talibus, qualis ego, hominibus exiguam collocaſſe fidem; fortaſſis opus eſt tibi quærere ut fata tua* Olao Craſſo *cognato tuo in* Norvegia, *in quo integra veſtra fides, audias, verum ominor eum humanitate non præditum quo magis quæ ſcire deſideras tibi prædicat, quod ſi ita ſe habeat, tantum haudqvaqvam, quantum dicitis, eum valere. Nolo, regerit* Haqvinus, *ei obtrectare; magis obſtare autumo quod non dignus ſim cui divinet, quam me, ſi velit certum reddere nequeat. Cæterum te igitur conveni, quod mihi in mentem venerit neutrum decere ut virtutum vel religionis cauſa alter alterum deſpiciat. Perplacet mihi (ait ſagax) quod comperiam tuam fiduciam majorum tuorum fidei non omnino reſpondere; eſt quoque mirum eos, qui talibus ſtudent jejunia & vigilias celebrare, autumantes inde eorum, quæ ſcire avent, cognitionem fluere; quamvis autem talibus ſtudeatis, eo minus certi reddimini quo magis ſcire deſideratis quæ cognoſcere intereſt; nos autem nullis ſubjici-* A. D.

A. D. gvar kvaler oc verdum þó víser (y) þeirra luta er vinum varum þicker málskifti á at vita. Nu mun sva fara med ockr, at þu munt þess nióta frá mier, er ek skil at þu þicker helldr mega taka vísendi af mier enn af kennimönnum *Inga* kongs, þeim er hann þickiz allt traust under eiga; skaltu koma til mín á þriggia nátta fresti, skulum vid þá freista at ek kunni at segia þierr nockura luti þá er þik forvitnar. Epter þetta skilldu þeirr, oc dvaldiz *Hákon* þar í bygdinne, oc at lidnum III náttum fór hann at finna vísinda manninn, var hann þá í húsi nockuru einsaman oc bless mædiliga, er hann geck inn, oc strauk hendinne um ennit oc sagdi at hann hefer mikit kostat ádr hann yrdi þess vís er hann villdi forvitnaz, *Hákon* qvaz vita vilia hvat hann segdi, hann mællti þá, ef þu vilt forlaug þín vita, segir hann, þá er þar lángt um at tala oc af lífi þínu, þvíat af vestr för þinni til *Orkneyia* munu hliótaz mikil stórtídindi þá er þeirr allir lutir verda frammgeingner er þar mun afleida, oc þat er mitt hugbod at þu verdir einvalldz höfdingi ifer *Orkneyium* at lyktum, kan vera at þierr þicki lángt, hygg ek oc at þar muni þitt afkvæmi byggia, þu mant oc á þínum dögum láta geyra þann glæp er þu mant annathvart fá bætt eda ei vid þann Gud er þu truir á, en spor þín liggia leingra ut i heim en ek fái seed, enn þó hygg ek at þu berir hier beininn i nordr hálfunni. Nú hefer ek sagt þierr þá lúti er ek mun at sinne, enn þú rædr hversu þú unir þínum lut oc eyrindi. *Hákon* svarar. Mikla sögu seger þú, ef sönn er, enn þat ætla ek mier betr gegna, sem vera mun, at þu munt þetta ei

(y) margra *pro* þeirra. *omnia.*

mur gravitatibus, certi attamen evadimus eorum qvæ ſcire A. D.
amicos noſtros multum refert. Nunc ita nobiscum agetur, ut te apud me commendet, qvod a me, qvam regis Ingii *ſacerdotibus, in qvibus tota ejus fides, te erudiri malle comperiam; Venies exactis tribus noctibus, tunc quædam, qvæ ſcire aves, tibi prædicere tentabo. Poſt memoratum colloqvium ab invicem diceſſere.* Haqvinus *in vicinia moratus, poſt tres noctes convenit iterum fatidicum, qvi in domo qvadam, cum ingrederetur* (Haqvinus), *ſolus anhelabat frontemqve manu contrectabat, aſſerens ſe multum impendiſſe anteqvam eorum, qvæ exqviſiturus erat, certior redderetur.* Haqvinus *ſe divinantem audire velle affirmat; Si, ait ſagax, fata tua ſcire cupis, de illis, necnon vita tua, multa dicenda ſunt, ex itinere enim tuo occaſum verſus in* Orcades *magni momenti facinora, cum omnia, qvorum cauſa erit prætereunt, provenient; præſagit etiam mihi animus, te tandem ſolum* Orcades, *qvamvis forte exſpectare tædeat recturum fore, ibi etiam prolem tuam habitaturam auguror; Tuo qvoqve tempore ſcelus, qvod apud Deum, in qvem credis, expiare qveas, an non, dubitatur, patrari facies; tua autem veſtigia longius in meridionales terras, qvam ego videre poſſim diducuntur, te tamen heic in ſeptentrione moriturum ominor. Audiiſti jam ea, qvæ hac vice dicere placet, qvorſum autem negotio reqve tua contentus ſis tibi relinqvitur. Ad hæc* Haqvinus; *momentoſa, ſi vera ſint, fers, id autem, qvod non dubito, mihi profuturum autumo*

 qvod

A. D. ei med ſannindum ſeed hafa. Víſenda madr bad hann ſlíku aſtrúa ſem hann villdi, oc ſkillduzt at því, oc er *Hákon* hafdi ſkamma ſtund verit med *Inga* kongi, þá fór hann þaþann til *Noregs* á fund *Magnuſar* kongs *Berbeins* frænda ſíns, þar fretti hann þau tídínde ur *Orkneyium* at *Erlendr* iarl oc ſyner hans riedu þar meſtu oc voru all vinſæler, enn *Páll* iarl fader hans var afſkiptalítell um ríkit, þat þóttiz hann oc ſpyria at *Orkneyinga* mundi lítt lánga til at kiæmi veſtr þángat, höfdo þeir þá frid gódann oc ugdu ef *Hakon* kiæmi til at af hönumm mundi ſtanda úfridr oc ſtyriölld, oc þóttí *Hakoni* ei örvænt at frændr hans mundu hallda ríkinu fyrir hönum. Tók hann þat rád at ſækia at *Magnus* kong frænda ſinn at hann kiæmi hönum til ríkis i *Orkneyium*. *Hakon* eggiadi miög *Magnus* kong at heria til *Skotlandz* oc *Irlandz* oc ſíþann til *Einglandz* at hefna þar (z). *Harallds* kongs *Sigurdarſonar*. Kongr ſvarar. Þat muntu hugſa *Hakon* ef ek geyra þetta fyrir þín ord at med her fara ek veſtr um haf, at þierr ſkuli ecki á úvart koma þó at ek bora frekann atſúg til ríkia þeirra er þar liggia fyrer veſtann hafit oc gera ek þar at öngvann mannamun, enn er *Hakon* heyrdi þetta liet hann ſier fátt um finnaz; Enn *Magnus* kongr let þá boda út leidángr at fiölmenni (a) oc ſkipum um allann *Noreg*.

Cap. 6.

Nu ſkal þeſſu næſt víkia aptr til vars ſögumanns hins heilaga *Magnus*, þviat fyrer litlu heyrdu þer hverſu hann var ſidlátr

(z) Hàreks. 351. 352. (a) á *pro* ck.

qvod hæc vere non prævideris. Fatidicus eum ex his qvæ A. D.
vellet credere jussit. His dictis ab invicem discesserunt; Cæterum ubi Haqvinus *apud regem* Ingium *non diu moratus fuerat, abiit in* Norvegiam & *regem* Magnum Nudipedem, *cognatum suum, convenit; Audivit ibi ex* Orcadibus *comitem* Erlendum *cum filiis, propulari qvippe favore perqvam beatum, plurimum valere, patrem autem,* Comitem Paulum, *rem publicam parum curare; Subolere etiam sibi videbatur* Orcadenses *non multum desiderare suum eodem reditum, pace enim tranqvilla tunc fruebantur, timebant vero ne* Haqvinus, *si in* Orcades *veniret, seditionum factionumqve auctor foret, unde non absimile concludebat, cognatos suos, ne regno potiretur, prohibituros. Cepit consilium ut cognati sui, regis* Magni, *auxilium ad regnum in* Orcadibus *obtinendum imploraret; hortatur igitur illum ut* Scotiam, Hiberniam & *deinde* Angliam, *ad vindicandam ibi cædem regis* Haralldi Sigurdi *filii, armis infestaret. Huic rex; Si,* Haqvine, *tuis svasionibus inductus, cum exercitu mare occidentem versus trajecero, non miraberis, qvamvis regiones ab occidente maris sitas aliqvantum, idqve absqve respectu personarum, aveam. Cæterum cum hæc audiret* Haqvinus, *haud contentus, pauca de iisdem in medium protulit.*

Cap. 6.

N*unc ad virum, de qvo agit nostra historia, sanctum* Magnum *redeundum, pridem enim audivistis ejus in omni vita*

A. D. 1067 ſidlátr i öllu athæfi oc ulíkr audrum ungum mönnum i ſínum uppvegſti, enn med því at marger ſnúa ſínum ſidum epter þeim ſem þeir hiálifa, oc hver er i tiöruna tekr ſaurgaz af henni; ſem *Magnus* var (b) ordinn miög ſva fullroſkinn at alldri, ſtaddr millum grimmra oc úſidlátra manna, er vóru illgiarner móti gódum ſidum, uſtyrker í trúnni, mótſtadliger rettum lögumm, ſtirder til læringar, efterláter úſidum, (c) 'andmálger oc úhlydner Guds bodordum, þá ſíndiz hann (d) nockurra vetr líkr vera úſida mönnum oc ſva ſem víkíngr med ránsmönnum edr hermönnum, lifdi vid rán oc herfáng oc ſtód at manndrápum med ödrum, (e) oc er þat trúanligt at hann hafe þetta giört meirr af vandra manna úſidum oc áeggian enn eiginlegri illzku, þicker mönnum þat líkligaz at *Magnus* hafi þetta giört þann tíma er þeir frændr *Hákon* oc *Erlingr* vóru allir ſamt i *Orkneyium*, þvíat ecki finnz ſíþarr timi til; yfer þeſſarri frammferd hans; talar ſva meiſtari *Rodbert*, er ſóguna hefer diktat, oho! ek undra ſegir hann, hverſu úumrædiligr er diúpleikr audæfa gudligrar ſpeki ok vizſku drottins, hverſu úſkilianleger ero dómar hans oc úſkodannleger vegir hans mannligu kyni, hví leyfdi allzvalldandi Gud þennan ſinn ſvein láta (f) girnaz rán oc manndráp oc ſaurgaz af ſva margfölldum ſyndum oc misverkum, hvi þoldi gudlig godgyrnd riddara ſinn oc píſlarvatt at láta ſva ferliga falla er frá upphafi kaus at kóróna hann háleitliga á himni med gledi oc fagnadi, audgadi Gud hann oc um ſneyri hans dupt í himneſka dýrd, oc gaf hönum eilífa huggun epter þeſſa heims

(b) þvi *pro* ordinn. 351. 352. (c) audmálger. 351. 352. (d) nokkut verr. *pro* nockra vetr. 351. 352. (e) mönnum. *add. omn.* (f) drygia. *omnia.*

vita honestatem &, cum adolesceret, ab aliis adolescentibus A. D.
discrepantiam; verum cum multi mores suos ad eorum, cum qvibus conversantur, accommodent, & qvemcunqve pix tacta maculet; cum Magnus *ad maturam fere pervenerat ætatem, constitutus inter feroces & inhonestos homines, contra ingenuos mores malignos, fide infirmos, justis legibus contrarios, in discendo rigidos, malis moribus obtemperantes, contradicentes & non obedientes mandatis divinis, annis aliqvot hominibus inhonestis similis videbatur; ut pirata inter prædones vel milites, rapinis & spoliis vivebat & homicidiis cum aliis intererat; est etiam credibile eum malorum hominum inhonestis moribus & svasionibus magis, qvam propria malitia inductum, fecisse; verisimillimum habetur* Magnum *hæc patrasse eo tempore qvo cum cognatis* Haqvino *&* Erlingo *in* Orcadibus *conversabatur; nam postea non reperitur: De his ejus factis seqventia scribit* Rodbertus, *historiæ autor; Eheu! miror, ait, qvam ineffabilis sit profunditas divitiarum sapientiæ divinæ & scientiæ domini, qvam non intelligibilia ejus judicia ac inpervestigabilis via ejus generi humano? cur permisit deus omnipotens hunc suum servum rapinas atqve homicidia cupire, & multiplicibus admodum peccatis necnon delictis inqvinari? qvare divina toleravit clementia, eqvitem suum atqve martyrem horride adeo cadere, qvæ ab initio elegit eum gloriose in cælo coronandum gaudio & lætitia, ditavit eum Deus & convertit ipsius pulverem in cælestem gloriam, dedit ei æternum gaudium post mundi hujus tristitiam; tu-*

A. D. heims harm, hamingiu iferhöfn oc lofs epter hiartans lamning, hvad er þetta nema þat er vier fám hvern dagh (g) fva opinberliga fem loffamliga at Gud uppreifir oc geyrir fonu *Abrahams* af fteinum, rettvífa at ránglátum, femiliga af fyndugum, dýrdliga af daudligum, fletta oc fkygda ferftrenda fiorum höfud krauptum, at þeir geriz (h) hæfilegir í himnefku uppfmídi, fterkir oc ftadfaftir (i) hornfteinar i höfutfteini varum *Jefu Krifto*, hönum fampickir oc fkapfelldir med (k) eilifri áftfemd oc fambandi úendiligrar elfku, þvíat drottinn *Jefus* er fon hinns mikla fmids er heiminn oc allt þat er í honum er, gerdi oc gerir oc ftiórnar med fínu valldi, oc hann umfkipter ker reidi finnar i mifkunnar ker, fverfandi þau med þel heilags anda oc hann vidtekr fynduga menn i hinn vídazfta fadm finnar milldi oc mifkunnar, alla þá er afláta finni úvizfku oc til hans fnúaz af öllu hiarta, þvíat þat horfir til (l) mikillrar dýrdar oc milldi drottins at hann lætr þar birtaz nógleik finnar mifkunnar fem ádr er fyrir mikill þúngi varrar vefölldar, ok læknar hann oc grædir þeim mun kraptuligar, fem fóttin fækir ádr hinn fiúka ákafligar, oc geyrir hann alla heila oc hólpna, þá er til hanns hiálpar leita. See, umfíder fem hinn heilagi *Magnus* ívafdiz flíkum fyndum, þá kom þar at hann afletti þeffu ftarfi oc fylgdi fedr fínum oc brodr oc lendum mönnum i *Orkneyium*.

Cap. 7.

Þenna tíma fem her er komit fögunni kom auftann af *Noregi Magnus* kongr *Berbeinn* med (m) útalligum fkipa fiöllda

(g) fieft *pro* fva. *omn.* (h) hentuger oc. *add. omn.* (i) hornftafs fteinar. *omn.* (k) himnefkri. *omn.* (l) viffrar. *omn.* (m) ftatligann. 351.

nicam beatitudinis & honoris post pulsationem cordis; qvid A. D.
hoc est nisi qvod qvotidie videamus tam manifeste, qvam gloriose, qvod Deus excitet & ex lapidibus faciat filios Abrahami, *justos ex injustis, decentes ex peccatoribus, gloriosos ex mortalibus, planos & politos qvadriangulares qvatuor firmitatibus, ut apti fiant in cælesti structura, immoti & stabiles lapides angulares in lapide primario nostro* Jesu Christo, *ipsi concordes & consentanei æterna charitate & nexu infiniti amoris, dominus enim* Jesus *filius est magni fabri, qvi mundum & omnia, qvæ in eo sunt creavit creatqve sua potentia & vasa iræ suæ in vasa misericordiæ mutat, polit ea lima spiritus sancti & recipit homines peccatores in amplissimum suæ clementiæ & gratiæ gremium, omnes qvi a sua insania desistunt & ex toto corde ad eum convertuntur, pertinet enim ad insignem gloriam & clementiam Dei, qvod in hoc apparere faciat divitias suæ misericordiæ ubi antea grave est onus nostræ miseriæ, sanat & salutem dat eo majori efficacia, qvo morbus antea ægrotum vehementius vexat, omnes qvi ejus auxilium implorant sanat & salvat. En tandem cum sanctus* Magnus *talibus peccatis implicaretur, eo venit, ut memoratam mitteret operam & patrem, fratrem ac optimates in* Orcadibus *seqveretur.*

Cap. 7.

T*empore qvo in hac historia supra memorata præterierant, venit ex* Norvegia *rex* Magnus Nudipes *cum innumera na-*

A. D. fiöllda lids oc hermanna, hönum fylgdu marger lender menn, *Vidkunnr Jonsson*, *Serkr* or *Sogni*, *Kali* af *Augdunu*, *Sæbiarnarson* oc *Kolr* sonr hanns oc marger adrer höfdingiar, ætladi kongr i þessari ferd under sig at leggia og heria vestrlöndinn *England* ok *Irland* sem fyr var gietit. Þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, tok hann iarlana *Erlend* oc *Pál*, oc naudgadi þeim brott or eyiunum oc sendi þá austr til *Noregs*, enn hann setti *Sigurd* són sinn yfer *Orkneyiar*, oc feck hönum ráduneyti, þvíat hann var ecki ellri enn IX. vetra. *Magnus* kongr skipadi sonum iarlanna til ferdar (n) oc fylgdar med sier, *Magnus* oc *Erling* sonu *Erlends* oc *Hákon Pálsson*. *Magnus* son *Erlends* iarls var hár madr á vögst, sköruligr oc skíótligr oc styrkr at asli, frídr synum, lióslitadr oc límadr vel, tíguligr i yferbragdi oc hinn kurteisazti i öllu æthæfi, hann giördi *Magnus* kongr skutilsvein sinn oc þiónadi hann iafnann fyrir kongs bordi. *Magnus* kongr fór or *Orkneyum* til *Sudureyia*, oc vann hann i þeirri ferd allar *Sudureyiar* undir sitt valld oc tok hendum laugmann *Sudreyia* kongs, þaþann fór hann sydr under *Bretland* oc átti þar mikla orosto i *Aungulseyiar* sundi vid iarla tva *Bretzka*, *Húga* hinn digra oc *Húga* hinn pruda, enn þá er menn brutu upp vapn sín oc biugguz til orusto, þá settiz *Magnus Erlends* son nidr aptr i fyrirrúmit, þar sem hann var vanr at vera, ok vapnadiz ecki, kongr spurdi hví hann gerdi sva? heilagr *Magnus* svarar, hier á ek vid öngvann mann sakir oc því vil ek ecki beriaz, fardu þá segir kongr under þiliur nidr, enn ligg hier ecki undir fótum mönnum ef þorir ecki at beriaz, þvíat ecki ætla ek þier tru til gánga. *Magnus* iarlsson sat i sama stad oc tók psaltara oc saung

(n) *omitt. omnia.*

vium, copiarum & militum multitudine; seqvebantur eum A. D.
multi præfecti provinciales, Vidkunnus Jonæ, Serkus *de* Sognia, Kalius Sæbiörni *de* Agdis *cum filio* Kolo, *multiqve alii optimates; in hac expeditione rex terras occidentales* Angliam & Hiberniam, *ut supra dictum est, armis infestare ac subigere statuerat. In* Orcades *devectus, Comites* Erlendum & Paulum *comprehendit & invitos ex insulis orientem versus in* Norvegiam *misit; filium autem suum* Sigurdum *insulis præfecit, eiqve, qvippe novem tantum annos nato, consiliarios dediti. Filios Comitum* Magnum & Erlingum Erlendi & Haqvinum Pauli *in expeditionem se seqvi jussit.* Magnus *filius Comitis* Erlendi *vir erat procerus, virilem vigorem & alacritatem præ se ferens, fortis, venustus, facie albida, membris teretibus, vultu conspicuus, & in qvibuscunqve, qvæ suscepit, cum comitate modestissimus; hunc rex dapiferum constituerat, undi ei ad mensas jugiter ministrabat. Rex* Magnus, *relictis* Orcadibus, *in* Hæbudes *navigavit easqve totas, capto regis* Hæbudensis *legifero, tunc subegit; tetendit inde meridiem versus in* Bretlandiam & *contra Comites duos* Britannos, Hugonem Crassum & Hugonem Prudium (*Heroem*) *in freto* Angulseyensi, *acre commisit prælium, cum autem arma effringerent præliumqve pararent,* Magnus Erlendi *filius in interscalmio ante mediam navem, ubi manere solitus erat, sessum ivit & arma non cepit; Qværenti regi hujus causam, respondit sanctus* Magnus; *hic, ait, nemo qvicqvam in me delinqvit igiturqve dimicare nolo; Descende, inqvit rex, sub tabulatum navis, nec sub pedibus hominum stratus heic obsis, si pugnam inire non audes, non enim opinor te hoc fidei causa facere.* Magnus *comitis filius in eodem loco sedit*

 &

A. D. ſaung á um bardagann, enn hlífdi ſier ecki, oruſta þeſſi var bædi hörd oc löng, enn um ſídir fell *Hugi* hinn prúdi, enn *Bretar* flýdu, oc feck *Magnus* kongr ſigr oc hafdi latit marga góda drengi, enn fiölldi var ſár (o). *Kali Sæbiarnarſon* hafdi fengit mörg ſár oc ſtór. *Magnus Erlendsſon* var ecki ſár vordinn (p) í bardaganum þóat hann hlífdi ſier ecki, oc mega allir ſiá at þat var hin fegrſta iarteign, at i ſva þickre aurvaflaug oc ſterkum vapnaburd ſkilldi hann ecki ſæraz, enn á alla vegu hiá hönum fellu vapnadir menn, oc þarf nu þetta ecki at undraz, þvíat Gud hefer vardveitt hann til ſtærri koronu oc ſigurs, enn at falla þar. *Magnuſi* kongi fanz ecki til þeſſa oc lagdi hann á *Magnus* Jarlsſon mikla fæd oc úþocka af þeſſu, oc er hinn heilagi *Magnus* ſá at hönum mundi þat ecki verda til ſæmdar eda ſálubótar at vera leingr med *Magnuſi* kongi, þá tók hann annat rád fyrir ſier at gera þat er Gud kænndi hönum.

Cap. 8.

Þat var á einni nátt er *Magnus* kongr lá vid *Skotland at Magnus Erlendsſon* leyndiz af ſkipi kongſins oc bió ſva i rumi ſínu um, þotti ſem þar lægi madr. Enn um morguninn er kongr var klæddr, ſpurdi hann hvert *Magnus Erlendsſon* mundi vera ſiukr, var þá um forvitnaz oc var hanns ſaknat. Kongr liet leita hanns og fannz hann ecki; þá let kongr hleipa ſporhundum á land. Magnus Jarlsſon hafdi ſkeinz á fæti þá er hann hliop á land, oc höfdu ſporhundarnir þegar fundit ſporit; *Magnus* hafdi leitat til ſkógar

(o) oc ſtirdr. *add. omn.* (p) *omitt omn.*

& assumtum psalterium, dum durabat prælium, recitavit. Prælium istud & longinqvum & acre fuit, tandem autem Hugius Prudi cecidit; Brittonibus vero fugatis, rex Magnus victoriam obtinuit, amiserat tamen multos viros fortes, magno numero vulnerato. Kalius Snæbiörni filius multa & ingentia vulnera acceperat. Magnus Erlendi in prælio, qvamvis se non deffendisset, non sauciabatur. Latebit præterea neminem summum esse miraculum qvod in denso admodum telorum imbre, cum arma strenue adhiberent, non vulneraretur, undiqve autem circa eum armati ceciderunt; Cæterum hoc non mirandum, Deus enim illum ad majorem coronam atqve victoriam, qvam ut ibi occumberet, servavit. Rex Magnus, hoc qvoniam non contentus, Magnum Comitis filium, qvasi abominandum, odit. Cum animadverteret sanctus Magnus sibi honori aut saluti non fore regi Magno diutius adhærere, consilium cepit aliud, faciendi ea qvæ Deus illum docuit. A. D.

Cap. 8.

Nocte qvadam, cum Rex ad Scotiam classem in anchoris teneret, Magnus Erlendi clanculum e navi regia aufugit lectumqve suum ita stravit ut homo ibidem decumbere videretur, postridie autem, ubi rex vestes induerat, interrogavit num Magnus Erlendi ægrotaret; hinc cum observarent, desiderabatur; Rex eum qværi jussit, canes igitur sagaces in continentem emitti curavit; ast id incassum. Magnus Erlendi cum in terram excurreret pede leviter vulnerabatur, canes vero vestigia statim invenerant; in sylvam aufugit &

arbo-

A. D. gar og komz hann uppi tre eitt, hundarner komu at eikinni oc klifu uppi, *Magnus* sló þá einn þeirra med kefli er hann hafdi halldit á, enn þeir lögdu þegar á flótta oc lögdu halana á bak sier oc runnu til skipa. *Magnus Erlendsson* leyndiz á skoginum medann Kongsmenn leitudu hanns, fór hann siþann upp á land oc kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvalldiz þar um hríd, enn stundum var hann á *Bretlandi* med biskupi nockurum; þetta sama haust fór *Magnus* kongr aptr til *Sudreyia* oc var þar um veturinn. Þann vetr andadiz *Kali Sæbiarnarson* af sárum. Um varit snemma fór *Magnus* kongr til *Orkneyia*, þar spurdi hann andlát Jarlanna ur *Noregi*, hafdi *Erlendr* andaz i *Nidarosi* oc var þar jardadr, enn *Páll* i *Biörgvin.* Þá gipti *Magnus Gunnildi* dóttr *Erlends* iarls, systr *Magnusar* hins helga, *Kol Kalasyni* i faudrbætr med miklum eignum i *Orkneyiuu*, giordiz *Kolr* þá lendr madr kongs, þeirra son var *Rögnvalldr Kali*; sumer menn segia at *Erlingr Erlendsson*, bróder hins helga *Magnus*, hafdi fallit i *Aungulseyiar* sundi, enn *Snorri Sturluson* segir hann fallit hafa á *Ulaztíri* med *Magnusi* kongi, þvíat þá er *Magnus* kongr hafþi IX. vetr ráþit *Noregi*. fór hann vestr til *Irlandz* med miklum her ok um sumarit eptir fell hann á *Ulaztiri* á *Bartholomæus* messo dag, en n *Sigurdr* son hans fór þegar or *Orkneyium* austr til *Noregs*, oc var þar til kongs tekinn med brædrum sínum *Eysteine* oc *Olafi.*

Cap. 9.

Nu heyrdu þeirr i fyrra capitula hversu almáttigr Gud er buinn at miskunna, hvers eiginnligr godleikr er jafnan at þyrma

arborem qvandam ascenderat, qvam canes, cum eo venirent, A. D.
scandere conabantur, unde uni eorum baculum, qvem tenuerat, ligneum impegit, canes vero statim fusi, caudas demittebant & ad naves recurrebant. Magnus Erlendi, *dum regii eum qværebant, in sylva delituerat, inde per continentem tendit, ad aulam* Melkolfi *regis* Scotorum *pervenit, & aliqvamdiu ibi, interdum autem in* Britannia, *apud episcopum qvendam, commoratur. Eodem hoc autumno rex* Magnus *in* Hæbudas *rediit ibiqve hyemavit. Seqventi hyeme* Kalius Sæbiörni *filius ex vulneribus obiit. Ineunte vere rex* Magnus *in* Orcades *delatus, audiit e* Norvegia *obitum cognitum; mortuus erat* Erlendus Nidrosiæ *ibiqve sepultus,* Paulus *vero* Bergis. *Tunc* Gunnhildam, *filiam* Erlendi, *sororem sancti* Magni, Kolo Kalii *filio, multis fundis in* Orcadibus *divitem, cædem patris eo modo reparans, nuptum dedit, tunc se ipsi addicenti & satrapæ honore nobilitato; erat eorum filius* Rögnvalldus Kalius. *Sunt qui ferunt* Erlingum Erlendi *filium, sancti* Magni *fratrem, in freto* Aungulseyensi *occubuisse, ast* Snorro Sturlæus *eum in* Adalstiria *cum rege* Magno *cecidisse asserit, nam cum hic novem annis* Norvegiæ *sceptra tenuerat, ingenti cum exercitu occasum versus ad* Hiberniam *tetendit & seqventi æstate in* Ulaztiria, *die festo* Bartholomæi, *cecidit; Verum* Sigurdus, *ipsius filius, relinqvit statim* Orcades *& in* Norvegiam *delatus unacum fratribus* Eysteine *&* Olao, *rex salutatur.*

Cap. 9.

Audivistis jam in priori capite qvorsum omnipotens Deus paratus fuerit ad clementiam exhibendam, cujus propria semper

 est

A. D. ma oc ſnúa vandrádum til hags oc hiálpar oc hverſu hann varþveitti þenna ſinn koſinn kappa frá heimſins vada oc vaſki, at birta hönum oc ſýna hverſu mikla luti hönum byriadi at þola fyrir hanns nafni, oc hann er í hafdi ſtadit optliga ſtórum manndrápum, ſkilldi um ſider verda fórn heilags anda, oc gefa Gudi ſitt eiginnligt blód med líſi oc líkama oc fyrir þvi komſt hann ur því valldi hins ágiarna kongs ſem fyrr var leſit.

Cap. 10.

Þá er hinn heilagi *Magnus* var á *Skotlandi*, fretti hann andlát *Erlendz* iarls födur ſíns oc þau önnr tídendi ſem fyrr var ritat; oc ſem hann hafdi verit ſlíka ſtund i hird *Skota* kongs ſem hönum líkadi, ſæmdr af konginum giöfum oc göfigu föruneyti, fór hann á *Kátanes* oc var þar af öllum virduliga tekinn, hirtr oc halldinn oc þegar koſinn ok tignadr iarls nafni, vinſæll oc virduligr öllum Guds vinum, oc þvi næſt án dvöl gerdiz hinn heilagi *Magnus* iarl (q) *Paulus* af *Saulo*, predikare af mandrápsmanni, oc hefndi hann þat á ſialfum ſier þat er hann hafdi illa lifat, tók hann at gráta ſik daudann i ſyndum med dagligum (r) ſýtingum oc ſtadfaſtri ydran, oc galt hann nú maklega hefnd i margfölldum meinleikum, ſyndugum girndum veſlugs holldz, þá ſyndiz hann vordinn nýr maþr, ſá er eptir þvi er fallinn ſem Gudi er ſæmd í, oc hann ſkipti i annan mann, i gódann af vandum, i ſæmiligann af ſyndugum, i helgann af herſiligumm, i ſælann oc hreinann af ſaurgum, þeſſi er umſnúning þinnar hægri handar almáttigi Gud, þu ert ſtyrkr at ſtyrkia, hollr at hialpa, búinn

(p) Poſtuli *add.* 351. 352. (r) yſerbotum *omn.*

est bonitas parcere & difficultates in commodum & salutem A. D.
mutare, & qvo modo conservaverit hunc suum electum athletam a mundi periculo & colluvie, ut manifestaret illi atqve ostenderet, qvanta nominis sui causa pati deberet, &, qvi magni momenti homicidiis sæpe interfuerat, victima spiritus sancti tandem fieret, ac proprium sangvinem cum vita & corpore Deo dicaret, igitur avari regis potestati, ut supra legimus, se subduxerit.

Cap. 10.

C*um erat in* Scotia *sanctus* Magnus, *patris sui comitis* Erlendi *mortem, præter alia nova, qvæ supra scripta sunt, audivit, & ubi tamdiu, qvamdiu ipsi placebat commoratus fuerat, donis & conspicuis comitibus a rege ditatus in* Katanesiam *ivit ibidemqve ab omnibus honorifice exceptus & habitus est; ei ministratur, mox electus, comitis titulo nobilitatur, amicis beatus & honore affectus ab omnibus Dei amicis; exinde, sine mora, factus est sanctus comes* Magnus, Paulus *ex* Saulo, *præco ex homicida, & a se ipso vindictam sumsit suæ male actæ vitæ, cæpit lugere se mortuum in peccatis, qvotidiano luctu & constanti pænitentia; perqvam punivit multifariis afflictionibus nefarias cupiditates miseræ carnis; homo novus tunc factus esse videbatur, qvem, ad sui gloriam compositum, Deus ipse in alium hominem convertit, in bonum ex malo, in decentem ex peccatore, sanctum ex horrendo, salvum & mundum ex sordido; hæc Deus omnipotens conversio est dextræ tuæ; fortis es qvi corrobores,*

A. D. buinri at bæta, gofigt at gæta. Med þessum hætti var hinn heilagi *Magnus* umsnúinn i helgann mánn, tók at eria jörd sins hiarta med völkum ristli vidrkenningar, þá drap hann úgiptumann sinn oc fal hann undir sandinum, þá gróf hann skurdgod *Labans* undir vidarrótum, sleit hann ur sier synder oc saurganer, oc skríddi sik háleitum kröptum, i gudligum gódgerningum med karlmanligri stadfesti, tók hann þá at vaxa sem olivovidr oc upplyptaz i öllum godum lutum oc virduligum verkum sva sem cypressus er yfer önnr tre, sva vox heilagr *Magnus* at hann skylldi sva vera *Magnus*, þat er mikill i Gudóminum sem hann var at nafni, uppstigandi í hámingio oc heilagleik.

Cap. II.

Einum vetri eda tveimr eptir fall *Magnusar* kongs *Berbeins*, kom vestann um haf til *Noregs Hakon Pálsson* oc gáfu kongar hönum iarlsnafn oc ríki slíkt sem bróder hans stód til, fór hann þá vestr um haf oc tók undir sik allt ríki i *Orkneyium* med sva mikilli ágirni oc (f) vitiannligri at hann drap saklausa sýslummenn *Noregs* kongs, er þann helming eyianna hellt, oc geymdi er hinn heilagi *Magnus* átti, oc lagdi þannveg undir sik allar *Orkneyiar* med ofríki, þvíat hálfar eyiarnar heyrdu til hinum heilaga *Magnusi* at födrligre erfd; nu sem hinn heilage *Magnus* fretti þvilíka sturlan at *Hákon* brædrúngr hans tók undir sik erfaland hans med opinberum rángindum, helt hann rádagerd vid sína menn hvat upp skal taka, kemr þat ásamt med þeim at

(f) omannligri, *inhumana. omn.*

robores, faluber in ope ferenda, pronus ad melius reddendum, nobilis fervando. Hunc in modum divus Magnus *in virum fanctum converfus erat; cœpit arare agrum cordis fui valido vomere pœnitentiæ: occidit tunc hominem fui infortunii & fub arena abfcondit; idola* Labanis *fub arborum radicibus terræ mandavit; peccata & pollutiones ejecit; ornavit fe egregiis virtutibus, beneficiis* Deo *gratis, cum conftantia virili. Cæpit crefcere ut olea & exfurgere in omnibus bonis & venerandis factis; ut cypreffus alias arbores fuperat, ita crevit fanctus* Magnus, *ut* Magnus *effet, id eft qvoad res divinas, qvemadmodum nomine, afcendens in profperitate & fanctitate.* A. D.

Cap. II.

U*no aut duobus poft cædem regis* Magni Nudipedis *annis*, Haqvinus Pauli *ex occidente in* Norvegiam *venit, cui reges comitis titulum & imperium tantum, qvantum jure hæreditatis fratri ejus competebat, contulerunt; hinc occidentem verfus per mare delatus, totum in* Orcadibus *regnum fibi fubjecit, tanta & manifefta avaritia, ut infontes toparchas regis* Norvegiæ, *cui id dimidium infularum parebat, qviqve, qvod fancto* Magno *jure cederet, refervabat, occideret & eo modo totas* Orcades *vi, dimidium enim infularum juftæ hæreditatis titulo a patre fancto* Magno *relictum erat, fubigeret. Cæterum cum fanctus* Magnus, *qvod mærorem attulit, audiret, confobrinum* Haqvinum *hæreditariam ditionem manifeftis injuriis fubjicere, apud fuos ineunda confilia qværit; confentiere in id, ut ad tempus exfpectaret, donec mitigaretur*

A. D. at hann vill bída um tíma at sefiz reidi oc ágirni *Hákonar* frænda síns oc at ecki syniz at hann sæki erfd sína med hermannahætti, helldr sem vin laga oc rettinda oc kærligr elskari.

Cap. 12.

Er sá tími er kominn er hinn heilagi *Magnus* vill vitia sinnar födrleifdar, þá fór hann med vegligu föruneyti af *Katanesi* til *Orkneyia* oc verda hönum frendr oc viner fegnir, þá beidiz hann at taka vid födrarfi sinum, þat líkadi bondum vel, þvíat hann var vinsæll, átti hann marga frændr oc mága at giarna villdu hann til ríkis hallda; þá átti *Þóro* modr hanns sá madr er *Sigurdr* hiet, þau áttu mikit bú i *Papuley*. Þá er *Hákon* iarl spurdi at *Magnus* var kominn í eyiarnar, dró hann lid at sier oc villdi ecki uppgiefa ríkit helldr at veria, fóru þá viner beggia i millum þeirra oc leitudu um sætter, kom þá sva med tillögum gódra manna at þeir sættuz at því at *Hákon* iarl gaf upp hálft ríkit, ef þat væri atkvædi *Noregs* konga. (s) *Magnus Erlendz* son fór þá þegar austr til *Noregs* á fund *Eysteins* kongs, þvíát *Sigurdr* kongr var þá farinn ut í *Jorsalaheim*; *Eysteinn* kongr tók vid jungherra *Magnusi* forkunar vel, oc gaf hönum upp faudrleifd sina, hálfar *Orkneyiar*, oc þarmed tók hann iarlsnafn af kónginum, med hinum sæmiligstum giöfum, yfer *Orkneyium* oc eptir þat fór herra *Magnus* iarl vestr um haf til ríkis síns oc urdu hönum fegner frændr oc viner, oc þarmed öll alþýda, sæmdiz þá vel frendsemi þeirra *Hákonar* iarls

(s) heilagr. *add. omn.*

tur ira & avaritia cognati Haqvini *& ne videretur ipse* A. D.
patrimonium suum more militum, verum ut juris & justitiæ sectator & diligens amator, poscere.

Cap. 12.

C*um adesset tempus qvo patrimonium poscere voluit sanctus* Magnus, *iter cum conspicuo comitatu ex* Katanesia *in* Orcades *instituit; cognati amiciqve eum gaudentes excipiunt; patrimonium suum tunc expetit, qvod incolis perplacuit, amicis enim beatus, multis cognatis & affinibus, qvi ipsum ad imperium vehere satagebant, gaudebat.* Thoram *ejus matrem tunc in matrimonio habuit vir nomine* Sigurdus; *hi villicationem magnam in* Papuley *habuere. Cum audiret Comes* Haqvinus Magnum *in insulas venisse, copias conscripsit & imperio non cedere, ast id defendere, voluit; amici deinde utriusqve intercedendo pactionem qværebant, qvæ, ob preces optimatum, ea conditione inita est, ut* Haqvinus *dimidio regni* Orcadici *cederet, si reges* Norvegiæ *in id consentirent.* Magnus Erlendi *orientem versus in* Norvegiam *statim, conventurus regem* Eysteinem, *rex enim* Sigurdus *in itinere* Hierosolymitano *abfuit, proficiscebatur; hic eum humanissime excepit, eiqve patrimonium ipsius, dimidium* Orcadum, *& præterea Comitis in* Orcadibus *titulam, cum pretiosissimis donis, concessit; ille postea per mare occidentem versus in provinciam redux, cognatorum & amicorum nec non totius vulgi gaudio excipitur. Multos postea hyemes cum Comite* Haqvino, *inter*

A. D. iarls marga vetr, er viner þairra áttu lut at, var þá ár oc fridr gódr i *Orkneyium* medann vingan þeirra hiellz. Þeir frændr, herra *Magnus* iarl oc *Hákon* höfdu landvörn bádir samt nockara hríþ sva at þeir urdu vel samþyckker; sva er sagt í kvædum þeim er ort er um þá, at þeir hafi bariz víd víking þann er heriadi ríki þeirra er (t) *Dufniall* hiet, hann var manne firnari enn brædrúngr iarlanna oc fell hann firir þeim. *Þorbiörn* het maþr, ríkr fyrir ættar saker oc göfigr, enn fátækr at gódum sidum, er þeir tóku af lífui i *Borgarfyrdi* á *Hialtlandi* fyrer gnógar sakir, ok enn urdu þau fleyri tíþindi er kvædin vísa til at þeir hafi bádír samt athverit, þóat ver kunnim ecki greiniliga frá at segia. Hefir hinn heilagi *Magnus* þessa luti framit ecki sem víkingr eda ránsmadr helldr sem lögligr stiórnari ríkisins oc geimslumadr laganna, elskari fridarins til at hirta úsidu manna, oc ressa rángindi, frida oc náda sína undirmenn oc sitt ríki af ossa ok ágangi vandra manna, er ætíd sátu um þat at spilla fridinum.

Cap. 13.

Herra *Magnus* var hinn ágiætazti madr í sínum höfþingskap, sidgódr oc rádvandr, vinhollr oc vapndiarfr, vígkiænn oc sigrsæll i orrostum, hóglýndr i fridi ok þó stiórnsamr, lítillátr í máli oc miskunnsamr, spekingr at viti oc hafdi hvers manns lof, hann var örr af fie oc stórgiöfull vid höfþingia, hann veitti hversdagliga mikla hiálp fátækum mönnum fyrir Guds ást, oc ressadi hann (u) miök herián oc stuldi, let

(t) *Aufniáll*. 351. 352. (u) miök. *omitt*. 351.

intercedentibus amicis, concordia, annonæ felicitas & pax publica, qvo usqve valuit eorum gratia, duravit. Consobrini, comes dominus Magnus *&* Haqvinus, *bene concordes, pacem publicam aliqvantisper tuebantur. Carmina de iis condita referunt eos contra piratam nomine* Dufnialum, *qvi regnum eorum infestabat, prælium commisisse, & eum, uno gradu remotiorem qvam qvod consobrinus ipsorum esset, interfecisse.* Thorbiörnus *nominabatur vir nobilitate generis dives, honestis autem moribus pauper, qvem in* Borgarfiordo Hialtlandiæ, *sat causarum provocati, vita privarunt. Sunt etiam, præter memoratas, plures res gestæ, qvas eos una procurasse, distincte licet referre neqveamus, carmina testantur. Gessit has res sanctus* Magnus, *non ut pirata aut prædo, sed ut justus rector provinciæ & legum custos, amator pacis, ad castigandos male moratos, puniendos iniqvos, ad pacem & securitatem subditis ac regno ab insolentia & invasione malorum, qvi paci violandæ semper studebant, liberans, impetrandam.* A. D.

Cap. 13.

D*ominus* Magnus *indolis erat generosissimæ & principe prorsus dignæ, bene moratus, circa bonorum morum observationem severus, amicis fidus, cum arma conferret audax, victoriis beatus, pacis tempore qvietus, imperio tamen invigilavit, affabilis & clemens, prudentia insignis, communi omnium præconio celebratus atqve munificus erga optimates, pauperibus Dei causa multum sulbevationis qvotidie impertiebatur,*

A. D. let drepa víkínga oc illgerdamenn ſva ríka ſem fátæka, ecki var hann vinhallr í dómum, virdi hann meira Guds rett enn mannvirdingarmun, i öllum lutum hellt hann ríkt Guds bodord, oc var meinlætiſsſamr vid ſik, marger ágiæter vóru þeir hanns mannkoſtir er hann ſýndi ſiálfum Gudi enn leyndi menninа.

Cap. 14.

Enn med því at hinn heilagi *Magnus* hafdi ríki ok ſtiórn yfir veralldar folki, þá villdi hann líkiaz heimligum ſidum veralldligra höfþingia, feck hann ſier oc faſtnadi eina ríkborna jungfrú oc hina ſkiæruzſtu mey af hinum tignuzſtum *Skotlandz* höfþíngia ættum, oc flutti heim til ſín oc gerdi brúdkaup til; þetta gerdi hinn blezadi *Magnus*, ſva ſem (v) reyndiz, med diúpſettu rádi gudligrar miſkunnar til þeſs at bleckia blídligar teygingar þeſſa heims, helldr enn at fullgera fýſter ſíns líkama, þviat hann var hólpinn gudligri giæzlu oc himneſkum krapti, bygdi X. vetr hiá þeſſari meyu hreinn oc hlutlauſs gerſamliga allra ſaurlífiſs ſynda, enn er hann kiendi á ſier freiſtni til líkams loſta, þá for hann í kallt vatn, oc bad ſier fulltíngis af Gudi. See her ſterkann Guds kappa i dagligu ſtrídi, hverſu (x) dádſamliga hann lifdi med þeſſari jungfru, ſva lángann tima, fyrir þvi at þó hann mætti laugliga (y) henni blídkaz, villdi hann helldur, ſtuddr heilags anda miſkunn, kióſa hinn betra lut, at lifa úſpilltr, enn fremia leyfiligann hiúſkap, þviat þeir þola likamsbruna er at

(v) reyndr. *omn.* (x) dagliga, *quotidie.* 351. 352. (y) af. *add. omn.*

batur, rapinas & furta graviter punivit, piratas & latrones, tam divites quam pauperes occidi curavit, amicorum ſtudio in judiciis non trahebatur, anteferebat leges divinas perſonarum disparitati; præcepta Dei in omnibus abunde obſervavit & ſe ipſum perqvam afflixit; multæ erant virtutes egregiæ qvas ipſi Deo manifeſtavit, mortales autem celavit. A. D.

Cap. 14.

C*æterum cum ſancto* Magno *mundani imperio regendi eſſent homines ſimilis fieri voluit mundanis moribus terreſtrium principum; ambivit nobilis ex clariſſima principum* Scotiæ *ſtirpe virginis & ſponſæ domum ſecum deductæ, celebravit nuptias; fecit hoc beatus* Magnus, *uti poſtea docuit experientia, profundo divinæ clementiæ conſilio inductus, magis ut blandientes hujus mundi illecebras falleret, qvam ut carnis ſuæ cupiditatibus ſatageret, munitus enim erat divina conſervatione & cæleſti virtute; cohabitavit decem hyemes cum hac virgine, caſtus, ſine omnibus venereis peccatis; cum autem tentationem laſciviæ carnalis comperiret, frigidæ ſe aqvæ immesgens, auxilium Dei imploravit. En heic fortem Dei athletam, qvam egregie in qvotidiana pugna cum hac virgine vixerit tam longo tempore, eo, qvod qvamvis blanditiis eam flectere licuerit, maluit, clementia Spriritus Sancti fultus, melius eligere, intemeratus nempe vivere, qvam, qvod licuit, coire, perferunt enim ignem carnis qvi ita*

 faciunt

A. D. at slíku fara, þviat villdra er ok auruggra at vardveita heila blóma, enn at bæta þá er ádr ero (z) spillter, þviat ecki sár verdr jafnvel grætt, sem þat holld er heillt hefer halldit. Enn at lifa i þeim líkama án líkamslosta er ecki mannligs kraptar, helldr gudligrar giafar, enn hvílíka freistni oc meinlæti hann þoldi af líkams bruna, hversu þúng skeyti úleyfdra hræringa oc hversu torvillikt strid hann sigradi oc staudvadi (a) hardar fýstir hitnanda hollds, þá veit sá er reynir, enn úreyndr tortrygger. Se miner kiæruztu þessi er sú hin mikla sýn er *Moisis* sá runninn logandа oc egi brennanda. Þat er at skilia, þessi hinn úngi madr freistadr enn enn ecki yfirstíginn. Enn med þvi at sva mælir *Páll* postuli at eingi kóronaz nema sá er laugliga stridir oc karlmannliga tilþiónar þá valldi þessi hallarhöfþingi oc stridandi riddari höll þina at þola dagligt stríd oc nálægann bardaga brennandi holldz, oc hann bardiz vaskliga oc sigradiz sælliga, þviat hönum virdiz sva at sá vill vera ofmikill (b) höglifis riddari, er fyrr vill hafa dýrdina, enn hann vinni kraptaverkinn, þviat kraptr er vegr til dýrdar oc dýrdinn gefz af kraptinum, svikul er sú dýrd oc hiegomlig er sú fegrd er ecki fædir heilagr kraptr oc undra ek, feger ritningin, hversu fögr oc fýsilig er hreingetning med sínum biartleik oc áststemd. (c) Þessi hinn háleiti Guds riddari, gyrdr hreinlífis linda, kostgiæfdi med allri hugarfýst at fremia oc fullgera allzkonar ástarverk til sæmdar sínum drottni, eda hvat mundi hann (d) fynia sínum Gudi þessa heims luta, er sialfs sins lif oc likam tilvardi, oc sínu eiginligu blódi útsteypti fyrir Guds sakir.

Cap.

(z) óspillter. 351. 352. (a) hastar oc. *repentinas. omn.* (b) hoglífill. 351. 352. (c) Þviat *pro* þessi. *omn.* (d) spara. *omn.*

faciunt; facilius enim & firmius est integros flores conservare, quam, eos, qui antea violati sunt, restaurare, nullum enim vulnus æqve bene sanatur ac caro qvæ integra mansit. Verum in corpore vivere sine carnali libidine non est virtutis humanæ, sed doni divini; qvalem autem tentationem & molestiam carnis passus fuerit, qvam gravia tela illicitorum instinctuum; ex quam ardua pugna victor evaserit & impediverit calescentis carnis fortes illecebras expertus scit, inexpertus diffidit. En carissimi; hæc magna est visio, cum Moisi *rubus ardere, non vero exuri appareret; hic, puta, juvenis tentatus non autem victus; verum cum dicat apostolus* Paulus, *neminem, præter eum, qvi rite dimicat & viriliter operatur, coronari. Elegit hic aulæ princeps & certans eqves aulam tuam ad sustinendum quotidianum certamen & præsentem pugnam urentis carnis; contendit strenue, & prosperam repertavit victoriam, reputavit enim, eqvitem, qvi gloria prius cluere vult, quam res magni momenti gerat, nimiam continentiam ambire, virtus enim via est ad gloriam, daturqve gloria ex virtute; inane est decus & fallax gloria, quam non parit virtus sancta. Miror, ait scriptura sacra, quam decora & desideranda sit nativa castitas cum splendore amando. Almus hicce Dei athleta, castitatis baltheo cinctus, ex omni animo facere & consummare omnifaria qvæ ab amore dependent opera in gloriam Dei sui, studuit; Cur, qværo, res mundi hujus Deo suo denegaret, qvi sui ipsius vitam & corpus exposuit & proprium sangvinem propter Deum effudit.* A. D.

 Cap.

A. D.

Cap. 15.

Nú med þvi at enginn má vera *Abel* nema ſá er þolír oc reynir nídzku *Káins* oc aufund, oc hinn helgi *Ezechiel* bió med eitrfullum mönnum oc hinn riettlát *Loth* var þraungdr af ránglátum mönnum, þá vakti upp úvin allz mannkyns freiſtni oc bruna meingerda alla vega i mót þeim Guds riddara, ſáandi ſundrþycki oc hatri milli brædra oc frænda oc kiærra vina, alt til þeſs at fyrirkoma hönum oc únýta hanns kraptaverk, er þá tóku at vaxa med hönum, enn kviſtr gudligs vínvidar mætti hræraz, enn eiki aſnídaz, þviat ſva ſem vidr flýtr á vatni oc umſnýz af (e) bárum oc vindi, enn ſauckr ecki, (ee) (oc ſva ſem (f) vagn ſnýz á himmi, enn ſökz ecki), ſem gull ſkíriz i ofni enn brennr ecki, ſva ſem ſterkt hús er knúit af ſtormí oc fellr ecki, eptir þeim hætti var hugr oc hiarta þeſſa hins ágæta piſlarvatz ſtyrkr oc ſtadfaſtr, úſkelfdr ok úhræddr milli ákafra atburda oc áfalla margſkonar freiſtni, i midel ſtorma oc ſtórra boda leindrar öfundar oc underhyggio ſva ſem opinnberrar illzku oc illgyrndar, i móti ſkeytum freiſtanda uvinar; er þat greinanda þeſſu næſt med hverium hætti þetta ſundrþycki geriz medal iarlanna.

Cap. 16.

Þá er þeir frændr, heilagr *Magnus* oc *Hákon* iarl, höfdo nockura vetr löndum rádit med fridi oc ſamþycki gódu, þá for þar, ſem optliga kann verda, at illgiarnar menn urdu til

(e) brimi. *omn.* (ee) *omitt. Od.* (f) vagl. 351. 352.

A. D.

Cap. 15.

Cæterum qvoniam nemo poteſt eſſe Abel *niſi is qvi* Caini *injuriam & invidiam patitur & experitur; ſanctus* Ezechiel *habitavit inter homines veneno plenos & juſtus* Loth *ab injuſtis oppreſſus eſt; excitavit totius generis humani hoſtis tentationem & æſtum noxarum undiqve contra iſtum* Dei *eqvitem; ſeminavit diſcordiam & odium inter fratres, cognatos & caros amicos, eum ſolum in finem ut ipſum perderet, ac miracula, qvæ tum apud eum increverunt, inutilia redderet; ramus vero divinæ vitis moveri, non autem abſcindi, potuit; nam ut lignum ſuper aqvam natat & à fluctibus ac ventis ſubvertitur, non vero demergitur, qvemadmodum helice in cælo vertitur, ſed non decidit, ut aurum in fornace rutilatur, aſt non exuritur, ut domus ſtabilis a procella agitatur, non vero corruit, ita cor & animus celebris hujus martyris firmus & conſtans, intrepidus ac imperterritus inter diligentes conatus & incurſiones multiplicis tentationis, inter tempeſtates & ingentes fluctus tectæ invidiæ & doli, ut manifeſtæ malignitatis & neqvitiæ, contra jacula tentantis hoſtis. Referendum poſthæc primum qvo modo diſcordia inter comites coaleſcat.*

Cap. 16.

A*liqvot hyemes cum* Comites Magnus & Haqvinus Orcadibus, *integra concordia & pace, præfuerant, accidit, qvod alias ſæpe, ut malevoli fraternam concordiam violatum irent; tunc* Haqvinus *in-*

fau-

A. D. til at ſpilla um frændſemi þeirra, dróz *Hákon* iarl þá úgyptumenn á hendr, þviat þeir frændr voru miög úlíker i ſkaplyndi, herra *Magnus* iarl var gódgiarn oc trúlyndr í heitum, villdi hallda ríki þvi er Gud hafdi gefit honum oc ágirnaz ecki framarr, þvíat med hverium hætti (g) mátti hann prófaz ágiarn á annara manna ríki eda eign, er ſva var aurr af ſiálfs ſins líkama at hann þyrmdi ecki ſínu lífi fyrir Guds áſt, hann ſidadi oc ſamdi ſitt underfólk til riettrar at ferdar, ſva at ſíþann hann havdi frelſt oc fridat ríki ſitt undann ágángi vandra víkinga, lofadi hann eingum ſinna manna at leggiaz i hernat oc hegndi hardliga allar lögleyſr oc úſidu, enn *Hákon* iarl var hardlyndr oc grimmr, ágiarn bædi til fiár oc ríkiſs oc meir frammlútr at eggia ſína menn til hernadaá enn letia, enn repſádi lítt úſiþu oc illgerþir, hann var miöc aufundſiukr um vinſælldir oc hófþingſkap hins heilaga *Magnuſs* iarls, villdi *Hákon* giarna med ágirni ſinna illra rádgiafa fyrirkoma ſæmdum *Magnuſs* iarls oc leggia undir ſic ríki hanns med ránum oc rángindum oc tok *Hákon* med ſínum mönnum um líf hanns at ſitia med ſvikſamligri undirhyggiu.

Cap. 17.

Nú ſem hinn ſignadi *Magnus* er þeſs vís vordinn ſannliga fyrir margar raunir ſem hann þyckiz ecki mega viddyliaz, at *Hákon* villdi komaz at lifi hanns oc riki, þá efnadi hann rádagerd ſina med rádgiöfum ſinum, oc ſyndiz hönum at vægia nockora ſtund undan öfund oc ædi *Hákonar*, kaus hann þá af

(g) madrinn *pro* mátti. *omnia.*

faustos magis sibi adsciscebat, cognatorum enim indoles perqvam dispar erat; Comes dominus Magnus, *benevolus, promissis fideliter stetit, regnum qvod Deus ipsi dederat retinere voluit & non ultra avere, qvomodo enim experiri potuit eum regnis aut possessionibus alienis inhiare, qvi sui ipsius corpus adeo largiebatur, ut suæ vitæ præ Dei amore non parceret; mores docuit subditos & assvefecit eos salubri vivendi rationi, ita, ut postqvam ditionem suam ab invasionibus malorum prædonum liberaverat eiqve pacem conciliaverat, non permisit ullum suorum militiam suscipere & omnes injurias ac malos mores graviter ultus est; Comes vero* Haqvinus *pervicax & ferox, opum & regni avidus, magisqve pronus ad stimulandum suos ad neqvitiam, qvam svadendum ut ab eadem abstinerent,* male *autem moratos atqve scelestos parum punivit; amor vulgi in comitem* Magnum *hujusqve generositas* Haqvini *invidiam excitabant, studuit, actus avaritia malorum suorum consiliariorum, honorem Comitis* Magni *detrudere & regnum ejus rapinis & injuriis sibi subjicere, cœpit igitur cum suis fraudulento dolo vitæ ejus insidiari.* A. D.

Cap. 17.

C*æterum cum beatum* Magnum *vera experientia, qvæ non posse duxit multoties certum reddidisset,* Haqvinum *ipsius vitæ & regno insidiari, consulit consiliarios suos & decernit invidiæ & furori* Haqvini *cedendum, optimos ex*

A. D. af lidi ſínu ſem villdazſtir voru ok bázt (h) til fylgdar falner oc ſigldu til *Englandz* oc ſóttu ſund *Heinreks* kongs ſonar *Wilhialms* (i) *Baſtards*, er þann tíma var einvalldzkongr yfer *Englandi*: ſem hinn heilagi *Magnus* var kominn til þeſſa kongs þá birti hann hönum atburdi oc efni ſinnar þángat komu ok tok kongurinn hönum med mikillri virþing oc i ſva mikla vinattu kóngſins hann uppſtie, at hann hellt hann oc allt hanns líd á ſínum koſti alla XII. mánude rikuliga, ſva ſem kongi ſómdi at veita ágætum hertuga; enn þeſſi hinn heilagi píſlarvattr hellt ſic oc ſína ſveit ſva vitrliga (k), at hann vardiz oc vidſá öllum vandra manna felagſkap oc er herra kongurinn ſkylldu af ſinni vizſku, hverſu *Magnus* iarl var godta verka oc ſæmiligra ſida ſágare oc at heilagr andi bió i hönum, þá hlýddi hann giarna hanns rádum, oc haſþi hans forſio i ſinum framferdum, þviat hann var heill oc hollr i rádum oc rádagerdum, blídlyndadr oc þolinmodr ſem *Chuſi*, gladvær oc elſkuligr ſem *Jonathas*, riettvíſs vandlætismadr laganna ſem *Phinees*, ſva var hann öllum kærr oc elſkuligr, þeckr oc þægiligr, at margir voru þeirr er ſva mælto, ſæler ero þeirr er þic ſá oc þeir er audladiz þina vinattu, hann var gladr oc gódviliugr ríkum mönnum, aurr oc milldr vid fátæka, gódlyndr oc gódgiarn oc litillátr allri alþýdu oc þó at hann væri i hyrd ſtaddr med heimligum höfþingium, þá varadiz hann oc vid ſá allzkonar löſtum þeirr er hyrdmanna ſidum ſpilla, oc at hann ſkildi eigi frammveigis ſlecka ſitt ſkírlifi i ſamþycki vid annarra manna ſynder, þá bió hann ſína heimferd þegar er lidnir voru þeir XII. mánuder er hann hafdi med *Henriche* konge dvaliz, kann þat vera at Gud hafi birt hönum, at hann ſkilldi luka ſínum þrautum inn

(h) tilfallner. *omn.* (i) *omitt. omn.* (k) oc virdiliga. *add. omn.*

ſuis & comites aptiſſimos deligit, in Angliam *navigat convenitqve regem* Henricum *filium* Vilhelmi Baſtardi, *qvi eo tempore* Angliam *ſolus regebat; Sanctum* Magnum *ſe convenientem aperientemqve cauſam cum negotio ſui adventus, rex honorifice excipit & tanto amore amplexus eſt, ut ipſum cum toto exercitu duodecem menſes integros, laute, ut decebat regem inſigni præſtare duci, propriis ſumptibus aleret; Verum ſanctus hicce martyr cum ſuis ſapienter adeo vixit ut ab omni malorum converſatione abſtineret atqve caveret; cumqve dominus rex ex ſua prudentia intelligeret qvalis comes* Magnus *eſſet, bonorum operum & decentium morum cultor & qvod ſpiritus ſanctus in eo habitaret, conſilia ejus lubens & in agendis providentiam ſecutus eſt, in iis enim dandis & conſultando fidus ſalubrisqve erat, animo miti & patienti ut* Chuſi, *lætus & amabilis ut* Jonathas, *juſtus legum Zelotes ut* Phinees; *omnibus carus adeo & amatus erat, placidus & humanus, ut multi eſſent, qvi dicebant, beati ſunt qvi te vident & tuam conſeqvuntur amicitiam, comis erat & officioſus erga divites, liberalis & munificus erga pauperes, mitis, benignus ac urbanus erga totum vulgum, & licet in aula conſtitutus eſſet cum principibus mundanis, caute omnia ſcelera, qvæ ſatellitum moribus nocent, averſatus eſt & ne in poſterum ſuam integritatem alienis peccatis conſentiendo macularet, exactis ſtatim duodecim, qvibus apud regem* Henricum *commorabatur, menſibus, reditum paravit; fortaſſis Deus ei manifeſtavit, qvod, ærumnarum finem brevi obtinendo, ſibi tam candidos flores* A. D.

A. D. innann ſkamms tíma oc fórna ſva Gudi ſkæra blóma ſíns hreinlífis, ſem ſigrſamligann dauda ſíns píſlarvættis, þvi at leyſaz or líkama oc lifa med *Kriſti* er miklu dýrdligra enn vera her i þeſſa heims ſaurgan.

Cap. 18.

Epter þat hinn heilige *Magnus* hafdi tekit orlof af *Heinriki* kongi, ríkum giöfum og margſkonar ſæmdr oc virdr, vegſamadr af herra konginum, þá ſkilduz þeir med hinum meſta kærleik oc vinattu; vitiadi hann þá heilagra ſtada fyrſt allra þeirra er i nánd vóru oc fór ſídan heim til ſinna landa. Enn á þeim tíma er heilagr *Magnus* var á brott, lagdi *Hákon* iarl med mikillri ágirni oc herſkap undir ſic, ecki at eins allar *Orkneyiar*, helldr oc þar med *Katanes* allt, med ráni oc ofriki, hvaþan af ſva bar til at *Hákon* ſat i þann tíma á *Kataneſi* er hinn heilagi *Magnus* iarl lendi vid *Orkneyiar* med V. ſkipum vel ſkipudum af vöſkum oc velvapnudum mönnum, atlandi at ſækia ſitt ríki, þó med öngri rángri ágirnd þeſſa heims metnadar, ne óheimilla eigna, allra hellz er hann hafdi ádr leingi girnz (l) Gud oc var med öllum hiartafagnadi fullkomliga upptekinn ur girndum daudligra luta i fýſt eilífra fagnada, þvi kom hann nu at luka ſínu langlífi á lítillri ſtundu, þeim mun ſæmiligar ſem hann brott fór ſkiótara. Þeſſi tíþindi hanns heimkvamu ſpurduz þegar hvervetna, *Hákon* iarl jamnſkiótt vaknadi ſem grim birna at hvelpum ræntum, ſamanſafnandi oc til ſín ſtefnandi ſonum

(l) ſialſann. *add. omn.*

suæ castitatis, qvam faustam mortem sui martyrii, consecraret, dissolvi enim ex corpore & cum Christo vivere multo major est gloria qvam in mundo hujus colluvie versari. A. D.

Cap. 18.

P*ostqvam sanctus* Magnus *veniam regis, ab ipso magnificis & multifariis muneribus ditatus & dignus habitus, prætereaqve honoratus, arcto amicitiæ vinculo ei junctus discessit; Invisit tunc cuncta, qvæ propinqva erant, loca sacra & deinde in regnum suum reversus est. Tempore vero peregrinationis sancti* Magni, *Comes* Haqvinus *magna avaritia & latrocinio, non solum omnes* Orcades *sed & totam* Katanesiam, *prædando violenterqve agendo, sibi subjecit; Accidit exinde, ut* Haqvinus *eo tempore, qvo sanctus* Magnus *ad* Orcades *qvinqve naves, strenuis & bene armatis instructissimas, appulit, in* Katanesia *sederet; animus erat* Magno *regnum suum recuperandi, non tamen ulla mundi hujus prava ambitionis nec illicitarum possessionum avaritia, præsertim cum Deum diu dilexerit & cum omni cordis lætitia ex concupiscentiis rerum mortalium in desiderium æternorum gaudiorum evectus fuerit, venit igitur nunc ut longinqvitatem vitæ suæ, tempore brevi, eo decentius qvo abiit citius, finiret; hæc de ejus reditu fama undiqve mox evolavit, Comes* Haqvinus *æqve cito vigilavit ut ursa, catulis clanculum ablatis, ferox, congregans & convocans filios* Belialis *malos*

A. D. sonum *Belials* vandum illvirkium oc sonum hins (m) dáliga *Dobet*, er æ oc æ illt vinnu, frá því er þeir fædduz af módrkvidi, ætladi *Hákon* þá at koma á uvart á hendr hinum heilaga *Magnusi* at vinna oc fullgera med þeim hætti sína illgirnd ok svik þau er hann hafdi leingi ádr i hug haft oc efnat. Enn hinn hæsti (n) himnakongr er frá eilífu upphafi skipadi at hann skilldi vardveita sín hin dýrdligu einvalaker i sínum fehirdzlum, sá (o) af þeim sínum völldum manni enn nockut ryd heimligrar atferdar, þat er hreinsanda var, þvi villdi Gud hann láta hreinsaz oc skírraz innan fárra daga med elldi þraungínganna oc meinlæta oc med (p) þrelum freistninnar oc margra mótgerda, þó at ecki væri hõfudsynd til af hönum at þvá, þá villdi Gud auka hanns verþleika ef nockut skorti á, at eptir þvi sem hanns freistni oc stríd væri meiri oc hardadi, þeim mun hærri oc háleitari skildi verda dyrd oc fagnadr sigrvegarans, þvi gerdiz sva at jarlarner senduz sín á medal med ordsendingu fridar oc sættar hinna hyggnuzstu rádgiafa sinna, er rettiliga báru merking þeirra *Chusi* oc *Achitophel*, er báru sáttmál milli þeirra *Davids* kongs oc *Absalons* sonar hanns, þá er þeir voru missátter, kom þar um siþer þessu máli af med algöngu gódra manna at sætt var formerud milli þeirra frænda (q) (med þeim hætti at iarldomr *Orkneyia*, *Katanes* oc *Hialtlandz* skilldi midlaz til hálfs milli iarlanna *Magnusar* oc *Hákonar*,) skilldi hvargi gánga á annars ríki med nockurre ágirni; sem þessi sætt er samin oc stadfest med eidum oc handsölum, þá funduz iarlarner med fridarkossi; Enn þat sem hinn heilagi *Magnus* hugdi til fridar, þat sneri

(m) daudliga. 351. 352. (n) herra. *omn.* (o) á. *omn.* (p) þelum, *limis*, 351. (q) *omitt. parenthesin.* No. 351.

malos, scelestos, & filios stupendi Dohet, *qui semper & ubique postqvam ex utero matris nati erant malum operabantur, supervenire statuerat* Haqvinus *ex improviso sanctum* Magnum *ad perpetrandam & consummandam eo modo malignitatem & fraudem, qvam diu antea meditatus fuerat atqve paraverat; Verum summus rex cœlorum, qvi ab æterno principio ordinavit ut gloriosa sua vasa electa in suis thesauris conservaret, vidit in hocce suo electo mundanæ adhuc actionis rubiginem qvandam qvæ abstergi potuit; voluit igitur Deus ut paucis diebus mundaretur atqve expoliretur igne angustiarum & noxarum & stimulis tentationis multarumqve adversitatum; peccatum licet capitale apud eum non existeret abluendum, Deus ejus dignitatem, si qvid deesset, augere voluit, ut qvo ejus tentatio & lucta major atqve acrior esset eo major atqve celebrior gloria & gaudium victoris fieret; hinc factum est ut comites, cum nuntio pacis ac pactionis, prudentissimos suos consiliarios, qvi vere exemplum erant* Chusii *atqve* Achitophelis, *qvi fœdera inter* Davidem & *filium ejus* Absalonem, *cum dissiderent, ferebant, invicem mitterent; res tandem per bonorum intercessionem eo venit ut pactio inter cognatos iniretur, ea conditione, ut comitatus* Orcadum, Katanesiæ & Hialtlandiæ *inter comites* Magnum & Haqvinum *in duas partes æqvales divideretur, ac neuter alterius regnum ulla avaritia infestaret; Cum hæc pactio inita & juramentis ac manudatione confirmata esset, convenere cum osculo pacis comites, qvæ autem pacem spectare sanctus* Magnus *æstimabat, ea* Haqvinus *in fraudem sub-* A. D.

A. D. ſneri *Hákon* til flærdar oc undirhyggio oc þeſs leingr ſem hann áhellt eitri illzku ſinnar, þeſs illmannligarr hann uppſpió (r) henni, þviat hanns illzka oc nídingſkapr geck framm med miklu megni þann tíma er hann gat henni eigi leingr leynt med þeim hætti ſem etr i andliti gera manninum þvi meira mein ſem þær leingr í liggia, ſva ferr allzkonar illzſka þeſs helldr ſem hún (s) leyniz leingr i hug oc hiarta þeſs grimmari verdr hún til meinſemdanna.

Cap. 19.

Hinn heilagi *Magnus* iarl tók þá enn at ſtiórná ríki ſinu med fridi oc fagnadi um nockurn tíma, oc er þat meſt i Guds augliti, hverſu heilagliga hann lifdi i þeſſarri bidſtund ſíns dauda, hverſu hann ſkríddi ſic med háleitum kröptum oc framningum allsháttar mannkoſtar, i bænahalldi oc tára úthellingu oc vidrkenningu hiartans, i ſkírlífi oc ſköruglyndi, í ölmöſugiordum oc allri ſídſemd vid ſitt underfólk, í meinlætum oc margskonar þrautum er hann þoldi uppa ſinn líkama ok miklum ödrum fleirum digdum enn ſyndugr madr megi hug til koma hverſu er Guds helger menn gera, bióz hinn mæti *Magnus* iarl þannveg vid ſínu píſlarvætti, hvers fráſögn ver ſkulum þeſſu næſt (t) byria med Guds vilia.

Cap.

(r) *omitt. omnia.* (s) ſeyriz, *fecem contrahit. omnia.* (t) ſá at heira. 351. 352.

ſubdole convertit, & quo diutius venenum ſuæ malitiæ retinuit, eo ſceleratius id evomuit, malignitas enim ejus atqve neqvitia magna, vi tempore qvo eam diutius celare neqvivit, proruit, nam qvemadmodum carcinoma in facie homini eo magis nocet, qvo diutius inhæret, ita omnifaria malitia eo, qvo diutius in mente cordeqve latitat, nocendo fit crudelior. A. D.

Cap. 19.

C*æpit adhuc ſanctus* Magnus, *lætus, durante pace, ditionem ſuam aliqvamdiu regere; Deus etiam potiſſimum novit qvam ſancte in hac mortis ſuæ mora vixerit, qvo modo ſe egregiis viribus & exercitiis omnimodarum virtutum ornaverit, orando, effuſione lachrymarum & recipiſcentia cordis, caſtitate fortiqve animo, eleemoſyna & omni honeſtate erga ſubditos, incommodis & variis adverſitatibus qvas in ſuo corpore paſſus eſt, ac aliis virtutibus multo pluribus qvam homo peccator excogitare qveat qvorſum ſancti Dei homines agant; hunc in modum ſanctus* Magnus *ſe ad martyrium, cujus relationem poſt hæc primum, Deo volente, ordiemur, paravit.*

A. D.

Cap. 20.

Sem fyrrſögd ſætt oc fridr hafdi haldiz millim iarlanna um nockora vetr, þá birti *Hákon* ſic ſvikara, framm ſteypandi or ſínu brióſti miklu ránglæti er hann hafdi um (u) (tíma aptrhalldit. Heyrit hverſu (v) ſannr er urſkurdr hins forna ſkáldſins, ſva ſegiandi:

Nulla fides regni ſociis, omnisqve poteſtas,
Impatiens conſortis erit, totum ſitit illa.

Þat ſkillz ſva): Alldri kann felagſkapr þeſſa heims ríkis tryggr at vera, þvíat allzkonar valldsmenn þola ey ſier iafnríka oc vilia einer allt hafa: Af þeſſu megi þier ſkilia hvílikt alldin er ſvikinn fæda, oc hvíliker ávexter upprenna af ágirni, allar ſynder geraz af girnd oc allar ſyſtir (x) úleyfdar af ágirni framgánga, þat reyndiz med *Achab* hinum ránglátazſta kongi er offotti *Heliam* ſpámann, þetta byrti hinn glæpafullazſti *Judas*, er ſelldi drottinn varn vid verdi, þetta hid ſama ſvikarinn *Hákon* iarl bædi med dæmum oc raunarſtauſum i þeim ſvikum er hann ſveik ſinn frænda (y) i trygdum, þóat med ymſum hætti gerdiz atburdir um ſkipti þeirra oc ſundrþycki.

Cap. 21.

Tveir menn vóru þeir med *Hákoni* iarli er til ero nefndir ath einna veſt geingu á millum þeira frænda, hiet annar *Sigurdr*

(u) nockorn. *add. omn.* (v) her kemr fram hit formalada. *parentheſin omitt. omn.* (x) *omitt. omn.* (y) Magnus iarl. *add. omn.*

Cap. 20.

A. D.

Ubi memorata pax aliqvot hyemes inter comites duraverat, Haqvinus *perfidum se prodidit, profundens ex pectore suo magnam injuriam qvam ad tempus compescuerat. Audite qvam vera sit sententia prisci poetæ, dicentis:*

Nulla fides regni sociis, omnisqve potestas,
Impatiens consortis erit, totum sitit illa.

Id est: potest nunqvam societas hujus mundi fida esse, omnes enim, apud qvos est dominium, sibi divitiis pares non tolerant & soli omnia obtinere cupiunt; ex hoc intelligitis qvalem florem fraus gignat, qvalesqve fructus ex avaritia proveniant, omnia peccata ex cupiditate patrantur, omnis cupiditas ex avaritia proficitur; expertum est in Achab, *rege summæ iniqvitatis, qvi prophetam* Heliam *perseqvebatur; prodidit hoc scelestissimus* Judas, *qvi dominum nostrum pretio vendidit; hoc idem proditor* Haqvinus *& exemplo & experientia, dolo cum consobrinum suum, sub specie fidelitatis, proderet, varia licet in eorum commerciis & dissidiis inciderent.*

Cap. 21.

Adhæserunt Haqvino *viri duo, in calumniando primas tenuisse nominati, qvorum alteri nomen* Sigurdus, *alteri*

A. D. *Sigurdr* enn annar *Sigvatr Socki*. *Sigurdr* átti hrodr er *Þorſteinn* hiet, er var hinn dyggvazſti hyrdmadr *Magnuſar* iarls, marger voru þeir adrer er illann hlut áttu í þeim málum ok voru þeir allir med *Hákoni*, þvíat heilagr *Magnus* villdi einga rógzmenn hallda i ſinni (z) hyrd, þeſſum rógi kom ſva at iarlarner drógu lid ſaman oc fór hvar í moti audrum med miklu fiölmenni, þeir hielldu bádir til *Hroſseyiar*, þviat þar var þíngſtöd þeirra *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarertveggiö ſíno lidí ok biugguz til bardaga, þar var þá komit alt ſtórmenni med Jörlunum ok voru marger beggia viner, þeir er allann lut áttu i at ſætta þá oc geingu í milli med dreingſkap oc godvilia; þeſſi fundr var á lángaföſtu. Enn þviat margir gódgiárnir menn áttu hlut i at ſkirra vandrædum med þeim, enn villdu hverigum veita til úhæfu vid annann, þá bundu þeir ſætt ſína med eidum oc handſólum, at vitni hinna bezſtu manna, var ſva ſtadfeſt at þeir ſkilldu ſinnaz um varit i *Egilsey* efter Paſcha, til þeſs fundar ſkilldi hvar iarlanna hafa tvö ſkip oc jafnmarga menn; jarlar báder bundu þat eidum at hafa oc hallda þær ſættir ſem hiner betzſtu menn riedu á þeim fundi upp at kveda þeirra i millum oc eptir ſva gert, fóru hvarier til ſinna heimkynna; þeſſi formáli ſættar oc ſamþyckis líkadi hinum heilaga *Magnuſi* hardlavel, ſva ſem fullkomnum heilhuga oc ſkíærrar ſamvitſku, án allra grunſemda, enn *Hákon* iarl hafdi á þeſſu þíngi ſkreitt ſína (a) undirhyggio oc hulit med ſkýi ſkrauksemdarinnar þviat þetta ſáttmál hafdi hann gert med flærd oc prettum oc fullum ſvikum, ſem ſíþan reyndiz, þviat á þeim tíma bliesu þeirr *Hákon*, er riettiliga kallaz fiesiodr fólgins glæps, oc hanns hiner údyggu þrælar ſamann

(z) ſilgd. *omn.* (a) ſamvitſku. *omnia.*

Sigvatus Sockius. Sigurdus *fratrem habuit* Thorsteinem, *qvi fidelitate reliqvos Comitis* Magni *satellites superavit. Multi erant alii qvi calumniis his se immiscuere & omnes* Haqvino *adhæserunt, sanctus enim* Magnus *nullos calumniatores inter satellitium suum toleravit; memorata calumnia eo processit, ut comites, exercitu coacto, se invicem, multitudine stipati, peterent; uterqve in* Hrosseyam, *ibi enim locus comitiorum* Orcadensium, *tendebat, qvo cum venirent, aciem ambo instruxerunt pugnamqve pararunt; omnes optimates tunc cum comitibus ibidem & multi utriusqve amici aderant, qvi eis reconciliandis sategerunt & benigne atqve viriliter intercessere. Hic conventus tempore qvadragesimali fuit. Verum cum multi viri benevoli ad avertenda inter eos pericula operam suam conferrent, neutrum autem ad nefas auxiliari vellent, pactionem, juramentis dextrisqve data fide, testibus advocatis optimatibus, sanxerunt; ratum habebatur ut seqvente vere, post festum* Pascatos, *in* Egilseyia *convenirent; in conventum illum uterqve duabus navibus & asseclarum numero par instrueretur; ambo juramentis se adstrinxere ad acceptanda & servanda fœdera qvæ in dicto conventu inter ipsos optimates pronunciaturi essent; his ita actis, qvisqve domum suam rediit. Perplacuit sancto* Magno *prædicta conditio ineundæ pactionis, ut animi integri & conscientiæ puræ, sine omni suspicione;* Haqvinus *autem in hoc conventu astutiam suam vaginis incluserat & nube mendacii texerat, pactionem enim hanc calliditate, fraude & pleno dolo, ut experientia postea docuit, inierat, illo enim temporis spatio, thesaurus tectæ* A. D.

 fraudis

A. D. ſamann rád ſinnar illzku til dráps oc dauda hins heilaga *Magnuſar*, fýrir þvi at (b) (rík oc hardla) kiær er aull illzka (c) hædiligum fielagſkap, því ſtadfeſta þeir ſín i milli at þeſſiúhæfa ſkal alldregi leingr undan gánga oc nú ſkulu þeirr (d) fullkomit ſedia ſinn hardan þorſta i úthellíngu ſaklauſs blods, enn hinn hæſti drottinn allra vallda fyrirſá ſínum kiæra vin oc völldum píſlarvatt at i þenna tíma búinn til himinríkis ſkilldi hann úrtakaz þeſſu lifi undir þúngum þuſt ſnarps dauda; ſvaſem vínber í vínþraung af átrodi oc þryſtingu gefa af ſier hid ſkiærazſta vín á ſínum tíma med miklum ilm oc ſætri bergíng, ſva gaf þeſſi hinn dírdlegi píſlarvattr Guds, fyrir ſakir ſíns dauda, aullum Guds vinum oc ſínum himneſkann ſætleik gudligrar miſkunnar af þeirri dýrd oc fagnaþi er hann hefer audlaz i (e) uendiligri gledi eilífs lífs med Gudi oc hans helgum mönnum.

Cap. 22.

Þegar Paſchadags helgin leid af, þá biugguz hvarertveggio til þeſſa fundar med úlíkum hætti, hinn heilagi *Magnus* ſtefndi til ſin öllum þeim mönnum er hann viſſi gódgiarnazſta vera til ummbóta med þeim frændum, hann hafdi tvau lángſkip ſkipud hinum vauſkuzſtum dreingium, ſva mörgum ſem ákvedit var oc er hann var buinn, hiellt hann til *Egilseyiar*, enn er þeirr reru i logni oc ſiókyrru vedri, þá reis bodi hiá ſkipi því er *Magnus* iarl var á oc yfir ſkipit þar er iarl ſat. Sva hietu formenn á ſkipi *Magnu-ſar*

(b) *omitt. omn.* (c) heiduglegum. 351. 352. (d) lokſens. *omn.* (e) veniulegri. 351. 352.

fraudis rite appellatus, ejusqve perfidi servi consilia suæ nequitiæ ad cædem necemqve sancti Magni *conflarunt, omnis enim malitia efficax est & admodum cara cuicunqve detestandæ societati; ratum igitur inter se habent nefandum hoc scelus diutius neutiqvam procrastinandum, jamqve sitim effusione sangvinis innocui omnino compescendam; cæterum omnium potestatum celsissimus princeps dilecto suo amico & electo martyri prospexit, ut hoc tempore paratus ad regnum cœlorum e vita hac sub gravi procella asperæ mortis eximeretur. Ut uvæ, cum contiguæ pampineæ vites premuntur, vinum meracissimum ferunt suo tempore, insigne fragrantia, gustanti dulce, ita gloriosus hic dei martyr, morte sua omnibus dei amicis & suis cœlestem dulcedinem divinæ misericordiæ ex gloria & lætitia qvam in infinito gaudio vitæ æternæ cum deo & ejus sanctis consecutus est, dedit.* A. D.

Cap. 22.

P*ost Pascha ad hunc conventum, disparem in modum, iter pararunt; sanctus* Magnus *ad se convocavit omnes qvos statui cognatorum medelam potissimum allaturos scivit; habebat duas naves longas, fortissimis viris, tot, qvot præfinitum erat, instructas; ad iter paratus in* Egilseyiam *tendebat; cæterum cum aëre tranqvillo & in malacia remigarent, fluctus apud navem, qvam comes* Magnus *gubernavit, surgens, super navem, ubi sedebat comes, injectus est. Primarii in nave comitis* Magni *nominabantur,* Thorsteinn *supra*

A. D. *ſar* iarls, *Þorſteinn*, er fyrr var getit, *Arnkiell*, *Grimr* oc *Gilli*, oc marger adrir dugandi menn, þeir undruduz miök þenna atburd, er bodi fell i logni, þar er einginn madr viſſi at bodi hefdi fallit fyrr oc diúp var undir, þá mællti hinn heilagi *Magnus* iarl, ecki er þat kynligt þó at þierr undriz þetta, enn þat er hugbod mitt at þeſſi atburdr ſie fyrirbodan míns lífláz, kann vera at þat komi hier fram, er fyrir er ſpád, at ſon *Páls* iarls mun hinn meſta glæp vinna; má vera at *Hákon* búi um ſvik vid oſs á þeſſum fundi; menn *Magnuſar* iarls urdu miök hryggir vid þeſſa rædu, er hann ſagdi ſva brádar vanir ſíns líflátz oc bádu hann hlífa ſier oc giæta lífs ſíns oc hætta ecki á trúnat *Hákonar* iarls; heilagr *Magnus* iarl ſvarar, ek ſkal at víſu fara til þeſſa fundar, ſem ákvedit var, oc gera eingi brigdmæli á mik fyrir hugarbód mitt eittſaman, oc verdi allt at Guds vilia um varar ferdir. Enn ef því veri at ſkipta, þá vil ek miklu helldr þola rángindi enn gera ödrum (f) manni, ſem Gud láti *Hákon* frænda bætr fá þó at hann geri mier rángt.

Nu er at ſegia frá *Hákoni* iarli at hann ſtefndi at ſier herlidi miklu, hann hafdi ſiö eda átta herſkip, aull ſtór, ſkiput af mönnum, var þar lid allt velbúit ſem til bardaga ſkilldi leggia, enn er lidit kom ſaman, þá gerdi *Hákon* iarl þat bert fyrir ſínum mönnum, at á þeim fundi ſkilldi umſkipta med þeim *Magnuſi*, ſva at þeir ſkilldu ecki bádir ríki ráda þaþan af; margir menn iarls, er ſenniliga mega kalſaz ſynir andſkotans, lietu vel yfir þeſſari rádagerd hanns oc lögdu þar til mörg ferlig ord, enn þeir *Sigurdr* oc *Sigvatr* *Socki*

(f) *omitt. omnia.*

supra memoratus, Arnkell, Grimus *&* Gillius, *multiqve* A. D.
præter eos viri generosi; mirabantur admodum hunc casum, cum fluctus, silente vento, ubi nemini notum antea elevatum fuisse, in alto maris surgeret. Tunc comes sanctus Magnus, *non, inqvit, est mirum qvamvis hoc adstupeatis, casum autem hunc mortem meam portendere præsagio; forsan heic eveniet qvod prædictum est, filium comitis* Pauli *maximum scelus commissurum;* Haqvinus *fortassis in hoc conventu nobis insidiatur. Asseclæ comitis* Magni, *cum maturam adeo mortem suam præsagiret, perqvam contristati, rogarunt ut sibi caveret, suæ vitæ prospiceret & comitis* Haqvini *fidei se non committeret; ad hæc sanctus* Magnus*; certe, ait, ad conventum, ut promissum erat, pergam, nec, solo animi mei præsagio actus, datam fidem violabo; totum nostrum iter pro dei voluntate succedito; Cæterum si alterutrum eligendum, injuriam multo magis pati qvam eadem alium afficere volo; hanc* Haqvinus *qvamvis mihi inferat, pro eadem expiare permittat deus.*

Jam ordo tangit narrationem de comite Haqvino*; magnum conscripsit exercitum, septem aut octo naves bellicas, singulas ingentes, cum militibus adhibuit, qvi omnes acsi prælio congrederentur instructi fuere; verum cum copiæ convenerant, comes* Haqvinus *suis palam profitebatur imperium inter se & comitem* Magnum, *ut ambo in posterum id non gererent, divisum iri. Multi comitis asseclæ, qvos filios diaboli vere appellare licet, hæc ejus consilia approbarunt & varia verba abominabilia iis addiderunt;* Sigurdus *autem &* Sigvatus Sockius, *qvi mala semper & ubiqve con-*

A. D. *Socki* voru þá enn med verstum tillaugum, er æ oc æ voru illz eggiandi. Tóku menn þá ródr mikin oc foru geyst oc ákafliga; *Havardr Gunnason*, er fyrr var getit, var þá med *Hákoni* iarli, hann var kærr vin beggia iarlanna; *Hákon* hafdi leynt *Havard* þessu úráþi, enn þegar hann vard vifs, þá liop hann utbyrdiz af skipi iarls oc lagdiz i ey eina úbygda, þviat hann villdi i eingum svikrædum vera med *Hákoni* móti hinum heilaga *Magnusi*. Sá madr var med herra *Magnusi* iarli er *Holldbodi* het, rettordr bondi or *Sudreyium*, hann var hirdmadr *Magnusar* iarls hinn kiærazsti, hann var þar nálægr aullum þeim tidindum, oc hefer síþan greiniligaz fráſagt frá skiptum oc allri vidrædu þeirra *Hákonar* iarls, hvat er her má heyraz þessu næst.

Cap. 23.

Hinn heilagi *Magnus* iarl kom fyrr til *Egilseyiar* med sínum mönnum enn *Hákon*, oc er þeir sá herskip *Hákonar* VIII, þá þottiz *Magnus* iarl vita, at um svik mundi buit oc fannz mikit um öllum mönnum þeim er nockora skinsemd höfdu, at slikr vapnadra manna fiölldi mundi ecki þess beydaz er til fridar horfdi: sem hinn heilagi *Magnus* iarl sá at byrtaz mundi undirhyggia *Hákonar*, þá sótti hann med sína menn uppá eyna til kirkiu til bænar oc var þar um nóttina, ecki sakir hrædzlu eda ótta, helldr at festa Gudi allt sitt rád; menn *Magnusar* iarls buduz at veria hann oc beríaz í mot *Hákoni* (i), enn hann svarar sva: ecki vil ek leggia líf ydvart í háska fyrir mic oc ef ecki verdr fridr settr med ockr

(i) rettr. 351. 352.

tribuerunt, pessima incitamenta hac quoque vice in medium A. D. protulerunt; incumbebant dein strenue remis & furentes vehementesque pergebant. Havardus Gunnii filius supra memoratus Haqvinum tunc seqvebatur; erat is utriusque comitis intimus amicus; hunc comes Haqvinus nefarium isthoc consilium clam habuerat, qvi ubi id rescivit, ex navi comitis in mare se projecit & in insulam qvandam incultam natavit, ullas enim cum Haqvino comiti sancto Magno insidias struere noluit. Seqvebatur comitem dominum Magnum vir nomine Holldbodius, colonus ex Hæbudibus verax; erat is comitis satelles carissimus; hæc omnia eo præsente evenerunt, is etiam postmodum ordine accuratissimo commercia & colloqvia comitis Haqvini cum Magno, qvæ infra primum audire licet, retulit.

Cap. 23.

Comes sanctus Magnus cum suis in Egilseyam prior qvam Haqvinus venit, & cum videret naves ejus octo bellicas, dolose agi conclusit; omnes qvi prudentes erant opinabantur tantam armatorum multitudinem ea qvæ pacem promitterent non moliri; Cum comperiret comes sanctus Magnus dolum Haqvini erupturum, in insulam cum suis ascendit, templum adiit, oraturus, ibiqve pernoctavit, non timoris vel metus causa, sed ut se totum Deo commendaret. Asseclæ comitis Magni suam tutelam in certando cum Haqvino obtulerunt; ille autem his; vestram, regerit, vitam mea causa periculo exponere nolo, si pacem inter me consobrinumqve meum sanciri non contingat, fiat voluntas Dei, læsio-

A. D. ockr frændum, þá verdi sem Gud vill, þvíat helldr vil ek þola meingiörd (k) ok svik, enn veita audrum; þvíat þessi hinn ágiæti píslarvattr, þessa luti talandi, vissi þat at öll flærd oc prettr snyz aptr til þess er gerir. Nú þótti mönnum hanns sannaz þat er hann hafdi þeim fyrer sagt um svik *Hákonar*, (l) enn því at *Magnus* iarl vissi fyrir um lífstundir sínar, hvart sem þat var helldr at hugspeki hanns eda gudligri vitran, (m) þá villdi hann ecki flyia eda lángt fara frá fundi (n) úvina sinna, oc sótti hann ecki af ödru til heilagrar kirkiu enn fyrir trúsakir, *Magnus* iarl vakti löngum á bænum um nóttina oc hugsadi sáluhiálp sína oc badz fyrir vandliga, fal hann alt mál sitt oc (o) siálfan sic Gudi á hendi; om morgunin liet hann síngia sier messo oc tók hann í þessari messo *corpus domini* oc þessi hanns gerd þarfadiz til hæstu skynsemdar, at í þeim stad skilldi hann verda fórn Gudi, sem offrud var híalpsamlig fórn holldz oc blóds drottins vars *Jesu Kristi* til hiálpar öllum heimi; enn *Hákon* iarl, er í þann tíma var fyrdr allri gudhræzlu, oc ástsemd, svívirdandi privilegia kirkiunnar, óttadiz ecki inn at gánga í heilaga kirkio, raskandi sva frid hennar oc frelsi, at hann síndi sinn glæp þvi grimmiligarr sem hann framdi hann i helgara stad, þviat æ eyks synd af illgerdum ok illzka af údádum oc syndugr madr, þá er hann kiemr i diúp syndanna, hafnar öllum Guds otta, oc því meirr sem hann vennz syndunum, þvi meir dirfiz hann oc þvi sídr hyrdir hann hvat illt hann gerir, þvíat hönum þycker þá eingiss vert hversu stort sem hann misgeyrir; þenna sama morgun sem *Hákon* iarl var kominn uppá eyna med sínum illger-

(k) *omitt. omn.* (l) iarls. *a. o.* oc at *pro* enn því at. *omn.* (m) þó. *omnia.* (n) vina. 351. 352. (o) rád. *omn.*

nem enim & dolum sustinere, qvam aliis intentare, malo; inclytus enim iste martyr hæc locutus scivit omnem dolum fraudemqve ad eum qvi struit reverti; hinc ejus asseclæ eventum verbis, qvæ de insidiis Haqvini *prædixerat, responsurum autumabant. Cæterum cum Comes* Magnus *vitæ suæ terminos præcognosceret, sive id præsagio animi, sive ex revelatione divina fuerit, fugere aut a conventu hostium longe discedere noluit & pietatis solius causa sacram ædem adiit; Diu noctis vigilando, salutem suam meditatus est & devotas preces fudit, rem suam omnem seqve ipsum* Deo *commendans; crastina luce missam sibi celebrari fecit & inter hanc corpus domini assumsit; hoc qvoqve ejus factum summe utile erat præcognitioni qvod eo in loco victima* Deo *mactaretur, qvi acceperat salutiferam oblationem corporis atqve sangvinis domini nostri* Jesu Christi *qvæ ad totius mundi salutem data est. Verum comes* Haqvinus *tunc, omni pietate atqve amore destitutus, jura templi violans, sacram ædem ingredi non veritus est, ejusdem pacem jusqve adeo lædens, ut scelus suum eo atrocius manifestaret, qvo sanctiori in loco id patrabat, peccatum enim semper maleficium, & malitiam nefas auget, homoqve peccator, ubi in profundum peccatorum descendit, omnem Dei timorem posthabet, & qvo magis peccatis assvefit, eo magis audet & eo minus, qvæ mala patraverit, curat, qvantacunqve enim tunc delinqvat, nihili reputat. Eodem mane qvo insulam, cum suis maleficis, ascenderat Comes* Haqvinus, *asseclarum qvatuor, qvos præ aliis*

A. D.

A. D. illgerdarmönnum, þá sendi hann menn sína IV. hina dáligzstu þióna, þá er grimmazster voru, oc giarnaztir til illgerda, at handtaka *Magnus* iarl hvar sem hann var staddr: þessir IV., er helldr mega kallaz af sínum grimmleik hiner skiædu zstu vargar, enn skynsamir menn, jafnan þystandi til blods úthellingar, hlupu inni kirkiuna miök sva at lokinni messunni, gripu þar þegar hinn heilaga *Magnus* iarl med miklu herfangi, harki oc háreysti, af fridi oc fadmi heilagrar kirkiu, sem hinn högvarazsta-saud af hiardartraud, heilagr var halldinn af synda þrælum, rettlátr var bundinn oc dreiginn rángliga af ránglátum oc leiddr þann veg fyrir hinn ágiarna domara *Hákon* iarl, enn þessi hinn sterki Guds kappi var sva med mikilli stadfestu i öllum þessum þrautum, at hvarki skalf hanns líkamr af hrædzlunne, hugr af otta eda harmi, þvíat hann fyrirlet þenna heim þornadann med öllu sínu friólausu blómi, vænti hann at Gud mundi umbana hönum þolinmædi hans úumrædiligri kóronu, enn þeira grimd oc ædi eilífum píslum í heitum helvítis bruna fyrir sva úmannliga illzku oc afskapliga ágirni. Hann var sva gladr ok kátr er þeir handtóku hann sem hönum væri til veizlu bodit oc med sva stadföstum hug oc hiarta, at hvarki taladi hann til sinna mótstödumanna med nockorri stygd, reidi eda skielfdri raust.

Cap. 24.

Þá sem hinn heilagi *Magnus* var kominn fyrir *Hákon* iarl, mælti hann med mikilli stadfesti til *Hákonar*, ecki geyrir þú vel frændi, segir hann, er þú hiellz eigi eida þína oc er mikil van at þu gerdir þetta meira af illgyrni annarra ok áeggian, enn

amabat, præferoces & ad ſcelera pronos emiſit, ut comitem A. D.
Magnum, *ubicunqve eſſet, comprehenderent; hi qvatuor, qvi ex ſua crudelitate nocuæ magis beſtiæ qvam prudentes homines appellari merentur, ſanguinis effuſionis ſemper ſitientes, in templum, poſt abſolutam fere miſſam, incurrebant; comprehendebant ibi absqve mora* Comitem *ſanctum* Magnum, *inſolenti more latronum, inter tumultum atqve clamorem, ex ſecuritate & gremio ſacræ ædis, ut manſvetam ex ſeptis ovem; ſanctus a peccatorum ſervis tenebatur; juſtus conſtringebatur & trahebatur injuſte ab iniqvis ducebaturqve eo modo ad avarum judicem comitem* Haqvinnm; *fortis vero hicce athleta tanta in his adverſitatibus gaudebat conſtantia, ut corpus horror, animum timor aut triſtitia non moverent, derelinqvebat enim exſiccatum hunc mundum cum ejus fructu carente viriditate, Deum ſibi patientiam ineffabili corona compenſaturum ſperabat, hoſtium vero ferociam atqve furorem, ob inhumanam admodum crudelitatem & immodicam avaritiam, pœnis æternis in flagranti inferni igne, puniturum; lætus, cum eum comprehenderent, acſi ad convivium invitaretur, gaudebat conſtanti adeo animo & corde, ut ſine omni aſperitate, iracundia & voce tremente loqveretur.*

Cap. 24.

C*um comes ſanctus* Magnus *ad comitem* Haqvinum *ductus eſſet, magna conſtantia eum affatus eſt; Non, ait, cognate, probe agis cum juramentum tuum violaveris; eſt credendum te magis aliena malignitate & hortatione, qvam pro-*

A. D. enn af þinni eiginligri illzku: nú vil ek bióda þierr III. kosti, at þu takir nockorn af þeim, helldr enn þu spiller eidum þínum oc láter drepa mik frænda þinn saklausann, sem sumir munu kalla; *Hákon* iarl mælti, heyra vil ek þá fyrst hvat þu býdr; heilagr *Magnus* segir, sá er hinn fyrsti kostr at ek mun fara af landi brott til *Roms* eda allt út til *Jorsala* at sækia helga stadi oc bæta sva fyrir hvarntveggia ockar, mun ek hafa II. skip for landi, skiput med godum dreingium oc þeim naudsynium sem vær þurfum at hafa, mun ek þat sveria at koma alldri til *Orkneynia* síþan; þeim kosti var skiótt neitat af *Hákoni* ok hanns mönnum; þá mællti *Magnus* iarl, nu med því at líf vart er á ydru valldi enn ek veit mic i mörgum lutum til sekta hafa giört vid allzvalldanda Gud, oc þarf ek þarfyrir umbót at geyra, þá send mic upp á *Skotland* til vina ockar beggia oc sie ek þar vardveitr med II. mönnum mier til skiemtunar, oc siá þú þá sva til at ec muni alldri or þvi vardhalldi koma fyrir utan þitt rád. Þessu neittu þeir skiótt oc fundu margt til at ecki mætti vera. Þá mællti þessi stödugi (p) riddari; miök þreingir nú at um kostina, segir hánn, nú er einn sá eptir er ek vil þier bioda, oc Gud veit at meir se ek fyrir þinni sáluhiálp hier um, enn mínu líkamans lífi, þviat þat sómir þó sídr at týna mínu lífi, láttu mic aflima sem þier líkar eda augum ræna oc set mic sva í myrkvastofu þá er ek kiemz alldri or; þá mælti *Hákon* iarl, þessa sætt tek ek oc ecki beidi ek framar; þá hlupu upp menn *Hákonar* iarls oc mæltu, þessu verdum ver ecki samþyckir at pína *Magnus* iarl, enn drepa munum ver annanhvarn yckarn oc ecki skulu

(p) Guds. *addunt*.

propria neqvitia inductum hoc egisse; Jam tres tibi conditiones offeram, ut acceptes aliqvam earum potius qvam violes juramenta tua, meqve, cognatum tuum, insontem, ut reputabunt qvidam, occidi facias; ad hæc Comes Haqvinus; *volo igitur qvam offeras primam audire; regerit sanctus* Magnus; *prima est conditio, peregre* Romam *aut* Hierosolymam *usqve, ad loca sacra invisendum & pro nobis ambobus expiandum, proficiscar; duas naves, viris fortibus & rebus ad usum nostrum necessariis adhibebo, & juramentum præstabo me nunqvam exinde in* Orcades *rediturum. Conditio hæc ab* Haqvino *ejusqve asseclis cito rejecta est; Tunc Comes* Magnus; *Cum vita nostra, ait, in vestra sit potestate, & ego mihi multorum in Deum delictorum, pro qvibus pœnitentia mihi est necessaria, conscius sim, mitte me in* Scotiam *ad utriusqve nostrum amicos, ubi cum duobus, qvi mihi tempus fallant, sociis, custodiar; cura, ut ex illa custodia sine tuo consilio non elabar. Hæc repente denegarunt, multa cur constare non possent inferentes. Hinc constans iste athleta; Nunc, ait, conditiones perqvam arduæ sunt; jam una tantum, qvam tibi offeram, superest, scitqve Deus qvod tuæ saluti magis qvam meæ vitæ, hanc enim perdere minus decet, hac in re prospiciam; fac me pro lubitu mutilari aut oculis privari, & in carcerem, ex qvo unqvam elabi neqveam, conjice; hanc, ait comes* Haqvinus, *accepto conditionem & ultra non posco. Asseclæ igitur* Haqvini, *accurrentes, dixerunt; in hoc, ut crucietur Comes* Magnus, *non consentimus, alterutrum autem ex vobis occidemus, post* A. D.

A. D. ſkulu þid upp fra degi þeſſum bádir laundum ráda; þá ſegir *Hákon* iarl, helldr vil ek löndum ráda, enn deyia ſkiótt, ef þier erud ſva ſtránger i þeſſu máli. Sva ſagdi *Holdbodi* frá vidrædum þeirra. Eptir þetta fell heilagr *Magnus* til bænar oc laut i gaupner ſier oc hellti ut mörgum tárum i Guds augliti, gefandi ſína ſök, ſitt líf oc ſiálfann ſic i valld drottins.

Cap. 25.

Þeſſu næſt ſem hinn heilagi Guds vin *Magnus* iarl var rádinn oc dæmdr til dauda, þá baud *Hákon* iarl ofeigi merkismanni ſínum at drepa *Magnus* iarl, enn hann neytadi med hinni meſtu reidi, þá neiddi *Hákon* iarl til ſteikara ſinn, er *Lifólfr* het, at vega at *Magnuſi* iarli, enn hann tók at gráta háſtöfum, þá mælti heilagr *Magnus* iarl til hanns, ei ſkaltu gráta ſegir hann, þviat þier er frægd í at vinna ſlíkt, vertu med ſtadföſtum hug, þviat þú ſkallt hafa klædi mín, ſem ſiþr er til oc lög hinna fyrri manna, ecki ſkaltu hrædaz, þvi at þu gerir þetta naudigr, oc ſá er þic naudgar til, hefer meiri ſynd enn þú. Enn er hann hafdi þetta mællt, þá ſteypti hann af ſer kyrtlinum oc gaf *Lifolfi*, ſíþann bad bleſſadr *Magnus* iarl ſer leifis at bidiaz fyrir oc þat var hönum veitt, hann fell þá allt til jardar oc gaf ſic Gudi i vald, færandi hönum ſiálfann ſic í forn, ecki at eins fyrir ſiálfum ſier helldr oc jafnvel fyrir úvinum ſínum oc banamönnum oc fyrirgaf hann þeim öllum af öllu hiarta þat er þeir misgiördu vid hann oc játti hann Gudi allar afgerdir ſínar, oc bad þær allar af ſer þvoſt i uthellíngu ſíns blóds, oc fal Gudi önd ſína á hendi, bidiandi Guds

diem hunc apud ambos regionis imperium non erit; Malo, A. D.
regerit comes Haqvinus, *populum regere qvam cito mori, si hæc adeo urgeatis. Hoc* Holldbodius *eorum colloqvium retulit. Comes exinde* Magnus *oraturus procumbit, complicatarum manuum concavitatem inspicit & coram deo innumeras effundit lachrymas, causam suam, vitam & semet ipsum eidem commendat.*

Cap. 25.

S*anctum Dei amicum comitem* Magnum *neci destinatum & addictum, ut occideret, vexillarium suum* Ofeygum, *jussit comes* Haqvinus, *verum cum, summam præ se ferens iram, negasset ille, assatorem nomine* Lifolfum *ut comitem enecaret coegit; illum vero plangere incipientem comes sanctus* Magnus *seqventibus allocutus est; non, ait, lachrymaberis, tale enim facinus patrare tibi honori vertitur, Herculeo esto animo, vestes enim meæ, ut consvetudo & lex fuit majoribus, tibi cedent, non timebis, invitus namqve patras & qvi te adigit magis qvam tu peccat. Verum his dictis, pallium exuit, datqve* Lifolfo; *expetit exinde beatus* Magnus *veniam precandi, qva impetrata in humum procumbit & deo se commendat, semet ei sacrificans, non solum pro se, sed etiam pro hostibus & interfectoribus, qvibus omnibus ex toto corde remisit ipsorum in se delicta; Deo singula sua peccata confessus, ut in effusione sangvinis sui abluerentur, precatus est animamqve suam deo commisit, rogans*

A. D. Guds eingla at koma á móti henni oc flytia hana i hvílld Paradísar. Þá er þessi hinn frægi Guds píslarváttur hafdi lokit bæn sinni, þá mælti hann vid *Lífolf*: stattu fyrir mier oc högg mic i höfudit mikit sár, þvíat eki sómir at halshöggva höfþíngia sem þiófa, styrkstu madr oc grát ei, því ek bad Gud at hann lykni þier, eptir þat signdi *Magnus* iarl sic oc laut undir höggit, enn *Lífolfr* hió i haufut hönum míkit högg med öxi. Þá mællti *Hákon* iarl, högg þú annat; þá hió *Lifolfr* i hit sama sárit, þá fell hinn heilagi *Magnus* iarl á knien oc fór med þessu píslarvætti af vesölldum þessa heims, til eilífra himnaríkis fagnada, oc þenna, sem manndráparinn tók or heiminum, liet Gud allzvalldandi ríkia med sier á himnum, líkami hanns fiell til jardar, enn önd hanns var háleitliga upphafinn til himneskrar dýrdar einglanna. Stadr sá, er hinn heilagi *Magnus* iarl var högginn i, var grittr oc mosóttr, enn litlu síþar byrtuz verdleikar hanns vid Gud, sva at þar er síþan grænn völlr, fagr oc sliettr, oc sýndi Gud þat i þessu tákni, at *Magnus* iarl var fyrir riettlæti drepinn, oc hann ödladiz fegurd oc grænleik paradísar á jördu lifandi manna. Andlátzdagr heilags *Magnusar* iarls er tveimr nóttum eptir messudag *Tiburtii* oc *Valeriani*; þat var á ödrum degi viku er hinn mæti *Magnus* iarl var drepinn, þremr vikum eptir *Mariumesso* á föstu, þá hafdi hann verit XII. vetr iarl (q) med *Hákoni*, þá voru kongar at *Noregi Sigurdr Jorsolafari* oc brædr hanns *Eysteinn* oc *Olafr*; þá var lidit frá falli hins heilaga *Olafs Haralldssonar* (r) LXXIV. vetr; þat var á dögum (s) *Paschalis* Páfa annars med því nafni,

(q) yfer Orkneyium. *addunt.* (r) XXXIV. 351. *O.* (s) Pascalii. 351. 252.

gans ut ipsius angeli ei obviam venirent & in qvietem A. D.
Paradisi ferrent. Cum celeber hic dei martyr precibus finem fecerat; ad Lífolfum, *stabis, dixit, coram me capitique meo ingens vulnus infliges, magnates enim, ut fures decollare non decet, virilem adhibeto fortitudinem, non lachrymator, rogavi enim Deum ut tui misereatur.* Magnus *postea se (cruce) signavit & sub ictum flexit,* Lifolfus *vero capiti ejus ingentem plagam securi inflixit; tunc comes* Haqvinus *iterum jubet cædi; hinc ille, datum antea vulnus, ferro secunda vice laceravit. Sanctus igitur comes* Magnus *in genua prostratus, dicto martyrio ex miseriis hujus mundi exiit in æterna cælorum gaudia, & ipsum, qvem homicida e medio sustulit mundi, deus omnipotens in cælo secum regnare fecit; corpus ejus humi stratum est, anima autem gloriose in cælestem gloriam angelorum elata est. Locus, in qvo cædebatur sanctus* Magnus, *lapidosus erat atqve muscosus, verum paulo post dignitas ejus apud deum apparuit, ut ibidem postea viridis, amænus & planus campus existat; manifestavit etiam deus hoc miraculo comitem* Mag-num *ob justitiam occisum fuisse & amænitate atqve viriditate Paradisi in terra viventium potitum esse. Dies emortualis comitis sancti* Magni *duabus post festum* Tiburtii & Valeriani *noctibus incidit, erat secundo septimanæ die cum occideretur celeber, tribus post festum* Mariæ, *tempore qvadragesimali, hebdomadis; tenuerat tunc, simul cum* Haqvino, *imperium comes annis duodecim; regebat ea tempestate* Norvegiam, *cum fratribus* Eysteine & Olao, Sigurdus Hierosolymipeta; *exacti erant post obitum sancti* Olai Haralldi *filii septuaginta qvatuor anni; erat tempore* Paschalis,

 Papæ

A. D. nafni, oc hinns heilaga *Johannis Hola* biſkups á *Islandi.* Hinum heilaga *Magnúſi* iarli til ſæmdar talar ſva meiſtari *Rodbert* er Latinu ſögu hefer diktat.

Cap. 26.

I dag birtiz oſs, hiner kiæruztu brædr, andlátz dagr hins ſæla *Magnuſar*, iarls píſlarvotts, hvíldardagr hans oc eilífs fagnaþar; glediumz oc fögnum á þeim háleita degi, þvíat hann beidiz af oſs hátýdlega gódfýſi oc einkanliga vegſemd, er byggium hiá hanns helgum dómi oc undir hanns varnadi oc vardveizlu, oc væntum i hanns verdleikum, þviat fyrir hanns háleit eptirdæmi oc heilagann lifnat, blomguduz fyrſt i álfum *Orkneyia* ríkis hinar fegurztu ſkipunar, ſkærrar gódfýſi oc hinu helguztu lögmáli þeſſa dýrdarfulla píſlarvattz, tóku margfallda aukning ens ſæmiligzta ſidferdis, hann rak brott herraſætis ſtól fiandans or nordr ætt heimſins oc ſetti i ſtadin landtialld almáttigs Guds, hann eyddi öllu illgreſi oc upprætti med ſinni predikan, enn liet uppvaxa ena fegrztu dóma oc hinn ſætazta kornſkurd hins hiálpſamligzta ávaxtar, hann umſneri öllum beiſkleik *Orkneyia* i ſæmd oc ſætleik heilagra ſida; i dag ſigradi hann heiminn oc heimſins höfdingia oc hann uppſtie ágiætr ſigrvegari yfir heiminn, takandi af ſínum (t) heilaga drottni, varum herra *Jeſu Kriſto*, dýrdarcorono; í dag vidſkilldiz hann alla þvíngan líkamligrar ſpillingar, i gegnumfarandi himnana oc hann inngeck i fögnud, ordin líkr heilögum mönnum í allri dýrd; i dag afklæddiz hann heimligri yfirhöfn þeſſa hins

(t) herra. *omnia.*

papæ ejus nominis secundi & sancti Johannis *episcopi in* Islandia Holensis. *Magister* Rodbertus, *qui historiam lingva Latina composuit, in honorem comitis sancti* Magni *talia verba facit.* A. D.

Cap. 26.

Apparet nobis hodie, fratres dilectissimi, dies emortualis beati comitis Magni *martiris, dies reqvietis ejus æternique gaudii; gaudeamus lætemurqve celebri eo die, poscit enim nos solennem benignitutem & singularem laudem, qvi apud sanctas ejus reliqvias & sub ejus cura ac conservatione habitamus atqve in ejus meritis spem collocamus, nam ob eximia ipsius exempla & sanctam vitam, in plagis regni* Orcadici *primum florescebant pulcherrimi ordines claræ benignitatis & sanctissimæ legis gloriosi hujus martyris, & multiplex honestissimorum morum augmentum capiebant; ejecit e septentrionali mundi plaga solium diaboli & Dei omnipotentis tabernaculum reposuit; exemit omne lolium & eradicavit præconio suo; verum crescere fecit res viridissimas in dulcissimam messem saluberrimi fructus; convertit omne fermentum* Orcadum *in laudem & dulcedinem sanctorum morum; vicit hodie mundum ejusqve principem superavit & ascendit, clarus victor, supra mundum, a sancto suo domino nostro* Jesu Christi *coronam gloriæ reportans; liberatus est hodie ab omni coactione carnalis corruptionis, cælos penetravit & ingressus est in gaudium; omni gloria similis factus sanctis hominibus. Exuit hodie mun-*

A. D. hins fallvallta lífs, uppſtígandi hærra enn mannligr veikleikr megi virda oc er hönum þvi veitt himneſk (u) virdingh, ſæmd oc ſæla fyrir augliti allra heilagra, uppſte hann ad ſönnu biartr at verdleikum, ríkr í fullſælu, dýrdarfullr af ſomaſamligum ſigri; þeſſi hinn háleiti Guds píſlarvattr, hinn ſæli *Magnus* iarl, príddr af koronu eiginligs blóds, var píndr þá er lidit var frá holdgan vars herra *Jeſu Kriſti* þuſundr hundrad oc fiögr ár, á mánadegi, hinn ſextanda *Kalendas Maii* manadar. Nu miner kiæruztu, rekum brott líkamligar fyſtir oc fordumz elſku uleifdra luta, ſigrandi oc yfirſtigandi árás laſtanna, enn fylgium fotſporum (v) oc líſi þeſſa hins dýrdliga píſlarvatts med öllu megni vars hugſkots ſva framalligha ſem var breiſkleikr má bera, fylgium vegum lífs hans, hölldum dæmum verka hanns, leitum ver vid eptir at líkia hanns líſi; þó at hvers dagliga birtiz oc audſýniz fyrir dáſamligar jarteigner oc dýrlig ſtórtákn þau er almáttigr Gud veiter nordrhálfunne fyrir hanns ágiætt árnadarord oc frægdarfulla verdleika bædi á ſió oc á landi, at hanns líf oc heilög ſidſemd er meirr vegſamandi oc dáſamandi, helldr enn eptirlíkiandi varum veikleik: Sýndiz hann á jardríki at hann ſkilldi verda varr verndari oc árnadarmadr hialpar oc miſkunnar vid állmattkann Gud; fyrir þvi byriar oſs er þröngder erum med miklum þúnga varra ſynda hanns virþíng jafnan at geyra med einkanligri gódfýſi ſkilldugrar hlídni oc vegſemdar, at þeſſi hinn háleiti píſlarvattr *Magnus* iarl virdiz med ſínum verdleikum oc bænum fyrer oſs at hallda, at ver ödlumz verda hluttakari ſigrſamligrar kóronu oc eilífrar dýrdar þeirrar er hann ödladiz á ſínum píningardegi, þaf veiti oſs herra *Jeſus Kriſtus*, ſá ſem er ſæmd oc ſæla,

(u) gledi. *addunt.* (v) oc líſi. *omitt.* 351. *O.*

mundanam penulam instabilis hujus vitæ, ascendens altius quam infirmitas humana æstimare queat; est igitur in eum collata cœlestis dignitas, honor & beatitudo coram omnibus sanctis; ascendit equidem meritis clarus, dives plena felicitate, triumphans insigni victoria, illustris hicce Dei martyr, beatus comes Magnus, *ornatus corona proprii sangvinis; passus est anno post incarnationem domini nostri* Jesu Christi *millesimo centesimo quarto, die Lunæ, decimo sexto* Kalendarum *mensis* Maii. *Cæterum, mei charissimi, expellamus carnales cupiditates, caveamus ab illicitarum rerum amore, vincentes ac superantes invasiones scelerum; seqvamur autem vestigia & vitam gloriosi hujus martiris omni vi nostri animi, qvantum nostra debilitas ferre potest, eamus via vitæ ejus, retineamus ipsius operum exempla, conemur assimilari ejus vitæ, qvotidie licet appareat & manifestetur per stupenda miracula & celebria prodigia, qvæ Deus omipotens præbet septentrioni propter ejus eximiam intercessionem & laude digna merita terra mariqve, ut ejus vita & sancta honestas magis honoranda & miranda sit qvam comparanda cum nostra infirmitate; Apparuit in terra ut nos custodiret & salutem atqve gratiam apud deum omnipotentem nobis consiliaret; debemus igitur, qvi gravi onere peccatorum nostrorum premimur, eum, ex singulari pronitate ad debitam obedientiam & laudem, honore semper prosequi, ut celebris hicce martyr, comes* Magnus, *suis meritis & precibus pro nobis intercedere dignetur, ut contingat nobis consortes fieri æternæ ejus gloriæ, qvam consecutus est die suæ passionis; dabit nobis id dominus* Jesus Christus, *qvi est gloria & salus, auxilium & sanitas,* A. D.

A. D. sæla, (x) hiálp oc heilsa, gledi oc dýrd allra heilagra oc riettlátra manna sinna, sá er med fedr oc heilögum anda lífvir oc ríkir, einn Gud i þrenníngu um úendiligar verallder verallda; Amen. Meistari *Rodbert* dictadi þessa saugu á látinu til virdíngar (y) oc sæmdar hinum heilaga *Magnusi* eyia iarli at lidnum tuttugu vetrum frá hanns písl.

Cap. 27.

Nu er þar til máls at taka at segia frá þeim lutum er gerduz epter líflát hins heilaga *Magnusar* iarls, at sva mikil var grimd oc hardlyndi *Hákonar* iarls oc sva mikil reidi oc ædi vid hinn sæla *Magnus*, at hann eigi sídr aufundadi *Magnus* iarl daudann enn lifandi oc þó at flestra manna ædi oc grimd kunni at sefaz eptir framin illvirki, þá hvíldiz eigi oc sefadiz aufundsíki oc illgyrnd i hiarta *Hákonar*, þviat hann fyrerbídr at *Magnus* iarl veri at kirkiu grafinn, sem kristnir menn helldr at hann veri þar jördu hulinn sem hann var drepinn.

Cap. 28.

Þat hafdi mælt verit á hinum fyrra fundi iarlanna i *Rofsey*, at þá er þeirra sætt veri fullkomliga styrkt oc stadfest eptir hinna beztu manna dómi sem þeir höfdu eidum bundit, at iarlar bádir, þá er þeirr færi af þeim fundi er ákvedinn var i *Egilsey*, skilldu sækia veizlu i *Papuley* til *Þoru* módr *Mag-*

(x) hiálp. *omitt. omn.* (y) dyrdar. *omn. add.*

gaudium ac honor omnium suorum sanctorum atqve justorum, qvi cum patre & spiritu sancto vivit & regnat Deus triunus in infinita secula seculorum, amen. Magister Rodbertus *hanc historiam lingva Latina, in honorem atqve laudem sancti* Magni *insularum comitis, elapsis a passione ipsius annis viginti, dictavit.* A. D.

Cap. 27.

J*am sermo ad res, qvæ post mortem comitis sancti* Magni *gerebantur, vertendus est. Tanta erat ferocia & crudelitas comitis* Haqvini, *tantusqve in beatum* Magnum *furor iraqve, ut tam mortuo, qvam vivo, ei invideret, &, licet plurimorum furor & crudelitas post patrata scelera leniatur, invidia tamen & magnitudo in corde* Haqvini *non mitigaretur, prohibuit enim comitem* Magnum, *ut Christianos, ad templum sepeliri, jussit vero eum in loco ubi occisus fuit terræ mandari.*

Cap. 28.

P*actum fuerat in priori comitum in* Hrosseya *conventu, ut, cum eorum pactio, juxta optimatum arbitrium, qvemadmodum juramentis promiserant, confirmata & rata esset, ambo, a conventu in* Egilsey *destinato discedentes, in* Papilia,

A. D. *Magnusar* iarls; enn nu eptir dráp oc dauda iarls, þá sótti *Hákon* iarl til veizlunnar med sínum mönnum, þar var veizla hin betzsta, enn er dryckr feck á *Hákon* iarl, þá geck *Þora* til hanns oc mællti sva. Nu ertu einn hier kominn herra, enn ek vænta yckar beggia oc *Magnusar* sonar míns, nu vertu mier sva bæna, sem þu villt at allzvalldandi Gud sie þier á domsdegi, at þú leysir mier at son minn sie at kirkio grafinn. *Hákon* iarl leit i mót henni oc felldi tár, oc mællti, graf son sinn kona þar er þier líkar; heilagr *Magnus* iarl var þá færdr til kirkio oc grafinn i *Byrgisheradi* i Kristskirkio, þeirri er *Þorfinnr* iarl födrfadir hanns let geyra; sýndiz þá þegar optliga skína á himneskt liós yfir hans greptri, síþan tóku menn at heita hinn heilaga *Magnus* iarl er i háska voru staddir oc greiddiz þeirra þörf sem þeirr beidduz siálfir; iafnann var kiendr himneskr ilmr vid gröf hanns oc feingu þar siúkir menn heilsu; því næst gerdu ferdir sinar menn af *Orkneyium* oc *Hialtlandi*, þeir er vanheilir voru, oc vöktu yfver leidi hanns oc tóku allir bót sinna meina, enn þo þordu menn eighi miögh uppi at hallda jarteinum iarls meþan *Hákon* iarl lifdi. Sva er sagt at þeir menn er vest höfdu geingit i milli iarlanna oc voru mest i svikrædum vid *Magnus* iarl, at þeirra vard flestra skiótr ender oc skamt líf oc dó þeirr illum dauda. Epter dráp hinns heilaga *Magnusar* tók *Hákon Pálsson* under sik allt ríki i *Orkneyium*, let hann þá alla menn gánga til eida oc trunadar vid sik, jafnvel þá sem ádr hofdu þiónat *Magnusi* iarli, geirdiz hann þá höfþingi mikill oc hafdi álögr stórar vid vini *Magnusar* iarls, þá hönum þótti mest i móti sier hafa verit i skiptum þeirra. Nockurum ve-

apud comitis Magni *matrem convivium inirent, ast nunc, post cædem mortemqve comitis, comes* Haqvinus *cum suis epulas, qvæ ibi opimæ erant, adiit; verum cum vino inebriaretur,* Thora *eum accedens seqventibus alloqvebatur; domine jam solus huc venisti, ego vero filium meum* Magnum *tecum venturum sperabam; Nunc talem te, qvalem Deum omnipotentem in die judicii tibi futurum desideras, mihi præbe petenti; permitte scilicet ut filius meus ad sacram ædem sepeliatur. Comes* Haqvinus, *oculis in eam conversis, lachrymas fudit, &, filium, dixit, tuum, ubicunqve placet, inhuma; Hinc Comes sanctus* Magnus *ad templum deportatus, & in eo qvod Comes* Thorfinnus, *avus ejus paternus in provincia* Birgensi *exstrui &* Christo *sacrari curaverat, sepultus est. Lumen cito cœleste super ejus sepulchrum sæpe numero splendere visum est; cæperunt exinde qvi in periculis constituti erant comiti sancto* Magno *vota nuncupare, & auxilium optatum obtinuerunt. Fragrantia cœlestis apud monumentum ipsius semper percepta ibiqve ægrotantibus sanitas data est. Iter deinde ex* Orcadibus & Hialtlandia *susceperunt ægrotantes, ad tumulum ejus vigilarunt & ab omni sua calamitate liberati sunt. Miracula tamen comitis* Magni, *dum in vivis erat comes* Haqvinus, *multum extollere non ausi sunt. Feruntur qvi in calumniando invicem comites, primas tenuerant & comiti* Magno *præ aliis insidias struxerant, plurimi, repentino brevis vitæ fine, mortem malam subiisse. Post mortem sancti* Magni, Haqvinus Pauli *totum* Orcadum *imperium sibi subegit & omnes fidelitatis juramenta, & qvidem eos, qvi comiti* Magno *antea ministraverant, sibi præstare fecit; aucta hinc perqvam potentia, amicos comitis* Magni, *qvos maximum in commerciis cum conso-*

A. D.

A. D. vetrum siþar bió *Hákon* ferd sína or landi; hann fór suþr til *Roms* oc i þeirri ferd fór hann allt úti *Jorsalaheim*, sem þá var siþr til pálmara, sótti hann þángat helga stadi oc laugadiz í anni *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til ódala sinna oc tók undir sic ríki í *Orkneyium*, hann giördiz þá stiornsamr oc fridadi vel sitt ríki, setti hann þá ní laug þau er bóndum líkadi miklu betr enn þau er ádr höfdu verit, tóku vid slikt at vaxa vinsældir hanns, kom þá sva at þeir *Orkneyingar* stundudu á ecki annat enn hallda *Hákoni* iarli til rikiss i *Orkneyium* oc hanns afkvæmi, oc líkr þar frá *Hákoni* ath segia í þessari bók.

Cap. 29.

Hinn milldazti Gud drottinn *Jesus Kristus*, sá er ladar oc leídir sína vini til eilífs fagnadar, frá allri ánaud þessa heims, sá hinn sami er leisir alla þá er til hanns miskunnar kriúpa af öllu hiarta, frá öllum syndum oc saurgan þessarar veralldar syrgiligrar, oc geyrir af fákunnighum hinn vitrazsta, af lágum oc lítillátum hinn frægazsta, af fátækum hinn ríkazsta, af útignum hinn göfgazsta höfþíngia, eighi at eins þessa heims ríkis, helldr oc jafnvel himinríkis oc úendiligrar dýrdar, sem hann gerdi fordum vid *Joseph* patriarcham, er leiddr var or myrkvastofu oc giörr þegar herra oc höfþingi allz *Egiptalandz* velldiss, sá hinn sami er giördi *David* af smalasveini hinn æzta kong yfer allar *Jsraels* ættir, oc leiddi *Judam Maccabæum* or sullt eydimerkr, at hann mætti tign oc sigurs ágiæti ödlaz oc sva mikla frægd, at hann þotti at mörgu vera yfer adra menn, oc *Alexandrum* son *Philippi*, er

brino sibi contrarios fuisse reputabat, multis gravavit. Aliqvot post hyemibus ad exteros iter paravit; Romam *meridiem versus & in hac peregrinatione in* Palæstinam *usqve, ut eo tempore solebant Palmarii, ivit, invisit loca sacra & in* Jordane *lotus est; in patriam exinde reversus, regnum* Orcadense *recuperavit; moderabatur tunc prudenter imperii habenas & pacem tranqvillam regno conciliavit; tulit novas leges, incolis multo, qvam qvæ antea valuerant, gratiores; hinc eo venit ut populari favore florere inciperet,* Orcadenses *insuper nihil aliud studerent qvam ut comitem* Haqvinum *cum ipsius descendentibus regnantem retinerent. De* Haqvino *in hoc libro relationi finis.* A. D.

Cap. 29.

Clementissimus Deus dominus Jesus Christus, *qvi amicos suos ab omni mundi hujus calamitate ad æternum gaudium invitat & deducit, idem qvi singulos, ad ejus gratiam ex toto corde supplices accedentes, omnium peccatorum & mundi hujus lachrymabilis inqvinationum absolvit, qvi ex rudi sapientissimum, ex humili & humano celeberrimum, paupere ditissimum, ignobili nobilissimum ducem, non solum in regno mundi hujus, sed & eqvidem in regno cœlorum & æterna gloria, ut patriarcham qvondam* Josephum, *qvi e carcere eductus totius* Ægyptici *imperii dominus & dux statim constitutus est; idem qvi* Davidem *ex opilione summum regem omnium tribuum* Israelis; Judam Maccabæum *ex fame deserti eduxit, ut honorem & victoriæ triumphum obtineret tantamqve gloriam ut in multis aliis superior haberetur, &* Alexandrum *filium* Philippi,

qvi

A. D. er kalladr var *Macedo*, fyrir hardann meiſtaradóm er *Leo* (*) . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . oc buit at öllu ſem ſæmiligazſt mátti, þá ſkrínlagdi herra biſkup helgann dóm hinns ſæla *Magnuſar* iarls med veg oc prídi oc loſſaung alls lýds, oc bættiz þeim þá öllum er andvana voru heilſu oc þurfandi miskunnar, er þángat höfdu ſótt á þeim tíma til hanns heilags dóms. Heilagr *Magnus* var ſkrínlagdr á meſſudag *Lucie* meyar fyrer jól um vetrinn, oc er ſá dagr virduliga halldinn, bædi hinum heilaga *Magnuſi* oc ſælli Gudz meyiu *Lucie*, enn á varit er hanns heimferdardagr til himinríkis.

Cap. 30.

Nu er yfverfarit, þó at minnr makliga enn ſkilldi, um upptekning, profan oc ſkrínlagning heilags doms hins ſignada *Magnuſar* iarls oc ecki ſíþr lögtekning hanns hátídar, oc er þat hugſannda, oc greinanda at med ymiſlighum privilegiis ſæmir Gud drottin ſína áſtvini fyrir ſitt riettlæti, ſuma hier þegar í líſinu, enn adra eptir líſvit; enn þó ſýnaz þeſſar frumtignir a medal heilagra nockut einsligar oc frábærligar ſem þeim Guds píſlarvatt *Magnuſi* tilheyra, þat er at ſkilia, at ſva ſem bein hanns var prófat heima i *Orkneyium*, ſneyriz þat i fegrzſta kroſsmark í augſýn nærrverandiſs manna. Sú er önnr grein, at þeſſi hinn ſami beinkroſs ſneyriz ſíþann í hinn

(*) *Heic lacuna in omnibus, quæ habemus, Exemplaribus communis.*

qvi Macedo *appellatus erat*, *per exqvisitam* Leonis *artem* A. D.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . *& omni ex parte ac pro posse decore ornato, dominus episcopus sacras reliqvias beati comitis* Magni *decenter & honeste, inter festivas totius populi laudes scrinio includit; omnes, qvi sanitate destituti fuerant, commiseratione indigentes, & eo, ad invisendas sacras ejus reliqvias tunc venerant, eidem restituti sunt. Comes sanctus* Magnus *in scrinium depositus est in festo* Luciæ *virginis, tempore brumali ante* Julia; *is etiam dies a multis & in sancti* Magni *&* Luciæ *virginis laudem celebratur; tempore autem verno illius in regnum cœlorum migrationis festum.*

Cap. 30.

J*am, licet neqvaqvam ut par est, qvo modo effoderentur, tentarentur & scrinio includerentur sacræ reliqviæ beati comitis* Magni, *festum ejus præterea lege receptum fuerit, monstratum; Recordandum etiam & memorandum est, Deum intimos suos amicos ob suam justitiam variis privilegiis donare, alios in hac statim vita, alios vero post vitam; videntur tamen hæ dignitates primariæ inter sanctos, qvæ huic Dei martyri competunt, ex parte singulares & solito majores, exempli gloria, cum os ejus in patria* Orcadibus *probaretur, coram præsentibus in nitidissimam crucem transfigurabatur; Secundo;*

A. D. hinn ſkiærazta gullslitt fyrir ſiálfum herra páfanum i *Róma* hvar fyrir hann tekr þenna purpurliga píſlarvatt i Katalogum heilagra, enn þat hefer ſám audrum veitz á nordrlaundum at ſialfr hann hafi þat giört, þvi má ſiá oc dáſama, þóat eingi megi ſva eptirhugſa ſem er, hverſu allzvalldandi Gud er ríkr at audæfum oc diúpleika ſinna miſkunnſemda, þviat hann veitir þær áſtgiafer audrum ſinum vinum ſem hann veitir eighi audrum oc ſkiptir þeirra i midil þann veg hann vill, oc þrýtr hann alldregi þóat hann gefi heilags anda giáfu hverrium þeirra, því ſie hanns nafn eilífliga lofat oc bleſſat *per ſecula*, Amen.

Cap. 31.

Frá þeim tíma vidſrægdiz oc fluttiz jarteignagiörd hinns heilaga *Magnuſar* iarls um öll veſtrlönd oc nordrhálfu heimſins oc fóru menn af nálægum löndum, borgum oc bæium, kaſtalum oc heradum, med miklum hiörtum oc fórnarhöndum at ſækia hanns helgann dóm, enn ſumir ſendu fæe til hanns helga ſkríns, hönum til ſæmdar, enn ſiálfum ſier til heilſubotar oc ſáluhiálpar bædi þeſſa heims oc annars, því ſkal hier næſt ſegia nockurar jarteignir, þóath fár, af utalligum er Gud veitir fyrir hanns (z) verdleika.

Cap. 32.

Þá er *Bergfinnr* bondi nordann af *Hialtlandi*, ſá er fyr var nefndr i þeſſu máli, ſpurdi þeſſi fagnadar tíþindi, upptöku

(z) forþienan oc. *addunt*.

cundo; eadem ista crux ossea Romæ, *in conspectu ipsius domini papæ rutilantem auri colorem repræsentavit, unde purpureum hunc martyrem in catalogum sanctorum transtulit; id vero paucis aliis in septrione datum est qvod ipse id fecerit; apparet igitur atqve laudandum est, nemo qvamvis ut revera se habet imaginari possit, qvam Deus omnipotens divitiis & profunditate gratiæ abundet, dona enim dat aliis suis dilectis ea qvæ aliis non dat & ut vult inter eos dividit, nec desit ei qvamvis unicuiqve eorum det donum spiritus sancti; sit igitur ejus nomen in æternum laudatum & benedictum per secula. Amen.* A. D.

Cap. 31.

Efferebantur & evulgabantur ab eo tempore miracula comitis sancti Magni *in omnes regiones occidentales & septentrionem. Iverunt etiam ex vicinis terris, urbibus, oppidis, castellis & tribubus, fortes cordibus & manibus munera ferentes, sacras ejus reliqvias invisuri, qvidam autem pecuniam, ad ornandum sacrum ejus scrinium, in ipsius honorem, sui autem sanationem & salutem in hac & altera vita miserunt. Hinc aliqvot, pauca licet, ex innumeris qvæ illius dignitatis causa Deus dat heic recensenda sunt miracula.*

Cap. 32.

Cum Bergfinnus *incola ex* Hialtlandia, *ille qvi supra nominatus est, nova hæc gaudia, qvod scilicet Comes* Magnus

 trans-

A. D. töku hinns heilaga *Magnusar* iarls, þá fór hann i annat ſinn nordann af *Hialtlandi*, med ſon ſinn likþráann, er *Hálfdan* het, til *Kirkiuvogs* oc vöktu þeir bádir fedgar at helgum dómi *Magnusar* iarls, enn heilagr Guds madr byrtiz *Hálfdani* oc fór höndum ſinum um likam hanns oc i ſtad fiell af hönum öll líkþra, þá reis hann upp allheill; hinn heilagi *Magnus* iarl vitradiz oc *Bergſinni* bónda í ſvefni oc mællti vid hann: Nu muntu taka biarta ſýn, þvíat nu hefer þu farit híngat med riettri frú oc tortrygt ecki heilagleik minn, oc offrat mier fagrligu heiti bædi i bænum oc fiarlutum; þá gerdi hann kroſs mark yfir augum *Bergſinns* oc vaknadi hann ſva ſkygn, ſem þá er hann hafdi ſkygnaztr verit oc fóru þeir fedgar bádir heilir heim loſandi Gud (a) oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 33.

Þ*orkiell* het madr er bió i *Orkneyiunn*, hann fiell af bygghiálmi ſinum oc lamdiz allr ödrum meginn er hann kom á jörd, hann var fluttr til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hann þar ſkióta bót ſinna meinſemda, at græddum beinbrotum oc ſtyrktum líkama, þackadi hann Gudi oc hinum heilaga *Magnuſi* fyrir ſína heilſugiöf.

Cap. 34.

A*mundi* (b) *Illhugaſon* het maþr, bondi nordr á *Hialltlandi*, hann var likþrár oc miög ſiúkr; hann fór til hins heilaga *Mag-*

(a) af öllu hiarta. *add. omn.* (b) *omitt. omn.*

translatus esset, *lætus audiret*, *secunda vice ex* Hialtlandia A. D.
cum filio suo leproso, *cui nomen* Halfdani, *profectus est & apud sacras reliquias comitis* Magni *vigilavit*, *sanctus autem Dei homo* Halfdano *apparuit & corpus ejus manibus tractavit & statim tota leprâ ex eo decidit*, *unde sanus omnino surrexit*. Comes etiam *sanctus* Magnus *colono* Bergfinno *per somnium apparuit & eum allocutus est; jam lyncei tibi dabuntur oculi*, *huc enim vera fide venisti*, *sanctitati meæ non diffidisti ac egregium & precibus & pecuniis votum mihi nuncupasti; his dictis*, *oculis* Bergfinni *signum crucis imposuit*, *unde somno excitatus non minus perspicuo qvam unqvam antea oculorum usu gaudebat; Ambo exinde*, *pater & filius sanati domum redierunt*, *Deum & sanctum* Magnum *laudantes*.

Cap. 33.

Thorkell *nomen erat viro qvi in* Orcadibus *habitabat; is ex acervo frumenti decidit*, &, *cum in humum delaberetur*, *latere altero contuso*, *ad comitem sanctum* Magnum *devectus est*, *ubi repentinam læsionis medelam nactus*, *fractis ossibus sanatis & corpore corraborato*, *deo & comiti sancto* Magno *pro sui sanatione gratias egit*.

Cap. 34.

Amundus Illhugii *filius erat colonus septentrionem versus in* Hialtlandia, *leprosus & perqvam ægrotus; is ad comi-*

A. D. *Magnusar* iarls oc vakti at skríni hanns oc bad sier miskunnar oc heilsu, enn er hann sofnadí, þá sýndiz hönum *Magnus* eýia iarl oc fór höndum um likama hanns ok gaf hönum sva skióta heilsu, at hann vaknadí alheill, ok gerdi hann Gudi þackir fyrir sina heilsu ok hinum miílda *Magnusi*.

Cap. 35.

Sigurdr het madr (c) *Tanndrasonn*, hann bio á *Hialtlandi* á þeim bölstad er Dalr heitir, hann vard ærr sva at hann var i hud rifadr, þessi madr var færdr til hinns heilaga *Magnusar* iarls, oc feck hann þar vit sitt oc fulla heilsu oc fór hann þaþann allheil, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 36.

Annar madr het enn *Sigurdr* norþann af *Hialtlandi*; hann hafdi krepta hönd sva at allir fíngirnir lágu í lófa; hann sokti heim helgann dom hinns heilaga *Magnusar* iarls oc feck hann þar heilsu sina med rettum oc miúkum fingrum til allra sinna naudsynia; þackadi hann Gudi fyrir þá miskunn er hönum var veitt fyrir verdleika (d) *Magnusar* iarls.

Cap. 37.

Madr hiet *Þorbiörn Olafson* nordann af *Hialtlandi*, hann var diöfulódr oc vitlauss, hann var færdr til stadar hins heilaga

(c) *omittunt omn.* (d) hins heilaga. *addunt.*

tem sanctum Magnum *profectus & apud ejusdem scrinium vigilans, gratiam & sanitatem sibi expetebat, cum autem somno sopiretur, apparuit* Magnus *insularum comes, qvi cum corpus ipsius leviter tangeret, subitam adeo sanitatem dedit, ut integer somno excitaretur & deo nec non clementi* Magno *pro restitutione sua grates solveret.* A. D.

Cap. 35.

Sigurdus *nominabatur vir,* Tandri *filius, incoluit in* Hialtlandia *villam* Dalum; *mentem ejus insania tanta mutabat ut coriis involveretur; huic ad comitem sanctum* Magnum *devecto ratio & integra sanitas restituta est, atque rediit inde sospes, Deum & comitem sanctum* Magnum *laudibus decorans.*

Cap. 36.

A*lii præter hunc ex* Hialtlandia *homini nomen erat* Sigurdus; *manum habebat incurvam adeo, ut digiti omnes in volam conflexi detinerentur; idem sacras reliqvias comitis* Magni *invisit ibiqve sanitatem indeflexorum & ad omnes res necessarias agilium digitorum recuperavit, pro gratia, meritorum sancti* Magni *causa, sibi exhibita Deo gratias egit.*

Cap. 37.

Thorbiörnus Olai *homo erat in* Hialtlandia, *hunc dæmoniaca ceperat dementia, is ad locum comitis sancti* Magni

de-

A. D. laga *Magnusar* iarls oc vard hann þegar heill oc fór hann til sinna heimkynna fagnandi oc lofandi Gud oc þenna hinn sæla píslarvatt.

Cap. 38.

Þordr het madr oc var kalladr *Drekaskolftr*, hann var leigumadr fyrrsagdz *Bergfinnz* bónda, hann bardi korn i bygghlödu hinn næsta dag fyrir messudag hinns heilaga *Magnusar* iarls; enn er nón var dagsins, bad *Bergfinnr* hann hætta at vinna, þat er sialnazt sagdi þórdr at þierr þicki ofmikit unnit. *Bergfinnr* mællti, hátídar dag þann er kiemr á morginn eigum vier at hallda med allri dýrd þeirri er megum ok kunnum, þá geck *Bergfinnr* á brott, enn þórdr vann sem ádr, enn er skamt var lidit, þá geck *Bergfinnr* út í annat sinn oc mællti til Þ*ordar* af reidi mikillri, en mesta mótgiord er mier á því er þu vinnr á helgum tímum oc lát af þegar i stad. Geck bondi þá brott reidr miök, enn Þ*ordr* vann sem ádr, enn er menn voru miök sva mettir, þá kom Þ*ordr* inn í hersiligum klædum oc tók þegar at drecka grádugliga, oc er hann hafdi druckit eitt horn af munngati, þá vard hann ærr, sva at þegar urdu menn at færa hann i baund oc hiellt þat VI. degr, þá hiet *Bergfinnr* bondi fyrir hönum at giefa hálfa mörk silfurs til skríns hinns heilaga *Magnusar* iarls oc lata Þ*ord* vaka þar III. nætr ef hann yrdi heill, enn Þ*ordr* feck þegar heilsu sína á næstu nótt eptirat heitit var fyrir hann oc lofudu allir hinn hæsta himnakong oc þenna hinn virduliga hanns ástvin hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap.

(e) oc geck *Bergfinnr* fram frá hönum. *addunt omn.*

devectus, mentis statim compos ad suos penates rediit lætus, A. D.
Deum ac beatum istum martyrem laudans.

Cap. 38.

Tordus, Drekaskolftr *cognominabatur, supra memorato colono* Bergfinno *operam suam commodaverat; hic frumenta in horreo, ultimo die ante festum comitis sancti* Magni *concussit; verum hora tertia pomeridiana,* Bergfinnus, *ut operam missam faceret, jussit, cui* Thordus, *rarissime nimius labor impendi tibi videtur; festum, ait* Bergfinnus, *qvod cras incidit, omni, qva possumus, licita laude celebrare debemus; his dictis discessit,* Thordus *autem nihilo minus laboravit; paulo autem post* Bergfinnus *iterum exiit &, ira incensus,* Thordum *allocutus est; maxime, inqvit, me offendis horis festis laborando, desine (jubet) protinus. Tunc colonus, ira turbidus, abiit,* Thordus *vero ut antea operi instabat; ast, cum fere saturati erant, cum, tetras indutus vestes, ingressus est & potum mox glutire cœpit, ac ubi unum cornu cerevisiarum exhausit, rationis inopem, funibus sine mora constrictum, sex diebus dimidio, detinere cogebantur; tunc colonus* Bergfinnus *pro eo se semi libra argenti scrinium comitis sancti* Magni *ditaturum, & ut* Thordus, *modo ad se rediret, tres noctes apud idem vigilaret, curaturum promisit; cæterum* Thordus, *proxima, postqvam votum pro eo nuncupatum erat, nocte, sanabatur; omnes igitur celsissimum regem cœlorum ejusqve dilectum amicum, venerandum comitem sanctum* Magnum *laudarunt.*

A. D.

Cap. 39.

Þat er enn ſagt at II. menn brutu gull af ſkríni hinns heilaga *Magnuſar* iarls, annar þeirra var *Katnetſkr*, enn annar var *Orkneyſkr*, enn ſá hinn *Katneſki* tíndiz oc drucknadi á *Petlandsfyrdi* oc het ſá *Gilli*, enn hinn *Orkneyſki* vard ærr oc ſagdi (f) í orunum hvat þeirr höfdu gert, þá var heitit fyrir hönum *Romferd* ef hann yrdi heill, ſíþan var hann færdr til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc heitit á hann til heilſubótar hönum oc vard hann þegar heill oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 40.

Asmundr hiet maþr, i haufut hönum fell tre mikit oc lamdiz hauſſinn allr, enn optnefndr *Bergfinnr* bondi het fyrir hönum oc var hlutat um hvart heita ſkilldi fyrer hönum (g) utanferd eda giefa fee til *Magnuſs* kirkio, enn ſá kom hlutr upp at hann ſkilldi ſækia til heilags doms hinns heilaga *Magnuſar* iarls; (h) (feck hann þá þegar mál ſitt þat er hann hafdi ádr miſt, fór hann eptir þat til hins heilaga *Magnuſar* iarls) oc vakti þar oc feck fulla bot ſinna meinſemda, enn *Bergfinnr* bondi gaf *Magnuſi* iarli halfa mörk ſilfrs vegna ſem hann hafdi heitit.

Cap. 41.

Kona het *Sígridr*, hun var dottir *Sigurdar* af *Sanndi* nordann af *Hialtlandi*, hun var blind frá blautu barns beini, alt

(f) jöllunum. *omn.* (g) Romferd. *omn.* (h) *omitt. O.*

A. D.

Cap. 39.

F*eruntur præterea duo aurum, qvo ornatum erat scrinium comitis sancti* Magni, *fregisse, alter eorum* Katnesensis, *alter* Orcadensis *erat; ille, cui nomen* Gillii, *in sinu* Petlandiæ, *undis absorbtus, periit, hic vero, mente captus inter delirias, qvæ una patraverant, manifestavit; hinc* Romam *peregrinationem, modo sibimet restitueretur, voto pro eodem promiserunt; deductus exinde ad sanctum* Magnum, *cum votum comiti pro salute nuncupassent, mentis mox compos, Deum & comitem sanctum* Magnum *laudavit.*

Cap. 40.

A smundus *nominabatur in cujus caput ingens lignum decidit idemqve totum attrivit, verum sæpe nominatus colonus* Bergfinnus *votum pro eo fecit, & utrum peregrinatio, an danda templo* Magno *sacro, pecunia vovenda esset, in sortem conjectum est; ast sortito obtigit, ut sacras reliqvias comitis* Magni *peteret; hinc lingvæ usum, qvem antea amiserat, statim recuperavit. Visit postea sanctum* Magnum *ibiqve vigilavit & perfectam defectus medelam nactus est; cæterum incola* Bergfinnus *semi marcam argenti ponderatam, ut pomiserat, comiti* Magno *donavit.*

Cap. 41.

F*æminæ nomen fuit* Sigridis, *filiæ* Sigurdi *de* Sando *in* Hialtlandia; *hanc a prima inde infantia, ad vicesimum usqve*

A. D. alt til þess er hun var tvitugh, fadir hennar fylgdi henni sudr til *Orkneyia* oc let hana vaka at skríni hinns heilaga *Magnusar* iarls, hann offradi þar miklu fee; *Sigridr* tók þar biarta sýn beggia augna oc foru þau fedgin þaþan fagnandi oc lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 42.

Aunnr kona het enn *Sigridr*, dóttir *Arnfridar* nordann af *Hialtlandi*, af þeim bæ er *Unustadir* heita, fótleggr hennar brotnadi i tva luti oc var henni fylgt til hinns heilaga *Magnusar* iarls oc feck hun skióta heilsu oc þackadi Gudi oc hinum heilaga *Magnusi* iarli.

Cap. 43.

Hin þridia kona het enn *Sigridr* norþan af *Hialtlandi* ur *Aumstr*; hun var vistum med þeim bonda er *Þorlákr* het, hann bió á (i) *Bollastaudum* *Sigridr* saumadi um kvelldit fyrir messodag hinns heilaga *Magnusar* iarls, síþann er adrir menn lietu heilagt, *Þorlakr* spurdi hvi hun ynni sva leingi, enn hun qvedz þá hætta mundi, geck bondi þá brott, enn hun saumadi sem ádr (k) (þá kom *Þorlakr* audru sinni til hennar oc mællti; þvi gerir þú sva illa á sva helgum tima; nu fár þú brott oc vinn eighi leingr í mínu husi, hun liet þá lítid at vansökum oc saumadi sem ádr), þartil er myrkt var af nott, enn þá er menn biugguz til matar, þá vard *Sigridr* ærr, sva at hana vard þegar i baund at færa oc var

(i) Bessastödum. *omnia.* (k) *parenthesin. omitt. omnia.*

qve ætatis annum, cæcam, pater meridiem versus in Orcades *deduxit & apud scrinium comitis sancti* Magni, *ingentia munera largitus, vigilare fecit;* Sigridis *ibidem distinctum utriusqve oculi usum adepta est, unde, cum patre, gaudens Deumqve & comitem sanctum* Magnum *laudans, abiit.* A. D.

Cap. 42.

A*lii præterea fæminæ nomen erat* Sigridis, *filiæ* Arnfridis *ex* Hialtlandiæ *villa qvæ* Unastader *audit; ea, crure in partes duas distracto, ad comitem sanctum* Magnum *devecta, cito sanabatur & Deo sanctoqve comiti* Magno *gratias agebat.*

Cap. 43.

T*ertiæ fæminæ nomen erat* Sigridis *ex* Amstr *in* Hialtlandia, *operam conduxerat colono* Thorlaco *qvi* Bollastadis *habitavit. Vesperi ante festum comitis sancti* Magni, *cum alii feriarentur, suebat; qværenti* Thorlaco *cur tamdiu operaretur? respondit se mox cessaturam. Discessit tunc colonus, illa vero ut prius suebat; hinc secunda vice eam accessit, & cur tam male, festo adeo tempore, ageret, qvæsivit; nunc, inqvit abito, nec, diutius in domo mea suito; illa id haudqvaqvam nocere contendens, nihilominus usqve qvo diem nox cæca exciperet suebat, verum cum ad cænam pararentur, tanto rapta est furore, ut vinculis eam statim*

A. D. var hardliga halldin alt til þeſs er *Þorlakr* het fyrir henni oc hlutadi hvart hun ſkilldi til *Roms* fara eda gefa fiarlut til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc kom ſiá upp at hun ſkilldi ſækia til *Kirkiovags* hellgann dóm hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc ſiþann var hun þángat flutt oc feck hun þar háleita heilſugiöf ſinnar vitſyrringar oc lofadi hun Gud oc hanns háleita riddara (l) *Magnús* iarl, enn þó fór hún ſiþann til *Roms* ſer (m) til hialpar.

Cap. 44.

G*róa* het kona or *Roſsey*, hun var diöfulód oc fór til *Kirkiovags* til hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hun þar goda heilſu oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 45.

R*agnhilldr* het kona, hun vard kriplíngr þá er hun var IV. vetra gömul oc alt til þeſs hun var tvítug, þá vakti hun III. nætr hiá helgum dómi heilags *Magnuſs* iarls oc á hinni þridiu nótt ſýndiz henni i ſvefni biartr madr, oc göfugligr oc ſkriddr fagrliga oc mællti til hennar, þrátt oc opt hefer þu her legit, mikil er þurpt þín, rís upp þú nu, oc ver heil oc haf ſtaf þenna i hendi þier, eptir þat hvarf hann frá henni, enn hun vaknadi, þá hiellt hun á láſi þeim er var at *Almario* þvi er var audrum megum *Magnus* kors, reis þegar upp alheil ſva ſem hun hefdi alldri krept verit, med riettum beinum oc ſinum, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl; var hun med biſkuppi marga vetr.

Cap.

(l) hinn helga. *add. omn.* (m) ſiálfri til lids oc hiálpar. *add. omn.*

coërceri opus esset & graviter laboraret donec Thorlacus *pro ea votum nuncuparet ac sortem duceret utrum* Romam *iret, an pecuniam comiti sancto* Magno *conferret; sors autem obtigit, ut* Kirkiuvogi *sacras reliqvias comitis sancti* Magni *inviseret, unde, eo deducta, eximiam ibidem ab insania restitutionem nacta est & Deum ac inclytum ejus heroëm, comitem* Magnum, *laudavit;* Romam *tamen postea, in sui salutem, profecta est.* A. D.

Cap. 44.

G*roa fæmina ex* Hrossey, *qvam dæmoniaca ceperat insania, ad comitem sanctum* Magnum *ivit, ibiqve sibi bene restituta est & Deum ac sanctum comitem* Magnum *laudavit.*

Cap. 43.

Ragnhilldis *nomen fuit fæminæ, repsit a quarto ad vicesimum usqve ætatis annum, qvo tres noctes apud sacras reliqvias comitis sancti* Magni *vigilavit; verum tertia nocte per somnium apparuit ei vir candidus, forma conspicuus & splendide vestitus, qvi eam alloqvebatur; heic, ait, sæpenumero jacuisti, magni indiges, surgito jam & sana esto, baculumqve hunc manu teneto; his dictis visui ejus se subduxit, ast ipsa expergefacta seram* Almarii, *qvod ab altero erat latere* chori Magnæani, *manu tenuit, sana omnino, acsi nervi ei nunqvam contracti fuissent, surrexit, erectis ossibus & nervis, Deum & sanctum comitem* Magnum *laudavit, & multos hyemes apud episcopum mansit.*

Cap.

A. D.

Cap. 46.

A*ſa* het kona, hun hafdi alla daga kryplingr verit, enn hun feck ſva háleitá heilſubót af hinum heilaga *Magnuſi* iarli at hun gieck á þvi ſama ſumri til *Roms* ſem hun vard heil.

Cap. 47.

G*udrun* het kona, hun var kryplingr lánga æfi, hun feck bráda bót ſíns meins oc fulla heilſu af verdleikum oc árnadarordi hins heilaga *Magnuſar* iarls oc loſadi Gud oc hanns (n) áſtvin (o) *Magnus* iarl.

Cap. 48.

S*igurdr* het madr, hann var ölmuſumadr af *Hnotaſandi*; hann var ſva miök laſinn, at hann ſkreid á hniám oc mátti eigi upprettaz; hann vard alheill at ſkríni *Magnuſar* iarls, lofadi hann Gud oc hinn heilaga *Magnus*.

Cap. 49.

S*udrmenn* II. köſtudu um ſilfr oc liet annarr hundrat merkr, var þá lokit öllu fee hanns, nema kugg einn átti hann epter, hann lagdi þá kugginn á mót öllu feenu því ſem hann hafdi látit, þá kaſtadi ſá er unnit hafdi fyrre II. ſex, enn þá het hinn til fulltingis ſierat hann nædi aptr fee ſinu, á hinn heilaga *Mag-*

(n) dyrdliga. *add. omn.* (o) hinn ſæla oc heilaga. *add. omn.*

A. D.

Cap. 46.

Asa *nominabatur fæmina, fuerat ab initio vitæ ſuæ nervis contractis laborabat, verum egregie adeo ſanata eſt a Comite ſancto* Magno *ut eadem, qva reſtituebatur, æſtate* Romam *pedes iret.*

Cap. 47.

Gudruna *mulier, qvæ diu membris capta fuerat, nævi repentinam ſanationem & ingritatem, propter dignitatem & interceſſionem Comitis ſancti* Magni, *obtinuit, deumqve & ejus amicum, comitem ſanctum* Magnum, *laudavit.*

Cap. 48.

Sigurdus *nomen erat viro, eleemoſynario ex* Hnotaſando, *hic æger adeo erat, ut genubus nixus reperet & erigi neqviret; apud ſcrinium comitis* Magni *prorſus ſanatus, Deum & ſanctum* Magnum *laudavit.*

Cap. 49.

V*iri duo* Auſtrales (Alemanni) *de argento aleam jactabant, perdiderat alter marcas centum & univerſas ſuas opes, ſi navem unam onerariam exceperis, hanc igitur omnibus, qvas amiſerat, opponit; tunc ille, qvi prius lucratus fuerat, duos ſeniones ſortitus eſt; hic igitur in ſui auxilium, ut res ſuas recu-*

A. D. *Magnus* iarl, síþann kaſtadi hann (p) (oc horfdi upp ſex á ödrum terninginum), enn annar ſtöck i ſundr i tva hluti oc voru þar VII. augun á bádum ſamann hlutunum, enn þrettán á þremr, hlaut hann ſva fee ſitt alt. (q)

Cap. 50.

Sá atburdr vard í *Noregi* á dögum *Haralltz Gilla*, at nockurrer ríker menn oc mikilsháttar báru at II. brædr at þeirr mundi fífla þeirra frændkone, enn þeſſi atburdr var ei ſannr enn allt eins veittu hiner ríku menn þeím atgöngu oc tóku höndum, flytiandi þá til ſkogar brott frá audrum mönnum oc drápu þann ſem þeirr höfdu meirr fyrir ſökinni, ſiþann töku þeirr annann oc veittu hönum maurg oc ſtór harmkvæli med miklum grimmleik, ſva framt at þeirr brutu ſundr báda hanns fotleggi, eptir þat ſtynga þeir grimmu menn út hanns bædi augu, þar med ſkierandi tunguna brott or hanns haufdi oc ſva umannliga vid hann ſkiliandi, at þeir fóru brott, (r) (enn hann lá þar eptir hálfdaudr. Skiótliga ſem þeirr varo brott), hlupu af ſkóginum margir vargar, ríſandi oc ſlítandi holld af beinum þeſs er drepinn lá, farandi eptir þat aptr i ſkóginn, enn af hinum ſára er þat at ſegia, þó at hann mætti ecki med tungunni ſier miſkunnar bidia, hugſadi hann alteins at almáttigr Gud veitti hönum nockorra hiálp, einkannliga renner hann ſínum hug þar til ſem var hinn heilage *Magnus* iarl, þvíat i þeim tíma blómgadiz ſem meſt hanns jarteigna

(p) *omitt.* 351. *O.* (q) oc þackadi Gudi oc hinum helga *Magnuſi* iarli.
(r) *omitt. omn.*

peraret, sancto comiti Magno *votum fecit, jactavit exinde, &* A. D.
senio in altera tessera sursum spectavit, alterius vero diffractæ duæ partes, una septem, tres vero tredecem puncta repræsentarunt, unde totam suam pecuniam sortitus est.

Cap. 50.

A*ccidit in* Norvegia, *regnante* Haralldo Gillio, *ut opulenti qvidam magniqve nominis viri, fratres duos qvod cognatas suas ad stuprum allicerent, insimularent; sed hæc criminatio falsa erat; nihilo tamen minus divites isti eos aggressi sunt & comprehenderunt, ab aliis in saltum traducentes, eum, qvem magis suspicabantur, occiderunt, superstitem deinde multum magnumqve tanta crudelitate torserunt, ut utrumqve ei crus & lacertum comminuerint, qvo facto, truculenti isti homines oculos ei eruerunt, ex ore præterea lingvam exscindentes & inhumane adeo relinqventes, ut abirent, ille vero semimortuus ibi jaceret. Mox postqvam discesserant, á saltu multæ accurrebant feræ, qvæ discindebant ac dirumpebant ex membris occisi carnem, posteaqve in saltum redibant; De saucio autem referendum est, qvod, lingva licet misericordiam expetere neqviret, speraret tamen Deum omnipotentem auxilium qvoddam laturum; animum præprimis ad comitem sanctum* Magnum *convertit, eo enim tempore miracula ejus qvam maxime inclaruerunt, &, voto nuncupato, comperit*

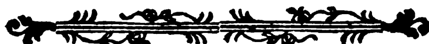
A. D. teignagerþ, oc at ſaumdu heiti', verdr hann varr at madr er tilkominn ſá er þreifar um brotna leggi handa oc fóta, þarmed tekr hann tungu ſtufinn oc heimtir ſiþaz; hefir hann (s) ſiþán hendr at augnaſtödunum, enn vid þeſſi átauk verda dáſamlig umſkipti, augunn ſkipaz aptr med ſkiærri ſín, tungann er greidlig ordinn til allz frammburdar, brotner leggir voru heilir, oc allr hann ſinni fyrri heilſu aptr golldinn, hann ſierr ſtanda hiá ſier mann fagrann at áliti, vid hverrn hann talar, ſva ſeigiandi, hvert er þitt nafn hinn tígulígi herra? biarti madr ſvarar, her er *Magnus* iarl; enn geym vel at efna þat er þu hefer Gudi heitit; af þeſſu vard hinn fullr fagnadar oc talar ſva i annann tíma, medr þvi háleitr Guds vin at þú hefer veitt mier mikla heilſugiöf, bid ek enn þína milldi at þú árnir bródr minum lifs af Gudi; eptir ſva talat hvarf hinn heilage *Magnus* iarls brott at ſýn, einghu ſvarandi til greindrar bænar, enn hinn fellr framm oc þackar Gudi ſier veitta miskunn, ætlandis at bidia í þeim ſtad II. nættr med ſtadfaſtri bæn til hiálpar bródr ſínum, enn ſem ſtund leid, litaz hann um oc ſier af ſkógi renna margra varga flöck þar til ſem hræ hinns andada lá oc ſpyia þar öllu upp ſem etit hafdu af hanns holldi oc beini oc hverfa eptir þat i ſkóginn, oc er litill tími er lidinn, lítr hann heilagann *Magnus* tilkominn, oc blezar med ſinni hægri hendi alltſamt ſpyiu varganna oc beininn, verdr þvi næſt af þeſſu allheill líkamr; heilagr *Magnus* blezar annat ſinn andlauſann líkama, hvar fyrir ſá rís upp heill oc lifandi, ſem ádr var drepinn, oc geingr til bródr ſins, fagnadi þá hverr þeirra ödrum, giörandi Gudi þackir oc hinum heilaga *Mag-*

(s) ſínar. *om.*

adſtare virum qvi fractos lacertos & crura leviter contrectat, A. D.
curtam exinde lingvæ partem aſſumit & applicat; oculorum dein locis effoſſorum manus admovet; Verum ad hunc tactum egregiæ fiunt mutationes; oculi, cum diſtincto viſu, reſtituuntur, lingvæ facilis fit verborum qvorumcunqve prolatio, crura, fracta, integra, is totus priori ſuæ ſanitati reſtituitur; videt adſtare ſibi virum aſpectu pulchrum, qvem ſeqventibus affatur; qvo, qværit, nomine gaudes domine ſpectabilis? reſpondet candidus ille; eſt heic comes Magnus; *verum memento ut* Deo *promiſſis ſtes; hinc ille læta concipit gaudia & vice ſecunda ita loqvitur; præſtans* Dei *amice! qvoniam magnam mihi largitus es ſanationem, rogo inſuper tuam clementiam, ut fratri meo vitam a* Deo *prece impetres; his ita dictis a conſpectu illius diſceſſit comes* Magnus, *petenti nihil reſpondens; verum ille ſupplex proſtratus,* Deo *pro præſtita ſibi clementia gratias agit, duas noctes ibidem, aſſiduis precibus, fratri auxilium exposciturus; verum paulo poſt circumſpicit videtqve ex ſaltu ad cadaver mortui multarum ferarum turmam accurrere, ibiqve, cum carne, omnia, qvæ voraverant, oſſa revomere & in ſaltum exinde redire; haud multo poſt videt adeſſe ſanctum* Magnum, *dextra ſua qvæ evomebant & oſſa beare; ex his deinde integrum fit corpus; benedicit iterum exanimi corpori ſanctus* Magnus; *integer igitur & vivus, qvi antea occiſus fuerat, ſurgit & fratrem accedit. Gaudent hinc invicem,* Deo *& comiti ſancto* Magno *pro ſingu-*

A. D. *Magnusi* iarli fyrir ſva údvallda miſkunn ſem þeim veittiz. Sva geri oc allir þvílik ſtormerki heyrandi margfölld lof ſönnum Gudi er ſva ſtóra luti veitir ſyndugum mönnum fyrir (t) bænir oc (u) verdleika ſinna elſkuligzſta áſtvina.

(t) blídar. *add. omn.*
(b) biarta.' *add.*

(*) Jarteignar Magnus Jarls.

Þat var eitt ſumar er *Wilhialmr* biſkup ſigldi auſtr til *Noregs* nockura naudſynia, oc þegar heim um hauſtit, oc kom nær vetrnottum til *Hialtlands*. Þá lögduz á andvidri oc ſtormar. Enn er lengi vetrar gaf ei birr til eyianna, þá örvænti Biſkup, at hann mundi koma til ſtols ſins firir vor. Styrimadurinn ſpurdi, ef hann villdi ſamþyckia helgi *Magnus* iarls, ef hann ſyngi meſſo inn næſta drottins dag heima. Biſkup ſamþyckti þeſſu at kalla oc meir af naudſyn, enn af aheiti. Enn er þetta var iatad, þá kyrdi vedrattu oc gaf brátt bir hagſtædan, oc ſidan ſigldu þeir til *Orkneyia*, oc kom hann heim en næſta drottinsdag, oc lofudu allir Gud oc hanns enn helga píſlarvott *Magnus* iarl. Nockurer menn ſanna þat, at *Willhialmr* biſkup ſamþyckti ei fyrr at taka or iordu helgann dom *Magnus* iarls, enn ſá atburdr vard þar heima einn dag at hann matti ei ganga or kirkiu, þvi at hann var ordin blindr oc fann ei dyrnar, þar til er hann idradiz ótru ſína, oc gret ákaflega oc bad

Gud

(*) *Ex compendio historiæ ſancti* Magni, *qvod eſt bibliothecæ* Suhmianæ.

lari adeo auxilio gratias agentes. Omnes etiam talia mi-racula audientes, verum Deum, qvi tanta hominibus pecca-toribus, propter preces & merita dilectissimorum suorum amicorum dat, multiplicibus laudibus celebranto. A. D.

Miracula Comitis Magni.

E*piscopus* Wilhelmus *æstate qvadam, negotia qvædam ex-pediturus, in* Norvegiam *orientem versus forte navigavit, & domum autumno reversus, circa initium hyemis,* Hialtlandiæ *oris appulit; tunc adversi venti & tempestates supervenere; ve-rum cum diu hyemis venti in insulas secundi non flarent, dubita-vit episcopus se ante ver ad sedem suam venturum: Gubernator num sanctitatem comitis* Magni, *si proxime seqventi die domini-ca missam domi celebrare contigerit, approbare vellet. Epi-scopus huic verbo tenus consentat, necessitate magis qvam voto inductus. Cæterum cum votum hoc nuncupassent, se-data tempestate, auraqve flante secunda, in* Orcades *navi-gant; venit domum ante proximam diem dominicam; lau-dabant omnes Deum & sanctum ejus martyrem Comitem* Magnum. *Sunt qvi testantur, episcopum* Wilhelmum, *ut transferrentur* Comitis Magni *sacræ reliqviæ, non prius pro-basse, qvam accideret die qvadam domi, ut templo, qvoniam, excæcatus fores invenire neqvivit, egredi non possit, donec incredulitatis pœniteret, graves funderet lacrymas, deumqve oraret*

A. D. Gud at hann mætti hitta leidi *Magnus* iarls, oc er hann kom þar, fell hann allr til iardar, oc het at taka þegar or jördu helgann dom hans, er hann fengi sýn sína. Oc er hann lauk bæn sinni, feck hann sýn sína þar vid leidit.

Capitulum.

Epter þat samnadi hann saman enum vitruztum mönnum oc enum göfguztum i *Orkneyium*, oc kom þá mikill mannfiölldi til *Kristzskirkio* i *Byrgisheradi.* Var þá tekinn or jördu heilagr domr *Magnus* iarls, oc voro þá miök komin upp beinin or jordu. Hann let þva beinin, oc taka köggul, oc reyndi i vigdum elldi þrisvar. Enn hann brann ei, helldr vard hann sem brennt silfr. Þat er sumra manna sögn, at hann rynni i kross. Þá gerdiz þar margar jarteiner af helgumdominum. Sidan toko lærder menn helgann domin oc lögdu in skrín, oc settu yfer altari. Þat var *Lucie* messo fyrir Jol, oc voro þá lidner XX. vetr fra lífláti *Magnus* iarls. Líflátsdagr hanns er halldinn um vorit XVI. *Kalendas Maii.* *Wilhialmr* biskup baud þá heilagt at hallda hvarntveggia dagin um allt sitt biskupsdæmi, oc hann var sídan i mikilli ástud vid enn helga *Magnus* iarl. *Wilhialmr* var fyrstr biskup i *Orkneyium*, oc rikti LXVI. vetr.

Capitulum.

G*unni* het bondi skilgodr i *Vestrey*, hann dreymdi at hinn helgi *Magnus* iarl kæmi til hanns, oc mællti: Þat skaltu segia *Wilhialmi* biskupi, at ek vil fara bort or *Byrgisheradi* austr

oraret ut sepulchrum Comitis Magni *invenire liceret, quo ubi venit, humi totus procumbens, mox, si visus sibi restitueretur, sacras illius reliqvias se effossurum promisit; & finita prece, apud tumulum, lucis usura ei reddita est.* A. D.

Caput.

C*onvocat postea sapientissimos & nobilissimos in* Orcadibus *viros; hominum magna multitudo apud templum* Christi *in provincia* Birgensi *congregatur. Nudantur sepulchro sacræ reliqviæ Comitis* Magni, *ossa ex superficie fere surrexerant; hæc lavari facit & nodum articulorum assumi, igne sacro ter probari, ast non comburitur, verum argentum defæcatum repræsentavit. Dicunt qvidam eum liqvefactum & in crucem transformatum. Multorum præterea miraculorum causa sacræ reliqviæ extiterunt; has exinde viri docti assumtas scrinio incluserunt, qvod super altare collocarunt; erat in festo* Luciæ *ante tempus Julense, viginti post cædem comitis* Magni *annis. Dies ejus emortualis XV. Kalend. Maii tempore verno festus habetur. Jussit episcopus* Vilhelmus *in tota sua diœcesi utraqve die feriarentur, & comitem sanctum postea multum sibi favere expertus est. Fuit* Vilhelmus *primus* Orcadum *episcopus, annis sexaginta sex.*

Caput.

G*unnius nomen erat incolæ* Vestreyæ *honesto; apparuit ei per somnium sanctus* Magnus *comes, seqventia fatus; dic episcopo* Vilhelmo *me ex provincia* Birgensi *abire velle* Kir-

A. D. auftr i *Kirkiovog*, og trui ek þvi at Gud mun þar veita mer miſkun, at þeir munu verda heilir meina, þeir er minn fund ſækia med rettri tru; þu ſkalt ſegia draum þinn diarflega. Enn er hann vaknadi, þordi hann ei at ſegia draumin, þviat hann ugdi reidi *Páls* iarls. Næſtu nott epter ſyndiz honum *Magnus* iarl oc bad hann ſegia þá draumin er fleſter veri vid. Enn ef þu gerir ei ſua, þá muntu taka viti a þer þeſſa heims, enn meira annars heims. Ok er hann vaknadi vard hann ottafullr, oc for til *Hroſseyiar* a fund biſkups oc ſagdi draum at biſkups meſſo i miklum mannfiölda, þar var þá *Páll* iarl, oc bad öll alþyda at biſkup ferdi helgan domin i *Kirkiovog*, ſva ſem *Magnus* iarl hafdi vitrat. Enn *Pall* iarl þagdi hiá oc ſetti dreyr raudan. Sidan for *Wilhialmr* biſkup auſtr i *Kirkiovog* med virduligu föroneyti, oc flutti þangat helgan dom *Magnus* iarls, var ſkrínit ſett yfer altari i kirkiu þeirri ſem þá var i *Kirkiovogi* kaupſtadrinn var lítt huſadr oc hefer hann miök ſídan ëfſz. Foro þangat ſidan marger menn oc vöktu þar i kirkiu at helgum dominum, oc fengu bot meina ſinna, ef hetu a *Magnus* iarl med rettri tru.

Caput.

Madr het *Elldjarn* oc var *Varda* ſon, hann atti kono oc mart barna, oc bió nordr i *Kelldubverſi*. Enn i hallæri mikla þá vard hann fátækr oc vanheilſu fullr, ſva at hann mátti ei ſiálfbiarga verda, oc med ſva litlum mætti vard hann, at hann mátti ei ganga, oc var ekit milli bæia. Þat var epter Páſka

kiuvogum, *ubi Deum gratiam, quod scilicet dolores sanentur eorum qui ad me vera fide veniunt, mihi exhibiturum credo. Somnium tuum audacter exposito. Caeterum expergefactus, somnium narrare non ausus est, iram enim comitis* Pauli *metuebat. Nocte proxime sequenti comes* Magnus *ei apparuit, jubens ut, quam plurimis praesentibus; somnium patefaceret; Quod, inquit, si non feceris, poenas quidem in hac; majores vero in altera vita, lues. Verum somno excitatus & metu perculsus, episcopum*, Hrosseyiam *eundo, convenit, &, ab eodem missa celebrata, somnium, praesente hominum multitudine, coram edixit; hinc, adstante comite* Paulo, *tota plebs episcopum, ut sacras reliquias, quemadmodum jusserat per somnium Comes* Magnus, *transferret, rogavit; Ast Comes* Paulus, *audiens, tacuit & sangvineo persusus est rubore. Ivit exinde episcopus* Vilhelmus *orientem versus* Kirkiuvogum *conspicuo cum comitatu, eodemque sacras reliqvias comitis* Magni *devexit; scrinium super altare in templo, quod tunc erat* Kirkiuvogi, *collocatum est. Oppidum, cujus paucae erant domus, insigne postmodum coepit augmentum. Iverunt eo postea multi & in templo apud sacras reliqvias vigilarunt, siqve vera fide comiti* Magno *vota facerent, sanati sunt.* A. D.

Caput.

E*rat qvidam nomine* Elldjarn Vardi *filius, habebat cum uxore multos liberos & in tractu* Kelldensi *septentrionem versus habitabat; Gravi vero grassante fame ad paupertatem redactus, aegrotaret adeo ut sibi ipsi non sufficeret, exiguae adeo ejus vires ut incedere neqviret & inter villas traha*

A. D. Páſka um vorit at hönum var ekit vattdag oc föſtodag oc laugardag, oc hafdi enga-fæzlu, hann kom at noni laugardag þar ſem preſtr bio, oc var þar um nottina, oc um morginin er menn foro til ottuſöngs, bad hann at hann ſkylldi bera til kirkiu, oc þat var gert. Epter óttuſöngin foro menn inn milli tida, enn hann lá uti þar ſem um hann var buit. Var hann þá ſva máttitill, at hann ætladi þá mundu yferlyka, honum kom þat oc i hug hverr verit hafdi fyrr hagr hans, þá er hann átti vel fe; Þetta allt ſaman oc bæn ſu er hann badz firir fell hönum ſva nær, at hann komz vid míök, þá tok kann oc het VI. dægra föſtu, ef Gud gæfi honum nockurra heilſu. Þeirri föſtu het hann bædi firir *Olafs* meſſo oc *Magnus* meſſo. Þá er hann hafdi mælt firir heiti ſíno, foro menn til tída oc ſöng preſtr til meſſo. Þá er leſinn var piſtill, ſofnadi hann, enn þeir er hiá voro, hugdu hann andaz mundu. I ſveſninum bar ſýn fyrir hann, at hann þottiz ſiá lios mikit innar i ſönghuſit, enn þat fór utar til hans, hann ſá med lioſinu mann frídann oc ſá mællti til hanns. *Elldjarn* kvad hann, máttu lítit nu? hann þottiz ſuara ſva þicki mer, enn þo má vera at þat ſe ei. Enn hver ertu, hann ſvaradi: her er enn helgi *Magnus* iarl *Erlendz* ſon; villtu heill verda. Hann ſvaradi: villda eck; *Olafr* konungr enn helgi heyrdi bæn þína, oc heit þat, er þu hetz á ockr til heilſubotar þer; Enn hann ſendi mik hingat at gefa þer heilſu, þvi at kona het á hann veſtr i fiördum, oc for hann þangat at gera hana heila. Þá tok *Magnus* iarl at fara höndum um hann. Enn hann vaknadi þá er upp var hafit gudſpiall, hann mællti vid þá menn er neſter voro, at þeir reiſti hann upp, enn þeir ſvaradu: hvi mundu ver reiſa þick upp er þu mátt þvi ecki, hann ſuaradi: ek

gestaretur. Fuit vere post festum Paschatis, cum die Jovis, *veneris & saturni, esca omnino carens, portaretur; devenit circa* Nonam *diei saturni in prædium quod incolebat sacerdos ibique pernoctavit; mane sequenti cum ad cantum matutinum (hora nona) irent, rogavit ut ad templum portaretur, quod & factum. Finito cantu, donec sacra rursus celebranda erant, habitaculum ingressi sunt, ille autem in strato lectulo recubabat, tunc viribus adeo destitutus ut se moriturum putaret; pristinum etiam suum, cum dives erat, statum in mentem revocavit; hæc omnia & preces, qvas fundebat eum adeo movebant ut perdoleret; hinc consilium cepit, sex semidierum jejunium, si Deus ei sanitatem qvandam daret, vovendi; hoc & ante* Olai *&* Magni *festum promisit. Cum votum oratu nuncupaverat, sacra freqventantibus, sacerdos missam celebraturus cecinit; lecta epistola, somno sepultus est æger, adstantes vero moriturum putarunt. Per somnum visio ei apparuit, lumen nempe magnum inter canentes, qvod ad eum delatum; seqvebatur lumen vir venustus, qvi ipsum alloqvebatur;* Elldjarn, *qværit numqvid parum nunc reviscis. Mihi, qvidem, respondet, videtur, forsitan tamen non est; Verum, interroganti qvis esset, responsum dat ille; hic est sanctus Comes* Magnus Erlendi *filius, an vis tibi restui; volo, regerit; Sanctus rex* Olaus *exaudiit preces tuas & votum qvod nobis in tui sanationem nuncupasti, ast me huc ad dandam tibi salutem misit, mulier enim occidentem versus in* Sinubus *ei votum fecit, unde illuc ipsi sanitem redditurus ivit. Cæpit, his dictis, Comes* Magnus *manibus eum contrectare, verum cum evangelium recitaretur expergefactus* Elldjarn, *sibi proximos, ut ipsum erigerent, rogavit; illi autem respondebant; cur te tolleremus stando imparem; ad* A. D.

 hæc

A. D. ek ætla mik nu heilann. Þeir toko til hanns oc reiſtu hann á fætr, oc ſtod hann um allt gudſpiallit oc ſva um alla meſſuna þadan i frá. Epter meſſo geck hann innar at preſti oc ſagdi jarteinina, hverſu hann hafdi gefit hönum heilſu. Enn allir lofudu Gud firir þa miſkunn er hann þeim veitti firir verdleika ens helga *Magnus* iarls; Hann árni oſs miſkunnar oc ſyndalausnar vid drottinn varn *Jeſum Chriſtum*, er med fedr oc helgum anda líſer oc ríker Gud um allar allder amen.

hæc Elldjarnum, *ſanum ſe ſibi videri aſſerentem, elevarunt,* A. D.
qvi deinde evangelium & totam ſubſeqventem miſſam ſtans audivit. Poſt miſſam ſacerdotem acceſſit, miraculum patefecit qvo modo ſalus ei data fuerit. Omnes autem pro gratia, qvam propter merita comitis ſancti Magni *exhibebat, laudarunt Deum. Conciliet nobis gratiam & peccatorum remiſſionem apud Dominum noſtrum* Jeſum Chriſtum, *qvi cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus per omnia ſecula amen.*

Seqvem

Seqvens
DIPLOMA
Exscriptum est
ex
JAM. WALLACE's Account of the Islands
of
ORKNEY.

Qvoniam inter ceteras fluctuantis seculi curas & solicitudines, pensata temporum, morum ac hominum in hac lacrimarum valle, labilitate & brevitate, testante venerabili illo Cronographo *Martino*, Domini nostri pape Penetentiario & Cappellano, necesse videtur de congruo extrahere progenitorum, regum, principum & aliorum preclarorum genelogias per qvas mundus iste transitorius regitur, Reges regnant & principes gubernant signantqve; in deduccionem & agniccionem veritatis, qvo ad eorundem successionem veresimiliter evenire speratur. illustri ergo & excellentissimo Domino nostro, principi supremo, Norwegie regi, suisqve successoribus, satrapis, patriciis, consulibus & proceribus dicti regni, *Thomas* Dei & Apostolice sedis gracia Episcopus Orcadie & Zetlandie, Canonici Ecclesie Cathedralis sancti *Magni* Martyris gloriosissimi, legifer, ceteriqve; proceres, nobiles populus ac communitas ejusdem, gracia, pax, caritas, gaudium longanimitas, misericordia a Deo patre omnipotente & a Jesu Christo in Spiritu sancto. In omnibus vobis per qvem reges regnant & in cujus manu corda sunt regum cum omni subjectione, humilitate & obediencia prompti & A. D. 1403

Zzz

parati

A. D. parati vestram in Jesu Christi visceribus zelantes & ficientes salutem in caritate non ficta. Reqvirentes ut in dicendis in nostra simplicitate vestra suppleat regia sublimitas, & qvia scimus firmiter & longi temporis spacio, efficax rerum magistra, nos experientia docuit, qvod in dubium non revocamus qvaliter erga Comites Orcadie, regalis ipsa sublimitas, zelum semper exuberantem exercuit, qvamobrem firmam spem gerimus, plenamqve fiduciam obtinemus qvod illa regia majestas verba nostra benigne recipiat, diligenter intelligat & effective proseqvatur, ut infra pectoris claustrum solicite considerare convenit ipsa regia sinceritas & diligenter attendere, qvod adulatorium vostre serenitati aliqvid non scribimus, qvod secundum *Petrum Blessensem* in suo prologo canentem, olei venditores esse non intendimus, sed patefacciones veritatis.

Ergo arbitramur pium esse & meritorium, testemonium perhibere veritati ne veritas occulcetur, presertim illa perqvam innocenti possit prejudicium generari, & cum uterqve reus est qvi veritatem occultat & mendacium dicit, qvia ille prodesse non iste nocere desiderat, qvod a nobis Deus avertat, potissime cum in dicendis per qvondam recolende memorie *Erici* vestri predecessoris regis nostri admoniti patentes literas fuissemus testemonium perhibere veritati prout lacius in seqventibus patebit. Hinc est qvod nos *Thomas* Episcopus, Capitolum, Canonici, Legifer ceteriqve proceres, nobiles, populus, communitas sive plebei antedicti, coram Deo in fide ac fidelitate qvibus vestre regie Majestati tenemur astricti fideliter atteſtamur & ad perpetuam rei memoriam deducimus fidemqve facimus vobis & omnibus presentibus & futuris. Jesu Christi fidelibus sancte matris ecclesie filiis in forma & effectu subseqventibus. Coram nobis congregatus, comparens magnificus & præpotens Dominus, Dominus *Willielmus* de Sancto *Claro* Comes Orcadie

A. D.

Orcadie Dominus le *Sinclar* in ecclesia Sancti magni martyris in Orcadia proposuit in hunc modum; supposuit enim qvod nobis bene & ad plenum cognita res fuisset, qvo modo magnis retroactis temporibus antecessores sui & progenitores ac ipsi Orcadie comites juste ac juridice, inconcusse, linialiter & gradatim jure hereditario comitatui Orcadie superdicto successerant ac illam per tempora magna & longeva nulla aliena generatione interveniente, qvietissime possederant. Et qvaliter diverse carte, evidencie, instrumenta libri censualis & alia diversa probationum genera fuerant igne consumpta, deperdita & alieneta, hostilitatis tempore & gverrarum, emulorum inimicorumqve nonnullorum, defectu & carencia firmissime domus seu municionis inexpugnabilis ubi hujusmodi collocarentur; subjunxit idem Dominus Comes qvod habuit literas qvondam supremi Domini nostri Regis *Erici* illustris, Patentes, qvas nobis ostendit & percepta continentes subseqvencia, scilicet qvodsi qvis nostrum habuerit vel qvi habuerint aliqvas cartas, evidencias, cirographa, instrumenta, munimenta, codicillos, acta vel privilegiorum literas ad progenitores antecessores vel ad se spectantes, dictumqve suum commitatum concernentes, qvod indilate & sine mora aut contradictione seu obstaculo qvibuscunqve eidem Domino Comiti deliberaret vel deliberarent, secundum qvod ipsius Domini nostri Regis evitare velimus indignacionem. Virtute qvarum literarum sicut eadem comitis continebat proposicio nos reqvisivit ut si de hujosmodi antedictis munimentis, aliqva habuissemus in nostris scriniis, Apothecariis, Thecis, Cistis, Archivis seu cartophilaciis, qvod ipsam sibi deliberaremus & in casu qvo non habuerimus, sed sciremus ab aliis ea haberi qvod sibi intimaremus & revelaremus. Et si nec unum nec reliqvum sciremus, tunc nos reqvisivit earundem literarum autoritate, qvatenus nos Deum, justitiam & eqvitatem pre oculis habentes in declarationem veritatis velimus sagaciter & studiose

 mature

A. D. mature singula iterum ac tercio perlectam scripturam, cronicas, antiquitates & approbatas que faciunt fidem, illas perlegere, diligenter inspicere, sane concipere & intelligere, ac veritatis intencionis & originis earum fundamentum perspicue intendere, quibus sic mature cunctis & ad plenum discussis volumus supremo Domino nostro manifestare per genealogias autenticas, antiquas, per quos & a quibus Emanavit & gradatim idem *Willielmus* Comes processit & per quanta tempora, legitime, juste, bene & inconcusse predecessores sui & ipse gavisi sunt dicto Comitatu cum universis & singulis suis insulis, commoditatibus & juribus suis pertinencis, ac hujusmodi successio ultra debitam procedebat hominum memoriam. His omnibus sic propositis, avisatis, discussis, digestis mature & ad plenum conceptis & intellectis, habitis prius diversis & singulis hinc inde tractatibus, ad honorem Dei omnipotentis, manifestationem veritatis & obedienciam & reverenciam supremi Domini nostri Regis tanqvam filii obediencie precepcarii mandatarii prout decet in his quæ audivimus a senioribus nostris, deinde qve legibus intelleximus & concepimus & ad plenum sano effectu degessimus per libros Scripturas, cronicas regnorum utrorumqve Scocie & Norwegie & progenitorum eorundem; sic qvod singulariter singuli & universaliter universi, uno animo, una fide, unico consensu & assensu respondemus fidem ut perfertur & testemonium veritatis facientes universis superscriptis. Qvod universa genera munimentorum, cartarum evidenciarum & aliarum probacionum species qve apud nos erant, ob reverentiam supremi Domini nostri dicto Domino Comiti deliberavimus & exhibuimus antedictum comitatum concernencia. Sed verum est & in veritate attestamur ex relatione fide dignorum antecessorum & progenitorum nostrorum qvod principulus & precipuus mansus sive manerium Dominorum Comitum Orcadie fuit diversis temporibus igne combustus & ad nihilum redactus & funditus destructus & patria tota

depredata

depredata & vastata per emulos nostros & inimicos per qvas depredaciones, consumptiones & destrucciones firmiter credimus qvod principales evidencie, carte & alie patentes, diverse litere fuerunt & sunt alienate & consumpte spectantes & concernentes ad antecessores & progenitores dicti Domini Comitis defectu unius castri in qvo tutissime ipse evidencie, & carte & alia patrie jocalia firmissime poterant collocare. Ast qvantum ad linealem progressum & gradum successionis dicti Domini Comitis & suorum antecessorum seu progenitorum Comitum Orcadie, nos prenominati superius expressatis, justa nostrum ingenium, sensum & intellectum prescrutati sumus & mature avisati lusidissime per diversa lingvarum genera, Scripturas autenticas & approbatas cronicas scilicet in lingva latina & Norvegica per qvas reperimus infeodaciones ecclesiarum nostrarum, genealogias nostras & antecessorum nostrorum, cartis & evidenciis ipsorum & nostrorum manifestantibus & claro stili eloqvio testimonium perhibentibus ac fidem facientibus, in qvibusdam Cronicis, libris, cartis ac aliis autenticis scripturis reperimus nomina diversorum comitum Orcadie tempora infeudacionum ipsorum juxta modum & forman seqventem, sed de eorum strenuis & notabilibus operacionibus, gestis, nominibus filiorum filiarumqve suarum, de modo migrandi ab hac luce, de divisione seu unione hereditatis ipsorum, de incremento vel decremento possessionum suarum pro presenti brevitatis causa pretermittimus; & nos ad antiqvas cronicas & genealogias autenticas & approbatas refirimus. A. D.

Reperimus itaqve imprimis qvod tempore *Haralldi* Comati primi Regis Norvegie, qvi gavisus est per totum Regnum suum, hæc terra sive insularum patria Orcadie fuit inhabitata & culta duabus nacionibus scilicet Peti & Pape, qve due genera naciones fuerant destructe Haralldus Pulchricomus.

 radicitus

A. D. radicitus ac penitus per Norvegenses de stirpe sive de tribu strenuissimi

Rognvald Mæra iarl. principis *Rognaldi*, qvi sic sunt ipsias naciones aggressi qvod posteritas ipsarum nacionum Peti & Pape non remansit. Sed verum est qvod tunc non denominabatur Orcadia sed terra Petorum sicut clare verificatur hodie adhuc cronica attestanta, per mare dividens Scociam & Orcadium qvod usqve ad hodiernum diem mare Petlandicum appellatur & sicut pulchre subjungitur in iisdem cronicisRex iste *Haralldus Comatus* primo

Hetland. applicuit in Zetlandiam cum classe sua & conseqventer in Orcadia & contulit illam Orcadiam & Zetlandiam antedicto principi *Rognaldo* robusto, ex cujus stirpe ut perfertur prefate due naciones, fuerant everse & destructe sicut cronice nostre clare demonstrant, a qvo qvidem *Rognaldo* processerunt linealiter & gradatim omnes Comites Orcadie & possederunt temporibus suis dictum Comitatum libere sine qvacunqve exaccione qvocunqve Canone seu sensu, excepto obseqvio prestando regibus Norvegie tributi racione, sicut in clausula seqventi lacius patebit qve in Cronica de verbo in verbum continetur. Revera enim usqve hodie illorum posteritas dominio subjacent excepto qvod jure tributario Norvegie regibus deserviunt; Qvi qvidem principes *Rognaldus* strenuissimus hu-

Sigurdus Eystani. jusmodi comitatum libere & jure donavit cuidam fratri suo *Swardo* nomine, qvi Comes *Swardus* procreavit qvendam filium *Gothurmum* nomine, qvi Comes *Gothormus* possedebat dictum Comitatum per unum annum & decessit sine herede legittimo & sic reversus est dictus Comitatus dicto principi *Rognaldo*, qvi pure & libere illum contulit cuidam

Torff Enarus. filio suo *Egvard* nomine qvi postea cognominabatur *Turffeid*, qvi qvidem per longa tempora possedebat dictum Comitatum & habundavit opibus & plenus

Thorfinnus Hausaklufus fuit diviciis. Cui successit filius ejus *Thurwider Gedclevar* cui successit filius

Lodver. ejus *Itlanderver* cui successit filius ejus Comes *Swardus* robustus ac corpo-

Sigurdus Digri. lentus, magnus & strenuissimus bellifer, adhuc tamen non fuit regene-

ratus

ratus sacri baptismatis lavacro neqve alii Comites prenominati. In cujus qvidem Comitis *Swardi* diebus supervenit *Olaus Thurgonus* Rex illustrissimus de occidentalium partium gverris, cujus inducccione Comes ille *Swardus* una cum gente Orcadie devenerunt, Christiani gentilitatis relinqventes errorum. Cui Comiti *Swardo* successit filius ejus comes *Thurfinus* procreatus ex filia qvondam excellentissimi Principis *Malcomi* Regis Scotorum illustris. Qvi qvidem Rex contulit dicto *Thurfino* terras de Cathnes & Sutherland sub unica denominatione comitatus in Scocia & illis gavisus est una cum comitatu Orcadie Zetlandie & pluribus aliis dominiis in Scocie Regno jacentibus & vixerat diu & strenuissimus erat in campis post cujus qvidem Comitis *Thurfini* obitum successit sibi ejus filius Comes *Erlinus* primus & iste *Erlinus* primus genuit Comitem *Paulum* & *Erlinum* secundum qvi *Paulus* Comes genuit Comitem *Hacoin* Comes, *Erlinus* secundus procreavit Comitem *Magnum* gloriosissimum Martyrem patronum Orcadie qvi sanctissime abiit ab hac luce virgo & martyr. Post cujus qvidem *Magni* martyris decessum & post obitum Comitis *Hacoin* successit Comes *Rolandus* qvi primo fundavit Eclesiam Sancti *Magni* Martiris; illamqve magnis possessionibus diviciis & redditibus dotavit, predictus virqve sapiencia & virtute polebat per plura bona pietatis opera famabatur venerabaturqve & reputabatur, pro sancto viro. Post cujus qvidem obitum successit ejus frater *Ericus* comitatui Cui succcessit Comes *Harildus* Cui successit Comes *Joannes* filius ejus, Cui *Joanni* successit Comes *Magnus* Secundus a qvo *Alexander* Scotorum Rex cepit comitatum de Sutherland Cui *Magno* Comiti secundo successit Comes *Gilbertus* primus, cui successit Comes *Gilbertus* Secundus ejus filius qvi gavisus est comitatibus Orcadie & Cathnes in Scocia. Qvi qvidem *Gilbertus* secundus procreavit *Magnum* tertium & qvandam filiam *Matildam* nomine; Iste Comes *Magnus* filius *Gilberti* secundi genuit Comitem

A. D.

Olaus Tryggonis.

mitem

A. D. mitem *Magnum* qvartum & qvondam *Joannem* & ille *Magnus* comes qvartus ab hac luce abiit fine prole, qvi fucceffit *Joannes* ejus frater in antedictis comitatibus Orcadie & Cathnes, *Joannes* ifte genuit qvendam *Magnum* Comitem qvintum. Cui *Magno* qvinto jure fucceffionis linealiter fucceffit Dominus *Malifius* comes de *Straterne* in Scocia tanqvam heres legitimus jure hereditario ad utrosqve comitatus Orcadie & Cathnes ficut clariffime manifeftant munimenta, evidencie & carte utrorumqve regnorum Scocie & Norvegie. Qvi qvidem Comes *Malifius* revera primo defponfavit filiam Comitis de *Monteith* in Scocia & ex ea genuit filiam *Matildam* nomine poft cujus qvidam prime uxoris obitum defponfavit filiam qvandam qvondam *Hugonis* Comitis de *Rosfe* & ex ea procreavit qvatuor filias & deceffit fine mafculis ficqve ejus domine terre & poffeffiones fuerant divife inter illas filiam vero antiqvoirem ex prima uxore procreatam *Matildam* fcilicet duxit in uxorum *Welandus* de *Ard* qvi ex ea procreavit qvendam filium *Alexdndrum* de *Ard* qvi *Alexander* jure Regne Scocie & confvetudine hereditaria fucceffit Comiti *Malifio* de *Strathern* in principali manario five manfo ratione fue matris Comitatus de Cathania & poffedebat jure & appellacione Comitis & eadem ratione & eodem jure gavifus eft certa perticata five qvantitate terrarum Orcadie & gerebat fe pro Balivo & Capitaneo gentis Orcadie Norvegie Regis ex parte idemqve *Alexander* de *Ard* tempore fuo vendidit & alienavit qvondam recolende memorie Domino *Roberto Stewart* primo Scotorum Regi dictum comitatum de Cathnes manfum five manerium principale & omnia alia jura fpectancia feu concernencia ad fe ratione matris ejus tanqvam ad antiqviorem fororem jure & confvetudine regnorum Scocie cum denominacione comitatus five Comitis, ifte vero *Alexander* finialiter deceffit fine herede de fuo corpore qvocunqve legittimo procreato. Nunc vero vertamus ftylum

ad

ad qvatuor filias ex secunda uxore procreatas, qvarum una desponsata erat cum Domino *Willielmo* de Sancto Claro Domino le *Sinclar* qvi Dominus *Willielmus* ex ea genuit Dominum *Henricum* de Sancto Claro, qvi Dominus *Henricus* desponsavit *Jonnetam* filiam Domini *Walteri* de *Halliburton* Domini de *Dirletoun* & ex ea procreavit Dominum *Henricum* de Sancto *Claro* secundum qvi ultimo decessit comes Orcadie indubitatus qvi in uxorem habuit venerabilem Dominam *Egidiam* filiam filii antedicti qvondam Domini *Roberti Scotorum* Regis illustris filiamqve qvandam strenuissimi Domini *Willielmi* de *Douglas* Domini de Nydysdale & ex ea procreavit presentem Dominum *Willielmum* de Sancto *Claro* comitem Orcadie, Dominum le *Sinclare*. Qvedam alia filia secunde uxoris desponsata fuit cum qvodam milite denominato *Here Ginsill* de *Swethrick* partibus oriundo, qvi vero miles in Orcadie partibus venit & jure ac ratione sue uxoris gavisus est qvadam parte terrarum Orcadie qve qvidem uxor ab hac luce sine herede migravit legittimo ex suo corpore procreato. Tertia vero filia secunde uxoris fuit nupta cum qvodam *Gothredo* nomine *Gothorno le Spere* qvi ex ea procreavit qvendam filium Dominum *Malisium le Spere* militem qvi tandem decessit sine herede legittimo de suo corpore genito similiter & qvarta filia decessit sine herede ex suo corpore legittime procreato. Verum iste Dominus *Henricus*, primus Dominus *le Sinclare*, ejus matre, *Alexandro* de *Ard* & Domino *Malislo Spere* adhuc viventibus ad Dominum nostrum supremum regem Norwegie adivit *Hocoin* nomine cum qvo rege certas fecit pacciones, condiciones & appunctuamenta per qvas reversus est ad Orcadie partes illisqve gavisus est usqve ad extremum vite sue comesqve Orcadie obiit & pro defensione patrie inibi crudeliter ab inimicis peremptus est. Et post decessum istius *Henrici* comitis primi in Orcadie partibus supervenit dicti Comitis *Henrici* primi mater filia Domini

A. D.

A. D. mini *Malisii* Comitis prenominati & ibi fine remansit usqve post obitum filii ejus *Henrici* Comitis primi & supervixerat post obitum omnium sororum suarum, filiorum filiarumqve suorum sic qvod ipsius antedicti qvondam Comitis *Henrici* primi mater successit omnibus sororibus ejus eorundemqve filiis & filiabus tanqvam unica & legitima heres comitatus Orcadie & terrarum de Cathnes sibi tanqvam uni sorori debitarum parte duntaxat & porcione exceptis sororis sue antiqviores de terris de Cathnes sub denominacione & appellacione comitatus sive Comitis qvam partim ut superius dictum est alienavit & vendidit ipse qvondam *Alexander* de *Ard* regi Scocie prenominato. Hujusqve rei testes sunt adhuc viventes fide digni qvi ipsum matrem *Henrici* primi oculis viderunt labiisqve sunt locuti cum ea communicantes ad plenum Cui successit nepos *Henricus* secundus filius primi *Henrici*, cui *Henrico* secundo successit presens & superstes Dominus *Wilielmus* comes modernus Dominus *le Sinclar*.

Excellentissime Princeps ut premissimus in principio ita fine protestamur qvod vestra serenissima regia sublimitas ac ipsius benignissima majestas Justa ingenii nostri modulum & sensuum capacitatem nos linqva naturam incultam nebulis ignorancie multipliciter obfuscatam velit rudes indoctos a Rhetorica & sciencia alienas in fecunda facundia ignaros habere excusatos qvamvis barbarico more non poetice locucionis, modo grosso loqvamur, qvia Insulares sumus a literarum sciencia penitus alieni, imo qvod condecenti rhetorice locucionis stilo sive Scriptura non referimus vestre regie majestatis ea & nos submittimus correctioni. Sed verum est ut attestamur qvod more nostro barbarico omnia qve superius vestre majestati scribimus vera sunt, qvia ex antiqvis libris, scripturis authenticis, cronicis approbatis & relacionibus

bus fide dignorum antecessorum nostrorum, ac infeodacionibus nostris ecclesiarum nostrarum ista extruximus & compilavimus. Et si opus esset plura qvam in presenti epistola vestre celsitudini lacius manifestare sciremus ipsamqve in premissis informare, sed qvia longa solent sperni, hec pauca sufficiunt pro presenti. Et ut hæc nostra epistola taliter qvaliter compilata vestre regie majestati ac dominis vestri consistorii & palacii circa latera vestra existentibus majorem fidem ac roboris firmitatem faciat animos vestros ad plenum informet ac inter archane A. D.

vestrorum radicem emittat veritatis firmam & ceteros Christi fideles sanctæ matris Ecclesie filios instruat ad Deum & sacrosancta Dei Evangelia per nos corporaliter tacta juramus qvod premissa modo qvo super relata deponimus ad Dei honorem vestreqve celsitudinis, predecessoris mandatum & non alias nec prece nec precio, odio, amore vel favore vel sub spe cujuscunqve muneris presentis vel futuri sed pro veritate duntaxat dicenda. In qvorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum sigilla *Thome* Episcopi, Canonicorum & Capituli antedictorum, totiusqve populi & communitatis patrie nostre Orcadie qvod dicitur sigillum commune & mei *Henrici Randale* legiferi in nostra publica & generali sessione non sine magna maturitate & plena digestione presentibus sunt appensa apud *Kirkwaw* mensis Maji die qvarto Anno Domini millesimo qvadringentesimo tertio.

A. D.

FRAGMENTUM
ex No. 103, in Folio. (*)

Imperavit *Hetlandiæ*, alias *Finland* & *Quenland*, qvæ ab aliis oriente maris *Gandvig* propinqvi, nobis *Helsingiabond*, sita est, rex nomine *Forniotus*; filii ei erant tres, primus *Gler*; nobis *Egi*, secundus *Loge*, tertius *Tari*, huic filius *Frostius*, pater *Sneisis*, patris *Thoreris*, qvi duos habebat filios, *Noerem* & *Goerem*; filia ei *Goa*; Religionis strenuus sectator, sacrificium, dictum *Thorrablot*, media qvavis hyeme, unde etiam mensis nomen trahit, fecit: hyeme qvadam, inter solennia hæc sacra, *Goa*, omnibus insciis desiderabatur, qværitur, non autem invenitur; Exacto mense isto, proxime seqventi, *Thoer* victimam *Goeblót* obtulit, eum in finem, ut de *Goa* certiores redderentur; ast frustra. Tertia postea hyeme fratres se sororem exqvisituros pollicentur, loca perlustranda sortiti, *Noer* continentem, *Gor* vero insulas, unde hic, nave vectus, cursum per mare dirigit, hinc in mare Jutiæ delatus, *Sveciæ* Peninsulas & omnes in orientali mari sitas insulas, postea *Gythlandiæ* scopulos scrutatur; ad Daniam exinde tendit & singulas ejus insulas transit, suos ibi cognatos, *Gleris Gamli* in Lessöe, posteros, convenit; pergit exinde, sorore non exqvisita. *Noer*, donec hyeme, cum terra nive tegeretur, xylosoleis vehi posset, manebat; ex Qvenland tunc intra mare progressus, ad homines qvi *Lappones* audiunt & pone *Finniam* habitant pervenit, cum his, transitum prohibentibus congreditur eosqve fugat, ipse qvippe, non secus ac exercitus, magiæ peritissimus; inde occidentem versus in *Kiöl*, sine ullis obviis, tendunt diuqve pergunt, feras avesqve, qveis

(*) *Hoc in reliqvis non habetur & initium est historiæ; vitiose scripti exemplaris scopum tantum retinere possumus.*

qveis victitent, jaculantes; Veniunt ad occasum versus de montibus deci- A.D.
dentem fluvium eundemqve labentem seqvuntur, donec sinum magnum, summam vastitatem præ se ferentem, conspiciunt, & multas ibi valles, undiqve cultas; ad sinum descendunt & cum congregatis ibidem pugnam ineunt; *Noer* heic victor, vicinia loca peragrat ac tractus & omnium intra tribuum rex evadit; æstate ibi transacta, cum montes nix tegeret, vallem, secundum australe tractus, qvi *Thrandia* nunc audit, latus, superat; Qvosdam ex suis, ingentes enim utriqve fratri copiæ, austrum versus in *Meriam* ablegat; qvoscunqve sibi in itinere obvios subigit; Ad australe montis, qvi ad vallis suprema, latus progressus pergit usqve qvo ad stagnum *Miors* pervenit, occidentem versus, suos enim a rege, cui nomen *Soknius*, cæsos audivit, a monte vergit; venit in tribum *Valdures*, inde mare versus ad longum angustumqve sinum, hodie *Sogniam*, congreditur hic acri pugna cum *Soknio*; illi magici ipsorum doli probe noti. *Noer* summam certando virtutem præstat & cum *Soknio* tandem confligit & eum, cum magno suorum numero, sternit.

Cap. 2.

His gestis, *Noer* in tractum a *Soknia* aqvilonem versus, qvi *Soknio* paruerat, nunc Soknedal, pergit; moratur ibidem diu; locus *Nordfiord* appellatur. Convenit eum heic frater *Goer*, qvi nihil omnino de sorore *Goe* audiverat, ast qvæcunqve extra continentem subegerat; Distribuunt tunc loca subacta; obtinet *Nor* continentem; *Goeri* omnes insulæ, inter qvas navigare posset, cedunt. In *Oplandias* exinde tendit *Noer*; regimen ibi *Bergis* erat apud *Rolfum* regem, filium *Svadi* Jtteris, a septentrionem versus jacentibus *Dofrum*; abduxerat hic *Goam*, *Thoris* filiam, unde *Noeri* secum certandi dat optionem, & post longam, ast

A. D. victoria carentem pugnam, cum fœdus contraherent, ipsam retinet & sororem suam illi vicissim elocat. *Nor* igitur in subactum prius regnum, qvod *Norveg* s. *Noris via* audit, revertitur & ad finem usqve vitæ regit, post eum filii, qvi terram diviserunt, unde unicum regnum tot regna qvot reges numeravit; hinc reges provinciales.

Cap. 3.

Goer summus habebatur pirata (Søe-Konge), ejus filii *Heiti* & *Beiti* piratæ primarii homnesqve ferocissimi; Regnis filiorum *Goris* magna intulere damna, variis vincentibus. *Beiter* in *Thrandiam* delatus, in loco qvi nunc *Beitisstad* castra locat; navem inde trans *Fifuisvred*, ubi *Nomdaler* septentrioni proximi, trahi curat, in puppe sedens, gubernaculum tenet, totumqve a sinistro navis latere territorium, multas provincias, sui juris facit.

Heiter Goeris filius pater erat piratæ *Sneidis*, cujus filius *Halfdanus Gamli*, pater *Ivaris* Oplandiæ comitis, cui filius *Eysteinn Glumra*, nepos comes *Rögnvalldus*, dives prudensqve.

Cap. 4.

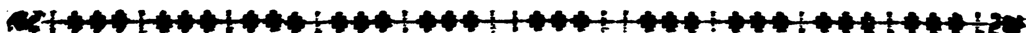
Comes *Rögnvalldus Haralldo* pulchricomo addicitur, qvi ipsum *Meriæ* & *Romsdaliæ* præficit. Erat ei uxor *Ragnhillda*, *Hrolfi Næfiæ* filia, suscepit ex eadem filium *Rolfum*, qvi Normandiam subegit, vir hic tantæ molis ut nullus eqvus ei ferendo par esset, *Gaungu Rolf* (pedes) exinde dictus; ejus posteri Rude-Jarler & Angliæ reges; habebant etiam (*Rögnvalldus* & *Ragnhillda*) filios plures, *Ivarem* nempe & *Thorerem Thegiandi* (taciturnum v. mutum). *Rögnvalldi* autem filii noti fuere *Halldus*, *Rollaugus* & *Einar*,

natu

natu minimus. Rex *Haralldus* Pulchricomus æſtate qvadam in mare occidentale navigationis curſum direxit, piratas, hoſtilium qvippe eorum incurſionum in Norvegiam, (hyemali tempore in Hetlandia vel Orcadibus morabantur) pertæſus, puniturus dirigit; ſubigit ſimul *Hialtlandiam*, *Orcades* & *Hæbudes*; ad occidentales usqve *Meriæ* oras pergit, ſingulos vicos devaſtat pugnis variis & regiones longe adeo occidentem verſus ſitas, ut nemo exinde iis potitus ſit, ſuæ fecit poteſtatis. Inter memoratarum qvandam pugnam cæſus eſt *Ivar*, comitis *Rögnvalldi* filius; dedit igitur rex *Orcades* & *Hialtlandiam* comiti, qvi fratri *Sigurdo*, regis *Haralldi* proretæ, utramqve ceſſit ditionem. A. D.

Cata-

Catalogus
Comitum Orcadensium
Ordine Chronologico.

Anno	*Herraudus* cadit	Orcadum 7	nostra Pag.	
	Angantyr	8	—	
	Cormacus	8 & 9	—	
617	*Godbalidus*	9	—	
	Fridlefus Ragnaris Lodbrockis f.	9	—	
	Rögnvaldus Eysteinis f.	10	—	3
	imperium in fratrem confert	11 557	—	3
	Sigurdus Eysteinis f.	12	—	3
	Guttormus Sigurdi f.	12	—	3
	Halladus Rögnvaldi f.	17	—	
	Defensionem insularum negligit, comitatum resignat & in Norvegiam redit No. 103 & 332.			
	Einar, Torf-Einar, Rögnvalldi f.	18	—	3
	Arnkell Einaris f. } cadunt cum *Erico Blodöx* No. 103	22	—	3
	Erlendus Einaris f. } Cap. 8.	22	—	3
	Thorfinnus Hausakliufur	24	—	3
	Arnfinnus Thorfinni f.	24	—	5
	Havardus Thorfinni	24	—	5
	Laudver f. *Ludovicus Thorfinni f.*	24	—	5
	Liotus Thorfinni f.	24	—	5
	Skulius Thorfinni filius	24	—	5
	Sigurdus Laudveris f. Crassus	27	—	5
1013	cadit	44	—	
	Sumarlidius Sigurdi f	45	—	5

Einar

ORDINE CHRONOLOGICO.

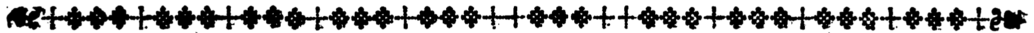
Anno		Orcad. nostra.	Pag.
	Einar Sigurdi f. Rangmudr	45	5
1020	sive distorti oris, cadit	48	15
1033	*Brusius Sigurdi f.* obit	-	48
1064	*Thorfinnus Sigurdi f.* natus 1008, decedit	65	87
1046	*Rögnvalldus Brusii* occisus	62	76
1099	{*Paulus Thorfinni f.* / *Erlendus Thorfinni f.*} obeunt	80	116
	Erlingus Erlendi f. cadit de casu ejus duplex relatio	-	116
1110	*Hacon Pauli f.* moritur.	90	141
	Magnus Erlendi f. cæsus est	86	132 501 504
1135	*Haralldus Haconis f.* venenato indusio extingvitur	91	135
	Paulus Haconis imperio potitur	-	159
1157	Ejus fatum incertum	109	220
1158	*Erlendus Haralldi Svaviloqvi f.* cadit	137	361
1206	*Kolus Kalii* f. *Rögnvalldus*, non cadit 1159	142	389
	Haralldus Maddadi f. natus 1135	152	419
	Haralldus Erici Slagbrellis f. ungi f. junior	147	411
1231	*David Haralldi f.* moritur	154	420
1231	*Jon Haralldi f.* cæsus est		
1239	*Magnus* obit	163	
1256	*Gibbon* obit	165	
1267	*Magnus Gilberti f.* comitis officium gerit	172	

NB. Ex Indice nominum *Jacobi Andersoni.*

Primus in nostrorum scriptis memoratus Cathaniæ (Cathness) Comes erat *Haralldus*, qvo ob rebellionem adversus R. *Guilielmum* cæso, collatus est ab *Alexandro II.* is honor in *Magnum Gillebridi* comitis *Angusiæ* filium, cujus vel filius vel nepos erat (*) *Magnus*, hac charta nominatus, ejusqve sobole deficiente eam dignitatem accepit,

Magnus

(*) *Vide* Magnum *infra post hunc ordine quartum. Anno* 1320.

Catalogus Comitum Orcadensium

Ordine Chronologico.

Anno	**H***erraudus* cadit . . .	Orcadum 7	nostra	Pag.
	Angantyr	8	—	
	Cormacus	8 & 9	—	
617	*Godballdus*	9	—	
	Fridlefus Ragnaris Lodbrochis f. . .	9	—	
	Rögnvalldus Eysteinis f. . .	10	—	5
	imperium in fratrem confert . .	11	557 —	3
	Sigurdus Eysteinis f. . . .	12	—	3
	Guttormus Sigurdi f. . . .	12	—	3
	Halladus Rögnvalldi f. . . .	17	—	
	Defensionem insularum negligit, comitatum resignat & in Norvegiam redit No. 103 & 332.			
	Einar, Torf-Einar, Rögnvalldi f. . .	18	—	5
	Arnkell Einaris f. } cadunt cum *Erico Blodöx* No. 103	22	—	3
	Erlendus Einaris f. } Cap. 8. . .	22	—	3
	Thorfinnus Hausakliufur . . .	24	—	3
	Arnfinnus Thorfinni f. . . .	24	—	5
	Havardus Thorfinni . . .	24	—	5
	Laudver s. *Ludovicus Thorfinni f.* . .	24	—	5
	Liotus Thorfinni f. . . .	24	—	5
	Skulius Thorfinni filius . . .	24	—	5
	Sigurdus Laudveris f. Crassus . .	27	—	5
1013	cadit	44	—	
	Sumarlidius Sigurdi f . . .	45	—	5

Einar

Anno		Orcad. nostra.	Pag.
	Einar Sigurdi f. Rangmudr	45 —	5
1020	sive distorti oris, cadit	48 —	15
1033	*Brusius Sigurdi f.* obit	-	48
1064	*Thorfinnus Sigurdi f.* natus 1008, decedit	65 —	87
1046	*Rögnvalldus Brusii* occisus	62 —	76
1099	*Paulus Thorfinni f.* / *Erlendus Thorfinni f.* } obeunt	80 —	116
	Erlingus Erlendi f. cadit de casu ejus duplex relatio	- —	116
1110	*Hacon Pauli f.* moritur.	90 —	141
	Magnus Erlendi f. cæsus est	86 —	132 502 504
1135	*Haralldus Haconis f.* venenato indusio extingvitur	91 —	135
	Paulus Haconis imperio potitur	- —	159
1157	Ejus fatum incertum	109 —	220
1158	*Erlendus Haralldi Svaviloqvi f.* cadit	137 —	361
1206	*Kolus Kalii* f. *Rögnvalldus*, non cadit 1159	142 —	389
	Haralldus Maddadi f. natus 1135	152 —	419
	Haralldus Erici Slagbrellis f. ungi f. junior	147 —	411
1231	*David Haralldi f.* moritur	154 —	420
1231	*Jon Haralldi f.* cæsus est		
1239	*Magnus* obit	163	
1256	*Gibbon* obit	165	
1267	*Magnus Gilberti f.* comitis officium gerit	172	

NB. Ex Indice nominum *Jacobi Andersoni.*

Primus in nostrorum scriptis memoratus Cathaniæ (Cathness) Comes erat *Haralldus*, qvo ob rebellionem adversus R. *Guilielmum* cæso, collatus est ab *Alexandro II.* is honor in *Magnum Gillebridi* comitis *Angusiæ* filium, cujus vel filius vel nepos erat (*) *Magnus*, hac charta nominatus, ejusqve sobole deficiente eam dignitatem accepit,

Magnus

(*) *Vide* Magnum *infra post hunc ordine qvartum, Anno* 1320.

Bbbb

Anno		Orcad. Pag.
1274	*Magnus Gibbonis f.* obit	— 172
1276	*Magnus Magni* filius comes creatur	—
1284	obit	— 172
1300	*Jon Magni f.* comitatum gerit	— 172
1320	*Magnus* comes Orcadiæ & Cathaniæ nominatur in litera Comitum, Baronum, libere tenentium & communitatis Scotiæ ad Papam Anno Dni 1320. Vid. *J. Andersoni* Thesaurum Diplomatum & Numismatum Scotiæ. ed. Edinburgi 1739. Tab. LI.	—
1343	*Argisel* comes est	— 137
1357	*Eringilsus*	— 173
1369 1370	*Henricus de S. Claro.*	— 174
1375	*Alexander de Ard* comes	— 174
1406	*Henricus Sinclar*	— 178
1418	*Johannes Sinclar*	— 178
1423	*David Meiner* constituitur	— 178
1427	removetur ab officio	
1427	*Thomas de Tholac* episcopus comitatus præfecturam recipit	— 182
1434	*Guilielmus de S. Claro* comes creatur	— 183
1463	*Robertus*	— 186

Index

Index Nominum propriorum.

A.

Akursburgum urbs 310.
Aldeigoburgum urbs in Bassia 47. 49.
Alfifa 47.
Amundus Hnefii filius. 375.
Andreas Sveinis filius 405.
Armodus poeta 267. 283.
Arnas Spítuleggur, ejus cædes 275.
Arnfinnus comitis Thorfinni filius 3. Ejus uxor Ragnhillda, regis Erici filia, ipsum occidit. No. 103. Cag. 8.
Arnkell comitis Torf-Einaris filius 3.
Arnor Jarlaskálld 65.
Aslacus Erlendi f. 261.
Audun Raudi 303. seq. 307.
Aulver Rosta, 141. 147. 175. seq. Olaum Hrolfi comburit 187. fugatur 235.

B.

Biarnius Kolbeinis filius in Orcadibus Episcopus. 405. 407.
Bolgaraland v. Bolgardaland 318.
Brusius Sigurdi filius, Orcadum comes, moritur 44.
Botolfus Begla 355.

D.

Dagus Eylifi filius 109.
Dalverinætt 382.
David rex Scotiæ 153. Melkolfi filius 177. moritur 327.
David Haralldi f. 407. Orcadiæ comes 419. moritur 421.

Dromundr, *Dromedarius*, navis ingens 298.
Dufgall Sumarlidii filius, rex 383.
Dungadus Katanesiæ comes 5.
Dungadus rex Scotiæ 91.
Dyraksborg 318.

E.

Einar Rögnvalldi filius comes 3.
Torf-Einar igitur cognominatus, qvod glebulas torrefactas (*Torf*) pro ignis alimento in insulis adhibendas primus invenerit, altero oculo captus, statura magnus perqvam, piratas Danos, Thorerem Tueskegg & Kalfum Skurfam, qvi insulas subegerant, occidit & Halfdanem Hálegg, cujus tergo transfosso, pulmones extrahit & ut victoriam obtineat Odino hostiæ loco offert. No. 103 & 332. Cap. 6. 7. 8.
Einar Sigurdi f. insularum comes 5. Rangmudr nominatur 61.
Svasu Ragnhilldæ Eirici filiæ Einarem Klummung occidit & ejusdem cura exinde interfectus est No. 103. Cap. 9.
Einar Thambaskelfer Magnum Olai e Russia reducit 47.
Einar Vorsakrakr 93.
Eysteinn Glumra 3.
Eysteinn Orrius cadit 95.
Eysteinn Norvegiæ rex. 119. 259. 325. 333.
Eivindus Urarhorn occiditur 11.
Eivindus Olbogi 109.
Eivindus Melbrigdi f. 179. 187. 191.
Ellisif regina 95.
Emanuel rex Constantinopolitanus 319.
Endridius Isaaci filius 93.
Endridius Ungi 259 seq. 287 cædes ejus 321.
Ericus Spaki, rex Daniæ 99.
Ericus Blodöx 3. 17.
Ericus Eymmunius rex. 99. 173.
Ericus Stræta 143.
Ericus Slagbeller. 143. 147. 349. 397.
Erlendus Thorfinni f. 87 comes 91 uxor Thora 93. mors 117
Erlendus Haralldi Slettmalii f. Svavilobvi f. 217. comes 327 cædes 361.
Erlingus Archidiaconus 93.
Erlingus, comitis Erlendi f. 93. cadit 117.
Erlingus Skacki 277. seq. 285. 301 sq. 321.
Ermengerda, regina Verboni, 278. sqq.

F.

F.

Finnus Arnæ f. 59.
Frakarka Maddadi filia. 139 seq. 175. seq. ædibus inclufa comburitur 235.

G.

Goddgeglar, confinium Scotiæ & Angliæ 55.
Gaiciuland 284. 294.
Gardariki, Ruffia 45.
Gilla-Kriftus 151
Gilla-Odran 383.
Guttormus Sigurdi f. comes 3.

H.

Haco Ivaris f. comes 93. 96. 99.
Haco Pauli f. 93. comes 119. mors. 141. 413.
Haco Pik. 93. Sigurdi in Veftnefo filius 147.
Haco Klo 93. 143. 147.
Haco Karl 119. 195.
Haco Norvagus. 99.
Haco Barn. 258.
Haco Herdibreid, rex conftituitur & cadit 321.
Haco Haralldi filius, comes 397.
Haflidius Thorkelis Flettis filius 215.
Halfdanus Háleggus regis Haralldi f. cadit. 3.
Halldor Brinjulfi Ullfalldi f. 93.
Hallnefia 95.
Hallus de Sida 93.
Hallus Thorarini Breidmagii filius 243. clavis metricæ cum comite Rögnvalldo autor 245.
Haralldus Pulchricomus Orcades fubigit. 3. 17.
Haralldus Sigurdi f. rex 45 in Norvegiam venit 79. cadit. 95.
Haralldus Gudini filius rex Angliæ 95.
Haralldus Slettmáli, fvaviloqvus comitis Haconis filius, comes 139 fqq. magia interit 145.
Haralldus Magni Nudipedis filius 151 rex 171. 185. 199.
Haralldus comitis Madadi filius 221. comes 231. 327. 337. 397. 407.
Haralldus Jungi v. Ungi, Erici filius 397. comes 407 cadit, fanctus. 411.

Havardus Gunneri f. 93. 127.
Havardus Thorfinni filius, comes, 3. ſvaſu uxoris Ragnhilldæ ab Einare Klummung cæſus eſt. No. 103, Cap. 9.
Havardus, domeſticus Sölmundi 157. cædes ejus 161.
Heborga comitis Pauli filia. 93.
Holldbodius Hundii filius (interdum Hornbodi) 195. 235. fugatur. 247.
Hörda-Knutus, Daniæ & Angliæ rex 57.
Hugo Craſſus 109.
Hugo Prudi 109. cadit 111.

I.

Jarisleifus, rex Holmgardiæ 47.
Imbolum urbs 314.
Ingiborga Jarlamoder,. ɔ: comitum mater 59.
Ingimar Sveinis filius 171, de Aſko. cadit 173.
Ingirida Sveinis Asleifæ filii uxor 237. 239. Thorkelis filia 329.
Ingius Steinkelis f. Seveciæ rex. 99.
Ingius Norvegiæ Rex 259 321.
Jonas Wængr 149. 215.
Jonas Petri f. 155. 157. 163. ſeqq. Fótr (pes) cognominatus 169. 199. 261.
Jonas, epiſcopus in Scotia 229.
Jonas epiſcopus in Katoneſo læditur. 414.
Jonas Vængr. 363. 371. ſeqq.
Jorvik ɔ· Eboracum urbs 95.
Ivar Gallius cadit 407

K.

Kalfus Arnæ f. 47. 49. exulat 59. 63. ſeqq. Thingmannorum dux. 85.
Kalius de Agdis 109. ejus mors 117.
Kalius Koli filius 117.151. antrum Dollii inviſit. 155. ſeq. Rögnvalldus nominatur & comes evadit 169. iter in Palæſtinam ſuſcipit 279. redit in Orcades. 323 347. ejus cædes. 389 395. 407. 411.
Karl Hundii f. Rex Scotiæ 31. fugatur vel, ut qvidam volunt, cadit. 39.
Kliſland in Anglia 95.
Kolbeinn Hruga 93 257. 405.
Kolgaraland. v. Bolgaraland v. Bolgardaland 318.
Kolus Iſaaci filius 93.

Kolus Kalii f. 109. uxor Gunnhildis 117. 151. 175. 203. seqq.
Konofagr, Hiberniæ rex 11.
Kugius in Vesturey 149. 179.
Runaldo 118 sine rubis Conaught in Irland.

L.

Laudver v. Ludovicus comitis Thorfinni filius 5. Ejus uxor Öden, regis Hiberniæ Kialvoris filia. No. 103 c. 10.
Liotus comitis Thorfinni filius. 5. Uxor Ragnhilda, Regis Erici filia. Ex No. 103. cap. 9.
Liotus Nídingr 139.
Lifolfus Skalli (calvus) 407. cadit 411.

M.

Maddadus comes Katnesiæ 219. Ejus mors 327.
Magnus Olai f., rex, e Russia reducitur 47. sqq. 61. 105. sq. cadit 119.
Magnus Havardi f. 93. 391.
Magnus comitis Erlendi f. 93 exulat 111. seqv. comes 121 cædes ejus & sanctitas 133 411 miracula 515 sqq.
Magnus Sigurdi regis f., rex constituitur 171 læditur 175.
Magnus Erlingi f. rex 321 407.
Magnus Mangius, Erici filius 397. cadit 407.
Melkolfus rex Scotiæ moritur 31
Melkolfus rex Scotiæ, cognomine Langháls 911. 177.
Melkolmus Davidis f. rex Scotiæ 327. 331. 383.
Melkolmus comes in Merhæfvia 405.
Menelaus (Emanuel) rex Constantinopolitanus 319.
Myrkiartan Hiberniæ rex. 117.
Moddan comes Katanesiæ 31. occidit eum Thorkell Fostri 37.
Mor-Karius comes in Anglia 95.

N.

Niörfasund fretum 296 298.

O.

O.

Olaus Triggvii Rex Norvegiæ 5.
Olaus Norvegiæ rex 17. seqq. Haralldi filius 29. cadit 45. sanctus 47. 51. 75.
Olaus regis Haralldi f. rex constituitur 95. Kyrri 99. Digri 101.
Olaus Magni filius Norvegiæ rex. 119.
Olaus Bitlingr, Hæbudarum rex. 139. 383.
Olaus Sveinis filius 405.
Olaus Hrofi comburitur 187.
Ottar comes in Thorsey 147. 217.
Otto parvus, poeta, 267. seq. 283.

P.

Paulus Thorfinni filius 87. comes 91. mors 117.
Paulus Haconis comitis filius, Umálgi dictus, 141. comes 143. capitur 219. 387. duplex de eo relatio. 221.

R.

Ragna, mulier in Rinarsey 149. 242.
Ragnhillda Erici regis filia, maritum, comitem Arnfinnum, interficit; Einarem exinde Klummung, ipsius sobrinum, ut secundum suum maritum, comitem Havardum, Arnfinni fratrem, interficiat, persvadet, ad cujus cædis vindictam sumendam Einarem Hardkiöft (Rangmud) inducit, Einarem Klummung occidentem. Nubit exinde Lioto priorum conjugum fratri & Einarem Hardkiöft occidi curat. No. 103. cap. 8 & 9.
Raudabiörg, prærupta ad sinum Petlandicum 64.
Rögnvalldus Meriæ comes. 3.
Rögnvalldus Brusii filius 11. apud regem Olaum moratur 27. Haralldum Sigurdi fil. e pugna Stiklastadensi avehit 44. in Norvegiam seqvitur regem Magnum 49. comitis titulo ornatur 51. in Anglia arma circumfert 57. cædes ejus 79.
Rögnvalldus comes. vide Kalius Koli f.
Rögnvalldus Erici fil. 407.
Rögnvalldus Gudrodi filius, Hæbudarum Rex 413.

S.

Saraceni 304.
Sardinarey, insula a Serklandia meridiem versus 298.
Satyri. peninsula in Scotia. forte Kantyr. 114

Serkland 298. 308. l. Saracenia.
Serkus de Sognia. 109.
Sigmundus Aungull 291 seqq.
Sigurdus Crassus, comes Laudveris filius, in prælio Brianico cadit 5.
Sigurdus Eysteinis filius, primus Orcadum comes 3.
Postqvam Comitem Scotiæ Melbrigda Tönn dolo circumvenerat atqve occiderat, caput ejus epippiis alligavit, ast cum eqvo calcaria addere vellet, denti retorto pedem impegit, sed vulnus inde acceptum intumuit & mortis causa extitit. In Eckialsbacke inhumatur. No. 103. Cap. 5.
Sigurdus in Vestneso. 93. 143. 227.
Sigurdus regis Magni filius. 109. rex. 119. 153. 169. mors. 171. 316. 321.
Sigurdus Hranii filius. 109.
Sigurdus Murtr, Ivaris Gallii f. 407. cadit 411.
Sigurdus Sneis cadit 117.
Sigurdus Slember 141. exulat 143.
Skulius comes Thorfinni filius. 3. certans cum fratre Lioto cadit No. 103. cap. 10
Sölmundus Sigurdi Sneisis filius. 151. 155. 215.
Stafnsurdu Briggia. 95. A. S. *Stanefordesbrygge, Stanfordbrigge*, in agro Eboraceo.
Stephanus Rágiasi (consiliarius) 383. 387.
Sumarlidius comitis Sigurdi filius 5.
Sumarlidius Ospaki f. 93.
Sumarlidius Haulldus 383. ejus cædes 385.
Sveinn (Blót-Sveinn), rex Sveciæ, comburitur. 99.
Sveinn Ulfi filius rex Daniæ. 49. 79. 85.
Sveinn Olai 149. Asleifæ filius appellatus 187. comitem Paulum capit 217. 329. 397. sqq. ejus cædes 405.
Sveinn Brióstreip. 178. 181. ejus cædes 193.
Sveinn Hroalldi filius 241. 248 seqq. 271.

T.

Thingamannalid. 85.
Thorbiörnus Niger obit 311.
Thorbiörn Klerkr Thorsteinis filius 141. 231. 241. 351. 381. 385. sqq. ejus cædes 395.
Thorer Steigensis 107.
Thorfinnus Hausakliufus Torf-E. f. comes 3.
Thorfinnus comitis Sigurdi fil. 5. 29. regem Carolum fugat 35. cum Rognvalldo certat 74. eum fugat 71. moritur. 87.
Torfnes. 38.

Thorkell Amundi f. in Rossey, Fostri cognominatus 9. comitem Einarem interficit 15. & comitem Rögnvalldum. 67. cædes ejus 143.
Thorkell Sumarlidii filius, ejus cædes 143.
Thorkell Flettir 179. 195. ejus incendium
Thorsteinn Raudi 5.
Thorsteinn Haulldr Fieransmunnr 141. 241.
Thorsteinn Ragnæ filius 149. 215. 341.
Thrasnes 281.
Tröllhæna. virgo sancta. 415.

U. V.

Unius in Sognia 163. sqq. 203 sqq.
Wæringiar 318.
Walldemarus Daniæ rex. 321.
Valthiofus comes in Anglia. 95.
Valthiofus Olai interit. 187.
Vatnsfiördr 53.
Widkunnus Jonæ. f. 109.
Wilhelmus Ödlingur. 93.
Wilhelmus Orcadum episcopus. 137. 193. 197. 271. mors secundi, duo enim, 407.
Wilhelmus rex Scotiæ. 407. 411.

Index

Index Vocum

qvæ in Historia Orcadensium occurrunt ab aliis omissæ.

A.

Ábyrgd. f. 1) Periculum quod ex fidejussione oritur. 2) Cura. 3) Præstatio rei. pag. 10. a verbo *at ábyrgiaz*, 1) spondere, fidejubere, vadem agere, 2) tueri, curare pag. 226. 400. a præp. *á* & *borga*, 1) fidejubere, cavere, *borgade hann herra* Petr *fyrer þá at þeir skylldu luka tíundsína*, cavebat iis Dnus *Petrus* de decimarum solutione. Instrum. Norv. 1309. 2) Præstare. 3) Solvere. *Borgun*, fidejussio, vadimonium. 2) Præstatio, Anglo-S. *beorgan*, *beorgian*, mutuo dare. 2) Cavere, Dan. *borge*, mutuo dare. 3) mutuo accipere. Germ. & Belg. *borgen* 1) credere; 2) mutuari. 3) satisdare, spondere; ut in *borg staan*, vide Kilianum auctum, *van Hoogstratens Woorderboek*, *Versuch eines Bremisch-Niedersächsischen Wörterbuchs* & *Wachter*, qvi hoc verbum cum Græco Παρέχειν præbere, concedere, credit convenire. Svec. *borge*, idem est, vid. *Ihre*. Germ. bürgen.

Áburdarmadr, pag. 154, homo pompæ splendidiori deditus, ab *áburdr* illatio. 2) sarcinæ; 3) oeconom. lætamen agrorum. 4) juridice, accusatio, crimen, res postulata. 5) gestus corporis vestibus ornati ad ostentationem compositus, qvo sensu *Dani* dicunt *gebærder*, *Galli comportement*, *Germani Berd* apud Wachter: qvæ vox gestum corporis tam decentem qvam indecentem notat. Omnia ab *at bera* ferre, gestare; *bera sik vel*, se bene, decenter gerere; *Bremensibus beren* gesticulari; *beraz á*, ostentationem præ se ferre.

Afarmenni, p. 256, nimietatis homo, ɔ: homo injurius ab *of* velut *ofr* nimis, nimium, nimietas, & *menni* ab *madr* homo.

Afaryrde, p. 274, verba modum excedentia, injuria, ab *of*, *afar* & *yrde* verba plur. ab *ord* verbum.

Afreksmadr, p. 142, expeditionis homo, vir qui negotia fortiter expedit ɔ: vir fortis, strenuus, compos. ab *Afrek*, 1) expeditio, negotium absolutum

a verbo *at afreka*, ex præp. *af*, a, ab, de, ex, & *reka* pellere, *reka frá sér*, *fra höndunum*, *A. S. reccan*, curare, negotium expedire; *reka erende sín af hendi*, negotium expediendo manus liberare ɔ: negotium expedire; hinc heroum regumqve apud veteres titulum, qvo *reckar*, Germ. *Recken*. *Rekkin* salutantur, qvam a verbo *Recken* tendere, expandere, ut magno Leibnitio visum, aut ab adjectivo *ríkr*, dives, potens, juxta *Wachterum*, deducere mallem. Etenim regis *Alfi* comites, fortissimos in armis viros; potius ab expeditionibus bellica virtute claris, qvam ab divitiis, *recka* dictos fuisse qvis non videt? Apud Bremenses *langen Reke* hodiedum appellatur *ein lang aufgeschossenen Mensch* & *Reks*, *riks ein grosser langer Mensch*. Eadem forte erit vox Danica *rekke*, series, (ab at *recke*, extendere) alias *rad* dicta, qva voce utraqve veniunt apud vulgus homines graciles sed procera statura.

Ákefd, nisus vehemens a partic. intensiva *á* & *kapp* nisus. 2) Fervor, vehementia in agendo. p. 318. 3) Insolentia p. 272. Fionice *Akaved*. 4) Certamen. *ákapt* vel *ákaft* enixe, vehementer.

Álag, p. 138, impositio, illatio, additio. 2) Juridice multa, a præpos. *á* & *leggia* ponere.

Álajörd, p. 312, angvillarum terra ɔ: mare, qvod poëtice ita vocatur, ab *áll* m. angvilla, A. S. *æl*. Dan. & Svec. *aal*. Belg. *Ael* & *Aal*.

Áradi p. 28. aggressio. 2) Dan. *Aaraad* audacia, ab *at ráda á* aggredi, irruere, Al *raden* currere, accelerare, celeriter cum impetu ferri.

Audgiaf p. 68. opum dator, Germ. vet. *od* & *ot* Substantiv. opes, *ooria*, ab *aud* opes, A. S. *eadig*, *eadigre*, *eadigest*, felix, felicior, felicissimus. Ulph. *audahafta* gratia (qvasi *aud hafandi*, gratiam habens) ɔ: felicitate plena vocatur *Maria* in Salutatione Angelica, vid. *Wachter* & *Ihre* in voce *Od* pag. 272.

Audkærr p. 88. facilis visu ɔ: manifestus, perspicuus, a partic. inseparabili *aud* qvæ facilitatem possibilitatis involvit, A. S. *ead* in compositis idem est ex. gr. *eadmodig* Isl. *audmiukr* Dan. *ydmyg*, humilis, Alem. *od*, Franc. *od*, Gothis *aud*, Svec. *odh*, unde Isl. *odr* facilis, promtus. 2) Celer. *i tungu odr*, lingva promptus. con. *Ihre* & *Wachter*.

B.

Bakbordi m. p. 302. terminus navalis, latus navis illud ad sinistram manum qui in puppe ad gubernaculum sedet, compos. a *bak* tergum & *bord*, de qva

voce

voce vide vocabularium ad *Gunnlogi Ormstungæ Sagam.* Videtur autem *bakbord* ita vocari, qvod rector navis tergum isti parti, clavum tenens, olim adverterit. Holland. *Bakboort de slinker Ziide van het schip als men met het gezikt na vooren staet.* Vid. Nicol. Witsens Scheepsbow en Bestier. II. D. 483. Perhibet Dnus *Ihre, bakbord* denotari partem sinistriorem, sed multoties navi vectus totum puppim inter & proram interstitium illo nomine venire observavi. confer porro illum in voce *bord.*

Bálkr p. 76. 1) trabs, Franc. *balko*, Dan. & Svec. *biælke*, Belg. *balk.* 2) sepimentum, sepes ex lignis transversariis facta; *hann stöck yfer bálkin*, sepim (ɔ: qva lignis constructa obstruxerant ostium hostes) transiluit. pag. 76. 3) Titulus, sectio juris de certa qvadam materia, cujus nominis rationem a relatis primum in tabulas ligneas legibus ducit Dnus *Ihre.* 4) Acervus; *var þat mikill frændabálkr um allann Breidafiörd*, ingens fuit horum cognatorum acervus in toto Breidafiördo ɔ: gens numerosissima. f. *Laxdæla.* 5) Condensatæ ad horizontem nubes, qvæ tempestatum omen esse solent, unde 6) *vedrabálkr* hodie vocatur procella diu durans. 7) Vis, impetus. *Vidrisbalkr* pugna.

Bard. f. p. 298, unde *bord*, ora, extremitas, margo cujuscunqne rei, (a) terræ, montium; unde multis in Islandia locis nomen; ut *Bard, Bardaströnd, Bardsnesvík, Bardsvík.* (b) In navi *rostrum* & qvæ circa proram aliæ partes prominent, vulgo *rust.* Hinc (c) per synecdochen partis *bard* navis qvoqve appellatur. (d) In balænis pinnæ remiges *hvalbardar* vocantur.

Beita p. 278, 1) Contraniti. 2) Terminus navalis, obliqvare cursum, captare ventum. 3) Terminus venatorius, incitare, emittere, *at slaae Hundene löse* canes emittere.

Beinrángr p. 268. valgus, a *bain* os, Alam. *bein, pein*, A. S. *ban*, Belg. & Dan. *been.* 2) Crus; & *rángr*, non rectus.

Bengagl p. 244. Guttæ vulneris ɔ: sangvis: ut vero sangvis ruber est, loco citato, color ruber poetice ita nominatur a *ben* 1) vulnus, Goth. *banios.* Svec. *bane.* A. S. *ban* pernicies apud *Benson.* 2) Mors. Alem. *ban.* Dan. *banemand* homicida & *gagl*, de qua voce videatur Index vocum ad *Gunnlögs Ormstungu Sagam* in voce *blódgagl.*

Bella p. 196. Svecis *bælla*, valere pollere. 2) ad voluntatem relatum *velle* & hinc 3) audere, audacia præsumere Al. *balden, er siku keser brilt*, qvi talia ausus est. *Belde* audacia A. S. *belde*, Alem. *beldi* idem; & hinc *belldinn* 1) audax; 2) viribus fretus. 3) obstinax.

Bíta p. 172. 1) mordere A. S. *bitan.* Al. *pitzan.* Dan. *bide*, Germ. *beissen.* *Mik bitu örfar*, sagittæ me mordebant l. c. *Samvitzkan bítr hann*, conscientia eum mordet. 2) efficere; *bryningen bítr.* admonitio vice cotis functa effectum habet.

Biugr p. 210. Curvus, incurvatus. 2) Demissus, humilis, a *bugr* curvatura, Dan. *bugt*, Belg. *bogt*, ab *at buga*, flectere, curvare, Germ. *bugen.*

Blódkerti n. p. 366. sangvinis candela ɔ: hasta, compos. a *blód* sangvis, Al. *bluat*, *pluot*, Angl. *blood*, Belg. *bloed*, Dan. & Svec. *blod*, Germ. *blut*, Goth. *bloth*, Græc. βλυειν, scaturire & βλυδιον humidum; & 2) *kerti*, candela, Germ. *Kerze*, utrumqve a latinorum cereus, qvod iterum a Græcorum κεϱος, cera.

Bogmadr, pag. 302, arcûs homo ɔ: sagittarius, a *bogi*, Svecis idem, arcus, Angl. *bow*, A. S. *bog*, Al. *bogen*, Belg. *boog*, Dan. *bue*; & *madr* homo.

Bolr. m. pag. 306. 1) truncus, pars media inter caput & coccendices, Cambro-Br. *bol.* venter, Al. *bulc.* 2) thorax in eodem sensu ac latinis a) pro parte ista corporis, b) pro veste manicis carente, 3) corpus capite demto, 4) cadaver, ut loco citato

Brádfengis, adv. p. 28. Celeriter adqvirendum ɔ: cito, a *brád* celeritas, *bradr* celer, Dan. *brad*, Svec. *brád*, Græc. ϱαδινος, Æol. βϱαδινος; & *fengr*, captio, acqvisitio.

Brandr m. p. 36, ensis, Ital. *brando*, Scot. *Brand*, Al. *brand.*

Brióta p. 284. frangere, *brióta straum fyrer*, primus aliqvid aggredi; *brióta vapn upp*, arma effringere ɔ: sumere, expedire, arripere; dictionis hæc ratio est; solebant veteres, præsertim nave vecti, arma in cistis & fasciculis colligata adservare, unde factum magno sæpe molimine ea vix expedita esse.

Brosa pag. 400. subridere.

Bruna, pag. 90. 400 æstuare, 2) vehementer procedere, a *bruni*, æstus.

D.

Dæll p. 146, facilis, commodus.

Dylgior p. 88. Simultates, ab *at dylia* abscondere, occultare. 2) Simulare. 3) Decipere, Belg. *dolen*, Dan. *dölge*, Svec. *dölia*, A. S. *digelan.*

Dólgr m. p. 212, hostis vel neqvam, qvi dolos aliis struit; Svec. *dulg in Konunga & Höfd.* Styr. Al. *dolg* pernicies. 2) Cædem notat, A. S. *dolg*, cicatrix, vulnus; *dóli* nobis homuncio, neqvam appellatur, & Anglo-Saxones *dole* hæreticum vocant; utraqve vox ab *at dylia* derivari potest.

Drengiligr p. 212. Virilis, a *drengr*, vir fortis, strenuus, A. S. *drenges*. 2) Miles. 3) Famulus. Vid. *Ihre* in hac voce, qvi doctissimum de eadem Commentarium scripsit.

Drift f. p. 144. nix.

Drótt p. 54. natio, gens, populus. Al. *Drot*, A. S. *Drit*, unde *Drottinn*, dominus. *Drottning*, regina. Vid. in hac voce Illustr. Dn. *Ihre*.

E.

Egghríd f. p. 58. acierum procella ɔ: pugna, ab *Egg.* 1) Ora, alias *rönd*, *brún*. 2) Acies, Al. *ecke*, Ang. *eide* A. S. *ecge*, Brem. *Egge*, Cambr. *awch*, Dan. *eg*, Gr. *ἀκη*, lat. barb. *aguzo*, & *hríd* procella.

Eidi. n. p. 114, terræ isthmus, Dan. *eeth*, Sv. *ed.* 2) locus qui prospectum intercipit. *bar eidi milli þairra*, locus illis mutuum intercepit visum; vulgo adhuc dicitur.

Einbægdr, p. 20, unilateralis, dicitur de statu periculoso ex qvo unica tantummodo via salutis patet; *Jarl sá at einbægdr var kostr hans*, vidit Comes unicam sibi superesse viam, conditionem, modum l. c. ab *einn* unicus & *beygdr* flexus, qvod a *bógr* 1) armus. 2) Curvatura. 3) latus.

Eindaga, p. 124, diem statuere, ab *einn* unus, unicus, solus & *dagr* tempus agendi vid. *Ihre* in voce *Dag*.

Einhlítr p. 224. 1) sui juris. 2) Sibi solus sufficiens, ab *einn* & *hlítr*; *lid* auxilium, inserto ob emphasin h, & d in t mutato.

Elldskíde n. p. 156 cremia, ab *elldr* m. ignis & *skíde* n. lignum fissum, lamina lignea. A. S. *Schide*. Angl. *Schid*, Germ. *Scheit*, a Gr. σχιζω findo, unde σχιδη σχιδος assula.

Elldsvirke p. 156, igniarium, qvicqvid igni fovendo aptum est, ab *elldr* & *virki*, qvod ab at *virka* efficere.

Elstærir m. p. 266 procellæ (f. cædivalis) excitator ɔ: heros, athleta, vocatur enim prælium *eggia vidrisel* & simpliciter *el*, procella, tempestas. Sv. *ala*, Gr. αελλα idem, Celt. *avel*.

Eindemi n. p. 198. qviqvid unicum est in suo genere & qvidem absurdum. 2) Ineptiæ, contumelia, delirium, compos. ab *einn* & *dæme* exemplum, nam *æ* & *e* apud antiqvos mutuæ sunt literæ.

Ennispænir m. p. 270. Frontis laminæ ɔ: vitta, qvæ lamina aurea argenteave fuit apud veteres, ab *enni* frons & *spón* m., pl. *spænir* 1) segmentum, A. S. *spon*, Belg. *spaen*; Dan. *spónn*, & *span*. Germ. *span*, Sv. *spaan*. 2) poëtice lamina.

F.

Falldr p. 144. A. S. *feald.* 1) plica, plicatura. 2) Limbus, ima vestium ora. 3) Calantica, peplum, ornatus capitis mulieribus etiam in Islandia hodie proprius, figuræ piramidalis teretis superne inflexæ; ab *at fallda* plicare, non autem ab *at fela*, velare, tegere, qvod Dno *Ihre* visum; testes hujus sunt adhuc composita *margfalldr* multiplex, Dan. *mangfoldig*, qvod peplum plicando sæpius circa caput linteo qvadrangulo componitur. Vid. *Olavii* & *B. Pauli* Iter Islandicum Tom. I. p. *Uno v. Tróils* Islandska Resa, pag. 72.

Fángarád n. p. 14. Captio consilii, a *fáng*, Sv. *faang*, captura, acqvisitio & qvæ plura significat, vid. *Ihre* in voce *faa* & *rád*, consilium. ÞORKELL *sagdi*, *hier sá ek alla vesta fángaráds*. Thorkillus dixit heic omnes consilio maxime egenos vidi.

Fella l. c. pag. 96. 1) Cadere facere, demittere. 2) Coaptare, committere, *fella bæn at einum*, preces alicui fundere.

Felmtr m. p. 166, horror, stupor, Ulph. *Usfilmei*, stupor. *Ihreo* radix est verbum *at fæila* terrere.

Fen p. 388. 1) Palus. A. S. *fen.* 2) Lutum. Ulph. *fani.* Gr. πηνος. Al. fen.

Fiörlausn. f. p. 4. Redemtio vitæ, a *fiör* vita. Gr. βίος. Æol. βιος. Sv. *fiör.* 2) Sangvis, lat. *formus* vid. *Ihre*; & *lausn*, 1) Solutio. 2) Redemtio. *Koningr baud þa fiörlausn Jarli at hann skylldi taka tru retta*; Rex *Jarlo* vitam fide in Deum suscipienda redimendam esse dixit.

Fiörrád n. p. 135, vitæ consilium; Sic vocarunt majores consilium lethale qvo in vitam alterius qvis aliqvid moliebatur, Dan. *Baneraad*, a *fiör* & *rád* consilium.

Fyrermadr m. p. 96, aliis potior, præstantior. 2) Præfectus, Dan. *Formand*, Compos. a præp. *fyrir* 1) pro, præ; Al. *fora*, *furi*. Angl. *for*. A. S. *for*

for, *fore*, *fyr*, *fyre.* Belg. *vor.* Dan. *for.* 2) ante, tam ratione temporis qvam loci. 3) per, propter. & *madr*, homo.

Fyrirrum n., p. 108; 1) Sedes honoratior. 2) Locus in navi throno proximus. Olai Sti vita de cæde Erlingi Skialgi filii. Magnus Erlendsson *settiz nidr aptur i fyrirumi;* Magnus Erlendi in interscalmio ad thronum proximo consedit. Duo pari nomine fuisse in navi loca asserit *Widalinus* in Tractatu vulgo *Sessatal*, alterum ad puppim, alterum vero ad proram; qvæ singula pluribus interscalmiis constitisse probat. Comp. a *fyrer* & *rum* n., Dan. *rom*, locus vacuus, spatium, unde plurima aliæ significationes.

Flagd. n. p. 172. Gigas. 2) Monstrum. Fæminæ adhuc in Islandia gestu corporis fluctuantes ita apud rusticos vocantur, unde verisimile est *flagd* venire ab at *fleyka* volare, fluctuare facere. Brem. *flegen* volare. *Flage, ein verfliegendes Wetter*, rabida tempestas. Lat. barb. *flaxare*, vigilias circumire, *floccatus* fluitans, laxus; apud du Cange; alias *flagra* nobis dicitur circum volare, Dan. *flögte.*

Fleyvángr m. p. 292, navium arvum ɔ: mare, a *fley* navis, qvæ a volatu ita dicitur, ab *at fliuga* volare; *fleygr*, subst. volatus, adj. volans, qvi volare potest, Ciceroni eodem modo naves dicuntur velivolæ, velivolantes. A. S. *fleyßan* fluxum, *fleavan* fluere; & *vangr* arvum. Al. *uuang.* A. S. *vang, vong* Dan. *Vænge.* Sv. *Wang.*

Flettiskepta f. hasta amentata.

Flytia p. 306. 1) Vehere, transportare. 2) Migrare. 3) Narrare. 4) expedire. *flytia erinde sín*, negotia sua expedire.

Flugumadr m. p. 166. Sicarius, a *fluga* musca & *madr* homo; missi enim ad necem dolose aliis inferendam muscarum instar loca celeriter mutabant & se fugiendo, dum necessum esset, invisibiles reddebant.

Forlendi n. p. 262, littus (ante prærupta), terra qvæ mari adjacet depressior, a *for* ante partic. inseparabili, de qva. vid. *Ihre* in *för* pag. 533. & *land*, terra.

Forad n. p. 248 lutum. 2) Locus lutosus, limosus, a *for* stercus. ANS. *for* significat porcum apud Bensonum, qvem forsan a stercore, in qvo se lubenter volitat, ita dici puto.

Forn. p. 178. 1) Antiqvus. Al. *firn.* Sv. *forn.* 2) Introducta religione Christiana *forn* dictus est ille, qvi moribus antiqvis vixit, præsertim qvi magiam ethnicismo propriam licitamqve artem, postea vero vetitam, exercuit, hinc *forneskia* & *forneskiuskapr.* 1) superstitio. 2) Magia, incantatio.

Forvitne f. p. 100. Cupiditas ſciendi, a *for* & *vita* ſcire.

Forvitr p. 6. Sagax, prævidens, qvi ventura prævidet, a *for* & *vitr* ſapiens.

Frændbálkr p. 406 Cognatorum trabs ɔ: gens numeroſa, multitudo hominum cognatione junctorum, a *frændi*, frater, cognatus A. S. *freond*, Dan. *frænde* & *bálkr*, de qvo ſupra.

Fráligr p. alacer, celer, ſtrenuus. *frialeike* celeritas. A. S. *frea* liber; item herus, dominus.

Fulltinge p. 122. auxilium, a *fullr* plenus.

Færa p. 228. Ferre. 2) movere & qvæ plura ſignificat. *færa lög á* movere ɔ: mutare leges aliqva in re. p. 228. *færa under alboga* ferre ſub cubitum ɔ: ſupprimere, opprimere.

Fære p. 228. 1) Poſſibilitas. 2) Nervus rerum gerendarum; *mínkadi miög færi*, conſumtæ ſunt res, qveis negotia gererentur. *Þat er eigi mitt færi*, non eſt, mearum virium. 3) oportunitas. *ef færi gefſt*, ſi occaſio ſe offert. 4) Conditio, modus, affectus rei, ſtatus. 5) Via, Comitatus, *hann var í ſvo illu færi at uſynt væri hveriu hann eyrdi* l. c. malo adeo jam ſtipatus eſt comitatu ut qvæ audeat, prævideri minime poſſunt.

Færleikr m. p. 76 fortitudo, virtus.

G.

Gaddan p. 244. Veſtimentum muliebre ſ. pepli genus. forſena Goth. *Gaidjan* congregare Sv. *Gadda*.

Garpr. p. 196. Vir fortis. 2) Audax, viribus fidens. 3) Glorioſus, thraſo. Vid. *Ihre*.

Gaupner. f. p. 130 Manuum concavitas, vid apud *Ihre göpn*. Scot. *Gaupen* vola.

Geyia latrare p. 76.

Geigr m. p. 268. malum unde qvid metuendum eſt. 2) Timor, metus.

Geil. f. p. 386. fiſſura, ruptura. 2) Interſtitium inter duo prærupta.

Geiraſálmr. m. p. 40. Framearum cantus ɔ: prælium, pugna, a *geir* framea haſta. A. S. *gar* jaculum, telum qvodvis & *ſálmr* Pſalmus, cantus, Gr. ψαλμος.

Geiri p. 316. Manus, poët.

Gerſemi p. 144. res pretioſa qvæcunqve. A. S. *Gerſumus* opes, theſaurus, ſumtus, Dan. *görſum*, *giörſum*, Sv. *gerſim*. Vid. *Ihre* in hac voce.

Geörr adj. p. 30. Factus, *georr letz grund at veria*; dixit ſe regioni ſ. terræ tuendæ, (in tutamen, tutelam regni factum) natum.

Gidlſr n. p. 266. 1) Stridor, clamor. 2) Nugæ canoræ. Bremenſ. *galſern galpen*, *galpern*, **heulen und plerren, durchdringend heulen, daß einen die Ohren gellen**, ejulare, plorare; Apud Angl. *Yiawlp*, *Yelp* vulpis inſtar gannire. Apud Lubecenſ. *galſpern*; apud Hamburg. *galſtern* rogitare; apud Osnabrug. *galvern*. *Gelſen*, Friſchio, latrare, gannire ut canis eſuriens. Vett. Theuton. *galpen* avium inſtar canere & in qveisdam Germ. inferior: dialectis adhuc *jalſern* dicitur, qvæ omnia, non a *gala* altiori voce canere, qvod ſocietati Bremenſi placuit, ſed a voce primitus allata, venit. Et hæc ad primam ſignificationem. Alteri cognata eſt. A. S. *gealp* jactantia, *gealpan* jactare, *gealpend* jactans, apud Benzonium. Hodie vox hæc de ſono tantum adhibetur qvem alliſæ rupibus undæ maris edunt.

Gialldkeri m. p. 150. Qvæſtor, exactor. Dan. *giælkære*. Sv. *gieldkare*. a *gialld* n. ſolutio cujuscunqve generis. 2) Pecunia. 3) Tributum. 4) Mulcta. Al. *gelt*. A. S. *geld*, *gild*. Dan. *giæld*. Lat. Barb. *gildum*. Sv. Germ. *geld*; & *kæra*. 1) qværere. 2) incuſare.

Gnótt. f. p. 242. Abundantia a *nóg*. ſat, ſatis, *g* ob evphoniam præpoſito, ſcribitur enim ſæpius *gnóg*. pro *nóg*, *gnægd* pro *nægd* ſufficientia. A. S. *genit* ſatis.

Góligr adj. p. 316. Bonus, bono ſimilis; comp. a *gódr* bonus. Ang. *good*. A. S. *god*. Belg. *goed*. Sv. *god*. Germ. *gut*. Gr. *αγατος*. 2) Præſtans aliqva in re; *gódr drengr* vir præſtans, egregius. 3) Dives; *godr bonde* pater familias cui omnia, qvorum opus habet, ſuperflua ſunt. 4) Nobilis, in legibus Danicis paſſim; *gode mænd* viri nobiles; & *likr* ſimilis; vid. Dn. *Ihre*, qvi egregie monet Latinis in 2) ſignificatione bonum eodem ſenſu venire apud Virgilium lib. IX. v. 527. Hic jaculo bonus. ɔ: *hann var gódr bogmadr*.

Grein f. 54. 140. Diviſio. 2) Controverſia. 3) ratio, qvæ idearum a ſe invicem diviſione elicitur. 4) Articulus, membrum cujusdam materiæ.

Greppr m. p. 322. Vir, homo, poët. hodie iſto nomine vocamus hominem ſuperbum & auſterum, qvo etiam ſenſu apud *du Cange grippus* occurit.

Gridkona f. p. 264. Proprie hoc vocabulo vocabatur apud majores noſtros ancilla, famula, qvæ, dum familiæ ſerviebat, pace & ſecuritate fruebatur; â *grid* pax, ſecuritas. 2) pax publica. 3) fœdus. Al. *grit*. Ang. S. *grith*. *Greta* apud Bedam in Præfatione hiſtoriæ Eccleſ. Scot. *grete*. Sv. *grut*. hinc

Angl. *gree* pacem imprecari, salutare, Sax. *gröten*. Germ. *grüssen*. Etenim plebeii nostri domum hospites intrantes dicere solent, etiam hodie, *Guds fred* ɔ: pax divina, qvæ salutatio illis est communis.

Gridnídingr m. p. 370. Pacis datæ, fœderis violator, a *grid* & *nídingr* homo propudiosus, neqvam, animi abjecti, a *nid* convicium. Vid. *Ihre* in hac voce.

Grunr m. p. 140 suspicio. *Gruna* suspicari.

Gullsaumadr p. 144. auro sutus, auro pictus, a *gull* aurum, Sv. *gull*. Dan. *guld*. Al. *colt*, A. S., Al., Germ. *gold, golt, golh. golthe* Prec. *goltz*. A proprietate characteristica veteres, cum indiderint nomina rebus, verisimillimum est eos hoc metallum, orbis nostri tyrannum, a colore fulvo, Isl. *gulr.*, Dan. & Sv. *gul* denominasse. Vid. *Wachter* & *Ihre* in hac voce.

Gædingr m. p. 92. & passim, optimas, vir summæ dignitatis. *gædingr Kongs*, vir apud regem plurimum valens, *favorit*. a *gadi* n. bonitas, beatitudo.

H.

Halr m. p. 58. vir. poët. A. S. *hæle*, *hæleþ*, dux, apud Benson.

Harmr m. p. 78 ægritudo animi, cura, luctus, dolor. Al. *harm*, Dan. & Sv. *harm*. Cæterum apud plerasqve Europæas nationes vox hæc retenta adhuc, aliis alios sensus præbet, in hoc solo convenientes qvod ingratum semper iis indigitetur. Vid. *Joh. Henr. a Seelen* Memoriam Stadenianam p. 221. *Ihre* in hac voce ut & *Wachter*.

Harri m. p. 356 dominus. poët. ob excellentiam qvam ea persona præ aliis habet ita dictus, ab adj. *hár* excelsus, Compar. *hærri* excelsior sc. aliis. A. S. *hearra* dominus.

Háttalikill m. p. 244. modulorum, metrorum clavis. ab *háttr* modus. 2) Modulus, melodia, metrum & *likill* clavis.

Haukvöllr m. p. 280. accipitris campus ɔ: manus; composs. 1) ab *haukr*, Angl. *hawk*, Dan. *hög*, Finn. *haucka*, Regum avis, principum nobiliumqve olim comes, qvi eam jam humero jam manui insidere faciebant præsertim iter peragentes. Vid. *Rolfi Krakii* hist. p. 141. Francis, qvi per accipitrem solenne dabant juramentum, qvam cara fuerit, vid. *Ant. Badinum*, *Alteserram* de Ducibus & Comitibus Provincialibus Galliæ p. 258. Non igitur mirum qvod regalis fuerit accipitrum captura. v. Jus Island. *Jonsbók* Tit. de locatione conductione fundorum cap. 58. Skanelag. &c. iis præterea seu donariis mutuam olim principes amicitiam contraxerint stabilierintqve teste *Haconis*

Haconis Grandævi historia sæpius. Diplomate *Magni* Norvegiæ Regis IV. inter *G. J. Thorkelini* Analecta p. 158. 2) ab *völlr* campus, locus planus.

Heidarhæna f. p. 336 Montana gallina gallinacea. loco cit. per synecdochen perdix: ab *heidi* f. tesqvæ, desertum, loca vacua, ab *heidi* vacuum; & *hæna* gallina gallinacea.

Heimdragr m. p. 312. Domi, soli natalis amore ductus, natalis soli amans, ab *heimr*, Brem. *heime*, mansio &c. *de na der heime tidet fraget flitig na dem wege;* domuitionis avidus viam sæpe qværit; & *draga* ducere, verbum, qvo, eadem de re canens, poëta utitur.

Nescio qvos natale solum dulcedine cunctos
Ducit & immemores non sinit esse sui.

Heypt. f. p. 88. ira. 2) odium.

Heita á p. 136. Nuncupare, votum facere, proprie invocare. Primitiv. est *heita* 1) nominare. 2) Promittere. 2) Minari, mala imprecari. Brem. *heten.* Holl. *heeten.* A. S. *hatan*, *hætan.* Ulph. *haitan.* Germ. *heissen.* In Dania hodie impersonaliter tantum adhibetur & unico in casu ubi de nomine alicujus qvæstio est; *hvad heeder han?* Qvid nominatur?

Hallda tenere Al. *halten.* A. S. *healdan.* Dan. *holde*, *holde up* efferre, extollere. *Hallda upp bótum* p. 142. satisfactionem, mulctam effere, offerre ɔ: præstare, in se suscipere. *Hallda upp kostnade* p. 142 impensas ferre, erogare.

Helgavika f. hebdomas sancta, qvam Græci τȣ αγιȣ πνευματος εβδομαδα vocabant, septimanam sc. ante festum pentecostes proximam.

Herdrótt p. 58. exercitus, populus, multitudo ɔ: exercitus magnus, numerosus, ab *her* exercitus. A *her.* Vid. *Wachter* & *Drótt* populus.

Herhláup n. p. 204. concursus, qvi fit allato de adventu hostium nuntio, ab *her* & *hlaup* n. cursus.

Herkongr m. p. 412 rex exercitus, ab *her* & *Kongr* Rex. Istorum in orbe boreali ante fidem in sacrosanctam Triadem receptam turba ingens erat, qvivis enim agmen cogere potens, qvo alios aggrederetur, regium sibi nomen dari, cupivit fecitqve. Vid. *Ott. Sperling* de *vere Regio Titulo Konning* passim.

Hervirki n. p. 234. Violentia, damnum violentum ab *her* & *verk* factum.

Hestr m. eqvus. Dan. *hest.* Hestr huns p. 264. eqvus summitatis malii ɔ: navis. pars pro toto; est enim *hunn* globulus summitati mali impositus.

Hidlma-hregg n. p. 28. galearum nimbus, procella ɔ: pugna, prælium, ab *hidlmr* galea, caſſis, in qvam armorum ictus crebri imbris inſtar pluunt. Al. *helm*, tectum. 2) galea ferrea, Angl. *helmet*. A. S. *helm*. lat. *helmus*. Dan. *hielm*. Gall. *heaulme*, item *elmo*, *elmitto*. Hiſp. *yelmo*, ab *at hilma* tegere, abſcondere; Græc. ελυμα operimentum qvodvis. ελυμος theca cytharæ. ελυω involvo. *hregg* nimbus, pluvia, imber.

Hiör p. 268. gladius. Ulph. *hairus* Homero ὄαϱ gladius eſt. Sv. *hiör*.

Hiörþys p. 10 Armorum ſtrepitus, a *hiör* & *þys* ſtrepitus ex colliſione & concurſu ortus.

Hleypiſkídihluns p. 268. navis poët. ab *hlaup* n. curſus. *ſkídi* 1) aſſerulus. Gr. σκιζω. findo. 2) Xyloſoleæ qveis velociſſime ſeptentrionales olim & adhucdum Norvegi Finnonesqve currunt, præſertim per nives alias invias; apte, ab hoc inſtrumento metonymia ad naves transfertur, qvæ per *hlunna* pulvinaria carinæ ſubjecta deductæ mare æqve facili negotio undas ſulcant ac xyloſoleæ nives.

Hlynbiörn m. p. 312. Pulvinavis navalis urſus ɔ: navis poët., ab *hlunnr* pulvinar, trabs glabra, qvæ navi deducendæ ſubducendæve ſubjicitur & *biörn* urſus.

Hnoſs f. p. 114. Cimelium, res pretioſa qvævis.

Hoddarírer p. 242. Aurum temnens, parvi faciens ɔ: munificus, ab *hodd* aurum. Vid. Ind. ad *Gunnlogi Ormstungæ ſagam* & *rira* minuere & *rírir* parvi faciens ab *rír* parvus, vilis; *rira* parvi facere. Belg. apud Kilian *ryeren* ſufflamine comprimere, retinere.

Hóglífi n. p. 6. Vita medium tenens, tranqvillitas. 2) modeſtia, *hóglífr*, tranqvillus, manſvetus, ab *hóf* n. medium, mediocritas. 2) Manſvetudo cujus f. in g. in compoſitis mutatur, ut Matth. V. v. 5. μακαϱιοι οἱ πϱαεις. Isl. ad verſionem b. Gulbrandi Thorlaci. *ſælir eru hógværir* beati ſunt manſveti. In Bibl. b. Lutheri a Bugenhagio 1533 editis. *Salich ſynd de ſachtmödygen*. Dan. in Bibl. Chriſt. III. 1550 & noviſſimæ reviſionis 1758 *ſalige ere de ſactmodige*. In Bibl. vero a g. m. Frid. IV. forma 8. editis, incerto anno, *Salige ere de ſpagfærdige*. *Líf* vita, conſvetudo, vivendi modus.

Horfinn p. 76, circumactus. 2) Circumdatus. 3) Cinctus, ab *at hverfa*, Sv. *hwerfa*, 1) vertere, rotare, *hverfa at einum*, converti ad aliqvem. 2) in gyrum agere. 3) Circumagere. 4) cingere, *hverfa borgina*, urbem corona cingere. 5) (a) abeſſe, fugere, (b) evaneſcere. 6) extra viſum eſſe 7) mutare. *Hiatr var horfinn ur puſſi hans*, crumenam ſimulacrum reliqverat.

qverat. *Hönum hvarf hugr* animus eum reliqvit ɔ: metus ei incussus est. *horfinn heillum* fortuna exutus, a fortuna disjunctus ɔ: infelix; *han er horfinn* invisibilis factus est, a *hvarf* intervallum, qvod sitis ab utroqve latere mutuum visum prohibet. 2) amissio; 3) damnum.

Hoskr p. 282. 1) Conspicuus. 2) strenuus. Al. *hübsch* pulcher, formosus, strenuus, robustus. Affert *Wachterus* in voce allata derivationes complures, in qveis A. S. *hiwan*, *hiwian* formare, illi sola placet.

Hrafnsfæder m. p. 86. Corvorum altor, ɔ: miles, poët. compos. ab *Hrafn* corvus. Al. *rabe*, *raunen*. A. S. *remmo*, *ræfn*, *ræfen*; Angl. *raven*. Belg. *rave*. Dan. *ravn*. Germ. *raab*, *rabe*. Etymologistis aliis ab A. S. *reafian* rapere, aliis a voce Celt. *rabe* cadaver. Isl. *hræ* & *ræ*. A. S. *hræv*, qvod summa petit rapacitate avis hæc: vid. *Wachter* in voce *Rabe*. Hic vero *hrafn* pro qvavis ave natura rapaci ponitur. *Fædir* m. altor, ab *at fæda* alere, nutrire &c.

Hraun n. p. 262 Saxetum hodie ita vocatur igne subterraneo natum, qvod ex lapidibus cavernulosis, superficie & scabritie salebrosa, scoriæ ferri perqvam simile constat. Primum vero significasse videtur qvodvis saxetum mobilibus lapidibus constens, a loco eminentiori delapsis, est enim radix. *hrune* ruina, *hrynia* ruere, præceps ferri, l. c. pro vadis & qvovis saxeto ponitur.

Hregg n. p. 294. imber. Cognatum est *regn* n. pluvia, Dan. *regn*. A. S. *hregnan* pluere, Germ. *regnen*; *hre* inundatio, *hreoge* turbidus.

Hreinn m. p. 384. Animal qvod vulgo rangifer vocatur. A. S. *hran* Belg. *reen*, *reyn*, *reyner*. Svec. *ren*. Dan. *reensdyr*. Gall. vett. *Rangier* animantis genus fuit inter cervum & damam medium. Deducunt alii nomen ab adjectivo *hreinn* purus, alii ab *at renna* currere. Dno *Ihre* verisimile videtur a *Rapp*, colore inter flavum & cæsium, latinis *ravo*, ita vocatum esse. Vide eum in voce *Ren*; vel a voce Armorica *Reun* ɔ: pilus, ceta crassior, qva etiam instructi sunt. Qvod maximi momenti est, evincit locus citatus fuisse tempore isto in Scotia *Renones*. Nec proprii semper Grönlandis & Lapponibus fuerunt, etenim Islandia seculo XII, teste jure Island. Ecclesiastico Thorlaco-Ketilliano Cap. XXXI, eos habuit. Exstirpati tamen sunt incolarum incuria, qva etiam dudum periere, multo illorum damno, alia, sed domestica animalia, sues, anseres &c.

Hrími m. p. 88. pruina, sanguis, cruor, poët. A. S., Dan., Sv. *rim*, gelu, Ang. *rime*, Belg. *rym*, Græc. *κρυμος* gelu.

Hródr

Hródr m. p. 298. Cantus, poëma. 2) Laus; Primitiva ſignificatio videtur fuiſſe ſermo, fama, nam *óhrodr* adhuc dicitur mala fama, calumnia, *at bera óhrodr um einn*, calumniis denigrare aliqvem, ab *o* privativo & *hródr* vel *ródr*. Batavis apud Kilian *Rood-Walſk*, lingva fictitia mendicorum, nebulonum, erronum & impoſtorum; adeoqve noſtrum *hródr* & Belg. *rood* idem eſſe conſtat.

Hrókr m. p. 298. Glorioſus, thraſo. 2) homo ignavus, ab *at hreikia* cumulare, coacervare, extollere. In ludo latrunculorum *Skák* vulgo dicto miles *hrókr* appellatur, elatus qvippe ſuperbusqve. *Hroki* m. extumeſcentia. 2) Convicia, verba acerba; *Hraukr*, ſtrues, acervus, apud Lat. *rogus* eodem ſenſu occurrit. Belg. *Rock hoys* ſtrues, ɔ: meta fœni.

Hrollr m. horror. p. 144.

Húdfat n. p. 216. 1) vaſa ex pellibus facta; ab *hud*, A. S. *hyd.* Angl. *hide* Germ. *haut*. Brem. & Sax. *huud.* Belg. *huid.* Dan. & Svec. *hud.* Cutis, pellis, corium; & *fat.* n. vas. 2) Supellectile qvod rebus capiendis & ſervandis aptum eſt. *Hudfat* vero proprie nobis ſignificat ſaccum ex pellibus factum, qvo ſarcinas iter facientes condebant ſuas & lecti inſtar ſimul utebantur. Meminit fere talium. Dec. III. Libr. I. *Livius* de *Hannibale* Rhodanum trajiciente, ſcribens. „ Hiſpani (inqvit) ſine „ ulla mora in *utres* veſtimentis conjectis, ipſi cetris ſuperpoſitis incumbentes flumen transnatavere. „ Ab hac voce etiam vocantur in Grönlandsſaga, edit. Skalholt. p. 37. *Húdkeipar*, navigia pellibus induta. Qvæ *Lucanus*, populis qvibusdam, apud qvos in uſu erant, ſimul nominatis, accurate deſcribit.

„ Primum cana ſalis madefacto vimine parvam
„ Texitur in puppim; cæſoqve induta juvenco
„ Vectoris patiens tumidum ſuperemicat amnem.
„ Sic Venetus ſtagnante Pado, fuſoqve Britannus.
„ Navigat Oceano — —

Et navibus ejusdem generis uſos fuiſſe vetuſtiſſimos Germaniæ populos Sidonius teſtatur. Imo tales hodie in Scotia & Vallia, ubi etiam navigia panno pice obducto veſtiuntur, iuveniri perhibet vir doctiſſimus & mihi amiciſſimus Dominus *Jac. Johnſton*, Legato Regis Britannïar. ad Regem noſtrum a ſecretis.

3. Tectum

3. Tectum, qvæ tamen significatio apud nos dudum obsoleta Germanis hodie freqvens est; Etenim veteres ut pellibus corpora a frigore defendebant, ita iis loco tentorii utebantur. Qvo modo Romanis *pelles* sæpius denotant tentoria ex pellibus constructa; *sub pellibus esse*, talibus tentoriis uti; Constructis demum domibus alia ex materia, nomen idem mansit; *Huda* enim, *Willeramo*, mansio, domus, ædes est; hinc Germanorum *hütte*. Et multa sunt ad Bremam adhuc loca, qvæ ab *huude* nomen certum trahunt, ut *Buxtehude*, *Fischerhude*, *Ridderhude*, *hudemölen*; Vid. *Versuch eines Bremisch. Niederdeutschen Wörterbuchs*.

Plura ad hanc vocem pertinentia habent annotationes Dni *Gunnari Pauli* ad Dissertationes D. *Joh. Petr. Anchersenii* de Tributo coriorum Norvegico & *Hida* veterum Anglorum scriptæ, sed anecdotæ, qvas amicus nobis auctor aliqvando misit, dignas, qvæ ab interitu vindicatæ, opportuno hocce loco inserantur:

„ *Húd* in genere, nostra (ɔ: Islandica) lingua, qvamvis

„ 1) *Cutem* vel *pellem* significare videtur, qvod ex seqventibus manifestum fiet. “

„ 2) Specialius pellem qvamlibet crassiorem s. *corium*. (vid. Dn. *Anchersenii* Dissert. „ de Tributo coriorum Norveg. pag. 10. “

„ 3) Specialissime *corium bovinum*; cum corium eqvinum usitate dicatur *Há*; pellis „ ursina *Felldur*; *Lamskin* agnina, *gæra* ovina, vitulina *Kalfskinn* (qvanqvam hoc „ qvoqve vocabulum est generale); caprina *flaka* & iterum ovina *Klippingur*,

„ 4) Per metaphoram de variis crustis adhibetur, ex. gr. de politura ferri & metallorum, „ unde ad *húda járn* ɔ: ferrum expolire. Et ex hac significatione dicitur „ *húdlaus siór*, qvasi excoriatum dicas mare, vehementiore vento exasperatum, „ cum per malaciem veluti levigatum & qvasi cute qvadam contectum „ spectetur. “

„ 1) Significatio probatur Jobi 2 v. 4. *Húd fyrer húd*; ubi de cute „ humana sermo est, manifesta vocabulorum convenientia. In legibus „ nostris *Þiófabálks* Cap. I. *leyse húd sína III mörkum* ɔ: redimat (fur) „ cutem tribus marcis; & sæpius ibidem. Item in *Gulaþingslögum*, *at* „ *beria húd af mani* ɔ: servo cutem flagellando detrahere. Hinc derivata; „ *Eg hyde* flagello, virgis vel flagris cædo. ll. Gulathingenses. *Skal skap-* „ *drottinn hafa hydt fyrer fimt* ɔ: dominus ante qvintum diem virgis cædat; „ sc. servum vel ancillam. Vid. Nobiliss. ac doctiss. Dni *Joh. Erici* Dissert. „ de *Expositione Infantum* p. 12. “

„ 2) Per metaphoram *trudo propello*; qvemadmodum sc. vestes l. cutis „ homini, qui flagellatur, abstrahuntur & qvasi detrahuntur. “

» Hinc 3) per Ellepsin Accusativi reciproci, vel, ut vulgo loqvuntur, » absolute; v. gr. *hann hydde af stad* (sc. *sig*) abripuit sese, celeriter abiit » Sed harum duarum significationum exemplum ex veterum monumentis » nunc certe non occurrit. Hinc verbale; *Hyding* flagellatio & qvidem » fere vehementior; proprie qva cutis aufertur l. certe haud parum » læditur. «

» *Eg afhydi*, compos. idem qvod simplex *eg hyde*, occurit in Gret» tissaga Cap. 61. «

» Hanc Imam significationem τοῦ *Húd* respiciunt composita, *eg húd-* » *stryke*, vehementer flagello (vid. hist. Pass. Christi) *Húdstryking* & » *húdstroka* vehementior flagellatio; verbum enim, *eg stryki*, significat qvi» dem flagellare l. potius virgis cædere, qvemadmodum parentes liberos » castigant, a verbo *eg stryk*, qvod significat leviter demulcere, velut ex. » gr. feles contrectamus, unde potius dicitur *hyddur* þiófur qvam *stryktur* » þiófur, fures enim, qvam pueros vel infantes, durius tractari notum est. «

» *Húdar skelmir*, flagrio, neqvam, homo pessimi ingenii, dignus qvi » sub flagris cutem amittat. Nisi forte *culeo dignum* malis interpretari & » ad significationem secundam vocis *Húd* referre, per Meton. Mat. «

» *Húdar selur* (dictio ut videtur recentior) homo dolosus & malignus » vulgo dicitur, qvemadmodum phoca (Isl. *Selur*) animal satis callidum » habetur, nec minus fœdum ac sævum. «

» *Húdlát* (a v. *eg læt*) qvod, inter alia, amittere significat, idem qvod » *hyding* l. *húdstroka*. «

» *I húd og hár* proverbialiter dicitur ɔ: intus & in cute, ut: *frómur* » *madur* (vir probus), *skelmir* (neqvam) *í húd og hár*. *Eg þecki* (agnosco » hominem) *hann í húd og hár* qv. ad extremas usqve partes &c. Et hinc, non » minus qvam ex antedictis, dici potest *húdarskelmir*; item *hár*, hic *líkhár* » pili cutis humanæ. «

» *Eg húdfletti* idem ac *hyde* l. *húdstryke*. Nam simplex *eg fletti* signi» ficat vestem, vel qvicqvid tegit aut velat, detrahere. «

» Ex significatione 2da deducuntur. *Húdarklár*, eqvus senio confe» ctus, cujus sc. solo in corio pretium consistit & cujus *húd* macie & labore » incrassatur. «

» *Húdsterkur* (Adjectiv.) instar corii durabilis, dicitur de pannis & aliis » ejusmodi. Nec minus; *Húdar-skelmir* huc satis commode referri potest, » ut sit nimirum veterator qvi longo usu vitiorum habitum ac veluti cal» lum qvemdam ac crassiorem cutem contraxit. «

» *Húd-*

» *Húdkeipur*, navis sutilis l. (si mavis) navis corio obducta vel circumdata, vid. Dissert. de *Hida* p. 28 & Orig. Dan. p. 87 sqq. Nam phocarum ad hunc usum pelles adhibere Gronlandos notum est; quorum naves *húdkeipar* (in plur.) nostratibus olim sunt appellatæ. «

» Ad vocem autem *keipur*, (quæ posteriorem hujus vocabuli partem constituit) quod attinet, significatio illa non equidem scalmum (secundum nostros Nomenclatores) sed ὑποσκαλμιον l. σκαλμοθέτης, lignum, cui scalmus immittitur l. imponitur. Scalmus vero est lignum illud minutulum (teres,) ex hyposcalmio prominens, ad quod remus alligatur & inter remigandum sistitur; Germ. *Ruder-Nagel*, Dan. *Roer-Pind*, nobis *Keips-nef*, quasi nasus scalmi. Est igitur in voce *Húdkeipur* Synecdoche Partis: *húdkeipur* qv. *húdbátur*, l. *húdarskip*. Vid. *Grænlendinga saga* Cap. 10. p. 36. «

» *Húdfat*, lectus nauticus portatilis, quales in historiis passim memorantur, quos (per Etymologiam) e corio olim fuisse oportet. «

» *Hyde*, exuvium: ut *höggormshyde*, spolium serpentis. 2) Per metaphoram, *indumentum* & quidem fere vilius, ut; *hann fór úr öllu hydinu* ɔ: exuit omnes vestes l. indumenta totius corporis. 3) Ita veterum *casas* corio intectas, (qualium in *Hida* p. 28 fit mentio) dictas fuisse opinor, vel etiam tentoria pellicea, cujusmodi in militia Romanorum memorantur, unde Danorum *hytte* l. *hytte* & Germ. *hütte* deducta existimo. 4) Ab hujusmodi vili ædificii genere l. similitudine *ferarum* *latibula* dicta videntur *Hyde*, ut; *Biarnarhyde* ɔ: ursi cubile & *hyddirra*. ursus in lustro recubans; quæ satis trita: vid. e. c. *Grettis saga* Cap. 23. Et hæc quidem de voce *Hud* & inde derivatis. Hactenus ille. «

Hófr m. p. 116. ungula, l. e. carina, quæ navis, ut ungula pedis, pars infima est; alias *hófr*, Alem. *hrof*, Angl. *hoof*, A. S. *hof*, Belg. *hoef*. Dan. *hove*, Germ. *huf*, Svec. *hoof*. *Hoofslagere* iis ferrarius faber.

Hugnar p. 138. placet, verbum Imperson.

Hvalfrón n. p. 282, balænarum terra ɔ: mare, a *hvalr* balæna. A. S. *hwæl*. Theotisc. *waarim*. Balænæ sunt immensæ magnitudinis bestiæ. Cetæ qvoque sunt ingentia genera belluarum & æqvalia omnium corpora! Eqvi marini prima parte sunt, postrema solvuntur in piscem. In Glossario Theotisco subjuncto M. Gerberti itinerario Alamann. Ital. & Gall. p. 70. Arg. a *hel*. Belg. *wal*. Dan. & Svec. *hval*. Gall. *baleine*. Græc. Φάλαινα. Hisp. *vallena*. Ital. *balena*. Vid. *Ihre* in hac voce.

Hvítadagar p. 376. Albi dies ɔ: septimana in albis, qvæ hebdoma festum Paschatos proxime excipit. Ab *hvítr* albus, candidus, niveus. Al. *wit*, Angl. *white*, A. S. *hwite*, Germ. *weis*, Dan. *hvid*, Sv. *hwit*; & *dagr* dies. Ratio nominis hebdomadi huic impositi est petentibus eo tempore olim datus baptismus & conjunctæ cum illo albæ, in signum promissæ puritatis & innocentiæ, ab iis inducendæ, vestes, qvi fonte sacro lavabantur. Vid. du Cange in voce *Alba* *Joh. Olavium* in Diatribe de Baptismo p. 97. 98.

Hvoptr m. p. 228. mystax, *hann hafdi urakada hvoptana ok heck þar sitt ofan*, mystacem intonsum habuit & promissa dependebat inde barba. 2) Gena. *gefa einum a hvoptinn*, alapam alicui infligere. 3) Os, rictus. *Kasta í hvoptinn* ori injicere. Sunt autem *hvoptr et kiaptur* hodierno usu synonyma &, fere dixerim, ejusdem originis. De hac voce vid. *Ihre* in *Kæft*.

Hægintrúdr p. 88. facile credens, credulus ab *hægr* facilis. 2) Modestus; & *trudr* partic. pass. verbi *at trua* credere.

I.

Jardarmen n. p. 298 Terræ torqves, poët., ɔ: mare, qvod, ut torqves collum, terram cingit. A *jörd* terra & *men* torqves. Vid. *Ihre* in hac voce.

Inndrótt n. p. 90. Gens domestica ɔ: satellitium, familia; ab *inne*, domus, domicilium, Angl. *inn* diversorium; & *drótt* vide supra.

Itr p. 282. Celebris; vir melioris notæ.

K.

Kaudi m. p. 314. malus, qvæ tamen significatio hodie obsoleta est, adhibetur enim tantum substant: qvo notat. 1) virum malum. 2) Genium, spiritum, malum. Al. *Qvad* malus. *Gwaet* pejor. Apud *B. C. Boxhorn* in Orig. Gall. pag. 35.

Keskiord n. p. 242. Cavillatio, A *Keskni* f. procacitas & *ord*. n. verbum.

Kiölr m. p. 398. 1) Carina. Angl. *Keel*. Al. *cheol*. A. S. *ceol*. Dan. *köl* & *kiöl*. Brem. *kiel*. 1) Cuneus & qvicqvid cunei formam habet. 2) Carina Belg. *keel* & *kiel*. Gall. *quille* l. *cale*. 2) Navis major, imo poët. qvodvis navigii genus eodem jure ac latinis apud Lyricarum Patrem lib. Odar I. Ode IV. Trahuntque siccas machinæ *carinas*. In Glossario Gerberti Theotisco p. 104. Inter naves occurrit *kiel*, » Ibi rates *kiel* majores & firmæ naves. Trieris, *kiel*, latine, Græce *Dulcon* dicitur. A. S. *ceol*. navis major, navis longa, lat. barb. *ceola*, *ciula*. 3) Summa montium juga. Alii petunt

petunt radicem a Gr. *κοιλος* cavus, alii a *καλον* lignum, fed *Wachterus* a *Kellen* cavare omnia hæc deducit. *Sommero celox* thema eſt. Qvidni *κελεω* celeriter curro. Ego *kiöl* a *kíl*, Al. *kiel*, cuneo & communi utriqve negotio derivaverim; etenim cuneo diffindimus ligna, maria vero carina ſulcamus. Favet huic conjecturæ declinatio plur. *kílir* naves, ut in qvibusd. vett. Mſſ. ſcribitur.

Kyrrlátr p. 96. Qviete ſe gerens, qvietus. 2) Modeſtus a *Kyrr*, Al. *Kirr*, Dan. *ſtille*, ſtabilis, manſvetus apud *Wachter*, qvi hoc ab *kerem* naturam mutare ducit; & partic. *látr*, *látandi* ſe gerens, verbi, *láta* ſe gerere &c.

Kyrrſæti n. p. 104. Qvies. 2) Immunitas ab expeditione bellica tributisqve in expeditionem faciendis. Occurrit ſæpe in diplomatibus Norvegicis, a *kyrr* & *ſæti* ſedes. 2) Actus ſedendi.

Kiörr m. p. 44. Lucus, virgultum.

Kneckia p. 88. Debilitare Al. *Knecken* terere, conterere, attritu rumpere. Dan. *Knecke* debilitare. Al. *Knick* ruptura fiſſura. *Knack knick* ictus, pulſus. A. S. *cnocian*, *cnacian*, pulſare.

Kollóttr p. 208. In vertice pilis carens, a *kollr* vertex, cujus pars poſtica *ſkalle* occiput & *ſköllóttr* calvus. Cambro Br. *cioll.* Dan. & Svec. *kull.* Galli inde *culbuter.* 2) Caput. *hann hefer vit í kolle*, capite ingenioſo gaudet. *at raka éinum koll*, caput alicui radere. Qvæ raſura olim ignominioſa erat, ſervis aliisqve in pænam facta. [illegible] p. 56.

Köſtr m. p. 76. Strues, ab *at Kaſta* jacere, 2) Struere.

Küggr p. 238. Navigium mercibus ferendis conſtructum, in Gerberti Gloſſar. p. 104. *Kocho* vocatur navigium curtum. Cætera vide apud *Ihre* in voce *Kogg* & Verſuch eines Brem. Niederſachſ. Wörterbuchs in voce *Kogge*.

Krækia p. 302. Inuncare, a *Krókr*. 1) Uncus & qvicqvid aduncum eſt. 2) Hamus. 3) Angulus. 4) Ambages. Angl. *crook*. Dan. Svec. Krog. Belg. *Krooh.* Gall. *croc.* *Akkeri mikit heck á dromundinum ok var krækt ſteininum á bordit;* Anchora ingens a Dromundo dependebat, oræ navis inuncata.

Kurra p. 114. Murmurare. Dan. *Knurre*, idem Sv. *Knörren.* Brem. *Knurren.* Belg. *Knorren.* Sax. *gnurren.* Scot. *to curr* gemere ut columba. A. S. *ceorlan.* Belg. *kvenen*, *korien*, *karien*, malis ſuis ingemeſcere.

Kvittr m. p. 212. Fama ſerpens, rumor. A. S. *cwidung* ſermo, *cyþan* narrare, *cyþe* notitia, *cyþere* nuncius. *cyþung* ruminatio.

L.

Landmunir m. p. 98. Soli desiderium, ab *land.* 1) Terra, regio, solum, Ulph. *land.* 2) In oppositione ad mare, continens. 3) (Respectu urbium) rus. 4) (Respectu villarum) fundus. *Hann selldi land ok lausa aura*, fundum & mobilia vendidit; & *munir* m. desideria, ab singul. *munr*, forsan a *minni* memoria.

Landskulld f. p. 274. Debitum qvod locator fundi domino debet a *land* & *skulld* debitum.

Laudr n. p. 278. Spuma. Angl. *lather* spuma saponacea. *allda laudri falldin* ɔ: unda spumis velata. l. c.

Laukr m. p. 278. 1) Herba, olus. 2) Porrum. A. S. *leac.* Dan. *lög.* Teotisc. *loch* apud Gerbert. Al. *luoch.* Angl. *leek.* Belg. *look.* Germ. *lauch.* Gr. λαχανον olus. Ut vero cepe apud majores, ob insignem in medicina usum, magni æstimatum fuit, ad optimum ex pluribus designandum relatum est nomen. Hinc *ættarlaukr* vocatur vir familiæ suæ honor & ornamentum.

Leggr m. p. 302. Os, ossis. 2) Tibia, crus. Dan. *leg*, Sv. *leg. armleggr* carpus. *fótleggr* crus, tibia. Per metaphoram inde ductam qvicqvid rectum est & tibiæ similitudinem habet, ex. gr. *leggr á strái* caulis. Dan. *en stilk. drarleggr* pars remi manubrium inter & medietatem. *Ackeris leggr* l. c. trabs illa ferrea cui unci s. hami adferruminati sunt.

Leida fastidire. 2) Tædio afficere. *hvörsu þeir leiddu víkingum rán*, qvomodo piratas ulterius prædari fatigarent. *leidi* tædium, nausea. Dan. *leed.* Svec. *led* turpis, tædium movens, adversus, malus, impers. pertæsus. *Synden er mig nu leed*, peccatum mihi jam nausea est. Brem. *leed* dolor. Germ. *leid*, *trauer.* Boxhorn in Origg. Gall. *alaeth* luctus. Gr. ληθειν fatigare. Scot. *lethe* tædio affectus.

Leirur. f. p. 152. Argillosa, lutosa loca. Angl. *lerroch* locus lutosus. Sing. *leyra* f. terra argillacea.. Sv. *lerra*, a *leir* m. argilla. Dan. Svec. *ler.*

Lendr madr p. 258. Terris donatus homo ɔ: fevdatarius, vir cui *lendur* ɔ: fundi in fevdum dabantur. Qvæ collatio fevdi olim nobilitatis erat signum & hinc. 2) *Lendir menn* nobiles denotant, compos. a partic. *lendr* terras in possessione habens, terris auctus, a *lenda* territorium, fundus, regio, plur. *lendur.* Observante illustriss. Dno P. Kofoed Anker (qvem evergetam meum dii diu salvum & incolumem servent) in *Danske Lehnsret* p. 4. *Knutr hefir verit vídlendaztr honunga á nordrlöndum* ɔ: Knutus terras latiores qvam qvisqvam alius in septentrione dominus, habuit ɔ: latius imperavit. Knytl. Cap. XIIX.

Alii

Alii a *len* commodatum, fevdum, vocem deducunt, ſed tunc participium emergit *leutr*, non vero *lendr* fevdo inveſtitus. Ut taceam indeterminatam rei, qva commodatum conſtitui potuit, notionem, qvæ, ſi ab *lenda* derivetur, omino certa manet. EDDA nodum ſolvit. *I eino landi ero mörg heroþ, ok er háttr konga at ſetia þar rettara yfer ſva mörg herod ſém hann hefir þar til valdz, ok heita þeir herſar edr lendir menn á Danſka tungo* ɔ: in regno multa ſunt territoria; mos autem eſt regibus judices (*rettari* proprie notat judicem, virum qvi cauſas componit, deciditqve) ſingulis dare, qvi *Herſar* (duces) & *lendir menn* lingva Danica vocantur.

Leita á p. 99. Irritare.

Letia p. 392. Fatigare, dehortari, impedire, Angl. *to lett.*

Lík p. 240. Solvo, abſolvo, *liuka málum*, cauſam, negotium abſolvere.

Lim n. p. 112. Rami arborum. 2) Sarmenta. Gr. κλεμα virga vitea, flagellum, palmes. Svec. *lima.*

Limdólgr p. 58. Ramorum, ſarmentorum helluo ɔ: ignis poët. a *lim & dólgr.*

Liómi m. p. 18. Fulgor, ſplendor. A. S. *leoma* lux, globus. Angl. *gleam* fulgor.

Lipting f. p. 80. Thronus, turris in navi, ab *at lypta* elevare, in altum ferre. Erat talis thronus f. turris apud noſtros majores in puppe ſolum ſtructus. Sed Appiano teſte de bellis civilibus ſcribente καὶ πυργοις επι των νεων ειχον κατατε πρoοραν καὶ κατα πρεμναν. Turritæ hinc naves dicebantur a Virgil. Æn. VIII.

Lítilæti n. p. 100. Humanitas, a *lítill* parvus, 2) ſubmiſſus, comis. Angl. *little.* A. S. *litel* & *lytel.* Gr. λιτος tenuis. Dan. *liden.* Sv. *liten.* Ulph. *leitils*, *læti* geſtio, modus ſe gerendi, Huic virtuti opponitur *ſtórlæti* ſuperbia.

Litverpr p. 308. Colore nativo deſtitutus, a *litr* color, Dan. *lyd.* Sv. *let.* Scot. *letſter* vocatur tinctor. Angl. *to lit* tingere; & *verpa* jacere, projicere, mutare.

Lodkápa f. p. 342. Pallium hirſutum, villoſum. *lodinn* hirſutus & *kápa* f. pallium de qvo vid. *Ihre* in voce *kappe.*

Lokleyſa f. p. 284. Nugæ.

Loptſvalir. f. p. 36. Hypætra ambulatio, ſubdiale, tabulatum ante ædes, penſile; a *lopt* qvicqvid elevatum eſt. *at færa á lopt* elevare. 2) Tabulatum, contignatio. 3) Cœlum. 4) Aer. Angl. Dan. & Svec. *loft* Cambro Br. *lloft.*

M.

M.

Máli p. 260 1) Donativum, pensio, tributum. 2) Stipendium, A. S. *male* vectigal. Scot. *mail*, Putat Dnus *Ihre* ab hac voce Cambr. *milwr*, lat. miles, pullulasse. vide eum in hac voce. confer Indicem vocum ad *Thorkelini* Analecta.

Mæla p. 6. Loqvi. A. S. *mældan*, Mæsogoth. *mæthian*. Dan. *mæle*, lat. mulgere, Svec. *mæla*. *mæla ſtod fyrer jarli*, causam coram Jarlo orare. loc. cit. 2) Accusare p. 62. *mæla efter* causam alicujus agere.

Mannadr p. 78. Vir factus ɔ: masculis viribus &, qvæ virum decent, artibus instructus, a *mann*, hodie *madr*. 1) Homo. 2) Masculus. 3) Maritus. 4) Vir fortis. 5) Vasallus. 6) Mancipium. Angl. *man*, Al. *man*, A. S. *man*, *mon*, C. B. *mon*. Dan. *mand*.

Margteitr f. p. 116. Valde lætus, a *margr* multus & *teiti* lætitia.

Meginland n. p. 114. Angl. *mainland*, terra primaria, in oppositione ad minores ɔ: continens, a *megin*, *megn* robur, potestas. Al. *magen*, A. S. *mægn*.

Meniamyrdir p. 214. Cimeliorum perditor ɔ: dator, & ducta inde metaphora. 2) Vir generosus; qvi opibus utitur ut aliis benefaciat; a *men* torqves A. S. *menni*, torqves, monile. 2) Pretiosæ reliqviæ, item res pretiosæ. *myrder* m. proprie notat homicidam clandestinum, a *mord* cædes occultata. vid. *Ihre* in voce *mord*.

Midhæfi p. 314. Mediocritas, a *mid* medium & *hóf*, *hæfi*, modus, decentia.

Mikilhæfr p. 148. Elatus, arrogans, a *mikill* magnus, multus A. S. *mycele*, *mycel*, *mycle*. Dan. *megen*. Græc. μεγαλος & partic. *hæfr*, ab *at hafa* habere.

Myrkvaſtofa p. 220. Tenebrarum ædes ɔ: custodia, carcer, a *myrkr* tenebræ, Dan. *mörke* idem. Svec. *mörk* obscurus, Gr. μαυρος. *Stofa* ædes, camera.

Misbióda p. 190. Iniqva offerre, a *mis* particula adversativa inseparabilis. AS. *mis*, Svec. *miss*, lat. *dis*. 1) Sensum auget verborum defectum significantium. 2) Defectum rei notat. 3) Errorem. 4) Pravitatem. 5) Infortunium. 6) Diversitatem vel varietatem indicat.

Misfari n. p. 18. Itineris discrimen a *mis* & *far* iter.

Misganga p. 208. Vicissitudo, a *mis* & *ganga* itio, ambulatio, accidentia, casus.

Mismæli n. p. 74. lapsus lingvæ, cum aliud lingva effertur qvam mens voluit, a *mis* & *mæli* sermo, loqvela.

Mundr p. 266. 1) Donum. 2) Dos.

N.

N.

Naddregn n. p. 306. Ensium imber, a *nadr* serpens, aspis, angvis, vipera, Al. *nadel*, *natel*. A. S. *nædle* acus. 2) Metaphorice ensis, qvi per corpus vipereo serpit morsu. A. S. *næddre*. & *regn* imber, pluvia.

Næsnám n. P. 28. Captura, prædatio in promontorio facta, a *næs*, *nös* nasus. Angl. *nose*. A. S. *nase*, *næse*, *nose*. Al. *nasa*, Dan. *næse*, Gall. *nes*. Hisp. naris It. *naso*, Svec. *næsa*. 2) Promontorium cujus τȣ *næs* significatio hodie tantum apud nos superest, nam *nef* nasus, *nös*, *nasus* nares appellantur. vid. Wachter & Ihre in voce *næs*. *Nám*, Dan. *nam*, captura, occupatio, ab *at nema* capere, Al. & A. S. *niman*, Germ. *nehmen*. Græc. νεμειν.

Nídaz á p. 256. Damnum inferre alicui; a *níd* n. invidia. 2) Damnum. Ulph. *neiths*. Germ. *neid*.

Nylyse f. p. 362. Novilunium, novilunii splendor, a *nyrr* novus. Gr. νεος, νεος. Pez. *neu*, *nu*. Cambro Br. *nevydd*. Arm. *nevydd*, *newez*. Ulphil *nivi*. A. S. *neove*, *nive*. Al. *niuu*. Belg. *niew*. Angl. *new*. Hibern. *nua*. Sorab. *nowy*. Russ. *nui*. Gall. *neuf*, *nouveau*. Ital. *nuove*; Dan. *ny*, Svec. idem, a partic. *nu* nunc. *Lysi* lumen, a *lysa* lucere.

O.

Oëfni n. p. 68. periculum, ab *ó* partic. privativa & *efni* materia, nervus rerum gerendarum.

Ofarir f. p. 56. Infelix iter, infortunium, ab *ó* particula privativa & *för* iter.

Ofyrerleitinn p. 230. Petulans, ab *o* priv. & *leita fyrir* investigare; 2) providere.

Ofrynligr p. 378. Amico absimilis, dissimilis ɔ: torvus, truculentus, ab *o* & *frændi* frater, amicus. A. S. *frynd*. Germ. *freund*. Svec. *fryndtlig* amicus.

Offstopamadr p. 6. 96. Vir insolens, ab *offstopi* insolentia & *madr*.

Ognbráðr m. p. 26. Terroris accelerator ɔ: vir strenuus, ab *ógn* f. horror, terror. 2) Terror panicus. A. S. *ogha*. 3) Spectaculum qvidvis f. spectrum, phænomenon mali ominis & *bráðr* celer.

Ognstærir m. p. Terroris auctor sufflaminator ɔ: vir fortis qvi aliis terrorem injicere potis est, ab *ógn* & *stærir* magnum faciens, augens, promovens, a *stór* magnus.

Ognsterkr p. 304 Terrore validus, pollens ɔ: qvi viribus pollet validis ad terrorem aliis incutiendum, ab *ógn* & *sterkr*, 1) fortis; 2) robustus, validus, potens.

Ordfærliga adv. p. 210. diſerte; ab *ord* verbum. Dan. & Svec. *ord.* Alem. *uuort.* Angl. *word.* A. S. *vord* Germ. *wort.* Belg. *woord.* Ulph. *vaurd.* a præt. verb. *ek yrke* loqvor; *hann orti* ille locutus eſt, ut erudite monet Dnus *Ihre.* Convenit Latinorum *ordior*, loqvor, *orſus* locutus apud Virgil. Æn. IX. v. 656. *fær* promtus; *ordfær* lingva promtus.

Oſkepna f. p. 90. Fatum malum, ab *ó* priv. & *ſkepna* fatum. 2) Creatura, a verbo *at ſkapa* formare, creare.

Otr m. p. 216. Lutra. Al. *otter* A. S. *oter*, *otyr* ſullus.

P.

Pallr m. p. 144. 1) Scamnum. 2) Hodie ita vocatur tabulatum per transverſam domum ſtructum, duabus a pavimento ulnis plerumqve elevatum. Hic ſedes & lecti fæminarum freqventes. Antiqvum hujus uſum dat *Gunnlaugi Ormstungæ ſaga.*

Pinding f. p. 284. Poena, inflictio, afflictio, a *pina*, lat. *poena.* Græc. *ποινη.* CBr. *poen.* A. S. *pin.* Gall. *peine.* Angl. *to pine* moerore marceſcere.

Plógland n. p. 228. Aratri terra, menſura agri apud vetuſtiſſimos populos Schytas, Sveciæqve & Germaniæ univerſæ incolas, alias dicta *plógr*, Dan. *plov*, Germ. *pflug*, & *juchert*, Lat. *jugerum*, Lat. Barb. *arathrum, jochus, juchus, juctus*, Gall. *charüe.* Vid. *Du Cange* & *Henr. Chr. Senckenbergii* Script. Alamann. Tom. I. p. 140. Hic definitur eſſe ſpatium agri qvod juncti die boves arare poſſunt; ſed differre pro varia natura ſoli & numero junctorum aratro boum aut eqvorum certum eſt. Sic *Geſiona* qvatuor junxit aratro boves qvo deſcriberet jugerum qvod *Gylfius* illi dabat vid. *Snorre Sturleſon* Tom. I. p. 9. Sclavis, *Helmodo* teſte, l. I. Cap. 12. 14. aratrum *par boum aut unus conficit eqvus*; & Cap. 88. illud *perficitur duobus bobus & totidem eqvis.* Cum noſtris in remotiores mutato res nomine migravit; Etenim leges Wiſiogothorum libr. X. Cap. XIV. Italicos partiuntur tali modo fundos, partes *aratra* vocantes, & Gallorum *charüe* qvid aliud eſt? Scoti, patriarum conſvetudinum tenaciſſimi, *plougland* in hunc diem agrum vocant, qvi jugero reſpondit. Deniqve monendum menſuram hanc olim fuiſſe realem ſeu veram, hodie vero imaginariam tantum eſſe, qvalis in Holſatia viciniſqve terris eſt.

Plógr m. aratrum Al. *ploug*, Angl. *plau*, Belg. *ploeg.* Dan. *plov*, Bohem. *pluh*, Pol. *plug.*

Pris m. p. 316 1) Pompa. 2) Gloria. Dan. *pris.* Germ. *preis.*

Prúdr p. 296. Magnificus. 2) Ingenuus; a *prídi* honor, decus. Sv. *prud* magnificus, ornatus, Angl. *proud* superbus A. S. *prout*. CBr. *priäi* ornatus.

R.

Rá f. p. 296. Antenna. Br. *raa*. Dan. *raae*. Holl. *raa* & *ree*.

Racki m. p. 76. Canis A. S. *ræco*. Normann. *Rachez*. Sv. *racka* canis fœmina, lat. Barb. *Racha*.

Rádbanamadr p. 392 Consiliis necem alicui intentans, a *rád* consilium. Al. *rat*. Dan. Svec. *raad*. *bani* mors. & *madr* homo.

Rádsvinnr p. 114. Consilio prudens, a *rád* & *svinnr* sapiens.

Ráduneyti p. 114. Consilium, a *rád* consilium sc. consilarii & *neyti* usus ab *at niöta* uti.

Rammligr p. 58. Forti similis, fortis, validus, comp. a *ramr* 1) fortis, 2) amarus. Al. & Svec. *ram* fortis. Gr. *ῥωμη* robur. Ang. *ram* robur. A. S. *remma* Isl. idem. 2) amaritudo. & *ligr*, *likr* similis.

Ránheimr p. 282. undæ domicilium, mansio, orbis ✕ mare a *Rán* f. unda & *heimr*.

Raptr m. p. 412 sudes.

Reingor f. p. costæ navis, a sing. *raung* v. *röng* f. Sv. *rangr*. Gall. *varangues*, poët. pro qvolibet in navi ligno arrectario sumi potest.

Retta p. 274. Dan. *rette*, rectum facere (sc. qvod curvum antea fuit) erigere. 2) In ordinem redigere. 3) Componere. *at retta mál manna* lites componere, decidere. 4) restituere; *retta lut sinn*, rem lapsam restituere. *retta skadann* damnum restituere, reficere. A. S. *riht*. Dan. *rett* rectus.

Ridlaz p. 394. Ruere, vago nulloqve ordine ferri, ab *at ridia* ruere. 2) movere. *ridill* turba. *ridludust fra hönum*, vagi ab eo discedebant.

Röst & *raust* 114. cataracta maris, gurges. A. S. *ræse* stridor impetus fluvii. a *raust* sono nomen derivatum talium gurgitum, sonori enim maxime sunt, ideoque *malströmmen*. vulgo appellatur ad insulas Færöenses gurges, á *mál*, hodie *maal*, *mæle*, sermo sonus.

Rúm n. p. 260. 1) Spatium qvodcunqve tam temporis qvam loci. 2) Locus 3) Cubiculum. 4) interscalmium, locus in nave per transversam inter scalmos ad transtra; a *rumr*. Dan. *rom*. Svec. *rum*, laxus, spatiosus amplus. Al. *rum* Angl. *rowme* German. *geraum*.

S.

Samemadr p. 6. Pacis homo ɔ: pacificus, ab abſol. *Sam.* pax concordia, unde *at ſémia* concordare. 2) Componere lites. *Samningr* compoſitio, fœdus.

Samflot n. p. 262. Comitatus plurium navium, qvæ una navigant. A *ſam* part. inſeparabili lat. *con.* & *flot* natatio, ab *at flióta* fluere. 2) natare; hinc *floti* fluitans qvid. 2) navium collectio.

Sigla f. p. 342. Malum navis, ab *ſegl* velum. Al., A. S., Germ., Dan. *ſegel.* Sv. idem. Angl. *ſail.* Belg. *zeil.*

Sigraz p. 66. Vincere, verbum dep., Al. *ſiegen*, a *ſigr* victoria. Dan. *ſeier.* Germ. *ſieg.*

Sinnadr p. 54. Animo propenſus, *vel ſinnadr* animo faventi, propenſus. *illa ſinnadr* male propenſus, *hvörn veg, hvorſu ſinnadr*? Qvo animo eſt? a *ſinni* n. ſenſus Gr. *συνεσις* complexus rationis, intellectus & judicii voluntatis.

Sitia p. 178. 190. Sedere. 2) Manere. 3) Dominari. *at ſitia at ſtóli, ſtadnum* &c. throno inſidere ɔ: imperare. *ſitia uti* foris ſedere, ſub dio manere. Proprie dicitur de iis qvi olim, magiam exercentes, noctes ſub dio peragebant. At qvem in finem? Larvæ geniiqve, lucem diurnam, traditione, haudqvaqvam perferentes, noctu loca circumibant; Qvi igitur ab illis nova ventura percontari vellent, inſomnem agere debuere noctem, in compitis, præſertim qvadriviis jacentes. Qvæ vero aptiſſima negotio nox eſſet anni prima ſive utriqve veteri & novo communis cenſebatur.

Skacki m. p. 168. Inæqvalitas, diſcrimen.

Skarpleitr p. 28. Acutus vultu, ab *ſkarpr* acutus. Al. & Franc. *ſarf, ſarph.* Angl. *ſharp.* A. S. *ſcearp.* Belg. *ſcharp, ſcherp.* Dan. & Sv. *ſkarp.* Germ. *ſcharf*, proprie de acie ferro ſecando apta dicitur; transfertur autem inde 1) ad res qvascunqve qvæ aciei inſtar alias penetrare valent, ſic intellectu, viſu, tactu acuta, mens, oculi, acida, ignes, frigora, dicuntur. 2) Ad res qvæ in acutam oram prominent, ut in *ſkarpleitr*, ſignificat enim virum facie macera & in acutum prominente. Dan. *tör og tynd i Anſigtet,* a *ſkarpr* & *líta* videre, cernere. Gr. *λευσσω.* Ulph. *wlaltan* intueor. Inde *lit* facies. A. S. *vlitan* & latinorum *vultus*, judicio Dni *Ihre.*

Skebardi m. p. 310. Navis. Scot. & Gall. *gabard* navis genus.

Skeid f. p. 54. Navis longa, curſoria, phaſelus, A. S. *Scegþ* trieris, liburna apud Benson, *Scegd, ſceidman* pirata. Græcis *σχιςεριον* locus in navi eſt, imo *σχαςηρια* apud Heſichium portus. A ſtructura oblonga & præacuta pectinis

pectinis instar textorii, etiam *skeid* dicti, ut mare eo facilius finderet & transcurreret undas, appellationem derivari crediderim, *skída* enim findere est & *scindere*. Gr. σχίζειν. Al. *scheiden*. A. S. *scadan*, *sceadan*. Fr. *skeiden*. Belg. *scheiden*.

Skeka p. 264. Qvatere, concutere. Angl. *shake*. A. S. *scacan*, *sceacan*, *sceacel* plectrum. Sv. *skeka* divaricare.

Skelfa p. 266. Titubare, tremere. 2) horrere. A. S. *skylfan*.

Skella p. 204. Clangere, tinnire, clamorem edere. 2) Culpare, aliqvid alicui objicere, incusare, conviciari. Germ. *schelten*. Dan. *skiælde*. Svec. *skælla*. latrare. 2) Conviciari. Hodie apud Islandos de complosione qvaqve, Dan. *basken*, tantum adhibitur; *Brimit skelliz uppá bergit*, æstuantes qvatiunt saxa fluctus. *Rassskella* podicem manu verbare. *Skellen* apud Kilian. tintinnabulum. Apud Gerbert. n. 27. *scella* & *schelle*.

Skiávindauga p. 192. Speculatorium & aëre trajectum foramen ɔ: fenestra; a *skiárr*, Genit. *skiá*, 1) Specula. 2) Operculum, fenestra, cuticula pellucida obductum. A. S. *sceavunge* specula. Germ. *schauw*. Belg. *schouwe*. Norveg. *skió* operculum cuticula pellucida obductum qvo foramen caminis, exstincto igne, obturatur. Nec aliunde Belgarum *schouwe* culmen domus & Germanorum *schoss* derivari puto. Rationem addam; illa vero hæc est; Solebant veteres antiqvissimo tempore fenestras, non in parietibus, ut hodie vulgo fit, verum in tecto aut culmine domus collocare; has Islandiæ habent domus plurimæ, a me sæpius visæ, illas in Westrogothia observavit Dnus KALM. Omnia ab *at skiá* videre, speculari, qvæ vox, hodie obsoleta, in diplomatibus aliqvoties occurrit; *hann skiádi giörningenn*, actum vidit, recognovit. A. S. *scheavian*, *schyan*. Al. *schauuon*, *scouuon*. Belg. *schouwen*. Angl. *shew*, *show* monstrare. Dan. *skue*, videre, considerare, oculis lustrare. *Vindauga* qvodlibet foramen dici potest per qvod aër liberum habet iter; ab *vindr* 1) Aër. 2) Spiritus. 3) Ventus. Et *auga* 1) Foramen. 2) Oculus.

Vocatur alias apud nos fenestra *gluggr* atqve *lióri*; Hæc est Norvegorum, *lióre* foramen in cacumine domi, hodie sæpissime qvadratum & cuticula obductum. Vid. PETRI QVIRINI. Iter ab illustr. Dno G. SCHÖNNING Danice translatum notisqve illustratum Tomo 2. Actorum Societatis Scientiar. Nidrosiensis p. 126. Celtis *Lwfer* origine idem, significatum eundem ac *skiö* Norvegorum habet; Illa vero apud Danos vicinosqve Svecos rure in casis hodiedum manet, *glugg* ab illis dicta.

Skickia p. 76. Toga, Sv. *kápa*, *mantel.* Dnus Skiönning 2 D. p. 214. n. h. Lagerbring Svearik Hist. Tom. I. p. 419. vestimenti genus utriqve sexui commune. vid. Gunnlogi Ormstungæ sagam p. 102. conf. Olavi Tryggv. hist. part. II. p. 163. & Þordar Hrædu sag. Cap. VI. Valde latum longumqve, gladius qvippe eo tegi potuit. vid. Víga Glums saga. Cap. 28. *Glumr hafdi sverd brugdit under skickiu sinne*; Glumus gladium strictum pallio tectum tenuit. Hinc *sveipa sig i skyckiunne*, se pallio obvelare. Hoc, omnium qvippe oculis obversum, indumentum honoratum erat maximaqve cura ornatum. Superficies *möttull* dicta erat purpura, pannus, coloris rubri optimus. Vita Haraldi Hardráda. Niála Cap. 53. Ormstungæ saga. Intrinsecus pellibus pretiosissimis, jam albis, jam griceis subtecta. Ol. f. Tryggvini pag. 169. Arons saga. Nolas illi affigere solebant, qveis obvii, non æqve honorabiles, monerentur cedere; meminit talis Diarium Vadstenense; habuit togam ex pellibus murium Armenicorum qvi intus farti erant a capite ad calcem, pendebat vero unicuiqve animali tintinnabulum de collo & annulus aureus ab ore cujusqve. Islandi vero vestibus nolas licet assuisse non memorentur, ornatui eqvorum adservierunt, occurrit enim *at rída vid hrímanda*, ephippio clangorem edente eqvitare.

Skialldþili p. 74. Paries, ex coaptatis invicem asseribus constabat.

Skytningr p. 42. 1) Collatio, pensio qvæ a pluribus confertur. 2) Diversorium, caupona; a *skot.* Sv. *skott.* Angl. *scot.* Belg. *schott.* Gall. *Escot.* Britanno in Gallia populo *scod* & *scot*, symbolum. 3) Fœdus. Omnia ab *at skióta* 1) trudere, impellere, 2) neutral. prominere, unde Island. *skuti* α) prominentia, id qvod prominet. β) specus. 3) jaculari. 4) conferre. 5) Crescere. 6) attestari. 7) appellare. 8) incusare. 9) differre. 10) suggerere. *Skytningr* vero diversorium ideo vocatur, qvod, litantes lætitiæ patri collatis primum symbolis, ex præscripto *Magni* Norvegiæ Regis, vulgari cognomine *Nudipedis*, una potare debebant. Certæ tum primum domus certiqve patres familias constituti sunt qvi cauponas & diversoria exercerent.

Skockr m. p. 68. Umbo clypei. Hodie thecas acuum teretes *skock* vocamus.

Skraut m. p. 264. Ornatus elegantia, amictus elegans; cognatum est *skrud* ornatus, amictus, A S. *scrud.* *Skrautmenni* & *skrudmadr* homo ornatui, pompæ, deditus & sumtuose vestitus, apud nos sunt synonyma; adeoqve *skraut* cognatum est cum seqventi.

Skrúd n. p. 398 Amictus honoratior & majoris pretii, sive solennis sit sacro destinatus usui, sive profanus; nec tamen diffiteor in sensu posteriori *skrudklædi* sæpius qvam *skrud* a majoribus appellari, ut eatenus accurrata sit Dni Ihrei senten-

fententia de hac voce dicentis, " certe *ſkrud* apud nos nunqvam de veſte vulgari ſed de amictu ſolenni & ceremoniis conſecrata uſurpatur. A. S. *ſcrud* veſtitus, veſtis, hinc *ſkryda* A. S. *ſcredan.* 1) Ornare. 2) Veſtire; inde Dan. *ſkræder* ſartor, niſi a *ſcredan* comminuere mavis.

Skúfadr adjectiv. p. 280. Floccis obſitus. 2) ornatus.

Skúta f. p. 198. Cymba curſoria. Angl. *ſcute.* Hib. *ſcud.* Sax. *ſküte.* Belg. *ſchuyte,* lembus, lembunculus, navigiolum, cymba, alveus, linter. Dan. *ſkoite* calceus qvo in glacie curritur, utrumqve ab *ſkiótr* celer.

Skutilſveinn m. p. 240. Miniſter a menſis; a *ſkutill* m., qvam vocem Gudmundus Andreæ aliiqve plures menſam denotare ajunt, ſed an recte, valde dubitarem. Et facilior ſum credere *ſkutul* lancem denotare in qva eſca apponitur, nam dictio *at ſkióta fram ſkutli fyrir einn*, *ſcutulam* alicui apponere nihil certum ſtatuit. Eſto *ſkutil* menſa, at ſaltem portatilis, ab at *ſkióta,* ex loco in locum movere, qveis majores uſos eſſe vix ullus oſtendet. Etenim longis & pavimento affixis, ita ut immobiles ſtarent, menſis utebantur, & eundem morem ruricolæ plurimis in locis in hunc diem ſervant. Officium ſ. munus *ſkutilſveina* ɔ: miniſtrorum a menſis, noſtra conjectura, lucem fœneratur, illorum enim erat lances in menſas ducere & prandentibus fercula apponere. Vid. Jus Aulic. Et in dialectis *ſkutill* eſt A. S. *ſcuttel.* Al. *ſcuzzele.* Germ. *ſchüſſel.* Angl. *ſcuttel.* Belg. *ſchotel.* Ital. *ſcodella.* Hiſp. *eſcudilla.* Gall. *eſcuelle*, *eſcuotillon,* a Lat. Lanx, patina, *ſcutula*, qvod diminutivum eſt *ſcutra* vaſis genus æneum.

Sleituliga p. 190 Langvide, tarde, a *ſleita* pigrities. A. S. *ſlæy* piger, *ſleyd* pigrities.

Slídrvöndr m. p. 268. Vaginæ virga ɔ: enſis qvi vagina cuſtoditur, a *ſlídr*, Sv. *ſlida* & *vöndr* m. Virga. Dan. *vaand.* Angl. *vand.* Sv. *vand* baculus.

Slippr p. 76. Inermis, inops. ab *ſleppa.* Dan. *ſlippe.* Svec. *ſlippa*, dimittere, cadere facere; 2) elabi. 3) ſubterfugere.

Slód f. p. 262. Tractus. 2) Veſtigia. At *ſlæda* ſpargere.

Snarrlindr m. p. 246. Acer ingenio, a *ſnarr* celer, Sv. *ſnar.* Dan. *ſnart* cito, celeriter. Et *lund*, mens, animus, ingenium.

Sniallr p. 266. Alacer, promtus agendo. 2) Clarus, inclytus. A. S. *ſnel* celer. Al. & Belg idem. Germ. *ſchnell.* Ital. *ſnello.* Gall. vet. *iſnell.* *Sniallr í tali*, lingva promtus, diſertus.

Sparda f. p. 14. Tigillum, fruſtulum ligni, Angl. *ſpar.* Dan. *ſpær.* Eſt & armorum ſpecies *ſparda*, qvæ in Hakonar ſaga occurrit; *ſkótar höfdu meſt boga*

ok

ok spördor, ɔ: Scoti arcubus & securibus Hibernicis maximam partem armati erant; est enim A. Saxonibus apud BENSONUM *spard* securis Hibernica.

Stafkarl m. p. 286. Baculi homo, homo qvi baculo niti ob valetudinem corporis infirmam opus habet ɔ: mendicus, a *stafr* m. scipio, baculus, A. S. *stæf*. Dan. *staf*. Germ. *stab*. Angl. *staff*. Sv. *staf*. & *karl*. 1) Vir. 2) Senex.

Steindr p. 272. Colore obductus, a *steinn* lapis. Ulph. *stains*. A. S. *stan*. Al. *stein* Dan. Belg. *steen*. Angl. *stone*

Stólkóngr m. p. 318. Throni Rex ɔ: imperator orientis, Constantinopoli sedens, a majoribus ita dictus; a *stóll* m. 1) Sel.a. Ulph. *stols*. Al. *stuol*; *stual*. Belg. *stoel*. Dan. Sv. A. S. *stol*. Angl. *stool*. Russ. *stole*. Pol. *stolice*. Sclav. *stol*. Cambro-Br. *ystol*. Germ. *stul*. 2) Thronus. *kóngr* Rex.

Stórrædi n. p. 18. 1) Audacia. 2) Facinus, res magnæ molis. 3) Res perniciosa & aleæ plena. *Enn vid stórrædi hans ok þat at ver erum her kommir þá mun honum litit fyrir at gera þat af minum koste sem hann vill;* loc. cit. ɔ: ut vero qvævis audet & nos hic præsentes sumus, parvo negotio, rebus nostris finem, qvi illi placuerit, dabit. *Bindaz fyrir storrædi*, rem magnæ molis aggredi, in se suscipere. *Her er ætlat til stórræda*, facinora jam animo volvuntur. Hávards saga Issird. Cap. *Til stórræda nockra munu þeir ætla sagdi Hallgerdr* facinora certe eos edituros esse Hallgerda affirmavit. Niála Cap. 44. pag. 66. Sic *storrádr* facinorosus, qvi res mgani momenti consiliis agit, a *storr* magnus, ingens & *rád* n. consilium.

Strandhögg n. p. 54. Præda pecudibus constans, qvas piratæ victus indigi, ex vicinis mari locis ad litus abactas, mactarunt; a *strönd* f. littus. Dan. Sv. *strand*. Sclavis *strand*, *strana* latus & *högg* ictus.

Sundrgerdir f. p. 154. Verbo tenus, separantes actiones ɔ: gloria, jactatio, qvam qvis novo vestium genere qværit, qvi enim aliter se gerit ac recepta aliis docuit consvetudo, ille se ab aliis separat & singularem facit, qvæ ejus actio *sundrgerd* vocatur; a *sundr* pars divisa a toto, adverb. seorsim. Dan. *sönder* Svec. *sönd*. A. S. *sunder*, diversus, singularis, seorsim; hinc *sundra* partiri, separare, dividere. *Hann sundrar sik frá ödrum*, hodie dicimus de eo qvi se ab aliis aliqvo modo separat nec communi ratione vitam agit. Eodem modo *Sunderhalgan* Pharisæi ab A. Saxonibus vocantur. 2) *Sundr* idem notat ac latinorum particula *dis*, cui potestas partitiva inest, ut in *sundr þicki* dissensus.

Sút f. p. 264. Dolor, mæstitia, tristitia, moeror. A. S. *sucht* morbus. Forsan & huc referri potest verbum Svecicum *syta*, curare, Al. *sitan*, nam curæ moerorem pariunt.

Sveim

Sveim mikit p. 272. Valde turbulentum. *var þar ſveim mikit i eyiunum.* l. c. In inſulis eo tempore valde inqvietum erat; a *ſveima* fluctuare. 2) Circumire. Dan. *ſvömme.* A. S. *ſwimman* natare. 2 Fluctuari. *Mikit* magnum, adverb. admodum, valde, a *mikill* magnus.

Sveit f. p. 64. 1) Comitatus. Gall. *ſuite.* 2) Cohors, certa exercitus diviſio. 3) Societas. 4) Parochia, certa territorium in Iſlandia, qvæ in *ſveiter* diviſa ſunt, pars.

Sveitardrattr m. p. 288. Factio & qvi inde oritur. 2) Diſſenſus, a *ſveit* ſocietas & *drattr* tractus qvaſi in partes. Et latinis eodem modo dicitur *trahere in partes.*

Sverfa p. 178. 368. Circumagere. Al. *zerben, zirben.* Svec. *Svarfwa.* 2) limare. Adverb. venire. *At lata ſverfa til ſtáls* curare ut ad arma res veniat, armis cauſa decidatur. Cæterum *ſverfa* nihil aliud eſt qvam *hverfa* in gyrum agere, vertere &c. qvod ſolide monuit Dnus *Ihre* in hac voce.

Svinnr p. 380. 1) prudens. Ut vero vir prudens intaminatis fulget moribus. 2) honeſtum denotat.

T.

Taka hus a einum p. 290. Ædibus incluſo ſupervenire, ædibus interceptum aggredi.

Tengſl n. p. 64. Juncturæ, ligamina, ab *at tengia* jungere.

Tialld n. p. 342. Dan. & Sv. *tælt*: imo ruricolis. Dan. *Tiæld* ultimo *d* in *l* dum effertur colliqveſcenti. A. S. *teld, tyld, getld.* Al. *zelt.* Belg. *telte*, tectum, tentorium, cujus tres apud majores ſpecies erant. 1) Velamina parietum, aulæa. Dan. *betræk.* 2) Tecta qvæ in navibus erigebant nautæ qvamdiu in anchoris jacebant. 3) Tentoria qveis terreſtre iter facientes, utebantur.

Qvod Dnus *Ihre tiælld* a *ſaelt* unde *ſällſie* & *ſällbudar* ɔ: tuguriola tumultuaria opera erectis, venire putat, fundamento caret, niſi hæc a *ſæla* commodum, ſalus. Talia enim *ſælahus* apud majores dicta, proficiſcentium commodo in deſertis exſtruebantur locis & ſic *ſält* v. *tält* tectum qvod commoditati noſtræ inſervit, notat.

Tilannadarmadr m. p. 228. Inſtitor, præfectus, curator, inſpector, a Præpoſ. *til* qvæ motum ad locum & præſentiam in loco ſignificat *annöd* f., genitiv. *annadar*, cura, opus, labor neceſſarius. *annaz* curare.

Toga p. 290. Trahere, ducere, allicere.

Torfæri p. 156. 1) Difficultas. 2) Periculum, a *tor* particula difficultatem involventi & *færi* facultas.

Tolkr & *tulkr* p. 270. 1) Interpres. 2) Midiator. Dan., Svec., Belg., Ruff. *tolk.* Germ. *Dollmetscher.* Boruff. *tolke.* *Tulka* interpretari, mediatorem agere, qvod verbum ab *tala* loqvi freqventativum esse credit Dnus *Ihre.*

U. V.

Ullr p. 290. Poët. vir.

Urd f. p. 76. Saxetum.

Uppnæmr p. 66. Tolli facilis ɔ: levis, parvi res negotii, ab *upp* sursum & *næmr* ab *at næma* capere.

Utbod n. p. 56 1) Expeditio, mandatum, literæ, qveis expeditio bellica imperatur, á part. *ut* foras, motus a loco; Ulph. *us*, *ut*, *uzuh.* A. S. *ut.* Dan. *ud.* Sv. *ut* Al. *uz.* Germ *aus.* Belg. *uyt.* Angl. *out.* 2) Notat finem, ut in *utslitinn*, usu confectus; *utlifadr* decrepitus. 3) Perfectionem notat, ut in *at utretta* perficere negotium. *Bióda* imperare, jubere. *bioda ut*, Dan. *byde op*, copias excitare, conscibere.

Valska f. p. 286. Lingva Gallica, a *Valskr* Al. *Welsch.* 1) Advena, peregrinus; hoc sensu *Valskir hiálmar*, *Valskar brynior*, arma exotica in genere. A. S. *walch* barbarus; singula contracta a *wealch* peregrinus, *walhstoþ* perigrini columen ɔ: interpres. *Walh-kynne* peregrina natio; in sensu speciali nationem significat qvi diversa a dominis & eo populo qvi se nobiliorem ducit; etsi advena sit, idioma, mores, instituta colit; sic Anglo-Saxones in Angliam advenæ, indigenas in Cambriam & Cornubiam fugatos in genere *Wealas* peregrinos, *Walk-kynne* nationem perigrinam in specie vero illos *Nort-Wealas* hos *Cornwealas*, respectu ad se habito vocarunt. *Vealh* peregrinus, Barbarus, exoticus; *Wealþeod* idem ac *Walhkynne*, *Veallian* peregrinari. Cæterum in *Valinkumr* bene notus, vir insignis probitatis & *Wachterus* & *Ihre valinn* electum bonum (sive ab *at velia* eligere veniat, sive a *vel* A. S, *veal*) cum *Valinkumr* peregrino confundit qvod a *vel* peregrino venit.

2) κατ' ἐξοχὴν & in specie a) populus natio, advena & qvi diversa a dominam te lingvam instituta habet e. gr. *Walli* in Anglia. b) In sensu magis circum scripto certus populus qveis cum majores comercia freqventes exercuerunt, a) Galli præsertim maritimi primum excursionibus piraticis obnoxii, deinde

deinde commerciis, assveti. Hinc *Valland* Gallia, ut in KNYTLINGA; *Syner Adalvádz voro þá vestr á Vallandi i* Nordmandia.

Ut vero in orbe Boreali doctrina religioni Christianæ, ob rationes politicas, sed impias, conjuncta, Romam soli cœliqve dominum omnes edocuit, Italia peregrinationibus, nobis *Walfart* dictis, inclarescere cœpit. Hinc *Walskr* Italus, Latinus, dicebatur; & *Welskland* Italia a nobis in hunc etiam diem *Walland* Dan. *Welschland* appellatur.

Vanda p. 144. Curare, cura aliqvid facere. *Þat skal vel vanda sem leingi á at standa* cura id faciendum est, qvod durabile esse debet, a *vandi* 1) malum. 2) Difficultas, periculum. 3) Cura qvæ a periculo s. difficultate, ut tollatur, emergit. 4) Diligentia. Dan. olim. *vande* hodie *onde*. Sv. idem. *Vandr* 1) malus. 2) difficilis. In participio accuratus, vir ad unqvem factus. *Vandr at virdingu sinne*, vir suæ æstimationis amantissimus, vir integer vitæ scelerisqve purus. *Vanda um* 1) increpare. 2) limam addere, perpolire.

Varpa p. 102. Jacere, projicere. 2) promovere. Vlph. *wairpan*. A. S. *weorpan*, *wyrpan*. Al *uuerffan*. Belg. *werpen*. Lat. Barb. *verpire*. Dan. *varpe* apud nautas dicitur navem, jactis anchoris, attrahendo promovere.

Varpa andunni spiritum jacere ɔ: exhalare. 2) suspirare.

Vedrviti p. 270. Venti index. 2) Homo inconstans. Tevt. apud Gerbert. *weterhano* cheruca, Dan. *weirhan* triton; a *vedr* ventus & *viti* index, monstrator, dux.

Veidarfæri. Instrumenta ad capturam pertinentia, a *veidi* captura in genere. In specie vero. 1) Venatio. 2) piscatura. *Veida* capturam exercere. Germ. *weiden*. Sv. *weda*. IHRE a *wed* sylva venationis & capturæ primario loco dictum esse putat.

Vidbreckr p. 386. Acclivis, a præpos. *vid* ad & *brecka* clivus.

Vígi n. p. 248. Propugnaculum, locus defensioni aptus, a *víg* pugna, cædes A. S. *vìg*, ab *at vega* ponderare, in altum ferre. 2) Cædere.

Víggyrdla p. 300. Naves in pugnam conjungere, a *víg* & *gyrdla* cingere a *giörd* cingulum.

Vinna p. 76. A. S. *vinnan*, facere, operari. *vinna á einum* alicui læsionem inferre. 2) Occidere.

Virki n. p. 290. 1) Materia unde aliqvid fit. 2) res facta, opus. Angl. *work*, *Hervirki* factum violentum, damnum vi datum, 3) Propugnaculum. *Danavirki*, Danorum opus ingens illud stupendæ molis ad fines Cimbriæ propugnaculum, ab *at virka*. A. S. *wircan* operari.

Viti m. p. 146. 1) dux, *oddviti* primipilus. Index, Pharus, ignes qveis signum de adventu hostium dabatur.

Vördr m. 266. A. S. *veard*. Al. *uuarta*. Germ. *warte*. Gall. *guarde*. Ital. *gvardio*. Svec. *waard*. 1) Custos, tutor. 2) Præfectus. 3. Excubitor, *standa á verdi*, excubias agere; *hallda vörd*, idem, *varda* custodire, Angl. *ward*, Gall. *guarder*. Ulph. *vardian*. A. S. *veardan*. Al. *uuarten*. Germ. *warten*. Dan. *varte*. *skal jeg varte det*, num qvid ego ejus curam habebo? Hinc *varnadr* omnia, tam personæ, qvam res qvæ in nostra tutela sunt, Dan. *waardnet*. Et hinc est qvod rustici, glebæ adscripti *waarnede* dicuntur cum ad familiam domini fundi, in qvo degunt, pertineant ac in ejus tutela sint. Nec tamen vox primogenia significatione aliqvam servitutem involvit, etenim ævo medio viri principes inferiores cum omnibus qvæ ad eos pertinuêre in tutelam immunitate fruituros gratiose sæpius receperunt; Et est verisimile homines infirmiores ætate ista, cæde & sangvine injuriisqve fœda, certa pro defensione potentioribus officia sponte libereqve obtulisse, sed qvæ tempora, ut alia qvævis apud posteros, in debita, unde servitus nata est, magno mortalium damno commutarunt.

Vos n. p. 294. 1) Humor. 2) Labor, molestia, qvem humiditas parit. Dan. *vod*. Sv. *waat*. Isl. *votr*, *vot* humidus, humida, *vott* humidum, a *vatn* aqva, Ulph. *vato*.

Þ.

Þaungull m. p. 276. Algæ marinæ frutex. Scot. *tangle*. Angl. a *Þáng* alga.

Þembi *Þriótr* p. 313. ventris homo ɔ: deses, ignavus, homo cui cura stomachi unica est, a *Þömb* venter, stomachus. A. S. *wæmbede* ventriculosus. *Þemba* ventrem sufflare. 2) tendere. 3) niti. *Þriótr* homuncio, iners, qvi virtute caret. *Þriota* deficere.

Þingstöd f. p. 122. Comitiorum statio, ɔ: locus, comitium. A *Þing* forum, comitium. 2) Judicium, comitia, conventus. A. S. *Þing*. Dan. Sv. *ting*. *Stöd* statio. *Skipstöd*, statiò navium. *hestastöd* sepes qva eqvi custodiuntur, ab at *standa* stare.

Þys m. p. 310. Strepitus. Dan. *dysse* & *tysse* ſtrepitum componere, ſopire. –

Þruma f. p. 36. Tonitru, poët. prælium loco c. ab ingenti, qvam exſerit, vi, tonitru ſic dictum puto, nam verbum, apud occidentalis Islandos *Þruma* laborem ſufferre, probabile facit olim *Þruma*, accuſat. *Þrumu* robur denotaſſe. A. S. *trum* robuſtus, firmus, *trumor* firmior, *truma* cohors, *trumian* convaleſcere, vires recipere, *trumlice* firmiter, *trumneſſe* robur, firmitas, firmamentum, *trymman* hortari.

Þrumir p. 312. Tremit. *Nu Þrumir grund grytt yfer hõnum*, jam ſuper eo terra tremet lapidoſa, ab *at Þruma* tremere inſtar aëris tonitru moti.

Þulr m. p. 314. Vid. in Indice Vocum ad *Vafthrudnis mál.*

ERRATA.

Pag. 5 lin. 19 delenda sunt verba, comitem *Sigurdum*,
— 13 — 24 exiperet leg. exciperet
— 15 — 4 subbesse leg. subesse
— 15 — 6 addesse leg. adesse
— 17 — 12 aume leg. a me
— 19 — 21 consiliaverat leg. conciliaverat
— 26 — 18 Ægnbradr leg. ógnbrádr
— 28 — 17 þá leg. var
— 38 ult. lin. þeim l. tveim.
— 41 lin. 19 pagus leg. pagos
— 42 in nota (d) transegit leg. transigebat
— 43 lin. 14 come leg. comes
— ead. — 17 potusqve leg. potuqve
— 47 — 3 esset leg. erat
— ead. — 16 *Magnus* leg. Magnum
— 49 — ult. qvod leg. qvam
— 51 — 19 *Olaus* leg. *Magnus*
— 57 — 21 copiam l. copias
— ead. — 24 obvium leg. obviam
— 61 ult. non, cessurum leg. non cessurum
— 63 — 26 *Rogavalldus* leg. *Rögnvalldus*
— 66 — 3 legnig l. leynig.
— 67 — 25 aggreisionem l. aggressionem
— 69 — 19 indigenas leg. indigenarum
— 74 — 1 utregner l. utdregner
— 75 — 15 adhyametionem leg. ad hyemationem
— 76 — 17 gestari leg. gestare
— 79 — 2 oblegat l. ablegat
— 80 — 20 dog l. dag. l. 25 mardr l. madr
— 81 — penult. satollitibus l. satellitibus
— 82 — ult. hana leg. hann
— 83 — 23 calumniares l. calumnieres
— 84 ad 2. 1046 leg. 1047
— 85 — 10 *Comites* l. *Comitis* lin. 12 leg. piraticæ.
— 95 — 1 defectus l. devectus
— 98 — Kallardr leg. Kalladr
— 106 — 6 stórádr, leg. stórrádr
13 *Haralldr* l. *Haralldz*
— 107 — 13 Norvagorum Nordmannorum
— 110 — 19 bardaganu leg. bardagann
— 111 — 9 rogobat leg. rogabat
19 ferat leg. fecerat
— 112 — 15 runn til skagar leg. rannu til skogar
— 114 — 19 stad leg. þad
— 117 — 19 qvidem leg. qvidam
— 118 — 17 *Nagnus* leg. *Magnus*
pag. 120 lin. 25 birker leg. birter
26 einnrar *add.* mexiar.
— 123 — 19 *Comito* leg. *Comite*.
— 128 — 7 *Magnuse* leg. *Magnusar*
— penult. na l. nu
— 130 — 2 þveir l. tveir
— 143 — iras leg. iratus
— 149 — penult. habitabant l. habitabat
— 155 — 12 ferdatarius leg. fevdatarius
— 259 — 19 offactus l. aflatus
— 168 — 25 giöifiligaztnn l. giörfiligaztann
— 173 — 3 *Hallvardus* l. *Haralldus*
— 175 — 8 mode l. modo
— 178 — 18 *Brioftreip* leg. *Briostreip*.
ad lin. 2. 1166. leg. 1136
— 185 lin. 20 possumas leg. possumus
— 187 — 16 hac l. hoc
pag. seqventi 188 pro 187 leg. 189
— 191 lin. 9 accubit l. accubuit
— 194 — 17 foud l. fund
— 198 — 23 ei l. & penult. *ba* leg. *bic*
— 203 — 9 neqve-succedatur l. ne succendatur
— 207 — 1 facto tua l. facto tuo
— 21 usu leg. usum
— 218 — 20 hæsæti l. hásæti
— 119 — 4 interrupes, l. inter rupes
— 10 occideret l. occiderent
— 222 — 4 *Astrifarsyne* l. *Asteifarsyne*
— 226 — 13 heimfaranleifi l. heimfararleifi
— 227 — 5 oc l. ac
— 244 — 15 *post verbum* henni *add.* hart
— 245 — 24 deeicur l. dicitur
— 251 — 24 autum l. autem
— 255 — 5 cupire l. cupere
— 264 — 5 vas l. vos
— 268 — 12 badvars l. bödvars
— 270 — penult hænum l. bænum
— 271 penult. ut *expungendum*
— 282 lin. 12 marg l. margr.

pag. 283 lin. ult. virum l. vivat
— 289 — 2 p. verb. *Endridius* alteri autem
pag. seq. 290 279 leg. 291
— 291 lin. 19 cantilinam l. cantilenam *lin. ult.* armorum *delendum.*
— 292 19 alldri l. elldri. *ult.* dyrgreipi, leg. dyrgripe
— 299 — 16 facinus l. facinus
— 300 — 13 *Erlendr* l. *Erlingr* item p. 302 leg. 24
— 303 *ante penult.* fibulata leg. fibulato
— 310 lin. 12 þiörþys leg. hiörþys
— 312 — 19 þvings l. þveings
— 314 — 15 pammr l. palmr
— 320 — 14 þu l. þá
— 323 lin. antepenult. Allabantur l. allabuntur
— 337 — 14 festam l. festum
— 354 — 18 post verba sem var, *add.* var þo gert
— 355 lin. ult. vigil leg. vigilem
— 361 — 2 *Sveinn* leg. *Sveini*
— 363 — 2 discidere l. discedere
— 364 — ult. þeirluk a l. þeir luka
— 371 — 2 virisimile l. verisimile
— 374 — ult. balldaz
— 376 — 15 bropr leg. brodr
— 383 — *penult.* fatorum *adde* sors
— 377 — 7 suis l. suos
— 395 — ult. *post verbum* funus *add.* sepelit
— 402 — 11 stadinn *add.* oc skipa sinum mönnum stadinn

pag. 404 — um bor l. borgarhlidinn, l. 11 aþr l. eþr lin. 23 *Kolbeins* l. *Kolbeins*
— 405 — 6 foveas l. foveas, lin. 11 moriar l. morior
— 409 lin. 13 naves leg. navem
— 421 — 22 tacituram l. taciturum
— 436 — 8 allra leg. allri
— 437 — 6 adisceret l. addisceret
— 443 — 2 in sylva qvodqve sito
— 453 — 10 dediti l. dedit
— 460 — 16 broder hans stod l. burder hans stodu
— 461 — 17 fratri ejus, *substituendum* ei
— 463 — 22 titulam l. titulum
— 467 — 20 immesgens l. immergens
— 473 — 22 qvæ leg. qvam latere
— 475 — 14 salubris
— 483 — 13 prosiscitur l. proficiscitur
— 489 — 6 foran l. forsan
— 503 — 8 benignitutem l. benagnitatem
— 507 — 13 magnitudo l. malitia
— 508 — 13 heita l. heita á
— 511 — 7 conciliavit l. conciliabat
— 517 — 20 corrabarato l. corroboraro
— 521 — 19 diebus l. dierum
— 526 — 22 audrum megum l. audrum megin
— 527 — ult. multos l. multas
— 529 — 2 *verbum* fuerat *excludendum est* l. 8. ingritatem l. integritatem
— 535 — 14 consentat l. consentit.

